

DE SLAPENDE KONING

Atlantis Fantasy

Peter den Haring

DE SLAPENDE KONING

Atlantis Fantasy

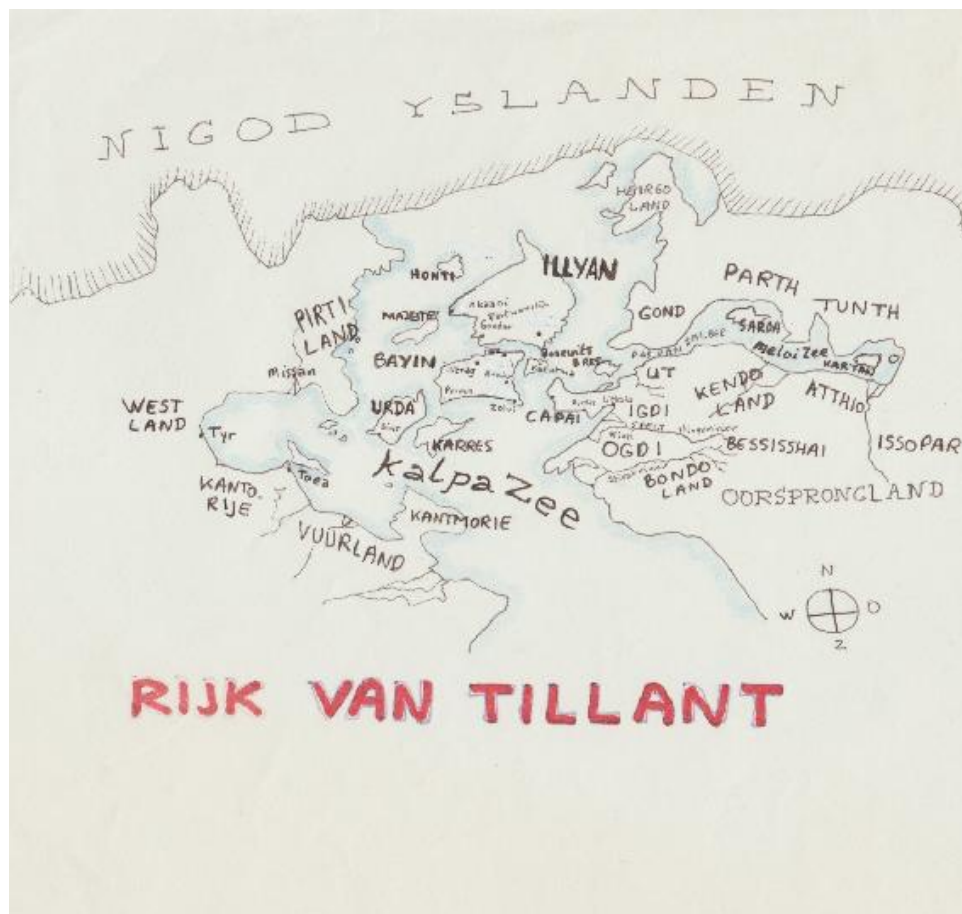
door Peter den Haring

Uitgeverij Timetext, Den Haag oktober 2019

Over de schrijver: Peter den Haring (1946) is na zijn Nyenrode-opleiding jarenlang actief geweest in het jongerenwelzijnswerk, in de reclame en in de journalistiek. Hij woonde ook lang in India en in Brazilië. Hij recenseerde duizend boeken voor Biblion, de Nederlandse Bibliotheek Dienst en schreef veel voor alle mogelijke New Age tijdschriften. Tegenwoordig maakt hij de tweewekelijkse internetperiodiek Tijdgeest Megazien (zie www.tijdgeest-magazine.nl). Den Haring werkt verder als coach, Familie Opsteller, therapeut, astroloog en auralezer. Verder geeft hij workshops en lezingen.

De Slapende Koning is zijn eerbetoon aan de lange reeks SF-schrijvers uit zijn jonge jaren met voorop Jack Vance, de koning van de schelmenroman. Liefhebbers zullen veel bekende auteursnamen als anagram herkennen. Meer over hem op www.peterdenharing.nl.

Deze titel is in 1995 uitgegeven onder de titel *De Belofte*. Eerder en later verschenen van hem: *Het Domino Orakel*, *De Keizer Die Flauwviel*, *De Vuurproef van Verenike*, *Keerpunt Cheiron*, *Zonder Vader Zonder Moeder*, *Sireas en de Vluigvogel* en *Eed op een Dode Moeder* alsmede *De Zeven Kwaliteiten van een Echte Heks*. Verder zijn roman uit 2014 over buitenaards contact: *Gerard Zoekt Het Hogerop*. In productie is eveneens *Bestaat reïncarnatie echt?!*

Lijst van personages in volgorde van optreden

De Naamloze: Sterrenheer
Nubisfahrd: Oude Mengt, gevolmachtigde der Sterrenheren
Zirkontau: Nieuwe Mengt-dwerg
Nur-ell-Guin: Bakvrouw, moeder van Gaosar Ouran
Rish Cayobur Hayo: Hoofduitvoerder Huis van Onderzoek, vader van Gaosar
Rish Palo Kerko: Hoofduitvoerder Huis van Oorlog
Rish Nozer Eichhor: Hoofduitvoerder Huis van Onderzoek
Gaosar Ouran: Halfbak
Tipo Tennen: Bakman, zwarte halfbroer van Gaosar
Karnk Bartas: Kendo-roofkind, reuzenman
Falak Geshyo: Verhalenverteller uit Ut
Nisha-cham-pohie: Bakvrouw, geheime minnares van Shirtovenaar
Barthe-kank-oei: Bakvrouw, nicht van Nisha
Rish Uto Onsten: Shirtovenaar, mijnopzichter, geliefde van Nisha
Mani: Monnik uit Vuurland
Gorba: Monnik uit Heirgoland
Oerbash (Basho): Tat-leermeester uit Sarda
Rish Hiss Sarlof: Assistent van Palo Kerko
Danil Ishti: Tekenduidder
Rish Pan Tirt: Assistent van Nozer Eichhor
Rish Balte Bol: Assistent van Cayobur Hayo
Benk Benko: Bindi-stokmeester
Jah Suze Sugatha: Nadir-adel, geliefde van Tirt
Jah Lino Siri: Nadir-adel, nicht van Sugatha
Generaal Iten Horkan: Lijfwacht van de Shirkoning
Koning Katsin Oatreru: Shirkoning
Koningin Aniz Vastiz: Shir-koningin
Ushstar: Beroepsmoordenaar, neef van Benko
Ate Tuta: Beroepsmoordenaar, neef van Benko
Rish Twarth: Onderuitvoerder Huis van Oorlog
Ferirkerie: Illegale vroedvrouw
Vance Jeek: Zonnetempelpriester
Harro Harixeni: Zonnetempelpriester
Herbertox Fran: Zonnetempelpriester

Proloog

De erfenis van de Rishe

Veerboot naar Bayin

Aankomst

De apenhouder

De spuugdemon

Basho's lessen

Het spoor van de slang

De Berseng

Lessen in ontlasting

Utrag

De dwergenbril

Het Noodlotszout

Het verkeerde goede woord

De Tegenstrever

De lijst van eenentwintig

Het orakel van Giandar

De Rishe Raad

Het zintuigentasje

Het ritueel van de Doodvorsers

Het punt van de schipper

Het laboratoriumfort

Stormvloed over Bardo

De tunnelstroom

De Berseng

Slangen op het pad

Langgeleden dat...

Samenkomen

Thuisgebracht

De leeuwenkuil

De Zonnetempel

Koning Katsin Oatreru

Merkpunt in de tijd

De nieuwe tijd

Epiloog

PROLOOG

-Krijg je het hele stel op tijd te pakken?

-Allemaal. Tenminste... Eén ervan is anders dan alle anderen. Ik moet Nubisfahrd omtrent hem extra instructies geven.

-Wat is ons risico?

-Onbekend. Dat is wat verontrust.

-Weet die ene het zelf?

-Hij is jong, maar hij begint vragen te stellen over zijn afkomst.

-Wat is de prognose?

-Dubieus. We hebben daar ter plaatste echter weinig betrouwbare alternatieven voorhanden.

-Goed. Begin voorlopig met het verzamelen van de rest.

-Kan ik Zirkontau liquideren als hij me voor de voeten loopt?

-Hij is niet alleen. Maak je handen niet vuil. Laat Nubisfahrd dat karwei maar opknappen. En misschien bewijst Zirkontau zijn stellingen over ons nageslacht wel.

-U zou er veel gezag door verliezen.

-Och.

-Niet?

-Wel... Dat raakt me nauwelijks. In de tijd gezien had je me trouwens niet hoeven consulteren. Je hebt je besluiten al genomen, stel ik vast. Ontken je het?

-Nee.

-Je bent je aan het losmaken van mijn autoriteit, nietwaar?

-U doorziet mij nog altijd.

-Niet lang meer. Niet voor altijd.

-Zou u weer een stoffelijke vorm willen hebben?

Die tijd heb ik voorbij laten gaan. Ga nu maar. Zo veel tijd heb jij niet meer.

De plaats

In de voortijd was er op het schiereiland Capai een werkende vulkaan, die vanwege zijn dunne, hoge vorm en langzame erupties het 'Oudemans Deel' werd genoemd. De donkerhuidige Bak-stam, die op Capai woonde, de Tjetjah, bewerkte de afgekoelde lava tot pijlpunten, messen en bijlen, die gretig aftrek vonden in verder gelegen streken. Ook het lichtgekleurde Shirvolk van het archipelrijk van Tillant kocht de harde en messcherp slijpbare lavasteen, onder andere om het dun geslepen te gebruiken voor vensters in hun forten en laboratoria. Via de grote haven van Capai, Biss-antanna-hai (Stad gebouwd op duizend schedels) haalden de Shir met hun grote barken behalve lavasteen ook goud en koper dat noordelijker in Igdi en Atlagedolven werd. De Shir waren een wantrouwig volk en niet alleen om hun handelsbelangen veilig te stellen hadden ze veel spionnen op het vasteland. Ooit waren ze verdreven uit hun landstreek Issopar op het oostelijke deel van het continent en op hun zwerftocht langs de kust van de Meloi-zee naar het westen werden ze wreed vervolgd door Bak-en Kendo-stammen. Zonder hulp van een groepje reuzen, die buitengewone magie beheersten, zouden ze toen zeker zijn uitgeroeid door hun vervolgers. Die reuzen werden in de legenden van de Shir aangeduid als de Mengt Sterrenheren. Ze waren allen van het mannelijk geslacht en reisden in vliegende schepen, die gestationeerd waren op het eiland Sarda. Daar woonde een krijgshaftig volk, de Tat, dat weigerde om zijn vrouwen te laten samenleven met de Mengt. Met meer succes verbonden de Mengt zich daarom met Shirvrouwen in ruil voor veel technische kennis en tovenarij. Die overeenkomst werd aangeduid als het Verbond van Ion, het Gesplitste, Dat Wat Zonder Het Andere Niet Kan Bestaan. Enkele jaren nadat de Shir zich overtuigend meester hadden gemaakt van de zeven eilanden in de grote oceaan, verdwenen de Mengt net zo geruisloos uit het zicht als ze gekomen waren. Ze hadden zo goed als al hun nakomelingen verzameld en meegenomen. Hun magische erfenis van materievormers en het gebruik van zonne-energie bezorgde ondertussen de Shir een onaantastbare superioriteit, die echter nooit hun achterdochtige ernst kon oplossen.

In het jaar dat dit verhaal een aanvang neemt, het duizendennegentigste jaar van het Verbond van Ion, werd er wel veel gezongen op Capai.

Zowel de mannen als de vrouwen zongen met overgave en talent. In de annalen van de Koningin van Capai stonden talloze werklieden, liederen ter ere van de Aardemoeder maar ook opwindende paringsliedjes beschreven. Die schenen vooral thuis te horen in voorbereidende vruchtbaarheidsrituelen, maar er werd jaloers geroddeld dat de vrouwen van Capai ook uit vreugde zongen tijdens de paring.

De moeder

Nur-ell-Guin was in dat Reigerjaar meer dan tot zingen bereid. Ze was naar het vruchtbaarheidsfeest geweest en had veel jonge jongens ontmoet, maar niemand had haar warm gemaakt, terwijl ze in de weken ervoor warm als het binnenste van de Oude Man was geweest. Haar beide zusters hadden niet anders gedaan dan met hun billen gewiebelde, gezongen en de Moeder aangeropen. Ze hadden zich beiden wellustig met iemand afgezonderd en nu waren ze zwanger, Kath zeker van een tweetal. Dat zou veel zorgen geven, maar liever had Nur die zorgen, dan het gevoel van leegte dat ze nu had. In hun deel van de Hettevallei was zo veel voedsel dat ze moeiteloos wel tien kinderen zou kunnen grootbrengen. De broers van haar moeder waren tot helpen verplicht tot het Ezeljaar om in hun schamele onderhoud te kunnen voorzien, dus niets zou haar kunnen hinderen. Behalve dat de jongens van het grote feest haar gehinderd hadden. Lomp, lelijk, de verkeerde geur, de verkeerde soort kracht.

Haar kritische blik verbaasde haar zelf nog het meest. De drie zusters hadden, in navolging van de andere meisjes en vrouwen uit de vallei zichzelf met een penisbeeldje ruim genoeg gemaakt en alle rituele offers gebracht, die nodig waren. Nur had bovendien drie nachten met de schedel van haar grootmoeder op haar buik geslapen en die overdag met de fijnste voorgekauwde offerlekkernijen gevoerd voor haar rotshol. Kath en haar andere zuster, Soetma, zouden gauw dit hol verlaten om in het hol van Birda-Ut-kelim te trekken, die was gestorven.

Alle tekenen waren goed, de ruimte was groot, het eten was overal en bovendien, het was bepaald haar tijd, hadden de overgrootmoeders gezegd. Na het feest was Nur heel kwaadaardig geweest tegen Kath en Soetma, maar die zich hadden voldaan en lacherig op de buik geklopt en een veilig heenkomen gezocht voor de stenen, die Nur uit bittere afgunst naar hen toewierp. Eén van haar ooms was langs gekomen en had verschillende malen zijn zaadoffer gebracht. Telkens was hij zo echter zo onervaren en onbeheerst te werk gegaan, dat zijn offer overal terecht was gekomen behalve op de goede plaats.

Nur had een akelig voor gevoel. Een vreemde pijn, alsof haar tijd al om was. Erger schrikbeeld bestond niet: geen dochters om haar te eren, geen zonen om voor haar te werken! IJspiegels barre koude joegen door haar

geesteslichaam, alsof de dood er al was zonder te zijn. Om maar iets te doen te hebben was ze knollen gaan zoeken in het bos. Ze had twee goede vuurstenen in haar buidel gedaan om de knollen te kunnen poffen in hete as, zodat ze minder plaats in zouden nemen in haar draagtas als ze terugging. Maar in het bos veranderde haar tijd voor altijd.

De vader

De Onderuitvoerder van het Shir Huis van Onderhoud, de Edelheldere Rish Cayobur Hayo, suisde met een hoge snelheid door de hemelsblauwe lucht boven de weelderige jungle van Capai. Zijn vlieggordel, zijn *manakonda*, stond ingeschakeld op het verharde beschermveld, dat hem zou beschermen tegen pijlen, katapultstenen en andere projectielen van inheemse jagers. Op zijn lange inspectietochten vanuit zijn basis, de stad Utrag op het eiland Bayin, bood het schild bovendien beschutting tegen onverwachte weersveranderingen. Hij waande zich volkomen veilig op zijn spionagemissie. Voor een man van vijfenzestig maanden was zijn lichaam in een uitzonderlijk goede conditie. Een strikt dieet en het gebruik van krachtgeladen kristallen en juwelen had daar niet weinig toe bij gedragen. Zijn getrainde tovenaarszintuigen speurden naar ongewone concentraties van mensenmenigten, die strijdmachten zouden kunnen worden, bedreigend voor de macht van zijn volk. Op zijn gemak was hij beslist niet, hoewel hij zowel door zijn Assistenten als door zijn Hoofduitvoerder als een buitengewoon gelijkmatig en evenwichtig man werd beschouwd. Er waren goede redenen voor ongerustheid. Het jaarlijkse orakel van de Zonnetempel had in mysterieuze termen gewaarschuwd voor een catastrofe, die de koninklijke Dynastie zou bedreigen. Hayo was nauw verwant aan koning Katsin Oatreru en diens ongeluk zou ook hemzelf zwaar treffen.

Er was nog meer dat hem zorgen baarde. Binnen de vele filosofische groeperingen onder de Shir-elite kreeg een bepaald genootschap een onrustbarende aanhang. Deze Doodvorsers schenen geobsedeerd door mogelijkheden om het leven te verlengen en deden daartoe in Hayo's ogen onnatuurlijke experimenten. Vooral hooggeplaatsten hadden kennelijk al van de resultaten geprofiteerd. Tegelijk had dat echter de normale doorstroming in de topfuncties in de Huizen belemmerd. Er werd gemord onder ambitieuze Assistenten, anderen sloten zich huichelachtig bij de Doodvorsers aan in hoop te zijner tijd deelgenoot te worden in die levensverlengende geheimen. Die situatie ergerde Hayo behoorlijk.

Er scheen tevens iets te broeien onder de Bindi, de oorspronkelijke bewoners van de Archipel, een lichter getint zustervolk van de Baks van het continent. De Bindi hadden zich nooit tegen de geleidelijke

overheersing van de Shir verzet, maar hun op de Moedergodin gerichte religie leek aan te sturen op aanvaringen met de op de Vadergod van de Shir georiënteerde tempelregels. Shir-belastinginners waren in afgelegen streken gemolesteerd en er hadden zich onverklaarbare verdwijningen en ongelukken voorgedaan. Was Cayobur Hayo op dat moment even afgeleid door zijn zorgelijke bespiegelingen?

Voor een toeschouwer, maar die waren er niet, zou het geleden hebben alsof er rondom de gestalte van de vliegende Shirman een dichte geelgrijze mist was ontstaan. Voor de oude, gedrongen, zwartharige man met de gevorkte baard, die in een ondergrondse jungletempel bewegingloos op een vloermat lag, gebeurde er nog veel meer. Ver van hem vandaan, hoog in de ochtendlucht, bouwden zijn geesteshanden een projectie op van een andere werkelijkheid, die niet meer van de gewone werkelijkheid te onderscheiden was. Naast hem, voor ongeoeffende ogen onzichtbaar, zaten drie wonderlijke monstruositeiten, opdrachtgebonden demonen, die mee weefden aan het manipulatieve web. Beeld voor beeld bracht de tovenaars geluid, gevoel en geur over naar het waarnemingsveld van zijn slachtoffer. In de ervaring van Rish Cayobur was er een tijdsprong geweest, die hij, vreemd genoeg, niet had opgemerkt. Voor hem was het alsof hij zojuist was thuisgekomen in zijn appartement bij het Huis van Onderhoud in Utrag. Hij ontsloot de koppeling van zijn vlieggordel met de bedoeling om het apparaat aan een oplaadbeugel te hangen. Een oogwenk later was er geen huis meer, geen beugel, geen *manakonda*. Ten prooi aan een vreselijke ontzetting begon hij te vallen, het dichtbeboste oppervlak van Capai tegemoet. Zijn mogelijke levenseinde schokte hem minder dan het besef dat iemand de Verboden Kunst tegen hem had gebruikt. Het was een lange val.

De Onderuitvoerder kende natuurlijk de techniek achter deze lage overval, hoewel alleen als een theorie, die hem ooit tijdens zijn Rishe-opleiding was onderwezen. Iemand had hem misleid met een projectie uit zijn eigen geheugen, hem dingen laten doen in de waan dat hij zelf meester van het achterliggende motief was. Zulke dodelijke magie, gericht tegen een lid van hun eigen elite was absoluut taboe onder de Rishe van het Shirvolk.

Plots realiseerde hij zich de opvallende afwezigheid van zijn Doodsweten. Niets in zijn wezen was kennelijk bereid noch voorbereid

op sterven, daar en toen. Dat besef bracht al zijn energie terug. Hij schreeuwde zijn geheime naam uit en visualiseerde razendsnel horizontale ankerlijnen uit naar twee ver weg gelegen bergtoppen. Langs die lijnen probeerde hij zijn vallende lichaam zo ver mogelijk te verwijderen van de plek des onheils. Naar alle verwachting zou zijn belager immers het lichaam verticaal proberen te lokaliseren met als baken de gevallen *manakonda*. Hayo's manoeuvre zou in ieder geval dat zoeken aanmerkelijk bemoeilijken. Daarna breidde de tovenaar zijn aura zo ver als hij kon naar beneden uit en maakte de randen ervan zo veerkrachtig mogelijk. Daardoor begonnen talloze kleine schokken zijn val te vertragen. Een dertigtal manslengten boven de boomtoppen schoot hij een vezelankerlint af met zijn Vervormer, dat zich diep in de kroon van een zware kokospalm boorde. Vertwijfeld woeste rukken aan het touw brachten hem wederom vertragend ver uit de verticale valrichting. Ook hielp het maken van enkele opwaartse salto's. Toen was het zo ver.

Een razend geweld van brekende en zwiepende takken barstte op hem los. De tovenaar had zijn aura weer maximaal ingetrokken en verhard en het ving de ergste klappen op. Toch konden al zijn voorbereidingen hem niet tegen een allervreselijkste pijniging beschermen. In een fractie van een moment raakte namelijk zijn linkerpols klem in een gevorkte tak. De kracht van zijn omlaag bonkende lichaamsgewicht scheurde de hele arm met tuniek en al los uit het schoudergewricht. Heftig bloedend uit de slagader stortte de onfortuinlijke man daarna wat langzamer door een wirwar van lianen verder naar de grond. Twee keer leek het inmiddels bewusteloze lijf stil te liggen in de dichte begroeiing, maar dan zakte het ook daar weer door. Aan de voet van een omvangrijke wortelboom viel de man als een zak meel ineens, vier of vijf voet verwijderd van een rookloos vuur. Daarachter stond diep geschokt een jonge, donkerhuidige vrouw.

Zij samen

Met wijd opengesperde ogen en de handen voor de mond om een krankzinnig gegil te onderdrukken staarde Nur-ell-Guin naar de man, die uit de hemel was komen vallen. Een veel lichter gekleurde, oudere man, rijk gekleed in een groene tuniek. Al haar licht kroezende haar leek geëlektrificeerd overeind te staan. Maar dood of nog net niet, de man bloedde enorm uit de opengescheurde oksel en uit een afzichtelijke buikwond. In een volstreekte tegenstelling tot het vreselijke schouwspel dat zijn lichaam bood, stond echter het vredige gezicht van deze hemelverlater. Misschien was het zijn uitdrukking van onzegbaar vertrouwen, die Nur tot handelen bewoog? Er werd een oeroud instinct in haar wakker, dat van de genezeres. Zonder verstandelijke pauze greep ze een dikke brandende tak uit het vuur en schroeide ze in één beweging het gapende vlees van de schouderwond dicht. Ze knielde neer en duwde de uitpuilende darmen terug in de open gerafelde buikholte. Ze trok de losse flarden spier en huid over de wond heen en graaide naar plukken van het weelderige mos, dat overal onder de boom groeide. Dat zou het ergste bloeden stelpen, wist ze. Er stonden berkenbomen in de buurt zag ze. Met repen bast zou ze een mosverband kunnen maken. Pas toen dat gelukt was, nam ze de tijd om alle mogelijke gevolgen van haar impulsieve handelingen te overzien. Een gouden polsarmband; het moest een héél rijke man zijn. Ze palmde het grootste deel van het dunne maar wonderlijk sterke vezelkoord in, dat nog aan het vreemde toestel in de onbeschadigde rechterhand vast zat.

'Dat koord brengt op de markt van Tsjonghedjingo heel veel op,' dacht ze. 'En de rest niet minder.'

Laarzen van zeeleeuwenhuid, een man uit het eilandenrijk, één van de Shir wist ze. Het mysterie van zijn val was te groot voor haar bevattingsvermogen, dus ze bleef bij de praktische zaken.

'Als hij doodgaat, is dit allemaal voor mij. Een geschenk van de Godin. En als ik hem in leven houd, zal hij me belonen zoals nog nooit iemand op Capai beloond is. Hij is een waarlijk geschenk.'

Nur ging naast hem zitten, wachtend op de beslissing van de Aardemoeder. Leven of sterven, beide mogelijkheden vervulden haar met grote blijdschap. Ze had alle tijd.

De erfenis van de Rishe

Nur waakte drie dagen en nachten gewaakt bij de gewonde man. Zijn diepe bewusteloosheid had haar eerst gefascineerd, later onrustig gemaakt. Ze had hem voorzichtig ontdaan van alle waardevolle voorwerpen en kledingstukken om die mee te kunnen nemen, als hij stierf. Alleen zijn vreemde, brede gouden polsband kon ze niet losmaken. Maar de man stierf niet, hoewel hij ook niet wakker werd uit zijn gruwzame slaap.

'Mijn vogelman,' zo noemde ze hem in gedachten. Tegen de ochtend slikte de vogelman voor het eerst duidelijk en een aantal malen achter elkaar het water weg, dat zij hem regelmatig in de mond goot om hem voor uitdroging te behoeden. Soms scheen het Nur toe dat er geen ziel meer huisde in het lichaam. Op zichzelf was dat lichaam haar al heel vreemd. Behalve de lichte huidskleur en de grote lengte bevreemde de totaal andere haarinplant haar en de onevenredige gespierdheid. De beenspieren waren slap. Deze man zou zelden lopen. Vreemd, dacht ze. Daarentegen waren zijn onderarmen en handen beslist stevig, met name zijn rechterhand. Het meest rare aan hem was het rode zakje van hard gelooide zeeleeuwenleer, dat zijn testikels en lid omhoog bond tegen zijn onderbuik. De vogelman liet soms zijn ontlasting en water lopen en het zakje raakte doordrenkt en smerig. Uit nieuwsgierigheid maakte ze op de derde dag het verbindende koord los en tot haar grote verbazing bleek de vogelman in het zakje behalve zijn mannelijkheid ook twee zeer ongewone edelstenen te bewaren, die tussen zak en anus in waren geplakt. Zijn penis was mooi van vorm. Ze voelde hoe de slapende, naakte aanwezigheid van deze bijzondere vogelman haar zeer bewust maakte van haar 'vrouwentijd'.

Als ze op hem neer keek, leek het gezicht van de man op dat van één van de Heel Oude Moeders die ze ooit op een Maanfeest ontmoet had. Als ze naar hem keek vanuit een zittende positie, dan scheen de man een vredige jeugdigheid te hebben, die haar verraste en haar ook ... ja, prikkelde. Ze kon zich steeds minder verzoenen met het idee dat hij zou moeten doodgaan. Wat zou goed voor hem zijn? Een waterbad? Water had ze in overvloed door een kleine onderaardse beek die hier en daar op de helling aan de oppervlakte kwam. Ze gooide handenvol over hem

heen, maar de kou leek hem niet te raken. Impulsief besloot ze om hem te reinigen van alle bloed en uitwerpselen. Dat was op de vierde dag. Toen ze de vervuilde geslachtsdelen met water wreef, onderging ze een veelheid van gevoelens. Wassen was een goede gewoonte van het Tjetjah-volk. Baks uit Igdi en zeker de Baks uit Ogdi waren veel smeriger, hoewel de vrouwen deden alsof ze trots op hun sterke lichaamslucht waren. Zwemmen was het merendeel van de Baks onbekend, maar overal langs de kusten van Capai zwommen jonge meisjes, jongens en mannen, duikend naar schelpdieren, kreeft en inktvis. Nur waste de vogelman met een intense aandacht, die groter en groter werd, toen ze het deel van de vogelman in haar handen iets sterker voelde gaan kloppen. Dat was in de namiddag van de vierde dag. De maan kwam vroeg op, nog bleek maar bijna vol. Nur keek en keek naar de vogelman, naar het lichte kloppen van zijn hart in zijn keelslagader. Steeds kwam de herinnering aan een ander soort kloppen bij haar naar boven, het bonken van haar bloed in haar onderlichaam. En in het midden van de nacht ging ze naast de man liggen, hem verwarmend met haar zo levendige, warme lichaam. Ze kon zijn mannelijkheid niet met rust laten, wellicht voelend hoe hier zijn laatste lijn met de aarde op geankerd was. Na een onbestemde tijd was het deel duidelijk aan het zwellen, hoewel dat maar kort duurde.

De vijfde dag ging voorbij. Nur zocht knollen, eetbare bloemknoppen, wortels en eieren. De stapel voedsel naast de liggende man was groter geworden dan ze ooit zou kunnen vervoeren. Toen de maan weer opkwam, nu voller dan tevoren, ging Nur uiterst voorzichtig vanwege de buikwond weer tegen het lichaam van de vogelman aan liggen. Niet lang, want duidelijker en duidelijker wist ze nu wat ze wilde. Ze begon met water wederom het lichaam en de beide gewonde plekken schoon te maken. Het verwonderde haar buitengewoon toen ze zag hoe voorspoedig de wonden genazen.

In het midden van de vijfde nacht had het deel van de vogelman onder de ritmische aanrakingen van de jonge vrouw zich geheel opgericht. Nur had een heel zacht offerlied ingezet. Een flinke wind had zelfs de lichtste wolkenlierten weggeblazen en toen stond er een ondubbelzinnige toeschouwster aan de hemel, het oog van de Moeder van de Moeder, die haar leek toe te roepen, dat dit haar laatste moment in haar tijd was. Nur

luisterde naar die woordeloze, onhoorbare maar machtige stem, zozeer in overeenstemming met haar eigen intuïtieve weten.

Ze ontdeed zich van haar kleren en ging bovenop de vogelman zitten, behoedzaam maar zeker bewegend. Het lied van Nur was geen bestaand lied, maar mensen in de vallei zeiden naderhand dat ze het gehoord hadden. Nurs beide zusters hadden het zeker met hun innerlijke oor gehoord en allebei heel hard moeten huilen. En toen het lied uit was, opende de vogelman een oog, zijn linkeroog. Hij keek naar Nur, die nog steeds bovenop hem zat. De man wist wat zijn leven gered had en hij zou dat nooit meer vergeten. Want deze redding was een redding uit een voortijdige dood.

Er moest nog wel iets rechtgezet worden in dit teruggehaalde leven, in het leven van de persoon die vroeger de Onderuitvoerder van het Huis van Onderhoud op Illyan, Rish Cayobur Hayo was geweest. Dat leven was bijna beëindigd geweest door een ontoelaatbare toepassing van de Verboden Kunst. Onder die omstandigheden, wist Hayo, had hij opnieuw moeten incarneren om die handeling te wreken of te neutraliseren. Hij was zich niet eerder van deze verborgen vijand bewust geweest, zo zorgvuldig had deze persoon zijn motieven weten af te schermen. Niet veel Rishe zouden die vaardigheden bezitten. Dankzij de inspanningen van deze Bakvrouw wist hij, zou hij alsnog de gelegenheid krijgen om deze moordenaar te kunnen ontmaskeren. Haar zorg was meer dan alleen dank waard. Het was een Belofte waard.

In het midden van de negende dag bracht de vogelman zijn rechterarm naar zijn gezicht, zodat hij naar de gouden polsband kon kijken. Met zijn kin drukte hij op een bepaalde manier op de zijkant er van en aan het eind van die dag kon hij weer praten. Hij zei maar weinig en Nur begreep de taal, die hij sprak maar half, hoewel het Tiki van de Shir hier en daar leek op Pai, de taal van de Baks.

"Ik ben Rish Cayobur Hayo," had hij gezegd. "Ik weet dat je nu een kind draagt. Stuur het naar het Huis van Onderhoud voor zijn erfenis. Ik beloof hem de erfenis van de Rishe. Stuur hem."

Nur knikte alleen maar, hoewel ze alleen maar het 'kind dragen' had begrepen. Dat vervulde haar al met zo'n diepe vreugde, dat ze geen moment de moeite nam om al die vreemde uitdrukkingen en namen te onthouden. Nur en Hayo bleven nog tien dagen in het bos. Er was voedsel en water in overvloed. De oude man was zich nauwelijks nog

van zijn leeftijd en zijn verwondingen bewust. De edelstenen gingen niet meer terug in het scrotumzakje. Het was hem of hij buiten de tijd in een paradijs leefde met deze mooie, stralende vrouw, die met sterren in haar ogen naar hem keek. Er was een moment dat hij dacht: 'Het lijkt of ik háár geschenk ben in plaats van dat ik haar dankbaar moet zijn omdat ze mijn leven heeft gered.'

Maar dat waren gedachten die aangaven dat hij niet veel van de Bak-maatschappij begreep.

Hij had veel tijd om over de aanslag op zijn leven na te denken. En over zichzelf. Het Huis van Onderhoud, het Groene Huis zoals het ook wel genoemd werd, was in het archipelrijk van Tillant het machtigste Huis binnen het ordesysteem van de Shir. De Onderuitvoerder bekleedde zijn hoge positie al negentien jaar, zonder dat hij zich ooit wezenlijk uitgedaagd gevoeld had. In de verschillende Genootschappen was men het erover eens dat Cayobur bepaald niet meer in deze wereld zou hoeven te incarneren na zijn dood. De gebeurtenissen hadden hem echter onverwacht geconfronteerd met een heel andere toekomst, dan hij ooit had kunnen voorzien. Had hij zulke vijanden op Utrag, dat iemand hem naar het leven stond? Of was hij slachtoffer van magie van de tovenaressen van de Baks? Hij sloot dat uit, omdat hij de techniek die hem misleid had, had herkend. Onmiskenbare Rishe-kennis. Wie zou zoiets durven?

Er zweefde hem plots het gezicht voor de geest van de Voorzitter van de Rishe Raad, Rish Palo Kerko, tevens Hoofduitvoerder in het Huis van Oorlog. Eén van de oudste lieden uit de Rishe hiërarchie. Honderd jaar. Een ontmoedigende ouderdom, analyseerde hij het probleem van Kerko's promotiezuchtige ondergeschikten. Het was een man die hij niet mocht. Een oorlogzuchtig en op macht belust mens, hoewel ondubbelzinnig intelligent. Briljant in wetenschappelijk opzicht, maar weinig menselijk in zijn onderzoeksmanie naar de macht van het leven over de dood. In naam van de wetenschap ontleed de man lichamen van slaven en krijgsgevangenen. Hij en dat armzalige stel sterfangstige Rishe in zijn Genootschap transplanteren organen en klieren van hun slachtoffers. Ik heb daar kritiek op, zeker. Maar kan ik zijn dodelijke wrevel opgewekt hebben? Eerder verdenk ik Eichhor. Die haat mij. Dat ligt anders en duidelijker. Ik erger mij eveneens sterk aan hem, daar kan ik niet

omheen. Sinds ook hij als hoogste gezag in het Huis van Onderzoek de experimenten van de Doodvorsers welwillend is gaan steunen, waart er een onderhuidse storm van drift en frustratie door de Huizen. Al jaren wordt iedere natuurlijke doorstroming in onze topfuncties belemmerd door die levensverlengende inspanningen van een aantal Doodvorsers op hoge posten. Er zijn recent enige promoties ingeleid door opmerkelijke verdwijningen en mysterieuze ongelukken. In de Huizen neemt het aantal ambitieuze assistenten toe en de aanname van novieten en leerlingen wordt uitgesteld en gesaboteerd. Gaat dit zover dat ik en vele anderen met mij ons straks moeten gaan wapenen tegen aanslagen vanuit eigen kring? Onze kennis van ziekten en doodsoorzaken wordt groter en groter, maar welk doel dient dit? Ik zal zo spoedig mogelijk terug moeten om te keren waar en wat er gekeerd moet worden.

Toen hij voldoende hersteld was om te lopen, bracht Nur hem naar haar ooms, die van hem dompellood aannamen om hem naar de haven van Benzatzoe te brengen. Aan Nur gaf hij zijn fraaie laarzen en het vezelkoord, geschenken, die ze naderhand zeer profijtelijk verhandelde op de markt in Tsjonghedingo. Hayo poogde opnieuw haar iets uit te leggen over de erfenis van haar kind, maar ze wuifde zijn gepraat weg. Ze begreep in het geheel niet waar hij het over had. Bij de Baks was immers alle waarde bij de moeders? Wat zou een kind nu toch bij een manvader moeten gaan halen? Met graagte pakte ze wel zijn dunne, maar keiharde en scherpe Shirmes aan. Nurs oom Rinzai kwam terug met het verhaal dat de vogelman op de kade iets had gezegd over zijn afgerukte arm en gewezen had op de polsband. Rinzai had er weinig van begrepen, maar Nur snapte er meer van. Op een middag ging ze terug naar ze plek in de jungle waar de vogelman gevallen was. De rottende arm was uit de takvork gevallen en ze kon er de geelwitte polsband makkelijk van losmaken. Het zou een mooi amulet voor haar kind zijn, vond ze en toen dacht ze, dat de vogelman dit bedoeld moest hebben met zijn Belofte en dat erfenisverhaal.

Zo kon later het kind Gaosar Ouran (hetgeen in Pai betekende 'Flitsend vallende vogel') worden geboren, even onkundig van die vèrstrekkende Belofte als zijn moeder. Behalve de polsband, die hij al als zuigeling om kreeg, was zijn erfenis verder duidelijk genoeg. Hij was een Halfbak: een

kind met een Shirneus, een scherpe haak, groene Shirogen en een veel lichtere huid dan de mensen om hem heen. De meisjes maakten grappen over de geslachtsrijpe toekomst van dat opvallende kind en vanaf zijn zevende jaar bleef het niet bij grappen alleen. Gaosar had een zeer voorspoedige jeugd en bleef wonderlijk voor alle gebruikelijke ziekten gespaard. Nurs tweede kind was een meisje, zodat haar geluk volkomen was. Iria-Ut-Zoa werd het genoemd, 'De bloeiende palm, die haar beloning was'. De derde was weer een jongen, Tipo Tennen ('Hoge Rotskind', omdat hij op de top van een hoge berg verwekt was). Er werden nog vier kinderen geboren, twee dood en de laatste twee kwamen tegelijk en stierven binnen het maanjaar. Daarna wilde Nur geen mannen meer.

Gaosar en zijn broer Tipo maakten beiden in het Jaar van de Zwaluw twee sterke vrouwen uit een andere vallei zwanger en daarna werden ze voor een lastige keus gesteld. Ze konden voor hun moeder blijven werken, hoewel er weinig te doen was en hun zuster aan Nur zeer toegewijd. Ze mochten ook in de andere vallei komen werken, maar dat was een armer gebied met veel mannen. Ze zochten naar andere mogelijkheden. Er was sprake van een reis naar het uiterste zuiden van Igdi om daar goud te zeven in het mondingswater van de Stingo-rivier. Ook overwogen ze om kopererts te gaan zoeken in het gebergte van Noordwest Igdi. Ofschoon het verre van ongevaarlijk was, lokte dat avontuur hen het meest. Hun plan was om na het regenseizoen te gaan, maar Nurs onverwachte dood bespoedigde hun vertrek. De Oude Moeders gaven Nurs schedel aan Iria en ook al haar verdere bezittingen. Gaosar en Tipo hadden allebei verlangend naar het legendarische scherpe vogelmanmes gekeken, maar de wet was onverbiddelijk. Bij haar leven had Nur het weg wel kunnen geven aan haar eerstgeborene maar door haar dood vervielen alle rechten en zaken aan de oudste dochter. Dus gingen Gaosar en Tipo al vroeg in het nieuwe Flamingojaar weg uit Capai. Eerder in het jaar hadden ze bitterzout gehaald in de natuurlijke zoutpannen van Bis Bis, een zwaar werk omdat ze middels zeven het zout van het zand moesten scheiden. Ze zouden het in elk geval overal kunnen ruilen voor aantrekkelijker waren. Hun taal, Pai, was verwant aan het Zietse dat de Baks in Igdi spraken, zodat handeldrijven makkelijker was. Ze waren vol zelfvertrouwen.

Gaosar, de Halfbak, zoals hij soms genoemd werd, was iets langer dan zijn donkerder halfbroer Tipo, maar Tipo was beslist krachtiger gebouwd. Tipo was met zijn vrolijke, open gezicht en een ondeugende oogopslag op het eerste gezegd de aantrekkelijkste van de twee, terwijl Gaosar met een bepaalde onuitgesproken ernst de meest stabiele indruk maakte. Samen vormden ze een hecht team. De broers kenden redelijk wat woorden Tiki, zodat ze eventueel hun zout konden verkopen aan één van de vele Shirkooplieden, die langs de handelsroutes door Capai reisden. Omkomen van de honger zouden ze in dit seizoen zeker niet. Hun enige zorg gold een beroving onderweg, zelfs een vrijheidsberoving, want ondanks hun verwantschap hielden enkele stammen in de Baklanden slaven en incidenteel, bij rampzalige droogte of een dreigende oorlog, werden mannelijke vreemdelingen gebruikt voor een offer aan de godin. Ze vertrouwden echter op hun grote vaardigheden in jacht en gevecht. Hun bewapening was dan ook zeer uitgebreid. Ze droegen om hun middel een lang vallentouw van gevlochten hennepvlas, dat ook als wurgkoord zeer bruikbaar was. In ieders gordel stak een scherp geslepen mes van everzwijntand, een kostbaar en al zeer oud bezit, dat hun oudste oom van moederskant hun ten geschenke had gegeven. Ze waren verder behendig op dubbelzijdig geslepen, lichte werpmessen van ezelbot, die ze zelf vervaardigd hadden en waarvan ze er vijf, Tipo zelfs negen, aan koorden aan hun gordel hadden hangen. Hun grootste kracht lag echter in de manshoge speer met een vuurstenen blad, dat vlijmscherp geslepen was. Ze gingen. Blijven in een arme vallei met saaie vrouwen was niet aantrekkelijk. Ze waren beiden gezond en sterk, dus gingen ze weg. Verder dachten ze niet.

Nadat Gaosar en Tipo zeven dagen in oostelijke richting gelopen hadden, werd het landschap hun allengs onbekender. De zeewinden, die langs het hele schiereiland woeien, lieten onregelmatig in het jaar wat regen vallen, als ze tegen de berghellingen moesten stijgen. Daaraan dankte Capai zijn hier en daar weelderige vegetatie. Toen ze het smalle stuk van het eiland overstaken, werd de begroeiing snel minder. Dit deel was nagenoeg vlak en overdekt met mager savannegras. Er graasden grote kudde van de meest uiteenlopende soorten buffels en andere hertachtigen. Soms zagen of roken ze leeuwenmest en dan liepen ze

bijzonder op hun hoede om de kleine bosschages heen, die hier en daar verspreid in het gras stonden. In de bomen zagen ze soms kennelijk op hun beurt wachtende gieren, een zeker teken van een etend roofdier. Geruststellend was dat allerm minst, want hongerig of niet, roofdieren hebben de onhebbelijke gewoonte om zich niet door speer of pijl te laten afschrikken. Langzaam begon hun pad ook te stijgen tot ze niet langer de kustlijn konden volgen door de ontoegankelijkheid van de kliffen langs de zee. Diepe ravijnen en onbeklimbare overhangende rotsen dwongen hen uit te wijken naar het binnenland, waar de temperatuur aanmerkelijk hoger werd overdag. Het gras begon in de hitte alweer snel te verdorren, dikke plekken geel tussen het donkergroen, een licht knisperen onder de laarzen van de twee reizigers. Rond onbegroeide rotsformaties was veel marjolein te vinden, profiterend van de van de steen druipende nachtelijke dauw. Hoger tegen de geërodeerde berghellingen stond salie, laf grijsgroen blad, stervend van de dorst maar nooit doodgaand. Soms bleek op deze hoogte zelfs een magere den te overleven. Eén jaar van overvloedige regen en er schoot direct van alles omhoog, maar het volgend jaar zou alleen datgene overleefd hebben, dat direct omlaag had getast, diep peurend naar permanente waterstromen in de ingewanden van de berg.

'Wat niet diepgeworteld is, valt ten prooi aan de heetste hel' was een gezegde op Capai dat was ontleend aan dit deel van de natuur. Deze streken werden weinig bezocht, hoewel trekkende herders uit Igdi hier soms hun geiten lieten weiden. Het pad dat de beide broers volgden, was al heel oud. Het was een route voor karavanen en individuele kooplieden, die hun weg gemarkeerd hadden met talloze kleine offerplaatsen bij hun nachtkampen om hun goden of godinnen een veilige nachtrust af te smeken. Op bepaalde plaatsen hadden herders en jagers de tekenrituelen uitgevoerd, die bij hun sterke jachtmagie hoorden. De ontelbare ingekraste symbolen in de rotswanden verbeeldden de betoverde prooidieren, wier ziel in de steen gevangen was, zodat de jager hen besluipen kon. Niet zelden weken de broers een eindje van de weg af, omdat de kracht van bepaalde plekken zo huiveringwekkend was, dat ontheiliging ervan voor hun gevoel een bijna zekere dood zou betekenen.

Aan de voet van een langzaam stijgende helling vonden ze een schedelplaats van een volk, dat al eeuwen hier niet meer woonde,

voormoeders van de Bindi. Soms offerden reizigers wat voedsel om de geesten van de oude moeders tevreden te stellen. Gaosar en Tipo waren niet dapperder dan de ongetelde reizigers voor hen en legden voor de opening tussen de hoog opgetaste stenen de koppen van twee blauwhanen neer, die ze met een slingerriem 's middags verschalkt hadden. Toen Gaosar zich oprichtte, zag hij plotseling tot zijn grote schrik in de schedelplaats een naakte bebloede arm liggen. Instinctief verschenen er zonder overgang twee messen in zijn handen en op dat gebaar sprong ook Tipo achteruit, graaiend naar zijn speer, die hij op de grond had gelegd om in passende eerbied zijn offer te kunnen brengen. Even stonden ze doodstil, hijgend en zwetend, klaar voor vlucht of aanval. Toen hun eigen adem rustiger werd, hoorden ze een gerucht, een binnensmonds kreunen van ondragelijke pijn. Dat stelde hen voldoende gerust en mes vooruit, keek Gaosar opnieuw naar binnen. Weggedoken tegen één van de wanden, tussen de schots en scheef door elkaar liggende schedels, lag een kolossaal mannenlichaam, onder het bloed en overdekt met rattenbeten. Kennelijk had de gewonde man hier beschutting gezocht tegen de zon, maar een haast gruwelijker vijand gevonden in nachtelijke knaagdieren. Gaosar zag nergens een wapen, maar hem viel wel 's mans halsketting op, die een gouden glans had. Hij wenste zichzelf geluk met deze vondst, een moeiteloze buit. Ze zouden de man doden en hem het waardevolle sieraad afnemen. Hij durfde echter voor geen prijs de schedelplaats zelf in. Hurkend greep hij de bloederige pols waar hij net bij kon en poogde het lichaam tot buiten de opening te slepen. Het hoofd en de romp kwamen echter klem te zitten en hij moest de arm loslaten om het hoofd op te tillen om het naar buiten te kunnen sjouwen. Plotseling sprong hij overeind. Tipo had naast hem gestaan met gestrekte speer en Gaosar kon de scherpe vuursteen nog maar net uit diens dodelijke richting duwen toen zijn gealarmeerde broer wilde toesteken.

"Rood haar!" gromde Gaosar ontzet en ook Tipo week achteruit. Wat ze voor een bebloed hoofd hadden gehouden, bleek nu lang krullend vuurrood haar te zijn. Een oude legende werd plotseling vleesgeworden werkelijkheid. In dat rituele verhaal werd een tovermoeder immers terzijde gestaan door een reusachtige roodharige geest, die van een haarstreng voor haar een altijd vonkende vuurtol had gemaakt. Deze man had beslist vuurhaar! Ze keken zo geobsedeerd naar het hoofd van de

reus, dat, mogelijk door hun geconcentreerde aandacht, diens geest uit de dood terugkwam. Het hoofd opende een bloederig oog en toen de mond en zei: "Koepeh..." hetgeen de broers herkenden als een Zietse woord, dat 'geliefde' betekende. Zonder te kunnen handelen bleven Gaosar en Tipo toekijken. Het rechteronderbeen van de reus was vlak onder de knie vreselijk toegetakeld, evenals de beide handen en onderarmen. Ze herkenden ineens de soort wonden: de man was aangevallen door Jioe-honden, agressieve doders, die in kleine groepen jaagden en zelfs voor leeuwen niet automatisch uit de weg gingen. Hij had ze klaarblijkelijk met zijn handen van zich afgehouden. Alleen met zijn handen! Dat idee maakte een diepe bewondering in hun wakker. Zulke dapperheid en kracht verdiende een beter lot dan te sterven in een voormoederlijke schedelplaats onder de meedogenloze tanden van bruine ratten! Bijna gelijktijdig bukten ze om de reus om te draaien, zodat hij op zijn rug kwam te liggen. De man kreunde weer erbarmelijk. Tipo onderzocht het lichaam en zei verbaasd: "Verder niets. Maar hij kan niet meer lopen. Weinig bloed meer."

Zonder acht te slaan op het vreselijke kreunen legde hij de loshangende stukken vlees van het onderbeen tegen elkaar aan en verbond toen de monsterlijke wond. Ook in het linkerbeen en de linkeronderarm zaten diepe hondenbeten, die Tipo zonder dralen uitwaste en daarna verbond. De handen zaten onder het bloed maar hadden bij nader onderzoek alleen diepe schrammen van de scherpe tanden opgelopen. Ze konden zich geen van beiden voorstellen hoe een man zonder speer of mes zich te weer had kunnen stellen tegen Jioe-honden.

Gaosar goot voorzichtig wat water uit zijn waterzak in de uitgeput hijgende mond. De man slikte en kreunde iets.

"Hij zegt 'Kos', geloof ik," zei Tipo tegen Gaosar. "Dat kan 'meer' betekenen, of 'hoofd' als hij 'Kas' bedoelt."

De reus bewoog heel licht zijn hand, alsof hij naar boven wees. Gaosar goot hem nog maar wat water in de mond en terwijl hij dat deed, voelde hij iets bewegen op zijn arm die het hoofd van de gewonde ondersteunde. Een lange ervaring met dit soort situaties deed hem los van alle paniek, maar zeer weloverwogen reageren. Hij trok uiterst voorzichtig zijn arm terug en keek toen neer op een gekrioel van sluiptorlarven. Onder het rode haar zat een etterende wond, die aanvankelijk aan hun aandacht was ontsnapt. Een sluiptor had er eieren in gelegd, die kennelijk aan het uitkomen waren, een vreselijke jeuk veroorzakend, een gevoel dat

wellicht erger was dan de gekwelde verbroken zenuwuiteinden in de beenwond. Met zijn scherpste werpmes schoor hij het achterhoofd kaal en waste toen de wond schoon en de larven weg. Het leek wel of daarmee pas het besef van zijn redding doordrong tot de reuzenman, want er welden tranen uit zijn gesloten ogen. Zonder enig geluid uit de keel van de gewonde bleef de tranenstroom vloeien. Tipo en Gaosar keken er een tijdje naar en daarna keken ze elkaar aan.

"Als we hem meenemen, moeten we hem op een baar tussen ons in hangen," zei Tipo. "Tenminste, als we hem meenemen."

Ineens was hun reisplan drastisch onderbroken. De karavaanstad Zu was nog maar vijf of zes dagreizen ver. Met een draagbaar lopend zouden ze er misschien wel meer dan een week over doen.

"We kunnen teruggaan en hem naar Litkaka brengen," zei Gaosar. "Dat duurt maar een dag of twee."

"Wel ja, dan gaan we naar het zuiden in plaats van naar het noorden, waarom niet?" grijnsde Tipo breed. "Als de hand van de Ene beweegt, gaan de vingers mee."

Met dat oude gezegde was de wijziging van hun bestemming aanvaard.

"Bomen," wees Gaosar en tegelijk stonden ze op. Met de bedoeling om enkele lichte takken voor een draagbaar te kappen liepen ze op het aangewezen groepje bomen af. Toen ze dichterbij kwamen, klapwiekten ineens een aantal gieren de lucht in. Twee jonge jakhalzen stoven weg uit het struikgewas toen ze de mannen die met de wind mee naderden, roken. Op hun hoede gingen ze verder, nog meer roodharige lijken verwachtend. Ze troffen echter geen reuzen aan, maar de kadavers van drie grote Jioe-honden. Eén ervan was zo goed als in tweeën gebroken, van een ander was de onderkaak van de bovenkaak afgescheurd. De derde hond miste de staart, die ze onder één van de bomen terugvonden. Het leek erop dat iemand het dier, aan de staart vastgehouden, had doodgeslagen tegen de stam. Vol ongeloof lieten ze het tafereel op zich inwerken. Plotsklaps deed Tipo een paar stappen het struikgewas in en kwam terug met een brede, dubbele schoudertas.

"Veel lood," zei hij en gebarend met zijn hoofd: "Van hem."

Ze kaptten met de zijkant van hun speren snel twee dunne takken en sneden een aantal brede repen elastische bast uit de boomstammen.

Voordat ze terugliepen, brak Tipo de vervaarlijke hoektanden uit de door

de gieren al flink aangevreten koppen van de Jioe-honden. In andere plaatsen zouden tovenaars ze graag willen hebben voor hun veelsoortige jachtamuletten. Toen ze later de reuzenman op de baar tilden, deed hij opnieuw zijn ogen open en zei nogmaals zachtjes: "Koepeh" (geliefden). Tipo antwoordde met: "Zenne!", het Pai-woord voor 'broeders.' Gaosar bemerkte een intens gevoel van volheid in zijn wezen, dat hij met zijn denken niet anders kon omschrijven dan als 'We hebben gedaan wat moest' gevolgd door 'Dit *is* ook mijn broeder, inderdaad' en daarna was er een ongekennde weekheid in zijn ingewanden.

"Ik voel me zo trots," deelde hij zijn gevoel met Tipo die vooropliep.

"Het is net alsof we op weg naar huis zijn met de grootste jachttrofee die ik me kan voorstellen."

"In elk geval met de zwaarste," zei Tipo en daarna zeiden ze, hijgend en zwetend, heel lang niets meer, nagenoeg tot op het strand van Litkaka, want de reus was inderdaad reuze zwaar.

Litkaka, 'Schedelstad', was al eeuwenlang een haven voor handelaars tussen de eilanden van de Tillant-archipel en het vasteland. Vooral de Bakvissers met hun grote boomkano's zochten graag beschutting in de natuurlijke haven, die omgeven werd door hoge rotsen. Op het grote zandstrand vonden nog steeds tientallen kano's een ligplaats, maar nu was er ook een steiger gebouwd voor de dieperliggende Shir veerboot. Opnieuw wasten ze daar de vuile wonden uit. Onderweg had de gewonde diverse malen het bewustzijn verloren, overmand door pijn en bloedverlies, maar nu lag hij met open ogen naar zijn verzorgers te kijken. Ze hadden hem eerder die ochtend het verse bloed van twee in hun nachtvalleu gevangen marmotten te drinken gegeven en de rauwe hartjes van de dieren. Dat had hem klaarblijkelijk aangesterkt.

"Koenpeh", zei hij weer zachtjes in het Zietse, de taal van de Baks. En toen: "Geliefden, ik dank jullie voor mijn leven, dat nu aan jullie toebehoort."

De broers moesten even aan de uitspraak en de zinsbouw wennen, maar ze begrepen hem goed. Ze bogen hun hoofd even schuin omlaag ten teken van aanvaarding.

"Jullie hebben ook mijn tassen gehaald," constateerde de reus. Weer bogen ze hun hoofd licht.

"Mijn naam is Gaosar en dit is mijn broer Tipo. Wij komen uit het zuidwesten van Capai," informeerde Gaosar de ander.

"De naam is Karnk Bartas. Uit Kendoland. Kwam uit Ut," deed de reus mee. "Reisde naar Litkaka. In plaats van dood bij de honden lig ik nu toch op de goede plaats."

"Dit is Litkaka," bevestigde Gaosar. Karnk zuchtte diep en sloot zijn ogen, nu in slaap in plaats van bewusteloos. Aan het eind van de middag werd hij weer wakker. De man dronk veel en at de twee bouten van de marmotten op, twee handen met noten, een roze wortelknol van forse afmetingen en daarna keek hij nog met trek naar de vis, die Tipo boven een klein vuur zat te roosteren. Zonder commentaar gaf de jonge Bak de vis aan de reuzenman.

"Je eet goed," zei Gaosar.

"Ik leef weer dus ik eet," zei Karnk. Plotseling lichtten zijn ogen op, toen hij naar Gaosar's onderarm keek. "Dacht, dat je een amulet droeg, maar nee, een Shir polsband. Jullie zien er niet als tovenaars uit."

Gaosar moest lang nadenken om het hele verband te begrijpen. De Zietse-woorden waren hem wel duidelijk, maar de bedoeling niet.

"Praat je over dit?" vroeg hij zijn linkerpols tonend. Karnk knikte:

"Natuurlijk. Wie heb je ervoor doodgemaakt?"

"Mijn moeder gaf hem mij toen ik pasgeboren was. Ik weet niets van de oorsprong," antwoordde Gaosar.

"Was je moeder een tovenaars?" vroeg Karnk. Gaosar hief zijn open handpalmen op in een gebaar van ontkenning.

"Jij weet het. Vertel mij meer," vroeg hij nieuwsgierig.

"Ik heb die dingen eerder gezien," vertelde Karnk. "Ik heb het vorig jaar een reis gemaakt naar Bonewits en daar heb ik Shir tovenaars ontmoet. Die dragen dat soort dingen als bescherming tegen ziekte. Sommige rijke Shir hebben ze ook om. Dreef je moeder handel met de Shir?"

Gaosar en Tipo waren stomverbaasd.

"Nur-ell-Guin? Met de Shir?" riep Tipo.

"Er was wel een verhaal..." aarzelde Gaosar. "Hee Tipo, weet je nog? Dat verhaal van Nur? Over de vogelman? En het vogelmanmes?"

"Onze moeder Nur had het meest voortreffelijke mes van alle valleibewoners, één dat scherp bleef zonder wetsteen," vulde Tipo aan.

"Dat was een Shir mes," bevestigde Karnk. "En je broer is een Halfbak en hij draagt een Rishe ziektetalisman. Was je vader een Rishe, Gaosar?"

"Bij ons volk vraagt nooit iemand wie je vader was," zei Gaosar onzeker.

"Goed," zei Karnk. "Ik moet aan jullie taal wennen en aan jullie gewoonten. Vergeef me als ik je beledigd heb."

De broers begonnen te lachen.

"We hebben je geen twee dagen gesjouwd om ons nu druk over zoiets te maken," zei Gaosar. "Het bloed op de blaren van onze handen heeft zich met dat van jouw wonden vermengd. We beschouwen je als onze bloedbroeder."

"Precies! Dàt is de juiste geest," grijnsde de reus. "Wat hebben jullie een goede smaak! Ja, dat jullie mij als je vriend hebben uitgekozen!"

Die visie op de gebeurtenissen was zo ongerijmd, dat de broers in schaterlachen uitbarsten. Karnk lachte eerst mee, maar trok toen een zure grimas.

"Ontspan maar," grinnikte Gaosar.

"Ja, nee, kijk, als ik me nu nog meer ontspan," antwoordde Karnk met een strakke kop, "dan laat ik een scheet en bovendien trekken mijn wonden dan nogal pijnlijk."

Plotseling kreeg Gaosar een idee. Hij gespte zijn polsband los en deed die om Karnk's pols met een losse strik vanwege de zeer forse maat van die pols en vanwege een paar kleinere wondjes op de rug van de hand.

"We zullen zien of je gelijk hebt, Karnk Bartas, met je verhaal over die talisman tegen ziekte," zei hij, tevreden over zijn eigen slimheid. "En houd je nu een tijdje stil. Laat al dat eten verteren en slaap dan nog wat. Je moet hier maar beter zien te worden, want ik draag je niet verder meer."

"Nog één ding," merkte Karnk op. "Als je deze polsband op Bayin verkoopt, dan kun je hier een paar kudden geiten kopen. Het is maar dat je het weet."

Alsof die zin inderdaad het laatste van zijn krachten gevergd had, zo vielen zijn ogen dicht.

Gaosar, die de polsband nog maar zelden had afgedaan, voelde zich zonder het vertrouwde gevoel vreemd kaal en leeg. Het idee op zichzelf was schitterend, beslist veel beter dan koper zoeken in een droog en heet Igdi of goud wassen in de monding van de Stingo tussen mogelijk niet geheel vriendelijke Bakstammen. Maar als Bartas gelijk had, zou deze Shir amulet hem beschermen tegen ziekte. Daarmee was het een bezit van onbeschrijfelijke waarde.

"Er ligt een Shirboot aan de steiger," wees Tipo, die kennelijk zijn gedachten las.

"Zou jij naar de Tillant-eilanden willen in plaats van naar Ogdi?" vroeg Gaosar.

"Ik wel!" bevestigde zijn broer enthousiast. "Ze hebben huizen met lavaglas ramen, heb ik wel eens gehoord. Dat wil ik wel eens zien. En de Shir mannen erkennen het gezag van de Moeders niet. Dat wil ik ook wel eens zien."

Het was donker aan het worden. Vol gedachten maakten de twee broers een nachtkamp. Gaosar kon de slaap niet vatten. Hij lag naar het vuur te kijken, dat de nachtdieren op een afstand moest houden. Beelden van Nur-ell-Guin vloeiden af en aan in zijn geestesoog. Shir had hij nog nooit gezien. Hoe een Rishe er uit zag, kon hij zich helemaal niet voorstellen. Hij had zich nooit beziggehouden met vragen over zijn vader. De Bakstammen telden broers en de ooms van moederskant. Zelden hadden de vrouwen meerdere kinderen van dezelfde man. Hij moest ook weer denken aan het vogelmanmes, dat Nur aan haar eerstgeborene had kunnen geven, maar dat in het moederbezit naar hun zuster Iria was gegaan.

'Bij de Shir erven de jongens' wist hij en er ging een naar gevoel door hem heen, dat leek op afgunst en op teleurstelling, toen het beeld van het vogelmanmes weer verscheen. Een paar kudde geiten kon je kopen met zo'n polsband, dat had Karnk gezegd. Dan kon je er ook wel een vogelmanmes voor kopen. Of twee. Of drie. Het duurde een lange tijd voordat hij sliep.

De veerboot naar Bayin

De volgende ochtend waren al Karnk's wonden schoon, zonder enig pus. De kleinere schrammen hadden een korst gevormd en de pijn in het beschadigde been beschreef Karnk als dragelijk. Niemand twijfelde meer aan het nut en de functie van de polsband. Ze demonteerden de draagbaar zodat ze ook hun speren weer ter beschikking hadden. Als ontbijt aten ze de laatste reizigerskoeken op, die ze hadden meegenomen uit Capai. Karnk at er bovendien alle koude geroosterde vis bij op, die van de vorige dag was overgebleven. Hij dronk een hele waterkruik leeg, boerde vreselijk en liet harde winden.

"Ik ben aan de beterende hand," verklaarde hij.

"Beoordeel je dat aan je winden?" vroeg Gaosar.

"Mijn winden zijn berucht: de knal en ook de lucht!" declameerde Karnk.

"Maar ik kan weer een hond aan, voel ik."

"Op één been zeker?" grijnsde Tipo.

"Geef mij maar eens een goed mes," zei Karnk. Tipo gaf hem één van de zijne en binnen korte tijd had Karnk, ondanks de pijn die het moest doen aan zijn verwonde handen, een tweetal handzame krukken gesneden uit wortelboomtakken. Hij liet zien hoe hij deze krukken, ze vasthoudend bij de vork, zou kunnen rondzwaaien, terwijl hij inderdaad op één been stond. Gaosar en Tipo stonden werkelijk versteld van de snelheid waarmee deze reuzenman genas. Ze waren nu aan zijn taalgebruik gewend en hij aan het hunne en zijn gezelschap paste perfect. De Baks waren meestal opgewekt van aard maar de lange Kendoman deed daar nog een paar schepjes bovenop.

"Hebben jullie al besloten wat jullie gaan doen?" vroeg Karnk wat later.

"IK hoeft daar niet over na te denken," antwoordde Tipo, "maar die Halfbak misschien nog wel."

"Die Halfbak wil ook wel naar de eilanden," zei de Halfbak. "Ik ben alleen ooit es op Bonewits geweest, nooit verder, dus dat moet dan maar eens een keertje."

Tipo bleef heel rustig en knikte alleen, maar Karnk gaf een brul:

"Aaahrg! Avontuur! Bindi-meisjes, hier komen we!"

"Hee, wou jij òók naar de eilanden?" vroeg Gaosar verbaasd.

"Waarom denk je dat ik naar Litkaka onderweg was?" riep Karnk uitgelaten. "Hier ligt de veerboot naar Bayin, koekelkoppen! Ik heb een

vette lading dompellood bij me, die ik nergens anders kwijt kan dan daar, snap je? Daar ben ik rijk, hier valt er weinig te ruilen. Kom op! Ik ga proberen te lopen!"

Zo goed en zo kwaad als dat ging scharrelde het kleine optochtje door het oceaanzand van de baai naar de lange steiger. Er stonden meer mensen, de meesten met zakken, vaten of reiskisten bij zich. Behalve twee Bakvrouwen bleken de andere vijf Shir en Bindi, die teruggingen naar de archipel.

"Het ziet er naar uit dat we niet veel later hadden moeten komen," zei Karnk. "Die Shirbark staat op het punt van vertrekken."

De veerboot zou inderdaad al gauw, op het uur van de Hond uitvaren. De Bindi schipper accepteerde twee zakjes bitterzout als passage voor de broers. Karnk betaalde met twee dunne schijfjes dompellood.

Het schip was een ontzagwekkend product van het vernuft van de Shir. Terwijl de bewoners van de kusten van het continent nog nauwelijks verder in de scheepvaart waren dan het met vuur uithollen van boomstammen, konden de Shir hardhout zagen en verlijmen. De schuit had hoge boorden en twee masten, waaraan grof geweven zeilen hingen. De passagiers verdeelden zich over het dek. Ze zouden bijna vier dagen in elkaars gezelschap gaan doorbrengen.

De drie Shir kooplieden namen niet de moeite om zich voor te stellen en verspreidden een sfeer van welwillende neerbuigendheid om zich heen. De Bakvrouwen waren verkoopsters van messen en pijlpunten van lavaglas, een lacherig stel, wat zwaar maar fraai gebouwd. De oudste heette Barthe-kank-oei ('Zij die haar sterke handen toont') en haar jonge nicht droeg de naam Nisha-cham-pohie ('Maannachtvrouw'). Hun zwarte haar had een roodachtige glans en was opgestoken en ingevet, hetgeen wees op hun stamafkomst van de Tsjoer, uit het noordoosten van Capai. Als vanzelfsprekend domineerden zij de jonge Bakmannen, maar voor de opvallende lengte van Karnk toonden ze een apart ontzag.

Onder de Shir waren de mannen het dominante geslacht en daardoor ontstond er tussen de vrije Bakvrouwen en hen een lichte spanning. Ook bemoeiden de vrouwen zich niet met een witharige, langbesnorde man van een onbekende afstamming, te oordelen naar zijn koperen oorringen afkomstig uit Ut. Hij droeg twee lange, kromme messen, uit geweistangen gesneden op de manier van de Gonds. Hij stelde zich aan de groep voor als Falak Geshyo.

Karnk lichtte Tipo en Gaosar in. Falaks waren reizende legenden-en verhalenvertellers, die zeiden de Ene Witte God te zoeken, die zich volgens hun overtuiging in een rode kalebas schuilhield en die zich alleen wilde vertonen als alles in de natuur zich stilhield. De Falaks bedelden niet maar voorzagen met vertellen in hun levensonderhoud. De drie deelden het tussendek met een kleine maar breedgebouwde kleurstof-en inkthandelaar met de naam Soerd. Hij was afkomstig van Bayin en een BakBindi-halfbloed. Tipo en Gaosar hadden een prettig contact met hem omdat de man bereisd en praatlustig was en bovendien tweetalig: hij sprak Tiki en Pai. In korte tijd hadden ze heel veel praktische woorden van hem op gepikt.

Om hun vorderingen te testen, vertelde Soerd op de tweede dag van hun zeereis in het Tiki een vrolijk Bindi verhaal van de dikke, rijke Assio en de dunne, arme Nassio.

"Assio was een gierige herbergier die Nassio hard liet werken in de keuken. Op een dag sloeg hij Nassio hard op diens hoofd voor een onbenullig vergrijp en het slachtoffer zon lang op een kosteloze wraak. Het was hem opgevallen dat de dikkerd altijd zorgvuldig zijn ontlasting inspecteerde en op een dag sloop hij zijn baas achterna toen die zich achter een eucalyptusstruik afzonderde. Terwijl Assio zich met langdurige, luid bekreunde moeite onthechtte van een zwaar model, stak Nassio een grote paplepel onder de struik door en ving geheel onopgemerkt het bruine present van zijn baas op. Hij sloop terug en begroef het geroofde uitwerpsel snel onder een hoop zand. Ontspannen keek hij toe, hoe Assio in grote ongerustheid de gehele omgeving afzocht, bij zichzelf ook de lange broekflappen bekloppend en bevoelend om te zien of het verdwenen voorwerp daar mogelijk onbedoeld in terecht was gekomen. Toen Assio later die middag nog steeds nerveus de keuken bezocht, ging Nassio opvallend ruikend en snuffelend de keuken door, de dikkop in grote verwarring brengend. Daarna sloeg Nassio de erfhond, roepend dat het dit dier wel zou zijn, dat zulke vieze scheten liet. Elke dag opnieuw herhaalde hij zijn insinuerende gesnuffel, zodat Assio zich behekst ging voelen en van bezorgdheid niet meer eten kon. Hij werd dunner en dunner, maar Nassio bleef evenveel eten maken als altijd en at zich ronder en ronder. En Assio ontlastte zich voortaan nog alleen maar met laag gebogen hoofd, zodat hij onder zijn geslacht door

kon kijken om te controleren of geen stinkdemon hem bestal. En Nassio werd behalve dik ook sterk en Assio sloeg hem nooit meer."

Het bulderende gelach van de jonge mannen trok ook de andere reizigers aan en al spoedig had zich een kleine kring om hen heen gevormd.

"Ik zou ook een goed verhaal weten, maar hebben jullie mij wat te bieden?" vroeg de Falak. Eén van de Shir bood hem een geroosterde broodwortelknol aan, die de witharige man wegstopte in zijn reistas.

"Goed, goed," zei hij, lichtelijk teleurgesteld, toen het bij die bijdrage bleef. "Wie het geringe afwijst, krijgt het grote op zijn hoofd."

Hij ging op het kleine kussentje zitten, dat hij kennelijk tot zijn comfort voor dit soort regelmatig terugkerende situaties permanent op zijn rug droeg.

"Wat willen jullie horen?" vroeg hij. De broodwortelverschaffer riep:

"Wat is er waar van het verhaal van de vrouwenmannen bij de Oeroude Moeders?"

Geshyo gebaarde naar de andere omstanders om toestemming. De reizigers knikten zonder uitzondering.

"Goed," zei Geshyo. "Lang geleden waren de Baks maar één van de kleinere stammen van het grote Bondo-volk. Na de grote droogte zijn alle stammen gaan trekken, maar nog steeds leven er Bondo aan de oorsprong van de Striratrivier in het berggebied van Hinokai. Net als bij Bindi en Baks zijn de vrouwen in ieder opzicht de mannen de baas. Zij dragen enorme halskettingen, gouden of ebbenhouten oor-en neussieraden en ze zijn uitzonderlijk gespierd. Zij bewerken het land en soms jagen zij, hoewel de jacht vooral mannenterrein is. De Bondo vrouwen kiezen uit de jongens, die twaalf jaar worden, hun echtgenoten. Zo zijn ze verzekerd van het meeste plezier in hun huwelijk en van het meest krachtige zaad."

Karnk begon te lachen.

"Precies! Zo hoort het!" riep hij. "Zo was het ook bij de Kendo. Dat kan ik in ieder geval aan goeds over hun melden. Maar hoe gaat het verder met de mannen? Bij de Kendo worden de mannen na hun tweeënveertigste maanjaar 'naar de ernst gestuurd', zoals ze dat daar noemen. En dat betekent daar dus geen geslachtelijk plezier meer!"

Geshyo knikte: "De Bondo mannen hebben minder geluk dan de Kendo. Zij worden meestal al teruggewezen naar de mannenhuizen als ze vierentwintig jaar worden. Hun voormalige echtgenotes kunnen dan

nogmaals voor een periode van twaalf jaar een nieuwe minnaar kiezen. Dan hebben zij wel de tweede keus. Meestal prefereren ze dan het gezelschap van een jong meisje uit hun familie, die ze dan een aantal jaren inwijden in de kunsten van het genot."

De Shir kooplieden knorden afkeurend.

"Het is dus toch waar, wat men vertelt," riep één van hen geschokt, echter onmiddellijk naar Geshyo gebarend om verder te vertellen, nieuwsgierig naar nog meer zalige smerigheid. De Falak trok drie dikke rimpels in zijn voorhoofd vanwege zulk een beperkte visie maar sprak rustig verder: "Bij de meeste stammen zorgen de mannen voor de opvoeding van alle mannelijke kinderen, vanaf het moment dat ze door de moeder gespeend worden. Sommige mannen gaan vrouwenoorringen dragen en trouwen met andere mannen, die geen vrede met de 'ernst' kunnen hebben. Dit worden inderdaad de vrouwenmannen genoemd." Wederom werd er vreselijk gemompeld onder de Shir. Geshyo liet zich niet afleiden en vertelde gewoon verder: "De vrouwelijke kinderen worden tot hun geslachtsrijpheid in de vrouwenhuizen opgevoed door oude moeders. De mannen houden zich intensief met magie en voortekenuitleg bezig, maar zij onderwerpen zich verder aan de kracht van enkele Oeroude Moeders, bij wie alle gezag berust. Incidenteel roven de Bondo mannelijke kinderen uit andere volken om hun bloed vers te houden. Die gewoonte is door sommige andere stammen overgenomen." Karnk knikte demonstratief. "Daar weet ik alles van," zei hij.

Geshyo leunde achterover. "Van het vertellen krijgt men een droge mond," zei hij zeer nadrukkelijk. Direct opende de kleine inkthandelaar een wijnzak, waaruit de Falak zeer begerig dronk. Toen hij de zak teruggaf, maakte hij de man een compliment over diens streeploos oker geverfde onderbenen.

"Het is een techniek, die ik kortgeleden van Vuurlandse edellieden heb geleerd," legde de kleine man uit. "Men herkent daaraan nu direct mijn beroep en vertrouwt met dit voorbeeld vlugger op de kwaliteit van mijn waar."

Geshyo keek verrast op. "Vuurlandse edelen, zegt u? Mogelijk punthoofdmannen?"

Nu was het beurt van de inkthandelaar om verbaasd te zijn.

"U kent hen?" vroeg hij. "Ze kwamen bij mijn weten rechtstreeks uit Toea met hun befaamde dubbele kano's. Ze waren op doorreis en ik ontmoette hen in Bins op de zuidpunt van Urda. Ik verkocht hen purper

en oker en zij betaalden met sieraden van walvisbalein. Die heb ik zojuist profijtelijk kunnen ruilen op Capai. Inderdaad, puntschedels... Mag ik weten hoe ze u bekend zijn?"

Geshyo aarzelde even, op een onopvallende manier op zijn hoede. Nu hij voor zichzelf kennelijk belangrijke informatie vergaard had, was hij niet scheutig met wederdiensten.

"Ach, ik hoop dat ze van Urda naar Bonewits reizen voor de moessonconcerten. Ik heb altijd graag hun fluitspel willen horen, waar ze zo gunstig om bekend zijn."

De handelaar nam genoegen met het antwoord maar Gaosar keek vreemd op en ontmoette toen de even verraste blik van Karnk. Gaosar was eenmaal zelf op Bonewits geweest tijdens zo'n concert en de Vuurlandse fluitspelers daar waren bepaald geen welgestelde edelen geweest. Op dat moment streek er een kolossale pelikaan neer op de voorplecht van de boot en er kwam onmiddellijk een discussie op gang over al dan niet smakelijk te bereiden pelikaanvlees, hetgeen de aandacht volkomen van het onderwerp afleidde. Gaosar vroeg zich af wat een verhalenverteller uit Atlatoch aan moest met vreemde Vuurlandse edelen, maar het leek hem niet raadzaam, om Geshyo met wantrouwen te prikkelen.

Tipo bleef met een haast onlesbare woordendorst in het Tiki praten met een Bindi-matroos, die plezier had in de weetgierigheid van de Bakjongen. Gaosar voelde zich echter steeds weemoediger worden toen hij de kust van Capai langzaam uit het zicht zag verdwijnen. Op een bepaald moment werd het gevoel zo sterk, dat hem zelfs een soort zekerheid overviel dat hij zijn geboorteland nooit meer terug zou zien. Dat noodlottige besef groef zo diep, dat hij niets beters te doen wist dan zich tussen een rol touw en een vrachtkist op te rollen om zijn afscheidspijn weg te slapen.

Een paar uur later werd hij gewekt door het volle gezang van Karnk, die zo te horen geen enkele last meer had van zijn verwondingen. Zijn been vertoonde afschrikwekkend dik rood littekenweefsel, maar hij leek er al licht op te kunnen steunen. Hij produceerde nu fraaie falsetriedeltjes, snorkende ritmes, halve coupletten van het ene lied naadloos geïmproviseerd vastgeplakt aan het volgende, een bruisende levensvreugde in minstens tweeëneenhalve octaaf. Gaosar merkte er een eerder gehoord kinderliedje in op:

`Al ga je heel vroeg dood, al word je heel, heel oud,

Aan de kant van je hart hangt een zakje met goud.'

Hij had die melodie op het eiland Bonewits horen zingen. Het vorige jaar had hij het beroemde moessonconcert kunnen bijwonen. Was ook Karnk daar aanwezig geweest?

Voorafgaand aan het muzikale gebeuren was Bonewits elk jaar het toneel van een enorme twaalfdaagse vrijhandelsmarkt, die traditioneel alle deelnemers vrijwaarde van mogelijke anders wel bestaande raciale conflicten. Reizigers van overal vandaan, uit Ut, Igdi en Ogdi, van Sarda en Bres maar ook uit Gond, uit Heirgoland, Parth en Tunth, zelfs uit het verre Oosten, uit Atthio, allen komen na de volle maan van de Slangenmaand samen op de vlakte van Katatnia. Daar is het centrum van de muzikanten van Bonewits. Na de markt begint het hele eiland te vibreren van de klanken. Voorafgaand aan de eerste regen barst er dan een ware muziekorkaan los. Wilde strijkstokken, opzweepende trommelstokken en gepassioneerde blazers roepen hun goddelijke boodschappen naar de hemel met verheerlijkte gezichten, klaterend gelach weerklinkt. Bij de meesten, muzikanten en toeschouwers stromen tranen over het gezicht. Men zingt of speelt tot de uitputting of verveling toeslaat, tot de mond of de handen weigeren. Vrouwen en mannen vallen op de grond, totdat iedereen stil is, wachtend op het opbollen van de regenwolken, zwarte, grijze wereldwangzakken, volgezogen op barsten staande waterballonnen.

"Gaaf het nu gebeuren? Nu? Nu?" brommen de mannen. Dan gillen de hoogste meisjesstemmen, een maagdelijke aanroep: "Kom! Kom! Kom!" Diep zucht de menigte als de eerste druppels hun opgeheven handen en gezichten raken. Heel rustig bergen muzikanten hun vochtgevoelige instrumenten op in beschermende foedralen. Mensen omarmen elkaar in de innigste dankbaarheid naar elkaar.

"Wij hebben de regen naar de aarde gebracht," is het rituele woord. "Wij zijn de tranen van liefde van de Eerste God."

In stilte vertrekken ze dan weer naar hun woonsteden. Sommigen zullen er dagen, weken, misschien wel maanden over doen voor ze thuis zijn. En op hun eigen hoogtijdagen zingen ze liederen uit de vlakte van Katatnia. Zo is het eiland Bonewits sinds mensenheugenis een bron van inspiratie geweest voor liefhebbers tot ver in de bekende en onbekende landen.

Karnk's gezang deed Gaosar ook denken aan het altijd vrolijke zingen van Nur-ell-Guin en onverwacht trof hem weer het verdriet om zijn gestorven moeder. Er was niets meer zichtbaar van Capai en voor het schip lag een oneindige, lege, lege zee. Opnieuw vluchtte hij voor de pijn weg door aandachtig te luisteren naar het zingen van Karnk op de stampend voor zeilende bark. Hij realiseerde zich ineens wat 'Karnk' in Pai betekende: 'vrijheid'. Hij vroeg zich af wat de Kendo betekenis ervan was. Toen Karnk ophield, vroeg hij ernaar.

"Het is een Kendo woord voor vogel, eigenlijk meer nog het woord voor spreekw," antwoordde Karnk. "En dat ben ik ook. Een kwetterende spreekw met een grote, rooie open bek, vreetlustig en een brutaaltje. Past goed bij mijn rode haar, vind je niet?"

"Nee, nee, nee," protesteerde Gaosar. "Je moet er niet zo neerbuigend over doen. Ik vond het prachtig wat je net zong. Even was ik terug op Bonewits, je ontroerde me werkelijk."

Karnk keek alsof hij het niet kon geloven, zijn mond al open voor een bijdehand commentaar, maar de spreekw-bek weer sluitend toen hij de zachte uitdrukking op Gaosar's gezicht zag.

"Nou, eh... leuk," zei hij na een tijdje en toen liep hij weg om iets nuttigs te gaan doen.

De zeereis verliep voorspoedig. Tussen de Shir en de Bakvrouwen boterde het nog steeds niet echt, maar vooral Karnk laveerde met gracieus gemak overal tussen door, dan weer Tiki en dan weer Pai sprekend. Gaosar hoorde hem zelfs in een gesprek met de Falak een Zietse-dialect uit Atla gebruiken en zijn bewondering voor deze extreme persoonlijkheid groeide met de dag. Het was hem ook ineens opgevallen dat Karnk zo goed als geen wapens droeg. Zijn ruime hemd en jak deden daaronder verborgen verdedigingen vermoeden, maar dat bleek een illusie te zijn. Eens was Karnk op een heel hete dag spontaan van de voorplecht gesprongen, nadat hij al zijn kleren had uitgeworpen en zijn halsketting weg geborgen. Krachtig met het vaartuig meezwemmend had hij zich laten inhalen en was tegen de roerstang weer omhooggeklommen. Nog steeds had hij wat last van de verbroken zenuwbanen in zijn kapotgebeten been, maar verder leek hij geheel hersteld te zijn. De polsband had hij die ochtend dan ook weer aan Gaosar teruggegeven, die er onverhuld blij mee was. De Shir keken, waarschijnlijk ontzet door Karnk's naaktheid, opvallend een andere

richting uit maar de Bakvrouwen maakten vergelijkingen over de eventuele harde maat van zijn geslachtsdeel met dat van hun favoriete jongens op Capai. Karnk schreeuwde baldadig: "Als jullie 'em nodig hebben, je weet waar hij hangt!" maar de vrouwen leken niet serieus geïnteresseerd te zijn. Hij droogde het zoute water af met zijn hemd en liet zich verfrist achterover op het dek vallen. Tipo had dezelfde waarneming als zijn broer gedaan.

"Heb jij alleen een vilmes? Geen wurgtouw of werpmessen?" vroeg hij stomverbaasd. Karnk draaide zich naar hem toe en zei: "Nee. Jij wel zeker?"

Tipo gaf een lange opsomming van zijn uitrusting en zijn vaardigheid op alle onderdelen.

"Maar jij?" vroeg hij weer aan Karnk.

"O," antwoordde de reus, "ik kan ontzettend snel weglopen en ik gooi nogal secuur met alles wat voor handen is. Trouwens, behalve een paar heel stomme honden vragen de meeste mensen niet om moeilijkheden met mij... "

Dat kon iedereen zich makkelijk voorstellen. In alle opzichten was de grote man een wonderlijk iemand. Dat hij kon zwemmen was al vreemd, dat hij in open zee durfde zwemmen was eigenlijk onvoorstelbaar. Alleen kustbewoners en dan nog speciaal schelpduikers en sommige vissers en slechts sporadisch andere varensgezellen hadden zichzelf de zwemkunst geleerd als een levensnoodzaak, niet als een genoegen.

"Ik heb in Ogdi goud gewassen in de monding van de Strirat rivier," zei Karnk als antwoord op een onuitgesproken vraag, toen hij de denkrimpels in de voorhoofden van zijn vrienden zag. "En toen vond ik dat zwemmen gewoon lekker."

"Ik denk wel eens dat jij in je leven al heel veel dingen gedaan hebt, die niet eens in ons hoofd zouden opkomen," zei Gaosar bedachtzaam.

Geshyo, die bij hun in de buurt stond, zei ineens: "Die rooie is een Niss-vechter."

Karnk keek dermate betrappt dat de broers meteen wisten dat het waar was, wat ook een Niss-vechter mocht zijn.

"Falak, hoe wist u dat?" vroeg Karnk zonder omwegen. De verhalenverteller illustreerde met zijn hand een springende beweging. "Ik zag het aan de manier waarop je omhoog sprong, voordat je in zee dook," antwoordde hij. "En nu ik het weet, zie ik het aan alles."

"Mag ik vragen wat een Niss is?" vroeg Tipo.

"Een ras van kleine mensen uit een land, dat ver westelijk achter Vuurland ligt," zei Karnk en de Falak vulde aan: "De Niss achtten zich boven alle andere rassen verheven. Volgens hun Godenleer komen ze van een andere wereld tussen de sterren en ze wachten hier alleen maar totdat hun voorvaderen hen hier weer op komen halen. Zij noemen ons de 'Ondermensen' en zichzelf het 'Drakenvolk'. Ze haten ons niet, ze hebben slechts medelijden met ons. Ze komen naar de Tillant-eilanden alleen om te profiteren van de technische kennis van de Shir tovenaars. Het zijn uitzonderlijk vaardige handwerkslieden, excellente duikers en betrouwbaarder huispersoneel voor de tovenaars dan Bindi of Baks. Ze werken tien, twaalf maanden op de eilanden tot ze een vliegtuig of een Vervormer kunnen aanschaffen. Terug in hun eigen land krijgen ze dan belangrijke staatsfuncties."

"Dat is allemaal waar," beaamde Karnk.

"Vertel ons meer," bedelde Tipo. "Ik ben enorm nieuwsgierig!"

"Vooruit, ik zal praten," gaf Karnk toe. "Er komen alleen mannelijke Niss naar Tillant. Hun ras schijnt ooit vooral uit mannen te hebben bestaan, die zich vermengd hebben met vrouwen uit Kantorije. Ze willen niet paren met Shir vrouwen, omdat ze die vinden stinken. Ze vinden de tovenaars ook stinken, maar dat tolereren ze omdat ze anders hun lood mislopen. Soms reist er een Niss tovenaar met hen mee, die hen beschermt op de lange reis. Zij beheersen een ongewone vechtkunst, zoals Falak Geshyo heeft opgemerkt."

"Hoe komt het dat ze daar jou in onderwezen hebben?" wilde de Falak weten.

"Ik stink in hun neus niet," antwoordde Karnk "en bovendien, hun goden waren lang en roodharig, heb ik begrepen. Een tovenaar van de Niss heeft naar me gezocht op Bonewits, toen hij gehoord had dat ik daar was. Hij heeft me wat van hun verdedigingskunst geleerd in de hoop, dat ik hem iets over mijn ouders zou vertellen. Maar wat wist ik? Ik was nog heel klein toen de Kendi ontvoerders mij weg roofden."

"Er zijn vele mysteries in de wereld, die verhuld blijven," zei de Falak op een toon alsof hem nu juist weer wél iets duidelijk was geworden.

"De grootste geheimen blijven ook geheim," beweerde Karnk. "Hoe krijgen de Shir hun zwaarden zo hard en scherp bijvoorbeeld? Mengt-

tovenarij wordt er gezegd. Maar hoe werkt het? Alle volkeren van alle landen zouden hen die kennis graag willen ontfutselen."

Eén van de Shir kooplieden had de laatste opmerking gehoord.

"Ons rijk is machtig, omdat wij niet klakkeloos onze weelde delen.

Alleen de Shir zijn uitverkoren door de Mengt. Onze taak is om de andere volkeren te onderwijzen in een tempo, dat zij kunnen verwerken." Het klonk hooghartig maar ook zeer realistisch.

"Hebben de Shir geen problemen?" vroeg Tipo aan de Falak, toen de koopman verder was gelopen.

"Geen volk is volmaakt, hoeveel kennis er ook is," was het antwoord.

Soerd deed daar ettelijke schepjes bovenop: "De Shir zijn allemaal in de war sinds het ongeluk van koning Katsin Oatreru. Het gerucht gaat dat hij het slachtoffer van grote magie is geworden. Al zeven jaar schijnt hij heel mysterieus te slapen. Maar de wet is dat alleen de Koning veldtochten buiten het rijk mag aanvoeren. En dat kan hij dus niet vanuit zijn bed."

"Het leger van de Shir is hopeloos gefrustreerd, dat is zeker zo," stelde Geshyo vast. "Dat de koning slaapt, doet wettelijk niets aan zijn ondubbelzinnige oorlogsrecht af. En toch provoceert het Shir Huis van Oorlog niet aflatend jullie westelijke burens op het continent van Pirtiland. Weet jij daar het fijne van, Soerd?"

"Dat komt door de toegenomen macht van hun Hoofduitvoerder, Rish Palo Kerko. Die is vorig jaar ook Voorzitter van de Rishe Raad geworden. Kerko geeft onze kolonisten in de Missan-delta toestemming om koper te delven vlakbij de heilige grafplaatsen van de Pirti. De Pirti zijn daar razend over. Terwijl iedereen weet, dat de Shir smeden met slechts iets hogere kosten koper uit Atla kunnen halen."

"En dat zou trouwens het bondgenootschap van de Shir met de Uttin versterken," verdedigde Geshyo zijn landslieden.

"Kerko kiest bewust een andere weg," legde Soerd uit. "Volgens de Shir wetten mag hij geen soldaten aanvoeren zonder een koninklijk commando. Maar wat doet hij? Hij bewapent zijn stedelijke Overzichters en laat ze los op een paar Pirti-vissers, die in onze viswateren vissen. Er gaan geruchten dat hij zo onbepaald krijgsgevangenen kan gebruiken voor geheime experimenten."

"De Oude Moeders in Atla beweren dat de Shir tovenaars hun leven kunnen verlengen door lichaamsdelen van hun gestraften over te

planten," zei Geshyo. Er ging een rilling van diep onbehagen door de toehoorders.

"Dat zeggen sommige Bindi moeders ook," griezelde Soerd. "Ik weet er het fijne niet van en dat laat ik maar liever zo. Sommige Bindi schijnen inderdaad lichaamsdelen voor veel zilver te verkopen aan de Rishe."

"Dat is wat voor jou, Karnk," grijnsde Tipo. "Jij hebt van die grote handen."

"Hebben jullie niets beters voor me te doen?" vroeg Karnk aan Soerd. Die wist wel iets: "Gongslager."

Hij legde uit dat de Shir op alle eilanden op bepaalde sterk resonerende plaatsen grote bronzen gongen hadden opgehangen. Middels een ingewikkeld systeem van gecodeerde gongslagen konden ze zo belangrijke regeringsberichten doorgeven. Voor het slaan op de gongen zochten de Shir de meest krachtige mannen uit.

"Een onbedreigd veilige toekomst, Karnk," beweerde Soerd. De reus schudde wetend zijn hoofd.

"Ik houd te veel van een goed gesprek," zei hij verklarend "en die gongmannen zijn vast allemaal doof. Ik hoor mezelf graag lachen! Heb ik trouwens niks meer te bieden dan mijn kracht?"

"Ja, je domheid," grijnsde Soerd.

Karnk imiteerde een huilende baby: "Oh, oh, word het dan nooit iets met mij? Waarom ben ik toch zo dom geboren?"

Geshyo klopte hem quasi-bemoedigend op de rug.

"Kom, kom," zei hij. "Houd moed. Vergeleken bij je vorige leven is er al veel verbeterd. Toen sloeg je simpelweg in op alles wat bewoog om het te kunnen neuken en pas daarna keek je of je het op kon eten!"

Schuddebuikend van het lachen rolden de mannen tegen elkaar aan. Na een paar minuten schreeuwde Karnk: "Genoeg! Genoeg gelachen. Nu gaan we weer lekker een tijdje zitten saggerijnen!" maar dat maakte de slappe lach alleen maar erger. Barthe, die te ver van hun af zat om het gesprek gevolgd te kunnen hebben, maakte desalniettemin dankbaar gebruik van de gelegenheid om vrolijk mee te lachen.

"Wat gaan jullie op Bayin doen?" riep ze toen iedereen weer wat was bijgekomen.

"Werken," zei Gaosar. "Kijken, wat er is. We hebben gisteren over de loodmijnen van de Shir horen praten, waar ze ook vrije mannen voor zoeken."

"Hoei, pas op!" zei Barthe. "Ik ben daar vorig jaar geweest. Hun slaven sterven als vliegen aan buikloop. Weet je waarom de Shir hun lood dompelen? Echt niet alleen omdat ze anders vuile handen krijgen hoor, maar meer omdat het lood giftig is. Wees wijzer. Kijk of je bij Brank zilver kunt kopen en ga dan naar de goudsmiden in Ut, die het mengen met hun eigen goud. Zij zullen je graag in schapen en geiten betalen. Als jullie die met z'n drieën terugdrijven naar Capai hoef je heel lang niet meer te werken en je maakt je moeder blij."

"Onze moeder is vorig jaar gestorven," antwoordde Tipo. "Haar schedel is nu bij onze zuster."

"Moge de dochter haar ziel getrouw zijn," was het rituele antwoord.

"Was er geen vrouw die jullie wou?"

"Ik kijk liever voor me zelf," gromde Tipo. "De dochter van je moeders zuster bijvoorbeeld, die staat me aan."

Hij wees naar Nisha, die op de voorplecht van de boot stond te kijken naar scholen tonijn die dicht aan de oppervlakte zwommen. De lichte bries deed haar zwartgouden krulhaar wijd uitwaaien als een kroon om haar hoofd. Haar gele tuniek werd strak tegen haar lichaam gedrukt door de wind en haar figuur straalde een overweldigende sensualiteit uit.

"Wat een praatjes, jongen!" sneerde Barthe. "Nisha is door haar moeder al beloofd aan de jongste zoon van de koningin van Capai, als hij volgend jaar gewijd wordt."

"Een kind! Wat heeft ze aan een kind! Wil ze geen man?" vroeg Tipo met een verontwaardigde klank in zijn stem, die zijn sterke verlangen verraadde.

"Nisha neemt wat ze wil," antwoordde Barthe. "Ze kan zelfs Shir mannen aan zich binden."

Vol ongeloof keken er nu vijf paar mannenogen op. Soerd begon te lachen.

"Dat kan ik me makkelijk voorstellen van een Bindi man," zei hij. "Ze is een prachtige vrouw. Ik zou het ook een eer vinden als ze mij vroeg. Maar Shir? Moet je ze zien, die blotkoppen op het achterdek!"

"Wat is een blotkop, Soerd?" vroeg Tipo.

"Oh, dat is een Tiki-scheldwoord dat gecasteerde ezel betekent. Zo leer je er weer eens iets nuttigs bij, Tipo," zei de inkthandelaar.

"Wie vraagt dan wie? Vraag ik me af," zei Gaosar. "De Shir mannen lijken geen vrouw boven zich te dulden. En is het niet zo, dat ze alleen binnen hun eigen volk paren?"

"Ik heb al te veel gezegd," krabbelde Barthe terug. "Vergeet het. Als je maar weet, dat Nisha niet op jullie zit te wachten."

"En waar wacht jij op, Barthe-kank-oei?" confronteerde Karnk haar.

"Hoorde ik je daarstraks geen grapjes maken over mijn deel?"

"Ik wil geen kinderen van roodharige reuzenmannen," zei Barthe eerlijk.

"Wij wonen in De Staart en daar zijn de moeders niet makkelijk als je anders bent of doet. Nisha en ik hebben het daar al zwaar genoeg.

Waarom denk je dat we handelen? Hier kunnen we even vrij ademen, vrije vrouwen zijn. In de Staart regeren de overgrootmoeders. Hun handen zijn hard en hun oordeel ook. Zo, nou weet je het, reuzenman. Ik onderhoud thuis twee jonge, krachtige mannen, dus tekortkomen doe ik niet. Maar gelijk heb je, ik ben ver van huis en ik kijk met genoeg naar je mooie lijf."

"Heb je kinderen, Barthe?" vroeg Gaosar.

Barthe keek treurig. "Ik heb alleen vier zonen van mijn tweetal, oneer genoeg. Als er geen dochter komt om me te eren na mijn dood, verdwijnt mijn ziel van de aarde."

De Falak reageerde onverwacht op die laatste zin. "Ah, Geliefde Moeder," zei hij, de traditionele titel voor vrouwen in Atlagebruikend, "misschien gaat je ziel dan wel naar een mooiere plek."

Barthe werd ineens kwaad en liep weg. "Dat soort praat steek je maar af tegen andere Falaks, maar niet tegen mij," riep ze. Ze stevende recht door naar Nisha en dook daaronder in een druk gesprek. Tipo volgde haar met zijn ogen, naar haar kijkend om maar niet naar Nisha te hoeven kijken. Plotseling zag hij achter haar een grijszwarte streep in de azuurblauwe zee. De kust van Bayin! Hij gaf een schreeuw en wees. De passagiers dromden opgetogen en druk pratend samen op de voorplecht. Hun bestemming was in zicht, het wachten voorbij!

In een schril contrast met die opgewekte gevoelens voelde Tipo plotseling een schrijnende innerlijke pijn. De reis met de veerboot was voorbij, maar daarmee ook de nabijheid van deze 'Maannachtvrouw', Nisha. Hoewel ze nooit aandacht aan hem had willen besteden, toch... toch was ze er geweest. Dichtbij. Voelbaar. Had hij misschien...? Zou hij alsnog voordat ze aan land gingen...? 'Een Bak vraagt geen vrouw', dat oeroude oordeel remde steeds weer al zijn verlangen en iedere handeling die op dat verlangen stoelde. Het was al een ongekend dappere ervaring geweest om tegen haar tante zijn belangstelling te uiten. Hij realiseerde

zich dat zijn durf vooral was ingegeven door de grote afstand tussen de boot en Capai. Nu kwam Bayin dichterbij. Het was voor hem alsof ze een vijandelijke kust naderden, een vijand die hem zijn liefde zou ontnemen. Nisha, Nisha, Nisha. Haar naam galmde in zijn hoofd. De bark legde aan op een brede havenkade, die in verband met het tij schuin aflopend was uitgehakt in de rots. Als eerste sprong Nisha vanaf de voorplecht aan wal, een katachtige, gevaarlijke sprong.

'Zo graag wil ze weg van mij,' dacht Tipo. Het kwam niet bij hem op om te denken dat ze misschien zo verlangend was naar iets op Bayin. Toen haar voeten de kade raakten, was het alsof ze op z'n hart sprong.

Gaosar, die ook verlangend en opgewonden bij het boord had gestaan, draaide zich ineens om, door een innerlijke stem geroepen en liep naar zijn broer. Hij sloeg een arm om diens schouders en streelde even z'n gezicht. Hij had de aard van Tipo's gevoelens snel begrepen.

"Alle smart gaat voorbij," troostte hij "evenals de vreugde."

Het was een volkgezegde op Capai. Maar Tipo was ontroostbaar al was er nagenoeg niets aan zijn gezichtsuitdrukking of lichaamshouding dat die pijn zou verraden. Nog nooit eerder was hem dit gevoel overkomen en hij miste zijn moeder opeens erger dan ooit tevoren. De Eilanden, hij had er zich zo op verheugd, maar nu leek het of Bayin een verdoemde plek was. Verder in de tijd gezien had hij het overigens bij het juiste eind.

Aankomst

Na een maaltijd op een groot overhuifd terras van een fraaie uitspanning met de inspirerende naam 'Het Ware Amber' sprak het drietal de herbergier aan. Wat vond hij met betrekking tot de meest doelmatige wijze van welgesteld worden op het eiland? De man verwees naar de handel in edele metalen met de mijnopzichters, "Vooropgesteld dat u aantrekkelijke waar in ruil heeft aan te bieden."

Hij keek met een hoopvolle blik naar de bolle reistassen van het gezelschap.

"Om te beginnen zullen we u passend belonen als u ons in contact brengt met een deskundige op dat gebied," zei Karnk vlot. Inderdaad bracht die kleine investering hen snel op het spoor van een oude, kromlopende exmijnwerker met de naam Cugel Forp, die uit zijn werkplaats gehaald werd om een beker stimulerende vruchtenwijn mee te drinken.

"Mag ik het woord doen?" vroeg Karnk vooraf aan de broers. "Ik heb een ruime ervaring in het vinden van alternatieve bronnen van inkomsten naast het gebruikelijke harde werken."

In een nog onbezoedeld vertrouwen stemden Tipo en Gaosar hiermee in. In snel tempo ledigde de uitgenodigde bejaarde een tweede beker, vooruitlopend op de mogelijkheid dat het eventueel een kort gesprek zou kunnen worden. Aanvankelijk bleef de man terughoudend met informatie over de mijneconomie en eventueel boeiender alternatieven dan het onplezierige wassen van looderts. Ze kwamen wel te weten dat hij tot kortgeleden administratieve werkzaamheden in de mijnen had verricht omdat hij naast vaardigheden als smid ook de schrijfkunst beheerste.

"Rish Uto Onsten is met het opzicht belast," antwoordde Forp op een inleidende vraag. "U moet zich maar tot hem wenden."

Daar had Karnk niet de minste behoefte aan. Hij haalde wat geld uit zijn gordel en direct had hij 's mans volledige aandacht.

"Het zou kunnen zijn dat ik u toch kan helpen," zei Forp met een bereidwillige glimlach.

"Wat begrijpen wij elkaar fantastisch," antwoordde Karnk. "Allereerst, ik weet niets van het mijnvak. Kunt u mij er iets van uitleggen? Ik kan enig dompellood tegenover uw gedetailleerde moeite stellen."

"Helaas was ik in mijn jonge jaren dom en onverbeterlijk in mijn hebzucht," legde Forp uit. "Ik kwam herhaaldelijk door mijn even grote slordigheid met de Opzichters in aanraking en zo uiteindelijk jaren als

contractgevangene in de mijn in Brank. Vroeger was die straf zo erg nog niet. De bewakers waren streng maar rechtvaardig en wij werkten op laarzen en met stofmaskers. Het voedsel was schraal maar toereikend. Sinds de oorlog met de Pirti is echter het beheer van de mijnen overgedragen aan tovenaars met een uitzonderlijk hardhandige reputatie. Ik hoop dat ik niet te veel zeg?" vervolgde hij met enige reserve. Karnk stelde hem gerust: "In het geheel niet, goede man. Was ik namelijk een vriend van Rish Onsten, ach dan zou ik mij immers zonder reserve tot hemzelf gewend hebben, nietwaar?"

De mijnwerker begreep hem goed, maar toch verkeerd. Hij vroeg: "Bent u uit op wat ...eh, laat ik zeggen, wat aanschaffingen van metalen buiten de geëigende kanalen om? Ik zou u wellicht zeer van dienst kunnen zijn." Karnk liet het misverstand voorlopig bestaan.

"Vooralsnog oriënteer ik mij op de algemene omstandigheden," sprak hij ontwijkend. "Gaat u toch verder met uw uitleg."

"Wel, voor het smerigste werk, het stukslaan van het looderts gebruikt men nu nog uitsluitend Pirti-slaven. Ze sterven aan het stof of ze doden zichzelf of elkaar. Ach, zij zijn nu eenmaal de oorlog begonnen en men mag geen medelijden met hen hebben."

Forp leek daar persoonlijk wel iets meer mededogen in te voelen, maar kennelijk wilde hij tegenover dit onbekende gezelschap geen radicaal afwijkend standpunt innemen. Na een lichte hapering vervolgde hij: "Na het onaangename vergruizen wordt het erts in een van de vele afvoerkanalen gewassen. Dat gebeurt vooral door Bindi misdadigers. Zij zijn niet veel beter af dan de Pirti. Rish Onsten slaat veel en castreert vlot opstandige lieden. De gevangenen staan tot aan het middel in het water en schudden de manden in het water heen en weer. De zware korrels looderts bezinken direct en het snelstromende water neemt de lichtere stoffen mee. Daarom ziet de zee bij Zolui er zo rood uit. De werkers halen aan het eind van iedere dag, als de sluizen kort het kanaal afsluiten, het op de bodem verzamelde looderts op. Daarna gaat het naar de smelterij. U begrijpt misschien dat er op dat traject wel eens iets naast de kruiwagens valt?"

Karnk knikte zeer geboeid en de man praatte weer door: "In de ovens worden de verschillende metalen apart gewonnen. In geringe hoeveelheden is er zink en zilver te vinden, ijzer komt veelvuldig als verontreiniging van het looderts tevoorschijn. Veel daarvan wordt in de

mijn weer gebruikt, want men smelt het looderts in grote ijzeren bakken. Wat heeft uw belangstelling het meest?"

Karnk speelde wat voorzichtig te zijn: "Ik heb nog geen zekere keus gemaakt. Alles hangt van de mogelijkheden af. Hoeveel werkers zijn er en wat is de productie?"

De mijnwerker rekende aarzelend op zijn vingers.

"In de mijn van Brank zijn naar mijn schatting nu enkele duizenden gevangenen te werk gesteld, maar tegenwoordig sterven ze als vliegen. Vroeger was men tevreden met een productie van zo'n acht barken lood en zeven barken ijzer per jaar, mogelijk één of twee barken zilver en meestal eenzelfde hoeveelheid zink. Nu voert men tientallen krijgsgevangenen per week aan, maar wat de opbrengsten zijn, houdt het Huis van Oorlog geheim."

"Wat gebeurt er met de productie, Sar Forp?" wilde Gaosar weten. "En een tweede vraag: wordt het lood hier gesneden en gedompeld?"

Forp keek zuinig.

"Ik kan mij niet goed voorstellen waarom buiteneilanders als ulieden zulke informatie interesseert," zei hij. "Bent u een overval van plan?"

Karnk redde de situatie zonder talmen met wederom een stuk dompellood.

"Sar Forp, vergeef ons deze nieuwsgierigheid en maakt u zich geen zorgen," onderbrak hij. "Wij komen niet onbemiddeld aan hier in Bayin en graag laten wij u delen in onze welvaart. Het is alleen onze behoefte om een permanente bron van inkomen aan te boren. Op langere termijn helpen wij vanzelfsprekend u weer, als u ons nu van dienst wilt zijn."

Forp graaide zonder enige gêne het lood van de tafel en riep uit: "Ach, wat kan het mij verblotekonten! Ik heb zó veel mensen met honger en ziekte geholpen, dat ik nou zelf wel eens..."

"Dat u nu zelf wel eens ziekte en honger wilt hebben?" vulde Karnk zijns ondanks aan. Forp keek heel vreemd en de reus verontschuldigde zich snel voor zijn ontsnapte kwinkslag. Toch was het ijs nu definitief gebroken en Forp praatte honderduit over eerdere criminele activiteiten op het mijnterrein. Het bleek dat er zonder enige raciale hindernis moeiteloos illegaal werd samengewerkt tussen Bindi, Baks, Vuurlanders en zelfs enkele Shir burgers om de mijnproductie te ontlasten van allerlei 'overbodigs', zoals Forp dat diepzinnig benoemde.

Gaosar moest ineens denken aan het geheimzinnige gedrag van Geshyo, toen zijn contact met de punthoofdige Vuurlanders ter sprake was

gekomen. Het zou hem niet verbazen, als de Falak naast het onderbetaalde vertellen van verhalen, zijn onschuldige image benutte voor nogal wat minder keurige activiteiten. Hoewel het gebruik van vlieggordels strikt was voorbehouden aan Rishe, hun novieten in de Genootschappen en assistenten van de Huizen bleek er door een bepaalde bende een '*manakonda*' gebruikt te worden voor nachtelijk transport van 'overbodigs' van het verder streng bewaakte opslagterrein.

"Mocht zulke apparatuur tot uw uitrusting behoren," zo gooide Forp een balletje op, "dan is ons fortuin gemaakt."

Het woordje 'ons' ontging niemand.

"In de beperking leert zich de meester kennen," merkte Karnk op.

"Behoeftte aan een grote organisatie hebben wij nog niet. Maar weidt u eens uit over die strenge bewaking waar u het over had, Sar Forp."

Forp tekende in het zand onder hun voeten een ruwe plattegrond. Op het heuvelachtige mijnterrein waren een viertal diepe ertsgroeven tot vrij diep uitgehakt. Twee andere leeggehaalde delen van de loodaders konden onder water worden gezet door de bedding van een kleine beek te verleggen. Bij het allereerste ochtendlicht stroopten enkele lokale armelui het terrein af naar achtergebleven kleine hoopjes los erts, maar dit leek nauwelijks winstgevende arbeid. Met meer belangstelling bestudeerden de vrienden de plaats van de opslagloodsen naast de smeltovens. Vanzelfsprekend was het eindproduct van gereinigd metaal het aantrekkelijkste 'overbodige' product. De Shir hadden naast de drie grote stenen loodsen ook een snijderij gebouwd. Hier werd de correcte hoeveelheid per schijf gesneden, nagewogen en gedompeld in grote zinken bakken met een hete vloeibare doorzichtige pasta, die na afkoeling verhardde. De samenstelling van dit looddomhulsel werd uiterst zorgvuldig door de Shir geheimgehouden. In afwachting van transport naar Utrag of Gondar werden dompellood, zink, ijzer en zilverbaren in een ondergrondse kluis bewaard, die alleen via het huis van Rish Uto Onsten betreden kon worden.

"De opslagloodsen en de snijderij worden sinds de oorlog dag en nacht in de gaten gehouden door krijgers van Karres," zei Forp. "Dus u begrijpt dat daar zelden iets onregelmatigs plaatsvindt."

"Zo ver reikt mijn begrip nog niet, Sar Forp," onderbrak Gaosar nieuwsgierig.

"De Karreskrijgers hebben Vatchen gereld, die ze aan lijnen bij zich hebben," legde Forp gedienschtig uit maar zonder echter het beoogde inzicht te bewerkstelligen.

"Spreekt u over monsters?" vroeg Tipo.

"Ah! Hoe beschaafd drukt u het uit!" riep Forp. "Voor hun plezier spelen de vatchen dat ze honger hebben en wat een vreugde scheppen ze dan in orgaanvlees en bloed! Eens was ik de ongelukkige vinder van één van hun slachtoffers. Een leeg omhulsel van vlees en botten! De Karresmannen drogen het overblijfsel en eten er de billen en benen van op tijdens hun barbaarse feesten. De hoofden spijkeren ze op de dakrand van de loodsen. Alleen de meest wanhopige dieven willen zo met hun leven spelen. De Vatchen worden evenals hun begeleiders in de juiste stemming gehouden door een regelmatig offer van onproductief geworden gevangenen..."

Forps verhaal was weinig opbeurend.

"Toch ziet u mogelijkheden," voerde Karnk aan. "Anders zou u ons niet zo van informatie voorzien. Heb ik het mis?"

Forp legde onbeschaamd een lege, geopende hand op de terrastafel.

Karnk's gezicht vertrok; zijn mondhoeken gingen een beetje omhoog en de scherpe hoektanden glansden ineens zeer veelbetekenend. Er steeg een zeer apart gegrom uit zijn keel. Gaosar en Tipo, die deze stemmingswijziging nog nooit van hun reisgenoot hadden meegemaakt, keken geschrokken toe.

"U wordt te inhalig," grauwde Karnk. "Alles wat u tot nu toe verteld heeft, had ik van een willekeurige stombo van de straat te weten kunnen komen en voor heel wat minder dan u mij tot nu toe heeft afgetroggeld. Spreek op nu! Maak uw beloning waar of ik laat u kennis maken met één van mijn hardhandiger vrijgevege kanten!"

Forp keek ontsteld om zich heen naar een uitweg, maar zijn bejaarde constitutie liet geen rappe vlucht toe. Hij zuchtte diep en fluisterde: "Wat U wilt, Sares, wat u maar wilt."

"Voor de dag ermee dan, oude!" gromde Karnk weer. Gehaast wees Forp op de plattegrond: "Ooit was er een groep gevangenen, die een vluchtplan koesterden. Om een boot naar Vuurland te kunnen aanschaffen, hadden ze veel lood nodig. Ze groeven een tunnel naar de kluis van Rish Onsten. Ze werden ontdekt en allen voor de Vatchen bestemd. De tunnel werd dichtgegooid."

De oude man kuchte en het zweet brak hem over zijn gehele lichaam uit. "Uw verhaal ruikt half," gromde Karnk met dezelfde niet aflatende dreiging, "maar u bent op de goede weg, bespeur ik. Komt u tot de kern." "Eh... ziet u, eh.... ik had enige bemoeienis met die groep," bekende het bibberende oudje.

"Hoe kwam het dat uw hoofd niet leeggezogen op een dakrand werd gespijkerd?" ondervroeg Karnk meedogenloos.

"Ik was op dat moment buiten de tunnel," aarzelde Forp "en ik eh ..."

"U ging snel even ergens een dringende behoefte doen toen u onraad rook?" veronderstelde Karnk.

"Ach, wie zou zichzelf niet pogen te redden met zo'n vreselijke toekomst in het vooruitzicht?" mompelde Forp verontschuldigend. Zijn gesprekspartners knikten met enig begrip.

"En toen?" drong Karnk aan.

"Die gevangenen waren aan elkaar vastgeketend, dus ze moesten altijd gezamenlijk aan het werk aan de tunnel. Ik was slechts betrokken bij het openen van de deur van hun barak zodat ze 's nachts naar hun groeve terug konden gaan. Daar begint de tunnel namelijk."

"Het verwondert mij dat u in de tegenwoordige tijd spreekt," zei Karnk oplettend.

"Er waren inderdaad twee tunnels!" gaf Forp toe.

Ah, eindelijk de kern! De mededeling joeg golven van spanning en verwachting over het verder zo rustige terras van uitspanning 'Het Ware Amber'.

"Verklaart u zich nader," droeg Karnk de nog steeds rillerige man op. Forp keek weer om zich heen, maar in de verste verte was er niemand binnen gehoorsafstand aanwezig om hem te kunnen verraden.

"U weet niet wat ik hier voor een risico's neem," trilde zijn stem.

"Ik heb een idee," antwoordde Karnk. "Maar wat dompellood versterkt doorgaans direct uw gevoel van eigenwaarde, heb ik gemerkt."

Opnieuw vond er een kleine transactie plaats. Forp hervond inderdaad snel zijn normale tegenwoordigheid van geest. Daarna legde hij uit hoe men eerst een tunnel gegraven had, die aansloot op de ondergrondse tunnel van het huis van de Rische naar de kluis. Er bleken echter akelige demonen te waken over deze toegang, zodat men besloot om rechtstreeks een nieuwe tunnel naar de kluis zelf te graven. Dat plan was aanvankelijk

afgewezen vanwege de harde samenstelling van de omringende rotsen. Alleen de laatste tunnel werd ontdekt.

"En wat zouden wij nu moeten?" vroeg Gaosar. Forp haalde zijn schouders op: "U bent buiteneilanders. Uw metgezel is van een mij onbekend ras en uw eigen afkomst bevreemdt mij ook. Daarom dacht ik eh... wel eh... Wellicht brengt u uit uw landen magie, die ons onbekend is en die afrekent met de demonische bewakers van Onstens tunnel?"

Karnk knikte. "U bent ons boeiend van dienst geweest. We zullen uiteraard eerst uw betrouwbaarheid moeten nagaan. U wijst ons de plaats en mocht ons inspanning resultaten afwerpen, dan deelt u daarin."

"Ik heb een voorkeur voor een onmiddellijke vergoeding hier ter plaatse als ik op de plattegrond aanwijs, waar u de toegang moet zoeken," antwoordde Forp.

"U heeft weinig vertrouwen in een succesvolle afloop," merkte Gaosar op.

"Och," zei Forp. "Op mijn leeftijd leeft men bij de dag, dat zult u begrijpen, nietwaar?"

"Moeten wij niet bedacht zijn op uw verraad aan de krijgers van Karres?" vroeg Gaosar bedachtzaam. Forps gezicht kreeg direct een groengele kleur.

"Zij zouden niet eens de vraag stellen hoe ik van het bestaan van de tunnel afwist, maar mij direct op het Vatchmenu zetten," zuchtte hij. Dat argument sneed hout. Karnk betaalde Forp nogmaals een klein bedrag en beloofde een bonus achteraf.

"Ik dank u voor uw vrijgevigheid," zei Forp, terwijl hij de rituele respectbuiging van de Bindi voor het gezelschap maakte. "Op de plaats van mijn teen moet u het struikgewas weggakken," zei hij terwijl hij de plattegrond in het zand markeerde. "Uw aanknopingspunt is een drietal brede saliestruiken er dicht naast. Ik adviseer u om in de zeer vroege ochtend te gaan. Men zal u eventueel voor afvalrapers houden en niet de moeite nemen om u aan te houden. Ik zal u bekennen dat ik er niet op reken ooit uw bonus te ontvangen, maar ik geef u mijn oprechte goede wensen mee."

Hij boog weer en verdween aardig zwaarder gemaakt, hobbelen uit het zicht. De drie keken elkaar taxerend aan.

In de strakblauwe lucht klapwiekten met lome vleugelslagen een vijftal witroze flamingo's voorbij. Tipo uitte een vreemd krasgeluid en de

vorste vogel opende zijn kromme snavel en leek met een even vreemde schreeuw te antwoorden.

"Hee, dat is een goed voorteken," zei Tipo.

"Voor jou misschien," gaf Karnk voorzichtig commentaar. "Maar ze vliegen van het zuiden naar het noorden. In Kendoland zou dat namelijk als een slecht voorteken worden opgevat, een voorbericht van een lange droge tijd."

"Wie heeft er trek in een ruzie met een waakdemon in een donkere tunnel onder de grond?" was Gaosar's uitermate praktische vraag. "Wat weten wij meer van demonen dan de Bindi? Ik ben erg aan mijn leven gehecht. Die Shir tovenaars zal toch wel weten wat hij doet. En hij is gewaarschuwd doordat zijn krijgers die andere tunnel hebben ontdekt."

"Ze zijn erg met zichzelf ingenomen, die Rishe baasjes," zei Karnk. "Dat is hun zwakke punt. Ze denken dat hun magie hen altijd beschermt. Maar ze kunnen zich alleen met magie beschermen tegen datgene wat ze zich kunnen voorstellen. We moeten met een plan komen dat anders is dan al het eerder bedachte. Iemand een idee?"

Gaosar stelde voor om een slaapplek te vragen in de herberg en te stoppen met nadenken totdat ze de volgende dag de situatie in ogenschouw konden nemen. Lange tijd zaten ze nog buiten te genieten van de in extatische kleurenpracht ondergaande zon.

"Met vaste grond onder m'n voeten voelt ook mijn hoofd zo anders dan op zee," zei Tipo op een bepaald moment.

"Je zweefde meer dan je leefde op die boot," mompelde Karnk. "Je kop zat vol verre dromen over dat bonkig mooie wijf, die Nisha. Zet haar van je af, Tipo Tennen. Hou je voeten op de aarde. Dat deed zij wel in ieder geval. Laat haar jou dat dan tenminste leren."

"Ik heb liever dat ze me wat anders leert," zei Tipo met een diepe zucht, terwijl hij verlangend over zijn kruis wreef.

"Jij maakt je zelf nog eens gek met dat verlangen, Tipo," zei Gaosar op strenge toon. "Luister naar Karnk en mij. Zet haar uit je kop en uit je beluste kruis. We zijn hier voor heel andere dingen."

"Ha! Dat zeg jij!" mopperde Tipo. "Ik ben hier voor haar. Als ze me tenminste ooit ziet staan..."

Karnk stond op en rekte zich krakend uit. Zijn enorme gestalte torende hoog boven hen uit. Een massieve zwarte berg tegen een bloedrode avondlucht.

"Ik kan niet langer luisteren naar die meelijwekkende bronstpraat. Ik ga slapen. Dat de Moeder over jullie wake!"

Hij keerde zich om en liep naar binnen. Na een tijdje volgden de broers.

De volgende dag toonde de waard, die geen andere gasten had, een grote belangstelling voor hun plannen. Met name wilde hij weten of het contact met Forp tot winstgevende ideeën had geleid. De vrienden hielden zich wat op de vlakte en Gaosar liet weten dat het verkopen van hun handelswaar, het bitterzout, misschien toch wel op aantrekkelijker wijze in hun onderhoud zou kunnen voorzien, dan wat voor soort werkzaamheden dan ook in de mijnen van Brank. Daar was de waard het onmiddellijk mee eens. Hij adviseerde hun met het zout naar de grote stad Utrag te gaan, omdat daar een dagelijkse markt was met een groot aanbod. Lieden van het hele eiland en soms ook zelfs van andere eilanden kochten hier naar hun behoefte en het bitterzout was een handzaam en gewild artikel. Ze maakten graag gebruik van de mededeelzame stemming van de man om hem uit te horen over deze grote stad. Karnk bleek er ook het nodige van te weten en hij vulde aan waar dat nodig was. Hun beschrijvingen van rijke huizen met een eigen riool en warmwatervoorzieningen prikkelden Tipo en Gaosar enorm. Ze hadden nog nooit zo'n grote stad gezien.

De koninginnestad Bissantannahai op Capai telde wellicht meer dan tweeduizend mensen, maar verder was het grootste plaatselijke gehucht Tsjonghedjingo aan de noordkust, waar naar schatting een negenhonderd mensen samenleefden. Volgens de trotse opgave van de waard woonden er in Utrag op z'n minst vijfduizend. De Bakbroers hadden grote moeite om de omvang van dit getal te bevatten in hun brein dat bij ieder aantal boven de duizend slechts als omschrijving 'ontzettend veel' kon produceren. Een reis naar Utrag lokte hen dan ook zeer sterk. Toen de waard weer voor zakelijke bezigheden naar binnen werd geroepen, liet Karnk echter weten, dat hij eerst Forps informatie wilde toetsen. Lopend zouden ze in minder dan vijf wateruren in Brank kunnen zijn. Er zou voldoende tijd zijn om de omgeving bij daglicht te verkennen en na wat slaap konden ze in de allervroegste ochtend de aanbevolen rol van afvalzoekers op zich nemen. Bovendien lag Brank op de route naar Utrag dus tijd zou er nauwelijks verloren gaan, als men bij nadere bestudering

van de confrontatie met Rish Onstens demonen wilde afzien. Karnk's voorstel klonk redelijk en dus togen ze spoedig op weg.

Ten behoeve van het vervoer van metaalproducten naar de haven van Zolui hadden de autoriteiten een vrij breed pad laten kappen door een majestueus wortelbomenwoud. Steeds lieten hoopvolle bomen van hun over het pad heen hangende takken weer een nieuwe, dunne zwevende tentakel neer in het weelderige mos in hun nooit aflatende expansiedrang. Het eerstvolgende nieuwe konvooi van ezelwagens zou de wortelstrengen weer rap kapotrijden voordat ze tijd genoeg hadden om zichzelf diep genoeg te verankeren. Langs de grillige, in elkaar vergroeide stammen groeiden klimplanten tot in de tientallen manslengten hoge kruinen. Wonderlijke, veelkleurige bloemen staken uitnodigende honingtongen uit voor het gonzende insectenlegioen en voor sporadisch zichtbare blauwe en geelgroene kolibries. Na een vrij vermoeiende wandeling van enkele wateruren steeg de weg nog verder en werd er opvallend gezweet en gehijgd. De vegetatie werd schraler en de wortelbomen maakten plaats voor lager struikgewas met hier en daar notenbomen. Tipo wees op een zeker moment een grijzige, nevelachtige wolk aan, die boven de heuvels leek uit te waaieren.

"Zou dat steenstof zijn?" vroeg hij en zijn gelijk bleek toen ze de volgende heuveltop over klommen. Er waren verschillende diepe ertsleuven uitgehakt in de harde bodem en op een groot centraal liggend veld waren honderden slaven bezig om het daar pas gedolven erts in kleine, handzame brokken te slaan. Per groepje van tien waren allen met voetboeien aan elkaar gekluisterd. Het pad voerde langs de top van de heuvel naar de volgende brede vallei. Terwijl ze aan een langzame afdaling begonnen hoorden ze plotsklaps hoog en doordringend gillen. Ver onder hen zagen ze een paar bruin geklede bewakers met lange zweepen op een groepje passieve mannen inslaan. Het tafereel was des te meer luguber omdat de mannen geketend waren aan een dode. Na de ranselpartij hakte een van de bewakers simpelweg de voeten van het lijk, zodat hij het lichaam uit de voetboeien kon tillen. Hij wenkte een drietal andere slaven, die niet aan elkaar geketend waren, maar wier voeten zodanig met een korte ketting geboeid waren dat ze zich slechts schuifelend konden voortbewegen. Hun privilege leek alleen te berusten op het feit dat zij de dode en zijn los gehakte voeten in een geul aan de

andere kant van het terrein mochten gaan gooien. Direct weerklonk uit de geul een gruwelijk gegrom, gehuil en gekras van verder aan het gezicht onttrokken jakhalzen, gieren en mogelijk nog andere aaseters, die elkaar de lekkernijen betwistten.

De reizigers waren door Forp al wat voorbereid op een weinig zachtzinnig mijnbeleid, maar het losslaan op de nog levende makkers van de omgekomen man maakte een wel zeer nare indruk. Toen ze de vallei in kwamen, trok een tweede wansmakelijk omen hun aandacht. Wat ze van verre voor wat vreemde bomen gehouden hadden, bleken bij beschouwing van dichtbij wurgpalen te zijn, die ook als galg dienstdeden. Ter afschrikking was er een recent slachtoffer zodanig lang aan vastgebonden geweest, dat vogels en ratten alle zachtere delen van het lichaam hadden weggevreten.

"Zo, die heeft geboft," zei Karnk in het voorbij gaan, "als die opzichters nog de moeite hebben genomen om hem eerst te wurgen..."

De hoofdweg voerde weer de vallei uit, maar een zijweg gaf toegang tot een ommuurd gedeelte, waarbinnen diverse gebouwen stonden. Een brede poort in de muur werd bewaakt door twee breedgeschouderde mannen met zeer smalle ogen.

"Dat zijn lui van Karres," fluisterde Karnk toen ze dichterbij liepen. Hij maakte een lichte beleefdheidsbuiging op de manier van de Bindi en vroeg toen: "Sares, kunnen wij Rish Uto Onsten spreken?"

De linker schildwacht liet zijn lange lans tot een schuine stand zakken, alsof hij bereid was om onmiddellijk de vraagsteller de keel te doorsteken.

"Onsten praat met niemand," grauwde de rechter bijl en mes dragende gruwel, wiens gezicht door een grof litteken over de kin ontsierd werd.

"Je ken naar binne als je je eigen voor contractwerk komp angeve. En anders rot je maar op, voordat je leg af te rotte zoas hullie daaro."

Hij wees op de wurgpalen in de verte.

"Harde werkers zoals jullie worden meestal slecht betaald," insinueerde Karnk terwijl hij twee kleine schijven dompellood in zijn handpalm legde. De schildwachten loensden naar het betaalmiddel, maar gaven geen krimp.

"Lange vetkop," snauwde de kinbesneden oppasser. "Ik heb een hekel an fooitjesgevers. En ik hoef maar te gille of d'r komme nog een paar mate

van me anholle om je klere leeg te schudde en je balle van je lijf. Begrijp je me al?"

Karnk boog ten teken van zijn volledige begrip.

"Ik had enig zilver willen kopen," zei hij verontschuldigend.

"Dat doene de meesten in Zolui," zei de lansdrager wantrouwend.

"Precies, en dat gaan wij dan ook maar doen," antwoordde Karnk.

Voortvarend draaide hij zich om, teruglopend naar de hoofdweg. Tipo en Gaosar volgden maar al te graag.

"Heel ontmoedigend," zei Karnk zachtjes, "maar doeltreffend om alle nieuwsgierigen uit de buurt te houden."

Ze klommen aan de andere kant van de weg een stukje de glooiende heuvel op, totdat ze een goed overzicht van het ommuurde terrein hadden. Tot zover klopte de indeling en grootte van de diverse gebouwen goed met Forp's beschrijvingen. De loodsen, de smeltovens, de barakken voor de slaven en het paleis van Rish Onsten, alles lag daar zoals Forp het in het zand van het terras van uitspanning Het Ware Amber had uitgetekend. Vanuit een kleiner gebouwtje klonk opnieuw smartelijk gillen op, dat in toonhoogte steeg tot een zielschrijnend gegier.

"Ik geloof dat we hier niets te zoeken hebben," stelde Gaosar vast. "Ik wil hier niet op contract werken en ik voel al mijn moed in mijn schoenen zinken, als ik eraan denk dat ik binnen die muren vanwege iets ontoelaatbaars te pakken word genomen door die knapen van Karres."

"Mijn idee," zei Tipo. Karnk bleef lang kijken.

"Alles wat zo groot is en zo grof, heeft zijn zwakke plekken," merkte hij op, niet in het minst uit het veld geslagen. Het gillen was verstomd, maar na enkele ogenblikken golfde een nieuwe stem naar hen toe, uitzinnig van schrik en pijn.

"Onsten heeft het druk met straffen," zei Karnk peinzend. "Dat betekent dat deze gevangenen, deze slaven, met zulke vooruitzichten van dood en marteling ofwel zeer rebels zijn of uitgeblust en afgestompt van angst. Misschien zullen ze ons willen helpen... Wel, er zijn hier talloze beschutte plekjes met een goed overzicht. We kunnen hier overnachten en als onze inspectie niets oplevert, dan gaan we morgen gewoon verder naar Utrag. Wat vinden jullie?"

Gaosar en Tipo zaten voor zich uit te kijken zonder wat te zeggen. Vanuit de verte zagen ze een drietal bewakers naar het kleine gebouw toelopen.

Aan een touw werd een gestalte achter hen aan voort gesleurd. De man was met zijn polsen achter zijn rug gebonden en die boeien waren weer aan een metalen enkelband bevestigd. Het lopen ging hem daardoor moeilijk af en halverwege het plein viel hij. De bewakers schopten de liggende man enkele keren en trokken daarna hun schreeuwende slachtoffer het laatste stuk aan het touw voort zonder hem de gelegenheid te geven om op te staan. Dit vertoon van onmenselijke wreedheid prikkelde haast tegelijkertijd hetzelfde diepe gevoel van mededogen en opstandigheid in de beide broers.

"Bah, bah, bah," zei Tipo walgend. "Ze gaan maar door en door. Iemand zou daar wat aan moeten doen."

Gaosar knikte met op elkaar geperste lippen. Aanvankelijk was zijn reactie door angst bepaald geweest, angst dat hem zoiets zou overkomen, angst voor pijn en vooral angst voor die machteloze woede. Nu hij ook lichamelijk meer afstand had genomen van het mijncomplex, kon hij ook zijn verontwaardiging toelaten.

"Je zou dat hele zootje moeten platbranden," gromde hij. Karnk begon zachtjes te grinniken.

"Op zo'n tip zat ik te wachten," deelde hij laconiek mee. "Hij komt uit de verkeerde stemming voort maar het is toch het juiste antwoord."

"Wat bedoel je daar nou mee?" antwoordde Tipo nijdig.

"Als je wat meer van deze praktijken gezien had, zoals ik bijvoorbeeld, dan kon je je er wat makkelijker bij neer leggen," zei Karnk. "Jullie op Capai hebben lang geen echte oorlog meegemaakt en dat heeft jullie zacht gemaakt. Maar overal om jullie heen is er verschrikkelijk gemoord in de laatste tijden. In het zuiden van Ogdi zijn hele stammen van Bakvolken uitgeroeid door Shitsojagers. In Kendoland martelen de Kendi voor hun plezier. In Vuurland staan tempels met duizenden afgehakte hoofden op palissaden. Van de Pirti weet ik niet veel, maar er gaat een verhaal dat zij hun vijanden levend koken. Er zijn een paar littekens op mijn eigen lijf waar ik niet eens meer het verhaal van het hoe en waarom bij wil vertellen. Er waart een vuur van nood en ellende over onze wereld. De hoop van de gewone mensen dooft uit en hun liefde verkilt. De heersers zijn op macht en genot belust, koelbloedig en gewetenloos. Maar ik zal jullie vertellen, Gaosar en Tipo, hier sta ik. Ik leef nog en ik ben dankbaar voor iedere ademtocht. Ik lag al in een graf om te sterven en daar hebben jullie mij uitgehaald. Dit is mijn nieuwe leven. Ik ben van plan om daar elk moment van te genieten, snap je? Als

ik mij te neer laat slaan door al het vreselijke onrecht om ons heen, dan kan ik nooit meer lachen, begrijp je? En wie zit er op een weeklagende Karnk Bartas te wachten? Niemand! Niemand, begrijp je? Het leven om mij heen gloeit en gloeit van leven! Kijk! Kijk hoe de zon ondergaat. Wat een schoonheid! Luister naar de vogels om ons heen. En het is waar, als je over die muren daar heen kijkt, dan zie je de gekwelden en hun kwellers. Maar wie is wie? Kunnen die bewakers genieten van deze zon zoals wij dat kunnen? Nee toch? Hun zielen worden geplaagd door hun drift, door hun schuld, door hun afgestompte gevoel. Vrienden, als wij een mogelijkheid vinden om de boel daar plat te branden, dan zullen we daar nogal wat lui een plezier mee doen. In de verwarring kunnen wij bovendien proberen om even dat kluisje leeg te halen. Zo verlossen wij die duivels van Karres van hun akelige werkjes, er zullen wat gevangenen ontsnappen en anderen zullen verbranden. En misschien zijn die nog wel het beste af ook. Zo, dat is voorlopig *mijn* plan. Denk erover na. Ik ga verderop buiten gehoorsafstand van onze gemartelde medebroeders een lekker tukje doen. Ik zal jullie wekken bij het allereerste licht. Zo. Punt. Uw lange vriend heeft gesproken."

Grijnzend draaide Karnk zich om en wees. "Daar! Zie je wat ik bedoel? Een mooie zanderige plek tegen dat rotswandje. Mag ik u voor gaan, o, edele Eerwaardige Wereldverbeteraars? Laat ons gemoed door de nachtlucht verkoelen en de zoete slaap onze bitterheid verzachten. Ja?" Karnk's manier van praten was zo scherp en tegelijkertijd zo zachtmoedig dat Gaosar en Tipo niet anders konden doen dan zich overgeven aan de visie van hun reisgenoot. Het werd nu snel donker en Karnk's voorgestelde slaapplek zag er inderdaad goed uit. Ze sloegen een paar kuilen in het zand en wikkelden zich in hun dekens en sjaals tegen de muskieten.

Gaosar werd wakker van het geluid van een verwoed gevecht in de nabije azaleastruiken tussen nog onduidelijke diersoorten. Toen hij één van de werpmessen uit zijn gordelschede wilde pakken, realiseerde hij zich plotseling hoe er een ander, klein lichaam bovenop hem tot leven kwam. Hij beseftte dat er een slang op hem lag, die was aangetrokken door zijn lichaamswarmte in de afkoelende nacht. Een lichte kreet van afgrijzen ontsnapte uit zijn verstijvende mond. Er weerklonk een zacht gerucht naast hem maar Gaosar durfde zijn hoofd niet te bewegen om te

kijken. In het donker was de al dan niet onschuldige aard van het reptiel niet vast te stellen. Het dier ontrolde zich langzaam. Gaosar voelde nu duidelijk schub na schub over zijn buik en heupbeen glijden. Hij had al te lang zijn adem ingehouden en uiterst behoedzaam vulde hij opnieuw zijn longen. Even voorzichtig ademde hij uit, de naam van zijn broer fluisterend met de grootste intensiteit die hij aandurfde, terwijl hij voelde dat het meeste gewicht van de slang zich naar zijn gezicht toe bewoog. Weer klonk er geluid en toen was er een kort maar wild en zenuwschokkend gespartel op hem voelbaar. Tipo had een worglus over de kop van het ondier gegooid en hem in diezelfde beweging van Gaosar's lichaam afgesleurd. De nacht was niet helemaal donker meer en Gaosar zag hoe Tipo de slang als een werpsteen in een riem rondzwaaide boven zijn hoofd. Toen hij het wurgtouw losliet, plofte het slangenlijf in de struiken. Alle drie de reizigers stonden klaarwakker en tomeloos gespannen met mes of lans in hun handen, weg gerukt uit hun innerlijke lotgevallen in verre dromen, onomkeerbaar klaar voor de strijd in de huiveringwekkende werkelijkheid.

"Klootverspiesd!" grauwde Gaosar met een hartgrondige opluchting.

"Poe, poe. Ah, ik leef nog."

Karnk had Gaosar's lans gepakt en liep voorzichtig naar de struiken toe. Tipo hield het touw schuin omhoog.

"Hij zit nog steeds in de strop," deelde hij mee, terwijl hij de draad langzaam inpalmde. Op het moment dat de woest tegenstribbelende slang weer tussen de bladeren zichtbaar werd, sloeg Karnk met het scherpe vuurstenen blad van de Tai-speer de kop er af. De smalle maan schuin boven hen bood nauwelijks licht en de twee broers bewonderden Karnk buitengewoon vanwege die volstrekt trefzekere slag. Geen van beiden achtte zichzelf tot zoiets in staat. De kop hing nog in de strop, die niet beschadigd was. Uit de nog in een reflex bijtende bek droop donker gif. Het onthoofde lijf maakte een geweldig lawaai in de droge struiken in niet aflatende stuiptrekkingen. Karnk plukte een breed azaleablاد en hield het direct onder de slangenbek. Met een stokje drukte hij de gifklieren verder leeg. Het maanlicht glinsterde op de zwarte druppels. "Jij boft en ik bof," zei de reus. Ze hadden allemaal de slang herkend als een Zai, wiens gif in kleine doses verlamdend maar ook pijnstillend werkte. Om die reden werd het in gedroogde vorm verhandeld en door tovenaars van diverse volken gebruikt. In combinatie met andere

middelen kon het zelfs een schijndood bewerkstelligen. Eén beet had Gaosar kunnen overleven, twee beten waren dodelijk. Tipo haalde het langzaam stilvallende lange lijf onder de bladeren vandaan en begon het zonder tijdverspilling schoon te maken. Toen hij het in zijn rugtas stopte, zei hij: "Het lijkt een voorspoedig teken. Een lekker maal voor straks, kostbaar gif en we zijn op tijd wakker."

Karnk had het gif zorgvuldig in meer bladeren gewikkeld en opgeborgen om het later in de zon te kunnen drogen. Hij keek op vanuit zijn hurkende houding en merkte op: "En je broer is zich nèt niet doodgeschrokken."

Gaosar stond inderdaad te trillen als een espenblad aan een spinragdraad. "Wat ben je toch overdreven gehecht aan je leven!" giechelde de roodharige.

"Inderdaad," was Gaosar's vinnige antwoord. "Laten we maar snel opbreken en gaan kijken of er een Karresvatch trek in ons heeft. Ze zullen jou wel het eerste nemen want ze schijnen dol te zijn op grote spreeuwenbek!"

"Die vatchen trekken zich niks aan van tijd of ruimte, dus groot of klein maakt hun niets uit," antwoordde Karnk, maar die abstractie ging voorbij aan de tijdelijk bekrompen geest van Gaosar.

De apenhouder

-Jullie zijn hem kwijt?!

-Ik vrees van wel.

-Hij heeft zijn achtervolgers afgeschud. Zelfs de honden van Nubisfahrd..

-Gebruik je het Orakel?

-Natuurlijk.

-En?

-Het Orakel voelt de weerstand van het onmeetbare.

-Kan het jouw eigen weerstand zijn?

-Gaaf u het nu ineens opnemen voor mijn opponenten?

-Ik zou het moeten overwegen.

-U vindt dat ik tekortschiet?

-Ach.

-U hoeft me niet meer te ontzien, hoor. Die tijden zijn voorbij.

-Mmm.

-U kunt het niet laten, hè?

-Nee.

Inmiddels kleurde de hemel in het oosten zich al wat donkerblauw. Binnen korte tijd hadden de drie reizigers hun rugbepakking weer in orde gemaakt en liepen ze de weg terug naar de hoofdweg langs het mijnkampement. Onderweg aten ze wat gedroogde broodwortelknollen en reizigerskoeken, die ze in Het Ware Amber hadden kunnen aanschaffen voor ze vertrokken. Om op de plek te komen die Forp had aangewezen, moesten ze een omtrekkende beweging maken, die veel tijd in beslag nam. Met name vermeden ze om tegen de wind in langs de lijkengeul te lopen, toen ze eenmaal een zeer lichte impressie van die stank hadden opgesnoven.

"Eetlustbedervend, als je de hele dag in die walm moet werken," blies Karnk. "Het doet me ergens aan denken, waar ik helemaal niet aan denken wil."

Tegen de tijd dat ze de beschreven drie grote saliestruiken gevonden hadden, was er een schemerig ochtendlicht ontstaan met vage roze en geelachtige strepen aan de horizon. Nergens was nog iemand te bekennen. Het duurde nog lang voordat ze de tunnelingang ontdekten en de aanvankelijke verwensingen aan het adres van die 'leugenachtige pusgleuf' plaatsmaakten voor opgeluchte verontschuldigen aan Forps

onzichtbare zielsaanwezigheid. Ze lieten middels takjes het lot beslissen over wie de wacht zou houden en wie de tunnel in moest. Gaosar werd als wachtpost aangewezen. Hij kreeg Tipo's lans in bewaring omdat die onder de grond te lastig zou zijn. Op zijn beurt gaf hij Karnk twee van zijn messen en een stuk wurgkoord, toen de grote man voor het eerst liet blijken dat hij aan iets meer dan zijn handen en zijn vilmes behoefte had. De donkere opening zag er dan ook weinig aantrekkelijk uit. Ze hadden er verschillende grote blokken uit moeten dragen, waarmee hij vakkundig gecamoufleerd was. De plaats was voortreffelijk gekozen in het heuvelachtige terrein. Noch vanuit de nabijgelegen ertsgroeve noch vanuit het ommuurde gedeelte kon men hem zien en de gravers hadden de uitgegraven aarde en steen deels gebruikt om een extra beschermende wal aan de kant van het bewaakte terrein aan te leggen. Dat was zo goed gedaan, dat de wal in het geheel niet door de zoekende mannen als zodanig was opgevangen, terwijl hij op perfecte wijze graafgeluiden uit de tunnel en eventuele bewegende figuren bij de opening aan ieders gezicht en gehoor onttrokken had. De vrienden hadden ieder voor zich gemengde gevoelens ervaren, toen ze de steenblokken weg sjouwden. Hun kundige en gedreven voorgangers waren allen ten prooi gevallen aan een onvoorstelbare wrede en fatale bestraffing. Zou het hun beter vergaan? Waardoor waren de gevangenen ontdekt? Verraad? Lawaai? Waren er misschien verborgen signaalgevers opgesteld in de ondergrondse kluis? Genoeg om over te piekeren.

Tipo zat zich ter voorbereiding op zijn ondergrondse avontuur luidruchtig te ontlasten. Knetterende winden en spuitende geluiden gaven aan dat zijn darmen met diarree op zijn angsten reageerden. Ook Karnk ontlastte zich.

"Ik kan haast niet geloven dat dit goed afloopt," zuchtte Tipo. Karnk werd onmiddellijk kwaad.

"Sterfslab!" schold hij. "Jij bent zo iemand waar ik spontaan neerslachtig van word. Houd je muil en kom mee. Misschien kan je Nisha omkopen als we hier straks zilverrijk uit komen!"

Dat vooruitzicht stimuleerde Tipo inderdaad, al had Karnk het alleen cynisch bedoeld. Als eerste ging de jonge Bak het duister in. Ze hadden twee fakkels meegenomen, maar hun plan was om die pas te gebruiken aan het einde van de tunnel. Voordat Karnk hem volgde, zei hij tegen Gaosar: "Als je ons hoort schreeuwen, kom dan niet achter ons aan, maar

maak dat je wegkomt. Als we zien hoe het er uit ziet daar aan het einde, komen we eerst naar jou terug. Als we er binnen een wateruur niet uit zijn, dan is er toch iets fout gegaan. Maak dan ook dat je wegkomt."

"Dat zou ik niet kunnen," zei Gaosar, die voelde hoe een kille hand zijn hart omvatte en zachtjes kneep.

"Het is je eigen leven," antwoordde Karnk. "Net zo goed als ik nu het mijne mee naar beneden neem. Gegroet, o dierbare vriend."

En weg was hij, met enige moeite zijn zware lijf voorbij de smalle tunnelopening persend.

Gaosar verborg zich tussen de grijzige saliestruiken. Overal om hem heen kwam het dierenleven op gang. Vogels kwinkeleerden, af en aan vliegend boven zijn hoofd. Op de grond renden reusachtige mieren hun dolle gang tussen ontbijt en nest en verder hielden kevers in de meest uiteenlopende vormen en kleuren, gravend, kruipend of vliegend tijdelijk zijn geest bezig. Konijnen en marmotten scharrelden in grote getalen rond in het struikgewas.

De zon kwam op, dichte nevelslierten uit de ochtenddauw provocerend. Gaosar voelde de koude uit de grond in zijn botten trekken. Hij dacht aan zijn makkers, diep onder het aardoppervlak. Hun bewegende lichamen zouden hen wel warm houden. Hij kon zich ook hun angstzweet voorstellen, zo scherp dat hij het bijna rook.

'Misschien zijn ze al dood,' dacht hij op een zeker moment, maar daarop volgde direct het weten, dat er niets was wat hij daaraan kon doen of had kunnen doen.

Hij probeerde zich te ontspannen door een tijdje uitsluitend op zijn ademhaling te letten. Toen opende hij zijn ogen weer en keek naar twee kleine spelende marmotten in de heuvelkom voor hem. Zijn tevredenheid over zijn zelf verworven gemoedsrust duurde echter niet lang. Een snerpand gegil uit de tunnel schokte hem tot in zijn diepste wezen, niets heel latend van zijn onthechtende ervaring. Zonder zich te durven bewegen keek hij met wijd opengesperde ogen naar de donkere opening, niet meer in staat ze te sluiten, zelfs niet nadat hij het rode hoofd van Karnk zag verschijnen. Karnk zag er vreselijk smerig uit en over zijn rug liepen enkele bebloede striemen. Hij ontdekte Gaosar in de struiken en liep op hem toe. Toen hij de opengesperde ogen zag, zei hij begrijpend: "Hee, makker. Ik ben het. 't Is goed gegaan."

Hij pakte zijn reisgenoot bij een arm en hees hem overeind. Pas toen kwam Gaosar weer een beetje tot zijn positieven, maar praten kon hij niet. Alleen wijzen. Naar de tunnel. Karnk zei snel: "Niks aan de hand met Tipo. Rustig nou maar."

Op dat ogenblik kwam ook Tipo de tunnel uit, even smerig en met een bebloede kras over zijn gezicht. Hij grijsde heel breed toen hij het zonlicht zag en zuchtte een aantal malen diep.

"Dat geluid!" kraste Gaosar met nog schorre, dichtgeknepen keel. "Wat was dat geluid?"

"Ja, dat is onze verrassing van hedenmorgen," grinnikte Karnk. "We wouen een apie voor je mee nemen."

"Een wàt?!" viel Gaosar uit.

"Nou, gewoon, een apie. Wat hij zegt," antwoordde Tipo naar Karnk gebarend. Hijgend vertelde hij het hele verhaal. Hoe ze een lange afstand kruipend hadden afgelegd om uiteindelijk gestopt te worden door een instorting van grond, gruis en steen. Het leek alsof de verzakking kortgeleden gebeurd was. Toen ze zich er eindelijk langs en onderdoor hadden gewurmd, bleek dat ze iets verder ook het einde van de tunnel bereikt hadden. Hij liep dood op gemetselde stenen. Waar ze terecht zouden komen als ze een gat in die muur konden breken, hadden ze voorlopig niet durven uitzoeken. Hun meest adembenemende ontdekking was echter een babyaapje geweest dat in de tunnel zat. Het mysterie was overweldigend. Hoe was het diertje daar gekomen? En de tweede vraag: hoe was het van zijn moeder gescheiden geraakt? En de derde vraag: wat moest een aap op deze hoogte waar geen jungle was? Op deze berghellingen was nauwelijks voedsel en groeiden er geen hoge bomen, waarin zulke apen plachten te overnachten om zo bescherming tegen grondroofdieren te hebben. Ze hadden de instorting nader onderzocht en het vermoeden was gerezen dat het dier op de een of andere wijze daar doorheen de tunnel in was geraakt. Gaosar was weer geheel hersteld van de schrik.

"Was dat het gegil?" vroeg hij. Tipo knikte en zei: "Ik wou hem pakken om mee naar buiten te nemen, maar hij beet me en krabde me vreselijk in mijn gezicht en tja, toen heb ik van de weeromstuit nogal hard terug geknepen."

"Nou vrienden, denk eens met me mee," vroeg Karnk de broers en toen somde hij zijn conclusies op. "Die instorting zit vlak bij de

kluisgangmuur en aan de noordkant van de villa van die tovenaars. Waarom daar? Wat kan nou zulke trillingen veroorzaakt hebben, dat het tunneldak het deels begeven heeft? Ik zou het niet gek vinden als dat ongeveer de plek is, waar de karren met gereinigde metalen uit de mijnen worden gelost. Ze gooien de baren lood en zilver daar op de grond en andere slaven brengen ze naar binnen. Volgen jullie mij? Onze tunnel ligt niet zo diep onder het oppervlak. De makers hebben hem zo driehoekig mogelijk uitgehakt en gegraven om het instortingsgevaar zo klein mogelijk te houden. Toch is er wat verzakt en waarschijnlijk is er daar een opening geweest. Die opening was er waarschijnlijk al heel lang en nooit ontdekt. Waarom? Omdat er waarschijnlijk struiken omheen groeien. Dat aapje is ergens door in paniek geraakt en heeft zich verstopt in wat het als een hol zag. Ja? Nee?"

Gaosar en Tipo knikten ten teken van hun instemming met deze redenering.

"Kijk, weet je wat ik wil?" vroeg Karnk. "Ik wil per se geen demonen in die kluisgang te lijf. Ik ben al tevreden met een paar kleine aandenkens aan ons tochtje hierheen. Bijvoorbeeld door een paar overbodige baartjes zilver deze tunnel in te smokkelen. Ja? Nee?"

De broers maakten brede handgebaren om hun volkomen begrip te demonstreren. Ieder alternatief vooruitzicht dat uitsteeg boven een weinig aantrekkelijke conversatie met een demon of een Vatch in een nauwe gang sprak hun overlevingsinstincten sterk aan.

"Dus wat wij doen, is eenvoudig. Wij graven heel voorzichtig een gang uit naar boven en gaan kijken en luisteren. Ik stel voor dat maar één van ons dat laatste stuk doet. Als hij betrapt wordt, kan hij zich sneller alleen uit de voeten maken, dan wanneer wij gedrieën in die tunnel achteruit moeten kruipen."

"En als hij gepakt wordt...?" fluisterde Tipo met een uitdrukking van afschuw op zijn gezicht.

"Dan wordt er tenminste maar één van ons gepakt!" reageerde Karnk geprikkeld.

Het duurde een tijd voordat ze hun normale rust weer terugvonden maar de noodzaak van het harde lichamelijke werk droeg daar veel aan bij. Ze ruimden zo geruisloos mogelijk het ingestorte puin uit de verzakking weg, totdat ze inderdaad weer een spoortje daglicht boven hun hoofd zagen. Soms konden ze vaag mensen horen praten. Nog steeds was

onduidelijk waar ze precies waren uitgekomen. Hand voor hand haalden ze aarde en kleine stenen weg. Om geen onnodig risico te nemen stopten ze toen er meer daglicht in de tunnel viel. Ze trokken zich terug naar het tunnelbegin en in de beschutte kom aten ze wat. Gaosar had zich als vrijwilliger aangemeld voor de missie van verkenner. Hij zou zich tegen zonsondergang uit het gat pogen te werken en dan zou zijn onderzoek tot verdere plannen moeten leiden. Ze zaten betrekkelijk ontspannen wat koeke en gedroogde vruchten te eten, toen plotseling het kleine aapje in de tunnelopening verscheen. Ze schrokken alle drie verschrikkelijk. Het dier had zich bij hun eerdere graafwerk in de gang voor hen verborgen gehouden, waarschijnlijk uit doodsangst, en daarmee hadden ze ook tijdelijk zijn bestaan vergeten. Hun angstgolf joeg het wezentje weer naar binnen, maar soms hoorden ze het hartverscheurend piepen.

"Die ruikt ons water," bedacht Karnk.

"En ons eten," zei Gaosar.

"En Karnk lijkt op zijn moeder," zei Tipo grijnzend.

Omdat ze toch niets anders te doen hadden, maakten ze het brokje dierenleed tot het centrum van hun gezamenlijke aandacht. Tipo holde een knol zodanig uit dat er een soort drinkbakje ontstond. Het water daarin lokte het beestje, dat verder met Tak werd aangesproken (een Pai-woord voor 'speer'), inderdaad als een speer naar buiten. Aanvankelijk was het echter zo nerveus dat het alle water verspilde. Herhaalde pogingen slaagden echter en na een heerlijke middag van zorgenvrij gepietlut liet Tak zich uiteindelijk kruimels voeren, aanhalen en koesteren. Zonder protest liet Karnk zich ook tot twee keer toe bekakken door Tak, welk intiem blijk van een gezonde stofwisseling met tevreden gejuich door de eensgezind liefdevolle pleegouders werd begroet. Tegen de tijd dat de avondschemering viel, hadden ze hun troetelkind bovendien ettelijke krekels en vlinders gevoerd, waar het aapje dol op was. Zelfs liet Tak zich vlooien door Tipo, die daar uitzonderlijk behendig in was. Gestimuleerd door dat voorbeeld ontvlooiden en ontluisden de reizigers elkaar ook maar meteen, wat bepaald geen overbodige bezigheid was.

Met tegenzin stond Gaosar op een bepaald moment op. Niemand had iets willen zeggen, maar ieder voor zich had zo nu en dan de stand van de zon gepeild. Het was tijd. Karnk leek te slapen in de beschutting van de

saliestruiken en Tipo lag met het aapje onder zijn tuniek moeder en kind te spelen. Het was alsof niemand hem zag gaan, alsof niemand hem zou missen, maar toen hij op het punt stond om in de gang te verdwijnen, keek hij om. De beide andere mannen hieven hun handen omhoog ten teken van afscheid.

"Kort kijken en meteen terugkomen!" beval Karnk en Gaosar hoorde zichzelf gedwee: "Ja, moeder" antwoorden. Hoewel het als een grapje werd bedoeld en zo ook werd opgevat, voelde hij werkelijk een golf van moederlijke bezorgdheid met hem mee vloeien toen hij aan zijn onderaardse tocht begon.

'Raar' dacht hij. 'Een reuzenman, die van mij houdt zoals een moeder. En zie mezelf nou eens. Soms voel ik mij zijn moederbroer. Hoe zou het zijn om een vaderman te zijn, zoals de Shir en de Bindi dat kennen? Heel vreemd.'

Met steeds een hand tastend in de donkerte voor hem kroop hij vooruit.

'Ik ben niet meer dezelfde als degene, die zich inschepte op de veerboot,' beseftte hij. 'Ik verander meer en meer. Eén dag hier is ingrijpender dan een heel maanjaar thuis.'

Zijn duistere tocht in zijn eentje duurde voor zijn gevoel veel langer dan hij ervaren had, toen ze gedrieën achter elkaar gekropen hadden. Na korte tijd kon hij de kleine open plek in het tunneldak in de verte onderscheiden als een stormbaken van licht. Staande op de eerder die dag opgestapelde hoop rotsblokken werkte hij het laatste deel van het gat zo ver open, dat hij in een uiterste stilte zijn hoofd eruit kon steken. Zijn teleurstelling was groot toen hij alleen maar struikgewas kon zien, maar toen drong de voorspoedigheid van deze ideale camouflage tot hem door. In een rap tempo groef hij zich uit het gat. Tussen de bladeren door kijkend merkte hij op, dat hij, bijna zoals Karnk al voerspeld had, naast de ingang van Onsten's villa terecht gekomen was. Er was niemand te bekennen, hoewel hij van de andere kant van het gebouw woedend getier hoorde en geluiden die klappen zouden kunnen zijn. Daarna kwamen er woedende voetstappen naderbij, gevolgd door andere voeten. Zich platdrukkend tegen de grond en gespannen omhoog glurend zag Gaosar een corpulente, maar breedgebouwde man naderbij stampen. Hij had korte, dikke vingers, die hij beurtelings samenkneep en spreidde, alsof hij wurgenderwijs wat problemen had willen oplossen. Aan zijn rijkversierde gordel hing een dunne staf van edelmetaal met in de punt

een groot kristal gevat. Hij had een breed gezicht en droeg een lange zwarte kruinstaart op de manier van de orthodoxe Rishe. Opvallend waren zijn grote puntige en platliggende oren en zijn scherpe, lange neus die hem deden lijken op een kruising tussen een beer en een vos. Achter hem aan dribbelde een nog wat kleinere man, haast nog dikker, die sussend leek te praten. De vreemde, nasale manier waarop ze Tiki spraken, onttrok voor Gaosar de meeste betekenis aan hun conversatie. Bij de trap aangekomen draaide de puntoor zich om en schreeuwde tegen de terugdeinzende dikkerd iets dat Gaosar verstond als "Tanden uit hun bek vijlen!"

De ondergeschikte bleef staan, slikte zijn commentaar in en boog. Daarna verdween hij uit Gaosar's gezichtsveld. Deze kortaangebonden, briesende Rishe moest wel de tovenaar Onsten zelf zijn. De man beende nog altijd razend de trap op en maakte met een zware sleutel het deurslot van de bordesdeur open. Hij ging naar binnen en smiet de deur met een daverende klap achter zich dicht. Bèng!

Iets klopte er niet. In gedachten repeteerde Gaosar de beelden en de geluiden. Iets was daar anders in dan dat wat te verwachten was geweest... Ineens realiseerde hij zich wat. Het geluid van de dichtvallende deur. Er had iets als een echo geklonken. Onsten was met zoveel kracht te keer gegaan, dat het slot weer uit de slotgreep was gestuiterd zonder de deur werkelijk af te sluiten. In een opwelling van vermete onnadenkendheid ging Gaosar op zijn hurken zitten, vooroverleunend om het hele terrein te kunnen overzien. Er was niemand meer zichtbaar. De deur! De open deur! Wat een kans was dit, een ongekende, onmogelijke mogelijkheid om de villa van binnenuit te onderzoeken! Het idee maakte zijn bedenkingen kleiner en kleiner. Vliegensvlug en gebogen als een kat wurmde hij zich uit de struiken en rende de bordestrap op. De deur was inderdaad nog open!

Als een spookschaduw sloop hij de ruime hal door. Er kwamen vier deuren op uit. De meest rechtse stond iets open en daar kwam een sterke etenslucht vandaan: een keuken. De meest linkse was met ijzeren balken en sloten nadrukkelijk tegen ongewenste bezoekers beschermd. Gaosar vermoedde daar de kluisingang, maar alle ideeën om daar toegang toe te krijgen, liet hij onmiddellijk varen. De deur naast de kluis had een klein raam van lavaglas en daar doorheen kon men vaag een trap naar een hogere verdieping onderscheiden. Dat onbekende terrein durfde Gaosar

evenmin aan. Gelijkvloers zou hij nog naar buiten kunnen ontsnappen, maar boven was dat misschien helemaal niet mogelijk. De deur naast de keuken bleef over. Ook hierin was een lavaglasvenster aangebracht en hij zag in het bobbelige, vertekende perspectief een gang, verlaten, voor zover hij zien kon. Hij ging snel naar binnen. Op de gang kwamen diverse deuren uit. Gaosar voelde zich mateloos kwetsbaar omdat geen enkele nis hem bescherming bood voor de blikken van iemand, die nu uit één van deze ruimten de gang in zou komen. In zijn nood opende hij voorzichtig de dichtstbijzijnde deur en gluurde naar binnen. Het was duidelijk een eetvertrek. Er was een tafel gedekt voor twee personen met kostbaar servies en even kostbaar bestek. In de verst weg gelegen muur was een half openstaande deur, die tot een ander vertrek toegang gaf. Gaosar liep terug naar de gang en sloop naar de tweede deur, die waarschijnlijk ook de entree was voor de kamer naast het eetvertrek. Hij legde zijn oor tegen het hout. Gedempt klonken er stemmen. Weer een ruzie?

Het geluid was zo ver weg, dat hij vermoedde, dat dit conflict zich in de derde kamer afspeelde. Toch durfde hij niet rechtstreeks naar binnen te gaan. Hij rende terug naar de eetkamer en nam toen het kleinere risico van binnendringen in de onbekende ruimte ernaast. Het was een zeer weelderig gemeubileerd woonvertrek met schitterende geknoopte kleden op de grond. Er was niemand, maar ook hier was weer een binnendeur naar het volgende vertrek. Ernaast lag op de grond een gebroken drinkbeker. Een kleine plas wijn vloeide langzaam verder uit over het marmer van de vloer. Iemand was zojuist door deze deur gegaan en had de beker laten vallen! Of iemand anders met een slecht humeur had er de drinkende persoon door heen geduwd? Een punt van het kleed lag omgekruld. Gaosar luisterde weer aan de deur. Hier vond een fikse ruzie plaats, stelde hij vast. Hij bepaalde eerst maar eens zijn ontsnappingsroute. Hij zou weg kunnen duiken achter de brede bank met de zwarte kussens. Er was nog een derde deur met een lavaglasvenster, die op een veranda uitkwam. Zo stil mogelijk schoof hij er de binnengrendel van af, zodat hij er in noodgevallen direct door naar buiten kon stuiven. Daarna ging hij terug naar de ruziedeur. Duidelijk kon hij Onstens stem onderscheiden, echter zonder het vreemde accent dat Gaosar eerder was opgevallen. Het was alsof hij dat dialect nu niet kon gebruiken, omdat hij tegen iemand sprak die dat niet zou kunnen verstaan.

"Vee! Vee is het," schreeuwde Onsten. "Zij gehoorzamen me, ze vertrappen op mijn bevel, ze slaan op mijn bevel. Zo bang zijn ze om mijn respect te verliezen. Maar wat heb ik daaraan, als ze zelf niet nadenken?! Ik heb niets aan hun toewijding als ik zelf moet bepalen waar ze slapen, waar ze eten, waar ze schijten en wat ze moeten doen."

Onstens stem ging van woede nog verder omhoog. "En jij bent hetzelfde!" gilte hij tegen de onbekende ander. "Jij gelooft me klakkeloos. Jij doet wat je gezegd wordt, maar niets meer, bang me te ontriefen met iets waar ik niet om gevraagd heb. Bah! Als ik niet zo veel om je gaf, piste ik op je hoofd, maar zelfs dat zou je als een heilige drank opdrinken! Hou op met dat gelukzalige lachen naar me! Hoor je me? En hou op met me Vader te noemen! Houd op! En scheid helemaal daar mee uit! Kleet je weer aan! Bah! Slaven en slavinnen heb ik om me heen. Ik walg van hen zoals ik van jou walg! Aarrgh! Ga je hiernaast maar volproppen. Ga maar zitten zuipen en huilen! Weg! Schiet op!"

Gaosar hoorde hoe er een tweetal kletsende slagen werden uitgedeeld en ogenblikkelijk dook hij weg achter de bank. Hij was net op tijd, want hij hoorde hoe de deur openvloog en blote voeten renden de woonkamer door. Er weerklonk een hysterisch huilen en de stem van een vrouw, die gesmoord: "Vader, nee, o nee, Vader!" leek te roepen, toen ze in de eetkamer was aangeland. Een ijsskoude hand woelde rond in Gaosar's ingewanden. Haar accent, waarmee ze de Tiki woorden uitsprak, was een Pai-accent. Te veel bekends trof hem in de klank van die stem. Was dat niet Nisha? De Maannachtvrouw van Capai? Herinneringen aan een gesprek op de boot met haar tante Barthe vlogen door hem heen. Nisha kon zelfs Shir aan zich binden, had ze gezegd! Was deze Rishe haar doel geweest? De grootse rijkdom in deze tovenaarsvilla zou haar zeker aangetrokken hebben. Maar een verbintenis tussen een Rishe en een Bakvrouw?

Gaosar school stomverbaasd weg achter de bank. Hoge Shir verbonden zich naar het gerucht ging al meer dan honderden jaren niet meer met de Bindi, laat staan met Baks. Van laaggeplaatste Shir, die zich niet om hun status bekommerden, kon men zich nog wel belangstelling voor leden van een ander ras voorstellen, maar een Rishe?

Gaosar's gedachten sprongen over van het onvoorstelbare naar het voorstelbare: het gevoel dat Tipo zou hebben als hij hem dit feit zou vertellen. Hij besloot om het helemaal uit zijn hoofd te zetten. Hij was

hier om een roof voor te bereiden, niet om zich te bemoeien met een Bakvrouw, die het hoog in haar bol had. Toch denderden de twee klappen in zijn hoofd als gongslagen op zijn zielspiegel van ingeslepen tradities en vooroordelen. Er werd een Bakvrouw geslagen! Een ondenkbaar beeld op Capai: dat een Bakman zijn hand zou opheffen tegen een Moeder! Waar het ooit voorkwam, zou het direct een verbanningsoordeel van de Oude Moeders tot gevolg hebben. Nog moeilijker had hij het met het woord Vader. Nisha had het bijna als een aanspreektitel gebruikt. Ondenkbaar! Onsten zelf had er niets van moeten weten. Ze kon het beslist niet letterlijk bedoeld hebben, dacht Gaosar. Het zou hem verbazen als ze overigens zelf zou weten, wie haar verwekt had. Bakmoeders hielden beslist geen notities bij van de mannen met wie ze gemeenschap hadden. Waarom noemde ze hem dan Vader? Onsten was een oudere man met een grote kracht. Zijn uitstraling was enorm, dat had Gaosar wel gevoeld, zelfs door de deuren heen. Zou Nisha het een eer gevonden hebben om door zo iemand verwekt te zijn?

Hoe langer Gaosar er over nadacht, des te verwarrender zijn eigen gevoelens werden. Ook hij was sinds Karnk's indringende vragen over zijn afkomst bezig met het verleden. Het mes van de vogelman. Een man, die kon vliegen, maar die uit de lucht gevallen was. Een man die kon vliegen. Wie kon dat anders geweest zijn dan een Shirtovenaar? 'Ik ben een Halfbak' zei hij tegen zichzelf. 'Zou *mijn* vader een Rishe zijn? En zou ik respect voor hem moeten hebben?' De vragen vulden zijn geest zodanig, dat hij even keihard op zijn hand moest bijten om zichzelf weer onder controle te krijgen. Dit was niet de goeie plek voor zulke gevoelens, hield hij zichzelf nadrukkelijk voor. 'Als ze je hier ontdekken, ben je voer voor de Vatchen. In de andere kamer had hij een harde knal gehoord, een deur, die in woede werd dichtgesmeten. Naar de eetkamer kon hij niet meer dus sloop hij de andere kamer in, die inderdaad verlaten was. Ook hier viel hem een grote luxe op. Langs de wanden stonden lange tafels met daarop vreemde instrumenten en allerlei vaten van aardewerk en metaal. Er stond een fraai bed van kunstig bewerkt hardhout naast een breed bureau. Alsof iemand ook 's nachts wilde doorwerken, tot hij echt niet meer kon, dacht Gaosar. Hij hoorde weer een knal, weer een dichtgeslagen deur. Het geluid kwam van de gang. Hij opende de gangdeur en toen hij de drie

gesloten deuren snel bevoelde, kon hij aan het natrillende hout merken, waar Onsten was heengegaan.

Gaosar aarzelde. Hij moest weg uit de gang. Keukenpersoneel zou ieder moment de maaltijd kunnen opdienen, Nisha zou kunnen verschijnen. Hij besloot Onsten achterna te gaan. Liever wist hij waar de tovenaar was, dan dat hij onverwacht met hem geconfronteerd zou worden.

Tot zijn verwondering was er lange gang achter de deur, verlicht door een walmende toorts. Kennelijk was hier een doorgang naar een heel ander deel van het huis. Zijn hart begon in zijn borst tekeer te gaan. Was dit misschien een tweede ingang naar de kluis? Hij bereikte trillend van de spanning een klein portaal. Er was maar een deur, waar een zware ketting op bevestigd was, die echter nu loshing. Zeer op zijn hoede en verrast door zijn eigen doodsverachtende durf opende de hij de deur op een uiterst smalle kier.

De hele vloer achter de deur was van wit marmer en in het midden lag een grote bijna ronde vijver. Het leek op een natuurlijke bron. Het licht van een vijftal toortsen weerkaatste in het bijna rimpelloze water. De rook van de toortsen trok weg naar een ventilatierooster in het plafond. Er naast zat een groot venster van lavaglas. De tovenaar wilde hier wellicht ook wel eens met daglicht een bad nemen. Onsten zelf was verdwenen in de tegenoverliggende deur. Aan een haak in de muur hing een ketting met een enorm slot. Ingeschroefde ogen in de deur en de post gaven aan dat de deur hiermee afgesloten was geweest. Was Onstens schatkamer hier achter?

Uiterst voorzichtig opende de jonge man de deur met zijn linkerhand. In zijn rechter hield hij gespannen zijn meest betrouwbare werpmes klaar voor het geval hij de tovenaar zou verrassen. Dat was niet het geval. Hij zag een korte gang met zes deuren, allemaal met tralies. Er hing een heel vreemde lucht, die hij met een schok herkende. Apendrek! Dit was geen schatkamer, integendeel! Zijn teleurstelling was zo groot, dat hij bijna meteen rechtsomkeert wilde maken. Toch dwong zijn nieuwsgierigheid hem verder. In het eerste hok hoorde hij beweging. De stank werd sterker en sterker. In de kooi stond een kolossale mannetjesaap opgericht op zijn achterpoten. Verbijsterend was echter het feit dat het dier onmiskenbaar op mensenbenen stond. Was dit een laboratorium waar Onsten experimenteerde met dieren en mensen? Toen Gaosar trillend van spanning het tweede hok wilde bekijken, trok hij als door een wesp gestoken zijn hoofd terug. Daar lag in een hoek een tweede aap, althans

een aap? Het was geen dieregezicht dat hem aankeek, maar eerder dat van een mens. Gaosar hield even op met denken en daarna dacht hij een tijdje voor twee, misschien wel voor drie. Aan het einde van de gang hoorde hij onbestemde geluiden. Kennelijk was Onsten druk met iets bezig.

De geheimzinnigheid rond Onstens werkzaamheden wees op een groot taboe. Andere Rische zouden informatie hierover zeker boeiend en mogelijk waardevol vinden. Men moest alleen de juiste persoon weten te vinden, eentje die weinig sympathie voor Onsten had. Gaosar's tweede conclusie was, dat dit laboratorium zo geheim was, dat Onsten er mogelijk andere waarden opsloeg. Snel ging hij terug naar de vijverkamer. In een kast naast de toegangsdeur vond hij precies waar hij op gehoopt had. Naast tien vaatjes met kostbare olie, drie fraaie wapenrustingen van gehard brons en kistjes met gesorteerde kristallen stond er een kistje met aan leren repen geregen dompellood. Hij nam er uit wat hij om zijn middel kon knopen liet bovendien in zijn zakken twee zware leren zakjes glijden, die hij naast het dompelloodkistje aantrof. Tijd om ze open te maken ontbrak hem. De deur naar het laboratorium stond nog steeds open. Hij had eerder opgemerkt dat er een eenvoudige hendel uit de muur stak om hem van binnenuit te sluiten. Het verdwenen slot hing nu over die hendel heen en even aarzelde Gaosar. Zijn geroofde buit was zo zwaar, dat hij zich niet meer snel verplaatsen kon. Even sloegen hem de angsten om het hart. Hoe kon hij hier onbestraft weg komen? Door Onsten op te sluiten natuurlijk! Zonder nadenken graaide hij ineens het slot van de hendel, maar terwijl hij dat deed, viel de sleutel eruit, rinkelend op de grond. Het leek of de tijd en zijn hart stilstond. In het volgende moment bukte hij, pakte de sleutel en duwde de laboratoriumdeur dicht. Achter de deur klonk een woest gebrul, waar echter scherpe woorden in klonken. Gaosar joeg de ketting door de schroefogen en het slot erdoor. Toen begon hij te rennen alsof er hem een demon op de hielen zat. Hij was met die waarneming niet ver bezijden de waarheid. Hoewel het geschreeuw abrupt was afgebroken, had niet het perplexe lichaam van Onsten de achtervolging ingezet, maar iets anders.

Terwijl Gaosar door het huis rende, werd hij op een magische wijze gehinderd. Steeds leek het hem alsof er een klein, maar onzichtbaar wezen hem in het gezicht spuugde, waardoor zijn ogen hopeloos begonnen te tranen. Gaosar's paniek bracht hem tot een ongewoon woedende reactie. Op zijn beurt spuugde hij doldriftig in de lege lucht voor hem en dat scheen het demonische wezen even op non-actief te zetten, lang genoeg een run naar de voordeur. Die was inmiddels dicht en afgesloten! Volkomen intuïtief rende hij de keuken in. Twee vreemde geelhuidige mannen, 'Niss' flitste door hem heen, stonden met hun ruggen naar hem toe op een keukentafel vruchten schoon te maken. Het bovendeeel van een tweedelige deur stond open en Gaosar sprong eroverheen. Hij had echter onvoldoende rekening gehouden met zijn aanzienlijke overwicht en hij bezeerde zekere delen van zijn onderlichaam flink. Zijn vertraging gaf de Niss tijd om van hun schrik te bekomen en beiden gooiden hun groentenmes naar hem toe. Het ene sneed hem in zijn oor en het andere bleef steken in zijn broekzak, gestopt door het leren zakje. In een reflex rukte hij mes, flarden broek en het hem hinderende zakje los en gooide het naar de Niss, die al naar nieuwe keukenmessen graaiden. Hij rende weer verder, zich verbazend over het uitblijven van een nieuwe aanval. Als hij de tijd genomen had om over zijn schouder te kijken, dan had hij gezien hoe de Niss zich direct begerig op het zakje gestort hadden. Zonder enig overbodig tijdverlies verborgen ze het broederlijk eensgezind in een zak meel. Ze pakten hun buiten liggende keukenmessen op en gooiden de flarden van Gaosar's gescheurde broek in een afvalemmer. Daarna gingen ze buitengewoon ontspannen en opgewekt verder met het fruitdessert. Ze wisten nog niet dat hun meester dat dessert voorlopig niet zou komen opeisen.

Gaosar was om de hoek van de villa gerend en even had hij zijn vlucht ingehouden. Hijgend en zwetend, nog trillend van angst, speurde hij het voorterrein af. Als hij met een onverhoedse manoeuvre de tunnel zou verraden aan bewakers zou hij onmiddellijk het leven van zijn makkers in de waagschaal stellen, wist hij. Er was niemand. Het was inmiddels donker en zwaarbewolkt en even was hij niet helemaal zeker van de juiste plaats tussen de struiken. Toen hij struikelde met een voet in het gat, was de stekende pijn in zijn enkel hem haast welkom. Hij liet zich zo snel hij kon in de opening zakken. Iets griezeligs vibreerde in de avondlucht achter hem aan. Het spugende wezentje spuugde niet meer,

maar het was ook niet verdwenen. Gaosar strompelde de tunnel door op weg naar Karnk en Tipo. Zijn bebloede oor klopte en zijn geschaafde kruis was zeer pijnlijk. Zijn longen staken en zijn spieren voelden zonder uitzondering overbelast. Toch was hij immens voldaan over zijn vorstelijke beroving, alleen werd hij vaag beangst door het vreemde gevoel over de kleine spuugdemon, die hem kennelijk op enige afstand volgde.

'Voorlopig ben ik hun allemaal te slim af,' dacht hij. 'En de tijd zal wel leren of Onsten zijn demon als een speurneus kan gebruiken.'

Dat is inderdaad het mooie van de tijd. Tijd leert.

De spuugdemon

Toen Gaosar vlakbij de tunneluitgang was, begon hij te schreeuwen, alarmkreten, die onmiddellijk Karnk en Tipo in actie brachten. Ze grepen hun spullen in ijltempo bij elkaar en stonden met de twee lansen gereed om een eventuele achtervolger van Gaosar neer te steken. De maan was opgekomen, nauwelijks meer dan sikkellicht, maar voldoende om de hijgende Halfbak te onderscheiden in de donkere opening. Het eerste was hij deed, was de dompelloodgordels losknopen en ze Karnk in diens handen duwen.

"Ha!" schreeuwde de reus toen hij zich realiseerde was het was. "In je eentje die kluis in geweest!?"

Tipo kreeg het zware zakje uit Gaosar's onbeschadigde broekzak.

"Snel! Wegwezen!" gromde Gaosar. Die boodschap hadden ze trouwens al wonderlijk intuïtief gevoeld. Ze begonnen te rennen op de manier van de Bak krijgers, lange verende passen, soms onderbroken door een snelle wandelpas, waarmee de longen zich even konden herstellen.

Karnk rende voorop, Gaosar als de meest kwetsbare in het midden en Tipo sloot de rij. Toen ze de rotsige, ertshoudende heuvels achter zich lieten, moesten ze door een stuk dichter begroeid bos. Karnk hield de Tai-speer van Gaosar verticaal voor zich uit om zijn gezicht te beschermen tegen onverwachte zwiepende takken. Het hardlopen werd echter steeds moeilijker, zodanig dat ze uiteindelijk moesten vertragen tot een gewone pas.

"Ho maar even," zuchtte Gaosar. "Ik kan haast niet meer."

"Ik ruik je bloed, Gaosar," zei Tipo en zijn broer wees naar zijn oor. Tipo maakte zijn halsdoek nat en begon de vuile wond schoon te maken.

Gaosar zat onder het gruis en stof uit de tunnel, dat zich aanzoekend vermengd had met bloed. Zorgvuldig maakte Tipo het hele gezicht schoon.

"Je hebt een flinke snee in je oor," stelde hij vast. "Maar het zit nog vast. Draai je eens naar het maanlicht toe."

Tipo onderzocht Gaosar's been, maar vond slechts een oppervlakkige kras. "Daar ben je goed van af gekomen," zei hij.

Terwijl ze weer verder liepen, vertelde Gaosar het hele verhaal. Als het terrein en het schaarse licht het toe liet, renden ze weer. Dan hield hij zijn mond. Het duurde zo nog vrij lang voordat zijn vrienden alles wisten. Hij

liet twee details weg: Nisha en de spuugdemon. Steeds als ze langzamer liepen, voelde hij een onsmakelijke maar niet zichtbare aanwezigheid ergens net buiten zijn tastvermogen. Ze liepen de hele nacht door. Als ze niet konden rennen, liepen ze in een snelle ganzenpas in het verstandige verlangen om zo veel mogelijk afstand tussen hen zelf en de mijnen van Brank te maken. Ze waren weer op de hoofdweg naar Utrag uitgekomen, hun oren gespitst op achteropkomend verkeer, maar niets verstoorde de nachtelijke rust, behalve de jacht-en doodskreten uit het dierenleven om hen heen.

Pastelkleurige vegen aan de oostelijke horizon gaven een nieuwe dag aan. De drie rennende mannen waren in een bijzondere trance geraakt door hun manier van lopen. Hun passen waren volmaakt op elkaar afgestemd in een ritmische, hypnotiserende cadans, die alle overbodige gedachten verdreef. Er was alleen nog maar de weg en de bewegende voeten van een voorganger, alleen nog het waarnemen van de nachtelijke werkelijkheid, bijna zonder oordeel. Eén keer was Karnk gevallen, gestruikeld over enkele dunne stammetjes, die schuin over de weg lagen. Ze waren onplezierig tegen elkaar aangebotst en uit Tipo's tuniek was een bekend gejammer opgestegen. Gaosar had Tak geheel vergeten en Tipo was in de consternatie na het opduiken van zijn broer vergeten om te melden, dat hij besloten had om het aapje mee te nemen. Ze wreven hun pijnlijke benen en ellebogen en hielden kort halt.

"Ik denk dat Tak een ongewenst bijproduct was van Onstens laboratoriumhobby," opperde Gaosar. "Onsten probeert mensen van dieren te maken, vrees ik."

Toen ze even pauzeerden haalde Tipo het zware leren zakje tevoorschijn. In het maanlicht zagen ze zeer fijne zilveren schakeltjes glanzen, toen hij het open maakte. Het waren twaalf dunne maar zeer waardevolle kettingen, die als betaalmiddel overal buiten de Tillant-archipel zeer gewild waren, veel meer in trek dan het dompellood. Gaosar dacht aan de rijtjes die hij had moeten laten staan, maar die gedachte bracht ook weer de huiveringwekkende waarneming met zich mee, dat hij ongewild iets anders wél meegenomen had. Iets viezigs, iets dat kon spugen zonder een zichtbare mond. Het bleef uit de buurt, maar liet hun spoor niet los. Hij was zich bovendien bewust van een licht schrijnend gevoel op verschillende plaatsen in zijn gezicht en op zijn handen, daar waar het demonische speeksel hem geraakt had. Meteen stond hij op en begon

weer te rennen, nu op kop. Zijn makkers volgen zonder te aarzelen. Het was alsof zij zelf ook iets van dat akelige achter zich bespeurden.

De opkomende zon leek hen voorlopig van het mysterieuze gezelschap te bevrijden. Toen ze echter stilhielden voor een ontbijt onder een grote acaciaboom en Tipo het aapje uit zijn tuniek wilde halen, verzette Tak zich nadrukkelijk. Hij klemde zich vast aan Tipo's kleren en begon over diens schouder te blazen naar iets ongeziens. Op de een of andere manier kon Gaosar niets zeggen over zijn vermoedens. Hij hoopte nog steeds dat de demon na een bepaalde afstand zou afhaken, hoewel... Het idee dat het wezen terug zou gaan en in staat zou zijn om Onsten zijn vluchtrichting en persoonsbeschrijving over te brengen, stond hem eigenlijk nog veel minder aan. In ieder geval wilde hij Karnk en Tipo niet met voorlopig onnodige angsten opzadelen. Ze hadden door af te gaan op de groenere vegetatie een klein stroompje water gevonden en opgelucht hun waterzakken gevuld. Bovendien groeide er heel fris look en vonden ze ook grote hoeveelheden voedzame worteltjes. Het ontbijt vond daardoor plaats in een algemeen opgewekte stemming. Gaosar moest nu van alle sensationele details verslag doen en de Ah!'s en Oh!'s van zijn toehoorders waren niet van de lucht. Weer liet hij zorgvuldig zijn vermoedens weg over Nisha. Hij suste zichzelf met het idee, dat hij haar immers niet gezien had, alleen gehoord...

"Wat heb je voor rare plekken op je gezicht?" vroeg ineens Karnk, toen hij Gaosar voor het eerst goed in het zonlicht kon bekijken. De Halfbak wuifde de vraag weg.

"Blaarnetels tussen de struiken, denk ik," probeerde hij en tot zijn opluchting accepteerden de anderen dat verhaal.

Na het ontbijt wilde Tipo in de platte kruin van de kolossale acaciaboom klimmen om van daar uit het landschap te verkennen. Gaosar onderging een onbestemd gevoel van onheil naarmate zijn halfbroer hoger en hoger klom. In een vork van de dikke stam bleef Tipo zitten. Hij wees naar het zuiden.

"De weg kronkelt om een ravijn heen," schreeuwde hij naar beneden. "Ze kunnen hun ezelwagens natuurlijk niet de afdaling in die kloof laten maken, maar wij kunnen ons een flinke omweg besparen als we rechtdoor gaan!"

Hij wees weer. Tak was uit zijn veilige en warme beschutting gekropen en keek verleid naar de kronkelige takken en het gebladerte om hem heen. Ineens sprong hij uit Tipo's tuniek weg en rende een eindje tegen een dikke tak op. Tipo, die naar beneden wilde, poogde het diertje weer te pakken, maar daar had Tak nog lang geen zin in. Steeds deinsde hij speels en behendig weg voor de grijpende vingers van Tipo. De jongen maakte lokkende geluidjes, maar Tak genoot te veel van dit nieuwe avontuur. Hij klauterde in volle vaart langs zulke dunne twijgen verder naar de rand van de kruin, dat Tipo hem niet verder durfde volgen uit angst voor brekende takken. Gaosar stond beneden te kijken naar het schouwspel met een afschuwelijke druk in zijn hoofd. Hij wilde waarschuwingen schreeuwen, maar hij wist niet waarvoor en wie hij moest waarschuwen. Karnk merkte zijn verwarring op en stond op. "Is er iets?" vroeg hij. "Je kijkt scheel en je gezicht is groen."

Gaosar wist niet wat te zeggen, maar Karnk volgde zijn blik omhoog. Beiden zagen ze hoe plotseling al Taks haar overeind ging staan. Het diertje begon te krijsen en te blazen en vluchtte in een absolute doodsnood naar de allerhoogste takken van de acacia, achterna gezeten door iets gruwelijks. Voor de ontzette menselijke toeschouwers was er beweging in de takken te zien, maar geen vorm. Tipo gilte even hard als het aapje, in een blinde paniek niet wetend wat te doen. Gaosar had met zijn beide handen Karnk's onderarm gegrepen en er zijn nagels ingeklemd van pure verschrikking. Karnk was zo in beslag genomen door het vreselijke tafereel dat hij de pijn niet eens leek te voelen. Plotseling scheen iets de arme Tak op te tillen, los te scheuren uit zijn krampend vastklauwen in de boomtakken. Er bleven twijgjes en bladeren tussen zijn kleine handjes en voetjes vastzitten, maar een demonische kracht rukte hem met groen en al de lucht in. Het babyaapje schreeuwde nog eenmaal hartverscheurend. Toen was het geluid verdwenen en daarmee ook Tak. Met een blik van onbeschrijfelijke ontzetting keken Karnk en Gaosar elkaar aan. Ook hun beider haar stond recht overeind op hun schedel. Gaosar had een gevoel alsof zijn ingewanden en zijn hart uit zijn lichaam zouden spatten. Tipo liet een verscheurend laag huilen horen, dat uit de boom op hen neerdaalde als druppels pure pijn. Zonder overgang materialiseerde er toen ineens een donkerzwarte wolk op de onderste tak van de grijze acacia. Karnk en Gaosar wankelden achteruit

en opzij.

Uit de wolk kwamen bruine apenhandjes en daarna zat Tak er weer.

Tenminste... er zat een babyaapje, dat zijn lippen vaneentrok en met een onaards venijn spuugde naar Gaosar. Karnk trok wild aan Gaosar's arm, want de doodsschrik had de Halfbak bijkans totaal verlamd. De klodder donker speeksel raakte nu het verdroogde gele gras onder de boom, dat direct zwart werd. Gaosar kwam weer tot zijn positieven en graaide in één beweging twee werpmessen uit zijn gordel. In de tweede beweging floten ze uit zijn handen. Vliegensvlug ontweek dat, wat ooit Tak de Speer was geweest, de vlijmscherpe doodbrengers. Het wezen vluchtte naar een hogere tak en poogde van daar weer te spugen. De beide mannen renden weg van de boom, maar bleven toen staan, diep bezorgd over Tipo's lot. De jonge Bak was omlaag geklommen tot hij ter hoogte van zijn troetelkind was gekomen. Alsof hij de intentiewisseling niet had willen of kunnen accepteren, fluisterde hij koosnaampjes, klakkend met zijn tong. Het aapje grauwde met een hoog geluid. Het probeerde opnieuw naar hem te spuwen, maar iets hield dat gebaar tijdelijk van binnenuit tegen. Het leek alsof de oorspronkelijke bewoner van het lijfje nog even het schedeltje achterover kon trekken. Het apenmondje produceerde een zwart slijm, dat echter zonder schade aan te richten langs de mondhoeken naar beneden droop, sissend tussen de bladeren. Gaosar schreeuwde een blaffend commando in het specifieke Tjetjah Pai-dialect, een oeroud, traditioneel strijdbevel, dat alleen in uiterste noodsituaties gebruikt werd. Tipo rukte zich uit al zijn verblinde, gekwelde verdriet los en liet zich pardoos uit de boom vallen. Koprollend en zijdelings omrollend maakte hij zo het spugende ondier onmogelijk om een tweede keer goed te mikken. Kennelijk was het laatste restje Tak definitief onder de demonische controle gebracht, want het bruine wezen zat met een woeste kwaadaardigheid naar de drie reizigers te blazen. Tipo had zijn reistas onder de boom moeten laten liggen. Behalve een kostbare waterzak en een deken, vishaken, draad en allerlei kleine zaken zat er ook het zakje zilveren kettinkjes in.

Op een veilige afstand van de grote boom stonden ze besluiteloos te kijken, alle drie met een werpmes in hun hand.

"Het krengh heeft verstand," zei Karnk op een toon van diepe verwondering. "Het is bang voor onze messen. Oh, had ik toch mijn

Kendo boog."

"Ik kan hem niet doodgooien," fluisterde Tipo met een schorre stem.

"Het is toch Tak? Wat is er met hem gebeurd? Oh, Takkie, oh mijn lieve, zoete Tak. Wat hebben ze met je gedaan?"

Er stroomden tranen langs zijn wangen, glinsterend in het steeds feller wordende zonlicht. Toen hij zijn huilende broer zag, brak er ook iets in Gaosar. Een allesoverheersend berouw golfde in hem naar boven. Al zijn eerdere zelfvoldaanheid over de geslaagde roof, al zijn vertoon van dapperheid en lichamelijke kracht, al zijn succes smolt weg, toen hij de schade in ogenschouw nam in de ziel van zijn ontroostbare broer.

'Waarom heb je het niet voorkomen?' gilde een schelle stem in zijn geest.

'Waarom heb je hun niet verteld, dat er ook een minder geslaagd stuk aan je verhaal zat? O, jij bluffer! Jij gruwelijke opschepper. Zie, het gebroken hart van Tipo Tennen, dat zich in zijn volle liefde gehecht had aan een onschuldig wezen, dat die liefde wilde aanvaarden in al zijn volheid. O, Nur-ell- Guin, hoe beschaam ik je nagedachtenis. O, moeder, hoe heb ik je tweede zoon geofferd aan mijn drang om alles in mijn eentje te doen. O, waarom moest ik mijzelf zo nodig bewijzen aan hen die mijn geliefden zijn! Het spijt me zo. Het spijt me zo...'

Ook bij hem welden de tranen op in een niet te stuiten stroom.

Klets! Klets! Zonder waarschuwing sloeg Karnk hen allebei vol in het gezicht. De adrenaline stoof door hun bloed van de schrik, maar de klappen brachten de broers wel weer terug van een verre reis in hun gevoelsleven.

"Lopen!" galmde Karnk. Hij duwde hen in de richting van het ravijn en joeg hen meedogenloos op. Nadat ze korte tijd voortgerend hadden, keek de achteraanlopende Karnk om. Door het gras stoof hun het monstertje achterna.

"Mooi!" schreeuwde Karnk naar voren. "Het komt ons achterna. Als we een betere plek vinden om hem van ons lijf te houden, ga ik langs een omweg terug om je tas te halen, Tipo!"

Tipo stak zijn hand op ten teken van begrip. Gaosar die achter Tipo liep, werd zo verblind door zijn niet te stoppen tranenstroom, dat hij slechts met de uiterste moeite en wilsinspanning op de been kon blijven. De doorwaakte nacht, de spanning en de druk van de monsterlijke geheimen op zijn hart eisten nu hun tol. Als een zombie lette hij alleen nog maar op de voor hem stampende voeten van Tipo. Zijn hele lichamelijke

overlevingsinstinct was er slechts op gericht om precies in de voetsporen van zijn halfbroer te stappen. Op een zeker moment renden ze langs een afdalend wildpad, langs scherpgepunte melkwitte rotsen, lichte jaspis dooraderd met oranje. Een rotsformatie richtte zich hoog boven hen op, terwijl het pad omlaag liep naar de voor hen liggende kloof. Opeens schreeuwde Karnk: "Links, links! Bij die oranje hoek. Daar naar boven!" Ze waren te daas om tegen te stribbelen en zonder commentaar volgden ze Karnk's bevel op. Al snel zaten ze heel hoog, op een rots waar ze naar alle kanten een vrij uitzicht hadden. Tot hun grote schrik realiseerden ze zich toen, dat Karnk niet meer bij hen was. Tipo moest het plan om de reistas op te halen, nog eens aan Gaosar uitleggen, want die had van het geschreeuw van Karnk niets in zich op kunnen nemen. Plotsklaps hoorden ze gekrabbel in de verte. Er rolden kleine steentjes omlaag. Ze wisten dat het aapje aan de beklimming begonnen was. Het lichaampje bleef de beperking houden van het kleine formaat en de babyzwakheid, maar de demon joeg het dier voort in een niet aflatende wraakzucht.

Gaosar had nu de tijd om zijn vermoedens over de hem achtervolgende demon van Onsten met Tipo te delen. Toen hij zijn diepe berouw onder woorden wilde brengen, barstte hij weer in huilen uit, zo overstuur was hij. Ineens werd Tipo kwaad.

"Nou ophouden jij!" schreeuwde hij. "Bij moeders reet! Het is maar een aap! Een doodgewoon rotapie! Die beesten vreet ik even makkelijk op, klotenkop! Kom op nu! Gooi hem een mes in zijn strot. En mik met vaste hand."

Hij liet zijn woede vergezeld gaan van een paar driftige stamjachtcommando's, die hun geconditioneerde uitwerking op Gaosar niet misten. Met hun volledige jachtaandacht gespits op de rotsen onder zich bleven ze lange tijd doodstil staan. Zo hadden ze de snelste vis met een lans in stromend water gedood. Zo hadden ze met een gevorkte stok de giftigste slangen levend gevangen om hun gifklieren uit te kunnen drukken. Het scheen dat de demon hun veranderde houding had opgemerkt. Even had een apenoog om een hoek gegluurd en Tipo's eerste werpmes had hem de neus opengesneden. Ze wisten zich in deze positie superieur. De demon kon hen niet ongezien naderen en zij beschikten over water en voedsel. Het apenlichaampje zou niet onbeperkt lang tegen de felle zon bestand zijn, nu het met de lange ren was uitgeput. Hoe lang ze daar gestaan hadden, wisten ze niet. Of het aapje er ook nog was,

wisten ze evenmin. Op een zeker moment hoorden ze een wild geschreeuw en zagen ze ver beneden hen, bijna op de bodem van het grote ravijn, een zwaaiende Karnk staan. Naast hem stond een magere man met een opvallend puntige, kale schedel. Hij droeg een geelgroene poncho, die hem uitstekend camoufleerde tegen de groene achtergrond. Ze konden niet horen wat er geroepen werd, maar Karnk maakte armbewegingen, die er op leken te duiden, dat ze moesten blijven waar ze waren. Er verstreek bijna een wateruur zoals ze zagen aan de stand van de zon. Ze durfden hun aandacht niet te laten verslappen, maar waren overeengekomen om elkaar af te lossen. Terwijl de een waakte, kon de ander even zitten en de van het ingespannen kijken verkrampde oogspieren korte tijd ontspannen.

Op een bepaald moment zat Gaosar zijn gezicht even te masseren, toen hij onverhoeds weer werd overvallen door de vreemde druk in zijn hoofd, die hij al eerder had leren kennen. Nu was hij tijdig op zijn hoede. "Let op!" fluisterde hij zeer indringend. Eerst hoorden ze niets bijzonders boven alle normale, natuurgeluiden uit, maar toen vernamen ze een vreemd gezang, dat hoger en hoger kwam. Even viel het stil, toen was er een niet thuis te brengen geluid hoorbaar, misschien zoiets als het nasuizen van een nat gegooid brandend houtblok. Een onbekende riep iets in een onbekende taal. Gaosar antwoordde in het Zietse: "Wij zitten hierboven. Er is een bezeten aap daar ergens."

Toen er geen antwoord kwam, herhaalde hij het bericht in Tiki. De onbekende stem antwoordde heel snel, ook in het Zietse: "Oerbash heeft hem al. Klim rustig omlaag."

Hun wantrouwen was zo groot dat ze geen gehoor durfden te geven aan die suggestie. Misschien had de demon simpelweg van lichaam gewisseld? Gaosar voelde wel hoe de druk in zijn hoofd was weggevallen.

"Laat eens zien!" riep Tipo op zijn hoede. Op een heel andere plaats dan waar ze zelf de demon verwacht hadden, werd er een strak dicht gebonden zak op de witte rotsen gesmeten. Uit de zak klonk een zielig gejammer. Nu twijfelden de broers niet meer. Ze klommen de rotspunt af. Tot zijn grote vreugde vond Tipo zijn gebruikte werpmes weer terug. Ze daalden voorzichtig verder af. Toen ze het pad weer bereikten, zagen ze ver voor zich uit iemand in een razend tempo naar beneden klauteren. Het was een kleine witharige man met een witte baard en uitgezakte

oorlellen, die de bruine zak aan zijn gordel had gehangen. Ze voelden zich pas echt opgelucht toen ze Karnk zagen. Hij was in het gezelschap van de kale man met de puntige schedel. Ze waren nog meer verrast, toen Karnk behalve Tipo's reistas ook de twee werpmessen van Gaosar bleek te hebben opgehaald van die noodlottige plek onder de acaciaboom.

"Dit is Mani," wees Karnk. "Hij komt uit het Vuurland."

De tengere man boog heel licht zijn punthoofd. Karnk vervolgde: "Hij reist met twee andere mannen. Die oude is een demonenbedwinger. Ze waren al ver op de weg boven, maar het schijnt dat die man speciaal is teruggegaan, omdat hij kon voelen wat er hier gebeurde. Ik begrijp het nog niet helemaal."

De Vuurlander begon te lopen.

"Loop met Mani mee, anders raakt hij te ver achterop bij zijn meester," zei hij. "Mani legt het onderweg wel uit."

Dat de Vuurlander over zichzelf in de derde persoon enkelvoud sprak, bevreemde de mannen. Hij sprak weliswaar goed de taal van de eilanden, maar zijn buiteneilandse accent was onmiskenbaar. Misschien had die gewoonte met zijn Vuurlandse afkomst te maken, dacht Gaosar. Ze gingen nu allemaal op Tiki over, omdat Mani geen Zietse sprak. Soms begrepen ze niets van zijn verhaal, maar dat weten ze aan hun onwennigheid met de andere Tiki-zinsbouw en aan het Vuurlandse accent.

"Mani reist samen met Gorba, die van Heirgoland komt. Jullie zullen hem straks zien. Vraag hem niet te veel. Hij houdt niet van praten. Mani soms wel, dus vraag maar."

"Zijn jullie een soort Falaks?" wilde Karnk weten.

"Mani beschouwt zichzelf als een monnik. Hij weet niet wat Gorba en Oerbash van zichzelf denken," was het antwoord.

"Oerbash, is dat de naam van de demonenbedwinger bij jullie?" zei Gaosar met al zijn onuitgesproken vragen in die opmerking verstopt. Mani grijsde van oor tot oor: "Andersom. Mani en Gorba zijn bij Oerbash," corrigeerde hij.

"Wie is die Oerbash dan?" hield Gaosar aan.

"Een Tatmeester," antwoordde Mani zonder daarmee iets duidelijk te maken.

"Ik heb van een volk gehoord dat op Sarda woont," liet Karnk weten.

"Zijn dat ze niet, die Tat?"

Mani knikte bevestigend.

"Wat is een Tatmeester dan?" vroeg Gaosar.

"Oerbash is een Uitlegger," zei Mani. "Hij weet hoe hij aan domme mensen zoals Mani kan vertellen wat het Zijn is. In de Oude Taal betekent Tat 'Alles Wat Is.' Begrijp je?"

Gaosar noch Karnk of Tipo begrepen er iets van. Maar de prestatie van het moeiteloos uitschakelen van de demonbezeten Tak had zulk een diepe indruk op hun gemaakt, dat ze naast en achter Mani huppelend, aan zijn lippen hingen om er wel iets van te begrijpen. Gaosar knikte lichtelijk schijnheilig: "Misschien. Misschien begrijp ik iets. Je bedoelt dat Oerbash leert hoe je moet zijn."

"Als je het zo zegt, dan zal Oerbash je een klap geven," grinnikte Mani alsof hij zich al verheugde.

"Hij sláát, die Tat?" vroeg Tipo stomverbaasd. "En toch blijf jij met hem mee reizen?"

"Mani is dankbaar voor alles wat de meester hem geeft!"

"Wil je een paar klappen van mij, Mani?" vroeg Karnk opgewekt als altijd.

"Wil jij vast een klap terug, grote man?" vroeg de kleine Vuurlander met zulke ingehouden woede in zijn stem, dat hij er zowaar Karnk mee deed inbinden.

"Als je verstandige vragen stelt, geeft Mani verstandige antwoorden. De meester heeft tegen Mani gezegd dat hij drie dagen drie Onmachtigen mee wil nemen. Daar bedoelt hij jullie mee, denkt Mani. De meester doet altijd wat hij wil, maar Mani hoeft niet te praten. Hij kàn wel praten."

"Ja, ja, ik begrijp je," suste Gaosar het dreigende ongenoegen. "Ik wil graag nog meer antwoorden. Spreek alsjeblieft. Vergeef ons ons onbeleefde gedrag. Vertel. Hoe bedwingt je meester demonen?"

"Hij heeft ze lief," legde Mani tot hun grote verbazing uit. "Hij zingt ze hun eigen schaduw in. Dan kunnen ze nog alleen maar aan hun ware aard denken en niet meer aan diegene die hun met een betovering leidt. Zo bevrijdt de meester ze van een lang verleden."

"Bedoel je dat die demon niet meer terug zal gaan naar de tovenaars die hem gestuurd heeft?" vroeg Gaosar gretig.

"Als zijn kleine voertuig sterft, zal hij opnieuw in een levend wezen geboren willen worden," was het antwoord. "Zijn grote voertuig gaat

naar geen enkele tovenaar meer toe, nooit meer. Wel is hij Oerbash dank verschuldigd."

Het meeste van dit mysterieuze gepraat ontging Gaosar, maar terwijl hij langs het steile pad in de kloof omhoogklom, ervoer hij een steeds groter wordend, opgelucht gevoel van gered zijn uit een groot gevaar. Inmiddels waren ze tot aan de rand van de andere ravijnkant geraakt. Onder een boom zaten daar, alsof ze er al dagenlang wachtten, de witharige Tat en iemand in een geelachtig jak. Waarschijnlijk was dit degene die als Gorba werd aangeduid. Dat was een boomlange, lichtbruin getinte oudere man met een kortgeknipte grijze baard en een gekromde, puntige neus. Hij was inderdaad heel zwijgzaam en toen hij eens zijn mond opendeed, leek zijn gebit op de kort geschroeide stammetjes in een dennenwoud na een bosbrand. De Tat zat met gesloten ogen wat te brommen en zo nu en dan klopte hij op de bruine zak. In het begin klonk daar nog wat onbestemd geluid uit, maar na een wateruur leek alle leven er uit geweken.

Ze bleven lang op het plateau, omdat de Tat met een gebaar had aangegeven dat hij honger had. Meteen waren Mani en Gorba aan het werk getogen om een maaltijd te verzorgen. De drie anderen zaten er onrustig bij, verlegen met de situatie en met zichzelf. Juist op het moment dat Gaosar wou opstaan om afscheid van het bizarre gezelschap te nemen, zei de Tat zonder zijn ogen te openen: "Blijf. Eet mee. Onsten kan jullie hier niet vinden."

Het gedachtenlezende fenomeen van de kleine man was dermate indrukwekkend, dat geen van de drie ook nog maar overwoog om op te stappen. Er werd bovendien een ongekennde culinaire traktatie voorbereid. De vreemde reizigers bleken een inklapbare aanpassing op een klein Shirtoestel te hebben geconstrueerd, dat zij een Verdichter noemden. Het apparaat kon warmte of koude produceren en werkte ook als een oven. In korte tijd werd er brood en eieren gebakken en groenten gestoofd in een pannetje. Het maakte op de drie vrienden een rare indruk dat de twee oudere monniken al het werk verrichtten, terwijl de jongere Tat er ontspannen zijn gemak van nam. Gaosar bood zijn diensten aan bij het schoonmaken van een stapeltje wortels. Terwijl hij er met een mes de aarde afschrapte, stelde hij zich voor aan de man uit Heirgoland. Het was de langste man, die Gaosar ooit had ontmoet op Karnk na.

"Deze is Gorba," sprak de man vanachter zijn geteisterde gebit, op zijn hart wijzend. Hij bracht er de Halfbak even mee in de war. Het gebaar scheen aan te duiden, dat er sprake was van twee verschillende Gorba's, een indruk die nog versterkt werd omdat ook deze monnik de derde persoon gebruikte.

"Mag ik iets vragen?" vroeg Gaosar.

"Gorba gaat water halen," zei de oudere man terwijl hij zich omdraaide. Mani begon te lachen: "Ha. Gorba houdt niet van praten. Wat zijn je gedachten, Halfbak Gaosar?"

"Eh, eh... is Oerbash een tovenaar?" vroeg Gaosar terwijl zijn handen verontschuldigend bezig bleven met de worteltjes.

"Mani denkt van niet."

"Waarom zeg je dat je dat denkt? Weet je het niet zeker?"

Mani lachte klaterend.

"Mani moet heel vaak misschien zeggen. Onze meester houdt van praten, maar soms speelt hij een spel met de waarheid. Mani en Gorba moeten alles zelf uitzoeken, niets aannemen, niets geloven. Als hij merkt dat je zo maar iets gelooft, dan slaat hij meteen. En als Mani eindelijk iets werkelijk innerlijk gelooft, dan slaat de meester soms toch nog om te kijken of Mani het daarna nog steeds weet. Meestal weet Mani het dan niet meer echt en dan moet hij weer zoeken. Een jaar, twee jaar. Vinden is thuiskomen, zegt Basho."

"Basho? Wie is Basho?" vroeg Gaosar weer in de war.

"O, Basho. Dat is Oerbash."

"Waarom noem je hem anders? Oerbash is toch zijn echte naam?"

"Misschien wel, ja," twijfelde Mani. "Maar Mani noemt hem eigenlijk liever Basho. In de Oude Taal betekent dat het Spiegelcadeau. En in mijn taal, die van Vuurland, betekent het woord Geliefde. Voor Mani is dat hetzelfde."

Karnk, die bij hen was komen staan, bewoog zich ongemakkelijk.

"Ik snap echt geen ruk van jullie ingewikkelde praterij," zei hij. "Hoe kan een geliefde nou een spiegel zijn?"

Mani keek met een meewarig gezicht op naar de reus, die bijna anderhalf keer zo groot was. 'Zó groot zó dom' zei die blik.

"Omdat de geliefde altijd op je lijkt," zei hij bijna geërgerd. "Alleen zien jouw slaapogen vooral de verschillen. En je ziet wat je mooi vindt en wat je lelijk vindt. Maar in werkelijkheid zie je alleen maar jezelf."

"Dit wordt me allemaal te veel," zuchtte Karnk vermoeid. "Hier achter stroomt een beekje heb ik gezien. Daar ga ik eens even mijn voeten in hangen. Kunnen de vissen er de tenenkaas afvreten." Gelukkig leed zijn goede humeur niet noemenswaardig onder de opgestapelde spiritualiteit.

Gaosar was nog niet tevreden. Terwijl het eten stond te sudderen in de schitterende machine, kwam hij op een eerdere opmerking terug: "Je zei dat Oerbash me zou slaan, als ik hem zou vragen hoe ik hoor te leven." Mani lachte opnieuw een schuddebuikende lach. "Nee, nee, je snapt het niet. Het gaat er niet om hoe je hoort te zijn. Het gaat erom wie je bent. Snap je het verschil?"

Gaosar's onzekerheid werd er niet veel kleiner door. "Ik laat het wel langzaam tot me doordringen," zei hij met een zuinige glimlach. "Mag dat ook?"

Mani klopte hem bemoedigend op zijn schouder. "Zo ging het met Mani vroeger ook," zei hij.

"Hoe lang reis je al samen met die Oerbash?" wilde Gaosar weten.

"Tien jaren van de zon," antwoordde de kleine man en op de vragend opgetrokken wenkbrauwen van zijn gesprekspartner: "De mannen van Vuurland tellen niet de manen, maar de seizoenen van de zon. Kom nu. Geen vragen meer. Basho heeft honger. Hij heeft hard gewerkt om jullie spuugdemon klein te krijgen. Het was toch een spuugdemon?"

Gaosar knikte en hielp mee om het eten te serveren in de prachtige houten kommen, die uit Mani's reistas kwamen. Hij haalde hun eigen etensnappen erbij en schepte ze vol. Er werd in een kring gegeten. Hoewel er heel weinig gezegd werd, was het bepaald niet stil. Gorba slurpte en smakte zeer merkbaar. Oerbash had steeds klonters in snor en baard hangen, die hij er regelmatig met vette vingers uithaalde en met extra smaak wegwerkte. Mani zat zich ondanks zijn tengere gestalte snuivend en kwijlend als een beest met zijn neus vlak boven zijn kom vol te proppen. Alles wees erop dat eten bij de monniken een belangrijke plaats innam. Ze kauwden alle drie hun voedsel zeer nadrukkelijk. De vrienden verbaasden zich voor de zoveelste keer toen ze moesten vaststellen, dat zij al ruimschoots klaar waren terwijl het andere drietal smakelijk smakkend nog pas halverwege was. Van de weeromstuit schepten ze nog maar eens op van de verrukkelijke stoofschotel.

Op een zeker moment vroeg Mani aan Oerbash: "Basho, u vertelde gisteren over de Belofte van het Ene aan het Andere, die de Liefde is. Hoe dichterbij tot de kern van de Belofte, hoe dieper de Liefde, zei u. Maar u zegt ook steeds 'Hoe dichterbij hoe dunner.' Wat is dan de andere kant van de Belofte?"

"De Niet-Belofte, Mani."

"Is dat wat u bedoelt met het Alleen Bewegen, Basho?"

"De ene getuige die vormgeeft aan dat wat nog vormloos is, Mani."

Mani scheen volkomen tevredengesteld, maar hun drie gasten zaten met ogen op schoteltjes en wegfladderende oren te luisteren naar deze geheimtaal. Om hun verlegenheid te verbergen tastten ze nog maar eens toe. Zo nu en dan dwaalden Gaosar's gedachten af naar de verschrikkingen van de afgelopen nacht. Oerbash ving op een bepaald ogenblik zijn ogen en zei plotsklaps: "Zet alles uit je hoofd. Deze plek is veilig tot later op de middag. Dan is het pas weer tijd om hard te lopen." De kracht achter die opmerking was zo vanzelfsprekend waarachtig, dat geen van de drie zich nog vluchtelingen voelde. Wel bleef Tipo's blik vaak op de stille bruine zak aan Oerbash' gordel rusten. Toen de maaltijd na lange tijd was beëindigd, wuifde Oerbash met een slappe hand naar Tipo.

"Maak jij je nou maar es druk om jezelf, in plaats van over deze aap. Jij hebt je eigen liefde harder nodig dan hij."

Toen Tipo aanstalten maakte om zijn mond te openen, schudde Oerbash ineens een vinger voor Tipo's gezicht.

"Geen woord!" snauwde hij. "Spreek me niet tegen of ik geef je een mep!"

Tipo was zo afgebluft dat hij zijn verdediging inslikte en verbouwereerd stil bleef. Na het eten wisten de mannen, behalve Oerbash, de pannen, eetstokjes en kommen af. Alle keukengerei en bestek bleek als een puzzel in elkaar te passen. De drie vrienden keken met ontzag naar de rest van de uitrusting van de monniken, die al even doelmatig opgeborgen was. Ieder onderdeel was met de meeste zorg vervaardigd.

"Niets van te koop. Dit is allemaal door Mani en Gorba bedacht en gemaakt," lichtte Mani toe op Karnk's begerige vraag naar de leverancier.

"Altijd reizen wij," vulde plotseling Gorba aan met zijn diepe stem. "Drie dagen blijven. Niet meer. Altijd op reis, dus wij klein pak. Nu heeft Gorba veel gepraat. Hij gaat naar binnen."

Hij stond op uit zijn gehurkte zit. Verwonderd keken Gaosar en Karnk elkaar aan, benieuwd waar de monnik dan wel in zou moeten verdwijnen. Tot hun verbijstering ging Gorba onder een schaduwrijke vijgenboom op zijn hoofd staan. Mani wuifde met zijn hand: "Laatste vraag voor deze middag? Mani gaat ook straks naar huis."

Tipo vond het alweer welletjes en verdween. Gaosar had wel tien vragen maar besloot praktisch te blijven en uit te vinden in hoeverre de twee groepen in elkaars gezelschap konden samen reizen. Het besef van de aanwezigheid van het kleine legertje onbehouwen Karreskrijgers met hun gerelde Vatchen aan de lijn, ergens op een dagreis achter hem, had een wilde vluchtneiging bij hem opgewekt. Toch voelde hij zich op de een of andere wijze heel veilig in de nabijheid van de Tatmeester.

"Waar gaan jullie heen?" vroeg hij dus. Het antwoord verduidelijkte niets. De kale punthoofdman man zei: "De Moeder en de Vader zijn overal. Gorba en Mani gaan naar huis. Basho is al thuis."

Hij maakte een kleine buiging in de richting van de gestalte van Oerbash, die verderop met zijn voeten in het water van het kleine stroompje zat te praten met Tipo naast zich.

"Waar wonen jullie dan?" vroeg Karnk ietsje ongeduldig. Mani begon te lachen: "Moet je Basho maar vragen. Mani gaat naar huis."

Hij stond gedecideerd op, rolde een slaapmatje uit in de schaduw en ging daar op zijn rug liggen. Nieuwsgierig bleef Gaosar kijken. Tot zijn bevreemding sloot de monnik zijn ogen niet om een Dutje te gaan doen. Zonder ook maar één keer met zijn ogen te knipperen bleef hij naar een vast punt ergens tussen de boomtakken boven zijn hoofd kijken.

"Nou, dat was een heel kort gesprek," zei Karnk "waar ik geen hol van snap. Maar hun spullen zijn fantastisch en echt gek lijken ze me ook niet. Ik wil die Oerbash wat vragen. Ga je mee? Die Tipo zit al een hele tijd met hem te kwekken."

Basho's lessen

Gaosar en Karnk liepen naar het waterstroompje. Oerbash keek niet eens op en Tipo zweeg, kennelijk midden in een zin, toen de twee neerhurkten. Zijn gezicht had een ernstige uitdrukking die ze niet van hem kenden.

"Sar Oerbash, mag ik wat vragen over dat gesprek van daarstraks met Mani?" vroeg Karnk.

"Niks vragen laat veel te denken over en veel vragen ook," antwoordde Oerbash mysterieus.

"En een beetje vragen?" reageerde Karnk ad rem.

"Maak me niet kwaad met bijdehand gebabbel," zei Oerbash dreigend.

"Ik heb heel losse handen."

"Best, best, Eerwaardige, ik doe mijn best," antwoordde Karnk. Op een vreemd rustige toon zei de witharige man: "Je doet je best helemaal niet, slurfkop. En hou je eer-geslijm maar voor je. Je kan me gewoon Basho noemen."

Karnk hield even in maar waagde toch weer een poging: "Ik hoorde u over beloften praten, Basho. Over de belofte die de liefde is. Bedoelt u daarmee dat er altijd beloften tussen mannen en vrouwen gedaan moeten worden?"

"Jij begrijpt nog maar heel, heel weinig," zei Oerbash. "Maar de vraag is goed en je wilt tenminste oprecht iets weten. Goed. Luister. Ten eerste. De oorspronkelijke belofte dateert uit een tijd, toen er andere rassen op deze wereld leefden. Hun taal was niet dezelfde als de onze en daardoor is er een afwijkend beeld ontstaan. Het Woord kan immers nooit volledig het Zijn vervangen. Ten tweede: een belofte zal altijd de band tussen twee wezens aanduiden. Twee wezens die beloven om elkaar te helpen om één te worden; dat zal jij wel liefde noemen. Ten derde, dat kan nooit een volledig samensmelten worden, terug naar de eencellige voor de celdeling. De eenheid ligt in het onvoorwaardelijke openstellen en het koesterende insluiten, terwijl het ene zich van het samengaan met de andere bewust blijft. Dat is het doel van deze wereld, die zonder doel geboren is. Er is geen goed noch kwaad te onderscheiden. Alleen kan de mens pogen om de juiste beweging en veranderingen waar te nemen tussen de tegenstellingen. Dit grijpt al boven je macht, nietwaar?"

Karnk maakte een gebaar dat zijn overvolle hoofd aanduidde, maar Gaosar meende de draad te pakken te hebben: "Basho, is er zonder

belofte van liefde tussen de mensen altijd strijd?"

"Ah! Die belofte is totale kwekpraat!" fulmineerde Oerbash plotseling met fel bewegende handen. "Alleen denken, alleen woorden. Wat daarmee bedoeld wordt, is uitsluitend de twee, die omvat worden, snap je? En of dat nou binnen liefde is of binnen oorlog, dat maakt niets uit, snap je? Ga eens proberen om die belofte te voelen. Voelen in je lijf, ja? Zijn jij en ik Eén, Gaosar??? En wie voelt dat dan? Wie ziet dat? Wie kijkt naar wat ons omvat? Wie denkt? Wie voelt? Dat is de derde, die gezocht moet worden, snap je?"

"Nee, Basho," was Gaosar's eerlijke antwoord. "Ik vind het wel een groot verschil, of er oorlog is of vrede."

"En Oerbash kan dat inderdaad niets, niets schelen," gromde de kleine Tatmeester. "Er is geboorte, leven en dood. Het begint, het doet wat en het vervalt weer. Hier zitten zes bijna-doden bij elkaar. Kijk om je heen!" Karnk bewoog zich onrustig en zei: "Ik wil niet graag aan mijn dood denken. Ik ben daar al te vaak te dichtbij geweest. Ik wil weten waarom ik leef."

Oerbash boog onverwacht zijwaarts voor Karnk, die daardoor totaal verrast werd.

"Moge je dood waardig zijn," zei de witharige man ernstig. "Ik hoop dat je in dat moment zult weten waarom je geleefd hebt."

Gaosar en Karnk voelden beiden hoe zwaarwegend dit moment was, hoewel ze nauwelijks iets van de omvang van de uitleggingen van Oerbash begrepen.

"Ik leef om mijn vrienden te ontdekken," benadrukte Gaosar "en ja, ik zal het toegeven, ook om de vrouwen te ontdekken. Dat waar over gezongen wordt; ik ben op zoek naar de liefde."

"Dat is een goed begin," antwoordde Oerbash. "Dat is de zegen van je geboorte. Maar daar kan het niet bij blijven. Jouw geest is nieuwsgierig. Jij wilt veel meer ontdekken."

Karnk interrompeerde met overtuiging: "Precies! Mijn bloedbroeder is net als ik. Ik wil ook de vrouwen ontdekken. Ik heb ook een verlangen in mij naar een verbintenis. Ik ben geen Shir, die zich onthoudt!"

Oerbash rochelde vol overgave en spoopte enkele rijke klodders in het kabbelende water.

"Zo. Ik spuug op jouw verbintenis, vleesboom. Dat is weer de zoveelste bedenkelijke vrucht aan de boom van je bemoeizucht. Jij zoekt een verbintenis met een aardig vrouwtje! Bah! Je bent gewoon in de kern een

luiaard, die genoeg neemt met wat huiselijkheid en moederlijke beschikbaarheid. Bah, ik verdoe mijn tijd met jou..."

Karnk keek betrapt en aangeslagen naar Gaosar, die solidair durfde te zijn en zeggen: "Basho, als ik mijn diepe gevoelens peil, dan herken ik dat verlangen ook. Ik heb Capai verlaten, ook uit verzet tegen de invloed van de Oude Moeders. Wij mannen mogen onze eigen huizen hebben, zelfs bezit, maar de vrouwen maken uit wie zij liefhebben en wanneer. Bij de Tjetjah is er geen man die een vrouw zijn Geliefde noemt, geen vrouw die een echte vriend kan zijn op de wijze zoals ik met Tipo en Karnk omga. Ik ben op Bonewits geweest net als Karnk. Ik heb de Shir en de Bindi gezien. Zij zijn anders en hun vrouwen ook. Ik beken dat ik geheime gedachten heb over een Verbintenis met een Bindi-vrouw."

Met grote ogen keek Tipo naar zijn halfbroer. Hij had zich heel eenzaam gevoeld in zijn gekwelde verlangen naar Nisha. Doordat Gaosar eerlijk eenzelfde soort wens durfde uitspreken, kwamen ze dichter tot elkaar. Op Oerbash maakte het geen indruk.

"Allemaal angst, jullie allebei, jullie alle drie!" mopperde hij. "Die verbintenissen zijn schijntehuizen, stagnatieproducten van een klein kijkende cultuur. De Moedercultuur van de Baks is niet slechter of beter dan de mannelijke superioriteitspretenties van de Shir. 't Is allemaal even armzalig op controle en macht gericht. Jullie slapen! Jullie snurken op je achterhaalde idealen. De hanen kraaien overal om je heen van een nieuwe tijd. Word wakker!"

"Maar is de liefde dan niet het heerlijkste wat er is, Basho?" vroeg Tipo. Kwaad antwoordde de kleine man: "Jullie weten niet wat liefde is. Jij praat over je behoefte om iets het jouwe te noemen, over veiligheid en zekerheid. Je hebt gewoon een warme kont nodig om tegenaan te slapen. En jouw nood, Gaosar, is dat jij jezelf aan iemand moet tonen om zo jezelf te kunnen zien. En deze grote slimme vleesboom, deze Karnk is niet veel meer dan een onstuitbare zwerver, die alsmaar op zoek is naar meer, naar nieuws. Als het maar niet saai is! Jij hebt een tomeloze zucht naar nieuwe ervaringen voor je altijd bezige brein. Je babbelt voor de gelegenheid eventjes aardig mee met je vrienden, maar jij houdt geen enkele verbintenis langer uit dan een Maanjaar. Verkoop mij geen praatjes en maak jezelf niets wijs! Hoepel nu allemaal op. Ik kan jullie niet meer aanhoren!"

Hij stond op en schudde zijn natte voeten even uit. Het leek net alsof hij zo de ballast van de drie jonge mannen van zich afschudde. De reisgenoten stonden ook op, onzeker en met hun houding geen raad wetend. Nooit eerder had iemand hun op zijn wijze met zichzelf geconfronteerd.

Oerbash liep weg in de richting van het kamp en draaide zich ineens om: "We zullen gauw vertrekken. Jullie kunt met ons mee. Pak rap je spullen, want ik wacht niet."

Opeens glimlachte hij. Zijn bruine tandstompjes contrasteerden opvallend met het witte haar van zijn snor en baard.

"We kunnen ver komen vandaag," zei hij. De temperatuur was iets gedaald en er was een lichte bries gaan waaien.

'Ja,' dacht Gaosar. 'We zouden heel ver kunnen komen.'

In de tijd gezien had hij geen idee toen, hoe ver.

Oerbash had gezegd dat ze voorlopig veilig zouden zijn voor de Karreskrijgers. Gaosar moest zichzelf dat ieder ogenblik voorhouden, anders was hij gaan rennen uit pure angst, toen ze eenmaal weer op de hoofdweg van Brank naar Utrag waren aangeland. Zo nu en dan kwam hun een ezelwagen achterop, soms met kisten, soms met passagiers. Alle reizigers, die via de haven van Zolui naar andere bestemmingen in het binnenland van het eiland reisden, maakten gebruik van deze weg, maar Gaosar zag in elke passant een lasthebber van Onsten.

Karnk en Tipo hadden minder last van een persoonlijk schuldig geweten. Rustig hadden zij zich aangepast aan het snelle wandeltempo van de drie monniken. Gorba ging voorop. Zijn forse gestalte schommelde op een vreemd vrouwelijke manier op de maat van het onbekende marslied, dat de monniken gebruikten om hun gang te verlichten. Hij droeg het grootste deel van de bepakking met een wonderbaarlijk, moeiteloos gemak. Mani liep achter hem, een extreem contrast. Zijn kale puntschedel reikte nauwelijks tot Gorba's oksel en zijn groengele poncho vloekte gemeen met het paarsbruin van Gorba's broek en het donkere geel van diens jak. Oerbash liep in het midden, Tipo achter hem, dan Gaosar. Karnk sloot de rij. Op een zeker moment realiseerde Gaosar zich dat er niet meer gezongen werd, maar dat er voortdurend door iemand gepraat werd. Toen hij oplettend de bron van al het gebabbel zocht, merkte hij dat Mani bijna de hele tijd aan het woord was. Hij sprak een zeer vreemde taal, die Gaosar niet thuis kon brengen. Het klonk beslist

niet als het gebrom en geknauw van de Vuurlanders die hij eerder ontmoet had. Tot zijn verwondering leek Gorba ineens te antwoorden in dezelfde taal, maar de monniken praatten kennelijk volkomen langs elkaar heen, want geen van beiden scheen op elkaars vragen te reageren. Tenminste, vragen? Gaosar kon ook geen vragende intonaties in het gebrabbel onderscheiden. Hij wendde zich onder het lopen tot Karnk: "Waar hebben die twee het over?"

"Ik heb geen flauw benul," zei de reuzenman achter hem. Hun verrassing was compleet, toen Tipo onverwacht instemde met het gezwets van de twee monniken. Gaosar hoorde het een tijdlang aan en tikte toen zijn bazelende broer op de schouder: "Wat loop jij nou te doen?"

"Olleblablep, flierbestatepla kolperatsto," antwoordde Tipo en deed daar een zeer brede grijns bij. Gaosar voelde zich flink in de maling genomen en na het nog even volgehouden te hebben, trok hij nadrukkelijk aan Tipo's haar om hem te herinneren aan de eerder gestelde vraag. Tipo vloekte in gewoon Pai, waarmee de normale verhoudingen weer hersteld werden.

"Wat loop jij te doen!?" wilde Gaosar nogmaals weten.

"Oh, gewoon, blebtaal," antwoordde Tipo over zijn schouder alsof dat alles verklaarde. Gaosar was nog te zenuwachtig over hun eventuele achtervolgers om enig soort humor te kunnen waarderen, dus hij trok nogmaals hard aan Tipo's haar. Tipo snapte gelukkig direct wat zijn broer dwars zat.

"Dit heeft Oerbash me vanmorgen uitgelegd," zei hij tolerant. "Als je te veel loopt te piekeren, dan kan je je geest maar beter met wat anders bezighouden, zei hij. "Het is niets anders dan gewoon hardop brabbelen. Onzintaal, blebtaal, noemt Oerbash het. Je hoofd wordt er leeg van en het wandelt heerlijk, heb ik gemerkt. Mani en Gorba schijnen dat te moeten doen van Oerbash. Oerbash noemt dat een oefening in het Niet-Praten, maar hij bedoelt er iets anders mee dan niet praten, want je praat dus wel, zoals je hoort."

"O. Wel ja," riep Karnk uit de achterhoede. "Praat rustig door. Heerlijk gevoel dat ik ook niet hoeft op te letten en niets hoeft te antwoorden."

"Probeer het zelf maar. Het is leuk," riep Tipo terug en even later liep Gaosar tussen twee bringestoorden in die blebtaal uitkraamden, alsof ze nooit anders gedaan hadden. Hij dacht bij zichzelf dat ze het wel heel rap beu zouden worden, maar daar vergiste hij zich in.

Nadat ze ruim een wateruur gelopen hadden, was er van

mondvermoeidheid klaarblijkelijk bij niemand nog sprake. Integendeel. Toen Gaosar eens omkeek naar Karnk, leek het erop dat de reus in een soort prettige trance liep. Gorba stak plotsklaps zijn hand op en wees naar een fraaie open plek een eindje van de weg af tegen de flauwe helling van een oude vulkaan. Er groeide daar dik gras. Tot nu toe had een dichte begroeiing van doornige bremstruiken de wandelaars ervan weerhouden om van de weg af te wijken. Ze baanden zich voorzichtig een weg door het struikgewas en rustten korte tijd uit, zonder iets te zeggen.

Gorba, Mani, Tipo en Karnk waren opgehouden met hun gebrabbel en hadden Oerbash' voorbeeld gevolgd: ogen dicht en plat op de grond. Gaosar was te onrustig om dat ook te doen. Regelmatig werd zijn blik naar de bewegingloze bruine zak aan Oerbash' gordel getrokken. Het idee dat het demonische aapje mogelijk weer tot leven zou komen, terwijl iedereen hier maar lag te slapen alsof er niets aan de hand was!! Enzovoorts, enzovoorts... Hij bleef knap zelfkwellend sudderen op al zulke gefrustreerde gedachten over het gebrek aan verantwoordelijkheidszin van zijn reisgenoten.

'Ze zouden toch op zijn minst de weg in de gaten moeten houden om verdacht te zijn op onraad?' dacht hij bozig, totdat hij zich realiseerde dat de anderen hem intuïtief met die activiteit hadden opgezaald. Bijna moest hij lachen, maar zo'n grote ontspanning stond hij zich toch nog niet toe.

Na verloop van tijd stond Gorba op, hij kuchte twee keer en daar gingen ze weer. Hetzelfde hoge tempo werd ook nu aangehouden en na korte tijd begon Mani weer met het geklets, direct gevolgd door de anderen met uitzondering van Oerbash en Gaosar. Na een tijdje flinke strijd met zichzelf besloot Gaosar het wonder van de blebtaal dan ook maar eens zelf te onderzoeken. Hoewel hij dat nauwelijks wou toegeven, kwam na een onbekend lange tijd de gedachte bij hem op, dat hij niet meer aan de Karreskrijgers en de Vatchen dacht. Daarna ging hij vanzelfsprekend weer wel druk aan Vatchen denken, maar wat extra aandacht aan bizarre bleb-uitdrukkingen verjoeg al snel die angsten. Dat wil zeggen: hij herinnerde zich die eerdere gedachten pas weer, toen hij er opnieuw per ongeluk aan dacht tussen een 'flikliporatsnikof' en een

'aoeinakalloperieprats' in. Toen hij daarmee het nut van de oefening eenmaal ondervonden had, vloog de tijd verder om.

Onder het lopen dronken en aten ze wat. Hun tempo lag hoog omdat ze steeds daalden. De weg kronkelde tussen flauwe heuvels door naar beneden, waar het landschap groener en lieflijker werd. In de verte stond een hogere half afgetopte berg, één van de vele niet meer werkende vulkanen op dit eiland. De weg scheen daaropaf te gaan. Pas toen het begon te schemeren, hield Gorba zijn pas in. Ze stonden aan de voet van de vulkaan. Vragend keek hij naar Oerbash. De kleine Tat deed allebei zijn ogen dicht en even stond hij doodstil. Het leek of hij ergens naar luisterde. Daarna wees hij schuin omhoog. Gorba brak door het groene woud van kleine bamboescheuten, die hier op het lagere terrein volop groeiden. Hij haalde een vlijmscherp kapmes uit zijn rugpak en kapte een pad als de bamboe te dicht op elkaar stond. Eenmaal gaf Oerbash een aanwijzing en al snel bereikte het gezelschap een breed stuk kale, ijzerhoudende zwartige rots, dat geschikt zou zijn om te overnachten. De mannen kapten zoveel mogelijk jonge bamboe en pelden de sappige scheuten. Tussen de bamboe groeiden diverse andere planten, wier eetbare delen naarstig verzameld werden.

Opnieuw werd er een rijke maaltijd toeberaid, die met hetzelfde vertoon van smaak en in een zo mogelijk nog langzamer tempo dan de lunch naar binnen gewerkt werd. Ook de drie vrienden poogden nu met meer aandacht te eten en langzamer te kauwen, dan ze eigenlijk van nature gewend waren. Daarna zaten ze een tijd rustig bij elkaar. De avondlucht koelde wat af en Tipo en Mani hadden een klein, bijna rookloos vuur aangelegd.

"Basho?" vroeg Gaosar, vooral om opnieuw opkomende angstgedachten over een wraakzuchtige Onsten te verdrijven. "Ik heb een verhaal gehoord over de Rische die al hun ooit gedane beloftes willen inlossen. Dan zeggen ze een soort beloning te krijgen. Is dat zo?"

Oerbash wees op de pan met soep, die nog naast het Verdichttoestel stond en zei: "Eet als je nog honger hebt."

Gaosar gebaarde dat hij vol zat. Oerbash reikte hem de waterzak aan: "Drink als je dorst hebt."

De Halfbakman voelde zich heel vreemd bij die opdracht, maar voldeed er toch aan. Hij peilde zijn innerlijke verlangen en zag dat er nog dorst

was. Hij nam een paar grote slokken en keek toen Oerbash aan, die zonder met een ooglid te knippen terugkeek.

'Hij bedoelt er iets mee' dacht Gaosar. 'Het is een soort opdracht in geheimtaal. Ik stel een vraag over een beloning en hij zegt dat ik de behoeften van mijn lichaam moet onderzoeken. Ik voel een verband, maar ik kan het niet onder woorden brengen...'

Zonder iets te zeggen staarden de twee elkaar een tijdje aan tot grote verbazing van Tipo en Karnk. Mani en Gorba leken wel aan dit soort momenten gewend te zijn. Karnk bewoog onrustig heen en weer en vroeg toen: "Ik heb geen antwoord gehoord, Basho. Is er een beloning of niet?"

"Jij praat alleen vanuit je eigen verlangen naar zo'n beloning," mompelde Oerbash. "Ach, de één begrijpt het zo en de ander moet er duizend woorden voor horen. Als er geen misère is, is er ook geen beloning nodig, snap je dat? Nee, hè? Ik zal het maar weer eens anders zeggen. Als je geen pijn lijdt, ben je ook niet blij dat het over is. Luister, sinds de mensen zijn gaan denken, hebben ze beelden gemaakt naar hun gedachten. Ze hopen dat die beelden langer getuigen van hun fraaie denken dan hun sterfelijke lichamen. Ze vereren hun voorouders en luisteren naar hun ijle geestenstem. 'O, Moeder, o Vader,' roepen ze vol angst voor de toekomst. Ze denken te weten dat het geestenland mooier is dan deze wereld. Om hun eigen angsten voor de dood en voor het werkelijke leven te bezweren hebben ze zich een paradijselijk geestenland gedroomd, waar alles mooi en vredig is. Ze hebben ontelbare zielen gevangen om voor hen te bouwen aan dat geestesbeeld. Dat noemen ze hun beloning, dat dode land, dat bloedeloze, onbeweeglijke paradijs, dat drijft op de angst van kinderlijke mensen en nooit volwassen geworden demonen..."

Oerbash sloot even zijn ogen, maar Karnk gunde hem nauwelijks de stilte.

"Leef ik voor iets anders dan om dood te gaan?" vroeg hij.

"Aha, je bent dom maar dit is een goede vraag voor een keer," snoof Oerbash. "Je leeft om mee te ademen met de oeradem van de Eerste God, die door jou ruikt en voelt en ziet. Hij denkt door jou, de Ene bouwt door jou, de Ene speelt door jou. Hij verheugt zich in het dansen van zijn kinderen, hij staat versteld van hun kunnen, hij geraakt in extase door hun liefde. Punt! Genoeg! Voor de Ene bestaat er geen tijd, steeds

beweegt de stof. Er is geen noodlot, geen zonde, geen verantwoordelijkheid, geen belofte en dus is er ook geen beloning. De Rishe zijn in hun eigen denken gevangen, in hun eigen beloften, hun eigen cirkelredeneringen. Gaosar begrijpt het. Begrijp jij het nu ook, slurfkop?"

"Ik heb u gehoord, Basho," zei Karnk voorzichtig. "Begrijp ik dat het sterven mij niet met angst hoeft te vervullen?"

"Als het bloed in je hart net zo rood is als je haar, zal je leven je met vreugde vervullen," antwoordde de Tat. "Leef! Leef en de dood heeft geen betekenis meer voor je."

"In het land van de Baks is rood de kleur van de rouw, Basho," zei Tipo bevreemd.

"En in het maanland van de Tat is rood de kleur van het hartenbloed, Bakjongen," gromde de oudere man. "En in het hartenbloed klopt de ziel van de Ene. Als hij de liefde voelt, klopt die grootse Ziel sneller van vreugde en als hij de angst voelt, sterft hij opnieuw en opnieuw en opnieuw. Begrijp je dat, Bakjongen?!"

Hij stond op en trok Tipo aan een arm overeind. Met zijn mond vlak bij diens oor siste hij: "Begrijp je dat? Voel je de ziel van de Ene in je hart, Bakjongen?!"

Plotseling greep Tipo met twee handen de tuniekrevers van de Tat beet en slaakte twee onverklaarbare kreten, waar een immense passie in weerklonk.

"Goed, goed, goed, al goed," giechelde Oerbash met een raar getuit mondje als een oude, zwakzinnige vrouw. Grinnikend ging hij weer zitten en laafde zich ruim aan de wijnkruik. Tipo had zich omgedraaid en was vol, vol, vervuld van iets, de nacht in gelopen, een stuk weg van het vuur. Met zijn hoofd ver achterover gegooid stond hij wijdbeens naar de sterren te kijken. Soms hoorden de anderen bij het vuur hem diepe zuchten slaken. In de stilte vibreerden de klanken van krekels en kikkers. Regelmatig klapwiekten er onbekende vogels boven hun hoofden, op weg naar verre verten of rustig speurend in de nabijheid naar een prooi. Mani stak zijn hand op om Oerbash' aandacht te vragen. "Zal er Mani genoeg tijd bemeten worden om dit allemaal te bevatten, Basho?" vroeg hij zorgelijk.

"Vriend Mani, als jij ophoudt met bang te zijn voor de dood, dan is er ook geen tijd meer voor je," zei zijn meester met een grote warmte en

tederheid in zijn stem.

"Maar die tijd, ja, wat is eigenlijk, Basho?" was nu een vraag van Gorba.

"Tijd is een weerspiegeling, weerspiegeld licht. En wij zoeken de bròn van het licht," legde Oerbash uit. "Al het ademen, het kloppen, alle trillingen, ritmen en bewegingen van de natuurlijke wereld, op de aarde of in de lucht, hetzij heftig of getemperd, het zijn allemaal weerspiegelingen van de eerste ademhaling van de Eerste God. Alle leven wordt meegenomen op die golfloze oceaanstroom. Zo stroomt ook het denken door het water van de tijd. Maar stel je eens voor: is de zee aan de kusten van het Westland een andere dan de zee die de rivier ontmoet in haar monding in Ogdi? De naam is anders, de kleur van het water is anders, maar is het water anders? Het water is druppel voor druppel verbonden met alle water in de wereld. Zo is het met de tijd. Jij denkt, jij deelt de dingen in, jij plaatst begin en einde. Jij noemt je waarneming van tijd morgen, vandaag en gisteren, alsof het één uit het ander voortvloeit. Ach, waar praat ik over? Begrijpen deze slurfkoppen iets zonder het zelf te ervaren?"

Oerbash stond op en ging met zijn rug naar het vuur staan kijken naar de zwartblauwe, tinkelende nachthemel.

"Is niet verschil daar tussen het dag en het nacht, Basho?" vroeg Gorba.

"Heeft de oceaan een einde?" schreeuwde Oerbash. "Tijd is water, vòel je dat niet? Jij denkt alleen, jij denkt alleen. Begrijp je het verschil?"

"Is het denken dan geheel zinloos, Basho?" vroeg Mani.

"O nee," antwoordde Oerbash weer volkomen rustig. "Het denken is het uitdijende bewustzijn, dat schept door zijn geconcentreerde kracht."

"U bedoelt Gorba kan met zijn denken de wereld naar zijn eigen verlangen vormen?" wilde Gorba weten. Oerbash begon bulderend te lachen en riep, nog nahikkend van plezier: "Ha! Jòuw denken? Dat is een beetje ontleden, een beetje na-apen, een beetje plaatjes kijken. Dat is geen voortbrengen! Dat is geen scheppen. Op zijn best is jouw denken als het niks doet."

Gorba ging met een bedrukt gezicht achteruit zitten, zijn schouders teleurgesteld naar voren hangend. Gaosar betrapte ineens Oerbash met een uitdrukking van teleurstelling op zijn gezicht, terwijl de oude Tat naar Gorba keek.

Er overviel hem de gedachte, dat Oerbash eigenlijk op een protest van Gorba had gehoopt, een uiting van kracht, geprovoceerd door de

smadelijke beledigingen. Hij sloeg naast zich in de grond een kleine heupkuil en een schouderkuil. Toen ging hij achteroverliggen op zijn deken. Hij voelde zich heel moe. Aan de rand van zijn bewustzijn hoorde hij anderen bezig met allerlei huishoudelijke activiteiten. Omdat de watervoorraad flink geslonken was, werden bestek en servies met korrelig rotszand schoon geschuurd. Het gesprek sudderde na in zijn hoofd. Oerbash had gezegd, dat hij iets begrepen zou hebben. Zelf kon hij daar niets over vaststellen. Toch was er iets in hem veranderd. Een soort rust was er in hem gekomen, vergelijkbaar met de vrede na een lange vispartij, wanneer er een grote buit in het net was geraakt. Zijn honger en zijn dorst waren gestild, met wat wist hij niet, maar juist in dat Niet-Weten lag de bron van zijn vredigheid. Zonder overgang viel hij in slaap.

In de vroege ochtend had hij een onthutsende droom. Hij voelde zichzelf op vier poten door een verlaten winters landschap rennen, bewust van een dikke vacht die de kou buiten hield. Onder het rennen gromde en blafte hij, zich een wolf wetend, een wolf. Het land was hem volkomen onbekend, het klimaat ook. Op een hoge rots hield hij halt, piepend, jankend en huilend naar de zilveren volle maan. Hij besepte dat er korsten opgedroogd bloed in zijn mondhoecken zaten, overblijfselen van ontelbare moorden schranspartijen. Maar de drift en de honger waren nu gestild en hij werd een ondragelijk alleenzijn gewaar. Een woordeloze eenzaamheid was in hem gevaan. Ver weg hoorde hij plotseling een andere wolf huilen en zijn hart sprong op, beloond voor duizend eenzame jaren niet-aflatend hoopvol huilen naar de maan. Hij hoorde de wolvenkeel brullen en schreeuwen om te kennen en gekend te worden. De wolf Gaosar sprong van de rots en rende alsof zijn leven ervan af hing in de richting van het geluid. Een diep ravijn leek hem te stoppen maar in blinde doodsverachting joeg hij er in een reusachtige sprong overheen. Een vette kleverige mist probeerde hem te vertragen maar het vuur van zijn razernij had nu een doel gevonden. Er loeiden vlammen uit zijn muil en de mist dampte er voor weg. Voor hem uit ontwaarde hij ineens een roedel rennende wolven.

In zijn wolfsbrein ontvouwdend zich verlangende beelden. Mee te mogen. Aansluiting vinden. Al tevreden met de laatste plaats in het wolvenpak.

Dichterbij gekomen hield de rennende rij in en stopte. De leider stapte op hem toe, een monsterachtig grote reu met vlamrende ogen en een bloedrode tong, lekkend tussen vreeswekkende slagranden. De wolf Gaosar liet zich vallen. Op de rug, poten omhoog, de geweldige leider in weerloze overgave zijn keel biedend. Een diep verlangen om erkend te worden als een verwant brandde in hem. De monsterwolf keek op hem neer, zijn grote gele ogen fixerend in de zijne.

In Gaosar's wolvengeest verschenen verwachtingsvolle ideeën.

Misschien zou hij goed genoeg bevonden worden voor een veel eervollere plaats in de rij, niet achteraan. Ambitie gloeide op als een komeet aan een zwarte hemel: te zijner tijd zou hij goed genoeg zijn om deze wolf als leider op te volgen. Misschien als de oude verzwakt zou zijn, ziekelijk geworden. Hij zou hem kunnen uitdagen en... Zonder waarschuwing beet plots de reu toe, een onuitsprekelijke pijn gloeide op. De genadeloze tanden maakten een eind aan alle illusies. Zijn levenssappen spotten over de rotsen. Er volgde een besef van sterven, maar in een doodse stilte voelde Gaosar zich via de pijn overspoeld worden door een grenzeloos erbarmen. Hij besepte dat dit geen dood was maar een verlossing.

'Ik ben, al sterft de wolf' was zijn eerste bewuste zin in de droom en toen was hij weer Gaosar, wakker, maar niet dezelfde Gaosar.

Hij lag lange tijd muisstil, bang om het beeld kwijt te raken, herproevend en herbelevend. Toen hij zijn ogen opende, zag hij hoe aan de oostelijke horizon het grijs roze begon te worden. Hij hoorde gescharrel en het geluid van klaterend wateren. Oerbash verscheen in zijn beeld, nadrukkelijk aan kruis en aars krabbelend. Hij wenkte Gaosar om op te staan.

"Tijd voor een wandeling," fluisterde hij. Gaosar vouwde zijn deken op en zocht een plek om zich te ontlasten. De gele kleur van zijn urine herinnerde hem weer aan de gele ogen van de monsterwolf.

'Wat voor kleur ogen heeft Oerbash eigenlijk?' vroeg hij zich af. Daar had hij nog nooit op gelet. Oerbash stond op hem te wachten. Gaosar liep naar hem toe en miste iets aan de verschijning van de Tat. De bruine zak was weg. Hij durfde niet om uitleg te vragen, maar er ging een golf van opluchting door hem heen. Oerbash zou wel weten wat hij deed.

Hij klom achter de tengere man aan omhoog naar het onbekende doel. Er

was nog maar weinig licht. De maansikkel was aan het vervagen en het zou nog een tijd duren voor de zon opkwam. Een pad was er niet. Ze klauterden een tijdlang over de hoekig, gestolde lavarotsen, totdat het terrein egaler werd. Overal lagen echter kleinere en grote steenblokken, die het lopen enorm bemoeilijkten. De grond was sterk geërodeerd en de onvruchtbare restantlaag gaf aan niet meer begroeiing leven dan aan wat saliestruiken en een enkele verdwaalde spar.

Gaosar keek gefascineerd naar de kleine voeten van Oerbash voor hem, diens gratie van regelmaat en zelfverzekerdheid, het weten waarheen. Gaosar struikelde soms, aarzelend waar zijn voeten te zetten. Herhaalde malen stootte hij pijnlijk zijn tenen. De tegenstelling was zo groot dat hij er wel aandacht aan moest besteden. Het kwam bij hem op dat hij zijn passen even lang zou kunnen maken als die van de monnik, in diens voetsporen stappend. Bij die gedachte golfde er echter een intense weerstand door zijn ingewanden, de afkeer van alle imitatie, een neurotische aandrang om alles zelf en alleen te doen. Toch leek de harde praktijk hem nu te confronteren met een aanbod van waarde vrij gemak. Het zou immers Oerbash niets uitmaken als de jongere man achter hem precies zijn spoor zou volgen. Het zou Gaosar niet afhankelijk maken, elk moment zou hij immers zijn eigen koers, een andere koers kunnen uitzetten?

'Je kunt ook verslaafd raken aan gemak,' dacht Gaosar maar toch liet hij een experiment met zichzelf toe. Vertrouwend op Oerbash' keuze ging hij precies diens voetstappen volgen. In het begin leken sommige stappen onlogisch, te wijd uit elkaar of vermoeiend snel opeenvolgend, later overviel hem een lichte trance. De concentratie sloot nagenoeg alle andere gedachten uit en de aanvankelijke inspanning verdween om plaats te maken voor een gevoel van rust en verbondenheid met de voor hem uit lopende man. Toen hij zich hiervan bewust werd, week hij demonstratief uit het pad, weer zelf zoekend. Direct viel hem zijn grotere moeite op, maar hij weet de inspanning aan het feit, dat hij zijn ogen in plaats van op de rotsige grond voor hem vaker richtte op het doel: de kraterwand boven hun hoofd.

'Waarom loopt die man toch zo snel?' dacht hij ongerust. Toch durfde hij niet achter te blijven uit angst voor de bekende misprijzende beledigingen van de kant van Oerbash. Het zweet liep hinderlijk in zijn

ogen, zijn longen zwoegden, zijn enkelbanden en voetzolen werden steeds gevoeliger.

'Dit zou een akelige blarenreis kunnen worden,' bedacht hij met enige angst. Dat gevoel bracht hem weer snel achter Oerbash in een opgeluchte poging om 's mans ritme en spoor opnieuw op te pikken. 'Waarom ga je het jezelf toch steeds weer moeilijk maken?' troostte hij zijn drukke verstand. 'Deze man kan dit nu eenmaal en ik kan dit niet. Punt. Uit. En in zijn voetspoor bespaar ik mezelf een hoop blaren. Ik heb gewoon een vooroordeel ten aanzien van iets leren van een ander.'

Dat inzicht maakte hem aan het lachen. Oerbash hield plotsklaps in en draaide zich om.

"Moet je een klap?" vroeg hij met een niet thuis te brengen timbre in zijn stem.

"Die verdien ik, Basho," zei Gaosar nog steeds lachend, maar Oerbash sloeg niet en vervolgde zijn weg alsof er niets was voorgevallen.

De krater was een verrassing. Uit de laatste regentijd was er een klein meer overgebleven, dat bestaansrecht schonk aan een weelderige vegetatie. De mannen daalden voorzichtig af langs de binnenste kraterwand.

"Water op vuur," wees Oerbash. "Net als jij."

Gaosar voelde zonder waarschuwing iets als kokend magma in zijn binnenste omhoog schuimen en duizelig moest hij gaan zitten. Geheel op zijn gemak hurkte Oerbash naast hem.

"Als je het erkent, hoef je er niet meer bang voor te zijn," zei hij met een haast tedere stem. "En nu, luister goed naar me en doe wat ik je zeg. Voel je je voetzolen op de aarde?"

Gaosar knikte.

"Ga eens staan," vervolgde de Tat. Gaosar deed het.

"Ogen dicht," klonk Oerbash' stem. "Adem uit, adem uit. Laat je ongerustheden uit je lichaam wegvloeien naar de grond. Je staat hier op een plek van grote kracht. Dit is één van de vurige openingen van de Aardemoeder. Voel haar onder je voeten. Voel je hele lichaam staan. Voel je ruggengraat, je onderste wervel, je stuit. Daar! Knijp je aarsspier samen. En nog eens! Nog eens! Voel je bestaanswortel. Voel je hoe je eigen warmte door je lijf vloeit? Goed. Verbind die plek via een diepwortelende staart met het binnenste van deze vulkaan. Zo! Juist ja. Maak hem hol, die staart. Ga met je uitademende aandacht erbinnen

langs naar beneden en neem al je zorgen mee. Laat je faalangst daarbeneden achter. Voel hoe de Aardemoeder je met haar energie voedt. Voel hoe ze binnen bruist in je voeten. Voel je het? Ja? Voel je haar kracht opstijgen in je benen? Ja? Mooi. Adem in. Trek haar kracht op je adem mee naar boven. Laat haar ieder deel van je lichaam schoonspoelen. En dan, dan adem je weer uit. Laat alle vervuiling, al je kleine gedachten wegspoelen door je holle grondstaart. Aha, aha. Goed zo."

Toen hij Oerbash' suggesties opvolgde, ervoer Gaosar een uitzonderlijke vanzelfsprekendheid. Het was hem vreemd te moede. 'Alsof er geen tijd bestaat,' dacht hij op een bepaald moment. 'Alsof ik dit al eens eerder heb meegemaakt.'

Weer drongen zich beelden aan hem op van een winters, bergachtig landschap, het land uit de wolfdroom. Maar de wolf was gestorven. "Ik ben Gaosar Ouran," zei hij hardop, bijna schrikkend van zijn eigen schorre stem. "De wolf is dood."

"Ja, de wolf is dood," bevestigde Oerbash. "Laat nu alle herinnering aan hem los. Laat hem verdwijnen door je holle stuitbuis. Voel je eigen wezen, hier en nu. Kun je je bewust zijn van je hele lichaam?

Tegelijkertijd het geheel waarnemen? Ja? Goed. Voel nu hoe je eigen warmte je omhult. Je straalt jezelf uit in de lucht om je heen. Voel je dat?"

Gaosar knikte zonder te kunnen praten. Heel duidelijk kon hij zijn lichaam ervaren. Hoe het zich onderscheidde van al het omringende. Oerbash' stem verscherpte: "Nu! Baken je grenzen af van jouw eigendom! Plaats een merkteken op alle hoeken. Je kunt een roos gebruiken. Stel je een doornige steel voor. Doornen, die je beschermen tegen dat wat van buiten komt en dat je vijandig gezind is. Stel je zijn diep wortelende steel voor, vast gegrond in de aarde, jouw onwrikbare kracht. En dan de bloem, zijn schoonheid, zijn geur. Jouw liefde kan erdoorheen, uitstralen naar anderen en hun warmte kan er doorheen, je hart rakend. Zie je die koepel van rozenbladeren om je heen staan?"

Gaosar had even een beeld van zichzelf, van boven af gezien. Zijn lichaam bevond zich in een kolossale bolle roos. Onder zijn voeten wortelde zich een zilveren stuitstaart door de steel van de roos. Boven de kruin was een fontein van licht zichtbaar. Weer klonk de scherpe stem: "Gaosar! Hier blijven. Voeten op de aarde voelen. Stel je een zon voor

bovenop dat mooie fonteintje van je. Maar blijf onder je zon staan, niet erboven gaan hangen! O ja, dat is beter. Daar in die zon is alle kennis en ervaring verzameld, zowel uit je vorige levens als uit dit leven. Je hebt niets meer nodig dan dat. Niemand kan je meer vertellen dan jij zelf al innerlijk weet over je eigen opdracht. Ook ik niet. Je innerlijke stem spreekt met een mond aan de onderkant van die zon. Kun je hem horen?" Voor Gaosar was het ineens of er een bulderend gelach weergalmde in zijn hoofd, gierend gegrinnik.

'O, o, kleine, wat ben je leuk bezig!' riep de gniffelende onbekende. 'Ga door, ga door! Ik geniet!'

"Genoeg!" schreeuwde Oerbash boven het gelach uit. "Blokkeer de grote zon. Sluit de roos boven je kruin! Sluit je roos!"

Met grote moeite voldeed Gaosar aan die opdracht. Direct werd het stil. Een grote vrede omgaf hem. Heel rustig ging hij zitten. Hoewel zijn ogen gesloten bleven, ervoer hij het opkomen van de zon. Voor zijn geestesoog onthulde zich kleur na kleur op het palet van de ochtendhemel. Zijn innerlijke warmte binnen het rozenveld om hem heen vervloede harmonisch met de binnenstromende zonnewarmte. Nog steeds bleef hij zich toch nadrukkelijk van zijn eigen afgescheidenheid bewust. Tijd vergleed.

Het spoor van de slang

-Die andere is leuk.

-Wie?

-Een vrije onvoorspelbare is in het spel gekomen.

-Wat?! Hebt u zo iemand opgespoord?

-Nee. Hij mij.

-Hoe is dat mogelijk?

-Hij is een onverwachte mutatie. Hij is verbonden met degene die wij zoeken.

-Als u hem voor mijn oog weghoudt, raken wij in conflict.

-Werkelijk?

-Waarschijnlijk.

-Misschien wordt dat wel eens tijd.

Het eerste wat Gaosar zag, toen hij zijn ogen weer opende, waren de lange oren van spelende konijnen in het hoge gras. Oerbash, die naast hem zat, fluisterde iets. Gaosar moest zich inspannen om hem te verstaan.

"Kijk," had Oerbash gezegd. "Dat ben jij. Jij bent een konijn. Jij wil gewoon alles simpel houden. Gezelligheid, paar leuke vrienden, spelen. Vreten en neuken. Maar dat verdraagt zich niet met je innerlijke opdracht."

Er kwam geen respons in woorden op in Gaosar's geest, tegenspreken kon hij het niet. Lange tijd zaten de twee mannen zwijgend naast elkaar. Toen wees Oerbash naar een beweging links van hem, iets verder weg. Gaosar draaide zijn hoofd een beetje om en keek. Twee zwarte kraaien rukten en pikten aan iets op de grond. Met een grote intensiteit aten ze ervan.

"Dat ben jij ook," fluisterde de Tatmeester opnieuw. "Jij bent een kraai. Jij bent handig. Jij ruimt ordelijk de rotzooi van anderen op en daar leef je van. Een kraai op de grond."

"Kijk," vervolgde hij, terwijl hij even een krassend geluid maakte. De vogels stoven de lucht in. "Kraai in de lucht. Die ziet alles. Hij is getuige van veel meer, dan wat hem direct zelf raakt. Soms brengt zijn nieuwsgierigheid hem op vreemde plaatsen..."

Gaosar zuchtte: "Vreemde plaatsen, Basho?"

De Tat bewoog niet en antwoordde ook niet. Een vertrouwd onaangenaam geluid achter hem deed Gaosar ineens opspringen. Een lange zwarte kikkerslang gleed in een geschrokken, versneld tempo zijn spiralende weg naar het meer. Oerbash was blijven zitten en keek onaangedaan naar het reptiel, dat vlak langs zijn voeten ging.

"Kijk naar jezelf, vriend Gaosar," was zijn commentaar, knikkend naar de zwarte streep in het gras. "Daar gaat jouw seksuele aspect. Je glibbert je pik achterna, op weg naar het vrouwenwater en het genot van een volle mond bewegend vlees. Tegelijkertijd ben je beangst voor die drang. Je denkt aan giftanden. Je zoekt een stok om het dier te slaan. Laat die slang toch, terg hem niet. Hij is wijzer dan jij geloven wil. En ook hij dient een doel."

Gaosar zocht naar overtuigende verdedigende argumenten, want seksueel vond hij zichzelf toch...eh. Ja... of eigenlijk nee, aan de andere kant, eh ... tja. Toen hij na verloop van tijd nog geen weerwoord had kunnen formuleren, zag hij er wijselijk maar geheel van af. Domme antwoorden leverden doorgaans verdiende klappen op in de buurt van deze man, dat had hij helder van Mani begrepen.

Oerbash stond behoedzaam op, wenkend met zijn hoofd en Gaosar volgde hem. Langzaam liepen ze in het spoor van de slang naar het water toe. Hun naderbij komen deed tientallen kikkers van de walkant af plonzen.

"Daar ga jij ook, vriend!" wees Oerbash. "Het wonder van de transformatie, de kikkervis die landdier wordt. Zo leef jij ook in twee werelden. De reiger verslindt je op het land, de slang slokt je op onder water. Maar jouw kracht is dat je beiden verbindt met elkaar. Daar hoeft je zelf niets voor te doen. Je simpele bestaan bewijst het en bewerkstelligt een mystieke bewondering bij iedere toeschouwer voor de grootsheid van de natuur. Begin je jezelf al de moeite waard te vinden?"

Het positieve beeld raakte en vleide de jonge Halfbak en direct daarop moest hij een sterk opkomend gevoel van zelfingenomenheid onderdrukken. Instinctief boog hij zijn gezicht wat achteruit, want in gedachten voelde hij de klap al. Maar Oerbash sloeg niet. Integendeel, hij legde in een zorgzaam gebaar een arm om Gaosar's schouders en zei: "Je gedachten zijn alleen maar gedachten, jongen. Als je bang bent voor mijn

klappen, maak je afstand. Dat is niet nodig. Verheug je op mijn aanraking, of ik je sla dan wel koester. En blijf kijken. Kijk, dáár is eenheid."

Hij wees in het water, waar grote scholen kleine voorn hun zilveren buiken lieten glinsteren: "Vis. Vraagt zich niets af. Het water is hun leven, hun tweede huid. Ze zwemmen in een vloeiende eenheid en toch zijn ze allen unieke, zelfstandige manifestaties. Zie je, dat ben jij ook. Vrouw en man, mens en goddelijk wezen, geen afstand."

Zijn stem viel weg. Gaosar voelde zich heel licht in zijn hoofd worden. Hij sloot zijn ogen. Hij onderging een gevoel alsof iets van hemzelf, dat zich buiten hem had bevonden, terugkwam in zijn lichaam. Ogen smeltend in hun kassen, hartstreek vibrerend. Verder en dieper zakte 'het' in hem, een sprakeloos samengaan. Het woord 'Eenheid' vlamde even in zijn geest op en doofde ook weer uit. Er bleef een alomvattend licht op zijn netvlies hangen.

Ongemeten en onmeetbare tijd verstreek. Toen klonk weer de fluisterende stem van de Tatmeester: "Dit ben jij allemaal. Doe nu je ogen weer open en kijk nogmaals. Recht voor je."

Gaosar keek. In een perfect evenwicht daalde er een majestueuze hertenbok van de rand van de krater af naar beneden. De twee toeschouwers zaten doodstil om het dier niet te verschrikken. Nadat de bok gedronken had in het meer, klom hij weer zigzaggend omhoog en verdween.

"Durf je dàt ook te zijn, jongen?" vroeg Oerbash. "Durf je? Bèn je?" Het visioen van dàt koningschap overviel Gaosar als een mokerslag tussen de ogen. Zijn lijf werd slap van de angst en hij zakte door zijn knieën. O, om de wereld die onverbiddelijke solitaire kracht te durven tonen, de burgerhoon trotserend! Uit louter frustratie begon hij te snikken. Tot zijn onuitsprekelijke verbazing voelde hij een strelende hand op zijn hoofd, een gebaar van wezenlijke troost. Hij rolde op zijn linkerzij, luisterend naar die rustige stem, die zei: "Ontspan, ontspan. Je hoeft dat allemaal niet onverwijld waar te maken. Het komt pas als de tijd rijp is. Maar jij rijpt voor dat moment door nu dit in je toe te laten. Jij bent ook de hertenbok, die doet wat hij wil. De vreesloze vorst."

Gaosar lag als een foetus opgerold in het gras. Oerbash lag vlak naast hem, op zijn rug met dichte ogen. Er klonken vleugelslagen in de lucht

boven hen. Een uil vloog terug naar zijn nest ergens ver beneden in het bos. Tweemaal schreeuwde hij zijn diepe oehoe boven hun hoofden. Oerbash rolde naar Gaosar toe en zei met zijn mond vlakbij diens oor: "Hoor je jezelf, vriend? Dat is de stem van de nacht, die raad geeft, die weet. Hij is de almachtige jager, die ziet in het zwart. En hij is dodelijk voor zijn prooi, onaantastbaar voor zijn vijanden als hij eenmaal tot wasdom is gekomen..."

In de verte schreeuwde de uil nog een keer. Gaosar hoorde zichzelf. Hij werd zich van zijn opgerolde lichaam gewaar en strekte zich uit. Hij ging zitten en rekte zich uit. Zijn eigen lichaam en toch niet hemzelf.

"Ik heb honger," zei hij. Oerbash stond op.

"Laten we teruggaan naar het kamp. Ik heb je bijna alles laten zien, wat je nodig hebt. Onderweg zal ik je nog wat kleinigheden leren. Kom je?"

Zo belangrijk als het lopen had geleken, toen ze omhoogklommen, zo futiel was het nu. Gaosar had het gevoel dat hij als een vogel over de steenklompen zweefde. Oerbash bleef vertellen en liet hem allerlei oefeningen doen. Werktuigelijk deed hij zijn uiterste best, maar dat Oerbash hem aan het eind van de tocht uitbundig prees, raakte hem nauwelijks. Eén zin uit het onderricht van de Tatmeester was hem als een brandend vuur boven water bijgebleven.

"WAT IS, DAT IS."

En eenmaal op die golflengte zwom hij in een oceaan, waarin straf of compliment alsmede tijd en materie geen enkele betekenis meer hadden.

Karnk en Tipo keken met een mengeling van ongerustheid en ongeloof op, toen ze Oerbash en Gaosar terug zagen komen. Bij het ontwaken hadden ze Gaosar gemist en daar meteen de gruwelijkste gebeurtenissen aan verbonden. Slechts met de grootste moeite hadden Mani en Gorba hun kunnen weerhouden van een agressieve zoektocht in de omgeving.

"Oerbash houdt van de vroege ochtend. Hij heeft jullie vriend iets willen tonen, geloof Mani toch!" had de Vuurlander geroepen, los van de grond hangend aan één van de gespierde armen van Karnk, die hem razend van frustratie van zich af probeerde te duwen.

"Wat moet hij hem tonen, dat hij ons niet wil laten zien?" had Karnk geschreeuwd. "Moet ik die witte gluibek maar vertrouwen, omdat jullie als een stel plathoofden aan zijn voeten liggen?"

Gorba had zich lang afzijdig gehouden, het kamp opruimend, thee makend en reiskoeken bakkend in de verdichter. Al zijn handelingen waren erop gericht om zijn meester direct bij diens terugkomst een smakelijk ontbijt en een vertrek-klaar gezelschap te bieden. Midden in het tumult was hij opgestaan en heel rustig naar Tipo toegelopen. Hem bij de bovenarmen grijpend had hij gevraagd: "Bakman Tipo, vertrouw jij Gorba?"

Zo'n kracht en passie vonkte er uit zijn grijze ogen, dat Tipo niet anders kon dan ja knikken. "Goed," had Gorba gezegd. "Kom dan mee."

Samen waren ze naar het schreeuwende andere tweetal toegelopen en Gorba had zijn hele grote lichaam onverzettelijk voor Karnk geplaatst. Hij was nog minstens een half hoofd kleiner dan de reus, maar zijn evenwicht was net zo goed als overwicht.

"Kijk mij in mijn ogen, Kedoman Karnk," had hij bijna zonder stemverheffing gezegd maar met een onweerlegbare nadruk. "Deze hier spreekt voor zichzelf, niet voor zijn meester. Gorba voelt jouw vriend en Basho zijn samengaande op deze moment. Geen kwaad wordt gedaan aan hem, dat voelt Gorba. Kijk naar hem. Spreekt deze man van Heirgoland waarheid of niet?"

Tipo had naast Gorba gestaan, heel emotioneel, van een aard en orde zoals hij nog nooit eerder ervaren had.

"Karnk, ik geloof hem," had hij schor gepiept. "Laten we wachten. Hou op met schreeuwen. Alsjeblieft!"

Op dat vertoon van gezamenlijke actie had Karnk zich omgedraaid en was gaan zitten. Niettemin was hij even later weer opgestaan om bij Gaosar's spullen de lange lans te halen. Die wilde hij niet meer loslaten, totdat hij Gaosar terugzag. Mani was Tipo gaan bedanken voor zijn hulp.

"Mani was bevreesd voor de dolle kracht van je vriend," gaf de kleine man schuchter toe. "Mani en Gorba kunnen jullie niet tegenhouden als jullie weg willen, maar zij vrezen de woede van hun meester, als die straks terugkomt."

"Zou hij je slaan?"

"Wel of niet, dat maakt voor Mani niets uit. De meester zou vragen of Mani zich volledig had ingezet voor het juiste handelen."

"Heb je dat niet gedaan dan?"

"Dankzij jouw hulp, ja. Zonder jouw hulp, misschien. Misschien niet. Mani's angst was groot. Mani's praten kon de grote Bartas niet tegenhouden en Mani's magere armen al helemaal niet."

"Waarom maak je je dan druk om de mening van Oerbash daarover?" vroeg Tipo heel verbaasd. "Je hebt toch gedaan wat je kon?"

"Ja, eh... ja. Dat is zo," antwoordde Mani, alsof hem dat nu pas duidelijk werd.

"Vertel me nou ook eens wat jij precies wilt met die Tatmeester?" wilde Tipo weten. Hij was ook nieuwsgierig, maar tegelijk zocht hij in het gesprek afleiding om niet steeds zijn ongerustheid over het wegblijven van zijn broer te hoeven voelen.

"Al Mani's goede eigenschappen en al zijn gebreken zijn aan het licht getreden in de tijd dat hij de Tat dient. Die ontoereikendheden mogen niet verdrongen worden of gemaskeerd met onoprechtheid, dat slaat Basho er zonder dralen uit. Mani heeft geprobeerd anderen de schuld te geven van zijn eigen fouten. Mani heeft zijn eigen moeder en de vuurpriesters uit zijn geboorteland beschuldigd de oorzaak te zijn van Mani's kinderlijke en besmukte gedrag. Ook vanwege zulke beschimpingen heeft Basho Mani vaak klappen gegeven. 'Jij hebt jou zelf dat alles aangedaan' zegt de meester steeds maar weer. Begrijp je, Tipo Tennen?"

"Misschien komt nu de angst voor klappen je belemmeren?" veronderstelde Tipo. "Je bent zo bang om nog meer van dat soort fouten te maken, dat je helemaal je eigen kwaliteiten niet meer zien kan."

"O. Denk je dat?"

"Dat weet ik wel zeker," stelde Tipo met nadruk vast. "Je hoeft toch geen wonderen te verrichten? Ik zou mezelf bevuilen als ik een kwaai Karnk Bartas tegenover me vond, met of zonder die speer, die hij nu zo zenuwachtig zit op te poetsen. Je bent toch ook maar een gewoon mens, Mani?"

"Precies! Dat zegt Basho ook. Hij wijst mij op mijn menselijkheid. Ziel en geest moeten in evenwicht zijn, zegt hij en hij wijst op het nut van liefdevol zorgen voor het lichaam, ja zeker, dat herhaalt de meester steeds."

"Je hoeft mij niet steeds te vertellen wat je meester nou jou allemaal wel of niet vertelt," zei Tipo wat geïrriteerd. "Luister je ook wel echt naar hem?"

"Ah! Dat vraagt Basho ook al iedere keer aan mij," riep Mani, bijna wanhopig, grijpend naar zijn lange schedelpunt in een gebaar van zelfkwellende gedeprimeerdheid.

"Dat kan ik me nou levendig voorstellen," antwoordde Tipo met een paar diepe zuchten. "Nou, kort en goed: ik vond het heel dapper van je dat je Karnk durfde tegen te houden, toen die als een dolle Jioe-hond het bos in wou stormen om Gaosar te zoeken. En meer valt er niet over te zeggen. Als je alleen maar tegen hem geschreeuwd had, had ik je al een held gevonden, maar je ging ook nog eens aan zijn arm hangen. Eigenlijk was dat voor mij, wat de doorslag gaf. Ik zag zoveel vertrouwen in jou, dat je dingen durfde te doen, die geen weldenkend mens zou doen."

"O, juist," knikte Mani, net of hij nog in het geheel niet aan zulke complimenten kon wennen. "O ja... eh, bedoel je dat ik geen weldenkend mens ben?"

Zoveel domheid kon ook Tipo niet verdragen: "Ik begrijp al niet meer van mijzelf, waarom ik zo met je zit te praten. Soms zeg je de schitterendste dingen en soms praat je als een eitzak. Ik ga ook enorm zin krijgen om je een klap te geven!"

Tot zijn onthutste verbazing begon Mani ineens gorgelend te schaterlachen. De kleine man sloeg zich op de knieën van plezier. Karnk en Gorba keken ook verrast op. Tussen de gierende uithalen in poogde Mani er iets van uit te leggen.

"Ineens begrepen" hinnikte hij. "Mani deed het weer. De oude dingen deed hij zonder het te merken."

Verder was er geen verstandig woord meer uit te krijgen, maar eenmaal uitgelachen zette de Vuurlander een voortreffelijk gezongen lied in zijn eigen taal in, dat de andere mannen sterk ontroerde, hoewel ze er geen woord van verstonden.

"Waar ging je lied over?" vroeg Karnk, toen het uit was.

"Mani zong over zijn dierbaarste geliefde," zei de kale monnik en na een korte, verlegen aandoende aarzeling: "Hij zong over Mani de Dappere."

"Maar dat ben je toch zelf?" vroeg Tipo in een zoveelste aanval van onbegrip over de mysterieuze kijk-en gedragswijzen van deze vreemde monniken.

"Mani IS Mani de Dappere," bevestigde de zanger. "Vandaag was Mani even de Vreesloze zonder zich dat zelf bewust te zijn, maar nu is Mani zich daar wel bewust van en daarom moet hij zijn mooiste liefdeslied zingen."

De draagwijdte van het antwoord ontging Karnk, die het voorgaande verhaal niet gehoord had, maar Tipo ging een licht op. Dat hoefde hij niet verder te laten schijnen, want op dat moment zag hij het witte baardhaar

van Oerbash boven hen op de helling wapperen in de ochtendbries. Achter hem daalde Gaosar af, zo te zien in een blakende welstand. Zo'n vreugde overspoelde Tipo dat hij wel tien liederen had kunnen zingen.

Veel gezegd hoefde er niet te worden. De drie omhelsden elkaar. Hun lichamen bevestigden in een stevig vasthouden hun steeds inniger wordende vriendschap. De bloedverwantschap tussen Gaosar en Tipo viel als basis voor hun relatie weg als een toevalligheid. Ervoor in de plaats kwam een besef van onvoorwaardelijke bereidheid om elkaar te helpen, te steunen door dik en dun. Alledrie waren ze zich bewust van hun intuïtieve verbond om een gezamenlijk maar nog onbekend reisdoel te willen bereiken.

Karnk had door zijn bezorgdheid over Gaosar's afwezigheid voor het eerst gevoeld, hoe hij op de Halfbakman gesteld was. Dat hij zijn leven aan de twee broers te danken had, was niet eens meer belangrijk. Hij had voor het eerst in zijn leven namelijk ervaren, dat hij een deel van een team was. Dat hij met zijn specifieke vaardigheden, zijn onverbeterlijke optimisme en humor, gevoegd bij zijn uitzonderlijke kracht, iets wezenlijks kon bijdragen aan de zich nu snel ontplooiende vitaliteit van hun drie-eenheid. Geen van de delen kon daaruit gemist worden. De gedachte dat hun nog zo prille lotsverbondenheid zou worden afgebroken, was smartelijker voor hem geweest, dan enig ander verlies hem in zijn levensdagen tot nu toe overkomen. Hij had na zijn vlucht uit Kendoland een bijzonder avontuurlijk leven geleid middels omzwervingen, die hem in en uit onbeschrijfelijke gevaren en vreugden hadden gebracht. Nooit had hij echter het soort gehechtheid ondervonden, dat in de vriendschap met deze donkere mannen was opgebloeid. Verplichtingen waren verdwenen, maar hun hartssolidariteit was onmiskenbaar. Tot aan dit moment waren ze over deze gevoelens naar elkaar nooit zo uitgesproken geweest. Voor geen mens in het Oorsprongland was immers ooit de dood ver af. De natuurlijke omgeving bracht de meest uiteenlopende vijanden van de mens in actie, nog afgezien van zijn soortgenoten uit andere stamverbanden. Kinderen werden er veel geboren, maar er stierven er ook talloze op heel jonge leeftijd. Daar waar oorlogen werden gevoerd, was slavernij normaal. Ieder individu voerde zijn eigen krankzinnige strijd om te overleven. Eén van die overlevingsmechanismen was het samenwerken in stamverband,

maar Karnk had zich aan die veiligheid moeten onttrekken, omdat juist daar hem alleen de dood wachtte. Nu was er een volkomen nieuw proces op gang gebracht, dat op respect en genegenheid berustte. Ergens had de reus het gevoel, dat dit groeiende bewustzijn van hun speciale samengaan versterkt werd door deze ontmoeting met de vreemde monniken.

Gaosar wist dat wel zeker, in het bijzonder na de onvoorstelbare inwijding door Oerbash in de afgelopen uren.

'Wat gaat het allemaal hard!' dacht hij. 'Ik ben pas een paar weken weg uit de valleien van de Tjetjah op Capai. Dit is mijn vierde nacht op dit eiland. Het is of alles in een stroomversnelling terecht is gekomen.'

De lucht van een opwekkende kruidenthee drong in hun neus. Gorba had bovendien naast de theepot een stapeltje nog warme maïskoeken neergelegd. Tipo maakte zich los uit hun omhelzing en produceerde een brede grijns, toen hij zich in de richting van de verrukkelijke damp omdraaide.

"Ik heb twee broers tegenwoordig," zei hij. "En dit ruikt alsof ik bij mijn moeder thuis voor onze grot zit!"

"Eten dan!" riep Mani met hetzelfde enthousiasme en in een mum van tijd zaten ze met een bijna overdreven vertoon van huiselijke gezelligheid om het nog nagloeierende Vervormtoestel heen. Er werd druk gepraat, maar niet over de gebeurtenissen van deze vroege ochtend. Tussen de zinnen door werden er echter velerlei signalen van vergeving en verontschuldiging, van begrip en erkenning tussen Karnk en Tipo enerzijds en Mani en Gorba anderzijds uitgewisseld.

Oerbash zat wat achteraf. Tijdens de afdaling had hij een zwart stuk boomtak gevonden. Na het ontbijt nam hij het weer in zijn handen en sneed er langzaam de kern uit los. Tipo was naar hem toegegaan en had oplettend toegekeken, benieuwd naar de functie van de stok.

"Wat moet dat worden, Basho?" vroeg hij tenslotte.

"Het IS al alles," zei Oerbash kortaf.

"Maar u werkt er toch aan?" hield Tipo aan.

"Ik gooi weg wat niet de kern is."

"Maar wat wordt het dan?"

"Luister jij wel eens?" vroeg Oerbash met zulk een onverholen dreiging in zijn stem, dat Tipo, die gehurkt naast hem zat, impulsief iets naar achteren hipte. Daarna zei hij kennelijk iets geheel verkeerd: "Basho, ik zit toch te luisteren?"

De linkerhand van Oerbash schoot uit en raakte Tipo vol op de wang. De jongen rolde ondersteboven, maar in de reflex van een levenslange jagerstraining kwam hij weer in een aanvalshouding op twee voeten overeind, een werpmes in zijn hand, klaar om te gooien.

Karnk en Gaosar hadden het gesprek niet gevolgd noch had één van beiden goed gezien wat er gebeurd was. Ze zagen hoe Oerbash volstrekt op zijn gemak doorging met zijn snijwerk, niet eens de moeite nemend om naar Tipo's mes te kijken. Absurd was ook dat Mani en Gorba gewoon doorgingen met wat ze aan het doen waren, namelijk het opruimen en opbreken van het kamp. Geen van de anderen wist zich echter een houding te geven, Tipo nog het minst. Schaapachtig borg hij na enige momenten van wezenloze stilstand het werpmes op. Hij schuifelde naar de plaats waar zijn reistassen lagen en begon ze op zijn rug vast te maken, omdat een spoedig vertrek kennelijk de bedoeling was. Gorba stond al aan de rand van de rotspartij, klaar om bij het eerste teken van zijn meester op weg te gaan. Mani klopte Tipo bemoedigend op zijn rug.

"Zeker een beetje stomme vragen gesteld," constateerde hij zonder op een antwoord te wachten. Oerbash was nu ook opgestaan. De zwarte stok schoof hij in zijn gordel op de plaats, waar eerder de bruine zak met het demonische aapje had gehangen. Daarna maakte hij een kort gebaar naar Gorba, die meteen de rots afsprong naar het pad door de bamboe, dat hij de vorige dag zelf gekapt had. Mani duwde Tipo voor zich uit en nam achter hem de derde plaats in. Gaosar kwam ook in beweging en volgde. Heel opvallend drong Oerbash zich daarna tussen Karnk en Gaosar in de rij in. Het lag op Karnk's tong om er iets van te zeggen. Iets in de trant van: 'Sommige types houden er niet van om de laatste te zijn,' maar een innerlijke beweging weerhield hem daarvan. Z'n verstand dat zich roerde? Een slimme inschatting van een klap met de zwarte stok? Hoewel hij grote twijfels had over het optreden van de Tat, was de onmiskenbare warme relatie tussen zijn twee vrienden en deze kleine monnik voor hem een reden om zijn reserves maar voorlopig voor zich te houden.

Ze pikten snel het inmiddels vertrouwde marstempo van de monniken op. Na enige tijd vroeg Karnk met wat stemverheffing aan de voor hem bewegende rug van Oerbash: "Waar gaan we eigenlijk heen?"

Zonder zich om te draaien riep Oerbash: "Vraag jij jezelf eerst maar eens af waar jij vandaan komt!"

Met die opmerking werd Karnk's trauma van zijn mysterieus-onbekende geboorte zo prangend in zijn gedachten gebracht, dat het hem lang stilhield.

Het kon Gaosar allemaal niets schelen. Met zijn verstandelijke waarneming stelde hij vast dat ze opnieuw in de richting van Utrag gingen en hem was het best. Zijn gemoed en wezen waren nog zo vol van al het beleefde, dat het rustgevend automatische van de mars door het bos hem zeer welkom was. Mani en Gorba deden weer wat onzinnige rondjes blebtaal, ondersteund door Tipo, die daarmee kennelijk zijn roodgloeiende rechterwang van zich af kon babbelen. Gaosar deed ook even mee, maar ervoer zelfs dat als te veel. Hij liep en liep. En dat was alles wat er was.

De zon was net over zijn middagpunt heen, toen Gorba halthield. Het verkeer langs de weg was heel druk geworden. Zo nu en dan zagen ze boven hun hoofden zelfs de befaamde vliegtoestellen van de Shir voorbijkomen. Voor Karnk was het iets bekends, maar Gaosar en Tipo waren diep onder de indruk. De reus vertelde hun wat hij ervan wist. De Rishe hadden uit bepaalde materialen die ze uit de komeetmijnen op het eiland Urda dolven, een soort paneel geslepen, dat de warmte van de zon kon vasthouden. Ze gebruikten ook lenzen van dat gesteente voor allerlei magische doeleinden. Die opgeslagen zonne-energie dreef de vliegtoestellen aan en naar Karnk vertelde ook sommige terreinwagens. Gaosar had eindelijk zijn achtervolgingswaanzen stukjes bij beetje uit zijn hoofd kunnen zetten. Zelfs toen er een grote mijnwagen voorbij ratelde, getrokken door een fel achtspar van ezelhengsten en hij er Karressoldaten in zag zitten, wist hij zijn adrenalineproductie in bedwang te houden. De beroving van Onsten had op de een of andere wijze niet een zodanig bruikbaar signalement van de dader opgeleverd dat er gericht gezocht kon worden. Gaosar had het vermoeden dat de twee keukenbedienden hun mond gehouden hadden. Dat zijn spuugdemon niet teruggekomen was, zou Onsten waarschijnlijk hogelijk verbaasd hebben.

Misschien dacht de tovenaars wel aan een complot van andere Rishe? Of misschien wilde hij juist op generlei wijze nog meer aandacht vestigen op zijn schatkamer en op zijn extreme experimenten in die kelders? Alleen dat kon verklaren dat de voorbijrijdende mijnwachters geen bijzondere aandacht schonken aan de andere weggebruikers.

Gorba zei dat hij water rook. Tipo, wiens reukvermogen eveneens buitengewoon scherp was, beaamde dat en wees zelfs een waarschijnlijke vindplaats aan. Ze gingen weer van de weg af en kapten zich soms met grote moeite een pad door de jungle. Op een zeker moment voelden ze allemaal dat ze vlakbij een bron moesten zijn, maar hun pogingen om hem te lokaliseren liepen op niets uit. Ze stonden in een natuurlijke kom tussen dichtbegroeide rots wanden. Tipo liep snuffelend rond. Hij ging op zijn hurken zitten om de sporen van kleine dieren te bestuderen. Door de dikke humuslagen op de bodem staken hier en daar stukken geelachtige steen heen, waar de sporen verdwenen.

"Ik begrijp er niets van," zei de jongen. "We moeten er vlak bovenop staan."

"Laat het denken maar even aan Gorba over," zei Oerbash ineens. "Die kan zijn drukke hoofd dan eventjes voor iets nuttigs gebruiken."

Gorba kreeg een vuurrode kleur, alsof hij betrappt werd op iets zeer onwettelijks. Niettemin boog hij zich ook omlaag naar de sporen.

"Hee, dit diertjes springden, Gorba denkt," wees hij aan. Meteen onderzochten ze met zijn allen de eventuele landingsplaats van het sporenmakertje. Op kniehoogte vonden ze inderdaad de verborgen route: honderden krasjes van kleine pootjes en klauwtjes verdwenen achter de planten. Gorba kapte de wirwar van klimplanten weg tot de okerkleurige rots wand blootlag. Er gaapte een vrij smal donker gat. Gorba wees weer naar de sporen op de grond: "Grote vos gaat in. Hij klimde niet goed. Verwonde achterpoot. Dan de afdaling binnen moet zijn niet moeilijk."

De mannen aarzelden. Op hun lange en warme tocht hadden ze veel water verbruikt en een aanvulling van hun voorraad zou meer dan welkom zijn. Niettemin stond niemand een klim in het donker aan. Er zouden slangen kunnen zijn, maar ook felbittende vleermuizen zouden voor onplezierige confrontaties kunnen zorgen. Het benauwde

kaalgekapte plekje in het dichte oerwoud was overigens ook verre van prettig om lang te blijven staan.

Oerbash klopte Gaosar op zijn schouder.

"Jouw dood is het verste weg van ons allen," zei hij met een vreemd lege blik in zijn ogen.

"Waarom moet Gaosar gaan?" protesteerde Karnk hevig. "Als jij de toekomst kan voorspellen, waarom ga je dan niet zelf, Tat? Ik ben er te breed voor en Gorba ook. Maar jij bent smal en Mani ook. Waarom moet Gaosar nou weer? Dit bevalt me allemaal niks."

"Waar bemoei jij je mee?" vroeg Oerbash driftig. "Laat iedereen toch eens voor zichzelf denken en praten. Ik krijg oorinfecties van het luisteren naar jou. Plompe denkbochel! Wou jij soms uitmaken waar we heen gaan en hoe we dat doen? Jij kan in je eentje nog geen klappernoot leegvreten!"

De twee mannen stonden als grommende honden tegenover elkaar.

Karnk gooide er onverwacht al zijn ergernissen en wantrouwen naar Oerbash uit.

"Wie denk jij dan wel wie je bent? Griezelkop!" bulderde hij. "Ik weet zelf prima wat goed voor mij is, kleine engbek! Ik heb in mijn leven al heel wat bazige vrouwen gezien en ook een paar van die bazige mannetjes zoals jij. En ik kan je melden dat ik er heel wat definitief van al hun denken verlost heb! Ik ben niet van plan om jouw zoveelste slaafje te worden zoals die ouwe grijze slurf daar en dat iele punthoofd!"

"Nee, jij blijft fijn jezelf, nietwaar?" jende Oerbash.

"Precies! Ik doe geen poging om een kinderlijk afgietsel te worden van de een of andere mooiprater!"

"Precies! Jij blijft lekker stoer pronken met al die afgehakte hoofden, die je voor de gelegenheid uit hun graf haalt!"

Gaosar luisterde wel maar beseft met een toenemende verbazing dat het hele gebeuren tegelijkertijd volstrekt los van hem stond. Hun confrontatie wekte eigenlijk geen enkel gevoel bij hem op. Alsof hij een toeschouwer was. Tussen de tierende mannen in dwarrelde een wonderbaarlijk mooie orchideevlinder, net zo bizar getekend als de bloemen waar zij haar honing in zocht. Terwijl hij de scheldwoorden tussen de kempenden heen en weer hoorde vliegen, viel hem onverwacht op hoe Oerbash de woordkeus en de intonaties van Karnk stond te

imiteren. Hoe meer hij er op begon te letten, hoe meer zinnen hij herkende. De eerlijke drift maar ook de slimme luidruchtigheidjes, de pogingen om ondersteunende lachers op zijn hand te krijgen, de opschepperij maar ook het achterliggende bedelen om erkenning. Alles leek Oerbash in een menselijke spiegel aan de kaak te stellen.

Karnk onderging aan zijn gezicht te zien zeer ongewone ervaringen. Oerbash gebruikte steeds meer van die typerende vlotte tussenzinnen die hij immers maar al te goed van zichzelf kende zoals: "Mag ik je herinneringen even masseren?" en even later: "Ik zal je nadenken maar weer eens bevruchten."

Met langere en langere tussenpozen reageerde Karnk, niet meer zo furieus, maar geboeid door het fenomenale geheugen van Oerbash en door de kennelijke aandacht die de kleine man dus lang voor hem gehad moest hebben. Op een zeker moment vroeg Oerbash met een andere, nu ineens heel warme stem: "Genoeg gehad, Karnk Bartas?" en de reus knikte. Oerbash keek hem even peinzend aan. Karnk keek ontspannen terug.

"Je bent lang op zoek geweest naar een waardige tegenstander, nietwaar?" vroeg de Tat. Karnk bevestigde de conclusie met een rustige hoofdknik.

"En je bent geoefend door een andere meester, merk ik," vervolgde Oerbash. "Stok en zwaard? En ook de handen en de voeten, neem ik aan?"

Karnk knikte weer.

"Een Niss-tovenaar?"

"Hui-Saraha."

"Hij heeft een onberispelijke krijger van je gemaakt."

"Ik dank je."

Karnk nam de verklaring in zonder een spoor van verlegenheid. Oerbash knikte, de veranderde situatie wegend.

"Je geest bedelt echter nog te veel om erkenning, Karnk," zei hij. "Ben je je daar nu van bewust, reuzenman?"

Karnk boog licht zijn hoofd.

"Goed, dan moeten we nu verder," zei Oerbash. "Kun je door dat gat, Gaosar?"

De aangesprokene stak zijn lans in de donkerte en tastte voorzichtig in het onbekende. Hij legde de lans op de grond en haalde een van zijn

tweesnijdende dolken uit zijn gordel.

"Ik ga dan maar," liet hij weten. Toen deed hij een tweede waterzak aan het draagkoord over zijn schouder en dook met zijn gezicht naar voren in het brongat, de dolk in zijn linkerhand.

De tunnel was vol bochten, dalend en klimmend en daarom donker.

Slechts een flauw schemerlicht drong van de opening door tot in het innerlijk van de rotswand. Nergens was de zoldering hoog genoeg om te kunnen staan, maar soms kon Gaosar op handen en voeten lopen in plaats van voort te schuifelen op zijn buik. Steeds moest hij denken aan die andere tunnel op het mijnterrein. Het was alsof hij ten tweede male zijn razende vlucht moest doormaken, de doodsangst kloppend in ieder bloedvat, voort struikelend met iets onzegbaar kwaadaardigs op zijn rennende hielen. Zou Oerbash gedachten kunnen lezen? Zou hij iets af kunnen weten van die mijngang? Misschien niet de feiten, maar dan toch wel het onderdrukte angstgevoel, dat erbij hoorde.

'Daarom juist stuurde de Tat mij hierin,' wist hij. 'Deze angst kan mij opnieuw gek maken als ik eraan toegeef.'

Voor hem uit klonk soms geluid. Hij moest zichzelf dan dwingen om te kunnen vaststellen dat het gewone geluiden waren van gewone dieren, geen spugende, giftige monstertjes, die hem in een dodelijke omhelzing naar de keel zouden kunnen vliegen.

De gang splitste zich. De linkergang leek hoger dan de rechter en opgelucht kroop Gaosar meteen die kant op. Zonder denken, woordloos voort scharrelend op de tast dreef hij zichzelf voort op een mengeling van instinct en blinde discipline. Steeds meer tijd verstreek. Er leek geen eind te komen aan de gang. Waar was het water? Verder en verder kroop hij, zijn hele lijf pijnlijk. De onnatuurlijke houding vergde ontzettend veel van zijn reserves. Hijgend viel hij uiteindelijk neer, opgebrand en met een afschuwelijk voorgevoel van ergens een vergissing gemaakt te hebben. Nadat hij wat uitgehijgd was, viel hem op dat er een speciaal soort stilte heerste. De rotsbodem was veel droger dan in het eerste gedeelte van de tunnel, niet bemost. Als een klap in zijn gezicht realiseerde hij zich plots waarom. Het was er veel te droog. De dieren die dronken aan de bron, namen steeds wat vocht mee en ook de luchtstroom naar buiten, die werd veroorzaakt door hun bewegende lichamen, zou een beetje vochtig moeten zijn. Hij onderging een immense teleurstelling toen hij moest vaststellen, dat hij bij de ver terug liggende splitsing het verkeerde pad gekozen had. Overweldigd door het gevoel van falen

schroelden tranen zijn brandend droge ogen. Het vooruitzicht om rugwaarts nog een uur terug te kruipen brak zijn wilskracht. De dolk viel uit zijn krachteloze greep.

'Waar doe ik dit toch allemaal voor?' vroeg hij zich af. 'Ik ben alleen maar bezig om te voldoen aan verlangens van anderen,' was een daaropvolgende zure gedachte. 'Ik schaaf mijn knieën en mijn rug kapot in deze martelgang om aan mijn gezelschap te bewijzen dat ik niet bang ben.'

De gedachte ging door hem heen, dat het heerlijk zou zijn om hier te blijven liggen, ver weg van de wereld en al haar verplichtingen en moeite, diep begraven onder een onmeetbaar gewicht van steen. In een geschokte reactie daarop klonken er vele stemmen in zijn hoofd. Die van Tipo: "Ik zou je zo missen." Die van Karnk: "Ik ken je nog maar net. Er is nog zoveel in onze vriendschap te ontdekken." Ook Mani liet zich horen: "Misschien heb je een overbodige neiging tot martelaarschap?" en Gorba: "Domme denken. Gaosar is niet wat hij denkt dat hij is. Hij *is*." Er kwamen nog andere stemmen bij. Tedere, wellustige en eisende klanken, mannelijke en vrouwelijke timbres. Geile fantasieën lokten hem ver weg in rode dromen. Dan weer werden er beschuldigingen geuit met betrekking tot fouten uit een ver verleden. Dreigementen en wraakbeloften volgden. Iedere stem vroeg weer meer aandacht, energie wegzuigend uit het lichaam van de man in de droge zijtunnel.

De stemmen bleven roepen, verleidelijk was het om naar hen te luisteren, antwoord te geven en nieuwe vragen op te roepen. Het scheen muffen en muffen te gaan ruiken, alsof de zuurstof in de lucht geleidelijk aan werd vervangen door iets van meer verraderlijke aard. Gaosar verloor alle besef van tijd. Hij lag daar maar op de grond. Zijn ademhaling was steeds oppervlakkiger geworden, afgenomen tot een flauwe zucht. Een eind verder op in de wand van de tunnel leek de steen te bewegen. Of was het iets dat op de wand leefde? Over een groot oppervlak leek een rilling te gaan. Een proces van samentrekking kwam op gang. Er glibberde iets van de wand naar beneden, een dunne gelei, die er een oneindige tijd over deed om Gaosar's voet te bereiken. Gaosar zelf was alle besef van tijd verloren.

"Als hij niet terugkomt, dan snijd ik alsnog je keel door, Tat," grauwde Karnk, terwijl hij op zijn knieën voor de tunnelopening zat. Hij had vele malen met zijn stentorstem Gaosar's naam geroepen, luisterend naar het

griezelige nagalmen in de onbekende donkerte. Naarmate hun makker langer wegbleef, nam hun ongerustheid meer en meer irrationele proporties aan. Alle pijn die Karnk en Tipo deze ochtend hadden doorstaan, kwam weer terug in gekmakende herhalingen. Op een bepaald moment, nadat er bijna een wateruur verstreken waren, ging Tipo geagiteerd naast Oerbash zitten, die met gekruiste benen tegen de rotsen zat, zijn ogen bijna gesloten. De smalle spleetjes lieten nog slechts de onderkant van het oogwit zien, omdat de oogballen van de man naar boven gedraaid waren.

"Geef me antwoord alsjeblieft, Basho!" vroeg hij op zulk een indringende toon, dat Oerbash zijn ogen weer opendeed.

"Waarom moest mijn broer gaan? Wat moet hij daar doorstaan? Waarom kan dat nou goed voor hem zijn?"

"Onmachtige piekeraar," fluisterde Oerbash, alsof zijn geest van heel ver weg moest komen. Tipo sprong weer overeind. Zijn hoofd werd knalrood en zijn handen krampten open en dicht, alsof hij zich maar ternauwernood kon inhouden om de Tat niet te wurgen. Ook Karnk keek om naar de Tat met een blik van ijs.

"Ik pieker, ja zeker!" schreeuwde Tipo. "Mijn broer is alles wat ik heb op de wereld!"

"Je liegt," zei Oerbash rustig. "Je zou hem verloochenen voor die vrouw, die de hele dag in je geile geest rondzwerft."

Tipo was zo aangeslagen door deze onthulling dat hij zich niet meer staande kon houden. Van al zijn woede beroofd, stortte hij in, letterlijk inzakkend tegen de rotswand. Hij sloeg zijn handen voor zijn ogen en begon hartverscheurend te huilen. Oerbash schoof een eindje van hem weg, alsof Tipo een besmettelijke ziekte had. Karnk voelde een diepe drift opborrelen, maar hij kon er niets van uiten, omdat een bepaald woord van de Tat nu in zijn geest tekeerging.

'Onmachtige' had de oudere man Tipo genoemd. Eerder al had Karnk Mani en Gorba onderling hun nieuwe reisgezelschap horen aanduiden als 'die Onmachtigen'. Aanvankelijk had hij het beledigende karakter van die term teruggebracht tot benepen ijdelheid van die monniken en tot hun drang om zichzelf te verheffen boven andere mensen. Daarna was hij toch nieuwsgierig geworden naar de Macht die dan het tegendeel van die Onmacht zou moeten zijn. Omdat hij wanhopig naar een uitlaatklep voor zijn pijn en machteloze woede zocht, schreeuwde hij nog maar eens in de

tunnel naar de verdwenen Gaosar: "Schurftthoofd! Kom terug!

Balverspiesde kwelgolf! Gaosar!!"

Gorba scheen zich helemaal nergens wat van aan te trekken. Hij had de plek rondom open gekapt en het loof opgestapeld. Hij bereidde zich er klaarblijkelijk op voor dat er hier mogelijk lang gewacht zou moeten worden. Mani stond al enige tijd ontspannen in een kaarsstand op zijn hoofd. Juist hun onaangedane houding prikkelde Karnk bovenmatig. Trek in een nieuwe confrontatie met Oerbash had hij in het geheel niet en dus koos hij Gorba maar uit om zijn beklag bij te doen.

"Ben jij *niet* onmachtig, haakneus?" daagde hij de Heirgolander uit.

Gorba bleef gewoon doorwerken en zei op vredige toon: "Toch vertrouw jezelf toe aan het rivier, Bartas."

"Wat bedoel je dáár nou weer mee?" schreeuwde Karnk.

"Men krijgt wat is nodig. Dat bedoelt Gorba."

"Wat is jullie macht? Dat wil ik alleen maar weten!" "

"De Niet-Macht, Bartas."

"Ik word gèk! Gek!" brulde Karnk. "Hou op met die praat. Leg me gewoon uit waar het om gaat in plaats van dat gezwets over jouw Niet-Macht die maakt dat je niet Onmachtig bent!"

"Maar je hebt goed begrepen," antwoordde Gorba lichtelijk verbaasd.

"Spreek nog enenmale uit. Die hetzelfde zin."

Karnk wendde zijn hoofd af in onbegrip en staarde met de blik op oneindig naar het dichte struikgewas. Er warrelden de schitterendste vlinders door heen. Eentje toonde zulk een kleurenexplosie op zijn vleugels dat Karnk wel naar hem kijken moest. Tegelijk poogde zijn logische brein de associaties te blijven volgen, die het gesprek met Gorba bij hem opriep. De aandacht voor de vlinder en de laatste zin versmolten op een ongrijpbare wijze. Hij keek het insect na en herhaalde langzaam de woorden: "Ik ben niet meer Onmachtig als ik me niet meer met macht, ... als ik me niet meer met macht ... bezighoud."

Hij kon niet zien dat Gorba knikte en nauwelijks drong het antwoord van de lange man tot hem door toen die zei: "Macht is de hetzelfde als control van de dingen. Dan laat de man nooit gebeuren wat gebeuren moet. Ja, Bartas, jij begrijpt?"

Maar Karnk hield zich alweer met heel andere dingen bezig. De vlinder was een klein stukje de tunnel in gedwarreld en tegen de donkere achtergrond viel Karnk ineens iets anders op. Er vloog een gestage stroom van gouden bijen de tunnel in en uit, waterhalers. Zijn geest

werkte op volle toeren. De bijen zouden zich zeker laten afschrikken door een omvangrijk mensenlichaam dat door de smalle tunnel kroop. Ze zouden wachten tot ze er ongehinderd langs konden om naar de bron door te vliegen! De ongestoorde regelmaat van de diertjes kon maar een ding betekenen: Gaosar was niet de juiste weg naar de bron blijven volgen. Er was iets fout gegaan. En wat was er al ontzettend veel tijd verloren gegaan!

De Berseng

Een woeste kreet ontsnapte aan Karnk's keel en direct ging hij tot handelen over. In twee enorme stappen was hij bij Tipo en rukte de bibberende jongen met een reusachtige hand overeind.

"Ti! Hij is verdwaald!" schreeuwde hij. "Hem achterna. Gauw! De tunnel in!"

Tipo kwam onmiddellijk tot zijn positieven. Ook de drie monniken vertoonden een alerte aandacht. Mani ging weer op zijn voeten staan, Gorba liep met wijd opengesperde ogen naar de tunnelopening en Oerbash kwam eveneens overeind. Karnk was zo opgewonden, dat hij Tipo meesleurde naar het gat zonder dat de voeten van de jongen de grond konden raken. Hij plantte hem neer en wees: "Kijk! Die bijen halen water, ja? Als Gaosar op weg naar de bron is, zullen ze hem niet makkelijk passeren. Zie je hun rust en hun regelmaat? Kijk, daar komt er weer een. Nu, wacht even... Hup, daar is de volgende. Snap je? Gaosar is ergens verdwaald. Of hij ligt ergens plat of hij is een verkeerde richting opgegaan."

Tipo gaf niet eens antwoord meer, maar dook direct de opening in. De vier mannen verzamelden zich nu voor het gat en luisterden naar Tipo's stem, die steeds verder weg klonk, schreeuwend naar zijn verloren broer. Oerbash had een peinzende, luisterende blik in zijn ogen gekregen. Nadat er korte tijd verstreken was, duwde hij Mani de laatste waterzak in zijn handen.

"Goed," mompelde hij. "Tipo haalt Gaosar terug. Haal jij nu snel water." Zonder tegenstribbelen kroop ook Mani naar binnen.

Tijd verstreek. De zon was steeds lager gaan staan. Karnk werd zich steeds bewuster van zijn knagende honger. Door het lange oponthoud hadden ze hun middagmaal overgeslagen. Inmiddels waren ze ook door de laatste restjes van hun wijn-en watervoorraad heen. Oerbash had een lege zak aan Mani meegegeven. Karnk's geteisterde zenuwgestel was zodanig tot rust gekomen, mede dankzij Oerbash' kennelijke vertrouwen in de goede afloop, dat hij de open gekapte plek durfde te verlaten om naar iets eetbaars te kunnen zoeken. Gorba had eenzelfde gedachte gehad en was terug langs het oude pad gelopen. Toen beiden later met volle tassen terugkwamen, stond Mani hijgend op de open plek met twee tot de rand gevulde waterzakken.

"Ze komen eraan," zei hij. "Gaosar is ziek maar hij leeft."

Lang hoefden ze niet te wachten. Eerst verscheen Tipo's gezicht, druipnat van het zweet. Achter hem aan kroop Gaosar met dichte ogen als een mol, die geen daglicht kon verdragen. Karnk was zo ontroerd en aangeslagen dat hij niet anders dan met grofheid scheen te kunnen reageren. Hij hees met ruwe bewegingen Gaosar op zijn rug en riep: "Weg! Weg hier! Als pus uit een loopoog! Kom mee, allemaal. Ik wil onmiddellijk weg van deze plek!"

Tipo volgde hem, hoewel hij bijna aan het eind van zijn krachten leek. Mani en Gorba keken afwachtend naar Oerbash, maar die schoof zonder dralen achter Tipo aan en drong zich op het smalle pad door het woud heen langs de jongen. Zorgvuldig onderzocht hij al lopend het lichaam van Gaosar dat zich in een langverbeide overgave op Karnk's massieve schouders liet dragen. Hij tilde het afhangende lange haar van de Halfbak omhoog om in de oren te kunnen kijken en een lange fluittoon ontsnapte aan zijn mond. Zonder te stoppen of om te kijken bromde Karnk: "Wat is er aan de hand, Basho?" waarbij opviel, dat hij niet meer de laatdunkende rasaanduiding 'Tat' gebruikte.

"Maak maar voort, Bartas," antwoordde Oerbash, "want we hebben zo gauw mogelijk een hoog kamp nodig en veel water. Hij is ziek en hij moet gewassen worden."

Hij herhaalde die instructie nog eens over zijn schouder voor de anderen. Toen ze de brede weg naar Utrag weer bereikten, versnelden ze nogmaals hun tempo. De zon stond laag aan de hemel en het zou niet lang meer duren voor het donker het zoeken naar een geschikte plaats om te overnachten zou gaan bemoeilijken. Toen ze uiteindelijk een kleine, nagenoeg onbegroeide heuvel zagen, werden er opgeluchte zuchten geslaakt. De klim naar boven vroeg vooral van Tipo het uiterste en hij moest bijna huilen toen Gorba hem ineens optilde om hem het laatste stuk te dragen. Op Oerbash' instructie werd Gaosar uitgekleeft en van top tot teen gewassen. Terwijl de Tat het dikke haar van Gaosar nauwgezet kamde en ontvette met een gelige lotion die hij in een klein kruikje bleek te bewaren, wenkte hij Gorba. De lange monnik was alweer bezig met het opstellen van de oven, terwijl Mani snel en bedreven groenten zat te snijden. Karnk lag moe toe te kijken, vlak naast Gaosar.

"Heb je genoeg koningsbastpoeder voor zijn hele lichaam, Gorba?" vroeg Oerbash. De mengeling van ongerustheid en verwondering in Gorba's gelaatsuitdrukking alarmeerde Karnk direct. Hij ging weer overeind zitten en keek bezorgd naar het naakte lichaam van zijn vriend,

dat er zeer wit uit zag in het snel vallende duister. Gorba opende zijn grote reistas en rommelde er een tijdlang in, totdat hij een roodleren zakje tevoorschijn haalde.

"Gorba denkt niet genoeg."

"Jij denkt zàt genoeg!" sneerde Oerbash, ondanks de situatie ook deze gelegenheid niet missend om zijn discipel te confronteren. Hij pakte het zakje aan en woog het op zijn hand.

"We zullen het moeten verdunnen," zei hij. Terwijl Oerbash het bruine poeder in zijn ene handpalm verdunde met speeksel en water, begon hij het met zijn andere hand uiterst nauwkeurig op Gaosar's huid te smeren.

"Vertel me wat er aan de hand is, Basho," zei Karnk ongerust en op de klank van zijn stem ging ook Tipo zitten met wijd open ogen.

Ondertussen legde Oerbash uit wat er gebeurd was.

"Hij is in een sluierval geraakt van een Berseng. Dat is ongunstig en gunstig. De Berseng is door alle openingen van zijn lichaam naar binnen gedrongen en hij zal er nooit meer uit verdreven kunnen worden. De koningsbast zal hem echter ineen doen schrompelen tot een uiterst klein wezen, dat hem niet veel schade kan doen. Alleen als Gaosar dingen tegen zijn diepste gevoelens in doet, breekt de Berseng door de huid naar buiten om zijn zaad te verspreiden in de lucht. Door zulk dom gedrag vermindert namelijk de natuurlijke afweer van het lichaam. Een behandeling met de koningsbast zal meestal de Berseng weer terugdringen. De pijn van de huidwonden zal Gaosar helpen om voortaan zijn zuivere intuïtie te blijven volgen."

"Wat is daar nu gunstig aan, Basho?" vroeg Tipo ongerust.

"Tja." Oerbash aarzelde. Hij boog zich voorover naar Gaosar. "Heb je me gehoord, Gaosar?"

De liggende man gromde ten teken van zijn wakker zijn. Oerbash ging verder: "De Berseng leeft nu in je zenuwgestel en in je schedel. Hij is zich bewust van het feit dat als jij sterft, dat hij ook sterft. Daarom zal hij je lichaam beschermen tegen velerlei soorten aanvallen. Hij houdt niet van tovenarij, omdat zulke kracht rechtstreeks op zijn wijkplaats wordt gericht. En hij houdt niet van de energie van de vervormers van de Shir. Hij kan zichzelf verdunnen tot een ijl schild, dat je zal omgeven met een nieuwe buitenste huid, die zulke krachten voor een deel zal terugkaatsen. Er zijn personen, die vrijwillig samenwerken met een Berseng om deze redenen, hoewel dit zeldzame wezen uitzonderlijk weinig meer

voorkomt. Zijn eigenlijke gastheer is de grote staartdraak, die niet meer voorkomt in deze streken."

"Je weet er veel van," mompelde Karnk. "Heb je zelf soms zoiets aan de hand?"

"Eén van mijn eigen leermeesters leefde met een grote Berseng. Na eenentwintig maanden kwam het wezen in zijn geheel uit het lichaam tevoorschijn, omdat het een andere Berseng, ik vermoed van een ander geslacht, in een grot aantrof. Dat was een bijzonder onaangename gebeurtenis voor de omstanders en fataal voor zijn voormalige gastheer."

"Er is eten," klonk Mani's stem. Gaosar leek redelijk bij zijn positieven en hij kleepte zich langzaam weer aan. Zijn huid gloeide en zijn hoofd voelde aan als een holle pompoen met een kaars erin. Terwijl ze rond de vervormersoven schoven voor Mani's voortreffelijke soep, vroeg Tipo: "Die koningsbast? Hoe kunnen we daaraan komen?"

Mani gaf voor Oerbash antwoord: "Mani heeft het meegenomen uit Vuurland. Het groeit maar zelden op de eilanden. Het is het meest waardevolle wat Mani met de Shir kan ruilen. Basho is er onbegrijpelijk royaal mee geweest."

Het laatste zei hij met een licht kribbige intonatie en zonder waarschuwing gaf Oerbash hem zo'n klinkende slag op zijn wang dat hij ondersteboven viel, de soep kletterend over hem heen. Onaangedaan aten Gorba en Oerbash door, de anderen zaten er eventjes als bevroren bij, maar toen Mani met een rood gezicht maar zonder commentaar overeind krabbelde en simpelweg opnieuw van de soep opschepte, aten ook zij weer door.

"Ik kan niet zo wennen aan die klappen, Basho," zei Tipo na enige ogenblikken stilte. Oerbash begon verbazingwekkend te giechelen en zei: "Ik heb een hartgrondige hekel aan Mani. Mijn slaag verdrijft hem echter niet. Zijn overgave en onbeperkte vertrouwen in mij beleeft hij zelf als liefde, hoewel het een voortzetting is van zijn afhankelijkheid. Mijn klappen vindt hij een prettige vorm van aandacht en erkenning. Op een nacht bind ik hem vast aan een boom en verdwijn ik. Daarom slaapt Mani nooit diep. Ik moet hem bij verrassing overvallen."

Oerbash zat nu echt kakelend te lachend. "Dat is mij eenmaal bijna gelukt, maar toen heeft Mani *mij* weten vast te binden. Dat zal de enige nacht geweest zijn, dat Mani echt geslapen heeft!"

Gorba en Oerbash hikten en proesten van het lachen, terwijl Mani uiterlijk onaangedaan van zijn tweede bord soep zat te genieten. In een

reactie op de vreselijke spanningen van de afgelopen middag begonnen de drie reisgenoten aanvankelijk nog wat voorzichtig te glimlachen, maar na korte tijd vibreerde de hele heuveltop van het gejoel en gelach. Ook Mani had zijn uitgestreken smoelwerk laten vallen en giechelde ontspannen mee alsof iemand anders onderwerp van dit leedvermaak was geweest.

En vanuit een zeker onthecht gezichtspunt was dat natuurlijk ook zo. Lang duurde de harmonie niet. Gaosar kreeg opnieuw een krampaanval en toen dat enigszins bedaard was, hoorde hij Oerbash alweer schreeuwen tegen Karnk.

"Jij schermt je zelf voor alles af! En jij *leert* niet, dat is het meest ergerlijke. Als je wat van me nodig hebt, is het U en Basho. Maar als ik weer de schuld moet krijgen van jouw eigen gebrek aan afstand nemen van je achterlijke gevoelens, dan ben ik ineens weer 'die Tat' en je en jij! Je hoort zelf niet meer dat je dat doet. Je herhaalt klakkeloos je eigen stompzinigheid. Houd je mond en ga uit mijn ogen. Ik wil geen woord meer van je horen! Ga ver weg zitten! Heel ver van mij weg!"

Gaosar hoorde het getier in volume toenemen, maar hij sloot zich er bewust voor af. Pijnlijk stond hij op en liep met de wind mee het kamp uit om zich te kunnen ontlasten. Dat was een immens pijnlijk proces. Zijn darmen en zijn urinekanaal brandden. Oerbash had gezegd dat de Berseng door al zijn lichaamsopeningen naar binnen was gedrongen. Zoiets kon Gaosar nu ook voelen. Het was een afschuwelijk idee, zo afschuwelijk dat de grootte van de walging niet eens meer ruimte liet voor een rationele mening noch een herkenbaar tastbaar gevoel er over. Hij zat gehurkt aan de voet van de kleine heuvel. Harde stukken in zijn darmen werden afgewisseld door vurige golven diarree. Het deed hem zo zeer, dat hij een deel van zijn zelfbeheersing kwijtraakte. De angst dat deze ontlastingsproblemen niet en nooit meer over zouden gaan, sloeg zo hevig toe, dat hij kokhalsde. Het braaksel was niet minder vurig en bitter en zijn slokdarm voelde aan als een cocon van blaarnetels. De daaropvolgende stervensangst was zo enorm, dat hij bijna flauwviel in zijn eigen drek en kots. Met een uiterst beroep op zijn innerlijke waardigheid kroop hij een paar passen opzij om althans dàt niet mee te hoeven maken. Hij deed zijn samengeknepen ogen weer open en keek omhoog in de donkerte van het nachtelijke uitspansel boven zijn hoofd. 'Dit is ook Het,' dacht Gaosar gelaten in zijn geteisterde hurkzit. 'Ik kan niet anders doen dan accepteren dat dit mij overkomen is. Anders word

ik waanzinnig...'

Toen na enige tijd de ergste pijn gezakt was, kon zijn brein weer positievere ideeën aan: 'Als ik Oerbash moet geloven, is alles wat er gebeurt een aansporing om te leren.'

De onmetelijke flonkering van ontelbare diamanten in hun magistrale nachtelijke diepte bracht hem naar zijn kleinheid terug.

'Wat is mijn gekweldheid vergeleken bij de marteling die Onstens slaven in de mijnen van Brank moeten ondergaan?' dacht hij. 'Ik leef toch nog? Ti heeft me teruggehaald uit de dood. De Tat heeft me gered met zijn medicijn. Ik leef nog om dit allemaal te ervaren.'

Met een klein beetje van het water dat hij in een pannetje had meegenomen, spoelde hij zijn besmeurde mond en kin schoon. Daarna waste hij zijn aars en geslachtsdelen. Ook dat deed pijn. Een zin van Oerbash schoot door zijn hoofd. Ergens op de weg van de vulkaankrater terug naar het vorige kamp had de kleine man gezegd: "Als je niet tot rust komt in de goddelijke aard van Al Wat Is, dan blijven je ingewanden als een steen en je hart als een gebalde vuist."

De Halfbakman kwam overeind. Een zachte wind streelde zijn hete gezicht. Het was een ervaring van innige vertroosting, die voor het eerst tranen opwekte sinds hij weer bovengronds was. Ook die tranen brandden als vloeibaar vuur, maar hun aard was niet meer die van zelfmedelijden. Ondanks de martelende pijn liet hij het besef van omsloten worden door de wind, de adem van Dat Alles Om Hem Heen, in zich doorwerken. Die ontroering oversteeg alle pijn. Toen hij voelde hoe zijn neus ging lopen, wilde hij die snuiten. Onvermoede kwellingen spatten echter door zijn gezichtszenen. Hij kon ieder spoor van de Berseng door zijn slijmvliezen voelen.

"Au au! Ik heb hier niet om gevraagd," kreunde hij hardop met ineens losbarstende driftigheid. "Maar we zijn nu Eén, jij vervloekte Berseng en dit lichaam van deze vervloekte Halfbak. Als ik sterf, sterf jij!"

Hij veegde de tranen uit zijn ogen en keek weer naar de sterrenhemel boven hem. Aan de horizon was de wassende, halvemaaan zichtbaar. Terwijl hij zo zat te kijken, voelde hij een snel krachtiger wordende vibratie in zijn hoofd. Alle pijn vlood plotseling uit zijn lijf en in een gedachteloze verwondering over dat fenomeen, drongen zich ineens vreemde beelden aan hem op. Zijn hoofd leek tot een bonkende ballon te worden opgeblazen en zijn oogballen ondergingen een akelige druk. Hoewel hij met een deel van zijn visuele waarneming de nachtelijke

contouren van bergen en boomkruinen om zich heen zag, schoof er een aanvankelijk wazig maar naderhand scherper en lichtsterk scherm tussen. Die projectie was van een totaal andere aard dan hij ooit eerder had meegemaakt. Hoewel hij hevig was geschrokken, kon hij voldoende zichzelf blijven om te durven veronderstellen, dat de Berseng in zijn schedel met hem poogde te communiceren. Hij meende een onherkenbaar landschap te zien, kale hoge bomen, woest maar verdroogd struikgewas. Dit beeld werd waargenomen vanuit een hoge en flexibele positie. Onder zich zag hij bewegende klauwen en voort stampende poten. Reusachtige geschubde poten. Drakenpoten! Er was echter iets helemaal fout. Het dier wankelde ziek en richtingloos heen en weer. Toen het viel, overkwam Gaosar de sensatie van een onbeschrijflijk verlies. Het zichtbare beeld viel weg en er kwam een gevoel voor in de plaats van stroperige draden, wegzinkend, druipend in diepe spleten in de verdroogde, gebarsten aarde. Een iele levensvorm bewoog in de spleet en de draden versmolten met het wezentje. Bewustzijn werd samengetrokken tot zijn meest minuscule vorm. Een lang wachten was aangevangen.

Er volgde voor Gaosar's geestesoog een serie losse beelden: zicht op onder hem voorbijflitsende aarde, misschien gezien door de ogen van een vleermuisachtig dier; een tweede beeld vertoonde een gapende muil met monsterlijke slag tanden, een derde beeld was overvol gevuld met roodachtig-oranje kleuren van een onherkenbare oorsprong. Liet de Berseng aan zijn nieuwe gastheer zijn parasitaire verleden zien? Nieuwe flitsen stopten met het beeld van een grote werkende vulkaan. Uit de damp en het lavavuur onder aan de helling klonk een onhoorbaar stervensgegil op. Gaosar werd deelgenoot van het trauma van een wezen dat eindelijk maar te laat een andere soortgenoot vond, het bijna-einde van een eeuwendurende zoektocht. De versmelting met de andere Berseng werd echter smartelijk verhinderd door de vulkaanuitbarsting. Later had een razende wolkbreuk van afkoelend water de verhitte hellingen tot op enorme diepte doen barsten. Op de plaats van de verbrande soortgenoot had de Berseng voor zichzelf een graf gezocht zonder werkelijk te kunnen sterven en daar had Gaosar diens sluimerende bewustzijn gewekt.

De jonge man opende zijn ogen. Terwijl in zijn geest er aeonen verstreken leken, zag hij nauwelijks enige verandering in de stand van de

maan. De gehele waarneming moest zich in een minimum van tijd hebben afgespeeld. Eventjes had hij het gevoel dat hij buiten zijn lichaam stond, kijkend naar een ander wezen, bezielde door twee geesten. Als een lamp flitste er in het buitenlichamelijke bewustzijn een zin op.

'Wie kijkt hier naar wie? Mijn ziel?'

Er was zonder overgang een derde dimensie toegevoegd aan de lichaam-geest combinatie, die vroeger Gaosar was geweest. Iets nam iets anders waar. Met een redeloze liefde koesterde de waarnemer het belichaamde Gaosar-fenomeen. Zo groot was die insluiting dat de herinneringen en de lichamelijke bestaansrechten van de oeroude parasiet in de schedelholte moeiteloos opgenomen konden worden in het totaal. In een volgend moment was het weer de Gaosar-identiteit, die domineerde in de waarneming.

'Ik ben absurd' dacht die persoonlijkheid. 'Alles is absurd. Niets heeft betekenis. Alles is anders dan ik ooit dacht. Tenminste... ik? Wie is dan mij? Wie denkt er dan?'

Een uiterst teder gevoel van twijfel vaagde die totale onthechting weer weg. 'Hee, hallo Gaosar. Geliefde Gaosar!' zei die twijfel. 'Dit is ook HET! Leuk he?'

Gaosar klom de heuvel weer op.

Aan de rand van het kamp zat Karnk op zijn brede achterwerk, zijn armen om zijn knieën geklemd. Gaosar kon in het donker zijn gezicht niet zien, maar hij raadde de uitdrukking.

"Hallo, vriend Karnk," zei hij met een hemzelf verwonderende rust en tederheid. "Wat een mooie nacht, hè?"

Karnk keek stomverbaasd op: "Hee! Gaosar! Weer een beetje in orde? Ik hoorde je kotsen. Ik wist niet of ik naar je toe moest gaan of niet. Ik ... eh, ik heb een beetje bonje met Oerbash."

"Dat zal best."

"Ik heb iets over liefde gevraagd en toen begon hij me uit te schelden en te slaan en toen... Nou ja, ik wou hem terugslaan en toen, ik weet niet wat er gebeurde, maar ik kon hem niet raken. Hij werd nogal kwaad op mij en ..."

"Tja. Dat zal wel. Hij is nu eenmaal vrij opvliegend van aard."

"Wat je opvliegend noemt. Ik kan het zo nu en dan niet uithouden, hoor!"

Karnk was ook opgestaan en samen keken ze naar de rest van het gezelschap. Er was een klein vuur aangelegd op de heuveltop, waar de overblijvende vier gestalten zwijgend omheen zaten.

"Kom," zei Gaosar. "Laten we ons maar weer bij hen voegen. Ik heb het idee dat Oerbash je inmiddels wel weer vergeven heeft."

Gaosar hoorde zichzelf praten en zijn eigen manier van doen verbaasde hem. Er was een rustige autoriteit in hem gevaren, die hij bijna niet als eigen kon ervaren. Terwijl ze op het vuur afstapten, zei Gaosar: "Basho, ik denk dat Karnk graag meer wil horen over de liefde."

Oerbash keek op. Toen zijn blik die van Gaosar kruiste, grijnsde hij vergenoegd. Hij knikte zonder iets te zeggen en wees uitnodigend naar het vuur.

"Karnk is niet anders dan ik," zei hij en zijn bruine tanden glinsterden in het contrast met zijn witte snorharen, die ver over de glimlachende lippen hingen. "Niemand is anders dan ik, nietwaar?"

Mani schonk twee volle kommen in van de opwekkende kruidenthee, die in een grote bruine ketel boven het vuur hing. Toen het warme vocht in Gaosar's maag terecht kwam, onderging hij opnieuw een vreselijke pijnscheut, maar de kwelling duurde veel korter dan daarvoor. Hij besloot om gewoon door te drinken en daarmee eenvoudigweg zijn pijngrens te verleggen. De gedachte dat hij dit vocht later weer zou moeten lozen via zijn gepijnigde urinekanaal, ontmoedigde hem niettemin flink. Met mentaal geweld drukte hij de woorden, de zin, het hele beeld uit zijn hoofd.

'Allemaal beelden van de toekomst,' dacht hij, zichzelf zo over de angst heen helpend. 'Op dit moment moet ik wat drinken. Ik drink. Ik drink. Ik drink nu thee. Ik geniet ervan.'

Even bewoog er iets ergens in zijn geest. Een associatie van een gespitst oor, een onaardse aandacht, die volslagen nieuwe concepten in zich opnam.

'Precies', fluisterde Gaosar's innerlijke stem in dat onzichtbare Berseng-oor, 'ik geniet van dit lichaam. Van dit hele lichaam. Met jou erin. Ik neem mijzelf zoals het is, voor wie en voor wat ik dan ook ben. Met wat dan ook, dat mij pijnigt of beloont. Snap je, Berseng? Ik ben jij en jij bent nu mij...'

Kennelijk had er al ondertussen een heel gesprek plaatsgevonden, dat volstrekt aan hem voorbij was gegaan. Oerbash stond weer orerend

overeind en draaide zich met zijn inmiddels vertrouwde felheid om, vingerschuddend vooral naar Karnk en Mani.

"Het liefdesvuur is in zijn redeloze afhankelijkheid het meest wankel fundament voor samengaan!" verkondigde hij op scherpe toon.

"Natuurlijk brandt het fel. Maar op wat?! Het brandt op je lust, op de brandstof van je lichaam, verterend tot je skelet verkoold is. De werkelijke zoektocht leidt naar het innerlijk, het zelfbewegende oneindige, dat wat zichzelf voedt buiten de tijd. Snappen jullie?"

Hij maakte brede gebaren naar de hun omringende nacht. Karnk keek met gefronste wenkbrauwen en een gekwelde uitdrukking van onbegrip op naar de Tatmeester.

"Dus voor mij is het slecht om me af te geven met allerlei hitsige vrouwen?" vroeg hij onzeker. Oerbash maakte schokkerige bewegingen met zijn linkerarm alsof hij dat lichaamsdeel er maar ternauwernood van kon weerhouden om er op te slaan.

"Jij vod! Jij schijnheil! Blurpknobbel! Kijk alleen naar jouw eigen aandeel! Delg toch eerst eens jouw schuld! Jouw stompzinnige passie, jouw hersenloze omklemming verbrandt háár! Niet andersom. Bezie je egoïsme. Als het wicht jou geen licht en warmte meer kan bieden, dan wordt ze weggeworpen. En dan? Daarna? Wanneer volgt dan eindelijk de laatste?"

Het werd stil. De loodzware beschuldiging bleef onopgelost in de lucht hangen. Aarzelend schoof Tipo dichterbij in de lichtkring rond het vuur.

"Basho, u sprak van liefde, die ontbreekt," zei hij voorzichtig, voorbereid op stok en hand. "Maar ik voel echt meer dan alleen mijn lust. O, Nisha, ik meen het: mijn hele wezen is toegedaan aan die vrouw. Waar is, dat mijn zaad mij des nachts ontsnapt, als ik van haar droom. Maar ik wil haar ook dienen, in wat ze maar van me wil."

Grommend, in zichzelf mompelend stond Oerbash hem aan te kijken. Gaosar voelde een grote bewondering voor Tipo in hem opkomen toen hij zijn broer zo lang hoorde praten, terwijl de houding van de Tat ieder woord scheen af te keuren.

"Ik praat niet over het goed of het kwaad van jouw gevoel naar haar!"

bromde Oerbash. "Het zèlf bewegen beschrijf ik. Jouw vreesloze volheid. Jouw buiten de tijd zijn, terwijl je hart klopt, je ballen jeuken en je hoofd denkt! Terwijl! Ondanks dat! Snap je het? Of niet? Nee he?

Nou, wat?"

Tipo kon geen woorden voor een antwoord vinden, maar Gaosar ervoer een plotselinge lichtheid in zijn hoofd. 'Deze man overspeelt me,' dacht hij even vol vrees, maar toen was ook die gedachte weer weg, vervangen door een zich eindeloos herhalende mantra in zijn hersens: 'Mijn vreesloze volheid, mijn vreesloze volheid, mijn vreesloze volheid.'

Veel, veel later zag hij zichzelf zitten temidden van dit vreemde, ongelijksoortige gezelschap, dat niettemin zo verwant was, zo vertrouwd en veilig. Een diepe dankbaarheid naar Oerbash doorstroomde hem, ononderscheidbaar van een voller en voller wordend gevoel van zelfliefde. Het was zo veel, dat hij beide handen beschuttend op zijn hart moest leggen in een irreële bezorgdheid dat het orgaan er anders uit zou springen. Hij sloot zijn ogen in die extatische zelfinkeer. Om hem heen werd gedebatteerd en geschreeuwd, maar binnenin hem was er een onbenoembare vrede ontstaan.

Klap! Direct was hij weer klaarwakker. Vlak voor hem zat een verstijfde Tipo met twee knalrode wangen. De eerste klap was opnieuw aan Gaosar's waarneming voorbijgegaan, maar de intensiteit van de tweede bracht hem totaal terug. Met een vertrokken gezicht sprong de jongen op, alsof hij door een insect was gestoken.

"Genoeg, genoeg!" gilte hij. "Houd je broedse poten van me vandaan, of ik bega een ongeluk!"

Een eerdere keer dat zoiets was gebeurd, had Tipo's instinctieve reactie hem naar een werpmes doen grijpen, maar nu stond hij met uitgestrekte, gespannen handen, trillend als een espeblad, klaar om Oerbash naar de keel te vliegen.

De Tatmeester ging echter in een volslagen kalmte op de grond zitten. Onaangedaan gebruikte hij zijn zwarte, ebbehouten stok om een stuk hout, dat iets uit het vuur was gezakt, terug te duwen. Die handeling scheen al zijn aandacht op te eisen. Van zijn stuk gebracht keek de Bakjongen neer op de ontspannen bewegingen van de monnik. Hij deed twee zeer voorzichtige stappen terug en hurkte ook weer, intens op zijn hoede, een sfeer van onwereldse alertheid uitademend. Even gespannen keken de andere aanwezigen toe, hoewel Mani druk bezig was om te doen alsof hij niet keek.

Gaosar voelde hoe hij wel bij het gebeuren betrokken was, maar tegelijkertijd was het alsof hij met de ogen van iemand anders keek.

Deze waarneming werd gedaan door een geheel neutrale toeschouwer, iemand die ook niet van plan leek om ooit partij te kiezen. Aan de andere

kant van de kring begon ineens Gorba hard en schrill te giechelen. Verrast keek iedereen zijn kant op. Juist op dat moment zag Gaosar vanuit zijn ooghoek Oerbash een bliksemende beweging maken met de zwarte stok. Op de plaats waar net nog Tipo gezeten had, zwaaide de stok nu door het luchtledige. Trillend stond de zwarte jongen iets verderop, de ogen bloeddoorlopen, z'n vuisten samenballend en weer openend. Doodrustig gooide Oerbash met zijn andere hand een nieuw stuk hout op het vuur. Een volle, warme lach overspoelde zijn gezicht.

"Heel goed, Tipo Tennen," zei hij tevreden. "Dat begint erop te lijken, beste vriend."

Tipo hield niet op met trillen. Het leek of Karnk en Mani niet gezien hadden wat er gebeurd was, zo snel had het een en ander zich afgespeeld. Er werd niets meer gezegd. Gaosar vermoedde Gorba's medeplichtigheid aan de situatie, toen hij een bedachtzame blikwisseling opving tussen hem en zijn meester. Kort daarop ging het reisgezelschap zijn slaapplekken in orde maken. In de verte klonk kikkergekwak en een kort gekras van een kraai in de koeler wordende nacht.

Tipo had het bepaald niet koud. Naast zich hoorde Gaosar het ratelende geluid van klapperende kaken. Alsof Tipo koorts had. Maar hij wist dat het geen koorts kon zijn. Het duurde lange tijd voor de slaap de broers kon overmannen.

Niet iedereen kon zich die avond ontspannen in het vooruitzicht van een welverdiende nachtrust. Zeker een bepaalde gedrongen zwartharige man niet. Hij stond in een vensterloze kamer in de catacomben van het Huis van Oorlog op het eiland Illyan geobsedeerd in een constructie van kristallen lenzen te turen. Zijn vingers krabden geïrriteerd in zijn gevorkte baard.

"Dit gaat niet goed, dit gaat helemaal niet goed," siste hij tussen zijn op elkaar geklemde tanden. Zijn dunne, bloedeloze lippen spanden zich toe hij aan een koord naast zijn overladen werktafel rukte. Ver weg klingelde er ergens een bel. Het dwingende geluid bracht daar een schrale jongeman tot vloeken. Hij werd midden in een masturbatie gestoord en gegeneerd bracht hij zijn kleding weer in orde. Zijn opvallend lange en dikke geslachtsdeel was in zijn gezwollen staat nog steeds duidelijk waarneembaar in de dunne grijze pofbroek.

"Oh, hoe hij mij tergt, hoe die man mij tergt!" grauwde de jongeman. Om zijn seksuele opgewondenheid te maskeren sloeg hij een lange rode

mantel om en haastte zich toen door de donkere gangen naar het werkvertrek van zijn superieur, Rish Palo Kerko.

Sinds twaalf jaar was Kerko Hoofduitvoerder van het Huis van Oorlog en sinds zeven jaar President van het Genootschap der Doodvorsers. Met het voorzitterschap van de Rishe Raad was hij één van de machtigste mannen van de staat geworden.

Zijn assistent was op zijn minst in lichamelijk opzicht het opvallende tegendeel van zijn opdrachtgever. Hij was lang en nauwelijks gespierd, zijn lichaam getekend door jarenlange zittende arbeid. De onderbuik pulde lichtelijk uit, de lange nek boog wat naar voren, alsof het brein wilde ontsnappen aan de beperking van de opgetrokken schouders. Zijn vlassige baardgroei was onregelmatig, net als zijn dunne, sluike donkerblonde hoofdhaar. Zijn melancholieke gelaatsuitdrukking leek niet op een grote levensvreugde te wijzen. Alleen de geelgrijze snor met de parmantige punten omhoog accentueerde een bepaalde innerlijke trots. Voordat hij de deur van Rish Kerko's laboratorium opende, maakte hij met zijn linkerhand, waaraan hij een zware gouden zegelring droeg, een mysterieus teken op de deur. Geluidloos sprak zijn mond een toverformule en de zin: 'Dat je moge sterven onverwijld, onverwijld aan grop en vorig!'

De rituele buiging die hij bij binnenkomst maakte, stond in een wel heel schrill contrast met de innig-negatieve heilwens, die hij zojuist buiten het gezichtsveld van de tovenaard had geuit. Kerko keek op.

"Houdt je wellust je niet warm genoeg, dat je zelfs binnen een mantel moet dragen, Sarlof?" vroeg hij met een bitse ironie. De assistent verontschuldigde zich met een uitgestreken gezicht: "Ik was juist van plan om buiten even de benen te strekken, Hoogedelheldere."

"Een verbazingwekkende verandering in je avondgewoontes."

De tovenaard wees naar een stoel naast zich.

"Kijk jij eens naar de kleuren van Bayin en vertel me wat je denkt.

Tenminste, alleen het gedeelte van je smerige gedachten, dat betrekking heeft op het middenveld, daar in de buurt van Brank."

Sarlof verdroeg gelaten de insinuerende beledigingen en boog zich voorover naar het lenzensysteem. Aandachtig poogde hij zijn waarneming te interpreteren.

"Iemand schermt onze lezing af, Hoogedelheldere," zei hij bevreemd, maar uiterst alert nu. "En aan de hoogste rand van dat gebied vervloeien

op twee plaatsen zwartpurper en oranjerood. Dat is een combinatie, die eh... Ik meen... Hoe vreemd. Ik heb dat eenmaal eerder gezien, bij eh, bij Rish Kyosad, eh tja... Inderdaad. Zwartpurper... Tijdens mijn opleiding was men ervan overtuigd, dat in dat geval eh... Het zou kunnen dat eh... Iemand heeft, eh, er is, ik bedoel... Er is een oude kracht gewekt uit de vulkaan!" Zijn stem rees een halve octaaf van opwindning. "Maar dat is heel verontrustend!"

"Hoe prettig om te vernemen dat je hersens niet alleen uit spermavloeistof bestaan," was het commentaar van Kerko. "Maar wat jij ziet, dat kan ik allemaal zelf ook zien. Maar wàt is het? En wie heeft die kracht gewekt? Is Onsten aan de gang daar?"

"Het gebeurt vlakbij hem, dat is zeker, Hoogedelheldere. Onsten is bekwaam en ambitieus. Hij zou uitzonderlijk gevaarlijk voor ons kunnen worden, als hij zich verbindt met zulke oude demonen."

"Maar hoe komt Onsten aan de vaardigheid om zich voor onze lezing af te schermen? Hoe heeft hij zichzelf dat aangeleerd zonder dat ons zijn eerdere pogingen daartoe zijn opgevallen? En zwartpurper, Sarlof? Met zulke trillingen? En oranjerood er tegenaan, dat nog uitwaaiert buiten dat scherm? Dat is geen demon. Rish Kyosad uit Majeste, zei je. Ik mocht hem niet. En hij is ook altijd uit mijn buurt gebleven. Vertel me over hem."

"Rish Kyosad heeft zich steeds onttrokken aan alle verplichtingen van Staat en Raad, Hoogedelheldere. Naar een gerucht verluidde heeft hij zijn bloed vermengd met een Bindi-tovenares, tegen alle regels van het Mengkantoor in. Er is een onderzoek naar zijn handelwijze ingesteld door het Huis van Onderzoek. Zijn dood heeft echter de grond voor zulke verdere naspeuringen weggenomen."

"Ik herinner mij de zaak. Jij zat in de Bong van Getuigen (**) namens het Huis van Oorlog, nietwaar? Ben je volstrekt zeker van je conclusie met betrekking tot zijn dood?"

"Ik was bij de verbranding van zijn lijk. Daarom moest ik nu aan hem denken. In het vuur nam ik dit zwartpurper waar met lijnen van zilverachtig oranje."

"Wat?! Zilver! *Zilver* zeg je? Heb je dat toen vastgelegd in je rapportage, snotslurf?! Nee, natuurlijk!!"

Kerko rees woedend schreeuwend op uit zijn stoel en beukte met een vuist op de tafel, terwijl het uit zijn ogen spattende vuur er op duidde, dat hij het liefst zijn ondergeschikte rechtstreeks op diens verschrikte mond

had gehamerd. Sarlof was teruggedeinsd en stond nu bevend achter de tafel, terecht vertrouwend op de fysieke afstand tussen hem en zijn doldriftige superieur.

"Ik was nog maar kort assistent, Hoogedelheldere," piepte hij zenuwachtig. "Het was mijn eerste aanwezigheid in een Bong. Geen van de andere Getuigen is iets opgevallen."

"Jij walgelijke angstgier! Alleen je correcte waarneming van dit moment heeft je positie gered. Ik had je voor veertig jaar naar de keukendiensten moeten verbannen voor zulk een nalatigheid. Maar nu is er geen tijd meer te verliezen. Luister!"

Kerko gebaarde met een woeste aandrang naar de stoel naast hem en timide nam Sarlof weer plaats.

"Dàt is wat daar afgeschermd wordt, begrijp je? Het zilver! Iemand wil vermijden dat wij het zilver zien," gromde Kerko. "En dat kan maar op één ding wijzen. Onsten of iemand uit zijn omgeving heeft net zoals die vermaledijde Kyosad een Karsp (***) opgespoord in een mijn en misschien nog iets gevaarlijkers, een Vlert (****) of Berseng. Zulke wezens zijn zo oud, dat wij geen idee kunnen hebben over al hun vermogens en onze reacties daarop. Kyosad had duidelijk een Karsp in zijn lichaam opgenomen, dat is de betekenis van wat je zag, dat zilverachtige in het oranje. Het is goed dat hij dood is. Waarschijnlijk heeft hij zijn experiment met de parasiet niet overleefd. Ik zal nader laten uitzoeken wat daar aan de hand was, waar hij mee bezig was. We kunnen niet voorzichtig genoeg zijn. Jij vertrekt met de meeste spoed naar Bayin. Je confronteert Onsten met mijn chakralenzen. Als jouw lensproef purper en zilver vaststelt, dan smeet je hem alle slijmpraat, die je maar kunt bedenken in zijn brein en je biedt hem een verbond met mij aan, laat zeggen, eh, de positie van Toegevoegd Uitvoerder in het Huis van Oorlog. Als je *geen* bijzonderheden waarneemt, dan keer je hem gewoon binnenstebuiten. Neem een Overzichter (*****) mee en sommeer hem voor onderzoek hierheen. Als hij uit zichzelf al praat daar, des te beter. Wees op je hoede. Ik ken hem. Hij is vreemd en onbetrouwbaar, maar de enige die beschikbaar was voor het opvoeren van de oorlogsproductie van de mijnen. Als hij je onverhoopt ombrengt, zal ik je gruwelijk wreken! Schiet op nu. Je vertrekt direct."

Met de nauwelijks opwekkende troost dat zijn verscheiden te zijner tijd tenminste gewroken zou worden, nam Assistent Hiss Sarlof de onzekere

en onaangename missie naar Bayin op zich. Hij vertrok in de vroege ochtend samen met Hoofdoverzichter Mui Itward naar Bayin, op weg naar de mijnen van Brank. Onderweg passeerden de met manakonda's vliegende mannen een onopvallende heuveltop waar een onopvallend gezelschap lag te slapen. Hoewel, kennelijk lag één van de zes stille gestalten zich nogal in te spannen om het heuveltje niet te laten opvallen. Het is altijd het donkerste vlak voor de dageraad. Misschien hielp dat voldoende. Sarlof en Itward bleven inderdaad op hun koers naar de villa van Rish Uto Onsten, die een heel onprettig ontbijt stond te wachten.

Het blikkerige gezang van de eerste Dada-vogel wekte de slapers op de heuvel uit een vederlichte slagveldslaap. Allen voelden zich onuitgerust en kwetsbaar.

"Het is alsof ik de hele nacht voorbereid geweest ben op een nachtelijke overval, bereid om me dood te vechten," fluisterde Karnk tegen Gaosar.

"Er was iets heel vreemds aan de hand," beaamde de Halfbak. "Ik droomde dat ik door een dikke modder waadde en dat iets me zocht. Iets met kwade bedoelingen. Gelukkig was het blind. In de droom moest ik mijn hartslag verbergen, want dat zou hem op mijn spoor hebben kunnen brengen."

"Dat klinkt niet als een goed voorteken. Hoe liep je droom af?"

"Mijn hart vluchtte voor mij uit zonder geluid te maken en het wachtte mij op een veilige plaats weer op. Heel gek."

"Gelukkig. Dat klinkt weer beter. Het lijkt me niet op een voorspellende waarschuwing, die we ter harte moeten nemen. Wat is er aan de hand met je broer?"

Tipo's rode ogen leken erop te wijzen, dat ook hij weinig geslapen had. Toch liep hij in een aparte gemoedsgesteldheid rond, thee zettend en samen met Gorba koeken bakkend. Het meeste vreemde was dat hij zong. Vals en onverstaanbaar, maar toch.

"Ti heb ik nou nog nooit zo maar horen zingen," verwonderde Gaosar zich. De zon was nog maar net op en veel licht was er nog niet. De nachtelijke mist trok langzaam op. De mannen hoorden Oerbash aan de voet van de heuvel rondscharrelen. Wat hij zocht of deed, was niet te zien, maar flarden van een gorgelend gebrabbel bereikten hun oren. Er viel voor hen geen enkele betekenis in te onderscheiden.

"Loopt hij toverspreuken te mompelen?" vroeg Karnk zich af.

"Ik weet het niet," antwoordde Gaosar. Ze klopten hun dekens uit en maakten zich reisklaar. Toen Gaosar buiten het kamp zijn ochtendurine loosde, sneed de eerste straal als een kokend mes door zijn penis, maar daarna nam de pijn snel af.

`Als het niet erger wordt dan dit, is het dragelijk,' troostte hij zichzelf. Er kwam hem een Capais gezegde te hulp: Alles is tijdelijk, het kwade en het goede...

Lessen in ontlasting

(...)

- Had ik iets beters kunnen doen?*
- Het is maar goed dat niemand je onzekerheid hoort.*
- Nubisfahrd moet Kerko onder druk blijven zetten.*
- Jij kunt beter jezelf onder druk zetten.*
- Ik heb al twee keer mijn prognoses moeten bijstellen!*
- Ik verbaas me over het gebruik van je wil.*
- Ik verbaas me over uw verbazing.*
- Ik speel maar een beetje vandaag.*
- Ergerlijke gewoontes hebt u toch.*
- Je hoeft hier niet te komen.*
- U zou me missen!*
- Dat zou me verbazen.*
- Speelt u weer?!*
- Nee. Deze keer niet.*

Na hun ontbijt ging het gezelschap in een flink tempo verder. De natuur om hen heen was heel stil. Soms weerklonken er wat vogelgeluiden, maar verder was er niet veel meer te horen dan de regelmatige cadans van hun voetstappen op de weg. Zacht ruiste er een lichte wind in de toppen van de bomen. De weg daalde nog steeds, soms slingerend door een ondiep dal en dan weer even stijgend over een rotsachtige kam. Aan hun linkerkant en achter hen rezen de gekartelde randen van het IJzergebergte op, voor hen uit en rechts lagen wijduitgestrekte junglewouden, nu nog grijsblauwe pastelstrepen aan de horizon. Uit die richting kwam een nog koele, groene geur, het brede aromaspectrum van de tientallen boom-en struiksoorten die op de lagere en minder rotsachtige gedeelten van het eiland voor een nagenoeg ondoordringbare begroeiing zorgden. Gaosar en Tipo sloten de rij.

"Je zingt. Dat heb ik je nog nooit horen doen, Ti!"

"Het gaat ook heel goed met mij, geliefde broeder," antwoordde Tipo ineens met een zangerige falsetstem en als reactie daarop bulkten de stemmen van Mani en Gorba, die voor hen uit liepen, in een golf van blebtaal hun bekende onnadenkende commentaren. Karnk en Oerbash liepen naast elkaar voorop, weer in een druk gesprek gewikkeld. Vol verbazing zag Gaosar ineens hoe Oerbash een paar keer ter onderstreping

van iets, wat hij zei, een hand op Karnk's rug legde. Het gebaar drukte zo'n genegenheid uit, dat hij er even aan wennen moest. Hij maakte er Tipo op opmerkzaam.

"Die Tatmeester heeft vierenzestig gezichten," zei Tipo verwonderd. "Het ene moment wil je hem wurgen en het andere moment..., nou ja, zoiets dus."

Tegen het middaguur klommen ze over de Pas van Rissan, een diepe inkeping in een steile helling, die door de eerste Shir met Mengt-apparatuur was uitgehakt om een behoorlijke verbindingsweg over land mogelijk te maken tussen het noordelijke en zuidelijke deel van Bayin. Er waren diepe zaagsneden zichtbaar in het keiharde lavagesteente en de reizigers bewonderden luid de technische vaardigheden van de Shir en met name die van hun bijzondere bondgenoten. Voorbij de pas hielden ze halt in een kleine dalkom, opzij van de weg. Een ondergronds stroompje kwam hier aan de oppervlakte en in die vruchtbare omgeving groeide allerlei eetbaars. Opnieuw werd er een ongemeen smakelijke lunch toe bereid.

"Dit vorstelijke eten van jullie zal ik het meeste missen," zei Gaosar als een grapje tegen Mani, terwijl hij sisai-worteltjes stond te snijden voor de soep.

"Je zal nog heel veel meer heel erg missen," antwoordde de tengere Vuurlander naast hem ernstig. "Het beste voedsel gaat niet door de maag, zegt Mani's meester altijd."

Gaosar slikte even om deze waarheid te kunnen verteren. Naast hen was Gorba bezig om de vervormer op te stellen. De pootjes werden uitgeklast en als een traktatie vooraf legde de grote man er zes dikke, donkergele wilde maïskolven in. Op dat moment wenkte Oerbash Gorba, wijzend op iets tussen het struikgewas. Gorba ging op zijn knieën kruipend op nader onderzoek uit. Plotseling begon de vervormer een rookspoor af te geven. De maïs had er kennelijk te lang in gelegen. Oerbash, die er vlak naast stond, rukte het deksel open. Een zwarte wolk borrelde er uit en in een flitsende beweging veegde Oerbash het interieur leeg.

Tipo, die aan de andere kant zit met zijn rug naar het apparaat, kijkt verrast op, nauwelijks op tijd om de zes op hem afvliegende vuurkogels waar te nemen. Karnk en Gaosar zijn allebei getuige van wat in eerste instantie een onvoorstelbare kwaadaardigheid van de Tat lijkt. Ontzet

kijken hun ogen naar Tipo, die zich echter weerlichtend snel en koprollend opzij laat vallen. Ongedeerd vliegt hij overeind, terwijl de rokende projectielen nasmeulen in het geplette gras, daar waar hij net nog zat. Daar staat hij nu, lacherig, ondeugend, tong uitstekend naar Oerbash. Die zit ook te grijnzen, heel breed te grijnzen. Gaosar voelt zijn hart bonken in zijn keel. Hij heeft geschokt Karnk's jak vastgegrepen. Ontredderd denkt hij: 'Als die man *mij* dat geflikt had, mijn kloten! Dat vuur was door mijn broek heen gebrand, mijn pik verbrand, voordat ik ...!'

De rest van de woorden verstommen in het brullende, schoonwassende vuur in zijn hoofd. Een kruitbom van inzicht explodeert: 'Dàt! Die waakzaamheid. Altijd alert zijn! Dat is wat Oerbash provoceert! En Ti staat hem nu te bedanken!'

Het wonder bereikt ook Karnk. Gaosar kijkt recht in diens gezicht, dat open gebloeid is als een roos in de ochtend.

"Hee, Basho!" brult de reus uitgelaten vrolijk. "Dat dééd je er om, ouwe apenketser!"

Maar dat is toch de verkeerde reactie, want Oerbash foetert hem uit, dreigend met de stok en scheldend: "Windkraam! Pishuis! Weet jij weer alles? Zelfingenomen vreetbuil. Ga jezelf bepissen in het bos, voordat ik je op je stomme smoel sla. En bemoei je alleen met je eigen zaken, slurf!"

Karnk stapte afgebluft achteruit, het tijdloze momentum was weer voorbij. Op zijn hoede manoeuvreerde hij zich zo snel hij kon buiten Oerbash' stokbereik. Gaosar bemoeide zich ook even stilletjes met zijn eigen zaak: zijn plotsklaps begrijpen, waarom Mani en Gorba permanent in Oerbash' nabijheid wilden zijn. Waarom ze goed nadachten over hun vragen en antwoorden. Waarom ze allerlei methodes om maar niet te hoeven denken uitprobeerden. En iets van hun gemoedsrust en bovenal iets van hun vertrouwen kwam ook over hem.

Na het eten ging Gaosar met zijn voeten in het water van het beekje zitten. Eten en drinken deed hem onafgebroken zeer, maar hij wende er min of meer aan. Nu sloot hij zich met dichte ogen van alles af. Het kabbelende water langs zijn enkels nam veel van zijn onrust en zorgen mee. Tijd verstreek. Gaosar deed zijn ogen weer open, toen iemand zacht zijn elleboog aanraakte. Het was Mani, die naast hem op een grote platte steen was gaan zitten. Zonder iets te zeggen keken ze samen naar een

langwerpig vergeeld blad van een struik aan de andere kant van het stroompje, dat aan een dikke spinragdraad hing. Om en om dwarrelend vormde het een reflecterend perpetuum mobile in het gouden zonlicht. "Het lijkt wel echt goud, vind je niet, Gaosar?" vroeg Mani. Gaosar knikte alleen maar.

"Mani is een beetje nieuwsgierig naar jouw rijkdom," vervolgde de man na een korte stilte. "Jullie gezelschap lijkt nogal zwaar (*). Is dat zo?" Gaosar keek van opzij neer op het glanzende punthoofd. Mani bleef, alsof hij eigenlijk nauwelijks geïnteresseerd was in een antwoord, naar het rondtollende blad kijken.

"Ach, mijn broer en ik hebben nogal wat bitterzout gewonnen op Capai," zei Gaosar. "En we hebben kortgeleden een beetje lood eh... verdiend."

"En Karnk?"

"Ik geloof dat hij Kendo-amuletten verkoopt aan de Shir. Hij hoeft niet te bedelen in elk geval."

"Jullie willen naar Utrag, niet?"

"Ik wil pogen om daar mijn polsband te verkopen op de markt. Er is me verteld dat die daar heel veel waard is."

"Zo, zo. Deze monniken gaan niet naar Utrag."

"Wat is jullie bestemming dan, Mani?"

"Dat weet Mani niet. Maar de meester heeft gezegd: drie dagen. Dus zullen onze wegen niet veel verder samengaan."

"Het zal me spijten," zei Gaosar in alle oprechtheid. Na een stilte vroeg Mani: "Gaosar, vind je dat je iets van mijn meester geleerd hebt?"

"O, zeker wel!" antwoordde Gaosar. "Hij heeft ons verhalen verteld, die niemand kent. Eenieder van ons heeft van hem onbetaalbare dingen geleerd. Waarom vraag je dat, Mani?"

"Oerbash wil een soort schip bouwen op Bonewits. Mani spaart lood daarvoor. Er zullen veel mensen op dat schip kunnen wonen. Als jullie naar Bonewits komen, zouden jullie daar misschien ook vreugde in scheppen? Wellicht kun je Mani daarvoor wat van je rijkdom afstaan, misschien lenen?"

Gaosar keek heel zuinig.

"Het is niet zo eenvoudig om lood te verdienen op Tillant, heb ik begrepen. We zullen zelf alles hard nodig hebben."

Mani had een raadselachtige glimlach op zijn smalle gezicht gekregen.

"Herinner je je wat Oerbash heeft gezegd over het vloeien van het lood?"

Gaosar aarzelde: "Hij heeft zo veel verschillende dingen gezegd. Wat bedoel je precies, Mani?"

"De meester zegt: 'De stroom van het leven is het vertrouwen in het vloeien van het hete lood, soms dun, soms dik.' En hij zegt ook: 'Wat je geeft aan het begin, komt terug aan het eind.' Dat is een Wet zelfs, meent Mani."

Gaosar begon te lachen: "Mijn wet is ook simpel. Niet meer uitgeven dan je verdiend hebt. Ik vertrouw op mijn eigen handen. Vertrouwen op iets van buiten, nou, nee. Daar ben ik niet zo'n ster in."

"Stel je eens voor dat je de helft van al je lood aan Mani zou geven, voor het grote schip van Oerbash," zei de kale Vuurlander met een opgewonden blos, die ook de schedel scheen te overtrekken. "En dat je er op zou durven vertrouwen, dat het gewoon naar je terugvloeit volgens de wet van Oerbash."

"Dat zou een grote stap voor me zijn," gaf Gaosar toe. "Dan moet ik wel heel veel vertrouwen hebben in mijzelf. Maar mijn verstand zegt me dat ik het nooit terug zal krijgen. Je vraagt me dus eigenlijk om zo maar iets weg te geven. Zo maar. Ik ken jullie pas drie dagen."

"Het zou iets heel nieuws voor je zijn," suggereerde Mani. "Iets om je innerlijke angst te bestrijden dat je niet en nooit genoeg zult hebben."

"Mijn leven is heel onzeker," zuchtte Gaosar. "Wat zal de Berseng met mij doen? Wie zal er voor mij zorgen, als ik geen lood meer heb?"

"Het zijn allemaal angsten, Gaosar. Nog steeds geen vertrouwen."

Gaosar bleef lang stil. Uiteindelijk zei hij: "Ja, ik begrijp wat je bedoelt, Mani. Ik zal er met Tipo en Karnk over praten."

"Wat is dat nu voor een onzin?" vroeg Mani plotsklaps geïrriteerd. "Je stelt je beslissing uit naar de toekomst. Misschien valt er dadelijk een boom op je hoofd! Het is toch jouw lood? Je draagt het nu in je gordel. Waarom anderen naar hun mening vragen? Wees toch eens dapper. Doe eens iets alleen voor jezelf. Het gaat toch om jouw vertrouwen in de wet, toch niet om hun vertrouwen?"

Mani's felle toon en de waarheid achter het argument troffen Gaosar.

"Ik hoor je gelijk, Mani," zei hij voorzichtig.

"Nou, raadpleeg je binnenste hart dan!" drong Mani aan. Gaosar sloot zijn ogen. Binnenin zei een stem: 'Mani heeft je angst blootgelegd. Ontkracht die angst. Spring in het zwart. Oerbash heeft je onbetaalbare dingen geleerd, zei je net zelf. Nou dan? En bovendien zal de Tat je dankbaar zijn, vooral als je veel geeft...'

Daarmee was het besluit genomen. Gaosar gespte twee van zijn vier loodgordels af en gaf ze aan Mani, die er in een oogwenk mee verdween.

'De helft van mijn lood!' Het wekte een storm van waanzin en vrijheid tegelijkertijd. In het oog van die storm lag een uiterst waardevol zakje met dunne zilveren kettinkjes in Tipo's tas, waar Mani niet van wist. Over dat beeld spoelden direct nieuwe golven van onzekerheid heen, toen hij aan alle mogelijke commentaren en kritieken van Tipo en Karnk dacht. Terwijl Mani hem uitvoerig bedankte en opstond, voerde Gaosar de ene na de andere dialoog in zijn hoofd met zijn nog van deze gebeurtenis onkundige makkers. Wat zou hij zeggen, als Karnk..? Als Tipo vindt dat ...

Subtiele en harde verdedigingen, handige ontwijkingen en gepareerde aanvallen wisselden elkaar in een moordende vloed af. In een tussentijds moment van rust beseft hij plotseling dat dit het ergste was. Niet de reële confrontatie straks maar dit tumult in de geest, nu. 'Goed! Ik heb het begrepen!' schreeuwde hij tegen zichzelf. 'En waar is waar, ik wilde er van alles en nog wat mee bewijzen! Ja! Dat is zo! Uitsloverij en bedelen om goedkeuring, precies, dat was het allemaal. Het is de angst dat ik de ware zin van het leven mis, als ik mijn angst niet leer overwinnen. De angst dat Oerbash me ondankbaar zal vinden, de angst dat Mani me laf zal vinden, de angst dat Karnk me krankzinnig zal vinden, de angst dat Tipo teleurgesteld zal zijn. En ik ben bovenal bang dat ik mijn eigen intuïtieve beslissing niet goed met woorden zal kunnen verdedigen. Ik schaam me voor mijn angst! Het is allemaal de angst voor de angst! Precies!'

Die laatste zin schreeuwde hij nog eens hardop: "De angst voor de angst!"

Karnk had het gehoord en kwam op een draf aangesneld.

"Wat is er met jou?" vroeg hij bezorgd. Gaosar verloor geen tijd: "Ik heb de helft van mijn loodgordels aan Mani gegeven voor een boot die Oerbash wil bouwen op Bonewits."

Karnk's mond viel open.

"Jij bent gek!" kreeg hij eruit. "Zoveel?!"

Karnk's oordeel sneed door Gaosar's ziel.

"Zó veel!" bevestigde hij scherp.

"Klootverspiest!" vloekte Karnk. "Zó veel... De helft van alles wat je met je bloed en je tranen verdiend had..."

Toen begon hij te schaterlachen, terwijl Gaosar hem stomverbaasd aankeek. Pas na lange tijd was Karnk weer aanspreekbaar.

"Die smeerbal van een Mani, die heeft je de hëlft afgetroggeld?" hinnikte hij. "Ik lach me gek."

Gaosar kon er nog helemaal niet om lachen en gekwetst sneerde hij:

"Nou en? Wat is daar nou om te lachen als een domme slijmslurf? Vind je mij zo stom dan?"

"Nee, nee, nee, helemaal niet. Je begrijpt me verkeerd," zei Karnk weer wat ernstiger. "Ik vind je alleen zo vrijgevig. Die ouwe bedelaar heeft het mij ook gevraagd maar *ik* heb hem niet meer dan twintig parsies gegeven!"

Gaosar was sprakeloos door de onverwachte wending van het gesprek. Ergens in zijn brein brak een strakgespannen draad en als wezenloos zat hij naar Karnk te grijnzen zonder iets te kunnen zeggen of denken.

"Zeker opgelucht, hè?" vroeg Karnk. Gaosar knikte. Karnk keek ontzettend ondeugend en zei insinuerend: "Je hebt hem vast niks van dat zilver verteld, jij slimpie. Beken het!"

Gaosar moest ietwat betrap *'ja'* knikken.

"Nou dan is er niks aan de hand!" grijnsde Karnk. "Met z'n drieën zijn we nog steeds rijk. Weet je wat? We gaan dat viere vanavond. Een eind verderop is een enorme luxueuze uitspanning. Ik ben op die hoge heuvel geklommen daarstraks en dan kun je hem zien liggen, op de viersprong, waar we de weg naar Pyrrus kruisen. Gorba is er ooit eens geweest, vertelde hij me. Ik ga ons allemaal eens waanzinnig trakteren. Daar heb ik nou es zin in. En ik wil die Tat wel eens in een beschaafde omgeving zien manoeuvreren."

Met de armen om elkaars schouders geslagen liepen ze terug naar het kampement, dat door Mani en Gorba al zo goed als opgebroken en opgeruimd was. Oerbash lag nog te slapen. Pas toen ze klaar waren, maakte Mani hem wakker. De klim naar beneden duurde nog vrij lang en het begon al te schemeren toen ze de viersprong bereikten. Met een breed, joviaal gebaar herhaalde Karnk zijn uitnodiging voor het diner, op de uitspanning wijzend. De monniken reageerden heel vreemd. Oerbash stond op een ongeïnteresseerde wijze naar de avondlucht te kijken, Gorba ging op zijn hurken zitten en bestudeerde aandachtig de steenachtige grond van het pad. Mani wees naar rechts.

"Dat is de weg naar Faz en die, die naar links is de weg naar Pyrrus.

Rechtdoor is de weg naar Utrag. Brank is de aarde, Pyrrus het vuur, Faz

is de lucht en jullie gaan de weg van het water, Utrag. Goeie reis."

Tot hun stomme verbazing startte Oerbash ineens met een soort snelwandelen, de weg naar Faz inslaand. Gorba volgde zijn voorbeeld, zelfs niet stoppend om afscheid te nemen. Mani stak alleen een hand op en rende achter hen aan. Het was een uiterst verwarrende situatie. Tipo schreeuwde de monniken nog een groet na, waar een grote vertwijfeling in doorklonk, maar niemand antwoordde meer. Karnk zei met een teleurgestelde klank in zijn stem: "Nou, die hebben de poet binnen en maken dat ze weg komen, voordat we spijt krijgen."

Tipo draaide zich om en zei emotioneel: "Sommige reusachtig grote mensen blijven zich toch nog altijd groter voordoen dan ze zijn."

Gaosar viel hem bij: "Gierig ventje. Wat fijn voor je dat jij nou alleen ons tweeën maar hoeft te trakteren!"

Hij haalde zijn ogen weg van de kleiner en kleiner wordende figuurtjes van de drie monniken en zette er een flinke pas in, op weg naar de lokkende lantaarns van de herberg. Toch voelde hij zich heel verlaten. Onderweg vertelde Tipo dat niemand hem om lood gevraagd had en hun verbazing nam alleen maar toe. Tipo vond de beslissing van zijn broer overigens uitstekend.

"Jij kan met wat je hebt, doen wat je wilt. Dat méén ik!" zei hij ten overvloede. "Niet veel aan die Oerbash is gewoon," mopperde Karnk. "Dus gewoon afscheid nemen is er natuurlijk ook niet bij."

In Gaosar's achterhoofd roerde zich een gedachte: 'Een Niet-Werkelijkheid en dus een Niet-Afscheid.'

Maar de diepere omvang van dat beeld ging te ver voor het moment. Daar zou een ander tijdstip voor moeten komen. In het hier en nu was Niet-Denken in zijn door deze onverwachte scheiding opgewekte tijdelijke gevoel van eenzaamheid al moeilijk genoeg.

De befaamde herberg was meer dan driehonderd maanden oud, wat zichtbaar was aan de vorm van oude wapenschilden boven de deuren en aan een verwarmingssysteem voor heet water, waar nog steeds een zonnepaneel en geen verdichtersconstructie voor gebruikt werd. Bij de hoofdingang stonden uiteenlopende vervoermiddelen geparkeerd. Naast ezel-en buffelkarren zagen de reizigers ook enkele luchtwagens, hetgeen er op duidde, dat hooggeplaatste Shir en misschien zelfs Rishe deze uitspanning bepaald niet te min vonden. Een rijk beschilderd bordesbord boven de ingang liet in het schrift van de Shir de naam lezen: Mah

Tonald. Aan weerskanten van de naam was het wapenschild van dit vooraanstaande Shirgeslacht afgebeeld, een rode, dikke zwijnskop op een veld van groen eikenloof. Eronder stonden twee gekruiste priemachtige voorwerpen, mogelijk degens, mogelijk een braadspit.

Er klonk hun het geroezemoes van een grote, etende menigte tegemoet. Onder lange luifels buiten kon men zich oprissen en verkleden, van welke service de vrienden graag gebruik maakten. Binnen scheen er aanvankelijk geen tafel meer vrij, maar een tengere bediende bracht hun na een kort wachten naar een smal tafeltje vlakbij de keuken, dat net werd afgeruimd. De lucht van exotische gerechten, zo dichtbij, deed hun watertanden en ze konden maar met moeite een keus maken uit het rijke aanbod. Karnk bezag iets pruilend de prijslijst.

"Hier worden sommige lieden uitzonderlijk rijk," miezerde hij, maar dat gevoel verdween toen het voortreffelijke voorgerecht verscheen, een dikke gevogeltesoep met gesnipperde koriander. Met verbazing en enig ontzag zagen de mannen de constante stroom van personeel in en uit de keuken vloeien. Naast de deur stond een hoge, groengelakte servieskast, die haast tot aan het plafond reikte. Hieruit pakte men voor elke gang schone borden, terwijl afwashulpen via de open achterkant en een luik in de muur nieuwe stapels aanschoven.

Nieuwsgierig bekeek Karnk alle bedrijvigheid. De Shirgérant viel hem op, een lange man met lang sluik haar, die toezichthoudend vanuit een verhoogde alkoof naast de kast regelmatig hartstochtelijk diep in zijn neus peuterde. Het opgediepte resultaat draaide hij dan tot een balletje. Tot tweemaal toe zag Karnk hem dat kleinood onopvallend onder de brede buffetplank van de servieskast plakken. Bij 's mans derde toevoeging trok hij ineens zijn hand vol afschuw terug. De afstand maakte een ondubbelzinnige conclusie onmogelijk, maar de mimiek van de gérant deed Karnk vermoeden dat hij in intiem contact was gekomen met een nog natte sliert van een collega-peuteraar. De man keek steels om zich heen en wreef toen de rug van zijn hand schoon langs de zijkant van de buffetplank.

Al deze pikante details waren Tipo en Gaosar ontgaan, maar wel viel hun op dat Karnk zijn aanvankelijk vrij bescheiden bestelling veranderde in een veel duurder gerecht en uitbundig kostbare wijnen en extra delicatessen voor zijn tafelgenoten liet aanrukken. Gaosar vermoedde in eerste instantie slechts dat hun reuzenvriend met een fikse dinerrekening

zijn gierigheid ten opzichte van Mani's gebedel wilde compenseren. Uit smakelijk eigenbelang had hij geen enkele behoefte om die neiging van zijn bloedbroeder in de weg te staan. Een toepasselijke uitspraak van Oerbash schoot hem te binnen: 'Ieder zijn eigen les op zijn eigen tijd.' Karnk bestelde na een al copieus maal als dessert nog een handhoge vruchtentaart, die op een zilveren schaal werd opgediend. Toen de bediende verdween, bukte Karnk even snel maar op een rare, steelse manier onder de tafel. Gaosar zag in een flits de kleurige punt van een neusdoek en direct was hij alert. De blik van Karnk, die van besmukte voorpret, leek op die van een veertienjarige met een handboortje in de damestoiletten. Ineens tilde Karnk de hele schaal op, luidruchtig het product bewonderend en het etablissement prijzend om zijn uitgelezen kwaliteit. Zijn reuzengestalte en welbespraaktheid trokken de geamuseerde en instemmende aandacht van omringende eters. Sommigen hieven zelfs spontaan toastend hun wijnbeker naar hem op. Zonder waarschuwing slaakte Karnk plots een doordringende kreet van afgrijzen, terwijl hij de schaal op ooghoogte hield.

"Wat is dit!?" bulderde hij, wijzend met zijn neus. Gaosar en Tipo sprongen beducht op slang of spin overeind. Eerst keken ze naar de tafel, toen naar de schaal. Onder de rand zat een monsterlijke snotklodder geplakt. Om hun heen reikte het publiek de halzen. Overal zag men verschrikte blikken van het personeel. Nogmaals herhaalde Karnk zijn woeste vraag en direct schoten twee bedienden en de lange Shirgérant toe, actief hun aanvankelijke angstige verstijving bestrijdend. De gérant dwong Karnk de schaal weer op de tafel te zetten en duwde hem terug in zijn stoel, sussende geluiden makend. Zijn geroutineerde handelwijze hielp hem weinig, want Karnk pakte een mes en schraapte in één beweging de klodder los en hield hem de Shir onder de neus.

"Waar komt *dit* vandaan, Sar? Dit is snot! Of niet soms?" schreeuwde hij razend, er tevens nadrukkelijk voor zorgend dat het reikhalzende publiek het getoonde ook kon zien. Een uitwaaierend gemompel trok door de herberg. De gérant zat beslist al heel lang in het vak. Hij bleef zeer kalm en zei rustig en nadrukkelijk, ook goed verstaanbaar voor de andere aanwezigen: "Edelgeboren Sares, u heeft hier buitengewoon goed gegeten. Ik heb mij zelf steeds vergewist van de kwaliteit. Uw rekening is navenant hoog. Ik zal mij over dit kleine viesje ontfermen en juist maar *niet* vragen waar het vandaan komt."

De aanvankelijk zo positief meelevende ogen van de omringende gasten keken plots heel anders. De gérant insinueerde bedrog van deze toch wat schamel geklede buiteneilandse reizigers. Ja, ja, werd er geknikt, hoe schandelijk! Tot ontzetting van zijn vrienden nam Karnk de belediging echter heel hoog op. Grommend als een beest stond hij op, bijna een hoofd boven de lange gérant uitstekend.

"Niet vragen, zegt u?" tierde hij. "Dat gaan we wèl vragen, snotkop! Ga je insinueren, dat ik niet wil betalen soms? En ga je me vertellen dat ik me bij deze smeerlapperij moet neerleggen?"

Hij greep de gérant bij de arm en deed een paar stappen in de richting van de buffetkast.

"Waar deze `viesjes' vandaan komen, vraag je. Nou, niet uit de lucht in elk geval maar hier vandaan, slurf!"

In een onverwachte, driftige beweging schuurde hij onderarm en hand van de geschokte man strak langs de hele onderkant van de buffetplank, generaties neusvocht mee wrijvend. De gérant was doodsbleek geworden, het flauwvallen nabij. Op zijn geelwitte jasje waren diverse pulkballetjes blijven plakken. Karnk was door het dolle heen. Hij pakte wat van het vette bewijsmateriaal en maakte aanstalten om de andere tafels te bezoeken. Dat voornemen bracht de gérant weer tot zijn positieven. Verder in de zaal waren er verschillende mensen opgestaan om te zien wat er zich bij de keukendeur afspeelde. Er snelde een tweede Shirgérant toe, ingeseind op alarmfase tien door één van de bedienden. Aan zijn uiterlijk te oordelen was hij een oudere broer van de pulker.

"Sares, Sares, moge u ons vergeven!" sprak de man met stemverheffing.

"Deze misverstanden moeten onmiddellijk opgelost worden. Ik bid u, komt u alstublieft mee naar mijn kantoor. Alstublieft, alstublieft."

Karnk liet zich ternauwernood vermurwen, maar Tipo en Gaosar die inmiddels ook wat van de schok hersteld waren, duwden wat overredend tegen hem aan en zo verdween de optocht van het restauranttoneel.

Razendsnel werd er achter hun rug afgeruimd, alle bewijs verdonkeremaand. Karnk hield echter het mes met het grote stuk neusvuil nog steeds in zijn hand, het als een jachttrofee vooruitstekend. Zijn andere hand omklemde in een ijzeren greep de besmeurde onderarm van de eerste gérant, de arme man meesleurend naar het kantoor. Daar werden stoelen aangeschoven maar de reus weigerde te gaan zitten. Er kwam gehaast en licht hijgend een zwaarlijvige, licht kalende Shirvrouw binnen, uitgedost in een wijde, okergele mantel en behangen met

vonkende juwelenkettingen. Haar kleine ogen kneep ze tot spleetjes dicht. Zonder twijfel was zij de eigenaresse van de herberg.

"De Hoogwaarachtige Zahrien Tonalde," stelde de tweede gérant zijn werkgeefster voor. Karnk gaf haar geen kans tot initiatief maar begon omstandig zijn beledigdheid te beschrijven, zo nu en dan aangevuld of passend afgeremd door Tipo en Gaosar, die hadden besloten om loyaal mee te spelen. Na enige tijd onderbrak de dikke vrouw Karnk op uiterst scherpe toon: "Sar, aanvaardt u mijn verontschuldigingen?"

Karnk antwoordde met precies diezelfde scherpe intonatie:

"Hoogwaarachtige, wat koop ik voor uw verontschuldigingen?"

De vrouw keek hem zonder angst recht in zijn ogen en zei: "Een maaltijd van dezelfde omvang ergens anders!"

Karnk keek als wanhopig zijn gezellen aan.

"Een schamele vergoeding van onze schande," mopperde hij. "En waar vinden wij op dit uur nog vervoer? Wij hadden hier de nacht door willen brengen, maar daar peins ik onder deze omstandigheden niet meer over. Wat een schande, wat een schande!"

De eigenaresse was snel van begrip.

"Ik zal u met mijn privé-luchtwagen naar uw volgende bestemming laten vervoeren," zei ze. Zuchtend ging Karnk zitten.

"Vooruit, men moet zijn kwaadheid niet te lang bij zich houden," sprak hij gelaten. "We zijn onderweg naar Utrag en ik neem uw verontschuldigingen en uw schadevergoeding aan."

Binnen de kortste tijd zat het gezelschap hoog in de lucht, Karnk vier Bolts rijker.

"Wie geeft, zal ontvangen," sprak hij cryptisch om de tengere maar zwaar besnorde wagenbestuurder niet op verkeerde gedachten te brengen.

"De rest van de maaltijd was overigens uitstekend," zei Tipo.

"Wat kan een mens toch soms een last van verkoudheid hebben," vulde Gaosar aan. Daar moest het gesprek noodgedwongen toe beperkt blijven, hoewel dit soort gebeurtenissen nog eens zo weldadig is, als men er extra genietend over na kan babbelen...

Op advies van de piloot daalden ze dicht bij de inmiddels voor de nacht gesloten noordelijke poort van de stad Utrag. Hij wist daar een klein restaurant met een keurig passantenverblijf. De eigenaar was een ver familielid van hem en absoluut, absoluut betrouwbaar, zoals de kleine

Bindi niet naliet te verzekeren. Het leek erop dat hem het welzijn van zijn passagiers werkelijk ter harte ging. Het gebouwtje lag op een lichte glooiing en bood een schitterend uitzicht op de vele nachtelijke lichtjes in de gesloten stad. Toen ze uitstapten, boog de piloot voor hen.

"Vergeef een eenvoudige lepelmaker, dat hij zich uitspreekt, o, heldergeboren Sares," zei hij met glinsterende ogen. "Maar u bent de eerste die het geslacht Mah Tonal lood uit de zak wist te kloppen. Het gehele Bindi-personeel zal uw daad met vreugde, hoop en weemoed blijven gedenken!"

Na de lange, noodgedwongen beheerste stilte in de luchtwagen was de aanvankelijke innerlijke uitgelatenheid van de drie vrienden gecondenseerd tot een warm vreugdevol gevoel van vertrouwen in de stroom van het vloeiende lood. Zonder poespas bedankte Karnk daarom de piloot en drukte hem enkele parsies in de hand.

"Alsjeblieft, deel in onze winst," zei hij breed grijnzend "en onthoudt mijn waarneming: in al het grote en sterke zit minstens één zwak plekje!" Opgetogen herhaalde de Bindi deze magische zin.

"Mag ik uw naam weten?" vroeg hij vol bewondering.

"Welja," antwoordde de reus. "Ik ben Karnk Bartas uit Kendoland. Dacht je dan ooit nog van me te horen?"

"O absoluut, Sar Bartas," zei de kleine snor en vreemd genoeg wisten de vier mannen daar en toen ineens allemaal volkomen zeker, dat dit inderdaad een correcte voorspelling zou blijken te zijn.

Later, liggend op hun houten britsen in één van de slaapvertrekken van Ceran Dubbelgoeds Pleisterplaats, moesten ze uiteraard nog een tijdje heel hard lachen. Toen het weer stil was, probeerde Gaosar één van de oefeningen uit, die Oerbash hem geleerd had. Hij visualiseerde een verbinding van zijn stuitwervel met het binnenste van de aarde en stelde met behulp van denkbeeldige rozen om zich heen een aura-begrenzing op. Een vreemd kloppen in zijn hoofd gaf hem het idee dat deze activiteit niet ongemerkt aan de Berseng voorbij was gegaan. Tot zijn verbazing zei ook Tipo er iets van. In het donker klonk diens stem een beetje bezorgd: "Ik weet niet wat je aan het doen bent, Gaosar, maar ik voel dat je iets aan het veranderen bent hier. Wat gebeurt er?"

"Het is iets van Oerbash," antwoordde Gaosar, door Tipo's stem teruggebracht in de normale werkelijkheid. "Hij noemt het een rozenveld. Het maakt de uitstraling van je lichaam dichter, zodat er geen

tovenarij van anderen in kan. En als er toch iets al in zit, kun je die gedachtenvormen er ook makkelijker uitpoetsen. Ik zet ze dan gewoon buiten mijn rozenveld. Zal ik het jullie ook leren?"

Onwillig bromde Karnk: "Ik ben doodmoe van al die uitsloverij. Ik ga slapen."

Tipo was belangstellender, maar hij had veel moeite met de onderwezen techniek.

Toen het een tijdje stil bleef, informeerde Gaosar hoe het ging, maar Tipo gaf geen antwoord meer. Hij was in een droom verzeild en stilletjes ingeslapen. Gaosar ontspande ook. Voordat ze hun slaapplaatsen hadden opgezocht, had hij zich boven een latrine achter de herberg heel voorzichtig ontlast. De pijnen waren aanzienlijk minder geworden en dat had hem enorm opgelucht. Het rozenveld voelde aan als een tedere cocon om zijn kwetsbare lichaam heen. In een vredig besef van veiligheid sliep hij in.

Al heel vroeg werden ze de volgende ochtend wakker, verkwikt en vrolijk. Op de veranda serveerde Sar Dubbelgoed een ontbijt van brood met geitenkaas en een zuiverende kruidenthee voor zijn gasten. Ze waren die ochtend de enigen. De stad Utrag bood van deze afstand een indrukwekkend beeld. De zon begon net op te komen en er hingen nog dichte nevelslierten boven de zwartbruine, hoge muren, die nu vermengd werden met een nog enkele tinten donkerder grijsblauw van de rook van duizend vuren, overal in de stad ontstoken ter bereiding van de diverse ontbijten. Eén gebouw torende opvallend boven de andere uit. Ze vroegen de waard ernaar.

"Daar zitte de Shirbaze op hun luie warreme vlees te prate over belastingverhoging voor kleine luie as mijn. Kenne ze die Pirti nog meer dure bomme op derlui harsens gooien. Van wat dat allegaar kos, kenne wij die Pirti allemaal tien jaar voor niks te ete geve."

"Wat moet je betalen, Ceran?" vroeg Tipo.

"De gaarders neme zo'n bietsje mijn hele kastanje-oogst mee."

Dubbelgoed wees naar de boomgaard achter de herberg, waar tientallen tamme kastanjabomen stonden. "Daarom ben ik blij met klanten as jullie. Da's lood in de hand. Dat ken een bijdehand mannetjie as ik ergens verstoppe, voordat die Shir me leeg komme hale."

"Protesteert er wel eens iemand?" wilde Gaosar weten.

"Ach, man, 'k weet niet waar jij vandaan komt, maar as je een paar stukkies van je lichaam kwijt wil aan de Rische-snijders, dan mot je hier gaan protestrere. Me broer Hadolaris is naar het front gestuurd op Majeste begin dit jaar. Had een beetje een grote bek tege de Overzichters, die 'em kwame hale. Die hebbe 'em dus effe een handje geholpe met beslisse. Hij kreeg een klein stootje van een vuurblaaspijp. Man, ze hele huis zat onder het bloed! Protestrere, ja ja. Dan kommie d'r wel achter hoe het allemaal afloopt, hier op Bayin. Donder en bliksem! Ben je van de pot gerukt? Protestrere. Da's weinig lache meer, vooral as je Bindi ben of buiteneilanders zoas jullie."

Tijdens hun gesprek was de zon in al zijn glorie opgekomen en de eerste stralen verwarmden de mannen op de veranda. Het gekwetter van troepen geelgroene parkieten in de boomtoppen begon op sterkte te komen. Er renden twee felle eekhoorns over de weg. Boven hun hoofd vloog de eerste luchtwagen, op weg naar zijn landingsveld. De oorlog leek ongrijpbaar ver, maar ze konden de kwaadheid en de onmacht van de waard niet negeren. Zo veel als mogelijk lieten ze zich over Utrag informeren. Dankbaar en veel wijzer vertrokken ze daarna.

Op de weg was een bedrijvigheid van belang ontstaan en ook kwam er een vrij druk luchtverkeer op gang. De poort was niet ver meer lopen. Het stadsverkeer omringde hen in z'n volle heftigheid met een vreselijke herrie. Het leek wel of ieder bewegend object, lastwagen, kameel-of ezelruiter, kar of step gebruik maakte van een bel, fluit, gong of toeter, alles wat maar duidelijk kon maken dat de lawaaimaker belangrijk genoeg was om ruim baan voor te maken. Zelfs de gebogen lastdragers lieten zichzelf gelden met strengen belletjes om hun enkels. De luchtwagens boven hun hoofden waren op zich geluidloos, maar zij gaven behalve met lichtsignalen ook met sirenes van hun aanwezigheid blijk.

Vlabbij de poortdeuren werd er achter hen zeer hinderlijk schril gefloten ten teken dat er iemand wilde passeren. Karren en ruiters gingen langzaam terzijde en een verwoed schelden gaf aan dat er meer haast gemaakt diende te worden. Er kwam een vijfwielig gesloten voertuig voorbij, geluidloos aangedreven door zonnepanelen op het dak. Die stilte werd ruimschoots gecompenseerd door de bestuurder op de open bok met zijn irritante mechanische fluit. Bij elk oponthoud ging hij overeind staan om met een rood aangelopen hoofd "Uit de weg schoften!" te

roepen. Die frase kon hij, kennelijk na jaren gewenning, op één ademteug wel elf-of twaalfmaal kwijt. Diep onder de indruk schreeuwde Karnk die kreet impulsief met zijn reuzenbulderstem eens een ademhaling mee, hetgeen hem op uiterst verbaasde blikken kwam te staan, zowel van de kwade bestuurder als van andere weggebruikers. Waarschijnlijk was deze specifieke belediging strikt voorbehouden aan lieden van een bepaalde hoge stand. Karnk haalde diep adem om daarna met volle overgave "Kijk voor je, luizenpoten!" te brullen. Aangezien op dat moment de file zich weer in beweging zette onder de poort door en iedereen weer voortijlde, leek het net of Karnk's opmerking als een bevel werd opgevat. Grinnikend over dat toeval liepen de reisgenoten de stad in.

Al snel hadden ze zich aan de heersende gewoonten aangepast en konden ze hun overborrelende levensvreugde uiten door wat toegewijd gescheld als de straat weer eens versperd werd door een in-of uitladende karrevoerder. Zelfs de van nature vrij stille Tipo deed met een falsetstem zo nu en dan een duit in het zakje met wat Capaise krachttermen: "Maakt voort, pishuizen! Ruim baan, engbekken!"

Voor een moderne uitspanning hielden ze stil, hijgend van het schreeuwen en lacherig als ondeugende schooljongens.

"Heerlijk, heerlijk," zuchtte Gaosar. "Daar had ik nou net even behoefte aan."

Eindelijk hadden ze hun eerste reisdoel bereikt en de realisatie van hun verwachtingen vervulde hun met schokstoten nieuwe energie. Dit was Utrag, waar ze zoveel over gehoord hadden, het centrum van de wereld in hun ogen.

"Kom op, makkers, we gaan wat zuipen!" joelde Karnk uitgelaten, wijzend op het uitnodigende uithangbord aan de gevel, dat de Shirschriftekens voor 'Vreemdeling' droeg. Ze maakten net aanstalten om het lokaal te betreden, toen er geluidloos achter hen een felrood busje stopte. Er stoven vijf rood geüniformeerde kerels uit die geroutineerd het drietal insloten en demonstratief een hardhouten knuppel gereedhielden voor overtuigend gebruik. Daarna stapte er uit de bus een zesde man in een grijs uniform met rode insignes. Hij was gewapend met een vreemd langwerpig toestel, dat onmiddellijk associaties opwekte met de 'vuurblaaspijp', waar Dubbelgoed het over gehad had. Het riep dan ook sterke gevoelens van onvoorwaardelijke medewerking op bij de drie vrienden. Gaosar was intens geschrokken door het koude douche-effect

van de onverwachte bedreiging. Instinctief paste hij voor het eerst in de praktijk de bescherming van het rozenveld toe, eerst om zichzelf en toen ook om zijn makkers heen. De rode wachters leken gevoelsmatig iets terug te wijken, maar de officier liet zich niet uit het veld slaan.

"Wij kennen u niet, Sares," zei hij bedachtzaam, zich met name tot Karnk wendend, die immers door zijn lengte het meest als leider van het groepje opviel. "Maar u bent duidelijk geen eilanders en u heeft bij de Noorderpoort overheidspersoneel lastiggevallen. Aan ons Overzichters is gevraagd u te corrigeren."

De vuurpijp wees naar de grond maar niet in een nonchalante greep. Karnk ervoer echter de subtiele kracht van het rozenveld om hem heen en hervond daarmee iets van zijn vertrouwde brutaliteit.

"Hoogwaardachtige Heer Officier," zei hij alsof hij zich van geen kwaad bewust was, "wat moet ik me bij een correctie voorstellen? Ziet u, wij zijn niet uit Utrag afkomstig. We kennen uw regels en schemaatjes nog niet zo, dus als u zo goed wilt zijn om ons even op prettige wijze te informeren?"

De officier was niet onder de indruk.

"U zou normalerwijze hier veel slaag krijgen," zei hij. De vanzelfsprekendheid achter deze korte vaststelling hield een diepe dreiging in. Het was maar de vraag of de reisgenoten tijd zouden krijgen om die dreiging af te wenden.

Utrag

"U hebt nog niet besloten tot gewelddadig ingrijpen?" vroeg Gaosar voorzichtig. De Overzichter kneep zijn ogen tot spleetjes dicht.

"Ik bespeur een zeker veld om u heen, dat vragen over uw identiteit oproept."

Uiterst behoedzaam zijn woorden kiezend antwoordde Gaosar: "U zou het mogelijkwerijs betreuren als u achteraf moest vaststellen, dat u een geheel verkeerde beslissing had genomen, misschien op basis van zeer vooringenomen informatie van onwetende lieden?"

De officier knikte zonder de vuurpijp terug te steken in de holster aan zijn gordel.

"U raadt mijn gedachten, Sar," sprak hij nu op zijn beurt op zijn hoede.

"Uw gezelschap is nogal ongebruikelijk samengesteld. Hoewel u overduidelijk geen Pirti bent, kan ik uw afkomst en vaardigheid niet met elkaar in een logisch verband brengen, als u mij vergeeft voor de eventuele onjuistheden in mijn conclusie."

Gaosar knikte bereidwillig: "In uw functie onderzoekt u vanzelfsprekend alle mogelijke vijandige bedoelingen van zekere buitenlandse elementen in uw fraaie stad."

"Mijn positie is zonneklaar," was het nu minder gespannen antwoord van de officier. Ook zijn ondergeschikten werden gewaar dat niet direct tot geweld zou worden overgegaan. Karnk toonde de Overzichters een slijmerige glimlach.

"Wij zullen in een goed gesprek vast en zeker uw ongerustheid kunnen wegnemen," zei hij op honingzoete toon. "Voor zover dat in ons vermogen ligt, zullen wij al uw vragen beantwoorden met gepaste aandacht voor de ordeaspecten van ons gedrag."

Snel vulde Gaosar aan: "Ik zal bovendien het veld dat uw aandacht heeft gehinderd, opheffen als een bewijs van onze oprechtheid en u moge onze verontschuldigungen doorgeven aan uw opdrachtgever voor onze eh, vrijmoedigheid, die geenszins als beledigend bedoeld was."

Hij voegde de daad bij het woord en naadloos verbeterde de onderlinge verstandhouding. De officier keerde zich zelfs zijwaarts af om de op sensatiebeluste toegestroomde nieuwsgierigen tot doorlopen te manen. Eén van zijn ondergeschikten assisteerde hem met porrende gebaren van de knuppel. Blij dat het directe onheil was afgewend, poogde Gaosar tot een persoonlijker contact te komen.

"Heer Officier," vroeg hij, "wij zijn niet bekend met de in Utrag gebruikelijke titulatuur. Hoe dienen wij u aan te spreken?"

De officier was weliswaar wat toeschietelijker geworden, maar hij hield nog steeds met onverminderde alertheid de vuurpijp vast.

"Ik ben Onderhoofd Asimok Isav. U kunt mij gewoon met Sar Overzichter aanspreken. Ons ambt dwingt van zichzelf al een zodanig respect af, dat wij geen afzonderlijke titel behoeven. U brengt mij meteen tot de kern van mijn bemoeienis. Wie bent u?"

"De publieke belangstelling komt ons als heel onaangenaam over. Kunnen we niet hier naar binnen gaan en iets gebruiken? Wellicht kunnen wij u iets aanbieden?" interrompeerde Karnk. De Overzichter verstarde echter als door een dodelijk insect gestoken: "Als u poogt ons om te kopen met een belofte, zullen wij direct van iedere toenadering afzien."

Zijn dramatische toon maakte dat de andere wachters onmiddellijk hun stokken hieven. In een instinctieve reactie veranderden zowel Karnk als Tipo hun lichaamshouding, wijzend op een demonstratieve getraindheid in het ongewapende gevecht. Gaosar schrok en maakte sussende geluiden en maakte bezwerende gebaren om zich heen: "Ho, ho, vrienden kom nu, rustig, wat ik u bidden mag. Sar Overzichter, vergeef ons, vergeef ons. Zoiets is zelfs nooit bij me opgekomen. Alstublieft, geloof u mij. Mijn naam is Gaosar Ouran en dit is mijn halfbroer Tipo Tennen. Wij komen van Capai. Deze reus is Karnk Bartas, die uit Kendoland afkomstig is. Wij zijn slechts reizigers, die belangstellen in de cultuur van uw land. Alstublieft, welke verdere verklaringen zouden wij kunnen geven!?"

In een ontzet gebaar van onvermogen hief hij beide handen ten hemel, waardoor de mouwen van zijn jak tot over de ellebogen terugvielen. De geelwitte polsband vonkte ineens nadrukkelijk in het zonlicht. De schrik van de Overzichter toen hij omhoogkeek naar de glinsterende polsband, tartte alle beschrijving. Hij sloeg de hand voor de mond en boog diep. De assistenten volgden onverwijld zijn voorbeeld.

"Ach, Hooggeborene," stamelde de man. "Ik heb uw vermomming niet doorzien. O, o, hoe kon ik het weten? Vergeeft u mij. Wij hebben uw geheim in verlegenheid gebracht. Vergeeft u ons alstublieft. Wij vervullen slechts onze opdracht. Edele Rishe, ik hoef in het geheel niet te weten wie u bent, ga uw gang, alstublieft..."

Snel onderbrak Gaosar de stroom van excuses met een tegenwoordigheid van geest, die hem zelf grotelijks verbaasde. Hij was niet minder

geschokt door het onverwachte vrijgeleide dat de polsband bleek te bieden. Even flitste er een vraag betreffende zijn mysterieuze afkomst door zijn geest, maar daar was nu in het geheel geen tijd voor.

"Al goed, al goed," zei hij gehaast. "U gaat uw weg, wij de onze."

Zonder nog verder te aarzelen greep hij Karnk en Tipo ieder bij een arm en sleurde hun het bruine ontmoetingslokaal in. Er waren buiten weer wat voorbijgangers blijven staan, maar de Overzichters snauwden iedereen weg en verdwenen toen ijlings in hun rode busje.

In een schemerige hoek zegen de vrienden geschokt en geschrokken neer op een warme, paars gestoffeerde bank. Woordeloos keken ze elkaar aan. Het zojuist ondergane gevaar hield hen als zombies in een inerte betovering gevangen. Toen er een bediende op hen afkwam, stak Gaosar drie bevende vingers op in het blinde vertrouwen dat dat gebaar de meest populaire bestelling tevoorschijn zou brengen. Dat was ook zo. Binnen een oogwenk was de man terug met drie hoge kroezen schuimende kokoswijn, die zonder oponthoud nog in zijn aanwezigheid geledigd werden, zodat de ober direct teruggestuurd kon worden voor een nieuwe ronde. Net voordat ze alledrie volslagen dronken werden van de vijfde bestelling kokoswijn, regelde Gaosar logies met de ober. Toen ze laveloos raakten, droegen twee gespierde kelners hen één voor één naar een in de tuin gelegen gastenverblijf. Een goed gesternte had hen kennelijk naar een betrouwbaar etablissement gestuurd, want toen ze halverwege de middag ontwaakten uit hun roes, bleek ook al hun bagage keurig mee afgeleverd in de kamer. Hun kater werd van die opluchting niet noemenswaardig minder, maar de portier van het gastenverblijf liet op hun verzoek drie halve kroezen wijn langsbrengen met een snuif koningsbastpoeder en dat hielp redelijk tegen de hoofdpijn. Dit slempen was geen van de vrienden gewend, maar allengs kwamen ze wat bij hun positieven. Helaas kwam het peil van hun conversatie niet tot het gebruikelijke hoge niveau.

"Gaosar, jij galverstopte ballenbak," riep Karnk vanuit het latrinehuisje achter in de tuin. "Wat gaan we nou doen? Ik wil bij voorkeur niet opnieuw op mijn muil gaan met allerlei dingen waar ik niks van af weet. Voordat ik het in de gaten heb, staan er weer een zootje van die gore, rooie aftuigers mijn hersens in elkaar te rammen."

"Dat zou ons heel wat stompzinnige, gevaarlijke geintjes van jou besparen," katte Gaosar terug.

"We zijn hier vreemdelingen in een vreemd land, we moeten ons eerst maar eens zorgvuldig oriënteren op de gewoonten en de zeden in deze stad," suggereerde Tipo vanaf zijn brits, het kloppende hoofd tussen zijn handen, zijn zwarte krulhaar geheel in de war.

Toen Karnk terugkwam, herhaalde hij zijn idee. Karnk bleef mopperen over gevaarlijk getover en de polsband. Gaosar kreeg er genoeg van: "Ik weet weinig meer over die polsband dan jij. De Rishe dragen ze en sommige rijke Shir ook. Ze helpen fantastisch als je ziek bent of verwondingen hebt. Dat hebben we zelf bij jou kunnen vaststellen. Ik geloof niet dat het onwettig is dat ik hem draag. Verder heb ik iets geleerd van Oerbash, iets dat jullie ook kunnen leren in één dag. Dat kan je nauwelijks toveren noemen. Die Asimok Isav heeft die twee bij elkaar opgeteld en er de verkeerde conclusie uitgetrokken."

"Een zak, die Isav," zei Karnk. "Maar wat gaat-ie over ons melden aan zijn superieuren? En waarom zou een Shirtovenaar zich willen vermommen?"

Tipo was even naar het toilet gegaan en stak zijn hoofd om de deurpost. "Dat nutteloze piekeren en dat slome gepraat van jullie leidt tot niets. Ik zie dat er hier Baks in de keuken werken. Ik ga daar eens mijn licht opsteken. En als jullie dat nu ook eens deden? Ga de stad in en laten we elkaar hier op het Vlinderuur ontmoeten. Tot straks."

En weg was hij. De twee overgebleven twee slikten verstandig hun resterende gedachten in en gingen zich aan de uitwerking van Tipo's realistische opdracht wijden. Er was tijd genoeg voor een flink onderzoek.

Herberg De Vreemdeling had haar innerlijke gebeuren doelmatig afgeschermd met dubbele toegangsdeuren. Ze hielden veel van het lawaai en de stank van de stad tegen en Gaosar moest weer helemaal opnieuw wennen aan de atmosfeer toen hij naar buiten ging. Een subtiel rozenveld om hem heen nam gelukkig de grootste druk weg. De omgeving indrinkend liep hij zonder specifiek doel het stadsgebeuren in. Eén van de herbergbedienden, een oudere dikbesnorde man met wollige wangkrullen, die naar de naam Spinotz luisterde, was hem welwillend van dienst geweest met een plattegrond. Evenmin als Gaosar kon Spinotz lezen of schrijven, maar zijn tekentalent en voorstellende visie was heel goed.

Gaosar had van het eindproduct een kopie gemaakt en die aan Karnk meegegeven. Tipo was nergens meer te zien, maar hij zou vast wel goed voor een eigen oriëntatiesysteem gezorgd hebben.

Gaosar had eerder individuele Bindi ontmoet, maar in deze stad merkte hij ineens de schrijnende afstand op tussen de Bindi als sociale groep en de Shir. De Bindi leken veel op zijn eigen volk, de Baks, maar ze waren over het algemeen tengerder gebouwd. Hun huid was ook veel lichter bruin. Gaosar viel door zijn gemengde bloed qua huidskleur nauwelijks op tussen de Bindi, hoewel zijn kledij en in mindere mate zijn zwaardere bouw hem als een buiteneilander kenbaar maakte. Met een bijna onbehagelijke betrokkenheid zag Gaosar hoe al het zware, vuile werk door Bindi werd gedaan. Ze verzamelden het afval, veegden de trottoirs en haalden de goten leeg. Ze sprenkelden water over de stoffige terrassen en hanteerden brede parasols of exotische waaiers boven de hoofden van de rijken en hoge functionarissen, die merendeels Shir leken te zijn. Hun neergeslagen ogen en ietwat deemoedige houding zouden op een ingeboren dienstbaarheid kunnen duiden, maar hun wijze van kleden sprak een geheel andere taal. Het waren namelijk de Bindi die kleur gaven aan het stadsdecor. Hun vermiljoenen of purperen hoofddoeken droegen in oranje of blauw ontelbare geschilderde of ingeweven decoraties, bijzondere steentjes of flitsende spiegeltjes van de zeer dunne schilfertjes lavaglas. Mannen en vrouwen droegen vaak sjerpen om hun middel, die indien hun status dat toeliet met gouden of zilveren sieraden verrijkt waren. De jongere Bindi hadden meestal veelkleurige geweven petjes op hun hoofd of een krijgshaftige haarband. Sommigen waren opvallend veel eenvoudiger gekleed, maar zij onderscheidden zich dan weer door het dragen van waardevolle banden van brons of edelmetaal rond pols, bovenarm of enkels.

Gaosar stond in een winkel een aantal schitterende regenjakken met binnen en buiten opgenaaide zakken te bewonderen. Hij vroeg de Shirwinkelier naar de metalen banden.

"Die? Die lepelmakers? O, die kopen zichzelf vrij van hun verantwoordelijkheid voor hun familie. Ze werken heel hard om genoeg te hebben voor een onbezorgde oude dag ergens op het Oostelijke continent. Ze beweren dat daar hun voorouders vandaan kwamen."

"Waarom noemen ze zich lepelmakers, Sar?" vroeg Gaosar met ineens het beeld van de blijmoedige kleine Bindi-piloot in zijn hoofd. Die had

zichzelf immers ook aangeduid met die term? De man begon schamper te lachen.

"Ik weet niet precies zeker hoe zij zichzelf noemen, maar *wij* noemen hen lepelmakers. Volgens de verhalen hoor je namelijk dat ze van al dat metaal alleen maar lepels maken in de Oostlanden. Dat gelooft toch geen mens? Waarschijnlijk maken ze er messen en zwaarden van om hun bloedverwanten daar thuis eens goed te leren wie er de baas is. Nou, hier zijn ze in ieder geval niet de baas!"

Uit zijn zelfvoldaanheid bleek helder wie hij op Bayin de baas achtte.

"Misschien hebben ze meer een strijd tegen de Shir in hun achterhoofd," opperde Gaosar terloops. Hij had de tengere mensen lang geobserveerd en zo nu en dan felle blikken waargenomen, steelse handgebaren, vlugge woorden. Het gaf hem het gevoel gekregen dat er een bepaalde verstolen verstandhouding bestond, in elk geval tussen de Bindi uit de lagere klassen, die hij op straat aan het werk zag. Het was niet iets dat broeide, meer een gemeenschappelijk geheim. Alsof ze met een grote innerlijke zekerheid wachtten op iets, op een verandering, op een rechtvaardiging van hun collectieve vernedering door de Shir? De winkelier keek plotseling onprettig verrast op.

"Denkt u dat? Denkt u dat echt?" vroeg hij onzeker. "Die gedachte is nooit eerder bij me opgekomen."

Naar buiten kijkend bevingerde hij schichtig de rollen stof en de kledingstukken in zijn uitstalling. Het was net alsof hij dat nodig had om in zijn vertrouwde superieure werkelijkheid te kunnen blijven geloven. Gaosar volgde zijn blik. De man keek naar een groepje Bindi lastdragers, dat bij elkaar stond uit te rusten van een zwaar transport van lange groentekisten. Hoe langer hij keek, des te meer was Gaosar overtuigd van de juistheid van zijn intuïtieve opmerking. Er hing weliswaar een sfeer van actieve aanvaarding van hun plaats onderaan de sociale ladder van de eilandenstructuur, maar hun dienstbaarheid had alleen voor de oppervlakkige toeschouwer iets nederigs.

"En u? U komt uit Heirgoland?" vroeg de winkelier na een pauze, zijn onzekerheid afdoend met een rillerig gebaar: een hond die regendruppels van zich afschudt.

"Nee. Ik kom ook uit het Oosten. Om precies te zijn: van Capai," zei Gaosar met een ongewilde scherpte in zijn stem. De Shir onderging even een zeer korte aanval van verlegenheid met de situatie.

"Uit het oosten, hm, ja. Dat zou ik nooit hebben kunnen denken," zei hij.

"Uw gezicht... Mm, nu ja."

Rap ging hij over naar zijn handel: "U heeft daar mijn mooiste waar in uw handen. Licht en handig, bestreken met was en waterdicht. Ze zijn ruim genoeg om er een bontvest onder aan te hebben in koudere tijden. U kunt uw wapens binnenin of erbuiten dragen. Alstublieft, past u het."

Gaosar was het gevoelsmatig en technisch volkomen met de verkoper eens, maar besteedde lange tijd aan de onderhandeling over de prijs. De gunstige inruil van zijn oude jak en de hoge koers, die de winkelier wou geven voor één van de zilveren kettinkjes deden hem bijna besluiten, hoewel de jas nog steeds buitengewoon prijzig bleef.

"U ziet er werkelijk uit als een edelman uit Kantmorie," poogde de verkoper hem te vleien en vreemd genoeg kwam daarmee het juiste argument op tafel voor Gaosar. Op de een of andere manier kon hij zo een gedaanteverandering mogelijk maken, die hem zou afsluiten van zijn verleden en van mogelijke achtervolgers uit dat verleden. Hij herinnerde zich een flits uit een droom de afgelopen nacht: een woedende Onsten, die hem een bol van vuur naar het hoofd wilde gooien. Het was een allerakeligste nachtmerrie geweest, waarin hem steeds de tijd ontbrak om goed te kunnen overdenken, wat wijs was en wat niet. 'Misschien moet ik daar vandaag of morgen toch eens beter de tijd voor nemen,' dacht hij.

Met zijn nieuwe beige jas aan als een vorstenmantel wandelde Gaosar verder over de markt. Een langharige Bindi sjerpenverkoper noodde hem met wijde gebaren uit om ook zijn producten te keuren: "Het beste, Sar, het beste van de drie werelden, Sar. Komt u toch binnen."

De man had een doorgroefd, leeftijdsloos gezicht, waaruit veel doorstane pijn sprak, maar ook een warme hartelijkheid. Gaosar aarzelde. De verkoper legde zonder aandrang een hand op zijn arm.

"Mijn winkel is befaamd in heel Utrag," zei hij. "Ente Gus is mijn naam. Vraagt u rustig naar het mooiste van het mooiste en men zal u mijn naam noemen. Het is geen toeval, dat u juist deze weg koos, Sar. Alstublieft. Gun mij de eer van uw bezoek."

Impulsief ging Gaosar het lage winkeltje binnen. Zonder een bepaald doel keek hij enige tijd rond. Gus had niet overdreven. Er hingen werkelijk de meest exotische sjerpen, hals-en hoofddoeken, neusdoeken en kettingen. Een paarse hoofddoek uit een mand onder een tafel oefende een mysterieuze aantrekkingskracht op hem uit. Er waren onbekende

patronen ingeweven, die hem rillingen over zijn rug bezorgden. De Bindi keek hem vreemd aan.

"U komt toch uit Kantmorie, Sar? Dat zijn doeken uit Isshai. Men zou u er thuis wellicht om bespotten."

"Ik kom uit Capai," corrigeerde Gaosar. "Isshai? Die naam zegt mij niets."

"O, u bent een Bak? Een Halfbak dan?"

De verkoper leek hem met nieuwe ogen te bekijken, bepaald iets opgelucht.

"Ze komen uit het Oorsprongland, Sar, uit Bessishai. Gewijd door de Oeroude Moeders, dat wordt ervan gezegd."

Gaosar herkende de streeknaam. Op Capai werd het land tussen Issopar en Kendoland 'Essio Ahas' genoemd. Oeroude Moeders?

'Raar,' dacht hij. 'En waarom zegt deze man dat tegen mij? Tegen een Shir zou hij dit zeker niet vertellen. De Shir staan bepaald niet zo neutraal tegenover de vrouwenheerschappij in het Oorsprongland. Wat zijn hier toch rare dingen aan de hand. Waarom heeft er iemand met deze doeken zo'n onvoorstelbaar lange reis gemaakt? Als het tenminste echt waar is, wat deze kerel vertelt...'

"Kent u de tekens op de doek, Sar Gus?" vroeg hij nieuwsgierig. De sjerpverkoper keek om zich heen.

"Ik kan u naar een tekenduider brengen," zei hij op een wat samenzweerderige toon. Onverwacht was Gaosar het mysterieuze gedoe zat. De onduidelijke sfeer bracht hem helemaal af van zijn oorspronkelijke doel.

"Is de hoofddoek te koop?" vroeg hij op de man af.

"Vijf Bolts," was het verrassende antwoord, omdat Gaosar één of twee Bolts al veel had gevonden. Afdingen op deze vreemde doek kwam hem zonder helder argument, alleen gevoelsmatig als ongepast voor, terwijl hij toch het gevraagde bedrag exorbitant hoog vond. Hij zette ineens het hele verlangen met een teleurgesteld gebaar van zich af, groette en beende er met grote passen vandoor. Even keek de sjerpverkoper afgebluft, maar toen holde hij achter zijn klandizie aan.

"Sar, Sar, noem uw prijs, noem uw prijs," bedelde hij, maar Gaosar wist zich geen raad met zijn eigen gevoel en stapte in een versneld tempo verder. De Bindi had de paarse hoofddoek over zijn linkerarm hangen terwijl hij naast Gaosar, zeurend en overredend, meeliiep. Bij een stalletje met versnaperingen stopte de Halfbakman. De twee keken elkaar.

"Nou, wat betekenen die tekens?" vroeg Gaosar met een hemzelf als onwennig voorkomend bozig gevoel. De sjerpverkoper schoof de confrontatie niet meer voor zich uit. Hij wees: "De maan wast. De Oude Moeders stoken een groot vuur. Het water neemt de schuld weg en de belofte wordt vervuld."

De rillingen liepen weer over Gaosar's rug en het haar op zijn armen en handen was overeind gaan staan. Inderdaad, dat was wat hem was overgefallen. De Bindi wachtten op het vervullen van een belofte. Hij vroeg zich af wat voor belofte dat zou zijn.

"Ik vraag u drie Bolts, Sar," zei Gus met een ernstig gezicht. "Dat is mijn uiterste prijs. Ik weet dat de doek voor u bestemd is. Neemt u hem alstublieft."

Gaosar knikte. Die waarheid kon niet ontkend worden. Hij telde de drie grote schijven dompellood af op zijn gordel en betaalde zonder verder iets te zeggen. De sjerpverkoper maakte een gracieuze buiging en liep terug naar zijn krotterige winkeltje. Achter het snoepkraampje stond een heel oude, witharige Bindi-overgrootvader. Zijn tandeloze mond grijnsde breed.

"Goed zo, goed zo. Het mooiste gekocht bij Ente Gus. Hihhi. Een goede zoon eert zijn moeder," mummelde hij. Gaosar moest zijns ondanks om zichzelf lachen en om zijn vreemde emotionele gedrag.

"Precies, oom," antwoordde hij. "Maar oneer over de prijs brengt oneer over de moeder."

De oude man schoof hem giechelend een snoepje toe: "De moeder was al in je hart, neef. Nu moet je haar voortaan ook nog rond je hoofd dragen! Hihhi. Hihhi."

Gaosar wist niet waarom hij mee lachte, maar het gaf hem een groot gevoel van bevrijding. Hij schoof een setparsi over de toonbank en de oude man stopte het schijfje lood weg, goedkeurend knikkend en dankbaar mompelend over de enorme fooi.

'Ik maak er een duur dagje van,' dacht Gaosar maar op de een of andere manier had hij het gevoel dat het een feestdag was, er was iets te vieren. Het had iets met Nur-ell-Guin te maken, alleen hij wist niet wat.

Karnk had zich door honger en dorst laten leiden en diverse straatkramen afgewerkt. Na een wateruur proeven was hij specialist geworden op een uitgelezen kaart van lekkernijen. Sommige gerechten waren onduidelijk van structuur en herkomst en andere waren voor de gevoelige ziel

wellicht iets te herkenbaar, zoals bijvoorbeeld de gekookte apenhandjes. Een exquise zaligheid bleek op Karnk's navraag een gemarineerd en op houtskool geroosterd hondengeslachtsdeel te zijn. 's Lands wijs, 's lands eer, dacht Karnk nauwelijks in de war en vlug bestelde hij er nog twee. Hij kreeg echter haast het zuur, toen hij wilde afrekenen en te horen kreeg wat de consequenties van zijn beluste gulzigheid waren. De schokkende prijs werd glimlachend door de verkoper verdedigd met het ijzeren argument, dat men terwille van deze kleine delicatesses immers een hele hond moest aansnijden. Omdat een kleine menigte van belangstellenden de conversatie vol leedvermaak volgde, betaalde Karnk met het uitgestreken gezicht van de bereisde, niet meer te prikkelen toerist. Overal trok zijn lange gestalte de aandacht. Zonder noemenswaardige concurrentie stak hij gemiddeld meer dan anderhalf hoofd boven het straatbeeld uit. Men gaapte hem nog net niet onbeleefd aan, maar vooral kinderen schreeuwden hun verwondering uit naar nog binnenshuis vertoevende broertjes en zusjes, die dan razendsnel kwamen aangerend om deze curiositeit te aanschouwen. Eenmaal irriteerde een starend groepje boeren hem zo, dat hij stadsgids begon te spelen: "Ja, daar aan de overkant ziet u een bakkerij en hiernaast een waterplaats en kijkt u vooral niet naar mij. Precies, en als u links kijkt, ziet u rechts niets."

Het hielp niets, integendeel. Twee oude Bindi-vrouwjes begonnen zo kakelend hysterisch te lachen, dat hun vreugde nog meer lieden aantrok, die in zo goed als onverstaanbare dialecten hun kijkervaringen aan elkaar gingen beschrijven.

Karnk liep weer vlug verder. Rond het Panter-uur was hij aangeland op een monumentaal plein, waar een enorme, eeuwenoude toren domineerde. De bovenste verdieping was van een meer recente bouwstijl. Er zat een grote donkere poort in, die permanent open bleef staan. Na een tijdje zag Karnk waarom. Incidenteel vlogen er mensen in en uit, die om hun middel een vlieggordel droegen. Karnk had zulke toestellen eenmaal eerder gezien op Bonewits maar alleen uit de verte. De meeste vliegers droegen een grijsblauwe tuniek, het uniform van de werkers in het Huis van Onderzoek, werd hem uitgelegd. Soms zag hij een paarsrode tuniek van een functionaris uit het Huis van Oorlog. Groen bleek te duiden op het Huis van Onderhoud. Mannen en vrouwen, bijna zonder uitzondering Shir, droegen allen dezelfde ruime tuniekbrokken, die met al dan niet modieuze gespen aan de onderkant werden

dichtgehouden. Karnk fantaseerde op zijn gemak over het uitzicht dat de wijddgerokte vrouwen uit zijn geboorteland zouden bieden in dezelfde situatie.

Onder de Shirvrouwen zag hij heel verschillende, maar niet zelden indrukwekkende typen, zowel qua breedte en zwaarte als qua schoonheid. Met name werd zijn liefhebbersoog gevangen door een frêle jonge vrouw met roodachtig krullerig haar, wier fijnbesneden gezicht een bijzondere gevoeligheid deed vermoeden. Ze ging de toren niet binnen via de aanvliegopening onder het dak, maar ze daalde voor het gebouw af en tikte op de begane grond tegen een raam. Direct daarop ging er in de één van de kolossale hoofdboortdeuren een laag onderdeurtje open en trad er een slanke, bebaarde man naar buiten. Ook hij droeg een 'manakonda'-gordel over zijn grijsblauwe tuniek. Hij had bovendien een schitterende, luxueuze zilverblauwe cape omgeslagen. Hij keek als terloops om zich heen en boog zich naar haar toe om iets te zeggen. Tenminste, ineens viel Karnk, die het tweetal onder een rechte hoek naderde, op dat hij in die beweging ook even haar hand aanraakte. Het was het eerste gebaar van lichamelijke toenadering tussen de geslachten, dat Karnk zag, sinds zijn aankomst in Utrag. Deze opzettelijke intimiteit verbaasde hem, omdat verder in het stadse straatbeeld die voor iemand van het continent zo normale lijfelijheid geheel ontbrak. Het paar moest zijn aandacht gevoeld hebben, want alsof ze betrappt waren, keken ze met gefronste wenkbrauwen opzij. Kennelijk stelden ze zijn toeristische nieuwsgierigheid in het geheel niet op prijs, want direct stegen ze op, snel in noordelijke richting verdwijnend.

Aan het eind van de middag stond Karnk diverse alternatieven voor de proefondervindelijk te radicaal gebleken kokoswijn te keuren in het lokaal van een drankverkoper. In een ooghoek zag hij ineens een zilverblauwe flits bewegen, maar toen hij omkeek, was er niemand meer te zien. Was het de man uit het Huis van Onderzoek geweest?

Hun verder steriele, anti-seksuele opstelling had de lichaamsbewustheid van de Utragse burgers in een overigens voortreffelijk alternatief geprest. In elk stratenblok was wel een voet-en handmasseur, van welke service druk gebruik gemaakt werd. Vanzelfsprekend waren er gescheiden lokaliteiten voor mannen en vrouwen. Na al dat geslenter was Karnk meer dan toe aan zoiets. Toen hij bovendien merkte, dat er aan de behandeling een voetenwasbeurt met heet water voorafging, kende zijn vreugde werkelijk geen grenzen meer. Luid prees hij de geneugten van

de stad ten opzichte van het achterlijke platteland. Zijn kolossale gestalte paste ternauwernood in de beschikbare massagestoel, maar door het uitnemen van een leuning werd de noodzakelijke ruimte gecreëerd. Zijn vleierende uitbarsting had voor de zoveelste maal nogal wat publiek getrokken en al gauw was de massagesalon gevuld met lieden, die om een praatje verlegen zaten. Terwijl Karnk's voeten konden weken in een trekkend sopje, woog men, geïnspireerd door de buiteneilandse commentator, de leefwijzen op het land en in de stad tegen elkaar af. Een opmerking van Karnk over de armoede op de kleinere eilanden, waarover hij had horen spreken, bracht plots een geëmotioneerde discussie op gang. Met name een magere, driftige, maar chique geklede Bindi-handelaar liet van zich horen.

"Naar wat voor klaagpraat moet ik hier luisteren?" riep hij theatraal.

"Waar weinig is, wordt ook weinig belasting betaald! Men leeft in een hut, er is water, banaan en klappernoten. Wat een rust, wat een weelde. Bovendien is daar meestentijds geen belastinggaarder te zien. Hier liggen wij burgers krom voor de oorlogsinspanningen waar men daar niet eens van af weet! Mijn winsten gaan voor tweederde deel naar het Huis van Oorlog. Na het sluiten van mijn winkel werk ik tot laat aan de verantwoording van mijn cijfers. Nauwelijks hou ik het hoofd boven water. Kon ik ruilen, ik zou het doen!"

Achter in de salon werd spottend gereageerd: "Naar wat voor klaagzang moeten wij hier luisteren? Sar Foert doet zich veel ongelukkiger voor dan hij rechtens waar kan maken. Hij laat zijn drie winkels door een Niss beheren, terwijl hij hier zijn voeten laat strelen. Welzeker moet hij veel nadenken, hoe hij alle opgestapelde beloften kan innen tegen het voordeligste tarief. En wie telt wat hij aan dompellood ontvangt? De gaarders tellen ná hem vast en zeker heel wat lagere bedragen!"

Foert was rechtop in zijn voetenbad gaan staan en schreeuwde naar zijn tegenstrever: "Blaas jij je mooie glas maar voor de Doodvorsers, Kabba! Moge je eigen organen ook ooit in hun kolven en bakken terecht komen. Moge je geraas spoedig in hun laboratoria weerklinken in plaats van hier! Je insinuaties zijn schandelijk en verwarren onze gast hogelijk."

Karnk suste het gekrakeel met Het Al-omvattende gebaren.

"Ik begrijp in elk geval dat u toch allen gelijkelijk onder de oorlog lijdt," zei hij verzoenend.

"Onze zorg is vooral dat de strijd niet nog verder oplaait, Eerwaardige reiziger," zei een al wat oudere man in de stoel naast hem. Het was een

Shir, maar iemand, die zeer eenvoudig gekleed ging. Zijn vriendelijke gezicht werd omlijst door lange grijze wangkrullen. Op zijn verder kaalgeschoren schedel prijkte een lange kruinstaart.

"Wat klein begonnen is, dreigt te ontaarden nu de massa zich gaat roeren. De Pirti zijn gestraft voor het vissen in onze wateren. Daar had het bij moeten blijven. En onze koperdelvers moeten van de grafplaatsen van de Pirti afblijven natuurlijk."

Sar Foert belichtte direct een andere kant van de zaak: "De Doodvorsers hadden lichamen nodig voor hun verfoeilijke experimenten, Dàt was de achtergrond! Laat u toch niet misleiden door die visserijpraatjes en dat kopergedoe, Sar Ishsti. Zou juist u niet beter weten? De Vorsers willen alle rassen onderzoeken, maar de Pirti zijn gewoon te behendig om zich te laten vangen. Daarom moest er een oorlogsexcuus worden gevonden!"

"Foert fulmineert tegen de Doodvorsers alsof hij *niet* van hun medicijnen tegen zijn jicht afhankelijk is," liet achterin Kabba weer van zich horen, een corpulente breedkinnige Bindi met het zware eelt op zijn handen van de professionele glasblazer. De oudere Shir onderbrak Foerts woedeaanval tegen Kabba en riep boven het tumult uit: "Uw argument snijdt hout, Sar Foert, natuurlijk! Maar het is toch ook waar, dat u daar over geen nacht wakker zou liggen, als de belastingdruk niet zo verhoogd was geworden?"

"Mag ik? Måg ik?" mopperde Foert. "Ik werk hard en ik verlang naar een onbezorgde toekomst. Wie niet?"

"Lekker op een arm eilandje in de zon liggen tegen de blote kont van een mooi wijf," dacht Karnk op dat moment leuk bij te kunnen dragen aan de conversatie, maar dàt was nu juist net niet de goede toon. Er viel een ijzige stilte. Twee toehoorders bij de deur draaiden zich abrupt om en verdwenen. Iemand achterin zei in verwarring: "Wat zei die lange?", waarna een gefluisterde toelichting voor een nog grotere verwarring zorgde. Stommelend stapten ook de vragensteller en de fluisteraar met rode koppen de straat op.

"Sares, vergeef mij," verontschuldigde Karnk zich haastig tegen de verstoorde gezichten om hem heen, benauwd bij het denkbeeld van een salon vol lynchbeluste stadsbewoners. "U begrijpt, ik kom uit een ander land, onze gewoontes zijn zo anders. Ik wilde beslist geen aanstoot geven, maar zo gaat dat nu eenmaal toe in Kendoland."

De aanwezigen ontspanden iets na deze toelichting. De glasblazer nam het woord: "Ik heb dat soort praat inderdaad nog nooit eerder gehoord, Eerwaardige."

"Alstublieft, noemt u me bij mijn naam, Sar Kabba. Ik heet Karnk Bartas."

"Respect, Sar Bartas," vervolgde Kabba. "Ik begrijp u wel, maar kunt u onze geschoktheid voorstellen? U bedoelt werkelijk dat mannen en vrouwen in het openbaar ....? Ik bedoel, men zou samen ongekleed, eh... Bedoelt u echt dat..?"

"Ik aarzel te antwoorden, Sares," zei Karnk om zich heen kijkend. Er waren heel verschillende emoties af te lezen op de gezichten van de elf mannen in de salon. Toch leek een gefrustreerde nieuwsgierigheid te overheersen. "Ik ben te gast in uw stad en ik zou hier gaarne vreedzaam wat handel bedrijven om mijn verdere reizen te bekostigen. Ik heb geen enkele behoefte aan conflicten, dat begrijpt u, hoop ik."

Sar Ishsti stond op in zijn voetenbad en zei rustig: "Ik ben bereid tot een belofte van Ongestoordheid. Wie daartoe niet bereid is, moet maar verdwijnen. Ik ken niemand die zo ver oostelijk gereisd heeft en ik hoor graag van zaken, die mijn kijkveld kunnen verruimen."

Alsnog stonden er twee mannen op, een viezige Bindi, die binnensmonds verwensingen mompelde en de enige andere Shir in de zaak. Deze man had een scherpe haakneus en een zware baardgroei.

"Je praats komt je reputatie niet ten goede, Ishsti," snierde hij in het voorbijgaan. Hij keek Karnk niet eens aan. Toen de Shir naar buiten ging, trad er echter direct een nieuwe klant binnen. Verrast herkende Karnk de Shirman. Het was de breedbaardige man in de zilverblauwe cape. De andere aanwezigen groetten hem met voorzichtige beleefdheid. De eigenaar van de salon wreef netjes met de doek de zitting van de vrijgekomen stoel, schuin tegenover Karnk.

"Welkom, Hooggeboren Rishe," zei hij met een licht trillende stem. Hij was duidelijk in verlegenheid gebracht door de hoge status van zijn nieuwe bezoeker. Ishsti nam de rol van gastheer attent over. Kennelijk kende hij de Rish.

"Hoogheldere Tirt, wij namen zojuist deel aan een informatief gesprek over enkele boeiende gewoontes in Kendoland. Er is een reiziger in ons gezelschap zo u ziet: Sar Karnk Bartas."

De nieuwaangekomene boog kort en ging zitten. De eenvoudige inrichting van de massagesalon paste waarschijnlijk nauwelijks bij zijn

gezag en welstand, maar hij zelf scheen daar geen enkele hinder van te hebben.

"Ik ben Rish Tirt uit het Huis van Onderzoek en ik luister gaarne mee," zei hij eenvoudig. Karnk boog attent terug.

"Ik heb hem een belofte van Ongestoordheid gegeven, Rish Tirt," verduidelijkte Ishsti op formele toon. "De aard van eerdere voorvallen hier gaven daar aanleiding toe. Ik vrees dat daarzonder Sar Bartas te beschroomd is om vrijuit te spreken."

Karnk knikte vlijtig ter benadrukking van dit feit.

"Goed, goed," antwoordde Tirt ietwat vinnig. "Als een Tekenduider al zo'n belofte kan geven, dan kan ik dat zeker. Bij deze, Sar Bartas."

Hij woof met zijn hand. "En de anderen?"

Er waren buiten Karnk en het personeel nog zes mannen in de salon overgebleven. Allen knikten. De eigenaar, die Tirt van een warm bad had voorzien en nu Ishsti's voeten onderhanden nam, zei namens alle personeel in te stemmen, hoewel diverse massageassistenten zeer onrustig opkeken van hun werk. Hun positie gaf hun echter niet de vrijheid om hun werkterrein te verlaten. Karnk keek de kring rond: "Wat zou u precies willen weten?"

Het bleef even stil. Met nieuwe interesse beschouwde Karnk zijn buurman. De Rish had hem een Tekenduider genoemd. Met groot genoegen vertrouwde hij ondertussen zijn geweekte voeten toe aan de kundige handen van een massageassistent. Ishsti leek Karnk's aandacht als een aansporing op te vatten. Hij schraapte zijn keel en leidde toen zijn eerste vraag nogal omstandig in, wellicht bang om bij de omstanders de suggestie te wekken, dat een eventueel persoonlijke perverse geïnteresseerdheid hem motiveerde.

"Wij kennen verhalen over het Oostland, over ongeremde zwarte Bakvrouwen, die veelvuldig moeder zijn. Het wordt bij ons als een waarschuwing verteld, dat vrouwen eh..., dat vrouwen rond de eh..., laat ons zeggen de voortplanting, dat zij dat allemaal zelf bepalen. U weet daarvan?"

Karnk kende er zelfs de zeer specifieke details van, maar beperkte zich tot een voorzichtig antwoord, dat bovendien nog voor meerdere interpretaties toegankelijk was: "U bent juist voorgelicht. De vrouwen in Igdi en Ogdi, alsmede die in Kendoland bepalen wie hun gezelschap zal zijn en zij beperken zich nooit in hun lichamelijke voorkeuren. U weet, neem

ik aan, dat ook op de meeste andere terreinen beslissingen door de Oude Moeders worden genomen."

Vol ongeloof hieven sommige toehoorders de handen omhoog. Slechts één van de mannen droeg een gele Verbintenissjaal, een specifiek Bindi-attriboot dat aangaf dat hij met toestemming van het Mengkantoor een huisgezin onderhield. Misschien was hij wel de enige buiten Karnk in het gezelschap die iets van seksualiteit afwist. Anderen zouden hooguit eens uitgenodigd kunnen zijn om hun zaad ter beschikking te stellen voor door het Mengkantoor zorgvuldig berekende inseminaties van vrouwen 'in hun tijd', Shir en Bindi nadrukkelijk gescheiden. Op z'n best hadden bepaalde mannen daarmee het recht verkregen tot zogenaamde 'oom'-functies bij de opvoeding van kinderen in de familiehuizen.

Waarschijnlijk woonde het merendeel van de mannen hun hele leven alleen, als ze zich dat economisch konden permitteren of in één van de grote mannenhuizen. Zo ging het althans op het platteland en bij de Bindi, wist Karnk. Misschien ging het in de steden van de archipel wel anders. Hij was er zeer benieuwd naar. Voor hem was dit gesprek even informatief als zijn bijdrage voor zijn publiek. Foert had met open mond geluisterd.

"Meent u dat er mannen gedwongen worden tot eh..., tot eh... dàt?" vroeg hij stomverbaasd. "Het zou kunnen," antwoordde Karnk met enig plezier in zijn scherpe formuleringen. "Hoewel ik niet geloof dat er ooit echte dwang aan te pas komt." En naar waarheid voegde hij eraan toe: "Het wordt doorgaans als een eer en een genoegen opgevat."

Gemompel vulde de salon. Alle masseurs hadden hun activiteit gestaakt en zaten recht overeind op hun lage krukjes.

"Hoe bestáát het?" zuchtte Kabba.

"Een genoegen nog wel..." zuchtte Tirt aangeslagen. "En de man buigt voor de vrouw? Hij is háár terwille op háár wens?!"

Karnk kon het niet nalaten om er nog een klein schepje bovenop te doen: "Ik zal het u nog sterker vertellen! In sommige streken wordt van de mannen een langdurig voorspel met de mond verwacht!"

Deze mededeling sloeg in als een ijzerkruitbom. Kabba was ontzet opgestaan en ging perplex weer zitten, maar nu in zijn voetenbad. Foert vloog brakend met een hand voor zijn mond naar de deur en verdween. Een andere klant, die uit geremdheid niet eens aan het gesprek had

kunnen deelnemen, viel flauw en zeeg in de armen van de massageassistent aan zijn voeten, die er niet veel beter aan toe was. Zweetdruppels parelden op Tirts voorhoofd en de Bindi met de gele sjaal zat diep ademend met zijn op hol gebrachte fantasie te worstelen. Alleen Sar Ishsti zat met een grote zelfbeheersing te knikken alsof hij daar al langer vermoedens over gekoesterd had. De hoofdmasseur stond met een groen gezicht en knikkende knieën op, eigenlijk nauwelijks tot spreken in staat.

"Eerwaardige, ik smeeek u, verlaat mijn bedrijf," sprak hij bijna huilend. "Ik heb u ongestoordheid beloofd, maar dit is meer dan ik verdragen kan. Het zal mijn reputatie ongehoorde schade doen als men hierover praten gaat. Alstublieft, alstublieft!"

Ishsti zei heel rustig maar met een onmiskenbare dreiging tegen alle aanwezigen: "Onze belofte houdt tegelijkertijd een discretie in ten opzichte van onze gast en onze gastheer. Wie zich daar niet aan houdt, kan op mijn belofte van Vergelding rekenen. U weet dat ik daartoe de vaardigheid bezit. Ik zal mij nog afzonderlijk hierover verstaan met Foert. Sar Bartas, ik meen dat wij ons gesprek zouden moeten voortzetten bij mij thuis. Schikt u dat morgenavond?"

Impulsief knikte Karnk en het verbaasde hem eigenlijk niet dat Tirt verzocht om daarbij te mogen zijn. Er hing echter een vreemde animositeit om diens vraag heen.

"Zo, zo," reageerde Ishsti meesmuilend. "Een lid van de Rishe Raad, die het huis van een Tekenduider wil betreden? U hecht weinig waarde aan uw status, Rish Tirt..."

"Dat ziet u correct!" antwoordde Tirt. "Wie de waarheid zoekt, kan ontgoocheld en bedrogen worden, slachtoffer van onbegrip en onverschilligheid. Maar hoogmoed verdraagt zich niet met het ware zoeken, zo is u en mij geleerd. Ben ik welkom of niet?"

Even aarzelde hij, tot hem een ander idee inviel: "Beter nog, ik zal Sar Bartas te mijnent uitnodigen en u moogt hem vergezellen. Dat is waarschijnlijk comfortabeler voor ons allen en creëert geen nare vragen over uw noch over mijn positie."

De beide mannen stemden in met het voorstel. Ishsti zei Tirts huis te kunnen vinden, maar ten behoeve van Karnk tekende Tirt een plattegrondje. Ondertussen beduidde hij de masseur om zijn voeten af te drogen en zijn laarzen aan te doen. Toen hij opstond, ging ook Karnk staan om het kaartje aan te pakken. Plots week Tirt geschokt terug na een

blik op de blote voeten van de reus. Hij beheerste zich niettemin ogenblikkelijk, overhandigde alsnog het papier en snelde direct daarop met een korte groet naar buiten. Ook Sar Ishsti keek nadenkend naar Karnk's voeten. Lette de man op de enorme littekens, die de beten van de honden hadden nagelaten? Karnk ging zich bepaald onbehagelijk voelen onder die blik.

"Is er iets niet in orde?" vroeg hij onzeker, beducht op nieuwe braakaanvallen om hem heen. Ishti haastte zich om hem van het tegendeel te overtuigen: "Het is alleen dat eh..., uw afkomst eh... verbaast ons."

Karnk kon van pure frustratie geen woord uitbrengen. Het spreken over Kendoland alsof het zijn geboorteland was, had gefunctioneerd als een soort rookgordijn om zijn bittere smart over zijn werkelijke, onbekende geboorteplaats te verhullen. Onmiddellijk vond er een vergelding voor zijn gespeelde joviale progressiviteit plaats, echter op een heel ander niveau dan waar hij op voorbereid was. Dat hier iemand zat met meer kennis over zijn afkomst dan hij zelf! Het was zo pijnlijk, dat hem plotseling een sterke vluchtaandrift overviel.

Om zichzelf een houding te geven begon hij zijn voeten af te drogen, waarna hij zijn laarzen aanschoot en opstond.

"Wij zullen elkaar morgen vast veel te zeggen hebben," zei hij dubbelhartig en zonder op een antwoord te wachten of nog verder te groeten dook hij onder in het stadsgewoel. Het liep al tegen het Vlinderuur. Hij werd zich bewust van zijn intense behoefte aan de veiligheid van het gezelschap van zijn makkers achter de beslotenheid van de dubbele herbergdeuren. Op de weg terug leidde hij zijn gedachten demonstratief af met beelden van een smakelijke rupsenpasta en hondenlul. Doorgaans was etenstijd voor Karnk een immer betrouwbaar moment voor het verstevigen van de innerlijke veiligheid, maar vandaag lukte het niet zo.

De dwergenbril

(...)

-U heeft me niet voor niets een naam gegeven.

-Het was slechts om je tijdelijk te kunnen onderscheiden.

-Kent u zelf uw eigen omvang eigenlijk?

-Ik gebruik jou om die te kunnen meten.

Via een andere route dan Karnk belandde ook Gaosar na verloop van tijd op het Torenplein. Hij was naar het imposante Huis van Onderzoek gewandeld door een brede marktstraat. Er stonden velerlei wagens en kramen, vanwaaruit ook veel buiteneilanders hun waren poogden te slijten. Hij zag er diverse Vuurlanders met hun toverachtige rifschelpen in de ongelofelijkste kleuren. Een kleine man van een onbekend Oosters ras had als veelbekeken handelswaar een stapel amber en hemelstenen voor zich liggen. Hij herkende plotseling ook de typische bouw en de kledij van een wapens verhandelende Tat, wiens gezicht toevalligerwijze een vage gelijkenis met Oerbash vertoonde. De man demonstreerde met een onwaarschijnlijke vaardigheid een tweesnijdend dun zwaard. Het was een heel ander strijdmiddel dan de grove bronzen klingen, die Gaosar uit Capai kende. Zulke wapens vroegen vooral brUte kracht van de gebruiker, geen subtiele steek-en pareertechnieken zoals de Tat liet zien.

Gaosar liet zich nieuwsgierig informeren, omdat hem dit de plek leek, waar mogelijk hun voorraad bitterzout te verkopen was. Ook zou Karnk hier wellicht zijn Kendo-amuletten aan kunnen bieden. Karnk had bovendien een grote hoeveelheid dompellood bij zich, dat hij hier zou kunnen gebruiken om lichtere en handzamere artikelen van waarde aan te schaffen. Hij nam zich voor om het met hem over deze Tat te hebben.

Aan een apart soort voertuig met ongebruikelijk lage disselbomen, dat iets verderop stond, was een omheinde, dichte kraam bevestigd, die buiten bewaakt werd door twee monsterlijke wolfshonden, vastgeketend aan een bronzen ketting. Het leken Jioe-honden, maar hun poten waren sterker ontwikkeld, gebouwd op langdurig rennen. Verbaasd realiseerde Gaosar zich dat deze beesten waarschijnlijk de kar voorttrokken. Zijn

nieuwsgierigheid was gewekt, ook omdat hij de aard van de handelswaar niet kon zien, maar vooral omdat de kraam bemand werd door twee buitengewoon gespierde dwergen, naar wiens ras en geboorteland hij slechts kon raden. Hij bleef tersluiks toekijken toen zich twee Shir, die de groene tuniek van het Huis van Onderhoud droegen, zich als belangstellenden meldden. De dwergen stelden vreemd genoeg de mannen voor aan de honden. Beide dieren begonnen tegen de oudste man te grommen, maar de jongere werd toegelaten. De oudere Shir wachtte gelaten buiten, tot zijn genoot met een klein bruin pakje weer naar buiten kwam.

Gaosar ervoer een onbestemde maar onweerstaanbare aandrang om zich aan die ongewone test te onderwerpen. Op het moment dat hij dichterbij kwam, sprong de grootste hond naar voren, de muil openend en zijn vervaarlijke tanden ontblotend. De verschrikte Halfbakman verstevigde impulsief het rozenveld om zich heen en vreemd genoeg reageerden de honden daar goed op. Ze gromden niet, maar ze gingen ook niet meer op hun plaats liggen. De oudste dwerg, die gehuld was in een smerig manteltje van een donkerpaarse stof, keek hem met een peilende blik aan. Het verhoudingsgewijze grote hoofd zag eruit als een rimpelpompoen. Het mannetje had nauwelijks baardhaar maar zijn oogwimpers en zijn wenkbrauwen waren daarentegen heel lang. De ogen leken daardoor heel vrouwelijk en zacht, maar de borstelige, omhoog krullende wenkbrauwen benadrukten juist weer een martiale instelling. Hij sprak Gaosar aan in moeizaam Tiki met een uitzonderlijk gorgelend en nasaal accent:

"Wad u wil? Iez nieks kopen, dan uw kaiken geen lood voor mai."

Gaosar bekende onverbloemd zijn nieuwsgierigheid, maar liet heel beleefd ruimte voor een eventuele aankoop, mocht het getoonde hem bevallen. De jongere dwerg, haast in een nog smeriger lila manteltje gehuld met daar overheen een besmeurd voorschoot mompelde wat en verdween met hoofd en armen in een langwerpige kist, die onderop de wagen was gemonteerd om daar onduidelijke vieze bezigheden te verrichten.

Zijn compagnon wenkte de Halfbak de kraam in en liet achter hen het tentdoek weer zorgvuldig dichtvallen. Op een lange plank lagen koffers in allerlei formaten, er onder stonden vijf kisten van kostbaar bewerkt hardhout.

"Kaikers of blitzers?" vroeg de dwerg en omdat Gaosar geen idee had welke alternatieven hem hier geboden werden, mompelde hij met gespeeld zelfvertrouwen: "Kaikers!"

De dwerg opende een koffer en toonde een uitvouwbaar apparaat dat een opstelling van zes in metaal gevatte edelstenen en kristallen bleek, die met twee riempjes op het hoofd bevestigd kon worden. Er zakten dan twee dikke lenzen van rozig lavaglas voor de ogen van de gebruiker.

Gaosar waande zich zonder overgang ineens in een jungle-achtig landschap met opvallende heuvels, dat zich zeker dagreizen zuidelijker zou moeten bevinden. Hij gromde van verwondering, hetgeen de dwerg mogelijk als een negatief commentaar opvatte, want snel werd hem een tweede kijker opgezet. Deze keer toonde het hem hetzelfde landschap maar dan bij nacht. Deze ongedachte ervaring van buiten de tijd zijn, beangstigde hem zodanig, dat hij het rozenveld om hem heen strak en verdedigend bekrachtigde. Toen hij dat deed, begonnen de honden buiten zacht te piepen. Hij kon ze onrustig heen en weer horen lopen. De jongere dwerg stak zijn hoofd door het tentdoek en mompelde iets wat klonk als: "Rishe-collesjie".

Collectie? De dwerg wenkte Gaosar verder de kar in, terwijl hij in zijn vette en nagenoeg onverstaanbare spreekstijl iets uitlegde. Kennelijk omdat de twee dwergen hem voor een Rishe hielden, zou hij een voorwerp uit hun speciale collectie gedemonstreerd krijgen, dat alleen voor tovenaars te koop was. Gaosar was benauwd dat zijn eenvoudige status aan het licht zou komen en tegelijkertijd gefascineerd door het nieuwe. Zijn hart ging als razend tekeer, toen de dwerg hem op een kist neer plantte en hem een groot formaat bril opzette. De bril had voor elk oog drie geslepen lenzen, elk in verschillende kleuren. Om de lenzen zat een knisperende zwarte doek gevouwen. Een heel vreemd voorgevoel beving Gaosar. Nogmaals versterkte hij het rozenveld, totdat het bijna als een statisch pantser om hem heen stond. Hij had deze oefening nog nooit eerder zo in de praktijk gebracht, maar de beklemmende situatie stuurde als vanzelf zijn visualisatie. Toch kon hij geen kwade bedoeling bij de twee kleine kooplieden voelen, maar zij veronderstelden kennis bij hem, die hij niet had. Hij begon steeds meer spijt te krijgen van zijn voorgewende tovenaarsstatus. De kracht van het gevaar, de verleiding van de uitdaging, had hem echter onherroepelijk in zijn ban.

De dwerg opende een minuscuul raamluikje in de zijkant van de kar en plaatste Gaosar er recht voor. Toen nam hij in één beweging de twee

beschermende zwarte doeken weg. Onvoorbereid keek Gaosar in de hel. Een pandemonium van kleur en beweging brandde los in zijn brein. Instinctief kneep hij zijn ogen dicht en direct verdwenen de beelden. Na enige tijd was hij zoveel hersteld van de schok, dat hij een tweede poging durfde te wagen. Zijn waarneming van het stadsleven werd verruimd met een blik op de meest bizarre entiteiten die, voor het gewone oog onzichtbaar, rondspookten op het plein voor het Huis van Onderzoek. Alle menselijke wezens die hij zag, schenen omhuld te zijn door een doorschijnende cocon van een soort licht, doorschoten met de meest ongewone en uiteenlopende kleuren. Behalve de mensen krioelde het ook van wat hij maar bij gebrek aan beter 'spoken' noemde. Sommigen hadden zich met draden aan mensen verbonden, anderen hupten rond of vlogen door de lucht. Tussen hen was een niet aflatende strijd aan de gang. Hier en daar dreven losse lichaamsdelen, halve en hele herkenbare mensachtige en onherkenbare spookachtige stukken en gestalten door de lucht. De meesten leken in een vergaande staat van ontbinding te zijn en Gaosar was blij dat hij alleen maar keek en niet behoefde te ruiken. Op en in de menselijke cocons was het ook een drukte van belang. Ze zaten werkelijk afgeladen met kleine projecties van mensen en dingen, allemaal bewegend, soms verdichtend, soms uiteenspattend en dan weer plaats makend voor andere. Ogenschoonlijk waren de coconbewoners volkomen onbewust van hun bizarre, onzichtbare lasten.

'Dit is dus wat die Rishe kunnen waarnemen,' dacht Gaosar. 'Voor iemand, die voldoende afstand kan nemen van zijn eigen angst zal het een schat aan informatie opleveren.'

Op datzelfde moment werd zijn gevoel zwaarbeproefd toen er in de verte een gruwzame figuur naar de marktstraat toe kwam stappen. De indruk in Gaosar's vervormde gezichtsveld was die van een boomlange, harige, broodmagere en wreed kijkende man in een oranje jas. Zijn cocon was volkomen effen grijs maar de top was violetvlammend rood met een feloranje top. Op zijn rug klemde zich drie afzichtelijke demonen vast. Ze klauwden soms naar een voorbijdrijvend dood deel en namen daar dan een walgelijk smakelijk hapje van of uit.

Gaosar werd naarmate de extreme man dichterbij kwam, door een dieper wordende weerzin bevangen. Ineens draaide hij zich af, de bril nog op. Zonder waarschuwing kwam hij daardoor oog in oog te staan met de dwerg, die afwerende en geschrokken geluiden maakte. Door de bril zag Gaosar tot zijn verbijstering een heel vrouwelijk, spierwit wezen. Er was

helemaal geen cocon zichtbaar. Duidelijk hadden haar handjes zes vingers. Het hoofd was buiten alle proporties groot; in het voorhoofd zat een derde oog, dat echter gesloten bleef. Hoe ongewoon ook, toch stond het wezen bepaald vriendelijk naar hem te kijken. Niettemin rukte Gaosar de bril van zijn hoofd. Dit was meer dan hij op één dag verdragen kon. De 'gewone,' mannelijke verschijning van de dwerg was in die vorm vooral boos.

"Dad nieks doen, dad nieks doen," knarste hij driftig.

Gaosar drong zich volledig in de war en zenuwachtig langs het onwezen heen, hem onderweg de bril in diens aapachtige handjes frommelend. Buiten blaften de honden, maar niet naar hem. Hun haren stonden recht overeind. Er stond een onopvallende gedrongen gestalte met een donkere gevorkte baard voor de kraam met de oudste dwerg te praten. Gaosar herkende alleen de oranje jas. Het inzicht in de mogelijkheden van al deze magische en bedrieglijke vormveranderingen, waartoe de tovenarij van de Rishe in staat was, trof hem als een klappernoot een slapende zonnebader onder een palmboom. Paniek, doodsangst, drift en zelfmedelijden joegen door hem heen, tot ineens de stem van Oerbash in zijn hoofd leek te schreeuwen: 'Grondlijn! Rozen!' Automatisch gehoorzaamde hij aan dit innerlijke bevel. Even hield hij zijn pas in, toen vluchtte hij de kraam uit met neergeslagen ogen en een vlugge en doelbewuste tred.

De oudste dwerg en de gedrongen man spraken ondertussen op schelle toon met elkaar in een Gaosar onbekende taal. Er klonk ontevredenheid in door, geklaag van beide kanten. 'Ruilen doet huilen' was de gedachte die Gaosar spontaan inviel. Hij was de beide mannen al voorbij, toen hij een gevoel onderging alsof er een roodgloeiende naald in zijn achterhoofd werd gestoken met een giftige boodschap er op geschreven: 'Bemoei je met je eigen zaken!'

Strompelend rende hij weg langs de rij kramen, totdat hij de laatste in de rij zag. Een zegenbrengende lucht van wafels en pannenkoeken omhulde hem. Een diepe behoefte aan bestendigheid, vaste punten en moederlijke zekerheid roerde zich in al zijn ingewanden. Waar dat gevoel op honger leek, kon hij het nu in elk geval bevredigen. Pannenkoeken met stroop, met honing, geitenkaas en mango's, hij vrat zich vol en vol. Na een hele lange tijd van meel en vettigheid vroeg hij de corpulente Bindi, die eigenaar van de kraam was, welke tovenaars er een oranje jas droeg. De

man keek achterdochtig alsof iedere volwassene dit zou moeten weten, maar hij antwoordde toch: "Alleen Rish Kerko, Eerwaardige."

Toen Gaosar vertelde dat dit zijn eerste bezoek aan het fraaie Utrag was, werd de pannenkoekenbakker wat toeschietelijker.

"Rish Kerko is de voorzitter van de Rishe Raad en natuurlijk ook Hoofduitvoerder van het Huis van Oorlog," legde hij uit. Gaosar hoopte niet meer en niet minder, dan dat hij nooit meer diens pad zou hoeven kruisen. De gedachte deed de hete naald in zijn verstand weer opgloeien en dat dwong hem tot nòg een bakje gepofte kastanjes. Etenstijd naderde maar aan het afgesproken diner met Tipo en Karnk zou hij geen grote eter zijn.

Ondertussen had zijn broer in de bijkeuken van de herberg een rasgenoot getroffen, een oude kok, ene Nen Kekkonen. Kekkonen was uit Igdi afkomstig maar hij werkte al twintig jaar voor de Shir. Het was een indrukwekkend gespierde Bak met littekens op vele plaatsen en lijnen in zijn gezicht, die velerlei ervaringen en inzichten deden vermoeden. Uit de hoofdkeuken kwam lawaai van Bindi die groenten aan het snijden waren voor het op handen zijnde avondeten. Nen wees naar een kruk. Zelf bleef hij staan, alsof hij nog steeds druk aan het afwassen was. Het Shir-verschijnsel van het uitwisselen van overbodige beleefdheden was de Baks onderling onbekend. Tipo gaf de oude man enkele parsi's, waarmee hij tijd en interesse kocht.

"Oom, wat is het bestbetaalde werk hier in de archipel?" vroeg hij op de man af.

"Verkoop jezelf aan de laboratoria van de Doodvorsers," zei Nen koelbloedig. "Zij nemen wat jij kwijt wil en wat zij nodig hebben. Ze geven je er een mechanische ledemaat of één van hun betoverde organen voor terug. Daar ligt je risico. Soms werkt dat korter dan je leuk vindt, soms langer. En de Shirtovenaars kijken in je hoofd, wordt er verteld. De meeste van hun klanten hebben daar nooit last van, maar er zijn sommigen bezeten door een demon achteraf."

"Ik blijf liever mezelf. Geef een tweede antwoord, Oom."

"Er is snel een betrouwbaar en discreet iemand nodig, die voor mannenbroed durft te zorgen," zei Nen, terwijl hij zijn stemvolume wat liet zakken.

"Wat is dat en wat is het risico?"

"Soms bevruchten Shir-mannen en zelfs tovenaars elkaar buiten de regels van het Mengkantoor om. Er schijnt iemand uit het Doodvorsers Genootschap in staat te zijn om zo'n ongeborene uit het lichaam te halen. Je begrijpt dat zulke praktijken absoluut onwettig zijn. Zo'n wezen moet daarna twaalf maanden zonder onderbreking in een speciale fles op het lichaam gedragen worden en op bijzondere wijze gevoed. Ze zoeken daar een Bak voor, ik weet niet waarom."

"Wat levert het op?"

"Je moet die periode in een afgelegen huis in de Fartwoestijn gaan wonen. Als je fouten maakt, vermoorden ze je. Als het kind levend uit de fles komt, krijg je van beide mannen een fortuin. En je moet direct terug naar het Oorsprongland."

"Ik ben met vrienden hier samen, mijn broer en een vriend die me lief zijn. Ik kan niet. Waarom doe je het niet zelf, Oom?"

"Ik kan niet verdragen om zo lang opgesloten te zijn," bekende Nen.

"Mijn derde gezicht vreest trouwens dat de verwekker een tovenaars is. Zijn Betaalbelofte heeft misschien een dubbele bodem. Ik kan veel met mijn handen maar niet goed nadenken, dus blijf ik liever op veilige bodem, hier in de keuken."

"Ik houd niet van tovenaars. Geef een derde antwoord, Oom," zei Tipo.

"Er gaat een expeditie naar de komeetmijnen op het eiland Urda over een week," wist Nen. "Ze brengen veroordeelde wetsovertreders, die daar te werk gesteld worden. Je moet in de mijnen een dik bescherm pak en een masker dragen en hen soms slaan. Je krijgt een belofte voor een jaar en je wordt uitbetaald in goud en zilver. Veel jonge en sterke Baks doen het. De Bindi houden er niet van."

"Ik ook niet. Geef een vierde antwoord, Oom."

"Ik geef een vierde antwoord, als jij eerst een paar van mijn vragen wil beantwoorden," zei Nen met een bedachtzame blik in zijn oude ogen.

"Je nieuwsgierigheid kost een parsi, Oom," zei Tipo vlug. Nen betaalde en vroeg toen: "Houd jij meer van de stammen van de Baks en Bondo dan van alle andere volkeren?"

"Ja," antwoordde Tipo, "maar ik maak drie uitzonderingen. Ik reis met een reus die van een onbekend ras is. En mijn broer is een Halfbak. En dan ken ik nog een Tat-monnik, die ik iets schuldig ben."

"Goed genoeg," zei Nen. "Nog een vraag. Zou je treuren als morgen alle Bondo-vijandige volkeren, behalve jouw uitzonderingen, worden

afgeslacht en als de Oeroude Moeders van de Bondo weer zouden gaan regeren over de wereld?"

Tipo koos zijn woorden langzaam en nauwkeurig: "Nee, ik zou niet treuren. Er is wat is. Maar ik zou ook niet treuren als morgen alle Baks zouden sterven. Hoewel ik ook dan een uitzondering moet maken. En verder, ik wist niet dat er nog zo'n Oeroude Moeder in leven was."

"Zij is, zij is," zei Nen vurig. "Je antwoord is vreemd, maar je geld is goed en je ogen zijn goed. Ik geloof dat je de juiste man bent voor Benk Benko. Hij is mijn bloedbroeder, hoewel hij een Bindi is. Ga morgen met hem praten over het einde van de vijanden van de Bondo. Want dat nadert, zo is voorspeld."

"Ik heb recht op nog meer antwoorden voor mijn parsi's," onderbrak Tipo hem. "Vertel me, wat moet ik denken van de oorlog, die in het noordwesten woedt?"

"De Pirti hebben de Moeder lief en dat verdragen de Shir niet. Als de tovenaars hun verderfelijke wapens tegen hen hebben beproefd en winnen, dan komt de smaak van bloed pas echt in hun mond," snauwde Nen, terwijl hij op zijn hoede om zich heen keek. Gelukkig was er niemand anders in de buurt. Ook Tipo dempte zijn stem: "De Baks richtten zich ook naar de Moeder."

"Je angst is terecht," zei Nen. "Na de Pirti zullen de Shir hun tanden in het Ochtendland zetten. Eerst Capai, dan Igdi en Ogdi. Alleen de Moeder weet waar ze op zullen houden. Ze hebben geen soldaten en geen zwaarden nodig, ze hebben hun vreselijke vuurblaaspijpen. De Shir lopen met hun geslachtelijke lust in hun hersens en dat maakt ze slachtoffer van de machtshonger van de Rishe Raad. Iemand moet boeten voor hun schaamte en ingeperkte lijden en dus geven ze andere volkeren de schuld."

"Wat is de plaats van de Bindi, Oom Nen?" wilde Tipo weten.

"Je tijd is om, neef," zei Nen, terwijl hij zijn open hand uitstreekte. Tipo gaf hem de parsi weer terug, die hij daarvoor van Nen ontvangen had. De oude Bak keek speurend om zich heen. Op nog zachtere toon vervolgde hij: "De Baks zijn verbonden met onze broeders en zusters die op de eilanden geboren zijn, ook al hebben ze de erediensten van hun overheersers overgenomen. De Bindi hebben hun eigen geheime orakels, die hetzelfde zeggen als de Oeroude Moeders. Dappere Bindi verzamelen overal kennis van de Shir. Er zijn zelfs Bindi, die met zekere smokkelgoederen de lange reis naar de landen van de Pirti maken. De

Shir kunnen zich dat niet voorstellen, zo genieten ze nog van hun hoogmoed. Maar de Baks redden hun eigen toekomst als ze de Pirti tegen de Shir helpen. Ontmoet morgenochtend Benko in de tuin. Hij is een Bindi-meester, wiens kracht je zult bewonderen. Er is grote eer te behalen voor een dappere Bak, die de zusterstrijd van de Pirti durft te ondersteunen. En eer betekent in dit geval voor jou ook goud en zilver, neef!"

Nen liep naar de deuropening en keek de hoofdkeuken in. Alle personeelsleden leken ingespannen met hun werkzaamheden bezig. Er was een Shir verschenen die de leiding op zich nam.

"Dank voor je lood, maar nu moet je verdwijnen, neef," zei Nen gehaast.

"De Shir zal mij slaan, als de afwas niet klaar is."

Tipo boog op de respectmanier van Bak-krijgers en Nen Kekkonen boog terug alsof hij een gelijkwaardige tegenstander tegenover zich had.

Stilletjes liep Tipo via de tuindeur de bijkeuken uit om het keukenhoofd niet op verkeerde ideeën te brengen. Zijn kop gonsde van alle denken en bovendien klopte de overdosis van de vorige avond nog bonkend na. Hij wist ineens wat hij daaraan kon doen: een middag Dutje.

'Als je hoofd een tijdbom is,' had Oerbash hem eens verteld, 'dan kun je met een bijna wakker, bijna slapen Dutje die tijd even stilzetten.'

Het was hoog tijd voor zo'n oefening.

De drie vrienden waren meer dan blij om elkaar weer in de Herberg De Vreemdeling terug te zien. Door ieders eigen tumultueuze ervaringen waren ze ook bezorgd geweest om eventuele nare wederwaardigheden van de anderen. Ze trokken zich met ruim voedsel en nog meer drank terug op hun kamer. Geen van hun verhalen was minder schokkend dan het vorige.

"Dit is bepaald geen stad om oud in te worden," zei Gaosar.

"Jullie denken echt dat het waar is, dat van die Bindi opstand?" vroeg Karnk.

"Het is waar, zeker, zeker!" wist Tipo. "Morgen zal ik meer horen van die Benko."

Gaosar bekeek de feiten van twee kanten: "Die Bindi stralen zeker een groot vertrouwen in een komende omwenteling uit, tenminste de Bindi uit de werkersklassen. De rijkere Bindi-burgers hebben misschien heel andere ideeën. En bovendien, die Shir-magiërs hebben kijkers en de Moeder mag weten wat nog meer voor apparaten, waarmee ze de meest

ongelofelijke geheimen kunnen doorgronden. Zouden zij niets opmerken van de gevoelens van de Bindi? Ik heb geen idee hoe dat allemaal gaat aflopen, maar wij zitten ergens tussenin en we weten niet eens waar tussenin."

Hij gebaarde vragend naar Karnk: "Wat denk je, kunnen we morgenavond alledrie naar dat partijtje van die Rish Tirt?"

Karnk keek peinzend.

"Ik denk het wel," zei hij. "Wij presenteren ons gewoon als reizigers, die graag van onze ervaringen willen vertellen. Wat kan ons gebeuren? We hoeven toch geen partij te kiezen?"

Tipo wapperde met zijn handen als om die opmerking weg te wuiven: "Ik herinner me iets, dat ik Oerbash eens heb horen zeggen. Zoiets als 'Jij denkt te kiezen maar er is al voor je gekozen.' Dat zei hij tegen Mani."

"En daarna zei hij: 'Alleen de kijker is vrij, terwijl het gekozenen zich ontrolt.' Ik herinner me dat ook," vulde Gaosar aan.

"Ja, ja. Dat betekent gewoon laat iedereen allemaal maar lekker z'n eigen dingetje doen," riep Karnk overmoedig. "En weet je wat ik doe? Ik ga naar bed. Lekker een beetje dromen van gemarineerde reuzenlul met veel keus uit besuikerde roomsoesjes om 'em in te steken!"

Kortom, zo kon die wel weer. Ineens werden ook de broers zich van hun vermoeidheid bewust. De intense belevenissen eisten nu een hoge tol van hun lichaam. Binnen de kortste tijd lagen ze dus alledrie plat.

Pas laat in de ochtend werden ze vlak na elkaar wakker na een nacht vol extravagante dromen. Gaosar herinnerde zich alleen een flard van een droom over de mysterieuze dwerg, waarin het onaardse wezen hem haar handen had getoond. Hij realiseerde zich plotseling dat hij de voorgaande avond een heel belangrijk detail was vergeten te vertellen: de zes vingers. Hij vertelde de droom en het verhaal en zag Karnk rillen.

"Het haar op mijn armen gaat overeind staan," zei de grote man in verwarring. "En je zegt, dat ze zonder dat je die bril op hebt gewoon vijf vingers lijken te hebben?" Hij rilde nogmaals. "Ik zal je zeggen dat die goochelaars in die massagesalon ook zo raar naar mijn zes tenen stonden te kijken. Natuurlijk! Ik ben te groot, te breed en anders. Ik vraag me werkelijk af, wat je zou zien, als je naar mij keek door die dwergenbril, Gaosar. En wat zou ik er niet voor over hebben om mezelf te zien. Wat ben ik? Wie ben ik?! Toen ik een klein jongetje was, kon ik daar lang om

huilen. Wie is mijn moeder? Ik heb een navel, ja, maar waar ben ik geboren en uit wie?"

Tipo was zich haastig aan het aankleden.

"Ik ben laat," zei hij. "Ik ga die Benko opzoeken. Ik zal hem ook vragen of hij leuk werk voor jullie weet. Wat gaan jullie doen?"

Gaosar haalde zijn schouders op: "Ik wil nog wel meer van de stad zien."

"Waarom zoeken jullie niet samen nog een keer die dwergen op?"

suggereerde Tipo. "Karnk laat z'n tenen zien en misschien krijgt hij dan wat meer te horen. Een half antwoord is beter dan hier te zitten simpen over de vraag. Laten we elkaar hier weer ontmoeten aan het einde van de middag."

Hij stak zorgvuldig zijn werpmessen in zijn gordel en liep naar de deur.

"Er is er hier een, die altijd hetzelfde blijft," zei Karnk met grote warmte in zijn stem en hij riep Tipo achterna: "Ik hou veel van je, zwarte flepkop!"

Halverwege de gang schreeuwde Tipo terug: "Ik hou ook van jullie, witte windkramen!"

In dit besef van innige jongensliefde kon de dag niet meer stuk.

Grijnzend kleedden Gaosar en Karnk zich aan, vastbesloten om de dwergen nader aan de tand te voelen.

"Ik verheug me nu al op die honden," snoof Karnk. "Ik heb wat met grote honden, zoals je weet."

"Dit zijn heel bijzondere honden," zei Gaosar. "Heel wat anders dan die onbenullige Jioe-mormels, die jij een beetje stuk stond te gooien bij Litkaka."

"We zullen zien," antwoordde Karnk.

Tipo ontmoette in de tuin van de herberg inderdaad Benk Benko, die daar boomstammen in handzame stukken voor de keukenfornuizen stond te zagen. De man was mogelijk een veertig, vijftig maanjaren, misschien ouder, wat langer dan de gemiddelde Bindi en bovendien uitzonderlijk gespierd. Met name zijn armen leken op scheepskabels. Hij had een heel open maar ernstig gezicht, dat verfraaid werd door een zware walrussnor. Nen Kekkonen had verteld dat Benko afkomstig was van het meest westelijk eiland, Urda, maar dat hij zeer bereisd was. Dat bleek al uit het feit dat hij behalve Tiki vloeiend Zietse sprak, in iets mindere mate vloeiend Pai en zelfs enig Kendo.

Benko droeg evenals Karnk alleen een vilmes in zijn gordel, maar hij had

net een halflange stok van hardhout uit de bijkeuken gepakt, waarmee hij een serie niet mis te verstane slag-oefeningen begon. Tipo bleef even vol ontzag naar hem kijken. Suizend vloog de stok van hand naar hand, plots stoppend, draaiend, onzichtbare vijanden blokkerend en afstraffend.

Slechts een pijl of de vuurblaaspijpen van de Overzichters zouden Benko kunnen stoppen. Toen Tipo zonder hem te willen storen stil de tuin in liep, hield de stokmeester op. Hij groette demonstratief. Waarschijnlijk had Nen hem al voorbereid op deze bezoeker, want in het Pai zei hij: "De zon straalt op je pad, de maan moge je troosten, Bakjongen."

Deze rituele aanspreekvorm voor een welkome gast van de stammen van Capai vestigde een sterke vertrouwdsheid en Tipo boog de diepe respectbuiging van de Baks. Benko liep met hem naar een afdak achter in de tuin, waar ze uit de zon konden zitten. Er stonden nog een aantal stokken.

"Wij oefenen de dans der handen," zei Benko verklarend. "Veel Bindi-jongeren worden heel goede dansers in deze tuin. Je kunt met ons meedansen in de vroege ochtend, direct na zonsopgang."

Typo nam liefkozend één van de gladde stokken in zijn handen en liet hem heen en weer zwiepen op de jachtwijze van de Tsjetjah. Het aanbod leek hem heel aantrekkelijk, maar hij hield een slag om de arm omdat hij niet kon overzien, hoe de avond en de komende nacht zou verlopen.

Benko was weer opgestaan van de bamboebank, waarop ze aanvankelijk waren gaan zitten. Hij keek naar de stok in Tipo's handen.

"Ik zie je adem gaan, Bakjongen," zei hij weloverwogen. "Ik zie hoe je die stok vasthoudt. Ik zie hoe je je reistas draagt. Dat zijn de bewegingen van iemand, die door het Oude Volk is opgeleid. Mag ik vragen bij wie je in de leer bent geweest?"

Voor het eerst realiseerde Tipo zich, hoe hij sinds de aanvang van zijn reis met Gaosar niet alleen maar innerlijk veranderd was. Benko had uiterlijke veranderingen opgemerkt.

"Ik heb een korte tijd gereisd met een Tatmeester," zei hij met een gevoel van trots in zijn stem.

"Een Tatmeester?" vroeg Benko stomverbaasd. "Bij mijn weten zijn er op de eilanden maar een paar Tats. Kirash? Intant? Of Oerbash?"

"Die laatste is het," knikte Tipo.

"En heeft *hij* je Tat-bewegingen geleerd? Een Tat, die zoiets aan een Bak leert?!"

Benko moest het gegeven even stil op zich laten inwerken.

"Ik ken Oerbash van lang, lang geleden," vertelde hij nadenkend. "Toen wist hij alleen maar iets van tergen, treiteren, slaan en doodmaken. Uit verveling, denk ik. Hij vocht aan de kant van woeste stammen uit Issopar tegen Kendo en Baks uit Noord-Ogdi. Later streed hij weer aan de kant van de Kendo, simpelweg omdat hij van oorlog voeren houdt. Een rare, lege man, maar een onberispelijke krijger. En hij noemt zich nu een Tatmeester?"

"Zijn leerlingen noemen hem een meester," corrigeerde Tipo. "Hij heeft mij in elk geval iets van de kunst van de bewegingsadem geleerd. En wie leert aan een onwetende, mag zich meester noemen, is het niet?"

Benko kon zijn verwondering maar net de baas: "Tats houden meestal hun verworvenheden voor zichzelf. Wij noemen hen het Binnenkijkersvolk. Zij stapelen gierig hun goud en hun kennis op. Ik snap niet dat hij een Bak wil onderwijzen."

"Er waren twee andere monniken bij hem, één uit Vuurland en één uit Heirgoland. Hij leert hun ook Tat-kunsten."

"Oerbash, die iets weggeeft?! Die geheime kennis deelt?"

Tipo wachtte even met een antwoord, totdat het helder in hem opwelde: "Ik herinner mij, dat ik hem hoorde zeggen: 'Wat onuitgesproken blijft, sterft in de kiem. Het eeuwig verzwegene houdt op te bestaan.' Hij gaf veel van zichzelf en hij was blij dat ik het van hem wou hebben."

Tipo voelde hoe hij Oerbash met zijn volle aandacht zat te verdedigen. Benko reageerde sceptisch: "Die Tat is zo eenzaam, zo ver van zijn thuisland, dat hij met tovenaarsadvies gaat strooien om zo zijn eigen bestaan zin te geven. Anders verveelt hij zich maar... Tenminste, dat denk ik ervan. Slaat hij nog steeds zo flink om zich heen?"

"Ja. Vaak," moest Tipo toegeven. "Maar hij dwong me daardoor om heel snel te worden, zodat hij me niet meer raken kon en dan lachte hij heel hard. Hij slaat niet om te kwetsen, Benk Benko."

"Ik geloof het als ik het met eigen ogen zie," zei de oudere man. "Ik heb veel Bindi-meesters gekend. Ons volk noemt zulke leraren leuningmeesters. De leuning langs de steile trap. De meeste leraren willen echter alleen hun geestelijke kinderen om zich heen verzamelen, zodat ze van hun dienstbaarheid kunnen profiteren. Maar wat als de kinderen het huis uit willen? Wat als ze de ideeën van hun meester uit de tijd gaan vinden? Omdat hun meester niet meer open staat voor de nieuwe tijden, omdat hij niet meer reist, maar zit en eet? Ach, de meeste

leerlingen blijven ook zelf liever leunen op hun zittende meesters. Ze klitten bij elkaar voor hun dagelijkse aanspraak en hun oren worden doof."

"Oerbash slaat op zulk een oor," beweerde Tipo. "Hij is heel wreed voor de slapers."

Benko keek aandachtig: "Hoe graag zou ik je geloven, maar dat valt me moeilijk. Oerbash heeft zelf geen kinderen, vermoed ik. En toch wil hij zonen om zich heen. Hij zal zijn zonen weerbaar willen maken, daarom slaat hij ze. De Tat zijn net als de Shir. Niet de Moeders zijn de baas op Sarda maar de vaders. En die soldaatvaders slaan hun kroost. Maar dat is juist de reden dat alle Tats hun ouders haten en dat noemen zij onthechten. Nee, vertel mij maar niets meer, Tipo Tennen. Maar je ogen zijn goed en je handen zijn snel. En je naam is goed. Hij betekent 'Het Lichaam van de Rots', nietwaar?"

Tipo knikte. Ondanks Benko's weerstand naar Oerbash voelde hij zich enorm tot de stokmeester aangetrokken. Benko had zijn rechteroog gesloten en zat met het linker zonder knipperen naar de zwarte Bakjongen te kijken.

"Vertel me, Tipo, zijn de Bindi en de Baks broeders?" vroeg hij met een subtiele spanning in zijn stem.

"Zo goed als de Shir en de Tat broeders zijn," antwoordde Tipo heel tactisch. De stokmeester keek verrast.

"Kun je een Shirtovenaar doden als een gifslang in je bed, Tipo Tennen?" vroeg hij, nu met beide ogen open.

"Zoals ik een giftige Bindi-tovenaar zou doden?" was Tipo's wedervraag. Benko sloot in verwarring even zijn ogen.

"Zou je het Moederrijk van de Godin dienen tot je laatste adem?" vroeg hij volhoudend door.

"De aarde is mijn moeder," zei Tipo met een heel zachte stem maar in een diepe concentratie. "De duizend ogen van mijn vader in de hemel stralen in de nacht. Mijn vaders kracht is mijn kracht. Ik ben zijn sterrenlicht. Mijn moeders eer is mijn eer, ik leef uit haar. Ik dien mijn vader en mijn moeder tot mijn laatste adem..."

Benko zat doodstil. Uit zijn gesloten linkeroog druppelde een traan.

"Is dat een Bakgedicht uit Capai?" fluisterde hij ontroerd.

"Nee, het kwam hier en nu bij me op," antwoordde Tipo langzaam en bedachtzaam. Benko boog op de respectmanier van de Bindi, de

gevouwen handen openend en naar binnen kerend ter hoogte van zijn hart.

"Ik heb lang gewacht op een dichter om in het juiste gezelschap een zware reis te kunnen maken. Beloof je me geheimhouding als ik verder praat, Tipo?"

"Beloften zijn een verzinsel van de Shir, Benk Benko," zei Tipo zonder afwijzende intenties. "Voel mijn hart en kijk maar of je praten wil. Ik heb twee bloedbroeders met wie ik praten zal. Voel hun door mij. Nen Kekkonen heeft me verteld dat je een Bindi-meester bent en dat je me alles kunt vertellen over de vijanden van de Baks en de Bondo. En er zijn bovendien geheime Bindi-orakels, heb ik begrepen. Waarheen je reis gaat, ook dat wil ik wel weten. Ik ben open voor je, stokmeester."

Het was even stil. Alsof dat uiterst belangwekkend was, keken ze allebei een tijdje aandachtig naar twee kleine grijze aapjes, die elkaar op het bijkeukendak zaten te vlooien. Benko liet zijn vingerkootjes een paar keer knakken en keek toen Tipo vol in het gezicht. Hij knikte. Wat hij zag stond hem kennelijk aan.

"Je moet weten dat ik niet naar Ogdi ga, zoals ik aan mijn omgeving vertel," zei hij op zachte toon, nadat hij nog eens speurend om zich heen gekeken had, beducht op mogelijke meeluisteraars. "Ik reis naar Majeste."

"Ik ben niet verbaasd," zei Tipo toen Benko weer stil bleef. "Maar er is oorlog op Majeste, heb ik gehoord. De Pirti schijnen niet bang te zijn, hoewel in aantal de Shir en de Bindi samen hun vele malen overtreffen."

"Dat is zo," beaamde Benko. "Omdat al de Pirti voorouders meevechten in de strijd. Toch zijn de Pirti machteloos tegen de luchtvoertuigen en de manakonda's van de Shir, als die hun van grote hoogte bombarderen met brandbommen. Speciale getemde demonen van de tovenaars kunnen bovendien de vooroudergeesten van de Pirti opeten. En bovenal, de Rishe uit het Huis van Oorlog bouwen grote vuurblaaspijpen, die zij vervormers noemen. Die toestellen zullen de schepen van de Pirti in hun geheel uit het water blazen en hun kampen vernietigen."

"Dat zal het einde van de oorlog betekenen," veronderstelde Tipo.

"De Shir willen helemaal geen einde van de oorlog," gromde Benko.

"Tovenaars uit het Huis van Oorlog en van het Mengkantoor, die elkaar uit het Genootschap der Doodvorsers kennen, zijn een verbond aangegaan. Hun machtshonger is tomeloos. Ze proberen op Majeste een

ongekend grote vervormersbom te maken. In één ontploffing kunnen ze daarmee half Pirtiland in brand steken. En dan? En dan?"

"Oom Nen is bang dat de Shir daarna Capai en Igdi zullen overvallen," zei Tipo.

"Precies. Ze willen de heerschappij van hun vadergod opleggen aan de hele wereld," knikte Benko.

"Ze hoeven straks alleen maar met hun bom te dreigen," begreep Tipo en een ontzettende angst overviel hem. Ineens sloop de naderende catastrofe dichterbij in de tijd, tot vlak onder zijn neus.

"Je ziet het, die conclusie vraagt niet eens nadenken," bevestigde de stokmeester.

"Hoe weet je dit allemaal?" vroeg Tipo.

"Iedere dag sterft er wel een Bindi in een mijn, als straf omdat hij werd gepakt op een plaats, waar hij niet mocht komen of voor het afluisteren van gesprekken, die niet voor hem bestemd waren," antwoordde Benko op felle, emotionele toon. "Niet zelden wordt er een dappere verraden door achterdochtige lieden uit zijn eigen volk, die belust zijn op een beloning van de Shir en die geen kwaad zien in een oorlog tegen de Pirti, omdat zij evenzeer op winst en macht uit zijn. Zo ligt de zaak."

Tipo kon het nauwelijks geloven: "Zijn er geen Shir die er anders over denken?"

"Natuurlijk! Talloze respectabele lieden staan zeer kritisch tegenover de oorlog. Maar de Doodvorsers zijn buitengewoon sluw. Hun intriges overspoelen de Rishe Raad als een plaag. Ze worden geholpen door de zucht naar meer invloed van veel ongeduldige assistenten en novieten, die het een doorn in het oog is, dat de leidende uitvoerders in de Huizen stelselmatig hun leeftijd weten te verlengen en daarmee hun actieve carrière. Steeds wordt de Raad met geheime zuiveringsprocessen geconfronteerd tegen gecompromitteerde Rishe. Maar hun dubieuze handelen roept gelukkig tegenacties op. Er zijn Niss, die tegen betaling hun meesters verraden omdat ze hun dodelijke machtswellust aan het eigen lijf ondervinden. Zulk gedrag van de traditionele Niss kunnen de Rishe zich niet voorstellen. Ze denken waarschijnlijk dat de Niss onvoorwaardelijk loyaal zijn aan een eens gegeven belofte. Maar de Niss spelen het spel van de vorm, niet dat van de inhoud. En dus kunnen wij informatie kopen van de Niss. Ik vermoed zelfs dat er ook Rishe aan

onze kant staan. Er is zeer geheime informatie naar de Bindi-Moeders toegelekt, zonder dat echter de bron ervan bekend werd."

"Al die informatie wordt niet voor niets verzameld, zou ik denken. Waar gaat het om?"

Benko wendde licht zijn hoofd af om naar een paar ruziënde kraaien in de tuin te kijken. Hij had al veel gezegd. Te veel? Hij zette zich over zijn ongerustheid heen: "Je vraagt veel vertrouwen van mij, Tipo Tennen. Je bent niet van mijn eigen volk, je bent hier net en je hebt een vreemd contact met die Tat gehad. Mijn mannenverstand zegt me mijn mond te houden, maar mijn vrouwengevoel wijst me de tegenovergestelde weg. Je hebt de aard van de zaak in feite natuurlijk al begrepen. De Bindi zullen zich verzetten tegen de Shir en hun zustervolk, de Pirti gaan bijstaan. Alleen zo kan de grote brand bedwongen worden."

Tipo haalde diep adem. Hier ging het inderdaad om. Hij voelde hoe er aan hem getrokken werd om zijn neutrale positie als reiziger op te geven en partij te kiezen. Maar waar was eigenlijk het vertrouwen in de kansen van zo'n opstand op gebaseerd?

"De Shir hebben de beschikking over machtige wapens," zei hij, zijn bezorgdheid hoorbaar in zijn stem. "Het is één van mijn bloedbroeders ter ore gekomen, dat de Rishe magische kijkers hebben, die voorbij de tijd kunnen waarnemen. En dat ze brillen hebben, die het binnenste van de mensen kunnen blootleggen. Hoe kunnen gewone lieden tegen zulke kennis op?"

"Je weet al heel veel, mijn vriend, voor iemand die pas sinds kort de Blauwe Eilanden bezoekt," zuchtte Benko. "Maar je hebt geen idee, hoe vaardig de verborgen Oude Moeders van de Bindi zijn. De Shir begrijpen alleen datgene wat ze met hun verstand kunnen bevatten, van de natuur der vrouwen verstaan ze niets. Ik ben ook een man, maar ik vertrouw de amulet, die een heel oude Bindi-genezers voor me gemaakt heeft. Geen Shirtovenaar kan mijn geest zien. Ik leef in de baarmoeder van mijn magische moeder, weet je."

Tipo herkende die formulering. Overal op het oostelijke continent pasten Oude Moeders bezweringen toe op hun mannenkrijgers, als die de oorlog ingingen. Een krachtige formule maakte de strijders onkwetsbaar en soms zelfs onzichtbaar voor de vijand. Zoiets werd dan een moederschild genoemd of een baarmoederschild. Tipo ervoer vreemdsoortige rillingen

door zijn hele lichaam. Deze man sprak een absolute waarheid, wist hij.
Het was tijd voor meer waarheid.

Het Noodlotszout

"Ik voel je waarheid, grote oom Benko," zei Tipo, een respectvolle Pai-aanspreekvorm gebruikend. Dat scheen de laatste reserves van de stokmeester weg te nemen.

"Er is een Zeer Oude Moeder op het eiland Illyan, neef Tipo," zei hij met een grote vertrouwelijkheid. "Zij is het orakel voor ons volk. Ze staat in nauw contact met een Oeroude Moeder, die ergens in Ogdi moet wonen. Oude profetieën worden aan ons bekend gemaakt. Weet je wat een Mankettiato-vrouw is?"

Tipo schudde ontkennend zijn hoofd.

"Dat zijn de medicijnmeesteressen van de Bindi," legde Benko uit.

"Koppelaarsters, vergifmengsters, vroedvrouwen maar ook heilige zieneressen. Ze leven ver buiten de dorpen, omdat de Shir hun verdenken van het levendig houden van de oeroude aanbiddingsrituelen ten gunste van de Tweede God. Als er zich de kans voordoet, vervolgen de Overzichters deze vrouwen genadeloos. Op hun laatste geheime bijeenkomst is een buitenissig orakel gesteld. De kern ervan luidt 'Het Juiste Gezelschap Zal Het Vuur en Het Water Scheiden, De Lucht Verlichten en De Aardemoeder Redden.' Alle verdere formuleringen zijn even mysterieus, zodat iedere betrokkene de juistheid van zijn of haar houding vele malen moet overwegen. De Ogdi-Moeder van de Bondo heeft vele boodschappers uitgestuurd met mogelijk tegenstrijdige opdrachten. Ik heb begrepen dat er vele gezelschappen op reis zijn gegaan, maar ik vrees dat maar één gezelschap het juiste zal zijn. Het kan zelfs zo zijn dat er verschillende doelen zijn aangewezen. Dat zal de Shir in grote onzekerheid brengen, maar onze eigen onzekerheid is daardoor niet minder. Wat is mijn eigenlijke opdracht? Ik weet het niet eens. De Zeer Oude Moeder heeft mij gezegd, dat slechts een klein deel van de orakeltekst voor mijn oren bestemd was. Ik moet op het grote geheel vertrouwen, ook op dat wat ik niet gehoord heb."

"Ik ben je oor, grote oom Benko," fluisterde Tipo, terwijl een oncontroleerbare emotie bezit van hem nam. In de stem van de stokmeester had hij een verre klank bespeurd, die hem vreemd genoeg aan zijn eigen moeder, Nur-ell-Guin, had herinnerd. Benko keek hem aan.

"Het is mij vreemd te moede," zei de gespierde stokvechter. "Iets dwingt mij om al mijn kaarten op tafel te leggen. In een nacht van geheim bloed

en offers heeft de Zeer Oude Moeder voor mij georakeld en nu zou ik jou zo maar al die geheiligde woorden moeten overbrengen? Hoe aarzel ik."

Hij sloot zijn ogen en zweeg. Toen leek het of hij in een lichte trance ging. Met een hoge tenor reciteerde hij: "Jij bent uit het vlees van je moeder, uit de geest van je vader, maar... maar..."

Zijn stem stokte. Tipo had zijn ogen ook gesloten en ten prooi aan een onbeschrijfelijke verwarring maakte hij impulsief de zin af: "Maar noch het Bewegen noch het Niet-Bewegen brengt de werkelijke geboorte."

"Tzat! Tzat!" schreeuwde Benko totaal verrast opspringend, terwijl hij de beide onderarmen en handen vlak voor zijn gezicht tegen elkaar liet klappen in een oeroud gebaar van bescherming en ontzetting. Twee, drie ademhalingen stond hij bewegingloos, toen verscheen er een diepe gloed op zijn gezicht en een heel fijne glimlach.

"Jij hebt haar ontmoet," fluisterde hij met een diep ontzag. Tipo was minstens even verbaasd.

"Nee," zei hij. "Ik herinnerde me dat Oerbash dat tegen me zei."

Benko ging twee keer zitten en weer staan. En toen weer zitten. "Ik weet niet meer wat ik zeggen moet, laat staan wat ik moet denken. De Tat! Kan het iets anders betekenen dan dat hij de Zeer Oude Moeder heeft ontmoet?"

"Misschien heeft hij in Ogdi gereisd," veronderstelde Tipo. "Hij spreekt Zietse. Wie weet is hij een boodschapper van de Oeroude Moeder?"

"De Tat? Alles in mij verzet zich tegen die gedachte," mompelde Benko. Onthutst en stil zaten ze een tijdje naast elkaar. Toen zei Benko opgewonden: "Ik kan niets anders doen dan je deelgenoot maken. Luister naar me. Hoor het hele orakel aan. Dit was de boodschap van de Moeder voor mij: 'De Bindi-stok verzamelt de twee moordenaars uit zijn geslacht, hij vraagt de oude Tijkijker en de verre broeder-dichter, die de juiste vrouw op de juiste plaats is. Voor de vijf is de juiste tijd geen tijd, maar hun vuur op Majeste behoedt de Pirti voor de tijdloosheid. De stroom vloeit uit de buik van de Moeder in haar tijd. De vijf groeten de Vader, die vriend is. De broeders zullen sterven, maar de zusters baren hen opnieuw.' Zo heb ik het gehoord en zo hoor jij het nu, neef Tipo." Benko hield zijn stem terug en keek gebiologeerd naar Tipo, wiens gezicht een strak masker was geworden. Het leek plots of alle vogels in de omgeving tegelijkertijd hun eigen specifieke geluid wilden demonstreren. De kakofonie was zo magisch, dat beide mannen hun adem inhielden. De vogels onderstreepten het moment en Tipo wist dat

het *zijn* moment was. De ziel had zich opengesteld voor het Grote, de geest had de keuze gemaakt, het lichaam kon niet anders dan volgen. Ze bleven heel lang in een haast gewijde stilte zitten, totdat de vogels hun gewone ritme hervonden hadden.

"Ik heb een vreselijke pijn in mij gevoeld, oom Benko," bekende de jongen. "Je sprak over de verre dichter, die de juiste vrouw op de juiste plaats is. Ik begrijp het niet, maar mijn pijn en mijn trillende gemoed hoort de waarheid buiten de woorden. Ben ik degene, die je gezelschap compleet maakt?"

Benko schudde zijn hoofd: "Nee, de vierde. Mijn twee bloedneven zijn de beste stokdancers van de eilanden van Tillant. Ik weet nagenoeg zeker dat ze lid van het geheime Sicarii-gilde zijn, de beroepsmoordenaars, maar daar vragen de Bindi onderling niet naar. Ik weet nu dat de vijfde alleen maar een tovenaars kan zijn. Ik begrijp daar niets van, maar de tijd dringt. Nu jij er bent, zal hij snel komen."

Benko kuchte een paar keer, alsof er een brok in zijn keel zat.

"Ik ben heel erg opgelucht, nu ik je ontmoet heb, neef. Pas toen ik de Zeer Oude Moeder ontmoette en de vele Mankettiato-vrouwen om haar heen zag, werd ik me bewust van de omvang van het onheil dat ons bedreigt. Tot aan die dag, ik beken het jou, tot aan die dag was ik tevreden met mijn kennis van het verleden van de Bindi en met mijn meesterschap op de stok. Mijn jonge dansers adoreren mij en enkelen hebben mij in de stilte van de nacht hun zusters gebracht. Die bewondering was heel belangrijk voor mij. Dat is nu allemaal weggefallen. Ik voel hoe mijn lot ligt uitgetekend. Maar wie bedoelt de Moeder met 'de broeders, die zullen sterven'? Ik weet het niet, maar ik ga liever vandaag op weg dan morgen. Al maanden bereid ik deze expeditie voor naar Majeste, maar mij ontbreken de geheime oorlogskaarten, waarop de laboratoria van de Doodvorsers zijn aangegeven. Ergens daar worden de vervormerbommen gefabriceerd, maar het hele eiland is een oorlogsvesting geworden. Alleen de voornaamste Uitvoerders van de Huizen kennen alle feiten, tenminste, misschien is het zelfs zo, dat het Huis van Oorlog gegevens achterhoudt voor de andere Huizen. Wie weet wat de Rishe Raad te horen krijgt? Alle tovenaars zijn gevoelig voor verdraaiingen van de werkelijkheid, maar dat schijnt nog iets anders te zijn dan het kunnen onderscheiden van de zuivere waarheid. Hoe kom ik aan de juiste kaarten? Ik moet simpelweg maar geduldig wachten op de Tijdijker, die het orakel aanduidt."

"Ik hoor je, Benk Benko," bevestigde Tipo. "Ik zal met mijn bloedbroeders spreken. Zij zijn vandaag op zoek gegaan naar twee vreemde dwergen, die zakendoen met de Rishe. Misschien komen zij zaken te weten die ons verder kunnen helpen."

"De Moeder behoeft je voor de tijdloosheid," groette de stokmeester ten afscheid, maar Tipo kon zich bij dat gevaar nog niet veel voorstellen.

De ochtend was voor Karnk en Gaosar vet en warm begonnen, want direct toen ze buiten kwamen, was Karnk dwangmatig begonnen aan het slurpend, smakkend en kwijlend vormgeven aan zijn smikkelmanie. Gaosar moest er om lachen, maar liet zich niettemin enthousiast meeslepen en deskundig adviseren tijdens hun lopend ontbijt langs de talloze stalletjes op straat. Karnk scheen er niet zo'n last van te hebben, maar Gaosar had zich opnieuw overvallen gevoeld door de meedogenloze herrie en het stadsstof. Gelukkig lieten zijn zintuigen zich snel afstompen. Met name enkele peperbroodjes, gevuld met gekruide aubergines, knoflook en paprika verlegden zijn gevoeligheden. Naast smakelijke mosselgerechtjes of gefrituurde oogvisjes wees Karnk hem ook herhaaldelijk op andere stadse geneugten, met name op mooie en fantasierijk geklede meisjes en vrouwen. Wandelend in het straattumult van kleuren, geuren, klanken, bewegingen en emoties had Gaosar opnieuw een subtiel rozenveld om zich heen ingesteld. Hij realiseerde zich hoe hij steeds meer begon te genieten van die ervaring van vredige buitengeslotenheid. Als hij naar Karnk keek en luisterde had hij zelfs aanvallen van trotse zelfingenomenheid met betrekking tot zijn innerlijke waardigheid. Hoe onbelangrijk zijn al die driften eigenlijk, dacht hij en hij vroeg zich weer af of dit nu de mystieke, rijpe gemoedsgesteldheid was, waar de oude ooms in de mannenhuizen op Capai over konden praten.

Op dat moment stootte Karnk hem lichtjes met een elleboog aan en knikte verlekkerd naar opzij.

"Bij de kut van de Moeder, kijk wat een tepels!" fluisterde de reus hem in het oor. Onopvallend en tevreden onthecht wendde Gaosar ook zijn hoofd. Er stond een Bindi meisje met een brede mand aan haar arm fruit en groenten te keuren. Ze had een werkelijk vorstelijk figuur, ronde weelderige billen en strakke, volle borsten met ronde, zware tepels die als enorme knoppen uit haar jurk puilden. Het viel onmiddellijk op hoe

geforceerd de mannen in de omgeving *niet* naar haar keken. Haar rechterhand omvatte wegend een dikke komkommer. Ineens betrapte Gaosar zichzelf in een als een donderwolk vol schaamte op hem afstormende reflectie. Het gebaar had zulke doodgewoon geile associaties bij hem teweeggebracht, dat hij opeens een kloppend, zwellend kruis gekregen had. Met een rode kop verontschuldigde hij zich bij Karnk over zijn eerdere hoogmoedigheid en quasi-onthechtheid. Karnk sloeg hem lachend op de rug.

"Wat dènk jij toch veel, Gaosar! En wat kan jij toch veel dingen bedenken om je voor te schamen. Houd toch op. Je bent gewoon een man en dat is een vrouw. Je bent wat je bent. Dat is het."

Gaosar haalde diep adem. De stem van Oerbash galmde in zijn hoofd: 'Je bent waar je bent en wat je bent. Niet verder, niet meer. Dit ben jij. Geen schaamte, geen drift, geen zelfverwijt, geen angst. Alles is goed. Zo hebben de Grote Moeder en de Grote Vader het gewild. Ontspan. Heb jezelf lief. Ademen. Ademen. Grondingsstaart diep de Aarde in. Rozen om je heen. Alles is goed.'

Hij realiseerde zich hoe zeer de lessen van de oude Tat zowel hemzelf als Karnk doordrongen hadden en hoe ze hem hielpen om zijn in feite onzinnige sentimentaliteit te overstijgen. Er was zo'n specifieke vertrouwelijkheid ontstaan dat Karnk zich ineens naar zijn vriend overboog en zacht zei: "Ik zal je ook wat vertellen, Gaosar. Over mijn jeugd in Kendoland. Dat meisje lijkt namelijk vreselijk op een priesteres, die ik daar es gekend heb. Ik heb daar heel gemengde herinneringen aan. Zeg maar heel slecht en ook heel goed. Weet je, er is jarenlang op me ingepraat over mijn eervolle bestemming, hoe goed ik was, hoe groot, hoe prachtig ik de Zeer Oude Moeders zou dienen, hoe ik en ik speciaal de stammen van de Kendo groot zou maken, enzovoorts enzovoorts. Ik heb zonen en dochters verwekt bij priesteressen, die ik maar nauwelijks mocht leren kennen. Zij zullen nooit weten wie hun vader was, maar *zij* kennen tenminste hun moeder, begrijp je? Innerlijk was ik altijd boos, omdat ik steeds maar weer voelde, hoe al die priesteressen me onwetend probeerden te houden over mijn werkelijke afkomst. Al hun gepraat was op een onwezenlijke toekomst gericht, het verleden werd duister voor me gehouden. Ik kan me niets meer herinneren van mijn eerste vier levensjaren. Waar heb ik die doorgebracht, voordat ze me wegroofden? Misschien had ik mezelf wèl domweg laten offeren in de Gieshe-

Moederput, als ik mijn wortels beter gekend had? Ik was immers zo vertrouwd geraakt met de eer van dat Noodlot, dat ik zelfs nooit aan rebellie gedacht heb. Tijdens het ritueel riepen die honderden vrouwen alsmaar 'Gieshe, Gieshe' en ineens besepte ik dat Gieshe een ritueel woord voor Moeder was. En in plaats van hun verlangen te delen om terug in de Moeder te gaan, dacht ik 'Even ho, ik ben nu geen weerloos, hulpeloos kind meer, dat je maar zo bij zijn moeder kunt wèghalen! Dit *is* mijn moeder niet. Mijn moeder is ergens anders en niemand kan me tegenhouden om haar te zoeken.' Ik stond naakt op een smalle plank, die naar het midden van de Gieshe-put leidde. Overal op mijn lijf waren de meest geheiligde amuletten van de Kendomoeders bevestigd. Die hogepriesteres duwde met zo'n heilige penisspeer een beetje tegen mijn billen om te maken dat ik vooruit zou lopen. Weet je, ze hadden mij verdoofd met wat de Kendo bartaskruid noemen, maar het was plotsklaps of dat me vleugels gaf in plaats van willoze voeten. Ik keek om naar die vrouw. Ik keek naar haar lijf. Eigenlijk begreep ik mezelf nòg niet. Ik voelde alleen maar een ontzettend verlangen om haar te neuken, begrijp je? Ze bleef me maar prikken met die speer. Het deed me zeer en ja, tja, toen drong het tot me door dat ze me dood wou hebben. In een flits snapte ik dat de Kendo-vrouwen zichzelf haten om hun verslaving aan mannen en dat ze daarom elk jaar mannenoffers plegen. Juist mannen die hun het meeste genot gegeven hebben. Juist die! En ik wist dat ik voor mijn leven wou kiezen, niet voor de dood. Ik wilde geen boetedoen voor hun schuldige geweten. Ik rukte in een opwelling aan de speer, die zij krampachtig probeerde vast te houden en daardoor stortte zij zijwaarts in de put. Ze bleef gillen. Die put is zo diep, dat ik haar niet eens de bodem heb horen raken."

"Hoe komt het dat die priesteressen je niet levend aan stukken gescheurd hebben?" vroeg Gaosar gefascineerd.

"Ik hield die heilige penisspeer voor me uit alsof het een vuurblaaspijp van de Overzichters was en ik rende door hun hysterische rijen naar het oerwoud. De meesten zijn gestorven zonder dat ik hen zelfs maar aangeraakt heb. Gewoon omdat hun brein het niet aankon. Ze verwachtten een schuldverlossend offer, geen amok. Zoiets is daar nog nooit gebeurd, begrijp je, in geen eeuwen. Nog nooit is er een vrouw in de Moederput gestorven, snap je? Hun ritueel is voorgoed ontkracht en ik geloof dat alle kracht van alle geofferde mannen toen in mij gevaren is.

Ik heb tientallen priesteressen gedood met die speer, tot hij in een lichaam bleef steken. Daarna heb ik ze met de hoofden tegen elkaar doodgeslagen, er eentje aan de voeten rondgezwaaaid tot ik de weg vrij had. Er waren vrouwen die elkaar wurgden daar, weet je? Ze werden gek. Want nog steeds hoorde iedereen de hogepriesteres gillen, ontelbare echo's, die niet ophielden. Alleen daardoor kon ik ontsnappen. En om mijzelf voor altijd aan die kracht te herinneren noem ik mezelf Bartas." "Je naam blijft bij tot je dood," zei Gaosar. "En wat daarna komt, dat weten we geen van beiden."

"Maar deze kracht blijft van mij, naam of naamloos," gromde Karnk. "Nou, kom op, genoeg verhalen vol bloed. Daar is het plein. Welke straat moeten we hebben?"

Gaosar wees. De karren en kramen stonden niet op dezelfde plaats als de dag ervoor, dus toen ze aan het begin van de marktrij de Tat zagen staan, nam Karnk de gelegenheid direct te baat om veel van zijn lood in te wisselen voor de fenomenale handelswaar van de wapenhandelaar. Hij kocht twee schitterende sabels, waarvan de uiteinden tweezijdig scherp geslepen waren. De schede waren ingelegd met zilver en parelmoer. Deze wapens zouden overal ter wereld hun waarde behouden, wisten ze. Gaosar dacht aan wat Falak Geshyo eens gezegd had, hoe lang geleden leek dat niet! Hoe Karnk getraind was door een Niss-tovenaar in een vechtkunst zonder wapens.

"Denk je dat je die sabels ooit zult gebruiken?" vroeg hij.

"Nee, en daarom geef ik de mooiste aan jou," antwoordde Karnk met zo'n verbluffende directheid, dat Gaosar naar adem stond te snakken.

"Ik heb mijn bloed met het jouwe vermengd," zei de reus met felle, glinsterende ogen. "En ik heb je bedankt voor het redden van mijn leven. Maar ik zocht al die tijd naar iets passend om je te belonen voor je vriendschap. Dus, pak aan."

Gaosar's gezicht straalde, maar Karnk wendde zich quasi onverschillig af om bij een oude vrouw nog een wateren stofdichte doos te kopen en voor een fortuin aan kruiden, geneeskrachtige zalven en ook wat koningsbast. "Als je polsband niet werkt tegen die onhebbelijke gewoontes van dat wezen, die Berseng, nou dan heb ik onderweg nog wel wat voor je," zei hij. Een andere koopman ruilde met graagte het gedroogde Zai-gif, dat Gaosar nog steeds in zijn buidel bewaarde, voor een tweetal met meesterhand bewerkte dunne zilveren armbanden.

Zoekend naar de dwergenkar liepen ze de hele marktstraat door, maar zonder resultaat. Een enorme teleurstelling golfde door hen heen. In een opwelling stapte Gaosar de pannenkoekenkraam in en informeerde naar de verdwenen dwergen.

"Die hebben een hele kwaai Rish Kerko op bezoek gehad en daarna hebben ze haastig hun handel ingepakt," zei de wafelbakker. Hij wist ook waarheen. "Ze gingen links langs het Huis van Onderzoek dus ze zullen wel naar de Noordpoort gegaan zijn. Nou, ik zou ook heel veel afstand tussen mezelf en een pissige Kerko willen hebben."

Karnk gaf de man een paar parsi's en dat en de uitdrukking van tomeloze teleurstelling op Karnk's gezicht deden de wafelbakker een praktische oplossing aanreiken. Incidenteel hadden ze in de stad al kleine groene, dichte wagens zien rijden, meestal voortgetrokken door twee felle ezelhengsten maar soms voortbewogen door een mysterieuze, onzichtbare Shir-aandrijving. Boven op het dak zat dan een grijs zonnepaneel bevestigd. Hoe de energie-overbrenging tot stand kwam, was niet te raden. Een ezelwagen zou waarschijnlijk niet veel sneller zijn dan de wolfshonden van de dwergen, maar de andere, 'glijwagens' werden ze genoemd, zeker wel. Ze bleken met chauffeur te huur en de wafelbakker wees hun het verhuurkantoor. In een oogwenk waren de mannen op weg naar de Noordpoort, weer terug op de weg naar Brank. Hun aanvankelijk sombere stemming schoot omhoog toen ze na ruim een wateruur inderdaad de dwergenkar met hun grotere snelheid passeerden. Karnk frommelde de chauffeur wat lood in de handen en beval hem de glijwagen iets van de weg af te parkeren en daar te wachten. Ze sprongen naar buiten en renden een stuk terug, met opgeheven armen de dwergenkar tot stoppen dwingend. De ingespannen honden blaften en gromden als razend, maar kwamen tot rust, toen Gaosar een krachtig rozenveld installeerde.

Er viel een bizarre stilte. De twee dwergen op de bok van de kar keken volstrekt uitdrukkeloos naar beneden. Gaosar wist niet direct de juiste toon te vinden, maar Karnk was door een niet te stoppen aandrift bevangen. Hij rukte één van zijn laarzen uit en hief zijn zestenige reuzenvoet naar de dwergengezichten op. Geen van de twee kleine kereltjes vertrok ook maar een spier, maar de oudste trok aan de teugels van het hondenspan en reed de kar van de weg af, totdat hij door rotsen en struikgewas aan het gezicht onttrokken was. Gaosar en Karnk volgden

met kloppende harten. De dwergen spanden snel de honden uit en gaf hun een bevel in een fluitende en knorrende taal. De dieren verdwenen aan weerszijden van de kar in het struikgewas. Een betere bewaking zou moeilijk te vinden zijn, dacht Gaosar.

De dwergen hadden middels een ingenieuze constructie de karwanden opengeklapt en uitgevouwen, zodat er een beschutte, afgesloten kamer ontstond, volgepakt met tassen en koffers, maar ruimte genoeg biedend. Ze hurkten op de vloer en gebaarden hun gasten hetzelfde te doen. In de nabijheid van de dwergen was Karnk werkelijk een monstrem, meer dan driemaal zo lang. De oudste dwerg knikte naar Karnk, terwijl hij een serie snelle en onbegrijpelijke hand- en vingergebaren maakte. Karnk haalde in de war gebracht zijn schouders op, hetgeen de dwerg zichtbaar teleurstelde.

"Ik kom voor de bril," vatte Karnk rechtstreeks en eerlijk zijn motief samen en hij illustreerde dat met tot kokers gebogen vingers voor zijn ogen. De dwergen overlegden langdurig in hun eigen taal, ze leken bezorgd en geprikkeld. Ineens ving Gaosar een paar keer het woord Palo op. Palo Kerko?

Bij ingeving zei hij fel: "Ik haat die Kerko net zo erg als u!"

Toen hij het zei, kwam al zijn weerzin weer boven. De dwerg zei iets dat op een toverspreuk leek. Daarop ontsnapte het walgelijke beeld van de wrede demonenbezitter aan Gaosar's tijdelijke psychische begrenzing van het rozenveld en leek de hele kamer te vullen. De Halfbak sprong overeind en ging buiten staan braken.

De jongste dwerg had uit een koffer een korte kijker met gekleurde lenzen gepakt en keek er enige tijd doorheen, beurtelings naar Karnk binnen en Gaosar buiten.

"Goed, waarheid spreken deze vriend," zei hij. "Bril niet nodig. Iez pratentijd. Praten begrijpen."

Gaosar veegde zijn kin schoon met wat gras en zette zorgvuldig een nieuw rozenveld op, tijd nemend om het beeld van de gruwzame tovenaars eruit te poetsen. Hij hurkte binnen neer en het ingewikkeldste gesprek dat hij ooit had gevoerd, nam een aanvang. Misverstanden, onduidelijke woorden, verkeerd uitgesproken klanken en herhalingen wisselden elkaar af, maar na een tijdje wendden de vier wat aan elkaars spreekwijze. Honderd vragen werden gesteld en heel wat minder antwoorden gegeven, maar die logen er dan ook niet om.

De dwergen bevestigden een vaag verhaal dat de vrienden kenden over de Godenleer van de Niss. In oude tijden waren er wezens met sterscheppen van andere werelden in de ruimte gekomen. In verhouding tot de inheemse rassen op de aarde hadden ze een veel grotere lengte gehad, zes vingers en zes tenen. Hun kleiner gebouwde dienaren waren de voorouders van de Niss geweest. Evenals hun dienaren hadden de reuzen, zij het op veel kleinere schaal, zich vermengd met de plaatselijke bevolking. Soms vertoonden zich enkele specifieke genenkenmerken weer bij verre nazaten. Omdat Karnk en de enorme lengte had en zes tenen, vermoedden de dwergen een beschermde, vrij rechtlijnige afkomst van het sterrenvolk bij hem. Karnk wilde de naam van de reuzen weten. De dwergen aarzelden. Toen zei de jongste: "De Grotens naam iez Mengt. Oude Mengt."

Gaosar voelde een subtiel verband: "U tweeën zijt ook Mengt, nietwaar?"

De mannetjes knikten: "Nieuwe Mengt."

Karnk deed een poging tot begrip: "Jullie kijken hier hoe het met jullie achterlijke familie gaat? Nou, met mij gaat het weer goed, sinds ik besloot om me niet te laten offeren in de Gieshe-moederput," zei hij met een grote felheid. Zijn emotie deed de jongste dwerg weer naar het lenzensysteem grijpen. Vanachter de kijkerglazen mompelde hij: "Ah! Ene Kendo-roofkind. Verkopende door Kerko. Versnijdente eerst de reuzenmankoning en de Kartan-moeder in Vorsers-laboratoor."

Karnk kreeg een paarsrode kleur terwijl het zweet hem uitbrak. Vol ingehouden razernij piepte hij: "Die? Die tovenaars waar Gaosar het over heeft? Die heeft mijn moeder aan stukken gesneden?"

"Vaderman ook want denkvijand. Tegenstrevender," beweerde de dwerg. Hij richtte de kijker op Gaosar. "Nog ene ding. Jij iez Rishe-bloed bij Capai-Bakvrouw, niet iez? Deze vaderman iez ook de van Kerko Tegenstrevender. Jij die kennen?"

Gaosar voelde al het bloed uit zijn hoofd wegtrekken, op het punt om flauw te vallen. De dwergen zeiden nog veel meer over het onderwerp, maar zowel Gaosar als Karnk waren door zulke enorme emoties overmand dat ze niet meer de moeite konden opbrengen om alle moeilijk verstaanbare woorden te ontrafelen. Ze luisterden niet meer en zaten verdoofd uit hun ogen te kijken. Plotseling klappen de dwergen

gelijktijdig in hun handen en dat schokeffect confronteerde hen weer met de werkelijkheid.

"Jij en jij nu luisteren. Nieuwe Mengt willen verkopen nieks kijkers aan Kerko. Kerko plegen Verbiedende Konst."

"De Verboden Kunst?" begreep Gaosar.

"Kunst, ja. Mengt vervluchten naar Heirgoland. Jij twee man hebben drie vriend, ja?"

Verwonderd bevestigden de vrienden dat.

"U bedoelt Tipo Tennen, mijn bloedbroeder?" vroeg Gaosar.

"Zo iez, zo iez," piepte de oudste dwerg en toen vervolgde hij op een speciale zangerige toon, alsof hij een oeroude rituele zang aanhief: "De drie vernigtigen de ene."

De jongere dwerg viel hem bij en samen zongen ze het opnieuw: "De drie vernigtigen de ene! De drie vernigtigen de ene."

Het werd Gaosar bang te moede. Iets heel groots daalde over hen heen, een onafwendbaar lot. Er kwam een vreemde smaak in zijn mond, die hij krampachtig probeerde weg te slikken. Toen hij naar Karnk keek, zag hij de halfopen mond van de grote man raar bewegen, de tong wrijvend over de tanden om een mysterieuze aanslag weg te krijgen.

"Dat iez de Noodlotszout," zei de oudste dwerg. "Iez daar proeven tot Kerko dood en de nieuwe brug worden gemaken."

Karnk sprong geëmotioneerd overeind, vreselijk zijn hoofd stotend tegen het dak en half terugzinkend op zijn hurken.

"Wat splitsen jullie me nou in de maag? Wat moet ik nou ineens allemaal gaan doen? Die Kerko afmaken? Dat is de hoogste van dat hele zootje Rishe hier. Ja, ik ben wel razend maar niet gek!"

De dwerg gebaarde dat hij weer gewoon moest gaan zitten: "Jij en jij nieks alleen. Vele levens komen samen. Vele strijders komen samen. Moeders, vaders. Iedermans eigen deel doen. Onze deel hier nou klaar. Jouw schreeuwen iez jammer van adem. Mooi adem."

Karnk bleef een tijdje stil. Gaosar was al stil. Toen zei Karnk rustig:

"Nou ja, wat is, dat is, nietwaar?"

De dwergen keken allebei zeer verrast op.

"Wat iez, iez!" herhaalden ze in koor. "Dat iez Oude Mengt!? Van wie jij horen?"

"Wij hebben met een Tatmeester gereisd," legde Gaosar snel uit. "Een zwervende monnik, die Oerbash heet."

"Ah! Ah! De Tat is hier!?" riepen de dwergen unisono in vervoering.

"Waar hij reizen?"

"Hij wil naar Bonewits," antwoordde Karnk. "Een schip bouwen."

Diepe zuchten. De jongste dwerg keek alsof er een enorme last van zijn schouders werd genomen. De oudste zei plechtig: "Vele levens komen samen. Tijd van de grote werk. Iez Hier en Nu tijd."

Karnk hoorde ook een bekende uitdrukking: "Precies, lui! Hier En Nu zijn, geen vrees, alleen dat wat echt is, telt!"

Zijn opgewektheid bewerkstelligde bij de dwergen een uitzinnige demonstratie van geluid en uitdrukking, die mogelijk als bewondering of opluchting was bedoeld, maar die voldoende hinnikend was om zelfs lachen te kunnen zijn. Het was genoeg om Karnk aan het schateren te krijgen en dat haalde ook Gaosar uit zijn aanval van gedeprimeerde serieusheid. Karnk klapte in zijn handen en bulderde onbezorgd: "Hallo, hallo. Hier ziet u een onbevreesd kind van een reuzenkoning! Dat zei je toch, kleine rimpelkop? En dat is echt, wat ik ben? En mijn moeder is dood? Ik ben een wees. Mooi, dan hoef ik ook niet meer verder te zoeken. Eigenlijk ben ik niet zo'n zoekerig type. Ik ben meer voor de vlotte actie. En weet je wat? Ik ben eigenlijk helemaal geen bangig type. En weet je wat? Wat kan het mij ook verblotekonten!! Ik ga die Kerkomenseneter zijn eigen stront voeren! Afgesproken, pikkies?"

De mannetjes versterkten hun gehinnik, totdat de oudste over de grond tolde. De ander riep in vervoering: "Oude Mengt, Oude Mengt!" en nog natrillend liep hij naar de lade onder de bok van de kar, waar hij een loden doosje uithaalde. Hij scheen er onzichtbare sloten af te halen en daarna verscheen er, zonder dat de deksel waarneembaar open was geweest, een klein leren kokertje in de lucht boven het doosje. Uit het kokertje tilde de dwerg twee rode zakjes, die hij beurtelings in zijn brede handjes woog. Hij nam een kennelijk moeilijke beslissing en hield het zakje in zijn linkerhand voor Gaosar's neus, met zijn grote hoofd knikkend naar Karnk.

"Gaan samen, jij en jij?" vroeg hij met grote aandrang.

Gaosar liet een laatste bolwerk van angst los. Korte gedachten flitsten door zijn bewustzijn. 'Ik ben Gaosar Ouran. Altijd. Zo lang dit leven duurt. Wat gedaan moet worden, dient gedaan. Alleen angst houdt me

van mijn diepste zelf af. Ik houd van Gaosar Ouran, ook al heeft hij geen moedernaam meer, als zijn lichaam sterft.'

Hij boog zijn hoofd naar de dwerg. Hij was ontroerd en geschokt door de intensiteit van zijn eigen stem toen hij antwoord gaf.

"Ja! Karnk en ik gaan samen. Mijn geliefde broer Tipo zal zich zeker met ons doel verenigen."

Terwijl hij het zakje aanpakte, zei de dwerg: "Luisteren dan goed. De Kerko iez op de rechterpad van de werelddood. Jij en de reus iez op de linkerpad van de wereldliefde. De middenpad iez Oude Mengt. Nieuwe Mengt spelen. Kennen geen pad. Jullie besluiten mooi en dan Nieuwe Mengt lachen maken. Daarom Oude Mengt-belofte losmaken. Kerko nieks geloven en alles beloven. Geen afstand. Geen lachen. Daarom Kerko vernigtigen. Kunnen alleen met een onbestaander. Onder te houden, ja?"

Gaosar en Karnk hingen bijna aan de lippen van de dwerg. Onthouden konden ze het gesprokene wel, maar begrijpen nauwelijks.

"Dieze zakje hebben demonenoog," vervolgde de dwerg. "Voor kijken in onbestaander wereld. Tijd komen, jij en jij weten wat doen. Nou jij en jij gaan. Nieuwe Mengt buigt."

De oude dwerg krabbelde ook overeind en ging naast zijn verwant staan. Ze maakten een diepe buiging met de buitenkanten van hun handen tegen elkaar aan ter hoogte van hun hart, de opgestoken duimen wijzend naar hun voorhoofd. Impulsief imiteerden de bloedbroeders deze ongebruikelijke beweging tot grote opgetogenheid van de dwergen. Weer klonk het bizarre gehinnik. Karnk en Gaosar liepen naar buiten, terwijl de dwergen ineens met een vliegende haast de wandpanelen van de kraam inklapten en de teruggefloten honden inspanden. Nog voor Gaosar en Karnk weer op de weg waren, ratelde de kraamwagen hen al voorbij op weg naar het noorden. Naar de haven van Zolui? Of hadden ze een andere bestemming?

De metgezellen keken om zich heen. Het scheen een eeuwigheid geleden dat ze hier geweest waren. De zon scheen, vogels floten en apen kwetterden in de bomen, de lucht van kruidmos waaide naar hen toe op een lichte bries. Soms kwamen er op de weg voertuigen voorbij. Boven hen vloog een groot transporttoestel in de azuurblauwe lucht. Op weg naar de oorlog? Dit was de gewone wereld.

'Een gewone wereld met een ongewone schoonheid,' dacht Gaosar. 'Wij beleven een buitengewoon avontuur in een buitengewoon paradijs!' Hij keek met heel andere ogen, rook met een andere neus. Ook Karnk stond snuivend en luisterend naast hem, handenwrijvend en grijnzend. Alles was nieuw. Een gevoel van net geboren zijn was hun overkomen en daarmee een besef van grote aanvaarding van het nieuwe. Er was een heel licht zoute smaak in hun mond achtergebleven. Een vanzelfsprekend iets, gewoon.

Toen ze later die middag het verhaal aan Tipo verteld hadden, begon Karnk ineens te huilen, schor en met gierende uithalen. Een diepe pijn uit zijn verkrampde ingewanden werd aangeraakt en openbaarde zich. Gaosar hoefde niet om uitleg te vragen. Karnk's verdriet vibreerde om hem heen en in hem, naar die uithoek in zijn geest, waar hij zijn eigen jongensverdriet naar toe verbannen had. De donkere plek waar dode ouders hun schaduwleven leven, gestorven zonder volledig gekend te zijn. Voor het onnoembaar kostbare geschenk van het leven en hun grote offer om dat kleine en zo kwetsbare wezen in leven te houden zou nooit meer een volwassen en passend Dankgezegd kunnen worden. Die koestering zonder motief, die bloedverwante liefde, die diepste eigenheid, het had allemaal plaats gemaakt voor een nooit meer op te heffen alleenzijn. Karnk's zoeken naar zijn verloren ouders was ten einde, zelfs dat kleine sprankje hoop was uitgedoofd. Pas nu kwam achter zijn aanvankelijke drift en eeuwig op een aanstichter gerichte wraaklust zijn kleuterpijn tevoorschijn. Weg gegraaid zonder afscheid, zonder uitleg, nooit getroost verlies, Karnk's tranen bleven stromen en Gaosar kon de zijne met geen mogelijkheid tegenhouden. Tipo wist niet wat hij zag. Karnk kende hij niet anders dan als een altijd opgewekte metgezel en zijn broer had hij evenmin vaak zien huilen. Even bleef hij besluiteloos staan kijken, toen gaf hij vorm aan de meest grondende oplossing. Hij rende naar de herbergkeuken en kwam terug met een grote, witte wijnkruik met de beroemde kokoswijn en drie van heet vet druipende patrijsbouten. Toen hij er mee in de deuropening verscheen, keken Karnk en Gaosar hem met zulk een innige liefde aan, dat hij er verlegen van werd. Ze wreven hun behuilde gezichten droog en haalden een paar keer diep adem.

"O, zevenvoudige hemel, jongen, jongen, dit is nou precies wat ik nodig heb," zuchtte Karnk met volle, vette mond. "Dit is toch dat spul waar je

zo dronken van wordt?"

Tipo knikte, verheugd dat hun stemming weer was omgeslagen.

"Ach, tot nu toe werd je steeds de volgende ochtend weer wakker," grinnikte hij. Karnk werkte zich op de houten brits, terwijl hij zich bleef volproppen. "Ik zou het liefst hiervoor altijd blijven liggen, beetje zuipen, beetje eten."

"Slim. Moet je doen," adviseerde Gaosar. "Hoe minder je beweegt, hoe minder je verslijt."

Ze moesten lachen en daarmee klaarde de lucht weer helemaal op. Ze aten nog wat gestoofde aubergines en bestelden nog een pot thee. Met het oog op het komende bezoek aan het huis van de voornam Rishe leek dat wijzer dan bezwijken voor de verleidelijke en lacherige sfeer van de kokoswijn. Plots herinnerde Karnk zich iets. Hij graaide onder zijn jas naar de tweede Tat-sabel, die hij in Tipo's handen duwde.

"Hier! Omdat je me niet bestolen hebt, toen je dat kon. En vanwege al dat sjouwen met die draagbaar... Ik weet dat je dol bent op mooie krijgskunstjes!" bralde hij stoer over Tipo's verlegenheid heen. "Hup! Omhangen! Je wordt er een heel sjiek ventje door, zeg."

Tipo had er geen woorden voor. Gaosar wel.

"Gewoon. Wat iez, iez," zei hij, het accent van de dwergen imiterend.

"Alles iez altijd heel gewoon. Alles iez Hier En Nu Tijd."

De zon was nog niet helemaal onder, toen ze verwachtingsvol de zwoele avondlucht in stapten. In het oosten was een lichte maan aan de donker wordende hemel verschenen.

"Onze tong moet bedacht zijn op ieder verkeerd woord," waarschuwde Gaosar met enige ongerustheid. "Zij mogen niets van de Bindi-opstand van ons horen, noch iets over de dwergen of over het Orakel van de Bindi-Moeder."

"Maar ondertussen willen wij wel van alles van hen weten," zei Karnk.

"Ik kan jullie aanraden om je nergens over te verbazen. Die Tekenduiders, die Ishsti, dat is een heel aparte man en veel ruimdenkender dan je zou verwachten van een Shir. Hij gedraagt zich trouwens als een Rishe, ik vraag me af, hoe dat zit. En die Tirt. Ik ben er zeker van dat hij die vrouw voor het Huis van Onderzoek aanraakte. Dat is hier toch op zijn minst heel ongebruikelijk. Ik vermoed dat ze het meest belangstellen in het seksleven van de Bakvolkeren. En ze willen weten wat een reus op de

eilanden doet en hoe die in Kendoland terecht kwam en wie weet wat nog meer."

"Ik laat het slimme vragen stellen maar aan jullie over," zei Tipo bedachtzaam. "Ik weet niet eens wat ik zou willen weten. Ik denk aan mijn gestorven moeder en ik denk aan Nisha."

"Ja, ja, dat weten we, broeder pikhoofd," spotte Karnk. Op dat moment rochelde er een voorbijganger met zulk een overgave zo veel slijm op, dat ze wel moesten omkijken. Met een fluitend en kletterend geluid spoog de man zijn volle mond leeg tegen een muur.

"Nou, zó compenseren die lui dus hier hun orgasmeverbod," zei Karnk zacht en die opmerking was onderweg naar Tirts huis weer goed voor heel veel lacherige variaties op datzelfde thema.

Zonder problemen vonden ze het op Tirts plattegrond aangeduide optrekje. Het bleek weinig minder dan een paleis te zijn. Zes kubusvormige verdiepingen stonden in een wonderbaarlijk driehoekig evenwicht op elkaar gestapeld, door binnen- en buitentrappen met elkaar verbonden. Ze werden op het hoogste dak gekroond door een reusachtige piramide. In de grandioze tuin stonden in een cirkel vijf open huisjes van bamboe, ook met piramidevormige daken. Achter in de tuin ontsprong een natuurlijke bron, welks water een weelderige variëteit aan bloemen, struiken en bomen leven schonk. De mannen waren iets vroeger dan afgesproken aangekomen en met groot ontzag bekeken ze in het schemerlicht de kunstige tuinaanleg en de geniale constructie van het huis. Voor het plaatsen van de kubussen moest er een groot hijstoestel gebruikt zijn, hetgeen een aanwijzing gaf voor de welvarendheid van de bewoner.

Toen ze de tuin inliepen, kwam er een geelhuidige Nissbediende met zwart vlokkig haar en een streepdunne zwarte snor op hen af. Rish Tirt liet zich verontschuldigen. Hij had elders in het huis nog wat dringende zaken af te handelen, maar zou snel beneden komen. Sar Ishsti, de Tekenduider, was ook nog niet gearriveerd.

De drie mannen liepen wat rond in de luxueuze zeshoekige, geelgetegelde ontvangstruimte, waar diverse fraaie antieke kamerschermen verschillende gebruiksfuncties afbakenden. Karnk vond een kleine bar en liet zich door de Niss de 'specialiteit van het huis' mixen. Voor de anderen serveerde de verder zwijgzame bediende een

frisse thee met zoete versnaperingen, waarna hij zich in een achterliggend vertrek terugtrok. Tipo ontdekte een bijzondere collectie bollen van jade, die perfect in de handpalmen pasten en onweerstaanbaar tot wat handspiertraining uitnodigden. Openstaande deuren gaven toegang tot een luisterrijk en naar kamperfoelie geurend tuinterras. Gaosar besloot nog wat van de wassende maan te gaan genieten. Terwijl hij naar buiten stapte, woeien hem op de lichte, zoete avondbries gedempte maar duidelijk opgewonden stemmen tegemoet. Ze kwamen klaarblijkelijk van een kamer in de boven hem uit torende kubus. Onwillekeurig deed hij een paar passen naar voren langs de terrasmuur, totdat hij vlak onder de bewuste kamer stond. Een scherpe vrouwenstem prikkelde zijn onbescheiden nieuwsgierigheid. Toen het enige tijd stil bleef, voelde hij een zeer ongewone spanning oplopen.

Het verkeerde goede woord

"Uw probleem komt uitsluitend uit de zinnen voort, Pan Tirt," snierde de vrouwenstem. "Daar gaat bij u kennelijk geen inleidende culturele confrontatie van enig niveau aan vooraf."

De man, die antwoord gaf, was zo goed als zeker hun gastheer, die kennelijk daar werd opgehouden door minder zakelijke dan wel gevoelsmatige bemoeienissen.

"Vrouwe, ontkent u mijn waarde toch niet zo meedogenloos," smeekte zijn stem. "Het is slechts uw schoonheid, die een verlangen in mij oproept om u totaal te mogen kennen. Mijn eigen angstige zelfvoldaanheid heb ik reeds lang geleden afgezet tegen de geestelijke rijkdom, die het u ontmoeten mij heeft gebracht. Ik gevoel mij werkelijk rijker en gelukkiger, naarmate ik meer schoonheid in u ontdek."

"Wulpse praat, Rish Tirt, misleid mij niet!" antwoordde de vrouw gedecideerd. "Uw lichaamstaal verraadt u. U wilt mij paaien met een belofte, ik hoor u, ik hoor u heel juist. U wilt zodoende de zekerheid verwerven dat u althans voor één iemand onvervangbaar bent. En dat noemt u geluk?"

Tirt moest wel aan een diepe wanhoop ten prooi zijn, want in zijn stem meende Gaosar een nauwverholten verdriet te bespeuren: "Vrouwe Sugatha, hoe wreed bent u. Hoe ongeëvenaard wreed. En wat een schoonheid ervaar ik tevens in uw wreedheid."

De vrouw liet een rinkelend gelach horen: "Pan Tirt! U geniet gewoon van mijn afwijzing! Ha! Weer een vrouw, die u, na uw moeder, niet geeft, wat u wilt! Welk een bekende voldoening!"

Tirt raakte nu in vuur en vlam: "Uw oordeel grift een onuitwisbaar pijnlijk merkteken in mijn ziel, vrouwe!"

Ondanks zijn passie was de vrouw niet te vermurwen: "Uw opflakkerende tederheid is niet meer dan een versluierde vorm van uw lust. Dat heeft met die zogenaamde liefde van u niets te maken!"

"En wat weet u daar dan allemaal wèl van?!" schreeuwde Tirt ineens razend en zichzelf vergetend. "Wat weet iemand in dit godvergeten rijk van liefde? Wie praat u na? Is mijn hunkering niet genoeg? Ik houd er geen Bindi-slavinnen op na, ik zonder mij niet af met obscene machinerie, maar ik heb iets in mijn lichaamsbewustzijn ontdekt, dat de Ouden van ons ras zeker met meer eerbied tegemoet traden dan de bestofte krankzinnigen, die deze era met hun onthechting manipuleren!"

"Wel, wel. U doet voorkomen of u terug wilt naar die tijden van verwilderd, dierlijk lustleven. Wijst u werkelijk het hogere geestelijke streven van uw hooggeboren afkomst af, Rish Tirt?"

De eigenaar van het schitterende huis liet zijn stem dalen: "Ik beoefen sinds mijn twaalfde jaar toegewijd alle riten van zuiverheid. Ik ben met alle geheime oefeningen bekend, zeker Vrouwe. Wie uit mijn geslacht en wie in mijn positie niet? Maar dankzij deze positie heb ik ook toegang tot velerlei antieke bronnen, die een heel andere kijk op de relatie tussen de twee geslachten tonen. Het machtsstreven van slechts enkele generaties verdorven hogepriesters heeft al deze kennis tot verboden bestempeld. U bent zelf zo uitmuntend opgeleid en ingewijd. Heeft u zelf nooit onderzoek in de kelders van het Huis van Onderzoek gedaan? Ah! Uw blik verradt u! Daarom, ik vermoed dat ook u veel beter weet dan u naar buiten durft te tonen. Ik spreek mij naar u uit in vreesloze oprechtheid. Het aanraken van uw handen heeft in mij iets wakker gemaakt, dat slechts de dichter kan omschrijven!"

"Ach kom," klonk de vrouwenstem weer cynisch. "Uw voortplantingsorgaan roert zich ondanks dat alles, dat is al. Weest u eens oprecht, als u tenminste werkelijk mijn respect wilt verwerven naast mijn bewondering voor uw wetenschappelijke prestaties in het Huis van Onderzoek. Heeft u niet een vergelijkbare aandrift in de buurt van Vrouwe Solde?"

Gaosar onderdrukte de sterke aandrang om op te houden met deze absurde bespionering van de hem nog onbekende gastheer. Zijn verstand kon echter niet op tegen zijn toenemende gevoelsmatige betrokkenheid bij het conflict van de twee mensen in de kubuskamer.

"Nu kom, heer Tirt, wat is uw zelfonderzoek waard?" vervolgde de vrouw.

"U bewerkstelligt slechts dat mijn bewondering voor u zich verdiept," zuchtte de aangesprokene. "Uw inzicht is fenomenaal. Maar waarheid is mij liever dan de vleidendste leugen, ik kan het niet anders zeggen. Goed, goed, ik heb mij aangesteld en me belachelijk gedragen in het contact met de dame die u noemt. En inderdaad, mocht zij in haar tijd geweest zijn, tja, dan had ik niet geaarzeld. En al schreeuwt alles en iedereen in het gebouw van het Mengkantoor 'nee' tegen mijn natuurlijke aandrang, ik beken hem hier en nu aan u. Precies, vrouwe, ik wil mijn zaad niet ingevroren zien en wellicht ooit geïnsemineerd door de één of andere

geobsedeerde medicus, die denkt dat zijn vernuftige combinatie-onderzoek tot mystieke perfectie leiden zal. Ik wil recht doen aan een diep gevoel van binnenuit en vooruit, noemt u dat maar lust. Vooruit, haalt u mijn emoties maar onderuit. Doet u maar. Maar laat mij eens een tegenbeschuldiging lanceren: waarom komt u eigenlijk hier en bovendien waarom op dit tijdstip?"

Tirts stem had een felle klank gekregen, gedreven door Vrouwe Sugatha's aanvallen. "De formele aanleiding voor uw onverwachte bezoek lijkt mij eigenlijk niet zo urgent. Had u werkelijk niet kunnen wachten? U had uw inzicht in de werking van gerbo-pasta op het beendergestel toch ook morgen op kantoor met mij kunnen delen, niet?"

Na deze insinuatie bleef Tirts gesprekspartner op haar beurt lang stil. Gaosar stond ademloos te luisteren, gefascineerd door de als terloops geopenbaarde geheimen. Hij deed doodstil weer enkele passen terug en gebaarde met een tot stilte manende vinger over zijn lippen naar Karnk, die binnen verlekkerd aan zijn tweede mix stond te lebben. Direct was ook Tipo op zijn hoede. Hij liep naar de binnentrap om op tijd te kunnen waarschuwen voor eventuele stoornissen. Karnk liep nieuwsgierig mee naar buiten. Gaosar wees naar het balkon van de tweede kubus. Karnk gaf hem een steuntje, zodat hij zich omhoog kon trekken, zich vasthoudend aan de spijlen van het balkonhek. Een ongekend vreemd gevoel had hem bevangen, overweldigd, zo was hij meegesleept door de messcherpe conversatie. Vanuit zijn nieuwe gezichtspunt kon hij schuin omhoogkijkend net het fijnbesneden profiel van de vrouw zien.

Als door een magneet aangetrokken bleef Gaosar op Karnk's brede schouders staan toekijken, zijn vingers om de spijlen klemmend. Heel sterk ervoer hij zichzelf in de intense emoties van Tirt. Een deel van het gesprek was hem inmiddels ontgaan, want de toon van de Rishe bleek geheel veranderd.

"Ik versta uw duizend bedenkingen tegen dit gevoel van verwantschap," hoorde Gaosar Tirt zacht zeggen. "Niemand op onze eilanden spreekt deze gedachten nog openlijk uit. Misschien durft men elders in meer afgelegen streken vrijmoediger te zijn, maar sinds het ongeval van koning Oatreru verdelgt de macht van de Doodvorsers hier helemaal ieder vertoon van eigen nadenken. Men leeft in schijn en discipline. Elk vertoon van opstandigheid van de Bindi wordt gestraft met transport naar de komeetmijnen. Men bedreigt de lagere Shirkasten met de ijzermijnen

van Brank en hogere Shir en Rische, die voor een andere visie uitkomen, laat men verhongeren op de Oceaanplank. Maar niettemin, wat is onze schitterende afkomst waard als wij onze voorouders verloochenen en hun inzichten te schande maken? Kan ik anders? Overigens meen ik niet alleen te staan. Rish Hayo oreert in de Raad met inzicht en kracht tegen de macht van de Doodvorsers. Hij verdient echter bredere steun. Hoe kan hij anders iets uitrichten tegen de ambities van de koperhandelaars en die orgaandieven? Vrouwe, spreek ik waarheid of niet?"

Het was weer even stil. Sugatha antwoordde niet. Ze had zich afgewend en Gaosar kon haar gezicht niet meer zien. Hij voelde Karnk's eveneens volledig geconcentreerde aandacht onder zich. Opnieuw nam Tirt het woord: "Vrouwe! Waarheid of niet? Ik heb mijn gevoel en standpunt onverhuld tentoongesteld. Wanneer u ooit in de Raad hiervan getuigt, zal dat mijn dood zijn. Maar hoe kan ik anders? Wat uw antwoord ook zal zijn, ik ervaar u met een diepe zielsverwantschap, hoe u ook moge handelen. Maar bezie mij met ogen van echtheid, hoor mijn gevoelsgeladen woorden!"

Tirts stem was heel hees geworden. Vrouwe Sugatha was dichter naar de balkondeuren toegelopen, Gaosar kon nu veel meer van haar zien. Hij was schielijk wat verder weggedoken, schuilend achter de bladeren van de klimplant die langs de kubusmuren omhoog groeide. Zijn hoofd voelde aan als een wolk, wazig, zweverig. De woorden van Tirt hadden diep in hemzelf weerklonken, zijn eigen verlangens krachtig weerspiegeland. Plotseling verscheen de bebaarde Rische met een verkramp en angstig gelaat in zijn gezichtsveld, zichzelf in wangen en armen knijpend. Hij staarde doodsbenuwd naar Sugatha, roepend: "Ik voel de Verboden Kunst! We worden bespioneerd!"

Met een op direct doodsgevaar gespitse tegenwoordigheid van geest liet Gaosar zich naar beneden vallen, langs Karnk's lijf. Met een schok hervond hij zijn eigen geest, die vèrgaand versmolten was met die van Tirt. De herkenning was een brug geworden. De grootste schok was echter niet alleen het feit dat de man het gevoeld had, maar ook dat hij het de Verboden Kunst genoemd had. Die onthulling deed Gaosar beven over zijn gehele lichaam. Op hetzelfde ogenblik werd hem ook duidelijk dat hij totaal en onvergefelijk onoplettend vergeten was om een rozenveld te installeren. Direct herstelde hij zich.

'Naam en tijd!' schreeuwde zijn eigen stem in zijn hoofd en toen hij dat bevel had opgevolgd, kwam er weer rust. Zijn allereerste reactie was vluchten geweest, maar Karnk had sneller dan hij de onverstandigheid van zo'n paniek ingezien. De reus had Gaosar weer naar binnen gesleept, op een sofa gesmeten en razendsnel de terrasdeuren gesloten. Tipo stond nog steeds met twee jaden ballen in zijn handen, klaar om ze als dodelijke projectielen te gebruiken. In dat moment van versteende pauze was er geen geluid meer te horen. Het was of de tijd even stil stond.

De bevroren handelingsonbekwaamheid van alle betrokkenen werd pas verbroken toen er aan de voordeur een gong werd aangeslagen. Dit bracht de Niss-bediende weer op het toneel, die buigend Sar Ishsti binnenliet. De Tekenduider was gekleed in een onopvallende, grijze mantel van een zeer licht linnen met een kunstig ingeweven patroon van zwarte abstracte ornamenten. Als uit een betovering gewekt en in feite gered uit de precaire situatie bogen ook de anderen. Karnk stelde met een doordrustige stem zijn reisgenoten aan de oudere man voor.

Er klonken verschillende subtiele belletjes op diverse plaatsen in de villa. De Niss keek ongerust op. Kennelijk betrof het een alarmsignaal. Als een speer vloog hij de binnentrap op, maar kort daarna kwamen meester en knecht de trap weer af, beiden met een niet te verbergen frustratiefrons op hun voorhoofd. Ergens anders in het huis werd een deur geopend en weer hard dichtgeslagen. Waarschijnlijk verliet vrouwe Sugatha het pand via een andere uitgang. Tirt keek met grote onrust naar de hem onbekende Tipo en Gaosar. Noch van een Bak noch van een Halfbak kon hij zich echter magische vaardigheden voorstellen en dus focuste zijn angst zich op Karnk. Sar Ishsti zat er echter zo ontspannen bij, dat de kleine man kennelijk niets bijzonders had waargenomen en dat stelde Tirt weer iets meer op zijn gemak. Karnk acteerde als de meditatieve onschuld zelve en introduceerde op vlotte toon Tipo en Gaosar als zijn reisgezellen van het eerste uur, "wier ervaringen u ook zeker zullen boeien."

Gaosar moest zich buitengewoon beheersen om zich niet te verraden door zijn versnelde hartslag of zijn trillende knieën. Uit angst voor ontdekking durfde hij zich bovendien geen krachtig rozenveld te permitteren. Hij hield angstvallig zijn beiden voeten goed op de vloer en poogde zo gelijkmatig mogelijk adem te halen. Het laatste waar ze

behoefte aan hadden, waren uiteraard eventuele dramatische repercussiemaatregelen van een geschrokken tovenaar.

Gelukkig kwam er welkome afleiding van Ishsti, die peilend naar Tirt had zitten kijken.

"Voelt u zich niet wel, Rish Tirt?" vroeg hij op de man af. Tirt knikte kort, zichzelf wat stijfjes in de hand nemend.

"Dank voor uw bezorgdheid Sar Ishsti. Ik bespeurde echter juist voor uw komst enige zorgwekkende onwettige en mogelijk criminele activiteit op mijn terrein, maar mijn personeel treedt daar nu onmiddellijk tegenop."

Geluiden bracht hun aandacht naar de tuin waar twee Niss met een klein maar drastisch uitzierend vervormersapparaat de struiken afzochten.

"Die onverlaten zullen niet ver komen," zei Karnk meelevend hypocriet. Dat was zo te zien ook Tirts conclusie en met een wapperend handgebaar wuifde hij zijn zorgelijke gedachten weg. Hij wees op de binnentrap:

"Komt u verder?"

Ze gingen echter niet de trap op, maar de deur ernaast in, die toegang gaf tot een overdekte kooi aan de buitenzijkant van de parterrekubus. Toen iedereen binnen was, zei Tirt: "Weest u niet bevreesd, dit is een veilig verplaatstoestel."

Hij drukte een hendel naar boven en direct begon de kooi schuin omhoog te bewegen. Zelfs voor Sar Ishsti bleek dit een nieuwe ervaring.

"De wetenschappelijke vooruitgang kent geen grenzen," zuchtte hij bewonderend. "U heeft een verdichter langs een schuinte kunnen ontwikkelen, Hoogheldere? Hoe knap! Het Huis van Onderzoek verricht de één na de andere ongeloofelijke prestatie in de laatste tijd."

Tirt keek bepaald zelfvoldaan en zei op wat gedragen toon: "Het is een prototype van één van mijn eigen vindingen. De Rische Raad heeft sinds de oorlog ons budget verdriedubbeld en dat geeft ons nieuwe mogelijkheden, die ver voorbij die ouderwetse magie gaan."

Ze hadden inmiddels de allerhoogste kubus bereikt en betraden door een transparante deur een weelderig gemeubileerd ontvangstvertrek. Zowel de wanden als de vloeren waren bekleed met prachtige tapijten en overal lagen grote, zachte kussens, die de bezoekers een uitzonderlijk luxueus lig- en zitcomfort boden. Tussen de kussens in stonden kleine kastjes met dranken, versnaperingen, bestek en servies. Tirt nodigde iedereen uit, daarvan vrijelijk en naar believen gebruik te maken. Nog voor hij

uitgesproken was, had Karnk al kleverige vingers van de gedroogde vijgen en dadels en een natte mond van de overheerlijke notenwijn, die in fraaie kristallen karafjes beschikbaar stond te zijn. Terwijl hij ging zitten, reageerde Ishsti op Tirts laatste opmerking in de lift.

"Het gewone volk beziet u nog steeds niet anders dan als magiërs, Rish Tirt."

"Men begrijpt naar men verstand heeft," antwoordde Tirt. "Al die kleingeestigen geloven pas in het Goddelijke Principe als zij een wonder zien."

"En u zelf, Sar Ishsti?" vroeg Karnk. "U bent aan mij tijdens onze eerste ontmoeting in de massagesalon bekend gemaakt als een Tekenduider. Wat moet ik mij daarbij voorstellen?"

"Ik mag u eraan herinneren dat ik als zodanig door de Hoogheldere Rish Tirt werd bestempeld," antwoordde Ishsti met een mysterieuze nadruk op de volledige titel van Tirt.

"Ach Sar Ishsti," kwam Tirt tussenbeide. "Verloochent u uw broodwinning niet?"

"Dat doe ik geenszins, Hoogheldere en ik zal uw gasten verder ook naar behoren informeren," bevestigde de kleine man. Hij nam enkele slokken van de notenwijn en vervolgde: "Sares, mogelijk kent u in uw oorsprongland de zegswijze 'Zo groot boven, zo klein beneden, zo groot beneden, zo klein boven,' mogelijk in termen die hier op lijken?"

De vrienden knikten. Op Capai werd dit beeld gebruikt om welgestelde en hooghartige lieden te herinneren aan de nederigheid van hun sterfelijke wezen na de dood.

"Goed, probeert u mij te volgen. De wijzen van het grote ras hebben daarmee aangegeven dat uit het allerkleinste fenomeen op deze stoffelijke wereld tevens het allergrootste gebeuren in de sterrennacht valt af te lezen. Het is één van mijn vaardigheden om middels de ligging van zaden van planten die ons voeden, op een bepaalde wijze geworpen in een speciale doos, aanwijzingen te lezen omtrent verdergaande verschijnselen. Er zijn veel Bindi, maar even regelmatig ook Shir, die mijn advies vragen voor zaken die verleden of toekomst aangaan. Dat is doorgaans vanuit benepen motieven. Er zijn echter ook Rishe, die me raadplegen over zwaardere onderwerpen. En in die situaties word ik bepaald niet als Tekenduider aangesproken."

Bij die laatste zin kwam er een heel warme lach op zijn gegroefde gezicht, terwijl hij zijn donkere ogen op Tirt gericht hield. Het

kaalgeschoren hoofd met de lange wangkrullen schokte lichtjes, naar het leek van een ingehouden binnensmonds lachen. De lange grijze kruinstaart trilde mee. Het was plezierig om te zien hoe Tirt hierdoor ontgooide.

"Goed, goed. Al goed, Heer Grootstreper," zei hij met een zachte klank in zijn stem. "Soms moet ik aan mijn betere momenten herinnerd worden om mijn slechtere te kunnen verdragen."

"Ik vergeef u graag, Hoogheldere," knorde Ishsti tevreden. "Ik heb eenmaal uw zachtmoedigheid ervaren en u de mijne. Wat zouden we nog ruziën, terwijl we al zolang beter weten?"

Tirt leunde met enig instemmend gebrom achterover en keek aandachtig naar zijn buitenlandse gasten. "U heeft ons ook wat specifieke antwoorden beloofd, Sar Bartas," zei hij. "Graag zou ik de desbetreffende vragen stellen."

Karnk boog licht het hoofd en antwoordde met een wedervraag: "Zou u wellicht eerst wat van onze grote nieuwsgierigheid willen bevredigen? Wat is dat Genootschap der Incarnatoren, waar men over spreekt? En wat zijn die Doodvorsers?"

"U gaat van het standpunt uit 'Voor wat, hoort wat', begrijp ik," bromde Tirt. "En waarom ook niet? Laat ik u het volgende zeggen. Naast mijn werkzaamheden in het Huis van Onderzoek ben ik zelf lid van het Genootschap der Incarnatoren. U zult al begrepen hebben dat de Shir het graag op ondergeschikte punten oneens plegen te zijn over de praktische uitwerking van religieuze kennis. Zo onderscheidt men diverse hoofdstromen. In tegenstelling tot de Bindi, wier vroegste culturen de maanmoeder aanbaden, werken de Shir met de vooronderstelling dat het goddelijke Principe van onze zonnevader, zich openbaart via de concrete werkelijkheid van het stoffelijke lichaam. De Incarnatoren beschouwen het lichaam zelfs als een goddelijke tempel, dat moogt u als een dogma noteren. Daartoe dient het lichaam absoluut zuiver te blijven en evenzeer de geest vrij van lagere aandriften. Het lagere kan slechts het hogere dienen. Door te scheppen bouwt de mens zijn verwantschap tot het Goddelijke zodanig uit, dat er een naadloze eenheid ontstaat. Ook de meeste ontwikkelde Bindi hangen deze visie aan en bijna alle werkelijk gerespecteerde Rishe in de Raad behoren tot het Genootschap der Incarnatoren."

Ishsti kuchte en onderbrak: "Mijn verontschuldiging, Rish Tirt, maar u creëert een misverstand. Men zou uit uw woorden kunnen opmaken, dat de macht in de Raad door dat aantal wordt bepaald, terwijl het juist de minderheid van het Genootschap der Doodvorsers blijkt te zijn, die steeds zijn stempel op alle besluitvorming drukt."

Tirt keek zuinig, maar opnieuw stak Karnk zijn hand op en vroeg om nadere uitleg over de relatie tussen Incarnatoren en Doodvorsers. Tipo en Gaosar gingen verzitten en ontspanden iets. Nu kon de informatie van de dwergen getoetst worden. Tirt vervolgde met een nauw merkbare tegenzin: "Inderdaad weet de voorzitter van de Raad, de Hoogedelheldere Kerko, uiterst capabel de meerderheid steeds naar zijn hand te zetten. Hij heeft een scherp verstand en een niet minder scherpe tong."

"Bovendien is hij Eerste Plaatsbepaler in het Genootschap der Doodvorsers sinds Rish Vierbofalt een mysterieus ongeval is overkomen met een Vlert tijdens een boottochtje," vulde de kleine man op insinuerende toon aan.

"Zeker, zeker, dat opmerkelijke toeval is niemand ontgaan," zei Tirt geïrriteerd.

"Uw bezoekers dienen verder te begrijpen dat Rish Kerko nog meer machtige functies in één persoon verenigd," vulde Ishsti onverstoorde aan. "Hij is Hoofduitvoerder van het Huis van Oorlog sinds Rish Kensinkto in een allertoevalligst hard visgraatje is gestikt. En hij is plaatsvervangend onderpresident van het Mengkantoor geworden door een paar strategische veranderingen in de anciënniteitsregelingen van dat Mengkantoor."

"Hij heeft een vèrgaande ambitie, die ons helaas niet eerder duidelijk is geworden, dan nadat de Raad hem als voorzitter heeft verkozen uit de voordracht die traditioneel in het Wolfsjaar gedaan moest worden door het Huis van Oorlog."

"Juist! En vanaf dat jaar zijn de Shir meer en meer betrokken bij gewelddadigheden, die nu werkelijk tot een beangstigend grote oorlog zouden kunnen leiden," zei Ishsti fel, meer alsof hij Tirt ergens van wilde overtuigen dan simpelweg ter informatie aan de drie reizigers.

"Maar wat is nu verschillend qua visie tussen u en de Doodvorsers?" hield Karnk aan.

"Ach, hun Aanne is die van het lichaam als de deur naar God, zoals men dat dogma omschrijft. Men plaatst de Goddelijkheid in een omlijnde beperktheid, namelijk in de onsterfelijke en alles beheersende macht van de Dood en denkt hem door toewijding en brandoffers te dienen. Daarvoor verwacht men een beloning uit zijn vlamme handen te ontvangen, namelijk die van de onsterfelijke van het stoffelijke lichaam. Ook zij volgen vanzelfsprekend de spreken van de Sterrenheer. Daaraan ontleen zij de gedachte dat in het kleinste onderdeel van het lichaam de ware aard van het levensprincipe te vinden is. In hun laboratoria, die steeds nauwer samenwerken met het Mengkantoor, stapelen zij detail na detail op om zo ooit het gehele bouwsel te kunnen reconstrueren. Zij experimenteren met de dood, gedreven door hun angst ervoor. Daar ligt de kern van ons meningsverschil. Wij Incarnatoren geloven in een onstoffelijke verheffing van ons bewustzijn, maar dat menen wij te kunnen verdienen door spirituele werkzaamheden in het stoflichaam. Dat is onze sterkste Aanne."

"En precies daar ligt uw zwakheid in de Raad," sprak Ishsti tegen. "De Incarnatoren zijn hopeloos verdeeld over wat spiritueel is. Een voorname groep zijn wat wij Uittreders noemen. Deze Rische verlaten op willekeurige momenten hun lichaam om middels zielereizen dat, wat zij voor God aanzien, te ontmoeten in de ruimte tussen de sterren."

"Ja, ja! Anderen noemen dat gewoon een Dutje doen!" riep Tirt kwaad. Het was duidelijk dat hij niets op had met deze lieden. Ishsti gebaarde hem tot enige stilte en vervolgde: "In de volksmond worden zij met 'Gapers' aangeduid. Zij staan zich erop voor dat zij volstrekt meditatief leven en dat zij vrijwillig alle aardse begeerten offeren. Deze Uittreders achten feitelijk iedere betrokkenheid bij het wereldse welbevinden een minderwaardige tijdverspilling maar helaas zij zijn nog niet zo onthecht dat zij durven te leven van aalmoezen van de bevolking. Daarom geven zij natuurlijk hun Raadszetel en de daaraan verbonden ruime Raadsvergoeding niet op."

"Al zijn ze op zijn minst de helft van iedere vergadering vast in slaap!" raasde Tirt.

"Ik begrijp dat Rish Kerko op die momenten in stemming brengt wat hem uitkomt," merkte Karnk op.

"Precies!" snoof Tirt verontwaardigd. "Voor een buiteneilander bent u snel van begrip!"

"Ah, u beschrijft exact mijn probleem sinds mijn geboorte," antwoordde Karnk gevat.

"Juist ja. Dat was mijn oorspronkelijke vraag: uw geboorte," zei Tirt ineens weer bij de tijd. "Uw afkomst intrigeert ons buitengewoon. Mogen *wij* nu naar bijzonderheden informeren?"

Karnk moest even een flinke dosis moed bijeenrapen om voor het eerst de visie van de dwergen naar buiten te durven brengen. Toch durfde hij nog niet te reppen van Kerko's positie in het geheel. Hij schraapte zijn keel en zei: "Naar verluidt was mijn vader een Kartankoning en een reus. Mijn moeder was ook uit Kartan afkomstig. Op jeugdige leeftijd ben ik weggehaald bij mijn ouders door Kendo kinderrovers. Ik ben dus in Kendoland opgevoed en mijn leven lang voorbereid op het offer in het Gieshe-moederput ritueel."

"Het putritueel!" riep Tirt in opperste verwondering. "Hoe is dat mogelijk? En een reuzenkoning, die op het vreemde eiland Kartan geheerst zou hebben? Hoe weinig weten wij toch van die streken! En de Gieshe-put! Zeker, wij kennen dat ritueel. Hoe bizar! Geen bron heeft echter ooit gewag gemaakt van een overlevende van dat ritueel."

Karnk vertelde opnieuw het verhaal van zijn ontsnapping. Tipo, die het voor het eerst hoorde, zat met een rode kleur van de spanning te luisteren. Ook Tirt en Ishsti bloosden herhaaldelijk, maar vooral bij de passages die zij als seksueel geladen ervoeren.

Tirt slikte een kennelijk overmatige speekselproductie weg en gaf een helder verband aan: "De Kendo zijn gevaarlijk op macht belust. Het is een volk dat wij al vanouds vrezen... U meldt dat er tientallen offers werden gebracht en elk jaar. Vreemd. Er is ook wel in het verleden mannelijk Rishe-nageslacht van de eilanden geroofd. Maar nooit hoorden wij van zulke omvangrijke offers. Ik herinner mij ineens een verhaal van een verspieder. Vele jaren geleden is aan de Kendo middels een orakel een grootscheepse verandering aangezegd. Misschien hebben ze die verandering willen tegenhouden door een wijziging in de frequentie van hun putoffers. En toen..."

Plotseling stokte zijn stem. Toen zei hij: "Ineens herinner ik mij een ander gerucht uit die tijd. Er zou een enorme slachtpartij zijn geweest onder de Kendo Moeders. Kendoland heeft daarna enige jaren in een volstreckte chaos geleefd. Moet ik dáár uw hand in zien, Sar Bartas?" vroeg hij met een plotseling inzicht en toenemend ontzag.

"Ik was wat emotioneel op dat moment," verontschuldigde Karnk zich. "En de meeste aanwezigen hebben in een bepaalde verstandsvijzigstering overigens zichzelf en anderen om het leven gebracht. En verder, tja, ik heb natuurlijk nogal wat van hun heilige amuletten meegenomen. Er was geen geschikt moment om die eerst keurig af te doen."

"Ja, ja, ja," mompelde Tirt nadenkend. In zichzelf gekeerd praatte hij door, even niet meer ten volle de afkomst van zijn andere gasten realiserend. "Dit verklaart in een zekere zin, waarom de Bakmoeders zich het laatste jaar steeds vijandiger opstellen naar ons volk. Ze vrezen de Kendo in het oosten niet meer en dus kunnen ze hun grijpgrage handen naar het westen uitstrekken."

Karnk oogde tersluiks naar Tipo, die alleen van zijn ongerustheid blijk gaf door eenmaal snel met zijn oogbollen naar boven te draaien.

Vanwege hun behoefte aan wisseling van onderwerp stelde Karnk snel een heel andere vraag: "Moeten wij overigens Sar Ishsti volgens uw omgangsregels eveneens met Heer Grootstreper aanspreken? In mijn onschuld zou ik niet nog meer onbeleefdheden willen pomen dan ik al herhaaldelijk heb gedaan. Ik ben een vreemdeling in een vreemd land en de meeste van uw gevoeligheden zijn mij volstrekt onbekend."

Tirt ging iets overeind zitten in een waardiger houding.

"Weest u absoluut gerust, Sar Bartas," zei hij. "Ik ben meer dan vereerd met u kennis te maken en uw informatie is voor de Raad en mij persoonlijk buitengewoon waardevol. Ik geef u en uw vrienden bij deze een belofte van Persoonlijke Rust. Dat garandeert u hier een volkomen ongestoord verblijf, zolang u zich aan de gebruikelijke wetten van gastvrijheid houdt. Sar Ishsti, ook?"

Ishsti ging rechtop zitten en zei spontaan volgzzaam: "Rekent u eveneens op mijn belofte van Persoonlijke Rust."

"Ik kan u moeilijk minder volwassenheid betonen dan waartoe mijn hoge functie mij dagelijks verplicht," vervolgde Tirt op hoogdravende toon.

Gaasar zag noch hoorde geen ogenblik de kwetsbare en geëmotioneerde man aan het woord, die hij eerder op de avond had afgeluisterd.

'Wat een perfect masker,' dacht hij. 'Maar wie ben *ik* eigenlijk? Wat is het geheim van mijn afkomst, dat de dwergen aangeduid hebben? Mijn vader zou een Rishe zijn, net als deze man hier. En bovendien, de dwergen noemden mijn vader één van Kerko's Tegenstrevers. Zou Tirt

Kerko haten?'

Er was weinig van te merken, maar hij realiseerde zich opnieuw wat een vaardige toneelspeler deze onderzoeker was. Met een lichte schok kwam hij weer terug in het gesprek. Tirt had opschepperig iets gezegd over zelfbeheersing en evenwichtigheid. Hij ging door met: "Te beledigen ben ik bepaald niet meer, Sar Bartas. Sar Ishsti overstijgt op dat gebied zelfs ruim mijn verworvenheden. Dat is namelijk de betekenis van zijn eretitel, die overigens slechts facultatief als eerbewijs aangehaald hoeft te worden. Hij heeft in dit leven al vele beloften ingelost."

Karnk zuchtte diep en keek ineens op met die speciale blik in zijn ogen, die Gaosar zo goed van hem kende: er was weer een ongeremde ondeugendheid op komst. Ook Tipo ging al intuïtief bezorgd overeind zitten maar Karnk was al gestart in de afdaling.

"Zo, zo, dus ik kan mij ongestoord uitspreken? U bent niet te beledigen?" vroeg hij nadrukkelijk en Tirt en Ishsti groeven instemmend knikkend hun eigen graf.

"Zo, zo, wat leuk om zulke zekerheden te horen. Dus dan kan ik gewoon mijn kleine, gore, geile rotmopjes blijven maken? Geintjes maken naar serieuze apenlullen zoals jullie, waar ik altijd zelf zo lekker om kan lachen!"

En hup, daar brak zijn vette bulderlach al over de aanwezigen los als een orkaan. Karnk had zich achterovervallend aan het lot overgegeven, maar Gaosar was direct de bizarre lichamelijke verstijving van beide tovenaars opgevallen. Toen het woord 'apenlullen' viel, waren ze tot zijn grote schrik in een trance geraakt, alsof ze zich alleen op die manier van het plegen van geweld konden weerhouden na die klaarblijkelijke belediging. Gaosar realiseerde zich dat de Shir onderling een zwaar tellend formeel verbod kenden om elkaar het leven te benemen. Vlug poogde hij de pijnlijke situatie nog wat te redden: "Hoogheldere Rishe, alstublieft, het woord 'apenlullen' is in onze taal niets meer dan een speels bedoeld spotwoord."

Zijn interventie leek hun geestelijke schok alleen maar te verhevigen.

Karnk was uitgelachen en zat vrij wazig naar het effect van zijn ongeintje te kijken.

Gaosar was met een gevoel van machteloze onrust opgestaan. Achter zijn ogen speelden zich zorgelijke beelden af. 'Hoe komen we hier weer

probleemloos weg? Hoe omzeilen we de Niss, hoe bedienen we de lift...?'

Tipo stond ook op en liep rustig naar de beide geblokkeerde tovenaars toe. Hij knielde tussen hen in en legde zijn handen op hun respectievelijke schouders. Opnieuw verstijfden de mannen, zo mogelijk nog verder ineenkrimpnd, alsof de aanraking van iemand van het zwarte ras nog een dieper taboe aanboorde. Hun belofte van Persoonlijke Rust had echter zo'n kracht, dat de betrokkenen kennelijk liever de dood verkozen dan het breken van die eed.

Tipo beval met een brandende geladenheid: "Haal adem!" Hij boorde zijn vingers in hun schouders en bonkte plotseling niet al te zachtzinnig hun voorhoofden tegen elkaar.

"Ademhalen! Nu!" schreeuwde hij nog eens. Dat bleek het werkelijke toverwoord. Tipo deed snel drie, vier stappen achteruit en vol verbazing zagen de vrienden de beide Shirtovenaars terugkomen van weggeweest. Ze wreven hun rood opgloeiende voorhoofden en zaten diep te ademen. Het meest wonderbaarlijke moest nog komen, want onverwachts begon Ishsti te schaterlachen, hoewel er tegelijkertijd en ononderbroken stroom tranen uit zijn oude, omrimpelde ogen vloeide.

Karnk had zich het minst zorgen gemaakt over de situatie, wetend hoe een eenmaal gedane belofte dit volk in zijn macht kon hebben. Door Ishsti aangestoken lag hij weldra weer te bulderen, over de grond tussen de kussens rollend van plezier. In een groots vertoon van zelfoverwinning raakte Tirt eveneens door het gelach om hem heen ontdooid. Hij begon met een geknepen, hoog gegiechel maar verloor langzaam zijn verlegenheid en uiteindelijk golfde zijn diepe buiklach de kamer in. Gaosar en Tipo keken elkaar aan. Hun gevoel was te omvangrijk voor gelach. Er was bij hen een hartvullende ontroering teweeggebracht. Met groot ontzag keek Gaosar vooral naar de huilende en lachende Tekenduider. Hun ogen ontmoetten elkaar en er ontstond een brug van samensmelten. Ishsti's gezicht werd heel vredig.

"Mijn belofte heeft me bijna gedood," zei hij even later zacht. "Ik heb mijn belofte echter niet gebroken en toch heb ik deze beledigingen en deze aanrakingen overleefd. Ik ben u gedrieën heel dankbaar. U heeft mij de kwalijke macht van de krachtige restanten van mijn opvoeding en opleiding laten zien."

Hij stond wankel op en ging dicht naast Tirt zitten. De Rishe knikte alleen maar. Tipo en Tirt keken elkaar aan en ook daar ontstond een wezenlijke band. Gaosar schopte een paar keer tegen de dikke achterste van Karnk, die eindelijk ophield met lachen.

Zonder spreken zaten de vijf mannen lang zwijgend naast elkaar. Gaosar projecteerde een heel zacht rozenveld om hen heen om te vermijden dat de Niss-bediende hun zou storen. Ishsti en Tirt werden zich van het veld bewust. Ze keken hem aan, de eerste met ontzag en verwondering en de tweede met een steeds dieper wordend begrijpen. Zonder iets te zeggen sloot de één na de ander de ogen. Zo ging er veel tijd voorbij, maar de vijf waren buiten de tijd.

Gaosar deed zijn ogen open en zag Tirt bezig met het aanleggen van een houtvuur in de gemetselde vuurplaats achter in de kamer. De avond was kil geworden. Het geluid van de woest oplaaiende vlammen wekte ook de drie andere mannen uit hun meditatie. Tirt wendde zich naar Gaosar, die was opgestaan en op het vuur toeliep: "Hoe verbazingwekkend dat mannen van uw volk een rustritueel kennen."

Gaosar aarzelde even en zei toen: "Dit is ons niet op Capai aangeleerd. Op weg hierheen hebben wij een Tat-monnik ontmoet, die ons hierin heeft ingewijd."

Tirt trok diepe rimpels in zijn voorhoofd.

"Dat is een heel vreemd teken. Een Tat, die iets aan een Bak leert?" Hij bleef piekerend kijken. "Ik moet u een scherpe vraag stellen, Sar Ouran. Er ligt een ongerustheid in mijn geest, die mijn openheid naar u hindert. Ik voel steeds iets ongebruikelijks in uw uitstraling. Bent u door die Tat opgeleid in wat wij de Verboden Kunst noemen? Ontspan u," zei hij Gaosar snel geruststellend, toen hij diens onwillekeurige angstige reactie op zijn gezicht zag.

"Let wel, mijn belofte van ongestoordheid blijft staan, zelfs als uw antwoord mij schokt!"

Gaosar had deze vraag toch al voorvoeld. In hem roerde zich een sterk verlangen naar het delen van zijn ideeën met deze oprechte man.

Tegelijkertijd was hij zich bewust van zijn angst om met een ongeremde eerlijkheid een onaanvaardbaar risico op te roepen. Hij bleef hier een buiteneilander, een vreemde. Hoe makkelijk zou men hem voor een spion van een verre Oude Bakmoeder uit Igdi of Ogdi kunnen houden!

Er verscheen hem een visioen voor ogen van een kring woedende Shirtovenaars, die hem genadeloos veroordelen zouden. In een opwelling van moed wapperde hij het beeld weg, met één van Oerbash favoriete motto's in gedachten: 'Angst sluit, vertrouwen opent.' Zijn aanvankelijke aarzeling zette zich impulsief om in snelheid en hij flapte het eruit: "Rish Tirt, ik heb uw conversatie met Vrouwe Sugatha gehoord."

Tirts gezicht boven de zware zwarte baard trok wit weg en zijn handen grepen zich klauwend vast in het zitkussen. Direct werd Gaosar een keihard fluïdum rond de tovenaars gewaar. De man trok instinctief een pantsering op, sterker en dreigender dan hij zich ooit een rozenveld kon voorstellen.

"Vergeef me, Rish Tirt, vergeef mij," hijgde Gaosar nog haastiger. "Ik beloof u, ik zal uw liefde voor haar met mijn eigen hart beschermen. Ik beloof het u."

Deze zin trof Tirt vol. Evenredig aan zijn eerdere ongeloof en angst beantwoordde hij deze ingrijpende belofte met een grote golf van warmte. Gaosar raakte er zo ontroerd door dat er tranen in zijn ogen kwamen. Tirt keek er stomverbaasd naar.

"Wat bent u een vreemde man, Sar Ouran. Ik zie werkelijk tranen?! En toch bent u zo duidelijk een man... Is dat wellicht een Halfbak-fenomeen?"

Terwijl de tovenaars sprak, voelde Gaosar hoe fragiel zijn eigen vermogens waren in vergelijking met de immense magische kracht van deze Rishe. Tegelijkertijd was het zonneklaar hoe ver Tirt afstond van een vrije uiting van velerlei gevoelens. Juist deze strikt mentale reactie was daar het duidelijkste voorbeeld van. De Rishe gebruikte onmiddellijk zijn wetenschappelijke, intellectuele interesse om geen verantwoording te hoeven nemen voor zowel zijn eerste angst voor verraad als voor de intuïtieve opwelling van warmte, die daar op gevolgd was. Gaosar wist er nauwelijks raad mee. Hij realiseerde zich echter voor het eerst, hoe zijn fysieke gemengdbloedigheid hem ook tot een invoelen van beide culturen kon brengen. Ergens voelde hij een soort psychische brug in zijn geest tussen de donkere Baks en de lichte Shir maar de tijd voor onthulling ervan was nog niet rijp.

De Tegenstrever

- Er was een tijd dat we rekening moesten houden met de tijd.*
- Jouw geestelijke gezondheid was toen beslist niet beter.*
- Ik was me niet van mijn haat bewust, dat is hooguit het verschil.*
- Alleen in het verleden gefrustreerde ambitie zoekt naar toekomst.*
- U moet en zult het laatste woord hebben, nietwaar?*
- Wie vragen stelt, krijgt antwoorden.*
- Ik ga al weg.*

Gaosar zocht naar Tipo's blik, onbewust steun vragend.

"Mijn broer ervaart makkelijk zijn eigen gevoelens in die van anderen," verklaarde Tipo ongevraagd. "Dat is al zo sinds we kinderen waren. Zijn medeleven kan echter zijn eigen lichaam pijn doen, daarom beschermt hij zich tegenwoordig met iets, dat hij een rozenveld noemt. Ik kan dat van hem voelen. Misschien is dat hetgeen u gemerkt hebt?"

Tirts mond viel open van verbazing: "U tweeën beschrijft zaken, die bij ons een zeer nadrukkelijk beschermd onderdeel van de Rishe-opleiding vormen. Nog nooit heb ik van zo'n natuurlijke ontwikkeling gehoord!" Ishsti was dichterbij de haard gaan zitten. Hij moest met wat stemverheffing praten om boven het geraas van de vlammen uit te komen.

"Hoogheldere, uw klasse is het hele gebeuren gaan bekijken met oogkleppen," poneerde hij. "U en onze gezamenlijke leermeesters zien de Kunsten slechts als aan te leren wetenschappen. U heeft zich daarmee afgesneden van het gewone volk, zonder dat u echter zo de Kunst heeft kunnen monopoliseren. U wilt niets anders zien en daarom ziet u niets anders."

"Ik voel de kracht van uw waarneming, Heer Grootstreper," zei Tirt met voelbaar ontzag. "Onze angst voor het misbruik van de Kunsten is zo groot, omdat het tot onze schande inderdaad sporadisch binnen onze eigen kring voorkomt. Dat heeft mogelijk veroorzaakt, dat we met argusogen alleen op onze eigen afgestudeerde magiërs letten."

Ishsti vulde weer aan, uitleggend naar Tirts gasten: "Die achterdocht heeft men eenzijdig bestreden met uitzonderlijk krachtige rituelen en daaraan verbonden eden en beloften. Daar is in feite het hele beloftenstelsel van de Shir uit voortgevloeid. Op het breken van zulke

heilige beloften staat gruwelijke straffen. Ondanks dat doen sommige lieden toch ongestraft hun eden te niet met hun Verboden Kunsten..."

"Staat uw positie u toe om aan ons buitenstaanders iets uit te leggen over die verboden, Rish Tirt?" vroeg Karnk.

"Ik heb reeds door de gebeurtenissen van deze avond bijkans al mijn vitale normen moeten herzien, Sar Bartas," antwoordde Tirt. Hij begon onwennig te glimlachen. "Ik heb zulke onbekende gevoelens te verwerken, dat ik mijzelf nauwelijks meer herken. Ben ik werkelijk de eedgebonden, hoogheldere Rish Pan Tirt? Is dit waarnemende lichaam nog steeds die voorname onderassistent van het Huis van Onderzoek? Nimmer eerder heb ik zelfs zo twijfelend over mijzelf gesproken in het bijzijn van enige collega, laat staan in het bijzijn van een buiteneilander. Heer Grootstreper, u bent mij op dit moment tot grote steun. Ik stel in mijn binnenste een groot gevoel van erkentelijkheid naar u vast. U bent de enige hooggeboren Shir, die vrijwillig afstand heeft gedaan van alle privileges die aan de Rishe-opleiding zijn verbonden. Pas op dit moment voel ik voor het eerst de omvang van uw eretitel, hoe geringschattend ik daarover ook eerder gedaan heb."

Ishsti zat vergenoegd te glimlachen. Hij maakte wuivende gebaren, die blijdschap en vergeving leken uit te drukken.

Karnk zat ondertussen flink te proppen. Hij had een schotel met gebakken en daarna gedroogde rogvleugels ontdekt en deed zich zonder schaamte tegoed aan deze lekkernij. Zijn karaf met notenwijn was alweer leeg en met stilzwijgende toestemming van Gaosar had hij diens halfvolle karaf leeggegoten in zijn eigen drinkbeker. Met volle mond onderbrak hij nu Tirt: "Maar hoe zit het nu met al dat verboden gedoe, Rish Tirt?"

"Er zijn Shir-magiërs geweest, die konden versmelten met iemands geest op een zodanige wijze, dat de ander gemanipuleerd kon worden buiten diens eigen wil. De ander zal zo'n magische invloed kritiekloos als 'eigen' ervaren. Zeer geoefende Rishe zullen doorgaans dit binnendringen in hun geest opmerken, maar zelfs bekwame aspiranten kunnen nog slachtoffer worden van zulke kwaadaardigheid."

"Rish Tirt, wat moet ik denken van een tovenaars, die een boodschap in mijn geest zendt, vergezeld van pijn?" vroeg Gaosar.

"Zulke praktijken worden onder de Rishe als zeer onwelvoeglijk beschouwd," antwoordde Tirt scherp. "Men straft soms zo personeel, maar zelfs dat kan ik mij niet van enig lid van mijn Genootschap

voorstellen. U stelt een specifieke vraag, Sar Ouran. Mag ik naar de achterliggende ervaring informeren?"

Gaosar aarzelde. Kon hij deze Rishe iets vertellen over de vermoedens van de dwergen? Over de dood van Karnk's ouders in de laboratoria van Kerko? Zou Tirt iets weten over Kerko's Tegenstrever, over de man, die mogelijk zijn vader zou kunnen zijn? Zou hij open kaart durven spelen? Gaosar dwong zichzelf voorbij zijn angsten. Hij gooide een niettemin voorzichtig balletje op: "Rish Kerko heeft mij op zo'n manier laten weten dat hij mijn gedachten over zijn dispuut met een dwergenkoopman niet op prijs stelde."

Tirt en Ishsti keken elkaar snel aan. Een verbaasde blik? Bezorgdheid? Tirt stond op en liep een paar keer de kamer door. Zijn gezicht stond peinzend, antwoorden wegend in zijn brein. Ishsti zat neutraal naar het vuur te kijken. Tirt schraapte ineens zijn keel.

"Het is verwonderlijk hoe u drieën in die korte tijd van uw verblijf hier reeds een aantal essentiële contacten heeft gelegd... U heeft de Nieuwe Mengt ontmoet. Tja. Uit hoofde van mijn functie ken ik hen en hun koopwaar goed. Zo zo. En u ontmoette dáár Rish Kerko, zegt u? Hoe buitengewoon. En Kerko reageerde op uw inmenging? Ik sta versteld. Hij moet u voor een collega gehouden hebben. Hoe kon u dát bewerkstelligen? Ik vraag mij steeds meer af."

Nadenkend ging hij weer zitten en schonk zichzelf een vruchtenwijn in. "Sar Bartas trok inderdaad mijn aandacht, niet andersom," vervolgde Tirt. "Maar zijn ontmoeting met Sar Ishsti mag ik toch als toeval beschouwen, terwijl *ik* op basis van navraag in die salon belandde..." Keelgeschraap van Ishsti onderbrak hem.

"Zoals zo vaak neigt u weer naar een onderschatting van mijn vaardigheden, Rish Tirt," protesteerde de oude Tekenduider. "Zou u willen aannemen, dat mijn innerlijke oog mij daar bracht?! Wij zijn beiden op de hoogte van de recente teksten van het Orakel van Gondar met betrekking tot ingrijpende veranderingen in onze maatschappij. Natuurlijk heeft u ook kennisgenomen van de buitenissige orakeltekst, waarin van een Kendo-offer gesproken wordt. Allerwegen wordt gelet op Kendo-reizigers, maar als zodanig valt Sar Bartas niet te herkennen. Niettemin, uw en mijn intuïtieve nieuwsgierigheid waren, naar nu gebleken is, terecht."

"Goed," gaf Tirt toe. "Maar letten wij op de verdere omstandigheden! Slechts eens per jaar zien wij hier Nieuwe Mengt en net op dat moment ontmoet Sar Ouran uitgerekend daar Rish Kerko, een uitzonderlijk hooggeplaatste, die zelden zijn laboratorium op Illyan verlaat voor een bezoek aan Bayin. Veel draden komen hier samen, dunkt mij. Zeker ligt daar een bijzondere bedoeling achter."

Karnk gebaarde met zijn vette vingers nog vol rog de twee Shir-magiërs tot een tempoverlaging: "Sares, Sares, u gaat mij veel te hard. U roept bij mij steeds meer vragen op, die onbeantwoord blijven. Ik zou heel graag weten wat er door dat orakel mogelijk over mij gezegd is."

"En ik zou willen weten, waarom eerder vanavond u beiden zo geschokt raakte, toen mijn bloedbroeder zogenaamd grappig zijn ongepaste beledigingen presenteerde," bracht Gaosar in. Hij was nog niet uitgesproken of Karnk protesteerde grijnzend: "Wàt grapje? Beledigen is mijn tweede natuur! En wat ik daarin nog niet wist, wel dat heb ik mooi van Oerbash kunnen leren! Die respecteert niemand die nog te beledigen is, zegt-ie!"

Op het horen van de naam Oerbash rezen de twee magiërs recht overeind uit de kussens.

"Les van Oerbash?!" riepen ze bijna unisono.

"Bij de naam van de Moeder, zeg ik weer wat verkeerds?" vroeg Karnk lichtelijk ongerust. Ishsti wuifde met bezwerende gebaren alle mogelijke bezorgdheid weg.

"Nee, nee, nee," zei hij. "Het is alleen dat wij werkelijk stomverbaasd staan. Ik begrijp ineens dat hij de Tat is, waar u eerder over sprak. Is hij hier op Bayin? Hoe buitengewoon..."

Tirt nam over: "Oerbash is voor ons een beruchte maar tegelijkertijd befaamde persoonlijkheid. Hij is de enige niet-Shir, die ooit de voltallige Rishe Raad heeft mogen toespreken en daar gruwen de meeste Rishe nu nog van. Zijn kennis van het verleden van de vele volkeren van deze wereld is fenomenaal. Waarschijnlijk heeft hij verder gereisd dan enige Shir ooit. Op onverklaarbare wijze schijnt hij bovendien toegang tot de slapende Koning in het paleis in Gondar te hebben gehad. 's Konings lijfwachten hebben hem daar gezien zonder de gelegenheid te krijgen om hem aan te houden. Dit is een mysterie, waar alleen de hogere medewerkers der Huizen van weten. Onze duiders hebben gepoogd om zijn bestemming te lezen, maar hij weet zich onvoorspelbaar te houden. Zijn verzamelende én zijn vernietigende kracht houden hem vooralsnog

in evenwicht, maar de Shir vrezen zijn Tat-magie, die eveneens van de Mengt afkomstig is. Hij heeft in de Raad beweerd dat de mens boven de Vadergod is uitgegroeid, zoals een kind zijn ouders. Welk een provocatie!"

"Hij heeft in elk geval u en mij aan het denken gezet met zijn provocaties, Rish Tirt," verdedigde Ishsti. "De Tat heeft terecht gepleit voor versnelde experimenten met onze inzichtsbekwaamheid. Ik herinner u eraan dat hij het was, die gezegd heeft: 'U ziet alleen wat u wilt zien!' En onderschrijven wij dat nu niet? En met wij bedoel ik: u en ik. Wij zien toch hoe velerlei eertijds schitterende mystieke monopolies nu ondergaan in benepen machtsconflicten? Is er geen levensnoodzaak voor ons volk om verder te zien, dan onze ingeslepen kijkwijzen? Hebben deze drie mannen dat niet vanavond onweerlegbaar aan u en mij duidelijk gemaakt?"

Tirt scheen ten prooi aan zeer tegenstrijdige gevoelens. Hij ging alsmaar verzitten in de kussens, pakte een beker op om die echter meteen weer neer te zetten. Daarna verschoof hij opvallend zenuwachtig zijn rugkussen en rommelde enige tijd besluiteloos rond in zijn schotel met snacks op het tafeltje naast zich. Op vlakke toon zei hij uiteindelijk: "Ik heb u nog nooit eerder die waanzinnige Tat horen verdedigen, Heer Grootstreper..."

"Dat klopt," zei de kleine man. "Noch u noch enige andere Rishe stonden erg open voor zo'n dispuut, is het niet? Men creëert nog steeds niet veel meer dan wat eigen fantasietjes in de materie en dat noemt u dan magie. Wel ja. Vele Rishe hebben zo hun eigen statusstrelende en opgewaardeerde ontmoetingen met allerhande astrale verdichtfels, die aan elkeen zijn eigen fraaie Godsbeelden oplevert. Men doet neerbuigend over het lichaam en verheiligt de geest, die tot zulke mooie creaties in staat is. En daarna bestrijden de Genootschappen en de Huizen elkaar op leven en dood om het eigen gelijk bevestigd te krijgen. Want dat wilt u toch alleen maar weten? Of zoekt u werkelijk naar de samenhangende zin van alle manifestatie?"

"Deze avond heeft voor mij een ongekennde glans van tolerantie," antwoordde Tirt langzaam. "En daarom durft u mij natuurlijk ook uit te dagen, Sar Ishsti. Goed, goed, ik geef dat alles toe. Uw beschrijving van het conflict tussen de Genootschappen is onprettig correct. Maar ik wil onze gasten ook niet de andere kant van het verhaal onthouden. Ziet u, bijna alle Shirtradities stoelen allereerst op de noodzaak om het gewone

volk in toom te houden. Immers, het begeren kent geen eind. De massa neigt ertoe om slechts te leven voor de lust, men gelooft alleen de zinnen. Voor het lagere volk moet alles tastbaar en proefbaar zijn. Bindi of Shir, zij kopen niets voor een abstract, oneindig Godsbeeld in hun geest. Men heeft een dwingende behoefte aan beperkende rituelen. De Godheid moet een naam en een woonplaats hebben en een moraal. Anders is er geen rem. Andere volkeren hebben middels hun ondergang deze les aan de zieners onder de Rishe geleerd. Wij hebben in andere culturen die zwakheden gadeslagen, hun eetfestijnen en drankgelagen, alsmede hun onverbindende genotsstreven. Dat bedreigt immers iedere spirituele structuur?"

"Kom, kom, Rish Tirt," zei Karnk pinnig. "Zoiets klinkt voor mij nog alleen maar als zenuwachtige controledrift op het terrein waar jullie zelf onzeker zijn, namelijk op het terrein van eh.... Nou ja, laat ik zeggen, eh, van dattum."

Hij maakte een obsceen vingergebaar en begon weer ondeugend te kijken: "Ja, ik zeg het maar voorzichtig want dadelijk liggen jullie weer stijf als een stok in een aanval van frustratie."

Tirt reageerde nu echt op de grens van beledigdheid en snibde: "Sar Bartas, het is mijn overtuiging dat de vleselijke lust als aanleiding tot geboorte en dood beheerst dient te worden. Ons enige streven is erop gericht om boven de lijfelijke verschrikking van de wedergeboorte uit te stijgen. Een hoger ideaal kan ik mij niet voorstellen."

Voor het eerst liet Tipo zich horen: "Voor jullie blijft het ook een verschrikking. Maar het is alleen jullie angst voor pijn, gewoon angst voor de dood, angst voor die demonen en spoken die jullie zelf hebben opgeroepen. Daarom durven jullie geen liefde aan. Al die mystieke wonderen waar jullie het over hebben, dat getover, al dat verheven gepraat, dat is alleen een beetje angstige eigenliefde. Zo hoeven jullie je nooit eens echt in te leven in wat een ander mens voelt. En zo kom je er ook niet achter wat een ander misschien es nodig heeft. En daarom geef je weinig of niks. En krijg je dus ook weinig of niks. Natuurlijk is zo je leven een verschrikking! Natuurlijk. Jullie zijn al bang voor een naderende scheiding nog voordat er sprake is van enige echte ontmoeting. Ik heb op Capai met een paar vrouwen geslapen, die mij daartoe uitgenodigd hebben. En dat heeft mij ook veel liefde gebracht!

Vrouwen van mijn ras zijn gelukkig heel wat speelser dan die koele, onderdrukte wezens die jullie hier vrouwen noemen..."

Het was een hele tijd stil. Gaosar dacht aan Nisha. Helder zag hij plotseling hoe nu Tipo beproefd werd in zijn liefde voor haar. Ook hij zou de andere kant moeten gaan leren accepteren. De fase van het vanzelfsprekende ontvangen van moederliefde was voorbij. Nu zou de kracht van zijn geven getoetst worden. 'Ik ben zijn broer,' dacht hij. 'Ik kom uit diezelfde vallei. Waarom word ik daar niet op dezelfde manier in getest? Komt die beproeving nog? Of is iedereen altijd en overal uniek en ongelijk?'

Er bleven vele vragen door zijn hoofd spoken. Hij zag de ongemakkelijkheid van de beide Shir. Het idee van slapen met een vrouw als een vreugde wilde er nauwelijks bij hen in, maar Tipo's ervaring had intens in zijn woorden doorgestraald.

"Eén van de credo's van mijn Genootschap is, dat in de mystiek de laatste pijn die van de totale Alleenheid is," probeerde Tirt nog zwakjes, maar Tipo begon zonder oordeel zachtjes te lachen.

"Kom nou toch, hoogheldere Rishe. Probeer eerst die liefde eens uit, zou ik zeggen. U neemt maar alles klakkeloos aan uit uw dikke Sterreboeken en u gelooft wat uw leermeesters zeggen. Maar wat zegt uw eigen ondervinding? Passen die oude ideeën nog wel in deze tijden? U bent gewoon bang voor het toekomstige verlies van dat waar u verslaafd aan denkt te worden, maar uit welke eigen zekerheid komt dat nu eigenlijk voort? Ik zal u weer iets persoonlijks zeggen. Ik heb geliefden gehad op Capai, die mijn vriendinnen voor altijd geworden zijn. Wat zou het dat de dood ons tijdelijk scheidt? Oerbash heb ik eens horen zeggen dat de dood niet de laatste deur is. Ik kan mij niet voorstellen dat mijn vriendschap sterft als mijn lichaam sterft. Wat stelt uw geloof eigenlijk voor? Want het enige wat ik hoor, is angst voor de dood en voor de leegte na de dood."

"Mooi gesproken!" riep Karnk enthousiast. "En zo veel! En dat voor iemand die zelden wat zegt! Nou luitjes? Heeft-ie gelijk of niet? En nu voor de dag met een antwoord op Gaosar z'n vraag. Hoe zit dat met die apen, waar jullie net zo van schijnen te schrikken als van de liefde?"

Ishsti en Tirt raakten klaarblijkelijk al wat aan de permanente prikkeling van hun conditioneringen te wennen, want ze sloten alleen even ontzet de ogen. Ishsti was de dapperste deze keer.

"Uw ongenadigheid doet mij vanavond veel onaangename dingen onder ogen zien, Sar Bartas," fluisterde hij bijna. "Misschien hebt u er inmiddels wat meer begrip voor dat het praten over het natuurlijke voortplantingsproces, laat staan het zien ervan, voor bewogen Godszoekers, zoals wij onszelf zien, soms onplezierig confronterend is?" "Ah, mij stimuleert dat doorgaans verrukkelijk," bulderlachte Karnk zoals gebruikelijk zonder enige vertoon van schaamte. "Maar ik snap de bedoeling. Ja, ja, als die mannen en vrouwen alsmaar zo van elkaar gescheiden worden gehouden, ja dan krijg je dat, he? Dan ga je plat voor een chimpanseetiet, dan krijg je een rooie kop van een paar lekkere blote billetjes van zo'n meisjesbaviaantje. Ik snap het. En dan is het plaatje van zo'n keiharde rooie apenlul natuurlijk het ergste van het ergste. Ja, ja." Karnk babbelde maar door op een luchtige toon, net alsof hem de mentale en fysieke oorlog in het wezen van zijn overvoerde gesprekspartners geheel ontging. Uiteindelijk hief Tirt smekend zijn handen op: "Genoeg, genoeg. Alstublieft, niet meer! Ik zie het, ik zie het. Het is vreselijk, maar gunt u mij als ik u bidden mag even rust om het te verwerken!"

De twee geteisterde tovenaars zaten hijgend en bibberend hun huiswerk te doen. Toen zei Gaosar verwonderd: "Moet ik aannemen dat u nog nimmer een vrouw zonder kleren hebt aanschouwd?"

"Inderdaad, nee," bekende Tirt. "De Doodvorsers uiteraard wel evenals de selecte groep van onze medici. Overigens behoren al onze doctors zo goed als zonder uitzondering tot dat Genootschap. Er kleven meerdere taboes aan het onderwerp dat u heeft aangesneden. Er zijn in ons verleden schandalige verwekkingen van Shir bij de grote apen tot stand gebracht in een poging om ons van een plooibaar soort bedienden te voorzien. Hoewel de overovergrootvader van onze koning dat ooit ondubbelzinnig verboden heeft, zijn er nog steeds lieden, die apen als huisdieren houden. U beseft wat een onbeschrijfelijke schande uit ontdekking hiervan voortvloeit? Dat is erger dan bepaalde contacten tussen mannen of vrouwen onderling. En bovendien er bestaan specifieke apenziekten, die na verloop van tijd herkenbare symptomen opleveren bij de taboeschenner. Zo komt er wel eens iets onverwacht naar buiten, maar ik kan u zeggen dat meer betrokkenen zullen kiezen voor de zekerheid van het scheermes in de eigen badkamer. En eh, apen..., eh apending blijft zo ongeveer het meest precaire scheldwoord dat de Shir kennen."

Gaosar had bij dit verhaal misschien maar tweemaal met zijn ogen geknipperd. Hij nam zich voor om nog meer op zijn hoede te zijn voor de angstige wraak van Rish Onsten. Om afleiding verlegen zocht hij naar een ander onderwerp. "En uw doctoren? Hoe moet ik dat zien?"

"Er zijn voor de geslachten ook afzonderlijk mannelijke en vrouwelijke medici," legde Ishti uit. "De wrijving ligt echter in de structuur van het Mengkantoor. De Hoofduitvoerder van het Huis van Onderzoek, Rish Nozer Eichhor, Tirts hoogste superieur dus, is namelijk tevens traditioneel beheerder van de genenbanken van het Hoofd-Mengkantoor in Gondar. Samen met vertegenwoordigers van de andere Huizen, Rish Twarth voor het Huis van Oorlog en Rish Bol van het Huis van Onderhoud, wordt er jaarlijks door hem een geboortepanning gemaakt aan de hand van dossiers van alle geslachtsrijpe Shir-en Bindi-burgers. Zo komt er een inseminatiebeleid tot stand dat tot doel heeft om de sterkste en meest magisch vaardige genen te verbinden. Vrouwen die in hun tijd komen, zoals wij dat noemen, kunnen zich ter bevruchting tot Rish Eichhor wenden."

"Precies! En daar slaat dan de perversie en de corruptie toe," brieste Tirt ineens. "Mijn eigen ingevroren zaad heeft een hoge classificatie en er zouden zeker hier wat van *mijn* nakomelingen moeten rondlopen, maar ik zie vooral de puntoren van Eichhor op diverse kinderhoofdjes. Dat monster creëert zichzelf keer op keer en zijn reproductiemachtswellust is door zijn dubbelfunctie oncontroleerbaar geworden. Bovendien, ik weet van bepaalde Shirvrouwen, die zeker nog niet aan hun beurt toe waren en die desalniettemin vlotjes een moeder-classificatie kregen. En daar ligt zeker geen kunstmatige zaadinbreng aan ten grondslag, meen ik zo. De smeerbuil!"

"Aha, oho, een jaloers iemand hier!" giechelde Karnk provocerend.

"Ik? Jaloers? Op dat kleine zwarte ratje, dat zich met al die minderwaardige geslachtelijkheid afgeeft?"

"Precies, Rish Tirt. Jaloers! Op hem!" stelde Karnk vast. "U zou dat ook wel eens mee willen maken. En als Rish Eichhor en zijn Onderuitvoerder iets zou overkomen en u tot die positie opschuift, dan zou u voor diezelfde verleiding ook bezwijken."

"Zeker als het Vrouwe Sugatha zou betreffen," voegde Gaosar er scherp aan toe. Zijn bewondering voor Tirt en Ishti nam met het moment toe. De dapperheid waarmee zij deze extreme zelfonthullingen doorstonden, vroeg om een ondubbelzinnig medeleven en hulp in de vorm van

prikkelende suggesties. Karnk was daarin de perfecte meester, maar ook Gaosar's aanvulling was aardig raak geweest. Tirt gaf een schreeuw en keerde zich ontzet af, het rode gezicht naar het vuur. Ishsti fluisterde: "U hebt alsmaar gelijk, Sares, al protesteert ook iedere cel in mijn lichaam tegen uw argumenten..."

"Waarom steken jullie die hele Menghap niet in de brand?" riep Karnk tegen Tirts bewegingloze rug. "In één keer weg met al die dossiers, in één keer al dat bevroren zaad ontdooid en onschadelijk gemaakt. Dan kunnen jullie tenminste voorlopig even terug naar het proces van natuurlijke teeltkeus. En dan kan ik me tenminste zelf ook es even gewoon amuseren hier. Want daar had ik me eigenlijk iets heel veel leukers bij voorgesteld voordat ik hier voet aan land zette. Enne, Tirt, als je eenmaal de smaak van zo'n roze mosseltje op je tong geproefd hebt, dan laat het je niet meer los, hoor!"

Weer gaf Tirt een schreeuw, nu zo hard dat het een rennende, zeer ongeruste Niss naar boven bracht, met een vervormer in zijn hand klaar om zijn meester te ontzetten. Maar Tirt wilde helemaal niet ontzet worden. Hij gebaarde de Niss terug, de trap af en zei met dichte ogen: "U bent gevieren mijn getuige. Ik voel hoe wij, de Shir en ik in het bijzonder, onze aardse wortels verlooehen. Ik voel aan de pijn in mijn ingewanden hoe ik me zelf misleid heb. Uw woorden raken bronnen in mijn lichaam en ziel, die werkelijk zijn. Sinds mijn negende zonnejaar ben ik opgevoed in een zucht naar waarheid, in een verlangen naar het samensmelten met het goddelijke vaderbeginsel. En met deze idealen heb ik een lager instinct pogen te elimineren. Maar als u met drie woorden weer al die gevoelens in hun volle kracht kunt opwekken, dan, dan..."

Tirt sloeg in een wanhopig gebaar de handen voor zijn gezicht.

"Nou dan betekent dat, dat je een heel gewoon mens bent, Tirt jongen," maakte Karnk oneerbiedig de zin af. "Net als wij. En net als die ouwe krullenwang hier. Want die zal zich ook nog best iets intiems kunnen voorstellen op z'n ouwe dag."

Ishsti knikte. "Dit conflict werd vroeger aan ons voorgesteld als dat tussen de immorele genotzoeker en de perfecte heilige. Maar dankzij u durf ik nu mijn al langer bestaande twijfel aan die visie in deze openbaarheid te brengen. Ik realiseer mij dat de één onvolmaakt is zonder de ander. Er is geen perfectie zonder genieten, voor de heilige is immers alles heilig? Nog nooit heb ik zo het goede en het kwade in een

zo onlosmakelijke verstrengeling met elkaar gezien. Ik heb uw tranen gezien, Sar Ouran, laat mij toe u mijn vriend Gaosar te noemen. Ik geloof dat ik dat ook zou kunnen toelaten, ook al bevind ik mij in gezelschap. Weet u, sinds de aanvang van onze opleiding op ons negende zonnejaar hebben wij Rishe niet meer gehuild. Ik weet dat er een woord is voor zulke gevoelens als die van u en ik kèn het niet eens meer..."

"Ontroering," zei Gaosar.

"Ja, dat is het," bevestigde Tirt. "Alles roert zich in mij. Beelden uit mijn schooljaren overspoelen mij. Wij zongen gedichten in de Oude Taal, waarvan sommige strofen mij vreselijk verwarden. Nu weet ik weer waarom."

Hij ging staan en droeg op beverige toon voor: "Hoe onwaardig de mens, hoe ver de Beminde. O, Goddelijke, hoe onvindbaar zijt gij. Wanneer ga ik in tot u? Wanneer is mijn lijden ten einde?"

Hij pauzeerde even. "Ken jij het nog, Danil Ishsti?"

Bij het horen van zijn tweede naam keek Ishsti getroffen op.

"Vijftien jaren telde ik toen," vervolgde Tirt. "En ik droomde van die ene, ene regel: 'Wanneer ga ik in tot u?' Ik voelde mij ontzettend schuldig, omdat ik mij in mijn dromen het goddelijke als vrouwelijk voorstelde. Ik vreesde dat mijn demonische begeleiders mij poogden te bedriegen maar een heel enkele maal vreesde ik nog sterker, dat mijn leraren mij poogden te bedriegen. Nu in mijn volwassenheid moogt u getuige zijn van mijn keus. Ik wil Vrouwe Sugatha mijn liefde geven, ik wil door haar ontvangen worden. Ik wil bij haar ingaan! En ik ben zelfs bereid om daarvoor al dit demonische goddelijke op te geven!"

De laatste zin schreeuwde hij uit op het gevaar af de Niss opnieuw tot beschermende actie te brengen. Ishsti ging naast hem staan, heel dichtbij, nog net niet het taboe doorbrekend dat de Rishe onderling van aanraking weerhield.

"Vriend Pan," zei hij met een innige zachtmoedigheid en met opzet Tirts tweede naam gebruikend. "Ik bewonder je diep om je moed."

"Moed?" schorde Tirt. "Man, ik sterf haast van angst als ik de consequenties overweeg van mijn verlangens."

"Aha! Gevaarlijk leven, dat is pas leven!" gooide Karnk er blijmoedig als altijd tussendoor. "Dat is één van de wat pittiger motto's van Oerbash en daar kunnen jullie veel van leren. Nou, hoe zit het nu met dat Orakel? Noemt het mijn naam?"

Ishsti wees op Tirt: "De letterlijke tekst is alleen aan de hooggeplaatste Rishe van de drie Huizen bekend gemaakt. Tirt, kun je er over praten?" "Ik heb al zo veel indiscreties op mijn geweten vandaag, dat deze er ook nog wel bij kan," zei Tirt hoofdschuddend. "Luister, Bartas, tenminste, ik ga je Karnk noemen om je volslagen gebrek aan respect passend te belonen, luister. Het Orakel was een Koningsorakel, dat wat ten behoeve en in naam van de slapende koning ieder jaar tijdens de zonnewende wordt uitgesproken voor de Koning, de drie Hoofduitvoerders van de Huizen en de zeven priesters uit de Zonnetempel. Er is mij niet alles van bekend gemaakt. Dit is het mysterieuze stuk dat mogelijk op jou slaat: 'Het Kendo-offer verhoogt de glanzende, maar offert de belofte van Ion. De schande van het grote mensenoffer vernedert de geëerde en verlaagt de hoogmoedige offeraars.' Er zijn direct vele interpretaties in omloop gekomen, dat zul je begrijpen..."

Karnk keek voor zijn doen ongebruikelijk ernstig. Langzaam formuleerde hij zijn gedachten: "De Kendo bedreven inderdaad een tomeloze schande met hun mannenoffers. Maar ik was inderdaad de eerste van de 'grote mensen', die ze offerden..."

Hij keek ineens op, toen Tirt fluitend inademde, op zijn gezicht een mengeling van intense gevoelens. "Wat is er? Toch niet weer iets fouts gezegd?"

"Nee, nee," fluisterde Tirt. "Ik begrijp iets nu. Grote mensen, daar worden reuzen mee bedoeld! Weet je, de duiders hebben steeds gedacht, dat het om grote aantallen mensen ging. Bovendien eh... ik herinner mij plotseling één van de erenamen van de eerste Shirkoning, Posidsai. Die luidt: Glanzende Zoon van de Grote Mensen. Dat zou betekenen, dat eh, tja, eh... Nu ja."

"Jij durft je vermoedens toch niet uit te spreken," interrompeerde Ishsti.

"Laat mij dat maar doen, Tirt. Vrienden, Ik vermoed dat het Orakel erop wijst dat Karnk onze koning zou kunnen helpen! Luister eens naar mijn gedachtegang. Tirt, zou men de vreemde slaap van de Koning niet als een offer mogen beschouwen?"

"Die gedachte is inderdaad bij me opgekomen..." fluisterde Tirt. Ishsti ging stap voor stap verder: "Het orakelwoord zou namelijk ook onze geëerde Koning kunnen beschrijven. Is zijn slaap of wat het dan ook is geen vernedering? Is Tillant niet het machtigste koninkrijk in de wereld, die ons bekend is? Hoe oneervol is het niet dat de koning van dit rijk slaapt!"

"Ik volg u, Heer Grootstreper...", zuchtte Tirt als met grote tegenzin.
"Beschouwen wij Kerko en zijn Doodvorsers niet als zeer hoogmoedig?"
"Dat woord is gebruikt door bepaalde kritische Rishe, ik geef het toe."
"Precies. Daarom circuleert onder de Tekenduiders de uitleg, dat het orakel bedoelt, dat de schandalige praktijken van de Doodvorsers onze koning vernederen. Maar de 'Geëerde', dat zou inderdaad ook kunnen slaan op de Moedergodin aan wie onze reuzenvriend geofferd had moeten worden. In dat geval zou het mensenbloed haar juist vernederd hebben in plaats van geëerd! Dat kan ik mij trouwens zeker voorstellen."
"En ik ben dan dat zogenaamde Kendo-offer, denken jullie?" vroeg Karnk opgewonden.

"De mysterieuze omstandigheden rond je contacten hier in aanmerking genomen kan ik niet eens meer twijfelen!" zei Ishsti met grote stelligheid. "En dus zou jij onze koning, de Glanzende, kunnen helpen. Wat anders betekent het woord 'verhogen'? Weinig Rishe nemen aan dat de slaap van de Koning een natuurlijke oorzaak heeft. Sommigen vragen zich zelfs af of hij wel slaapt. Volgens de Shirtradities is het recht op de oorlog uitsluitend een zaak van de Koning. Feitelijk kan alleen hij het leger van Tillant tot volledige mobilisatie oproepen. Alleen hij kan de strijdswagens aanvoeren. Sommigen trekken daarom de wettigheid van de oorlog tegen de Pirti in twijfel. Kerko spreekt op slinkse wijze alleen over grensproblemen, niet over oorlog. Er zijn diverse aanslagen gepleegd op Oatreru's leven. Zou daarmee de belofte van Ion van de Mengt niet worden geschonden? Onze geliefde koning zelf is zonder nageslacht sinds de tweelingprinsen in het land van de Gonds gesneuveld zijn. Hij was ontroostbaar, zo sprak men in het paleis. Maar daarna is hij in slaap gevallen, tenminste als wij de priesters mogen geloven. Slaapt de koning nu bijna zeven jaar? Waarom slaapt hij niet met de koningin? Zij is nog vruchtbaar genoeg. Is dat niet zijn eerste taak? Om het koningschap over de archipel veilig te stellen?!"

"En ons wachten is dan nu op Karnk?" riep Tirt uiterst zenuwachtig opeens. "Die moet onze geëerde koning Oatreru verhogen volgens het orakel?!"

"Daar is die man wel aan toe, zou ik denken," zei Karnk. "En dan ga ik die onzin van al die gestoorde beloften van jullie ook eens een beetje opschudden. Waarom niet? Daar ben ik precies de juiste man voor. En nog één van de grote mensen ook. Ik zit goed. Zulke profijtelijke orakels hoor ik graag. En als die klus geklaard is, ga ik in de koninklijke familie

eens iets lekker vruchtbaars voor mezelf uitzoeken, als je begrijpt wat ik bedoel?"

"Volkomen. Ik begrijp je volkomen, Karnk," zei Ishsti plechtig, terwijl hij opstond. "Ik sta voor mij eigen waarneming. Daar hoeft ik mijn Tekenduidersgereedschap niet eens voor uit te pakken. Ik heb besloten om positie te kiezen. Karnk Bartas, ik zal je bestemming steunen, ik beloof.."

"Nee, nee! Stop!" schreeuwde Karnk plots opgewonden opspringend. "Jij gaat mij niks, helemaal niks beloven. Jij gaat lekker doen wat je leuk vindt, zonder dat dat iets met mij te maken heeft. Ja? Snap je me? Heb ik je niet al duidelijk genoeg gemaakt, hoe al jullie gebeloof je wurgt in je verstand en in je gevoel? Hoor je me?! Al die beloften zijn alleen maar op anderen gericht. Beloof maar es gewoon wat aan je zelf. Ja, doe je dat? Zolang jij nog een hartaanval krijgt van het woord apenlul... Kijk, kijk. Voel het knippen van je ogen. Precies. Wij begrijpen elkaar, krullenwang!"

"Ik heb je ook begrepen, Karnk Bartas," zei Tirt, die eveneens was opgestaan. "Ik tril over heel mijn lijf en leden, maar ook ik voel de waarheid van dit moment. Ik ga je eveneens steunen in je opdracht."

"Al goed lui," grijnsde Karnk. "Nou Gaosar, Tipo. Ik heb ineens een opdracht. Zo zit je je lekker te ontspannen met notenwijn en rog en zo moet ik ineens die koning Oatreru gaan opporren. Wel ja."

Hij was even stil. Toen zei hij, ineens met een driftige trek om zijn mond: "Kijk, weten jullie wat ik namelijk toch al de hele tijd van plan was? Ik wou die Kerko eens even lekker wreed mishandelen. Die heeft namelijk mijn vader en mijn moeder in zijn laboratorium uit elkaar gehaald, zo heb ik me laten vertellen door die twee dwergen. En ondertussen zal ik wel kijken of ik even bij die koning van jullie langs kan."

Tirt en Ishsti hadden elkaar geschrokken aangekeken, bij het verhaal over het laboratorium. Tirt moest eerst even zijn keel schrapen, voordat hij kon zeggen wat hij op zijn hart had: "Er gaan geruchten over Kerko's experimenten. Hij creëert zelf levende wezens, die hem dienstbaar zijn, zo wordt beweerd in kringen van het Huis van Oorlog. Laat ik vrijuit spreken: vele integere Rishe beschouwen Rish Palo Kerko als hun geheimste Tegenstrever. Ik ben één van hen."

Zonder nadenken opende Gaosar zijn mond en deze zin flapte eruit:

"Mijn vader is ook één van hen."

Daarna begon hij over zijn hele lichaam te bibberen. Het zag er zo zorgwekkend uit, dat Tipo naast hem ging zitten en een liefdevolle arm om hem sloeg. Pas toen kwam hij wat tot bedaren.

"Ook met deze vriend is meer aan de hand, dan men aanvankelijk kan zien," zei Ishsti met een tedere klank in zijn bedaagde stem. "Wij hadden al een vermoeden over je geboorte, Gaosar. Wees niet bevreesd om je geheimen met ons te delen. Je bent door een Rishe verwekt bij een Bakvrouw, nietwaar?"

Gaosar knikte.

"Dat zal een heel bijzondere ervaring geweest zijn voor de betrokkene," zei Tirt.

"Onze moeder vertelde daar ooit een verhaal over," wist Tipo. "Ze noemde hem de vogelman, omdat hij uit de lucht kwam. Hij droeg kostbare edelstenen onder zijn geslacht."

"Tss, tss, tss. Tento-stenen!"

De beide tovenaars sisten van verbazing.

"Eén van de hooggeborenen?!" verwonderde Tirt zich hardop.

"De geheime werking van Tento-stenen is exclusief voorbehouden aan leden van de tien geslachten uit het huis van de koning," legde Ishsti uit.

"Gaosar, ken je de naam van je vader niet?"

"Nur-ell-Guin heeft er niet naar gevraagd omdat ze er geen belang in stelde," antwoordde Gaosar. "Hij is na korte tijd vertrokken. Nadat hij genezen was."

"Hij was ziek?" vroeg Tirt.

"Hij viel uit de lucht en een boomtak rukte zijn arm af."

"Tss! Het kan niet anders of je spreekt over Rish Cayobur Hayo!!" bracht Tirt er in opperste verwarring uit. Gaosar ontblootte zijn linkerpols en toonde de geelwitte polsband.

"Geen twijfel!" zuchtte Tirt. "Zulke machinerieën komen uit het Huis van Onderhoud. Ai, ai, ai.... Hayo heeft wettig vrouwelijk nageslacht, maar geen zonen... Hoe precair!"

"Geldt voor die eh, ...Coyoboer dat gedoe met dat Mengkantoor niet?" vroeg Karnk. Ishsti legde uit dat de tien geslachten van de koningsfamilie formeel buiten die regelingen vielen. Ook de krijgersklasse van de Shir, de hoge adel, verwierp bij de oprichting van het Mengkantoor onder hoongelach het idee van zulke wetenschappelijke selectiemethodes. Deze Nadirgeslachten gingen altijd al uitsluitend onderling verbintenissen aan. Zo was het Mengkantoor vooral een

beheersingsinstrument van de Rishe naar de lager geboren Shir en de Bindi geworden. Daarna kwamen er nauwelijks meer verbindingen tussen Shir en Bindi voor.

"Er zullen zeker bepaalde personen in verlegenheid gebracht worden, als Gaosar zijn afkomst bekend maakt," mompelde Tirt tegen Ishsti en de twee mannen keken elkaar met een onverwachte aarzeling aan. Tipo ving een geheimzinnige blik op.

'Ze zeggen toch niet alles wat ze weten,' realiseerde hij zich op dat moment, maar ook dat het niet het goede moment voor een nog scherpere vraag was. Hij nam zich voor om meer uit te vissen over die Rish Cayobur.

"Zoiets ben ik helemaal niet van plan," had Gaosar gezegd. "Ik wou alleen maar... Ik had voor jullie niet..."

"Je wil gewoon alleen maar even weten wie je vader was!" vatte Karnk simpel samen. "En dat was eigenlijk heel belangrijk voor je, daarom bibber je nu nog. En verder houden wij allemaal onze mond erover. Maar wat wèl telt, is dat die dwergen Gaosar's vader beschreven als Kerko's Tegenstrever. En het is dus ook jouw speciale vijand, begrijp ik, Tirt?"

"Dat is ontegenzeggelijk waar," bevestigde Tirt. "Al vrees ik nimmer hem en zijn afschuwelijke demonenbende te kunnen overwinnen."

"Je klaagt nodeloos en tegen beter weten in, Tirt!" mopperde Ishsti. "Of je Tegenstrever nu een menselijke gedaante heeft aangenomen of een demonische, wat maakt dat uit? De ene is makkelijker zichtbaar dan de andere, maar beiden zijn ze voelbaar. En niet de Tegenstrever is de werkelijke vijand. In feite is juist hij behulpzaam bij het ontwikkelen van je eigen kracht. Daar zijn we het toch over eens?"

Tirt knikte, wuivend met zijn handen, aangevend dat het bekende kost was, misschien zichzelf inderdaad al schamend voor zijn zwakke moment. Het leek of niemand behoefte had aan meer vragen en meer antwoorden. Toen zei Tirt: "Vrienden, ik ben zo geschokt door de snelheid, waarmee mijn leven verandert, dat jullie zullen kunnen begrijpen dat ik behoefte heb aan rust. Ik wil ook een vaster ankerpunt voor onze samenwerking. Daarom stel ik jullie voor dat wij morgenochtend gezamenlijk het Orakel van Giandar raadplegen. De inwoners van Bayin doen zulks met enige regelmaat. De hoogste klassen zullen meestal naar Illyan reizen om daar het Hoofdorakel in de tempel van Gondar te horen. Voor die reis voel ik nu niets. Bovendien heb ik

niet de minste behoefte om op dit moment binnen het Huis van Onderzoek op te vallen met afwijkend gedrag, zoals jullie kunnen begrijpen. Ik vertrouw het Orakel in Giandar, waarmee ik mij eerder verstaan heb. Kunnen jullie met dit voorstel instemmen?"

Iedereen knikte. Tirt haalde een paar keer diep adem en vervolgde toen: "Veel is er gebeurd vandaag. Mijn leven is ingrijpend veranderd. Ik ben diep verrijkt door jullie vriendschap, wat de prijs daar ook voor moge zijn."

De mannen stonden allemaal op. Gaosar had de neiging om Ishsti en Tirt te omhelzen, zoals dat onder bevriende mannen op Capai de gewoonte was, maar hij hield zich in en beperkte zich tot de speciale respectbuiging voor Oude Moeders, een vreemd gebaar, maar nog het meest toepasselijk. Hij zag hoe Tipo en Karnk zijn voorbeeld volgden, blij met dit alternatief. De vijf spraken af dat ze elkaar de volgende dag vroeg, op het Uur van de Valk, weer zouden ontmoeten in een kleine herberg aan een wat afgelegen marktplaats. Tirt beschreef hoe ze er moesten komen. Vandaar zouden ze vervoer kunnen regelen naar het kleine gehucht Giandar, dat niet ver van Utrag verwijderd lag.

De stilte van de nacht was iedereen zeer welkom, toen ze weer buiten stonden. Ishsti verdween met een warme groet de andere kant op en de drie vrienden liepen zwijgend terug naar hun onderkomen. Er was al zoveel gezegd dat er tijdelijk niets bij hoefde. Het was alsof ze door een lege eeuwigheid wandelden. Alleen de opkomende zon herinnerde hun aan de tijd.

De lijst van eenentwintig

Op het afgesproken uur troffen de drie vrienden de volgende ochtend Tirt in het aangeduide eethuis aan de korte kant van een kolossale markt. Tot hun verbazing zagen ze dat hij in het midden van de rokerige ruimte stond te praten in het gezelschap van twee elegante Shirvrouwen, die te oordelen naar hun kledij en kostbare palmbladwaaiers van hoge komaf moesten zijn. Gaosar en Karnk meenden beiden met een schok Vrouwe Sugatha te herkennen, de vrouw uit het Huis van Onderzoek. De andere vrouw had het bovenste deel van haar gezicht geel en purper geverfd. Ze droeg een lange zwaardschede op de rug. Het met parelmoer ingelegde heft stak schuin boven haar linkerschouder uit, klaar voor een onthoofdende slag. Op haar beide onderbenen was de schede van een mes bevestigd. Ze stond naar de indringend pratende Tirt te luisteren met haar handen in de zij. Deze houding had Gaosar nog nooit bij de Bindi gezien. Hij vermoedde dat er een taboe op rustte, omdat er een onverzettelijke macht van uit straalde, zeker bij deze soldateske Shirvrouw. Van de Bindi zou het mogelijk snel als een protest tegen het Shirgezag worden ervaren.

De drie makkers hielden zich afzijdig aan de zijkant van het restaurantterras, bang om Tirt te storen en hem met hun aanwezigheid mogelijkerwijs te compromitteren. De Rische boog zich herhaaldelijk voorover naar de vrouwen om ongehoord door anderen iets te kunnen zeggen. Gaosar merkte op dat er geen andere Shir in de eetruimte waren, maar dat met steelse blikken zo goed als alle Bindi en zelfs de Nissbedienden het opvallende drietal in de gaten hielden. Tirt was zich daar natuurlijk ook zelf van bewust. Na enige tijd van fluisterende aandrang volgden de vrouwen hem naar een andere kamer, achterin het eethuis. Na hun verdwijnen werd er druk gelachen en gepraat door de aanwezigen. Zowel de mannen als vrouwen leken geheime, mogelijk verboden erotische schandelikheden te vermoeden in dat contact. Het geroezemoes verstomde verbaasd toen na slechts een kort verloop van tijd Tirt weer alleen verscheen en ongemakkelijk rondkeek.

"Laten we maar één voor één naar binnen gaan," stelde Karnk voor. "Er is wat raars aan de hand en hij voelt zich alsof een demon een steentje op

zijn graf gelegd heeft. Ga jij eerst, Gaosar? Jij valt het minste op met je Halfbakkop."

Gaosar knikte en stapte naar binnen. Alsof hij Tirt niet kende, sprak hij de tovenaar aan, hem een zakje bitterzout tonend, alsof hij een zouthandelaar was. Tirt vertrok geen spier van zijn gezicht en wendde benauwdheid voor.

"Laat ons naar buiten gaan voor een moment, mijn goede man," sprak hij op de neerbuigende toon, die de Shir reserveerden voor hun contact met de mindere standen. Achter hem aan liep Gaosar naar het terras. Gaosar gaf Tipo met een vingersignaal 'ontkennende afstand' aan, waarop zijn broer een goed gesprek aanknoopte met Karnk over het weer en over gestoofde ezelballen. Buiten gehoorsafstand van de Bindi op het terras legde Tirt de situatie uit: "Vrouwe Sugatha heeft mij vanmorgen opgezocht in het Huis van Onderzoek, vanwege haar verontrustende ervaringen gisterenavond in mijn huis. Zij is niet een vrouw om genoeg te nemen met leugens en ik kan die haar ook niet vertellen. Ik heb dus samenvattend van onze ontmoeting verteld. Ze heeft geëist dat ik haar met jullie in contact breng en sinds dat moment is ze niet meer van mijn zijde geweken. Denk je eens in! Wat men niet voor conclusies zal trekken! Een assistente die meer dan een sai in mijn gezelschap doorbrengt! Ik ben gedwongen om in de openbaarheid met haar te blijven, want als ik me ergens met haar zou afzonderen, zet ik onmiddellijk mijn carrière op het spel. Tot overmaat van ramp zijn wij op het plein haar niet tegen gekomen."

Gaosar onderbrak hem, omdat hij dat Tiki-woord niet kende.

"Ah, haar moederzusterdochter," begreep hij.

"Nee, de dochter van haar vaders broer," legde Tirt uit. Even was er een forse cultuurbarrière, maar toen woven beide mannen het verwarrende beeld weg.

"Kort en goed," bromde de tovenaar. "Wij kwamen Jah Lino Siri tegen, ook zo'n verschijning die niet met zich spotten laat."

"Ik heb haar gezien," beaamde Gaosar. "Waarom draagt ze een zwaard?"

"Zij is de dochter van één der voornaamste Nadirgeneraals, de hoogste adel," legde Tirt uit. "De Nadirvrouwen vechten net zo bekwaam als de mannen. Ze kan met een vervormer omgaan en met het zwaard. En met haar scherpe mondje," voegde hij er wat zuur aan toe, terugdenkend aan haar scherpe confrontaties. "Sugatha en zij zijn zo sterk verbonden dat ze

elkaars ziel lezen en daar heb ik geen verweer op, hoe ongerust het me ook maakt."

"Hoe bedoelt u, elkaars ziel lezen?" verwonderde Gaosar zich.

"Ze vermengen hun gedachten en gevoelens op de manier van vrouwen," antwoordde Tirt. "Het is niet hetzelfde als de Verboden Kunst en ze lezen geen woorden. Maar Jah Siri voelt nu de belangrijkheid van de gebeurtenissen en wijkt op haar beurt niet meer van haar niets zijde. Nu zit ik met twee bloedhonden op mijn spoor opgescheept. Wat moet ik verklaren, als ik andere Rishe uit mijn Huis tegenkom? Laat staan als ik Kerko's assistenten tegen het lijf loop? Daar zitten een Bak en een reuzenman op het terras en hier sta ik met een Halfbak te praten. Iedereen let op mij. Ik heb een belofte moeten geven aan die duivelse vrouwen, begrijp je dat, Gaosar? Ik moet hen met jullie in contact brengen. Wat een noodlot. Wat een ontstellende risico's spiegelen zich. We zullen de gang naar Giandar voorlopig moeten uitstellen!"

In de verte zagen ze de kleine gestalte van Sar Ishsti naderbij komen. In enkele woorden legde Tirt de moeilijke situatie uit. Ishsti bleef heel rustig en dat kalmeerde Tirt ook zienderogen. Gaosar visualiseerde in gedachte een stil zeegezicht en projecteerde dat om hen heen. Tirts ongerustheid kwam weer naar een punt van evenwicht toe.

"Mijn hart raakt u aan," zei Gaosar rustig. "Wat is, is. Spreekt u met de vrouwen een ander ontmoetingspunt af en wij zullen u dan later daar weer zien."

Tirt had al zelf zo'n besluit genomen en zei: "De achteringen van mijn tuin zijn veilig en ongezien bereikbaar. Neemt u een huurglijwagen en laat u aan de rivierkant afzetten. Als u bij de rechter gele tuindeur wacht, zal ik die van binnenuit voor u openen. Ik kan u daar op de kortste termijn ontmoeten."

Voor de vorm nam de tovenaars het zakje bitterzout aan van Gaosar en betaalde er ook voor, een flink bedrag in dompellood dat ruimschoots het vervoer per glijwagen zou bekostigen. Gaosar moest lachen om de gelijktijdige profijtelijkheid van deze transactie. Daarna beduidde hij Tipo en Karnk met een handsignaal om hem te volgen, terwijl Tirt in het restaurant verdween. In een zijstraat hield Ishsti twee glijwagens aan. Hij en Karnk namen de ene en Gaosar en Tipo de andere. Zo konden ze onderweg elkaar van de veranderde plannen op de hoogte brengen.

De tuin van de Rishe was bepaald een lustoord. Palm-en loofbomen wisselden elkaar harmonieus af en in de boomkruinen was het een concurrerende drukte tussen eekhoorns, aapjes en vogels. Twee Nisstuinlieden waren met een niet aflatende zorg bezig met wieden en aanplantingen. De beide glijwagenchauffeurs hadden de meest toeristische (en langste) route genomen, zodat Tirt en zijn aantrekkelijke bewaaksters al aan de Spoziedrank zaten, toen de Tekenduiders en de buiteneilanders de tuin in kwamen. In het midden van een groot gazon had de Rishe een schitterende parasol van palmblad laten neerzetten van een zodanige doorsnede dat de zeven mensen comfortabel in zijn verkoelende schaduw konden zitten.

"Het ontbreken van struikgewas houdt slangen en bespieders van ons weg," verklaarde de gastheer en daarna stelde hij iedereen aan elkaar voor. Vrouwe Sugatha was in haar grijsblauwe Onderzoekerstuniek met de brede broekspijpen een veel zachtere, kwetsbaarder persoonlijkheid dan haar nicht Siri. Beiden hadden donker, roodachtig en krullerig haar en een fijnbesneden, gevoelig gezicht, maar Siri had een zonverbrand en buitengewoon gespierd lichaam, dat waarschijnlijk veel aan martiale trainingen in de buitenlucht was blootgesteld. Haar neus had een opvallende kromming en haar ogen waren van een zwarte felheid, die van een vurig karakter getuigden. Onwillekeurig schatte Gaosar haar kwaliteiten in zoals hij het een potentiële tegenstander op het strijdveld zou doen. Ze was maar weinig kleiner dan hij en haar bewegingen getuigden van een onverzettelijke gegrondheid. Ze boezemde hem een subtiel gezag in op dezelfde manier waarop de Oude Moeders op Capai dat deden.

"Ik weet al veel van u, Sar Ouran," zei ze en met een zekere gereserveerdheid vervolgend: "Ik had me nooit kunnen voorstellen dat ik ooit nieuwsgierig zou kunnen zijn naar zaken die een Halfbak me zou kunnen vertellen."

Voordat Gaosar kon antwoorden, viel Karnk met een vreemde emotionaliteit naar haar uit: "U ziet er niet naar uit, dat u ooit de moeite hebt genomen om naar afwijkende meningen te luisteren, Jah Siri."

De vrouw keek bijna verstoord opzij naar de enorme gestalte van Karnk, die zelfs zittend nog ruim twee hoofden boven haar uit stak. Toch scheen ze wat van haar stuk gebracht.

"Sar Bratas... U heeft uw oordeel snel klaar," diende ze hem van repliek.

"Dat moet ik wel met dat soort snelle types dat niet eens voldoende in mij geïnteresseerd is om mijn naam goed te onthouden," antwoordde Karnk. "Mijn naam is Karnk Bartas en als Bartas u desalniettemin niet lukt, dan mag u meteen Karnk zeggen, zoals mijn vrienden hier doen!" Dat 'vrienden' klonk met nadruk onbestemd. Ironisch bedoeld of was het een heel subtiele uitnodiging? Tipo leek geen behoefte aan praten te hebben, maar hij kon een brede grijns niet inhouden. Gesprekken als deze zouden op Capai absoluut ondenkbaar zijn geweest. Een man, die een gezaghebbende vrouw zo op haar nummer zette! Hij genoot. Evenals Gaosar had ook hij aan de Oude Moeder Tsjorm-kalki moeten denken, toen hij kennismakte met deze krachtige persoonlijkheid. Ook Ishsti zat zich stilletjes te vermaken.

"Graag neem ik mijn eigen onafhankelijke besluiten, Sar Bartas," benadrukte Siri. "Laten wij het nog even bij Sar Bartas houden, tot mij duidelijk is, hoe vriendschappelijk uw intenties naar mijn volk wel zijn." Karnk begon meesmuilend te lachen en dronk in één keer het hele glas Spoziedrank leeg, dat Tirt voor hem had neergezet. Lichtelijk verbaasd over het incasseringsvermogen van Karnk's tongpapillen schonk de gastheer het glas toch maar weer vol. Karnk leunde demonstratief wat achterover.

"Hoera," zei hij opgewekt. "Hier hebben we te maken met een gesprekspartner die haar onafhankelijke denken wil demonstreren. Hoe boeiend. Dat heeft zich nog nooit afgevraagd, hoe een Halfbak denkt, laat staan hoe een Bak denkt of een Bindi. Nee, dit wordt echt een succesmiddag, ik weet het zeker. Iemand die onafhankelijk denkt en dat voor een Shir. Zo, zo. Mooi hoor!"

Als het Karnk's bedoeling was om Jah Siri te provoceren, dan was hij daarin meesterlijk geslaagd. De jonge vrouw was tot het uiterste geprikkeld opgesprongen en haar linkerhand verdween tussen haar tuniekknopen. Gaosar vermoedde ook daar een wapen. Toch kwam het niet tevoorschijn, hoewel haar blikken zeker zo dodelijk waren. Tirt was buitengewoon verlegen met de situatie. Deze pijnlijk vijandige botsing had hij niet voorzien. Sussend poogde hij Siri te bewegen om weer te gaan zitten. Karnk was er nog luier bij gaan zitten alsof hij bij zijn favoriete voetmasseur zat.

"Ik ken dit soort," zei hij over haar hoofd heen tegen Tirt. "Ik ben al vaker geconfronteerd geweest met krijgsvrouwen van de eilanden. Alleen mijn getrainde reflexen houden mij in leven tegen zulke

zwaardvechtsters, wier enige inzicht aan hun moordlust en mannenhaat ontleend kan worden."

Er viel een diepe stilte. Allen zagen hoe Siri tegen *haar* reflexen streed, die er inderdaad ondubbelzinnig op gericht leken te zijn om deze belediging op directe fysieke wijze en dodelijk te wreken. Karnk scheen de boomkruinen te bestuderen, maar Gaosar voelde een fluïdum van totale alertheid om hem heen hangen. Hij zag ineens met eigen ogen wat de Falak Geshyo bedoeld had, toen hij op de veerboot over Karnk's Nisstraining had gesproken. Siri merkte het ook op. Ze keek plotseling met een veranderende intentie naar Karnk's gezicht, die haar recht en onbevreesd in de ogen keek.

"Adem maar uit," zei hij onverwacht heel vriendelijk. Ze deed het en Gaosar werd even een flits gewaar van een intens verdriet, dat op het punt van doorbreken stond.

"Ik groet u met respect, Jah Lino Siri," zei Karnk langzaam en formeel.

"Overweegt u om me Karnk te noemen."

Siri ademde een paar keer diep in en uit en masseerde haar handen.

Vrouwe Sugatha had de confrontatie met ongeloof en ontzetting gevolgd.

"Waarom gedraagt u zich zo ongepast en agressief naar mijn nicht, Sar Bartas?" vroeg ze met wijd opengesperde ogen. Karnk neeg licht met zijn hoofd en antwoordde: "Omdat uw gerespecteerde nicht mij anders mogelijk later in ons gesprek had trachten te vermoorden. Ze is een wat opvliegerig type. Ik voel mij meer op mijn gemak als ik die confrontatie maar alvast achter de rug heb."

De waarheid achter die opmerking trof iedereen, ook het lijdend voorwerp ervan.

"Het zij zo," gaf Siri toe. "Mijn Nadiropvoeding is wellicht wat eenzijdig gericht geweest op het gelijk van mijn klasse."

"Precies!" riep Karnk laconiek uit. "En helaas wordt uw onafhankelijke denken verstard door uw vrees voor de hiërarchie in uw befaamde geslacht en tegelijkertijd bent u slachtoffer van al uw burgerlijke normen op het gebied van de omgang tussen de geslachten."

Nu was het Sugatha's beurt om geprikkeld te raken.

"Wat heeft dat er nu mee te maken?" vroeg ze verontwaardigd. Tirt, die dit allemaal al eens had meegemaakt de vorige avond maar toen met hemzelf als slachtoffer, zonk ten prooi aan een gevoel van onafwendbare melancholie onderuit in zijn stoel. Tipo en Gaosar zaten daarentegen vol

bewondering op het puntje van de hunne te luisteren naar deze meester op de woorddegen, steeds weer in staat om aan de ander diens diepste eigen waarheden te ontrukken.

"Ik zal het nog maar eens allereenvoudigst uitleggen," zei Karnk. Hij stond op en liep een rondje om de parasol heen. Buiten gehoorsafstand maar binnen het zicht van zijn meester stond een Nissbediende, klaar om op ieder teken van zijn meester te reageren. Karnk zwaaide plagerig naar de kleine geelhuidige man, maar die zwaaide niet terug.

"Jullie Shirvrouwen leiden het liefdeleven van een mossel: immobiel openstaan voor een toevallig rondvliegende kwak zaad," beschuldigde Karnk de twee vrouwen. Nu sprong Sugatha razend op.

"U moogt me uw perverse praat besparen. Een normaal mens hoeft daar niet naar te luisteren," riep ze vinnig. Karnk bleef haar verder voeren:

"Normaal?! Wat een fictie. Normaal? Dat is de geestesziekte van de gemiddelde mens, die vooral veiligheid nodig heeft, die de kudde volgt. De normale is verslaafd aan de goedkeuring van zijn omgeving. Een fatale worsteling met een wurgslang!"

Sugatha keek geschokt een andere kant op, maar Siri vroeg om meer:

"Vindt u onze ingehouden levenswijze een vorm van sterven??"

"Ha! U heeft me begrepen!" donderde Karnk. "Natuurlijk! Jullie ontsnappen aan het echte leven. Hoe kan de omhoog bruisende sapstroom in de boom anders dan uitbarsten in zijn knoppen? Hoe kunnen de knoppen anders dan openspatten in hun bloesemorkaan? De Shir zoeken iets hogers, beweren ze. Best, toon mij hun eindproduct. Als de boom zijn zaad veredeld ziet, als hij zijn vrucht tot over de einder ziet wortelschieten in het nieuwe, in het onbekende avontuur, ja, dan leeft die boom. Hij heeft zijn rol ten volle vervuld. Maar welk avontuur beleven jullie? Léven jullie eigenlijk wel? Jullie passen je aan een keurslijf van normen aan. Rebelleer toch eens! Ik kan niet geloven dat jullie vrede kunnen hebben met al die bijziende visies om je heen."

"Spreekt u uit een eigen ervaring van anders handelen, tegen de massa in, zoals u dat noemt?" vroeg Siri. Sugatha zat nog steeds demonstratief naar de vogels in de boomkruinen te staren.

"Sar Bartas heeft zich met geweld onttrokken aan zijn voorbestemming als Kendo-roofkind voor een Moederput-ritueel," vermeldde Tirt en dat feit maakte inderdaad de verwachte diepe indruk.

"Liever levend afgezeken alleen, dan een dood en hooggewaardeerd offer," voegde Karnk eraan toe. "Ik zal u zeggen wat ik heb

waargenomen op mijn reis naar hier, maar overigens niet minder in het Oorsprongland of waar dan ook. De strategie van de priesters, de tovenaars en de Oude Moeders is overal gelijk. Zij berust voornamelijk op het alert inspelen op allerlei schuldgevoelens. Er worden zogenaamd zondige gedachten voorondersteld bij het volk en die worden in het openbaar veroordeeld. Want de mens die zich schuldig voelt, verzwakt zichzelf en ziet dan om naar leiders."

Tirt had een hoogrode kleur gekregen. Hij kon niet op zijn stoel blijven zitten. Onrustig stond hij op, liep rond en kwam weer terug. Hij zette een voet op de stoelzitting en pakte met zijn handen de rugleuning beet. Gaosar zag hoe wit zijn knokkels waren. De tovenaars kuchte en zei met een stem, waar de machteloze woede in doorklonk: "Karnk, wat je zegt, raakt kwellend aan het nieuws dat mij deze ochtend bereikt heeft. De leiders van ons volk lopen op schandelijk wijze aan de leiband van de Voorzitter van de Rishe Raad. Mijn nieuws is dat Kerko vanmorgen alle reservisten van het Overzichterskorps gemobiliseerd heeft. Zo omzeilt hij het inzetten van soldaten, die slechts onder een koninklijk bevel kunnen vechten. Hij gaat de Raadsleden voor de keus stellen: volledige loyale samenwerking bij alle activiteiten van het Huis van Oorlog tegen de Pirti of volkomen isolatie voor de afvalligen. Over drie dagen wil hij ons allen dwingen om kleur te bekennen."

"Toetst u dat ultimatum eens," suggereerde Gaosar. "Waar is de middenweg die uw voorouders zo benadrukten? Is niet matigheid en rechtlijnigheid de juiste samengang? Ik vrees dat Kerko schande aantrekt."

"U durft veel te zeggen," zei Jah Siri. "Maar ik beken ook mijn onzekerheid. Er gebeuren veel dingen, die tegen mijn gevoelens indruisen."

"Er is inderdaad nòg een vreemd Raadsvoorstel aangekondigd," vulde Sugatha aan. "Er schijnt ook sinds deze ochtend in de Huizen een lijst te circuleren van enkele lageregeplaatste Rishe-assistenten, die na een protocolwijzing de titel van Edelheldere zullen mogen gaan voeren op het niveau van de Onderuitvoerders."

"Vleierij, omkoperij van sleutelfiguren," zei Tirt. "Zo komt het op mij over. De meeste van deze ruggengraatlozen zullen reageren met slaafse dankbaarheid en goedkoop enthousiasme. Ze laten zich met titels en toelagen eren en daarmee wordt het verlangen in anderen gezaaid, die op dezelfde wijze beloond hopen te worden voor hun loyaliteit. Geestlozen,

die zichzelf superieur achten boven het gewone volk, ja, boven hun eigen volk èn boven de Bindi, de Baks en vanzelf ver boven de Pirti. Oh, wat een opluchting is dit. Hè, dat ik eindelijk mijn drift en wantrouwen en ongerustheid eens kan delen met jullie zonder bang te hoeven zijn voor verraad!"

Jah Siri zat haar keel te schrapen en licht te hoesten.

"Keelpijn?" vroeg Karnk. Ze knikte.

"Balpraat!" donderde Karnk's stem plotsklaps. De Niss aan de gazonrand sprong verschrikt op. "Uw weggeslikte protest, dát hindert u!" riep Karnk. "Wat is uw standpunt eigenlijk? Lijdzaam wachten? Wachten op een wonder? Onderzoekt u toch eens uw innerlijke twijfels tot in hun diepste kern. U denkt vrij te zijn maar u bent geestelijk de lijfeigene van een paar handige Rishe en priesters."

Sugatha leek geprikkeld: "Kent u die zuiltekst op Katatnia 'De dienaar zal heersen'? Wij stellen onze werkkraft en vaardigheid geheel in dienst van onze gemeenschap. En bovendien, eenieder is voorbeschikt voor de positie, die hij of zij inneemt, zo is ons geleerd."

Karnk haalde weer compassieloos uit: "Wat een angst! U bedoelt dat u geen kritiek op hoger geplaatsten durft te hebben. En u ontwijkt dat met een beroep op uw egoloze overgave? Maar zo kunt u ook geen medeverantwoordelijkheid dragen voor het totaal van uw cultuur. En daarmee versterft het geheel in een doodse verwurging. Kerko is niet perfect en almachtig! Ofwel hij is *niet* te goeder trouw en dan provoceert uw kritiek hem tot het tonen van zijn ware gezicht naar u. Dat scheelt enorm want daarmee kunt u zich terugtrekken van een dubieuze meester. Misschien is hij *wel* te goeder trouw en dan zal hij uw informatie als voeding beschouwen en u passend belonen."

"Ik heb geen enkele illusie omtrent de ware inborst van de Voorzitter van onze Rishe Raad," antwoordde Siri. "Hij is op macht uit onder het voorwendsel dat hij de technische verworvenheden van de Shir-beschaving beschikbaar wil stellen aan de ons omringende volkeren. En velen bezien het voorwendsel als het wezenlijke motief. Zelfs mijn vader heeft zich lang te goeder trouw laten misleiden. Maar mijn vraag is in hoeverre kan de oorlog schadelijk zijn voor ons volk? Daar ligt mijn zorg."

"Voor uw gevoel dient u misschien de patriarch van uw familie," bracht Gaosar in het midden. "Maar als het kleinste kind uit uw familie door datzelfde handelen zou omkomen, zou dan niet het geheel van de

toekomst van uw familie geschaad worden? Is dat offer dan goed te praten?"

Er viel een diepe stilte. Opnieuw nam Gaosar het woord. "Mijn broer en ik komen van Capai. Ons volk, de Tsjetjah, heeft lang in een betrekkelijke vrede geleefd. Tipo heeft zelfs nooit een vijand in een oorlog hoeven doden. Ik wel. Eenmaal ben ik gedwongen geweest om te doden in een klein maar ernstig conflict met een naburige stam. Ik twijfelde toen niet aan mijn recht om te doden. Wie ons volk zou aanvallen, haar of hem zou mijn mes wachten. Zeker. Maar zou er een andere weg mogelijk zijn, dan wilde ik daar graag een offer voor brengen."

Karnk was uit zijn luie, liggende houding overeind gekomen en bromde: "Schitterend gesproken, o geliefde vriend. Ik ben heel anders dan jij, maar ik wilde soms dat ik zo kon kijken als jij nu doet. Mijn handen zitten los, dat weten jullie. Mijn Tegenstrever mag zich gelukkig prijzen als ik de moeite neem om hem te waarschuwen. Aan mijn handen kleeft het bloed van velen en ik voel mij daar niet in het minst door bezwaard. Toch verlang ik ook naar andere tijden. Met jullie vriendschap is er voor mij onverwacht een grote verandering opgetreden wat dat betreft."

Ter uitleg wendde hij zich tot de twee vrouwen en zei: "Deze mannen redden mijn leven, terwijl ze mij hadden kunnen vermoorden om me te kunnen beroven. Ik heb dat nog nooit openlijk uitgesproken, maar ik zal het nu doen. Ik volg hen om hen te dienen uit vreugde over hun keus. Tot aan dat moment was zulk een manier van doen mij onbekend. Ik ben opgevoed bij de Kendo, die om hun onderlinge wreedheid bekend staan. Hun strijd is immer zonder genade. Ook bij hun eigen dood staan ze nooit stil. Juist om die doodsverachting zijn ze gevreesd. Maar mijn opvoeding heeft toch nooit volledig een Kendo van mij gemaakt. Jah Siri, ik begrijp ten volle dat het geslacht van strijders zich nooit in u zal verloochenen, maar is uw strijd de juiste? De Pirti hebben uw volk nauwelijks iets misdaan en de Baks noch de Vuurlanders vragen om een overheersing van de kant van de Shir. Zij vereren bovendien de Moeder en waarom hen niet daarin gelaten?"

De beide vrouwen keken elkaar aan. Ze bewogen zich allebei ietwat onzeker en onrustig, maar het was duidelijk dat ze overwogen om iets belangrijks te zeggen. Sugatha haalde een paar keer diep adem, maar

juist op het moment dat ze haar mond opende, weerklonk er een tweetonig signaal dat de Niss aan de gazonrand in snelle actie bracht, het grote huis in. Tirt was ongerust in zijn richting gelopen. Binnen zeer korte tijd was hij terug met twee geelachtige rollen in zijn hand. Zijn gezicht was grauw.

"Er was een ijlbode aan mijn deur met deze boodschappen. Eén is zeker uit het Huis van Oorlog. Ik voorvoel een vreselijke pijn."

Karnk liep op de tovenaar af en omvatte troostend met een reuzenarm 's mans schouders. Tirt was te verward om nog te schrikken van dit bewijs van meelevende intimiteit, maar het had wel een schokeffect op de twee mooie vrouwen in hun fijngeveven kledij in de luxueuze stoelen. Siri en Sugatha leken perplex door Karnk's gebaar. Siri had zich naar haar nicht overgebogen en begon met een zorgelijk gezicht in haar oor te fluisteren. Onbewust van de verandering in hun gedrag stond Tirt beangst naar het document in zijn hand te kijken alsof het een gifslang was. Tipo was de reactie van de twee vrouwen opgevallen en hij had snel de juiste conclusie getrokken.

"Hee, vriend Karnk," zei hij. "Wees niet te lijfelijk want daar kunnen de gasten van onze gastheer niet tegen."

Er viel de zoveelste stilte, maar nu van een verhevigde ijsigheid, omdat ook Tirt zich plotseling realiseerde wat er verondersteld werd over zijn mogelijke liefdeleven met één van deze buiteneilanders. Plotsklaps maakte echter zijn aanvankelijke angst plaats voor een tomeloze woede. "Ik ben het zat!" bulderde hij ineens tegen de twee verschrikte vrouwen. "Ik kan deze fluisterpraat en jullie blikken niet meer verdragen. Hou op, hou op! Ik haat die bevooroordeelde benepenheid van jullie! Luister nu voor eens en voor altijd! Deze man is een vriend, begrijpen jullie dat woord? Een dierbare! Deze man is mij liever dan dat gruwzame zootje kwartels in mijn Genootschap en in mijn eigen Huis. En waarom? Omdat hij aan mijzelf mijn ontzettend ingeslepen gedragspatronen heeft onthuld met zijn woorden en zijn daden. Hij troost mij! Ja! Dat doet hij! Hier in mijn hand houd ik mogelijk mijn doodvonnis, ik voorvoel de ergste verschrikkingen en inderdaad! Hij troost mij met een steunende arm, omdat ik mijn bewustzijn dreig te verliezen van angst! En wat doet gij? Gij die voorwendt mij toegenegen te zijn? Gij miespelt in elkanders oor over mogelijk mannenbroed en wat gij nog meer voor vunze zware kwakpraat uitslaat. Ik ben het zat. Ik kan niet meer!"

In die tomeloze uitbarsting van woede en verdriet stroomden ineens hem de tranen over de wangen en zijn gestalte kromp ineen alsof hij hevige innerlijke pijnen leed. Het leek of de gehele tuin een verandering onderging met alle mensen erin.

In een oogwenk stond de Niss vlakbij hen, een vervormer in zijn trillende handen, onzeker van de situatie, maar bereid om iedereen te doden die zijn meester op zijn eigen terrein zo tot lijden bracht. Aan de rand van het gazon waren twee andere Nissbedienden verschenen met tuingereedschap in hun handen, dat gevoeglijk eveneens als dodelijk wapentuig beschouwd mocht worden. Zeer voelbaar was ook de tuin ineens een tovenaarsproduct. De bomen en struiken leken zich naar hun schepper toe te keren in ontzetting, bloemen verwelkten spontaan en dieren verstarden in hun bewegingen. Siri en Sugatha stonden elkaar omklemmend achter de tafel, het meubilair tussen hen en de exploderende Tirt in. Karnk had zich in een positie van opperste alertheid naast Tirt opgesteld, vooral om het groepje tegen druk van buitenaf te beschermen. Gaosar had bliksemsnel een rozenveld opgetrokken dat hij nu voorzichtig probeerde uit te breiden naar de anderen. Alleen Tipo bleef zichzelf. Heel rustig kwam hij overeind uit zijn stoel en schonk op de tafel een glas Spoziedrank in, dat hij de kermende Tirt aanbood. "Hoogheldere, drinkt u iets," zei hij op een zodanig intense en niettemin rust brengende toon, dat Tirt opkeek.

"Wat is, dat is," merkte Tipo op en die oeroude boodschap boorde een ver verborgen reflex in de tovenaars. Hij haalde diep adem en ging rechtop staan. Toen hij de verontruste Niss zag, gebaarde hij hen tot kalmte en tot terugtrekking. Hij nam een slok Spoziedrank en keek de naast hem staande Karnk aan. Diens vervaarlijke gestalte ademde nog steeds een sfeer van toegewijde bescherming uit en dat bracht een hernieuwde tranenstroom bij Tirt op gang. Nu kon hij echter zijn lichaam beter beheersen en zelfs slaagde hij erin om door zijn tranen heen te praten. Hij richtte zich tot de twee benauwd kijkende vrouwen, die nog steeds een veilige afstand naar hem hielden.

"Bezie mij maar, gij adel van de Shir! Nog nooit heeft men een Rishe zien huilen, nee, ik weet het. Wie na zijn vijftiende jaar nog zulke tekenen van onbeheerstheid vertoont, mag de Verheven School niet afmaken. Ach, welk een armoede! Ja, woede, dát is toegestaan! De tomeloze drift van de Rishe is spreekwoordelijk. Maar bezie mij eens.

Dit is ook hèt! Begrijp je, Siri? Begrijp je mij, Sugatha? En voel je het niet bij je zelf? Altijd dat verdriet, tranen, dicht onder de oppervlakte van het ziedende meer van je instinctieve weerzin tegen al die beperkingen? Ah, de voorspelbare sleur, de uitzichtloze herhaling van wreedheid, de rituele, doodse handelingen... Hoe graag zoudt gij niet eens in willen gaan op iets onverwachts! Onopzettelijke, natuurlijke impulsieve gebeurtenissen ervaren; vanuit uw intuïtieve onschuld kunnen vertrouwen..."

Tirt wees met een wijds armgebaar zijn drie vrienden aan: "Hier! Bezie hen, gij adel van de Shir. Dit zijn buiteneilanders. Onbeschaafde wilden, zoals gij ze binnenskamers noemt. Maar zonder hun voorbeeld had ik de voosheid van onze beschaving nooit werkelijk tot mij door laten dringen. Gij heeft me gevraagd om hen aan u voor te stellen. Wel, u heeft hen nu ontmoet. En als u nog steeds gebonden blijft aan uw vooroordelen, verlaat dan mijn terrein en praat en praat. Praat tegen al uw andere beklemden, *normale* relaties. Vertel ze van Rish Tirt die schreit als een kind en vreemde vrienden heeft. Hier! Hier! Dit document maakt me al niet bang meer. Mij is het liefste geworden de vrijheid die ik nu ervaar, dat ik mij onbevreesd naar jullie allen uit, dàt! Dat is mij zelfs mijn leven waard. Alstublieft, ik zal het u voorlezen!"

Driftig rukte hij het Rishe-zegel los dat de gele rol uit het Huis van Oorlog bijeenhield. Zijn ogen vlogen over het geschrevene en ondanks zijn aangekondigde dapperheid werd hij doodsbleek.

"O, welk een uitzinnige, genadeloze provocatie! Mij op de lijst van de Eenentwintig zetten!" kreunde hij. "Geen middel laat Kerko onbeproefd om mij te dwingen om mijn ware gezicht te tonen. Luister naar het naijverig gelach van diegenen, die jaloers op mij zijn... Hoe weinig voorzien ze de kweuling die ik onderga. En hoor! Mijn geestesoor hoort ook slinks leedvermaak van andere opstandige geesten, die zichzelf handiger en doelmatiger gemaskeerd hebben voor Kerko's indringende wantrouwige blikken."

"Vergeef mij mijn onbekendheid met uw gewoontes," merkte Gaosar op, voelend hoe alle ogen op hem gericht werden. Met name Jah Siri keek hem met een doordringende, uittestende blik aan. "Is aan u niet simpelweg een onverplichtende eer toegekend?"

"Hoe weinig bent u bekend met de slinkse intriges van mijn klasse, Sar Ouran," zuchtte Tirt klagelijk. "Begrijpt u hoe Kerko hiermede juist de Onderuitvoerders in de Huizen onder druk zet? Indirect wordt hun status

verlaagd als hun naaste assistenten dezelfde titel mogen gaan voeren. 'U bent zeer vervangbaar,' *dat* is de ware boodschap. Het is zeker dat Rish Hayo als hoogste gezagsdrager in het Huis van Onderhoud niet zal ingaan op Kerko's absurde eis. Hoewel Rish Eichhor een slecht en pervers karakter heeft, kent hij ook zijn eer. Het blijft daarom nog zeer de vraag, welke positie hij gaat innemen als er over het voorstel gestemd wordt... Maar wat als hun directe plaatsvervangers zich wel gedwongen voelen om voor Kerko's opstelling te kiezen? Zo goed als alle assistenten in de drie Huizen, die voornamelijk posities innemen, zijn met een doortrapt eenvoudige protocolwijziging onevenredig vereerd en tegelijk gecompromitteerd. Die wijziging wordt straks voorgelezen in de Raad en de traditie vereist een rituele dankbetuiging van de onderscheiden assistenten aan de Voorzitter van de Raad. Direct daarna zal Kerko zijn voorstel voor een loyaliteitsverklaring aan het Huis van Oorlog in stemming brengen. Hij geeft met de ene hand en neemt met de andere alles en meer terug. Wie zal er in verzet komen?"

"Nou, u in de eerste plaats, geachte Edelheldere," zei Karnk rechtstreeks. "U staat onmiddellijk op en geeft een stemverklaring, die de anderen tot voorbeeld strekt en die een paar van die Gapers, waar u zo'n hekel aan hebt, meteen eventjes wakker schudt. Heel eenvoudig."

Ze zagen allemaal hoe het zweet Tirt uitbrak. De man zeeg neer in een rotanstoel. Hij plukte aan zijn baard en wreef zijn bezwete slapen. Vrouwe Sugatha stond aarzelend op en kwam naast hem staan. Zo te zien kon ze maar ternauwernood haar trillende handen in bedwang houden, handen die in feite niets liever leken te willen dan Tirt troostend en steunend aanraken. Ineens nam Ishsti het initiatief.

"Misschien moeten we naar binnen gaan, ook uit het gezicht van uw personeel, Rish Tirt. De situatie vraagt om meer openheid van ons allen, dan waarschijnlijk de toekomstige Niss kunnen verwerken."

Op Sugatha's gezicht tekenden zich velerlei verschillende gevoelens af: angst, verwondering, vreugde en mededogen. Daarna was er een vredigheid verschenen, die alleen voortgekomen kon zijn uit een volledige acceptatie. Ze liep op Tirt toe, die met gesloten ogen stond te trillen op zijn benen. Ze nam hem voorzichtig bij een arm en fluisterde: "Kom, Pan Tirt, laten we naar binnengaan. Ik wil je eerbewijzen voor je verheven dapperheid en dat kan niet hier onder het oog van de overwereld."

Ze keek half over haar schouder naar Siri, die zonder bedenkingen knikte en Tirts andere arm pakte. Als een blinde in een droom liet Tirt zich over het gazon naar zijn schitterende huis leiden. Terwijl ze zwijgend naar binnengingen, ervoeren ze allemaal een soort familiale eenheid, een nog onuitgesproken vriendschapsverband, waar zowel Sugatha als Siri moeiteloos in waren opgenomen. Het gaf hun een groot vertrouwen.

Karnk beende vooruit en instrueerde de bezorgde Niss. Diens toewijding raakte hem. Een paar maal ontmoetten hun ogen elkaar, toen ze in dezelfde kamer waar ze de dag tevoren met Ishsti waren uitgenodigd, snel wat orde schepten en een vuur aanmaakten. De Niss keek hem vragend aan.

"Je meester heeft een goed bericht en een kwaad bericht gekregen," zei Karnk, een poging doende om een bevredigende uitleg te geven aan de wel zeer ongewone gebeurtenissen. "Er wordt tovenarij op hem toegepast, die hij alleen kan weerstaan met hulp van vele toegewijden. Jij draagt hem een goed hart toe, zie ik."

De Niss knikte sprakeloos.

"Ik ben Karnk Bartas. Vertel mij jouw naam," zei de roodharige reus, die bijna anderhalf keer zo lang was als de kleine, tengere Niss. De geelhuidige man boog en antwoordde bijna onverstaanbaar: "Mijn naam is Zenshi, meester."

Karnk herhaalde de naam: "Zenshi? Goed. Het is van groot belang dat geen buitenstaander weet krijgt van de gebeurtenissen in de tuin en hierbinnen. Kun je dat de tuinlieden aan het verstand brengen?"

Zenshi knikte.

"Leg hen maar uit dat loslippigheid en het tekort schieten van hun begrip zou kunnen betekenen, dat hun dienstverband zeer kort gaat duren," vervolgde Karnk en weer knikte Zenshi.

"Hee, ik mag jou graag, Zenshi," liet Karnk onverwacht zijn gevoel blijken. De kleine Niss boog bijna dubbel, zijn gevouwen handen voor zijn borst.

"De meester geeft meer dan de leerling in zich op kan nemen," fluisterde hij. "Zenshi's eerbied reikt tot in de Verheven Hemel."

Karnk keek wat verbaasd op bij het horen van die vertrouwde formulering: "Zenshi? Was jij ooit een leerling van de Eerbiedwaardige Meester Hui Saraha?"

De Niss boog weer op het horen van die naam.

"Vele lijnen komen bij elkaar," mompelde Karnk meer tegen zichzelf, toen hij terugdacht aan het jaar, dat hij had doorgebracht aan de zijde van de formidabele Niss-tovenaar.

"Ik ook," zei hij en de Niss boog voor de vijfde keer.

"Ik weet het, meester," bevestigde hij. Karnk raakte in een lichte verwarring, omdat de bediende hem opnieuw niet met het gebruikelijke en meer gepaste 'Sar' aansprak.

"Waarom noem je mij meester, Zenshi?" vroeg hij.

"De meester wordt meester door de erkenning van de leerling, zoals de leerling leerling wordt door de erkenning van zijn meester, meester," citeerde Zenshi een uitspraak van Hui Saraha en daarna liep hij buigend achteruit om zich aan zijn zojuist ontvangen opdracht te gaan wijden.

Karnk liep in gedachten verzonken de kamer weer in.

'Vele lijnen, vele tijden komen bijeen,' moest hij maar steeds denken.

Het orakel van Giandar

- We hadden minder moeite met zijn vader.*
- De geest van Zanzer Nebukad stuurt niettemin sommige handelingen van*
zijn zoon, die zich tegen het belang van de Mengt richten.
- Via dat Koningsorakel zeker?*
- Ja. Heel ergerlijk.*
- Wat ga je eraan doen?*
- Bent u werkelijk nieuwsgierig?*
- Wil je de waarheid weten?*
- Die weet ik al.*
- Dat denk je maar.*

Als iemand van de nieuwe 'familie' gezien had wat er zich op dat moment afspeelde op het mijnterrein van Brank, in de villa van Rish Uto Onsten, dan had men vast minder vertrouwen in de goede afloop gehad. In het weelderige woonvertrek had zich een woeste woordenwisseling afgespeeld. Er was lijfelijk geweld gebruikt want er lag een gebroken stoel op het schitterende vloertapijt en weg gespatte druppels bloed bezoedelden het fijne patroon van witte en roze flamingo's. Nu stonden er twee mannen met getrokken wapens tegenover elkaar. Kerko's assistent Rish Hiss Sarlof had zich met zijn rug naar de gangdeur gepost. De linkerkant van zijn gezicht was paarsrood gezwollen en er liep nog steeds bloed uit zijn oor. Zijn tegenstander had hem in een moordende slag tegen de grond geslagen, maar kennelijk geen rekening gehouden met Sarlofs mentale krachten, die hem weer op de been hadden gebracht. In zijn hand hield de assistent een dunne zilveren staf, waarin in een kunstige zetting twaalf diamanten rond een groot kristal waren geplaatst. Dreigend wees de staf naar de zware berengestalte van Onsten. Diens puntige oren leken nog verder plat te zijn gaan liggen, als van een tijger, die op het punt staat om zijn prooi te bespringen. Hij had een soortgelijke staf op Sarlof gericht, de dikke vingers knepen met witgespannen knokkels in het handvat. Hij keek razend, zo kwaad dat er schuim in zijn mondhoeken stond. Twee krachtvelden waren op elkaar gebotst en geen van de mannen zou een stap terug doen, voordat de ander vernietigd was. In het geblakerde portaal van de binnendeur lag het dode lichaam van een pezige

Karresofficier, waarschijnlijk het hoofd van Onstens lijfwacht. De gehele linkerkant van zijn lichaam was verzengd door een schot uit het vervormerspistool van een rijzige man in het indrukwekkende rode statie-uniform van een Hoofdoverzichter. Het zag er naar uit dat het dodelijke schot een nauwelijks geslaagde noodweerreactie was geweest op een zwaardaanval van de lijfwacht, want de vuurblaaspijp lag met de afgehakte hand, die het wapen ooit had vastgehouden, half onder de dode benen van de lijfwacht. Kennelijk had de Karresofficier de Overzichter bij een arrestatie-opdracht willen hinderen. Zijn zwaar toegetakelde slachtoffer in wie de Hoofdoverzichter Mui Itward viel te herkennen, lag bloedend uit een monsterlijke buikwond gedeeltelijk in de aangrenzende kamer. Itward deed een doodsverachtende poging om met de bloedende stomp van zijn rechterarm tegelijk zijn darmen terug in zijn opengereten tuniek te stoppen en tevens zo de bloedpompende polswond in de stof van zijn uniform af te dichten. Zijn linkerhand was in een onvoorstelbare tegenwoordigheid van geest en een niet aflatende plichtsbetrachting moordend vastgeklemd om de keel van zijn arrestante, een jonge Bakvrouw, inderdaad Nisha-cham-pohie. Ze trachtte met twee handen de wurgende hand van de Overzichter weg te krijgen, maar diens naderende sterven bezielde dat lichaamsdeel met een bovenmenselijke kracht, alsof alle resterende energie in die witte vingers vloeide. Een gierend fluiten gaf aan dat het meisje nog steeds ademde.

"Je loopjongen sterft eerder dan mijn bijzit," grauwde Onsten. "Daarna gooit ze haar mes in je keel."

Zijn brede, vertrokken dieregezicht toonde een uitdrukking van onverhulde bijtust. Rish Sarlof zweette overvloedig. Het droop in zijn nek en langs zijn voorhoofd in de vlasbaard en in de parmantige snor, welks punten steeds lager gingen hangen, zwaar van de zweetdruppels. Zijn armetierige, dunne lijf presenteerde echter tegenover de woeste worstelaar Onsten een onderschatte, onverzettelijke magie. Geen van de opposanten scheen een beweging te durven maken. Uit de kristallen in hun tovenaarsstaven pulseerde een net niet onzichtbaar licht, gericht op het hart van de ander. Lang stonden ze daar, terwijl hun ledematen erger en erger gingen trillen.

"Je hebt al iedere wet van de Rishe overtreden door mij te bedreigen, maar bovendien heb je me een dag voor je deur laten wachten, Onsten," hijgde Sarlof. "Alleen al daarom zal ik je wreder martelen, dan je hier

ooit je slaven gemarteld hebt. En je zwarte bijzit zal ik levend laten villen voor je ogen, voordat je sterft op de Oceaanplank. Voordat zij sterft, zal ik haar jouw testikels laten opvreten, terwijl ze nog aan je vieze beestenlijf hangen. Je apen uit je kelder zal ik levend koken, zodat je lang van hun gegil kunt genieten."

"Jij verheugt je op de verkeerde toekomst, Sarlof," siste Onsten. "Je eindigt namelijk diep onder de grond in de mijn. Ik zal ieder spoor van jullie aanwezigheid hier uitwissen. Laat Kerko zich maar afvragen wat er gebeurd is. Hij mag vermoeden wat hij wil. Binnen *mijn* gebied heers ik. Jij sterft nog eerder dan die rooie rat bij de deur."

Plotseling scheen zich het licht uit zijn staf te bundelen tot een rode streep, die recht in het lichaam van Sarlof doorstootte. Sarlof stierf. Misschien moest hij nog even denken aan Kerko's belofte dat zijn dood gruwelijk gewroken zou worden? Terwijl zijn schrale lijf in elkaar zakte, liet hij zijn staf los. Het magische gerei viel echter niet naar de grond, maar bleef wijzen! Het kristal maakte zich los uit de metalen zetting en gloeide op met een oranjewit vuur. Onsten begon verschrikkelijk te gillen. Zijn oogbollen werden gekookt in zijn oogkassen. Dampsliertjes stegen omhoog langs zijn voorhoofd. Hij greep ernaar, maar moest direct zijn verbrandende handen terugtrekken. De ogen kleurden donkergroen en popten toen sissend naar buiten, stuiterend op het roze en witte tapijt. Pas toen viel het kristal ook, eindelijk weer onbezield tussen de onschuld van de stille flamingo's.

Het gegil gaf Nisha toegang tot een geheel nieuw reservoir van levenskracht. Ineens stootte ze haar paarsaangelopen hoofd naar voren, recht op Itwards neus. De Overzichter kon waarschijnlijk niet eens nog meer pijn voelen dan hij al had, maar Nisha's beweging verbrak de statisch geblokkeerde energie in zijn hand. Terwijl het meisje haar hoofd weer terug rukte, gleden de vingers los langs haar keel. Ze rolde opzij, maar meer kracht had ze niet. Itwards hand krampte nog enkele malen open en dicht, zoekend langs de grond, maar zijn ogen waren al blind geworden, starend in de kristallen vitrine van de hel, die deze dood voor hem geworden was...

Veel later lagen Onsten en Nisha naast elkaar op het fraaie bed in Onstens werkvertrek, waar ze hem naar toe gesleept had, toen ze weer was bijgekomen. De corpulente man schokte en bibberde. Slechts met

onregelmatige tussenpozen hervond hij even zijn heldere bewustzijn. Nisha lag ongecontroleerd te jammeren, maar hield daar geschrokken mee op, toen Onsten haar totale aandacht opeiste door hard aan haar lange, zwarte krullen te trekken. Hij kon nog alleen maar fluisteren, alsof het vuur in zijn ogen ook zijn mondholte verschroeid had.

"Luister vrouw," hijgde hij. "Ik ga sterven. Die rat heeft me toch nog te pakken genomen. Er waart één van zijn vuurdemonen in mijn bloed. Luister! Onder mijn bureau is een luik. Verspil geen tijd aan het slot. Breek de vloer met een bijl open. Neem alle kostbaarheden, die je vindt. Zoek niet verder. Alle andere deuren zijn met vernietigende magie verzegeld. Ga daarna..."

Verder kon hij niet komen. Kreunend en koortsig wentelde hij zich weer enige tijd om en om, tot hij in Nisha's armen weer voor een kort moment tot rust kwam.

"Nisha, Nisha," bracht hij droevig uit. "Mijn pronkpop, mijn oogappeltje. Wat moet er van je worden?"

Zijn bezorgdheid voor haar lot brak haar tijdelijke evenwicht weer in duizend stukken. Tranen stroomden opnieuw over haar wangen en weeklagend riep ze zijn naam keer op keer, totdat hij weer aan haar haar trok.

"Stil, stil," fluisterde hij. "Wees stil en luister. Vlucht naar Gondar. In die grote stad zal niemand je zoeken. Verander je uiterlijk zoveel je kan. De Niss zullen je signalement verraden aan Kerko, maar hij zal alleen naar je zoeken in de havens. Hij verwacht dat je vlucht naar Capai."

Weer overviel hem een koortsaanval, maar deze duurde heel kort.

"O nee, duifje, duifje," kreunde hij. "Ga niet naar Gondar. Zoek Benk Benko in Utrag, de stokmeester. Vraag de Bindiveters op straat naar hem. Toon hem mijn staf en doe een beroep op een belofte, die hij me schuldig is. Hij kan je beter verbergen voor Kerko's ogen dan wie ook. Duifje, laat dadelijk Pottaschke alle hout naar binnen brengen. Hij zal zijn rare vermoedens hebben maar je gehoorzamen. Steek dan mijn domein aan vier zijden in de brand als mijn lichaam gestorven is. Mijn eigen demonen zullen voor de rest zorgen. En luister..."

De zin kon hij niet afmaken. Pijscheuten teisterden zijn kolossale berenlijf. Nisha lag huilend over hem heen.

"Vadertje, o vadertje, o, hoe je lijden moet. Ik wreek je dood, ik wreek je dood, o Uto, Uto, Uto."

Onsten leek te reageren op haar smeekbeden en sperde zijn mond open om er de laatste woorden uit te kunnen persen.

"Geen belofte, nee! Nisha. Kerko zal je villen! Ai, ai, ai. O, dit vuur. Het verzengt mijn bloed. Wreek onze liefde. Geef Sarlofs kristal aan de Pirtitovenaars, samen met zijn kruinstaart. Zijn ziel zal gevangen zijn en Kerko tergen, die hem op deze missie gestuurd heeft. En luister nu, vrouw!"

Met een ongeloofelijk vertoon van discipline ging de oudere man half overeind zitten. "Luister. Mijn geest zal je vergezellen tot je veilig bent." Zijn woorden waren nauwelijks meer verstaanbaar. Nisha hield haar rechteroor vlakbij zijn rochelende mond. Bloed drupte uit zijn verwonde oogkassen op haar haar.

"Zoek een man, die net zo van je houdt als ik van je gehouden heb," verstond ze. Daarna begon Onsten zo te gillen, dat ze van het bed af moest gaan. Radeloos stond ze te kijken naar de gepijnigde tovenaars. Ineens pakte ze een mes uit haar gordel. Ze knielde neer op het bed naast de gillende Onsten en stak in één beweging haar mes in zijn hart, terwijl ze zijn schreeuwende hoofd tegen haar borst klemde. Het grote lichaam was al lange tijd koud, voordat ze opstond. Buiten scheen de zon.

Toen de vlammen uit het dak van de villa sloegen, was Nisha al op weg naar Utrag op de rug van een felle ezelhengst. Ze hoorde overal het vreugdevolle gejoel van de slaven, maar daarboven uit klonk iets anders. Een zo schril, hoog gillen, dat het haast geen mens kon zijn. Dat was het ook niet. Sarlof maakte inderdaad een deel van zijn vloek waar. De apen werden gekookt in het verdampende water van de keldervijver. Maar Nisha's herinneringen aan Rish Uto Onsten werden gelukkig niet gekleurd door enig vermoeden over diens vroegere ondergrondse bestiale tijdverdrijven, simpelweg omdat ze zich dat nooit had kunnen voorstellen.

De ochtendzon kwam Tirts ontvangstkamer in de bovenste kubus binnen door schitterend vlakgeslepen vensters van lavaglas. De werking van prismabuwingen in het glas vulde de ruimte met de meest wonderbaarlijke kleuren en lichtvalfenomenen. De drie vrienden hadden ondanks dat allen de ervaring van even teruggaan in de tijd, alsof het

geen ochtend meer was, maar nacht. Alsof ze nog net aan de rog en de notenwijn hadden gezeten, vol, overvol met ingrijpende gevoelens van beproefde vriendschappen en geopenbaarde geheimen. Aan Sugatha was de ruimte kennelijk bekend, maar Jah Siri liep even keurend heen en weer, oog hebbend voor de bijzondere kleden en kussens op de grond, soms een exotisch kunstvoorwerp oppakkend, wegend en voelend.

"Uw hoge functie legt u geen windeieren, Edelheldere," zei ze tegen Tirt, een licht spottende nadruk op Tirts net verworven eervolle aanspreektitel. De Rishe was nog niet in de stemming om er om te kunnen lachen, maar hij had zich eindelijk wat kunnen ontspannen. Om de beurt keek hij Vrouwe Sugatha en Jah Siri aan op het punt iets te zeggen, maar Siri was hem voor: "Mijn geslacht heeft zich duizend jaar onderscheiden en staande gehouden door een juiste dosis achterdocht. Ik geef u echter het voordeel van de twijfel op dit moment, hoewel uw intieme belangstelling voor mijn nicht mij zeer verontrust. Mocht u haar schande aandoen, dan zult u in mij een verklaard tegenstreefster vinden, dodelijker dan één van die onzichtbare speelgoedjes van Rish Kerko."

"Aha, aha, mag ik die uitspraak eens even omkeren?" mengde Karnk zich in het gesprek. Tot een ieders verwondering wachtte hij keurig op Jah Siri's antwoord. Haar krachtige mond neigde even naar een bitse reactie, maar wederom hield ze haar scherpheid in: "Als u denkt, dat dat iets zal verhelderen...? Ik houd u niet tegen."

"Als Rish Tirt haar de allerhoogste eer bewijst, zult u dan zijn verklaard Medestandster worden?" informeerde Karnk.

"Ik vermoed een dubbele bedoeling achter uw woorden," zei Siri op haar hoede. Karnk leek echter geenszins te willen spotten: "Mijn bloedbroeders Gaosar Ouran en Tipo Tennen hebben zich evenals ik zelf achter de doelen van Rish Tirt opgesteld. Zijn weg is de onze, zo goed als hij mijn weg de zijne gemaakt heeft. Hij vraagt nu in feite langs een subtiële omweg of u hem steunt. Omdat wij ons als zijn medestanders beschouwen, is uw opstelling naar hem ook voor ons van het grootste belang. Ik zal volstrekt onomwonden spreken. Of u zet uw bedenkingen over zijn bijzondere gevoelens voor Vrouwe Sugatha opzij, of u zult mij als *uw* tegenstrever tegenover u vinden. U kunt ook mijn toewijding en liefde winnen als u aan hen hun liefde toestaat."

Zowel de dreiging als het verlangen in Karnk's woorden was voor alle aanwezigen schokkend. Sugatha was als een muisje in elkaar gedoken,

toen Karnk onverhuld haar relatie naar Tirt als liefde etiketteerde. Jah Siri was als door een wesp gestoken weggesprongen naar de andere kant van de kubuskamer. Ze rilde en klappertandde, een vuurrode blos steeg op in haar hals. Velerlei antwoordden vochten om ruimte in haar trillende mond, maar tot spreken kon ze niet komen. Gaosar was voorzichtiger met zijn gevoelens: "De bijzondere omstandigheden laten ons weinig vrijblijvendheid toe, Hooggeboren Jah Siri. Liever had ik als een belangstellend, neutraal reiziger de blauwe eilanden willen bezoeken. Ik had graag genoeg genomen met de gewone avontuurlijke nieuwsgierigheid waarmee ik Capai verliet. Maar ik heb gisteren aan Sar Ishsti en Rish Tirt kleur bekend, zoals ik dat nu aan u zal doen." Hij richtte zich rechtstreeks tot Vrouwe Sugatha en zei: "Vrouwe, ik beloof u dat ik uw gevoelens voor Rish Tirt met mijn eigen hart zal beschermen."

Sugatha viel bijna flauw en verbleekte tot een dodelijke teint. Siri schoot op haar toe en ondersteunde haar.

"Ik kan niet anders uitspreken dan mijn werkelijke gedachten," zei Gaosar verontschuldigend. Siri keek op. Haar ogen fonkelden als een zwart vuur, het vuur van een diamant, die opglanst in een mijngang. "Zulke dapperheid heb ik nog zelfs niet meegemaakt van de garde des konings," zei ze met een hese stem. "Sar Ouran, u hebt mijn respect verdiend. Van uw genoten kan ik niet de juiste hoogte krijgen. Maar u staat voor hen in, stel ik vast. Ik geef u op mijn beurt een belofte van Uitgesteld Oordeel. Daarin ligt ook mijn opstelling naar Rish Tirt in vervat, die uw medestander is. Verder kan ik niet gaan binnen de eer van mijn geslacht."

Gaosar blikte niet begrijpend naar Tirt en Ishsti. Tirt was te emotioneel om te antwoorden, maar de Tekenduider legde de situatie uit: "Jah Siri staat aan onze kant, totdat wij haar vertrouwen schenden of de wetten van de koning, waar haar familie aan gebonden is."

Sugatha en Tirt zaten elkaar zwijgend aan te kijken. Karnk verbrak de precaire stilte door nieuwsgierig naar de andere gele rol te wijzen.

"Nou hebben we het slechte nieuws gehad, misschien zit daar wat beters in. Een uitnodiging voor een feest of voor een gezellig toneelstuk."

Tirt leek blij met de afleiding en maakte het zegel los.

"Dit komt van mijn assistent in het Huis van Onderhoud."

Zijn ogen vlogen over de regels: "Luister! Het orakel van Giandar heeft zich in de nachtelijke uren uitgesproken over de toekomst van de koning! Luister! 'Aarde en water, vuur en lucht zullen wisselen. Zo sterft het oude. Het vuur in de ordening zal de mist rond 's Konings eer doen verdampen. Het juiste gezelschap zal de kern bewaren, waarvan uit het nieuwe leven komt.' Welk een implicaties!"

Als geagiteerde kalkoenen barstten alle aanwezigen uit in een chaotisch gesprek. Siri was het meest opgewonden, omdat het orakel zich had uitgesproken over de positie van koning Katsin Oatruru. Langs de vrouwelijke lijn waren de meeste Nadirgeslachten altijd verbonden geweest met het Koningshuis en de mysterieuze slaap van de Koning had een diepe wond geslagen in hun gevoelens. Maar speciaal Siri's grootvader, Generaal Iten Horkan, bijgenaamd Stormvogel Horkan, had na het bekend worden van de geheimzinnige omstandigheden rond 's Konings lot een dure eed gezworen, waarmee hij aangaf met zijn hele familie in te staan voor de eer van de slapende monarch. Als onderbevelhebber van de koninklijke troepen had hij Oatruru's hele voormalige lijfwacht verbannen naar afgelegen Tillantse koloniën, de helft naar Tyr, de andere helft naar Missan. Naar zijn mening was toch een onzorgvuldigheid van één van die vijfhonderdnegentig elitesoldaten die het uitgestrekte terrein van het prachtige koningspaleis in Gondar bewaakten, er de oorzaak van geweest dat de koning in de nacht slachtoffer had kunnen worden van een aanslag door een demon of sluipmoordenaar.

Toen Oatruru namelijk in de vroege ochtend niet meer gewekt bleek te kunnen worden, had de koninklijke lijfarts bij de vorst een lichte voetverwonding vastgesteld, alsof de slaper in een intense noodweer van zich afgeschopt had. Er was meer vreemds. De favoriete hengst van de koning was gezadeld en krankzinnig in de stallen aangetroffen. Generaal Horkan had als hoogste in rang alle verantwoordelijkheid voor zijn slapende opperbevelhebber op zich genomen. Hij had een bed voor zichzelf naast het bed van de ongelukkige laten plaatsen en een onbekend soort en aantal technische en magische voorzieningen rond Oatruru's slaapvertrek laten aanbrengen door hem persoonlijk toegewijde tovenaars en bouwkundigen. Zo hoopte hij een tweede en mogelijk wél dodelijke aanslag te verhinderen. Sinds zeven jaar had hij dat gedeelte van het paleis niet meer verlaten, bijgestaan en soms even afgelost door twee van zijn zonen, die met hun vrouwen eveneens daar waren komen

wonen. Zij voedden de slapende koning met een voedzame drank, die eerst door één van hen geproefd werd. Ze verbrandden ook persoonlijk al zijn uitwerpselen, nagels en haren op een paleisbalkon in een sinister ritueel om het onmogelijk te maken dat specifieke demonen via zulke objecten greep zouden kunnen krijgen op het lichamelijke omhulsel van de slapende vorst.

Iedere eventuele verandering ten goede in het lot van de koning raakte Siri dus zeer persoonlijk, omdat het haar grootvader, ooms en tantes weer terug in haar familie zou brengen.

"Een mist die wordt verdampt," mompelde ze een paar keer. "En wordt dan 's Konings eer weer recht gedaan?"

"Het orakel zei 'vuur in de ordening', nou, daar heb ik direct een jofel plaatje van een mooie fik bij," zei Karnk. "De ordening. Wat is nou de orde van de Shir? Wat is dat anders dan het Mengkantoor? Al die lijstjes met namen, al die afstammingsdossiers met aantekeningetjes over de verwachte, leuke toverkunstjes van bepaalde nakomelingetjes, dat is toch precies waar jullie hele orde op stoelt? Dat orakel durft gewoon niet rechtstreeks te zeggen, dat daar de fik in moet, maar dat lijkt mij wel de eenvoudigste oplossing. Of weet iemand wat spannenders?"

Noch Tipo noch Gaosar of Karnk durfden op dat moment iets te zeggen over het orakel van de Zeer Oude Bindi-moeder aan Benko, de stokmeester, hoewel ook in haar uitspraken over het 'juiste gezelschap' werd gerept en over een vuur. Maar de Moeder had over een vuur op Majeste gesproken... Het gezelschap besloot opnieuw even wat frisse lucht in de tuin te halen.

'Kan Tirt de Tijdijker zijn, waar Benko op wacht?' vroeg Tipo zich af, toen hij naast de eveneens in gedachten verzonken Ishsti op een bank was gaan zitten. 'Nee, een oude Tijdijker, dat was het. Zou het dan deze Ishsti zijn? Wat is een Tijdijker?'

Hij besloot er Ishsti rechtstreeks naar te vragen. De oude man keek hem verbijsterd aan.

"Jullie drieën houden onbehagelijk veel voor ons verborgen," zei hij toen licht onzeker. "Maar weinigen weten van mijn stillere vermogens. Hoe weet jij dat!?"

"Ik weet zelf niet wat ik weet, Sar Ishsti. Bènt u een tijdijker?"

Ishsti kneep zijn ogen even samen. "Dit zijn geen dagen voor wantrouwen," zei hij op een bepaald moment, meer tegen zichzelf dan

tegen Tipo en hij vervolgde: "Soms overvallen mij beelden uit andere tijden, andere levens. Het zijn hulpmiddelen om zich herhalende patronen in het heden te kunnen herkennen. Dit is het talent, waar het Mengkantoor al generaties naar zoekt. Als zijn bewindvoerders hier iets van vermoeden, zou ik in het geheim gegijzeld kunnen worden voor het afstaan van wat mij nog aan zaad rest... Nu al word ik soms door bepaalde Rishe onder druk gezet om mijn toekomstweten als Tekenduider voor hun eigen voordeel te benutten. Begrijp je mijn positie!? Vooruit nu, ik heb recht op je uitleg. Wie heeft je daar over verteld?"

Tipo aarzelde. Door kort te fluiten als een geschrokken havik trok hij Gaosar's aandacht. Tipo stelde zijn broer van de ontwikkeling op de hoogte. Gaosar kon geen bezwaar voelen en ineens nam Tipo een besluit: "Ik kan u later vandaag aan hem voorstellen."

Ishsti schudde zijn hoofd: "Wacht. Ik heb geen enkele behoefte aan contact met een Rishe, die van mijn verborgen kunnen op de hoogte is." "Het is geen Rishe."

Ishsti kromp ineens alsof een ijzeren vuist zijn darmen samenknep. "O nee?! Wat wordt mij aangedaan?!"

Vlug zei Tipo: "Het is een Bindi-stokmeester, Benk Benko."

Ishsti hijgde van verbazing, zodanig dat Tirt, die dichtbij hen stond het opmerkte en zich omdraaide.

"Wat is er aan de hand?" vroeg hij ongerust. Tipo nam hen met een kort verslag in vertrouwen over Benko's missie. Hun verbazing kende geen grenzen. Tirt kreeg plotsklaps haast, omdat hij aandacht moest gaan besteden aan diverse dringende zaken in het Huis van Onderzoek. Tipo sprak met Ishsti af om hem rond het Pauwenuur in de gelagkamer van Hotel De Vreemdeling te ontmoeten. Samen wilden ze daarna Benko opzoeken. Gaosar voelde zich te moe en emotioneel al te veel overladen om zelfs maar te overwegen om mee te gaan. In een andere hoek van de tuin stond Karnk met de nichten over eten te praten. Het drietal werd op de hoogte gesteld en daarna ging het gezelschap uit elkaar. Ze zouden in de vroege avond gezamenlijk dineren bij Tirt om elkaar van nieuwe ontwikkelingen op de hoogte te kunnen houden.

In een nauwe straat, vlak achter Herberg De Vreemdeling, stond op dat moment meester Benko voor een klein, rokerig huisje. Hij had een tas in zijn hand. De forsgebouwde man had even steels om zich heen gekeken,

toen hij naar binnenging en zorgvuldig de deur gesloten. Onder een dunne deken lag op een slaapmat een stille gedaante, maar in de schaduw van de stof glinsterde het oogwit van felle ogen. Nisha's ogen. De stokmeester ging op een kruk zitten, de zak tussen zijn gespierde benen. "De Overzichters zijn inderdaad op zoek naar een Bakvrouw," zei hij zonder inleiding. Hij opende de tas en toonde twee schildpaddoosjes. "Ik heb hier kleurstof voor je haar en een zalf voor je huid. En andere kleren. Zolang je niet veel praat, zullen de mensen je voor een oude vrouw van Karres houden."

"Hoe kom ik ooit thuis? Is er een beloning uitgelooft?"

Nisha's stem was schor. Onderweg van Brank naar Utrag had ze waarschijnlijk niet of nauwelijks geslapen.

"Ik vrees van wel. Ze willen je graag hebben. Je hebt geluk dat je Kernish tegen het lijf liep. Hij zal niet verraden dat hij je hierheen gebracht heeft. Ik zal mijn neven die ander, die mango-verkoper, laten opzoeken. Die man zal graag vergeten dat jij hem naar mij gevraagd hebt, als hij ziet dat ze stokdancers zijn. Hoe je terug naar Capai komt? Ik kan een boot voor je kopen met een bemanning. Je hebt goud genoeg. Maar ik vrees het Huis van Oorlog. Ze zullen zieners op je spoor zetten. En jij alleen op zee in een boot...? Ik geef je geen schijn van kans. Ik ben beschermd door mijn amulet, maar jij?"

"Uto is bij me," snauwde Nisha, haar hoofd met een driftige trots opheffend van onder de deken. Als een directe bevestiging van dat feit verschoof er een lepel op de tafel. Benko keek er stil naar.

"Hij wil je eerst gebruiken voor zijn wraak, vrees ik. Als je iets anders doet, dan wat hij je gevraagd heeft, dan vrees ik evenzeer voor je lot als wanneer je in Kerko's handen valt."

"Ik wil niet naar Pirtiland."

"Verzoek Uto niet vrouw! Ik heb hem heel lang gekend. Hij was niet aan zijn eigen leven gehecht en dat van een ander telt in het geheel niet voor hem. Om onnaspeurlijke redenen heeft hij tweemaal mijn leven gered, misschien alleen om mij nu aan mijn wederdienst te kunnen herinneren. Het lot van zijn eigen volk kan hem niets schelen, waarom zou hij om jou geven?"

"Ik heb hem alles gegeven wat een vrouw te geven heeft!"

Nisha's ogen spuwden vuur, maar de oudere man liet zich niet van zijn stuk brengen.

"Begin met zachter te praten," zei hij. "Als je tenminste niet onmiddellijk onheil over jezelf wilt afroepen."

Nisha fluisterde nu, maar met even vurige intensiteit.

"Ik heb met mijn eigen mes zijn lijden bekort. Dat telt wel voor hem!"

Opnieuw schoof de lepel krassend over de tafel, maar of dat een bevestigend of ontstemd teken was, viel er niet uit op te maken.

"Vraag hem of hij je naar Capai terug laat varen, voordat je zijn kristal aan de Pirti hebt afgeleverd," zei Benko. Nog voor hij was uitgesproken, stuiterde de lepel zo hard heen en weer op de tafel, dat hij op de grond viel.

"Ik geloof niet dat je veel kans op een rustige reis maakt," twijfelde de stokmeester.

"Uto! Laat me alsjeblieft teruggaan!" hijgde Nisha, maar de lepel sprong op en vloog gevoelig tegen haar voeten aan. Ze gaf een kreet van schrik en pijn. Benko keek weinig opgewekt.

"Ik ga naar Majeste. Hij zal wel willen dat ik je meeneem."

De lepel begon blij te klepperen op de grond.

"En hij zal me hinderen als ik het niet doe."

Klepperdeklepperdeklepklepklep.

"Maar mijn opdracht dan? Ik zoek een Tijdkijker, geen wilde Bakfeeks!"

De lepel begon wonderbaarlijk plots te zweven in de lucht, totdat de punt naar Nisha's hoofd wees. Er kwam een peinzende uitdrukking op het brede gezicht met de grote walrussnor.

"Nisha? Maak jij gedichten?" vroeg hij, alsof hij zelf nauwelijks in zijn eigen gedachten kon geloven. Nisha knikte, verrast door zijn vreemde vraag.

"Mijn moeder heeft me ooit beloofd aan de jongste zoon van de Koningin van Capai," zei ze met een zekere trots. "Omdat ik zingen kan en de woordkunst beheers. Waarom vraag je dat, Oom?"

"Ach, zo maar," zuchtte Benko. "Het ziet er naar uit, dat ik een tijdje geleden misschien iets een beetje verkeerd verstaan heb. Ik zal je meenemen naar Majeste. Heel misschien zul jij de juiste vrouw op de juiste plaats blijken te zijn..."

De lepel viel weer terug naar de tafel en kletterde kort maar duidelijk instemmend. De stokmeester stond op.

"Ik moet weg. Iemand heeft laten weten, dat hij me wil spreken. Ik zal je straks eten brengen. Knip ondertussen je haar en poog het te verven."

De ontmoeting tussen Benko en Sar Ishsti was heel kort. Ishsti keek zonder iets te zeggen lang naar de stokmeester en de stokmeester keek zonder eenmaal met zijn ogen te knippen lang terug.

"U bent de Tijdijker, zie ik," zei Benko toen. Ishsti vroeg alleen maar: "Waar gaat de reis heen, stokmeester?"

"Uiteindelijk naar een laboratorium op Majeste," was het antwoord.

"Ik zal er zijn als je vertrekt," zei Ishsti zonder enig blijk van nieuwsgierigheid. Tipo bedacht dat de kleine tovenaars waarschijnlijk thuis al uitgebreid zijn doos met Tekenduidersgereedschap gebruikt zou hebben.

"Tipo gaat ook mee," vulde Ishsti aan. Eigenlijk had Tipo nog geen echt besluit genomen, maar niets in hem kon zich meer verzetten tegen de gebeurtenissen. Oerbash zou zeggen: 'Je denkt dat je kiezen kunt, maar je lichaam heeft al gekozen.' Of iets dergelijks. Oerbash had heel veel gezegd eigenlijk, dacht Tipo.

Eenmaal terug bracht Tipo Gaosar en Karnk op de hoogte van zijn ingrijpende besluit om mee te gaan op de sabotagemissie van de Bindi op de hoogte gesteld. Het kwam hard aan. Op slag was dit geen avontuurlijk ontdekkingsreisje meer, maar werd duidelijk dat ze zich verbonden hadden met een kleine en kwetsbare partij in een overweldigend groot conflict. Argumenten om zijn keus te verdedigen hoefde Tipo niet op tafel te leggen. Gaosar en Karnk voelden direct de onafwendbaarheid van de gebeurtenissen, toen Tipo nogmaals aan hen de tekst van het orakel van de Bindi-moeder had geciteerd. Ze voelden zich allemaal onbehagelijk en nerveus. Ze besloten daarom na hun lunch de rest van de middag zoet te brengen met een Dutje. Hoewel hij heel moe was kon Tipo toch niet meteen in slaap komen. Hij woelde, voordat hij de slaap kon vatten. En toen droomde hij van een zomerland, waar geen tijd was en waar hij kon doen wat hij wou. Onder andere allerlei dingen met Nisha. Hij onthield het als een akelige droom, want een stem bleef hem zeggen, dat juist *dat* dromen waren.

Toen Tipo later de herbergkamer uitkwam voor een dringend latrinebezoek, sprak een norse man met vettig haar en een dito afhangende snor hem aan. Hij had kennelijk al enige tijd op de gang zitten wachten.

"Ushstar, neef van meester Benko," stelde hij zich voor. Hij vroeg Tipo en diens vrienden om hem te volgen naar een huisje vlak achter de

herberg, waar Benk Benko op hen wachtte. Toen Karnk en Gaosar hem voor de eerste keer ontmoetten, dwong de gecenterde verschijning van de oudere man hen een onmiddellijk en intuïtief respect af. De stokmeester maakte een bijzonder soort buiging, toen Ushstar hen bij het huisje afleverde. Het gebaar was hun op zich niet bekend, maar er sprak een mengeling van zelfverzekerdheid en toewijding uit. Het nam hen moeiteloos voor 'Oom' Benko in.

In het huis waren nog twee mensen aanwezig, die zouden meegaan op de reis naar Majeste. Op een kruk in de verste hoek van de kamer zat een bewegingloze, gesluierde vrouw, die Benko achteloos als zijn zustersdochter voorstelde, zonder haar naam te noemen. Gaosar ervoer een nare huivering en het ergerde hem dat ze niet opkeek. Ze leek zelf ook niet op haar gemak. De sluier verborg niet haar hele gezicht maar toonde deels een gevlekte, pukkellige huid die onfris aandeed. Haar haar was kortgeknipt, zwaar ingevet en met zilververf gekleurd op de manier van de parelmoer verhandelende vrouwen, die soms van Karres naar Bayin kwamen. Gaosar zag ook Tipo rillen. Er overviel hem een onbestemde golf van een mysterieus medelijden met zijn halfbroer en hij wist dat het bepaald geen pleziertochtje voor de jongen zou worden. Een slechts iets minder norse man dan Ushstar werd voorgesteld als diens oudere broer Ate Tuta. Hij bracht met moeite een groetend gegrom voort.

"Het is ook geen prater, maar zingen kan hij wel," verontschuldigde Benko zijn tweede neef. "Goed dat jullie er zijn. Gisterenavond laat heeft de Tekenduider ons nog bezocht. Na wat hij me verteld heeft, kan ik niet anders dan ook jullie, Karnk en Gaosar, in vertrouwen nemen. Ishsti vermoedt dat er alleen op het eiland Gondar oorlogskaarten van Majeste liggen. In ieder geval in het Huis van Oorlog en in het koninklijk paleis, maar die plaatsen zijn uitzonderlijk goed beschermd. Ishsti wees ons op het Mengkantoor. Een inbraak daar is minder moeilijk. Kerko's onderuitvoerder Rish Twarth heeft er als vertegenwoordiger van het Huis van Oorlog een beheerderskantoor, evenals Rish Bol namens het Huis van onderhoud. De hoofdbeheerder van het Mengkantoor is Rish Eichhor, de hoge baas van het Huis van Onderzoek. Die Eichhor en Twarth schijnen twee handen op één buik, allebei bovendien lid van die Doodvorsersclub. Die zitten vast regelmatig met hun neus in die kaarten. Hun kantoor moest ons doelwit maar worden."

"Er is misschien een andere mogelijkheid," opperde Gaosar bedachtzaam. "Ik heb misschien een contact op hoog niveau in het Huis van Onderhoud."

Hij begon haast te stotteren, toen hij zichzelf zo voor het eerst over de man hoorde praten, die waarschijnlijk zijn vader was: "Ik eh, kijk, ik heb nog niet precies een plan, maar ik zou daar eerst eens een bezoek kunnen afleggen om, nou ja, om eens om me heen te kijken naar die kaarten."

"Dat ken nog heel lang dure," bromde Ushstar en zijn broer viel hem bij: "Ik hou helemaal niet van wachte. We wachte al veels te lang."

"We motte gewoon nu snel afreize naar Majeste," drong Ushstar aan.

"Daar krijg ik vast wel iemand aan het prate. Daar ben ik heel goed in." Daar twijfelde niemand aan.

"Niemand die ik ken is in de afgelopen jaren op Majeste geweest," zei Benko voorzichtig. "De kust is verraderlijk en het zit vol met speciale bewakingsbataljons Overzichters. Dus zonder kaarten waar hun positie en sterkte op staat, is onze missie zeer riskant. Bovendien waar is dat speciale laboratorium precies? Wie weet zijn er wel tien van die werkplaatsen. Waar maken de Rishe hun bom? Zonder kaarten zou ik ook gaan, maar ik wil nog drie dagen wachten. Daarna zullen we uitvaren met onze bark. Ik wil eerst naar Akaxoi aan de noordkust van Illyan, daarna naar Majeste. Tenminste, er is iets anders eerst nodig. We zullen een omweggetje moeten maken naar ...eh, Pirtiland."

De mannen keken verrast op, maar naar bijzonderheden vragen leek op dat moment ongepast.

"We moeten afspreken op Bonewits, bij de boot van Oerbash," zei Gaosar impulsief fel tegen zijn broer. "Als alles goed gaat..."

Hij realiseerde zich hoe hij plotseling verlangde naar het eind van deze missie. Er zat een drukkend gevoel in zijn hoofd. 'Waar bemoeien wij ons toch allemaal mee?' dacht hij met een lichte paniek. Bonewits was ver weg, heel ver weg.

Toen ze in gedachten verzonken terugliepen naar herberg De Vreemdeling, zei Karnk met een zucht: "ik benijd je niet, kleine broeder Tipo. Benko is inderdaad een schitterende man, maar zijn neven zijn van het nare soort moordenaars."

"Is er ook een prettig soort?" vroeg Gaosar.

"Je hebt er ook beleefde types bij," legde Karnk uit. "Enne, dat vrouwspersoontje, dat doet me ergens aan iemand denken, die ik ook niet

mag."

"Ze doet mij denken aan iemand die *ik* heel graag mag," antwoordde Tipo. Direct wist Gaosar ook wie. Nisha!

"Mamboeme!" vloekte Karnk in verwarring. "Jongen! Daar zat ik aan te denken. Nisha. Wat haal jij je nou op je nek?!"

"Ik weet het niet zeker."

Karnk gromde bezorgd: "Nou ja, wat wil je. Wil je terug naar dat huis om het uit te zoeken?"

"Nee!" zei Tipo heel beslist. "Als het zo is, dan ontdek ik het zeker op de boot. Het verandert niets aan mijn plannen. Wat is, is. Maak jij je maar bezorgd om je eigen plannen. Ik heb je zien denken, Bartas. Zo langzamerhand ken ik je heel goed. Jij wilt het Mengkantoor in de fik steken, nietwaar?"

Karnk keek zuur op.

"Praat vooral lekker hardop," zei hij ineens schichtig om zich heen kijkend. "Laten we naar binnen gaan."

In hun kamer in de herberg gaf Karnk bijzonderheden.

"Gondar, kijk, ik ken die stad een beetje. Da's hun hoofdstad vanwege het koninklijk paleis en vanwege de Zonnetempel van de Rishe. Het gebouw waar de Rishe Raad vergadert, ligt noordelijk van de haven. In een buitenwijk staat ergens de toren van het Mengkantoor. Nou, luister. Die Tirt moet vandaag of morgen een vergadering van de Rishe Raad bijwonen vanwege zijn nieuwe eretitelje. Die gaat daar natuurlijk heen in zo'n dure luchtswagen. En wij reizen met hem mee! Wat denk je, Tipo? Ga met ons mee. Spreek met Benko ergens af in de haven van Gondar. Dat ligt voor zijn boot op de route naar Majeste. Als wij aan die kaarten komen, mooi. En anders is Benko hier toch sneller weg, dan hij van plan was. Hij zal toch wel liever daar wachten dan hier, denk ik."

Het plan viel goed, maar hoe gespannen ze waren, merkten ze alledrie aan hun droge keel, toen ze op de afgesproken tijd aan Tirts tuintafel aanschoven.

De Rishe Raad

Het was opnieuw een luxueus diner. Het avondweer was voortreffelijk zacht en de overdaad aan smakelijkheidjes, die Tirt zijn Niss onder de tuinparasol liet serveren, kreeg in elk geval Karnk weer moeiteloos naar de top van zijn gemoedsrust. Gaosar zat volop te piekeren, zijn hoofd vol aanvalsplannen, angsten en tegenwerpingen. Overzichters, Shirbeambten, tovenaars, demonen en simpele pech achtervolgden zijn geest onophoudelijk. De stem van vrouwe Siri haalde hem eruit: "Sar Ouran, uw hoofd is ver weg, hoewel uw mond zit te eten."

Zijn wantrouwen bleef. Deze vrouw boezemde hem ontzag in. Het idee dat het haar grootvader was, die aan het bed van de betoverde, slapende koning waakte, droeg daar niet weinig toe bij. Maar hoe zou ze reageren als ze hoorde dat een stel buiteneilanders de oorlog tegen de Pirti wilden saboteren? Om nog maar niet te denken aan een aanslag tegen het Mengkantoor op Gondar! Aan de andere kant... De Nadirgeslachten schenen zich niets te hoeven aantrekken van de regels, die voor de burgers golden.

"Ik denk aan een reis naar Gondar," zei hij naar waarheid. "Wij hoopten met Tirt mee te kunnen op zijn luchtwagen."

Tirt knikte.

"Prima. Ishsti en ik hebben het daar vandaag over gehad. Er staat van alles te gebeuren in Gondar. Ik heb er een beknopt huis, waar ik niettemin makkelijk onze gasten kan uitnodigen."

"Vrouwe Sugatha en ik hebben besloten om jullie te vergezellen," zei Siri meteen nadrukkelijk. "Er zijn plaatsen waar men de Nadir toelaat, die anders hermetisch voor jullie gesloten blijven. Zelfs hooggeplaatste Rishe," Ze wierp een blik op Tirt, die een hoogrode kleur kreeg en vervolgde: "Ook hen wordt de toegang tot de koninklijke terreinen ontzegd. Het bekend maken van mijn geslachtsnaam zal iedere Overzichter tot uiterste bescheidenheid aansporen."

Tirt hief zijn armen ten hemel in een wanhopig gebaar, maar Siri gaf hem geen kans haar te onderbreken.

"Houd uw mond, Edelheldere!" beet ze hem toe. "U bent wel dapper maar ook dom. Laat mij uitpraten. Mijn familie bezit een zeer comfortabel buitenhuis dichtbij de grote tempel. Het is zo hooggelegen dat men de zee ziet. Er is water, er zijn paarden en er is gewapend personeel dat aan mij persoonlijk is toegewijd. Als geen van mijn broers

zulks toevallig gebruikt, zal er ook een extra glijwagen beschikbaar zijn. Ik bied u een betere basis aan dan dat huisje van u in een woonwijk, waar de muren oren hebben!"

Niemand zei iets, durfde iets te zegen. Eindelijk verbrak Tipo hun zwijgen met een ongewone olijkheid: "Goed moedertje." Het werd gezegd op een toon van volledig vanzelfsprekend vertrouwen alsof hij het echt tegen Nur-ell-Guin had. Karnk begon loeiend als een buffel te lachen tot grote ergernis van Tirt en Siri, zij het om heel verschillende redenen. Ishsti kon makkelijker meelachen. Hij hurkte naast Tirts stoel en zei rustig: "Het ziet er naar uit dat we bondgenoten hebben, Tirt. In tijden als deze zijn zulke medestanders van het grootste belang."

"Maar stel dat vrouwe Sugatha, stel dat ..." stamelde Tirt aangeslagen.

"Ik wil niet dat haar ..."

"Jij wil niet dat er bepaalde dingen aan dat juffertje beschadigd worden, waar jij namelijk nog je hele leven naar wil kijken," riep Karnk jolig.

Alle aanwezige Shir keken geschokt vanwege de insinuatie en het gebrek aan vormelijk respect. Karnk sprong op en verhief in een oplopende boosheid direct zijn stem: "Ja, daar gaan we weer, hoor! Schijnheilig zeuren over dingen die volkomen vanzelfsprekend zijn. Ik ben het zat. En ik ga het heel kort houden. Luister!"

In de scherpe ochtendzon overdekte zijn kolossale schaduw de hele eettafel. Karnk liet zijn stem zakken tot een bijna dreigende, gefluisterde scherpste, die ook Tipo en Gaosar nog nooit van hem gehoord hadden.

"Luister. Ik neem jullie mee op *mijn* missie. Niet andersom. Ik ga Kerko vermoorden, dat is mijn vaststaande doel. Wat jullie Shir ondertussen doen, ruzie maken of taboes bespreken, dat kan mij verder absoluut niet schelen. En ik heb helemaal geen boodschap aan jullie verstarde etiquette en liefdesgepieker. Maar ik bied jullie allemaal mijn vriendschap aan, zoals ik dat naar Gaosar en Tipo gedaan heb. Ik wil jullie bovendien stuk voor stuk als mijn medestanders aanvaarden. Maar ik houd niet van die titels en al die fraaie aanspreekpraatjes. Vrouwe Zus en zo, Edelhoog en nog wat. Nee. Noem mij gewoon Karnk. Hou op met Sar Bartas, Sar Ouran en Sar Tennen. Ik weet dat ik ook voor mijn makkers spreek. En zijn wij jullie voornaam waard of niet? Want als wij deze missie samen gaan ondernemen, dan moet er geen ballast tussen ons hangen."

Ishsti reageerde als eerste, terwijl hij ging staan uit zijn hurkzit: "Ik stel het op hoge prijs als jullie mij Danil noemen, Karnk, maar als je onze gezamenlijke missie niet in gevaar wilt brengen, dan vraag ik je om dat na te laten in publiek. Bij de burgers van deze eilanden zou dat onmiddellijk groot wantrouwen wekken."

Ook Tirt stond op. Hij slikte even iets weg, voordat hij kon praten. "Mijn voornaam is Pan. Die eer verleen ik jullie zonder bedenkingen."

Het klonk als een rituele uitspraak, dacht Gaosar en dat was het waarschijnlijk ook, want daarna zei Sugatha min of meer hetzelfde:

"Zonder bedenkingen verleen ik jullie de eer om mij Suze te noemen."

Siri's bruinzwarte ogen fonkelden als poolsterren. Ze keek Gaosar aan en zei zacht: "Zonder bedenkingen geef ik jullie de eer van Lino."

Iedereen ging weer zitten en alsof er niets gebeurd was, greep Karnk opgewekt opnieuw naar het brood met de gekruide geitenkaas.

"Zo. Dat viel alleszins mee, lui. Daar hebben we voor niets zo tegen op gezien, niet?"

Daarna startte hij een onderhoudende monoloog over de voedingswaarde van gevulde snoek, cantharellen en eekhoorntjesbrood. Tirt gaf ondertussen bevelen aan de Niss om een grote glijwagen reisvaardig te maken, zodat ze op korte termijn konden vertrekken. Ondertussen konden Siri en Sugatha regelingen treffen met betrekking tot hun afwezigheid, zodat die geen achterdocht kon wekken. Tipo ging snel Benko van de nieuwste ontwikkelingen op de hoogte brengen.

Aanvankelijk had de stokmeester een grote weerstand om eerst naar Gondar te varen, maar uiteindelijk stemde hij in met het plan.

Tirts luchtwagen was buitengewoon snel en reeds vanuit de lucht werd duidelijk dat het 'buitenhuis' van Siri's familie beter met de benaming 'paleis' werd beschreven. Generaties weelde en oorlogsbuit hadden een omgeving van zulk een kracht en schoonheid geschapen, dat allen hun ogen uitkeken. Het paleis was opgetrokken uit gezaagde blokken rood en zwart graniet. Alle houtwerk, ramen, deuren en dakspanten, was witgeschilderd, zodat het hele gebouw zich in de koninklijke kleuren presenteerde. Binnen was er een overdaad aan rood marmer, wit ivoor en zwart ebbenhout gebruikt met blauwgroen, de kleur van de Nadir, in gordijnen, meubilairbekledingen en talloze kunstvoorwerpen verwerkt. Er stond het meest schitterende aardewerk, maar ook uiteenlopende gebruiksvoorwerpen in goud, zilver, tin, koper en brons. Extreme

verzamelingen wapentuig wezen op verre oorlogen, waarvan de overwinnaars met buit beladen waren teruggekeerd. Het hele paleis was in de vorm van het Shirsymbool van het viervoudige ei gebouwd. Siri liet het huispersoneel de oostelijke vleugel van het paleis voor haar gasten in gereedheid brengen. Er werd thee en luxueus gebak geserveerd in de vuurzaal van het gebouw. Er was een zeer brede haard gemetseld waar om heen hol tegelwerk gezet was. Hierin kon 's zomers heet water van een door de zon verwarmd dakbassin stromen. Tegelijk zou in de winter het haardvuur de tegels tot een langdurige warmteafgifte brengen en het water verwarmen voor badfuncties in de badkamers achter de vuurzaal. Gaosar en Tirt raakten in een hoek met elkaar in gesprek over de functies van de Rishe raad, de procedures en Tirts positie als één van de belangrijkste assistenten van Rish Balgox Wyldo, de Onderuitvoerder van het Huis van Onderzoek. Bij de meeste stemmingen kon Tirt vanwege die hoge functie een assistent machtigen om voor hem vergaderingen van de Rishe Raad bij te wonen. Het bleek dat de meeste hooggeplaatste Rishe, die buiten Illyan woonden, dat deden. De lagere goden hadden zich noodgedwongen allen in Gondar gevestigd. Alle Hoofduitvoerders van de drie huizen hadden, naast hun werkplaatsen in Utrag op Bayin een permanent kantoor in Gondar, in het paleis, waar ook de Rishe Raad vergaderde. Kerko woonde, voornamelijk sinds de relatie met de Pirti verslechterd was, het meest in de stad Bins op het eiland Urda. Eichhor en Cayobur Hayo verkozen doorgaans het stadse comfort van Gondar.

"Vertel me iets meer over Rish Hayo," drong Gaosar aan. Tirt fronste alsof hij nog steeds twijfelde aan zijn eigen vermoedens: "Als hij werkelijk je vader is... Wel, hij is al ettelijke jaren Hoofduitvoerder van het huis van Onderhoud en één van de machtigste mannen in de raad. Hij is een formidabele werker, een begaafde wettenmaker. Er zijn eigenlijk geen verhalen over hem in omloop die zijn magische vaardigheden illustreren, maar ik beschouw dat als zijn ware kracht. Hij heeft geen demonen nodig om zich in zijn positie te handhaven. Ik kan je bij hem introduceren, maar je moet met waardevolle informatie bij hem aankomen anders wijst hij je spoorlags de deur."

Gaosar deed een poging: "Zou hij geboeid zijn door een openhartig verslag van mijn bezoek aan de mijnen van Brank? Zou ik hem iets kunnen zeggen over de nieuwe Mengt?"

"Dat is allemaal heel wel mogelijk," antwoordde Tirt. "Maar waarom wil je contact met hem?"

De Halfbakman aarzelde, schutterig met zijn onplaatsbare emoties. "Ik voel een innerlijke drang, ik weet het niet. Ik zou..... Ik wil proberen om zijn vertrouwen te winnen," zei hij tenslotte. Tirt haalde zijn schouders op.

"Er is al zoveel vreemds gebeurd in deze laatste tijden, dat ik eraan ga wennen. Het moet kennelijk zo zijn. Je kunt me morgenochtend vroeg vergezellen. Er is een kans dat ik je inderdaad aan hem kan voorstellen."

De bewakers van de hoofdingang van het Raadsgebouw inspecteerden Gaosar's kleding nauwgezet. De tien mannen waren zwaargewapende Nadir en droegen een metalen hoofdband met fazanten-en enkele adelaarsveren ten teken van hun voorname geboorte. Tirt was al doorgelopen en stond in de hal met een oude man in een grijszwarte mantel te praten. Het kwam Gaosar voor dat er een scherp onderhuids conflict tussen de twee mannen speelde, hoewel voor het oog van de wereld slechts een beleefd, informeren gesprek waar te nemen viel. Al voordat Gaosar zich weer bij hem voegde, schuifelde de donkere figuur weg door een zijdeur. Hij had opvallende puntige oren.

"Kwaad op iemand?" vroeg Gaosar. Tirt antwoordde met een volkomen glad, neutraal gezicht: "Ik haat die benige handen en die lucht, muf als oud look. Dat was Nozer Eichhor, mijn hoogste superieur, de Hoofduitvoerder van het Huis van Onderzoek."

Op het moment dat Gaosar en Tirt door een zijdeur in één van de arcades langs het amfitheater van de Raadzaal binnenkwamen, was de bijeenkomst al geruime tijd aan de gang. Aan de andere kant van de zaal stond een schrale, kale man te oreren in een geelwitte kaftan.

"De voorschouwer," lichtte Tirt Gaosar in. "Er is een beoordeling van een aspirant-Raadslid aan de gang. "Het ziet er niet goed voor hem uit."

"Lastig vindbaar is de werkelijke geroepene..." begon de Aanklager zijn verhaal, waarmee hij kennelijk zichzelf bedoelde. Hij eindigde met het scherpe standpunt, dat ene Rish Bilton van Bonewits permanent de toegang tot de Raad ontzegd diende te worden. Er werd gestemd door het opsteken van een staf, die ieder Raadslid voor zich had liggen. De vraagstelling was of er enig lid tegen het voorstel van de Voorschouwer stemde. Tirt fluisterde in Gaosar's oor: "Zo is nu de procedure altijd. Men houdt namelijk rekening met diverse Gapers, die ook op zulke

momenten even elders een zielereisje maken. Kijk maar, daar links op de tweede rij, daar vooraan, die man in de lichtblauwe tuniek en verder de hele achterste rij,"

Nu zag Gaosar ook de vreemde starheid in de aangewezen lichamen, hun weliswaar open maar toch nietsziende ogen. De antistemming tegen Rish Bilton was zodanig duidelijk, dat al niemand de moeite nam om zijn staf op te steken. Op dat moment werd Gaosar's aandacht getrokken door een gestalte in een groene mantel, die aan de overkant van de zaal was binnengekomen via een deur in de zijbeuk. De man bestudeerde bij een raam met grote aandacht een schrijfrol. Hij leek wat kleiner dan de meeste andere Rishe. Zijn hoofd was grotendeels kaal, maar zijn grijze achterhoofdhaar was lang en in een staart gevlochten. Het gezicht straalde zelfs vanuit de verte een zekere melancholie uit. Gaosar ervoer en onbestemd verlangen om nader met hem kennis te maken en stootte Tirt aan.

"Wie is dat?" informeerde hij, terwijl hij licht met zijn hoofd knikte in de richting van de lezende man. Tirt sperde verbaasd zijn ogen open.

"Dat? Hoe wonderlijk!? Dat is inderdaad Rish Cayobur Hayo. Meestal laat hij zijn assistent het bijwonen van de Raadszittingen opknappen. Hij zal hem nog wat laatste instructies willen geven."

De aangewezen tovenaars liep de zaal in en sprak op de voorste rij een zware, krijgshaftig uitziende man met steile wenkbrauwen en een dikke krulsnor aan. De twee fluisterden even en de Hoofduitvoerder overhandigde zijn assistent de schrijfrol. Daarna verdween hij door een andere deur, dan waardoor hij gekomen was.

"Wat gaat hij doen?" vroeg Gaosar. "Zou ik hem nu kunnen ontmoeten?" Tirt keek bedenkelijk.

"Hij zal naar zijn kantoor onderweg zijn in een andere vleugel van het gebouw. Hij heeft het altijd druk. Kom, dit lijkt geen slechter moment dan een ander. Als hij het niet te druk heeft, zal hij je op mijn voorspraak wel even willen aanhoren."

Opnieuw moesten ze successievelijk vijf Nadirbewakers passeren, die met brede vervormers de toegangen tot de ruimtes van het Huis van Onderhoud veiligstelden tegen indringers. Ook zij onderzochten zorgvuldig Gaosar's kleren en voelden in zijn haar naar een eventuele wurglijn of een scheermes. Tevredengesteld lieten ze de beide mannen door.

Rish Cayobur Hayo's werkruimte was eenvoudig ingericht, maar liet een verfijnde smaak zien in de keuze van kleuren en materialen. Op lichtgeel marmeren tegels lag een kolossaal katoenen tapijt met blauwe en groene bloemen diermotieven. Aan het plafond hingen drie imposante kroonluchters met fonkelend lianry-licht. Het plafond zelf was van een rijk bewerkt hardhout. De spiralende krulpatronen, die de oneindige macht van Eandroguni, de Zonnegod, symboliseerden, waren zo scherp uitgehakt, dat hun driedubbele schaduwen in het lianry-licht het onmogelijk maakten om lang naar boven te kijken. Het leken wel duizenden slangen, krioelend en angstaanjagend. Gaosar besteedde maar liever weer aandacht aan zijn voeten en aan zijn gegronde relatie met de Aardemoeder.

De Hoofduitvoerder bleef achter zijn lichtkleurige, notenhouten bureau zitten, terwijl Tirt Gaosar voorstelde als een Falak van Capai, wiens inzichten hij voldoende belangwekkend vond om ze te willen delen met andere Rishe. Daarna verontschuldigde Tirt zich met het argument, dat hij bij het laatste deel van de Raadszitting aanwezig wilde zijn. De Hoofduitvoerder wees Gaosar een comfortabele schommelstoel aan en na enkele inleidende beleefdheden zei hij rechtstreeks: "U bent een Halfbak. Welke van uw ouders is Shir?"

"Mijn vader," antwoordde Gaosar.

"Ik neem een veld om u heen waar. Wie heeft u ingewijd?" wilde de kale man weten. Gaosar aarzelde niet maar blufte moeiteloos: "Falak Geshyo."

Daarna nam hij het gespreksinitiatief over door volstrekt naar waarheid te vertellen over zijn bezoek aan de mijnen van Brank, nadat hij was overgevoerd uit Capai.

"Ik zag u zojuist beneden in de Raadzaal en uw voorkomen boezemde mij direct vertrouwen in, Hoogedelheldere," zo beëindigde hij zijn betoog. "Daarom wilde ik mijn bezorgdheid met u delen, omdat deze omstandigheden mijns inziens de goede naam van uw volk aantasten."

"Wij stellen ook zelf het verval vast," beaamde de Rishe met een uitgestreken gezicht. "Ik heb mij al eerder over die zaak laten informeren. Inderdaad, Rish Onsten heeft zijn slaven gecastreerd, tja, dat is zo."

Gaosar deed er nog een schepje bovenop: "Zelfs bij sommigen heeft hij hun hoektanden af laten vijlen, omdat ze ondanks hun hand-en voetboeien hun opzichters poogden te bijten. Nu zit de Edele Rish

Onsten opgescheept met wraaklustige monsters, die hij uitsluitend door middel van extreme foltering tot activiteit kan pressen. Hij heeft daardoor het tienvoudige aan opzichters nodig en dus moet zijn productie navenant omhoog om deze uitgave te rechtvaardigen. Hoe wreder hij foltert, hoe meer slaven kiezen voor zelfmoord. Velen laten zich door hun medegevangenen ombrengen, sommigen weigeren drinken en voedsel."

Rish Hayo leek met volle aandacht geluisterd te hebben. Hij knikte.

"U vertelt mij niet heel veel nieuws. Uw waarneming is correct, vrees ik en omdat hij recent is, ben ik er blij mee. U signaleert terecht ons incidentele feilen, want Onsten brengt ons inderdaad soms in verlegenheid."

"Niet alleen hij. Vergeeft u mij. Mag ik u zegen wat ik denk?" onderbrak Gaosar. Hayo maakte een toestemmend handgebaar.

"Verschillende Shirtovenaars in de Raad munten uit in tactloosheid en arrogantie voor zover zij niet met hun ogen open zitten te slapen," zei Gaosar uitdagend.

"Hum. Zo. Vindt u dat? Hoe belangwekkend," mompelde Rish Hayo.

"Mag ik u om een voorbeeld vragen? Niet omdat ik het niet met u eens zou zijn, maar om te toetsen wat u in uw cultuur arrogant vindt."

Hij liep naar het glanzende wandmeubel en haalde er twee brede, bruine flacons uit, ze vragend omhooghoudend: "Mantante-likeur of liever een Bainzo-bruisdrank?"

Gaosar was plotseling op zijn hoede. Zonder nadenken verstevigde hij het lichte rozenveld, maar deze mentale activiteit bleek direct opgemerkt te worden door Rish Hayo. Tot zijn grenzeloze verwondering las deze kennelijk iets van zijn gedachten.

"Ik neem uw zorgelijkheid waar," mompelde de oude man. "Ha! U verbergt al iets sinds u hierbinnen kwam. Het was mij nog niet eerder als zo sterk opgevallen, maar nu hebt u u zelf verraden. U was beducht op een vergiftigingspoging mijnerzijds, nietwaar?"

Ontzet en woordeloos knikte Gaosar, totaal van zijn stuk gebracht nu de aanvankelijk zo succesvolle vermomming uiteen scheen te vallen. Hoe veel meer kon deze man van hem ontdekken?

"Men geraakt noch blijft zo maar in mijn positie, Falak," zei Hayo, als het ware antwoord gevend op zijn vraag. "Ik trek bovendien uw inwijding als Falak in twijfel. Maar kom, wat zal ik voor u inschenken?"

Verbluft wees Gaosar op de bruisdrank en de tovenaars vulde een zilveren beker.

"Ik heb in het geheel geen behoefte om u te vernietigen, totdat mijn nieuwsgierigheid bevredigd is," zei hij terwijl hij zijn gast de beker aanreikte. "Uw inzicht en kritiek fascineert mij. U komt hier echter met een verborgen motivatie. Toch voel ik geen doodsb bedreiging van u uit gaan, integendeel. Er hangt iets vreemds om u heen, ik zal dat voorlopig maar met 'zorgzaamheid' benoemen. Hoe een buitenlander zoals u zo bezorgd kan zijn voor het welzijn van een hem in zekere zin vijandelijk gezinde cultuur en zijn gezagdragers, dat is mij een intrigerend raadsel. U vermoedt toch minstens dat de Shir na een succesvolle oorlog met de Pirti het oog zullen richten op Capai en het oostelijke continent, niet?" Gaosar knikte weer, nog steeds sprakeloos.

"En u zou dat willen verhinderen, als u kon nietwaar?"

Hayo praatte over het onderwerp, alsof hij de angsten van Gaosar en alle andere potentiële overheersers volkomen begreep en vergaf.

"Heeft u echter wel eens kritisch stilgestaan bij factoren zoals de zuiverheid van het drinkwater op Capai?" vroeg de kalende man. Zonder een antwoord af te wachten vervolgde hij: "En heeft u ooit enige aandacht aan uw vunzige en domme rioleringsstelsel besteed of aan de eenzijdigheid van de voeding van de schiereilandbewoners? Is u ooit de duizelingwekkende verrijking en corruptie aan het hof van de koningin van Capai bekend geworden? Heeft u ooit de achtergronden vernomen van de voedseloproeren na de vulkaanuitbarsting in het Pauwenjaar? Weet u dat de hele elite van uw schiereiland zichzelf onmiddellijk geëvacueerd heeft naar het eiland Bres met medeneming van alle denkbare luxe? Weet u dat, dat alleen dat de oorzaak was van de toenmalige rampsituatie op Capai? En zoudt u zich mogelijk kunnen voorstellen dat Capai net als zo vele andere onderontwikkelde staten en staatjes gebaat zou zijn met een krachtig centraal gezag vanuit de Shir-administratie, ons gezondheidssysteem en onze wetenschap?"

Rish Hayo nipte even aan zijn glas en ging zonder passie door, op zijn gemak de politieke mening van de Shir illustrerend.

"U ziet slechts de zorgelijke agressie tegen de buurlanden, maar heeft u ooit persoonlijk objectief kennisgenomen van hun beestachtige, onreine levensomstandigheden? Men fokt en sterft als dieren, verknoopt in de schandelijke rituelen. Wat voor beschaving is dat, die wij dan zogenaamd

onder de voet zouden lopen? Brengen wij geen hogere orde? Ik ben zo lang aan het woord geweest om u te verduidelijken hoe eenzijdig uw oordeel over ons is. Nu, antwoordt u mij eens vanuit uw innerlijke waarheid, Sar Gaosar Ouran?"

Gaosar was stil. Zo weinig was er in te brengen tegen de al honderdvoudig uitgewogen ideeën van deze tovenaars.

"Uw gemeenschap maakt op mij inderdaad veel indruk," bevestigde hij toen. "Uw levenswijze is schoon en de mensen leven zeer veel langer dan wie dan ook in Igdi, Gond of op Capai, dat is waar. Maar mag ik volkomen eerlijk zijn?"

Rish Hayo wiegde toestemmend met zijn hoofd heen en weer.

"Het valt mij op, hoe afgesloten u allemaal bent," zei Gaosar met een riskant vertoon van openheid, dat hemzelf in feite overkwam als onzinnig, haast zelfs overbodig. Toch vielen de zinnen uit zijn mond, mogelijk gevoed door het ontwapenende gedrag van de tovenaars.

"Geen gevoelens, nauwelijks enige vrolijkheid, geen echt leven ervaar ik," vervolgde hij. "U schijnt zo beducht voor elkanders talent om de geest te lezen dat u u zelf omringt met een ondoordringbaar geestpantser. Zolang zijn uw emoties al afgesloten, dat ze nauwelijks nog bestaan. Alleen uw woede reageert u af op hen, die onder uw macht staan. Uw voortplantingsgebeuren is het allerkaaalste dat ik me voor kan stellen. Geen warme lijn naar het hart, noch een vreugdevolle lijn naar genot. Uw volk lijkt het meest op een tuin met prachtige bloemen maar ze zijn wel dicht, zo bevreesd bent u voor de bijen."

Gaosar kon niet de indruk peilen, die zijn visie maakte op de man tegenover hem en hij pauzeerde even onzeker.

"Gaat u alstublieft door," gebaarde Rish Hayo.

Gaosar aarzelde, maar sprak toen nog een waarneming uit: "Het komt op mij over dat de Rishe die ik ontmoet, allemaal met hun hoofd in de wolken lopen. Het lijkt alsof ze zweven, al grotendeels los van de aarde. Maar ze zijn daardoor zo half, zo onaf. Ze zijn mens, maar verloochenen zo hun verbinding met de aarde. Het is alsof ze allemaal hun moeder haten. Daarom haten ze ook de Moedergod van de Bindi, denk ik."

Gaosar zag hoe Hayo de ogen sloot, de uitdrukking op zijn gezicht zou er een van pijn kunnen zijn... Het kon Gaosar niet meer weerhouden:

"Iemand heeft me ooit uitgelegd dat de demonen ook hun wortels naar de aarde haten. Lijken de Rish niet op die demonen in dat opzicht?"

Hij aarzelde weer.

"U verbaast me toch enorm, ik geef dat toe, Hoogedelheldere. Ik had mij uw tolerantie met betrekking tot andersluidende visies en met name naar die van een buiteneilander zoals ik als heel wat beperkter voorgesteld."

Hayo had een peinzende, vreemde blik in zijn ogen, toen hij zei: "Maakt u zich geen illusies over mijn motivering. Maar u heeft klaarblijkelijk een sterke behoefte om uw gedachten vrijelijk uit te spreken, dus gaat u uw gang."

Gaosar voelde een soort knoop in zijn darmen komen. Even overviel hem een duizeligmakende lichtheid in zijn hoofd. Hij slikte het gevoel weg en zette door. De woorden bleven komen. Het was alsof hij niet eens meer nadacht.

"Dank u, dank u," zei hij, zich ervan bewust zijnde hoe zijn stem was gaan trillen. Even flitste er een serie razendsnelle bedenkingen door zijn hoofd: 'Waar ben ik me bezig? Waarom laat ik me zo uithoren?' Maar zijn automatische piloot scheen niet meer te stuiten. Hij dwong zijn mond tot beheersing en vervolgde kalm: "Uw eeuwenlange beschermende monopolie heeft u arrogant en zelfgenoegzaam doen worden."

Van het ene moment op het andere veranderde Hayo's gedrag. Zijn lippen persten zich tot een dunne lijn samen en ineens bracht een onverklaarbare magie een uitzonderlijk dreigend wapen in zijn hand, een gedrongen model vervormer. Zijn welwillende tolerante houding was op slag verdwenen. Waarschijnlijk was ook dat slechts een masker geweest. "Genoeg van je beuzelpraat aangehoord, jongen," gromde hij. "Red je leven door zonder uitsluitel opening van zaken te geven. Wie stuurt je? Twarth of Kerko zelf?"

"Mijn moeder," zei Gaosar zonder nadenken, verbluft over zijn reactie. De Rishe stak met een geschokte beweging zijn kale hoofd met de zwiepende kruinstaart vooruit, als een aasgier uithalend naar de bestorven ingewanden van een lijk.

"Wät? Wie is je moeder?!"

"Nur-ell-Guin. Ik ben geboren in de vallei van de Hette in de vierde maand van het Hondjaar."

Gaosar's stem piepte van de spanning. De man tegenover hem zat werkelijk doodstil, als uit één brok graniet gehouwen. Gaosar voelde hoe zijn leven aan een zijden draad hing. Iedere onwaarheid zou een

verdampend vuur uit het wapen tevoorschijn kunnen brengen. Hij drukte de mouw van zijn linker elleboog tegen zijn flank en liet toen uiterst langzaam zijn blootvallende pols uit de tuniekmouw naar voren komen. De geelwitte polsband vonkte in het lianry-kroonlicht. De ogen van de oude man bleven er kort op rusten. Toen keek hij op, recht in Gaosar's ogen.

"Mijn polsband. Ik was er al bang voor," zei hij zachtjes. Maar de vervormer verdween niet uit zijn hand. "Geef mij een verklaring voor de zilveren rand in je pupillen, zei hij op ijzige toon. "Je sterft als je je mond houdt."

"Ik wist niet van een rand, stamelde Gaosar diep geschokt.

"Ik lees dat je niet liegt. Spreek verder. Draag je een parasiet, naar je weet?"

"Een Berseng, Hoogedelheldere," hijgde de verbijsterde jongen.

"Juist.... Hmm. Een Berseng nog wel."

Hij schakelde een knop op de vervormer om.

"Dat veld om je heen. Wie heeft je die Tat-kennis bijgebracht?"

"Oerbash."

"Oerbash? Hoe lang geleden?"

"Heel kort."

"Hier op Illyan!?" Hayo klonk, alsof nu hij op zijn beurt geschokt werd.

"Nee. Op Bayin."

"Ben je met de Berseng in aanraking gekomen, voordat je hem ontmoet hebt?"

"Nee, Hoogedelheldere. Het kwam in zekere zin door één van zijn opdrachten."

De Rishe gromde verbaasd en onthutst: "Weet de Tat van jouw afkomst?"

"Nee."

"Spreek, jongen! Leg mij zo snel mogelijk alles uit. Als ik je niet kan vertrouwen, is je dood de enige erfenis, die je uit mijn handen zult ontvangen. Hoe weet je van het geheim van je geboorte?"

"Nieuwe Mengt. De dwergen hebben me gezegd dat Kerko uw Tegenstrever is. Rish Tirt, wel... Rish Tirt is mijn vriend geworden. Hij vermoedde, dat u...."

"Snel! Aarzel niet!" beet de tovenaer hem toe.

"Rish Tirt heeft de omstandigheden van mijn verwekking, de geschiedenis van uw armverwonding en de polsband in mijn bezit met elkaar in verband gebracht. Verder weet niemand ervan."

"Arghh! Lieg niet!" kreunde Hayo. "Vergis je zelfs niet!"

"Nee, o nee, vergeef me, Rish Hayo, ik dacht alleen maar aan andere Rishe. Sar Ishsti weet het ook. En mijn halfbroer. En mijn bloedbroeder uit Kendoland."

Hayo's gezicht werd wit. "Een Kendo? Het orakel sprak over een Kendo!! Aan welke beproeving onderwerp je me, jongen?"

"Rish Kerko heeft Karnk's ouders vermoord. Hij wil hun dood wreken en ik..."

Gaosar aarzelde. 'Wat wil ik?' dacht hij. Dit soort afgedwongen communicatie was niet gewoon kleur bekennen. Op deze manier wou hij eigenlijk helemaal zijn verhaal niet vertellen.

"Steekt u het wapen weg, Hoogedelhedere. U kunt mij niet onder dwang tot vertrouwen dwingen," zei hij plotseling met grote kracht. "Ik kom niets van u halen, noch heb ik u feitelijk iets te zeggen over hoe u uw staatsbestel moet inrichten. Ik heb u louter willen ontmoeten, omdat een sterk innerlijk gevoel mij hierheen heeft getrokken. Niets in mij is op uw dood uit. U kunt zonder twijfel waarnemen of ik waarheid spreek. Alstublieft, respecteert u mijn onafhankelijkheid en mijn lichamelijke integriteit!"

Het wapen verdween uit Hayo's hand. Gaosar nam nu waar dat het bliksemsnel teruggetrokken werd. Waarschijnlijk droeg de tovenaar het vervaarlijke ding in een oksel-of armholster. Er klonk een klopje op de deur. Hayo liep er heen en sprak een paar woorden in een codetaal. De persoon aan de andere kant van de deur antwoordde ook in code en daarna klopte Hayo vier keer op een speciale manier op een metalen plaatje dat in het midden van de deur bevestigd was. Toen liep hij naar zijn bureau terug.

"Je bent net op tijd met je verklaringen," zei hij. "De mannen daarbuiten controleren met intense regelmaat en toewijding mijn veiligheid. Ik heb veel vijanden en ik heb zo mijn eigen structuren opgebouwd om hen voor te zijn. Jij hebt echter kans gezien om enkele van mijn zichtbare en onzichtbare barrières te nemen. Dat schokt me. Ik vrees bovendien dat je parasiet mij zal overweldigen, als ik je zou doden. Dat ook is een onveilige gedachte voor me. Je zou Kerko's ideale wapen tegen mij kunnen zijn. Maar ik kan niet om de waarheid heen die ik in je lees. Tirt brengt je hier, één van de weinigen, die ik vertrouwen kan in het Huis van Onderzoek. Ingewijd door Oerbash ben je en ingelicht door de

nieuwe Mengt... Welk een enorme kracht wordt er in jou samengebald. Ik schrik van je Kendo-bloedbroeder. Ik lees in je, dat hij degene is, die het Orakel heeft voorspeld. En dan jij zelf. Ik heb nog twee beloftes in te lossen, voordat ik vrij ben. Eén betreft jouw erfenis."

"De tweede betreft Kerko's dood," raadde Gaosar.

"Tja... Maar eigenlijk heb ik dankzij zijn misbruik van de Kunst jou verwekt," zei Hayo heel ernstig. "Mijn ervaring in het contact met je moeder is heel uniek geweest, heel verrijkend voor mijn zienswijzen, moet ik toegeven. Daarom, wel... Soms voel ik me zelfs dankbaar naar Kerko. Wel, zo zijn mijn gevoelens naar mijn Tegenstrever in zekere zin dubbel..."

Rish Hayo's blik werd wat vaag. Verwijdde hij in het verleden, in een oerwoud in de vallei van de Tsjetjah? Zijn zoon voelde zich plotseling onbehaaglijk. Hij herkende diezelfde neiging tot dromerigheid in zichzelf, tegelijkertijd inziend hoe de twijfel in deze vader een wezenlijk krachtdadig handelen in de weg stond.

'Goed, ik heb hem ontmoet,' dacht hij. 'Dit was het dan en wat nu? We hebben elkaar eigenlijk niets meer te zeggen,' Hij keek omhoog naar het plafond. Toen veranderde de wereld.

Uit de spiralende krullen boven Hayo's stoel maakte zich een vorm los, een toverinstrument, geleid door een genadeloze magie. Met een ziekmakende bons viel het kolossale, bruingele lichaam van een monsterachtige wurgslang naar beneden, omstrengelde de tovenaars met stoel en al en begon direct aan een dodelijke contractie. Alleen een gedempt geschreeuw begeleidde Hayo's verscheiden. Gaosar zat als verstend toe te kijken. Hij kreeg een hartaanval zonder een hartaanval te krijgen, stierf zonder te sterven. Hij hield op met ademen.

Nadat er een eeuwigheid was verstreken, roerde zich in hem een woordeloos iets. Beelden van vergezichten in een onnoembaar schone natuur borrelden in hem op, een gevoel van verlangen, een besef van onvoltooidheid raakte hem. En toen, toen ook dat niet voldoende was om hem tot ademen te brengen, bewoog er iets in zijn schedel, een kriebel in zijn hersenwindingen, die erger was dan de dood: de Berseng bemoeide zich met zijn gastheer. Van schrik ademde Gaosar weer in.

De wurgslang had zich ontspannen en gleeed op de grond naast de stoel met een geluid van over elkaar ratelende schubben, dat de ontwaakte Gaosar over het hele bureau deed kotsen. Een zure klodder vloog op het begriploze oog van de slang, zonder het ondiep maar zelfs tot knippen te brengen. Het lichaam van Rish Cayobur Hayo was weer zichtbaar geworden en schoof met de losdraaiende windingen van het slangenlijf mee naar de vloer. Ontzet maar ook tot in zijn merg verrast keek Gaosar toe, want het gezicht van de verslagen tovenaars was als dat van een pasgeborene zo ontspannen. Alsof er geen nederlaag geleden was, maar juist een vrede getekend. Gaosar keek in een intense verwarring omhoog. Nu zag hij hoe er een diep reliëf in het plafond zichtbaar was geworden. Hij beseftte dat de wurgslang wellicht al bij de constructie van dit gebouw en van deze kamerbetimmering was betoverd en ingebed in het mystieke krulpatroon zonder daarin ooit op te vallen. Iets of iemand had hem wakker gemaakt. En hem heel hongerig wakker gemaakt. De brede, platte bek werd wijd opengesperd en begon zich toen langzaam over het vredige hoofd van Hayo heen te stulpen. Er sijpelden twee gedachten in Gaosar's brein, die hem tot acceptatie en tot handelen bewogen. De eerste was: 'Wat is, is' en de tweede was: 'Mijn erfenis!'

Hij hoefde niet meer naar zijn vaders hoofd te kijken, want dat was al in de slangenmuil verdwenen. Dat scheelde bij zijn werk. Hij nam onder het toeziend oog van de slang de vervormer en de bijbehorende holster weg en daarna de manakonda-gordel, die Hayo om zijn middel droeg. Ook sloeg hij zijn vaders groene tuniekjas om. Weggaan door het Raadsgebouw was immers uitgesloten. Tirt moest zijn eigen deel maar verder bepalen. Verder hier zoeken naar de oorlogskaarten was veel te riskant. Ieder moment kon er weer een gangpatrouille verschijnen. Gaosar gespte de holster onder de tuniek vast en toen de manakonda. Er zaten twee draaibare regelaars op, wier werking hij uiterst voorzichtig uitprobeerde, tot hij subtiel vibrerend in de kamer heen en weer kon vliegen. Nog één keer keek hij om naar de verdwijnende ledematen van de man die kort zijn vader was geweest. Toen deed hij één van de grote ramen open en stapte naar buiten. Hij voelde een groot verlangen naar troost.

Direct steeg hij naar grote hoogte, een onherkenbare gestalte in voor toevallige toeschouwers vertrouwenwekkende groene kledij. Zorgvuldig ontweek hij iedere andere vlieger, later even behoedzaam landend in dicht struikgewas op een verlaten terrein achter Siri's paleis. Daar begroef hij zijn vaders jas met een wonderlijke plechtigheid, alsof hij de man zelf begroef. Toen hij trillerig opkeek, had hij de zoveelste schok van die dag gekregen. In de ruisende groene halmen van een lagergelegen speltveld oefende een onzichtbare kracht gedurende enkele ogenblikken een mysterieuze druk uit, zodanig opvallend tot Gaosar het glimlachende gezicht van zijn vader herkend had. De jonge man kon niets beters doen dan schaapachtig teruglachen en wat onwennig wuiven. Toen hij verfromfaait en uitgeput het Nadir-paleis binnenkwam, werd er een enorme aandrang op hem uitgeoefend om het hele verhaal te vertellen, maar hij zei kortaf dat hij het wilde bewaren totdat ook Tirt thuiskwam. Daarna probeerde hij zonder iets te zeggen zo veel mogelijk in Siri's buurt te zijn, genietend van haar levendigheid. Haar vrouwzijn belichaamde voor hem de vervulling van het leven, nadat hij van zo nabij de dood onder ogen had gezien. Soms zag Gaosar als niemand anders keek, op een muur of in een vijver opnieuw de magische, korte glimlach gemodelleerd worden. Toen hij er eenmaal aan gewend was, gaf het een stille vreugde. Mocht zijn vader er nog in zijn doodstrijd aan getwijfeld hebben of zijn zoon schuld had aan de slangenva, dan was hem na zijn dood in elk geval de ware toedracht duidelijk geworden... Tenminste, of was het toch een ongebruikelijke zwakte in zijn Rishe-pantser, veroorzaakt door de emotionele ontmoeting met die late zoon, die hem uiteindelijk noodlottig was geworden? Gaosar moest met kracht het gepieker uit zijn aandacht bannen.

Tirt kwam pas laat 's middags terug, diepe lijnen in zijn gezicht, rode randen om zijn ogen. De opluchting in zijn ogen, toen hij Gaosar weer zag, was een monument voor ware vriendschap waard. Toen hij weer tot zijn positieven kwam, had hij onthutsende berichten. Na de ontdekking van de catastrofe hadden Hayo's lijfwachten het serpent met hun vervormers gedood. Daarna was het lichaam van de Rishe deels losgesneden uit het lijk van de slang. Toen ook andere magiërs uit het Groene Huis ondubbelzinnig vaststelden, dat hun opdrachtgever werkelijk niet meer leefde, had Hayo's opvolger, Rish Balte Bol, besloten om zijn vroegere superieur samen met het grote dier te laten cremen.

Met grote opluchting beseftte Gaosar dat nu nooit iemand zou vaststellen dat Hayo's erfenis verdwenen was.

Tirt had zich buitengewoon ongerust gemaakt, omdat Hayo's lijfwachten hem ondervraagd hadden over diens laatste, spoorloos verdwenen bezoeker. Toen hij vernam, dat er een openstaand raam was aangetroffen, had hij evenals de lijfwachten verondersteld dat er een demon in het spel was geweest, die mogelijk Gaosar ontvoerd had. Omdat de wachters zelf Gaosar gefouilleerd hadden, dacht niemand aan de alternatieve mogelijkheid van het gebruik van een vlieggordel. De Raadsvergadering was halverwege onderbroken met het schokkende en gruwelijke nieuws. Zelfs de meeste Gapers waren, opgeschrikt door de consternatie, teruggekomen van weggeweest.

Omdat de zo goed als voltallige Raad het onuitgesproken vermoeden koesterde, dat Rish Palo Kerko eindelijk met zijn voornaamste Tegenstrever had afgerekend, kwam er een subtiele, maar duidelijke sfeer van weerzin te hangen. Dat had Kerko doen besluiten om voor onbepaalde tijd zijn radicale voorstel met betrekking tot het conflict met de Pirti in te trekken. Wel was de protocolwijziging doorgezet en Pan Tirt was nu voortaan Edelheldere. In het Huis van Onderhoud was een zware spanning voelbaar, die uiteraard ook samenhang met de vele op gang gekomen opvolgingsprocedures, nu er ruimte aan de top was gemaakt. Daarna was het tijd voor Gaosar's bloedstollende verhaal van de gebeurtenissen in Hayo's kantoor.

Het zintuigentasje

Karnk liet na het verhaal van de anderen zijn ideeën over een brand in het Mengkantoor horen. Hij had die middag op verschillende adressen in totaal tien vaten dure lampolie ingekocht, waar hij zijn hele fortuin aan loodgordels aan had besteed.

"Nog nooit heb ik me zo lichtvoetig gevoeld, zo luchthartig, zo losbandig, zo lastverlost," liet hij poëtisch weten. Hij had ze ingeladen op een grote lastwagen en die gestald op het terrein van een bevriende relatie van Ishsti in de buurt van het Mengkantoor. Ishsti had zich kunstig vermomd als een handelaar en een monster van de olie aangeboden aan de magazijnmeester van het Mengkantoor. Daarna had hij diens begerigheid opgewekt door hem de hele partij aan te bieden in ruil voor slechts vijftien balen grofgeweven linnen, waar hij zei dringend om verlegen te zitten. De magazijnmeester vond dit zo'n fortuinlijke overeenkomst, dat hij zich de hele middag zou beijveren om de gewenste hoeveelheid in huis te krijgen. Ze hadden afgesproken dat de olie op de lastwagen de volgende middag in de opslagruimte op de onderste verdieping van het Mengkantoor gelost zou worden. Tegelijkertijd kon dan de koopman Ishsti zijn 'zeer sterke bediende' daar de balen linnen laten opladen.

"En dan gebeurt er een ongeluk," giechelde Karnk als een ondeugende kleuter. "Want zulke sterke bedienden zijn ook altijd heel, heel dom! En olie en linnen hè, dat is een heel brandbare combinatie, hihhi!"

Gaosar voegde aan het algemene enthousiasme met een doelgerichte beslistheid die hem zelf verbaasde een tweede plan toe.

"Ik laat me tegelijkertijd uitnodigen in Twarths kantoor op de bovenste verdieping," zei hij. "En daarna ga ik met hem eens een goed gesprek beginnen!"

Hij spande op die speciale manier zijn elleboogspieren en plop, daar lag de geheimzinnige vervormer van Cayobur Hayo in zijn hand. Bijna alle aanwezigen gaven een schreeuw van verrassing, alleen Ishsti bleef volkomen kalm. Hij begreep het direct.

"De erfenis van je vader?" stelde hij vast. Gaosar knikte. De oude Tekenduider schudde bedachtzaam zijn hoofd.

"Hij lacht zo nu en dan heel tevreden naar je," zei hij. Gaosar stond ervan versteld dat Hayo's glimlach ook door iemand anders was opgemerkt.

"Zijn geest is al de hele avond hier. Hij keurt je daden goed," vervolgde Ishsti. "Hij is heel blij dat jij zijn werk af maakt, laat hij weten."

Gaosar voelde een versluisde irritatie opkomen. Het duurde even, voordat hij het onder woorden kon brengen, omdat iedereen om hem heen was komen staan om de vernuftige techniek van de vervormer in de armholster te bewonderen. Ook de buitengewoon fraaie manakondagordel uit Gaosar's erfenis werd druk besproken. Ineens zei Gaosar luid en scherp boven alle gepraat uit: "Ishsti! Laat hem weten, dat ik alleen mijn *eigen* werk wil afmaken. Ik heb niets met zijn wraak te maken en dat wil ik niet ook!"

Iedereen werd doodstil. Tipo stond te trillen als een riet. Er was zonder waarschuwing ineens een ongekende kracht in de vuurzaal aanwezig, bijna tastbaar, bijna hoorbaar. Het leek alsof iets zichzelf schudde als een vos in de regen. De onzichtbare druppels vlogen alle kanten op. Gaosar werd voor de tweede keer Tirts enorme geestpantser gewaar, dat zich in een oogwenk had uitgespreid en alle anderen omvatte en beschermde. De niet-natte druppels leken te verdampen op dat niet-hete schild. Toen was de geest weg en de vuurzaal weer gewoon de vuurzaal.

"Hij bedoelde het niet kwaad," zei Ishsti.

"Dat weet ik ook wel," antwoordde Gaosar. "Maar toch. Ik heb al meer dan genoeg aan mijn eigen opdracht."

Daarna zaten ze nog een tijdlang zonder veel te zeggen bij elkaar. Toen Gaosar liet weten dat hij wilde gaan slapen, zei Siri: "Ik zal mijn voorouders vragen om je morgen te beschermen."

"Laat hen maar rusten," antwoordde Gaosar met een onwennig gevoel van onafhankelijk willen zijn. "Ik ben het zuiverste als ik alleen rekening hoef te houden met mijn eigen drijfveren. Ik wil morgenavond hier weer graag ongeschonden al mijn vrienden ontmoeten."

Hij haalde twee keer diep adem, voordat hij de volgende zin aandurfde:

"En eh, jou ook natuurlijk."

Oei! Heel snel gooide hij er achteraan: "En Suze ook uiteraard!"

Ai, ai, hoe fout, hoe gênant fout, had dat geklonken. Hoe laf. Maar hij durfde niet duidelijker te zijn. Het was gelukkig voor iedereen tijd om te gaan slapen.

Midden in de nacht hoorde Gaosar vreemde geluiden. Hij had al zijn kleren in bed aangehouden, bedacht op ieder mogelijk onraad. De

vervormer had hij onder zijn hoofdkussen gelegd. Hij sloop met het apparaat in z'n hand de gang op, waar hij plotseling oog in oog kwam te staan met Karnk.

"Ga maar terug," fluisterde de reus. "Niets aan de hand."

Weer hoorde Gaosar het geluid. Alsof er iemand kreunde in een vreselijke pijn. Een vrouw? Hij pakte Karnk's elleboog in een diepe angst om Siri.

"Stil, stil," zei Karnk. "Tirt en Suze Sugatha slapen bij elkaar. Ze schreeuwt niet van pijn."

"O."

Toen Gaosar zich omdraaide, zag hij ook Tipo uit zijn kamer komen. Hij realiseerde zich dat ze alledrie in slagveldslaap hadden gelegen, rustend, maar zich nooit helemaal overgevend aan de verre reis van de diepe slaap.

"Suze geniet van Pan," legde Karnk zachtjes aan Tipo uit.

"Ik was alleen maar benieuwd *wie* het was," zei Tipo. Pas toen hij weer in bed lag, bedacht Gaosar, dat Tipo er rekening mee gehouden had, dat het de stem van Siri had kunnen zijn, huilend van die zoete pijn. 'Maar ik ben niet zo dapper als Pan Tirt', dacht hij. Of misschien was het gewoon nog niet de juiste tijd.?

In de vroege ochtend hing er een lichte mist over de stad, die zeer ruikbaar verzwaard werd met de grijsblauwe rook van de ontelbare houtvuurtjes, waar de stadsbewoners hun ontbijt op verwarmden. Langzaam verdween de nachtelijke koelte. Tirt had Gaosar een populaire uitspanning in de buurt van het Mengkantoor aangewezen met de naam Van Daenikens Dageraad. Daar schenen velerlei medewerkers van het Kantoor zich voor te bereiden op zware werkdagen of even prettig te pauzeren tussen hun belangwekkende opdrachten in. Bij uitzondering werden zelfs de grote bazen Twarth en Eichhor er gesignaleerd. Het zou Gaosar een onverdacht contact kunnen opleveren en de zo zeer begeerde uitnodiging.

De serai was vol kooplieden, een enkele priester en inderdaad talloze lieden, meest mannen, in de bruine werktuniek van het Mengkantoor. De mensen zaten aan lange tafels te eten en te drinken. Gaosar bracht er ruim een wateruur door. Hij bood hier en daar iemand iets aan en verzamelde slinks informatie, maar geen van de aanwezigen bezat voldoende status voor zijn plan. Karnk en Ishsti zaten af te wachten in

een nabij gelegen, nogal wat loucher etablissement. Beiden hadden ze hem waardevolle raad gegeven om de aandacht van de Rishe te kunnen krijgen. Om de beurt kwamen ze zo nu en dan onopvallend even langs om 'de voortgang te bewaken,' zoals Karnk het noemde. Het was hun plan om hun aanslag in gang te zetten op het moment dat Gaosar zijn entree bij Twarth of Eichhor zou kunnen gaan maken.

In verband met zijn nieuwe functiebeslommeringen was Rish Bol van het geschokte Huis van Onderhoud voorlopig niet meer op zijn post in het Mengkantoor maar aan de slag in Hayo's werkruimte in het Raadsgebouw. Gaosar liet zich niet ontmoedigen. Er vloede een soort heilig vuur door hem heen, dat een onbegrensd vertrouwen in de goede afloop van zijn radicale bedoelingen meebracht. De vlieggordel maar vooral ook het wapen onder zijn oksel voegden daar niet weinig aan toe. Hij had de mogelijkheden in de donkere paleistuin uitgetoetst en hij had versteld gestaan over de macht, die de vervormer hem gaf. Zijn enige zorg was de gebruiksduur van het apparaat. Tirt had hem verteld dat elk een eigen oplaadhouder voor zonne-energie had. Die was helaas niet meer beschikbaar. Maar voorlopig! Hij was zich ervan bewust, dat hij zijn aspect van jager op gevaarlijk wild had aangenomen. Dat zijn prooi in dit geval menselijk was en niet dierlijk, maakte geen verschil. Wat moest komen, zou komen. Dat was geen zin meer in zijn hoofd, het was een weten in zijn hele wezen.

Hij keek naar buiten. Op het kleine plein voor de Dageraad stonden een paar vrouwen waterketels te vullen bij een openbare waterput. Een groepje van zes mannen in bruine tunieken liep langs hen heen. Allen keken geobsedeerd naar de bukkende en bewegende vrouwenlichamen, maar het vreemde was, dat ze dat van elkaar niet schenen op te merken, omdat ze immers allemaal dezelfde kant op loerden. Toen ze binnen kwamen en luidruchtig gingen zitten, zorgde Gaosar ervoor dat hij een discrete plaats vond binnen hun gehoorsafstand. Daardoor kwam hij naast vijf Niss te zitten, die langs de ebbehouten wand hurkten. Hun zwarte haren vielen weg tegen de donkere achtergrond, hun witte tanden schitterden in de strakgespannen gele gezichten. Hun taal moest wel langdradig zijn. Stuk voor stuk hielden ze lange vertogen tegen elkaar met knetterende en sissende klanken.

Ook de werkers uit het Mengkantoor hadden het druk met het bespreken van de sensationele gebeurtenissen van de vorige dag. Nieuws hoorde

Gaosar aanvankelijk niet, totdat één van de mannen opstond om zijn betoog kracht bij te zetten. Het was een nogal zwaarlijvige, oudere man met een bol gezicht en miezerig baardhaar. Hij zette een voet op de lange bank, waar Gaosar op zat en daardoor vielen hem ineens de rijke versierselen op 's mans laarzen op. Toen zag Gaosar ook een klein gouden insigne op de zware borst glinsteren. Hij spitste zijn oren. Dit was vast geen onbeduidende assistent van een assistent. Ook de sfeer van verplichte aandacht, die de andere mannen plotseling uitstraalden, scheen die conclusie te rechtvaardigen.

"Wat voor spontane moordlust, jonge Hadde?! Waar bazel je over, aap? Nooit volgt de beschaafde mens zonder meer zijn spontane impulsen!" oreerde de man. "Jij kwaakt als een kikker, kerel. Welke passie?! Onze cultuur en fijnzinnigheid uit zich in een gepolijste beschroomdheid rond alle vitale verlangens. Onthecht toch! Laat de passie maar aan de Bindi, wij Shir zijn immers uitgestegen boven het lagere lichaamsbewustzijn? Ha! Wij zijn de dragers van de hogere geest!"

De laatste regel werd onderstreept door een ferme vuistslag op de tafel. Dit deed minstens één van zijn ondergeschikten opschrikken uit wat men een diepe slaap had kunnen noemen, ware het niet dat hij de ogen steeds wijd open had gehad.

'Ai, slapen en toch niet-slapen. Wat een nuttige vaardigheid,' dacht Gaosar. De rest van de mannen knikte bepaald slaafs, hoewel degene, die met Hadde was aangesproken een ver van onderdanige blik in zijn ogen hield.

Toen de zware man moraliserend door bleef balken, stond Hadde op een zeker moment op, verontschuldigde zich en liep naar achteren. Impulsief ging Gaosar hem achterna. De deur, waardoor de man verdween, bleek toegang te geven tot een luxueuze ontlastingsruimte met fraaie vaasjes van aardewerk met ruim water, waarmee men zich de aars kon reinigen. Dankbaar maakte hij van de gelegenheid gebruik. Het bevreemde hem, dat hij Hadde niet meer zag of hoorde, maar dat werd opgelost toen hij de jonge assistent met een hoogrode gezichtskleur tevoorschijn zag komen uit een aangrenzende ruimte, die Gaosar niet eerder was opgevallen. De man goot wat koud water in een daarvoor kennelijk bedoeld halfhoog in de muur gemetseld bassin en waste toen zijn gezicht en handen daarin. Om zich een houding te geven volgde Gaosar zijn voorbeeld en nam toen zijn kans waar.

"Eerbiedwaardige Sar, vergeef mij, maar mag ik u vragen wie de imposante persoonlijkheid is, die in uw gezelschap zulke fraaie gedachten uitspreekt?" vroeg hij met een subtiel ironische ondertoon, die Hadde misschien zou opmerken en boeien en die in het andere geval voor correcte bewondering kon worden gehouden. De assistent keek kort opzij, taxeerde Gaosar's voornaam kledij en antwoordde toen niet onwelwillend: "U bedoelt Rish Tayana. Hij is iemand die vooral geleende praatjes verkoopt. Hij praat zijn leermeester Twarth na, maar zelf weet hij absoluut niet waarover hij het heeft."

Hij wees met zijn duim achter zich: "Hij staat daar net zo vaak als ik, die halve heilige."

Hadde veegde wat haar voor zijn gezicht weg en verdween met een korte groet weer naar het dranklokaal. Gaosar's nieuwsgierigheid was flink geprikkeld en vol verwachting stapte hij door de aangewezen deur naar binnen. Hij kwam in een piepklein hokje terecht, dat met een grote grendel kon worden afgesloten. Op gulphoogte zat er in de wand een ronde opening, die vooralsnog aan de andere kant was versperd. Aan weerszijden van het gat zat een stevige handgreep bevestigd. Een kleine loodgleuf erboven maakte hem de aangeboden herbergservice min of meer duidelijk. Hoewel het idee hem in z'n perverse buitenissigheid opwond, durfde hij zijn geslachtsdeel niet zonder nadere kennis van zaken toe te vertrouwen aan de onbekende ontvangende instantie, menselijk, dierlijk of mechanisch. Met weemoed dacht hij even terug aan Capai, waar het leven soms heel simpel was, heel natuurlijk en beslist niet anoniem. In een onthechte stemming keerde hij terug naar de gelagkamer.

Nog steeds was Rish Tayana aan het woord. Gaosar veinsde een toenemende belangstelling voor het moralistische gebral en onderbrak toen de Rish op een passend moment: "Uw uitzonderlijke waarnemingen boeien mij, Hoogheldere. Vergeeft u mij mijn interruptie, maar mag ik u een vraag stellen?"

Tayana probeerde Gaosar's afkomst en klasse in te schatten maar kwam daar klaarblijkelijk niet bevredigend uit. Toch knikte hij. Zijn vaste gehoor presenteerde niet veel meer dan plichtmatige aandacht en hier was een frisse, potentiële adept.

"U bent een Verantwoordelijke van het Mengkantoor, mag ik aannemen?" veronderstelde Gaosar.

"Rish Tayana, toegevoegd aan de Edelheldere Twarth," stelde de dikke man zich niet zonder trots voor, waarschijnlijk blij dat hij zijn hoge positie even nadrukkelijk hoorbaar in de gelagkamer kon openbaren.

"Wat vindt uw leermeester van het feit dat naar men zegt de kinderen van de Niss tot het negende jaar bij hun moeder in bed slapen?" vervolgde Gaosar met een directheid, die maakte dat alle Niss plotseling met gefronste wenkbrauwen recht overeind gingen zitten. De mond van Tayana viel open en hij moest eerst even slikken voor hij antwoord kon geven: "De Edelheldere Twarth heeft daar nog nooit iets over gezegd maar *ik* vind die gewoonte allersmerigst en ontierend. Men stelle zich voor! Mannelijk broed en de héle nacht? Welk een verval! En u vraagt dat alsof u een positieve reactie mijnerzijds acceptabel vindt? Ongehoord! Wie bent u en hoe komt u aan deze kennis?"

Gaosar wuifde luchtig met zijn handen.

"Och ik heb veel gereisd," antwoordde hij. "En bovendien ik heb contact met een afvallige Niss-tovenaar."

De reactie van de gespannen luisterende Niss was bizar en onverwacht. Eentje liep met de hand voor de mond naar de ontlastingsruimte, drie anderen stommelden elkaar stotend en struikelend naar de uitgang en de overblijvende Niss sloot zijn ogen voor een ontsnappende diepe trance. De Rishe haalde zijn voet van de bank en staarde Gaosar aan.

"Wonderlijk, wonderlijk," mompelde hij. "Een Niss-magiër, die zijn volk verloochent? Wel, wel. Heeft hij u, eh, laat ik zeggen, heeft hij u eh, specifieke geheimen leren kennen?"

Gaosar bleef bescheiden en blufte: "Och, inderdaad, zo het een en ander..."

"De Edelheldere Twarth zal beslist alle bijzonderheden willen horen!" zei Tayana nadrukkelijk. Gaosar stond echter gespeeld onverschillig op en keerde zich naar de deur.

"Ach, ik begrijp uw belangstelling, maar mijn tijd is te kostbaar voor zulk een oponthoud," zei hij rustig. "Ik ben op weg naar Kantmorie en mijn missie veelt nauwelijks uitstel. Helaas! Misschien een andere keer."

De Rishe deed geagiteerd een stap naar Gaosar toe en greep hem afremmend bij de mouw van zijn jas. "Eerwaardige reiziger, ongetwijfeld zullen wij u schadeloos kunnen stellen als uw informatie boeiend blijkt te zijn!"

De nieuwe rol begon Gaosar te bevallen. Zijn volgende uitspraak deed hij vergezellen door een arrogante glimlach: "Ik ben niet gewend aan

zo'n afhankelijke opstelling. Mijn honorarium dien ik vooruit betaald te krijgen, Hoogheldere. U nodigt mij uit? Wel, draagt u dan ook de kosten. En of mijn antwoorden uw superieur bevallen, dat zal voornamelijk afhankelijk zijn van de kwaliteit van de vragen, die hij mij stelt!"

De gefascineerde assistenten vershoten van kleur vanwege zoveel aanmatigendheid maar voor Tayana was deze zakelijke opstelling juist een bewijs van de betrouwbaarheid van zijn nieuwe ontdekking.

"Zoals u wilt," sprak hij lichtelijk aangedaan. "Mag ik u na het middagmaal uitnodigen in het Mengkantoor? De Edelheldere Twarth is er dan zelf en zal zeker bereid zijn u de gevraagde som te verstrekken. Hoeveel is uw gebruikelijke tarief, als ik mag vragen?"

Zonder blikken of blozen stak Gaosar vijf vingers op.

"Bolts," zei hij na een subtiele pauze, waarin Tayana even had kunnen denken, dat hij setparsies had bedoeld. De Rische onderdrukte een kreun, maar stemde desalniettemin in met het gevraagde. Waarschijnlijk bedacht hij ontspannend, dat de Edelheldere Twarth ruimschoots de vaardigheid had om deze vreemde buiteneilander op een discrete wijze te liquideren, mocht het gebodene niet in overeenstemming zijn met de prijs. En zelfs als dat wel het geval mocht zijn... De laboratoria van de Doodvorsers zouden het lichaam van zulk een ongebruikelijke gemengdbloedige zeker op prijs weten te stellen, vanwege de zeldzaamheid ervan. Zo zou deze reiziger een dubbel doel dienen. Zeer tevreden over zichzelf liep de Rische handenwrijvend mee met Gaosar, die de uitspanning ging verlaten. Ook Gaosar was meer dan opgewekt. Deze fase was gelukt. Heel vanzelfsprekend. Heel gewoon. Het juiste contact met de juiste man. Het was eigenlijk een zeer ongewone ervaring. Simpel vertrouwen hebben en dan, ja, dan gewoon merken dat gewoonheid werkt.

Samen met Karnk en Ishsti at hij wat. Ze stemden hun activiteiten zorgvuldig op elkaar af. Daarna zond Ishsti een kleine jongen met een boodschap naar Tirt, die deze dag dringende zaken te doen had in het kantoor van het Huis van Onderzoek in het Raadsgebouw. De boodschap luidde: 'Vanwege de warmte liever een glijwagen op het Uur van de Beer.'

Deze eerder afgesproken code zou Tirt met een eventueel nodige glijwagen in actie brengen.

Toen was het tijd. Terwijl de grote lastwagen met Ishsti en Karnk op de bok naar de magazijndeuren in het souterrain ratelde, stapte Gaosar de

marmeren ontvangsthal van het Mengkantoor in. Hij werd verwacht. Er waren trappen, maar een jongeman bracht hem naar een brede koker, waar aan een katrollensysteem twee stijgtoestellen bevestigd zaten. Samen stegen ze in een rustig tempo naar de hoogste verdieping van het Mengkantoor, het territorium van Eichhor en Twarth. Even overviel Gaosar een redeloze paniek. Wat als ze hem zouden fouilleren voor hij Twarth kon ontmoeten? Toen zette hij alle emotie van zich af. Hij was voorbereid op alle noodzakelijke geweld en iedere dwang. De tovenaars zouden op hun beurt voorbereid zijn op intriges van andere magiërs, maar hun traditionele superioriteit was nog nooit door een buiteneilander, en zeker niet op hun eigen terrein, beproefd. Ze zouden niet zoeken naar dat wat ze niet konden vermoeden. Hij bevestigde nogmaals zijn rozenveld en deed toen iets nieuws, waarin Tirt hem onderwezen had. Hij projecteerde op de buitenkant van zijn aura een naadloos beeld van een vermoeide reiziger, vervuld van kennis en dorstend naar meer, de zoeker om het zoeken. Het was een beeld uit zijn eigen geest, maar opgeblazen om andere facetten te verdoezelen.

Boven aangekomen gespte de jonge assistent het stijgtoestel los en verdween er daarna mee naar beneden. Gaosar liep een fraai beklede gang in. Onmiddellijk overviel hem een prikkeling achter in zijn nek en rond zijn oren. De tovenaars peilden hem. Terwijl hij door liep naar het eind van de gang, bleef zijn innerlijke stem constant op vredige, hypnotiserende toon zijn eigen naam herhalen. Gaosar Ouran. Gaosar Ouran. Zijn hele aandacht was geconcentreerd op een punt, precies in het midden van zijn schedel. Verder geen gedachten, alleen adem.

De gangramen boden het meest schitterende uitzicht over de stad en de verder gelegen heuvels, dat men zich maar kon voorstellen. In het Kanaal der Koningen was het een drukte van belang. Tientallen soorten schepen voeren er af en aan. Handelsschepen, ertsbarken, oorlogsgaleien, kano's en bulkvlotten.

Ver weg, aan de overkant van het kanaal zag hij de indrukwekkende daken van het paleis van koning Katsin Oatreru. Koepels, vlaggen en piramidevormige stellages, alles blonk goud en zilver. Hij keek zijn ogen uit. Zijn onschuldige geboeidheid zou de vorsende telepathische sonde van de tovenaars in de aangrenzende kamer geruststellen. Het rozenveld om hem heen namen ze zonder twijfel waar, maar het zou hen juist intrigeren, omdat ze er de hand van de Niss in konden vermoeden. Een

met ivoor ingelegde deur naast de ramen ging open en buigend kwam Rish Tayana naar hem toe.

"Welkom, Eerwaardige reiziger," slijmde hij. "Vanmorgen vergat ik in mijn vervoering uw naam te vragen. Mag ik alsnog?"

Gaosar nam niet de moeite om te liegen en bovendien zou de man dat misschien opmerken.

"Gaosar Ouran," zei hij vol vertrouwen. "Ik voel mij eveneens vereerd.

Ah, de Edelheldere Rish Twarth bevindt zich hierbinnen, neem ik aan?

Ja? Mooi zo. Fijn dat iedereen op tijd is, want mijn tijd is kostbaar.

Overigens, mogen wij eerst even afrekenen, met uw welnemen?"

Het initiatief overviel Tayana geheel. Verontschuldigen mompelend wees hij op zijn superieur, omdat die kennelijk de ambtelijke beurs beheerde. Misschien wilde Twarth zijn bezoeker imponeren, maar in elk geval bleef hij druk schrijvend gebogen zitten boven zijn werktafel.

Gaosar kreeg een indruk van een oud, benig, naar en wittig gezicht, een kwaadaardige op macht beluste genius. Een ogenblik besluiteloos draaide Gaosar zich half om naar de dikke Tayana. Wat nu? Toen schoot hem Karnk's favoriete uitspraak te binnen. 'Dit is niet het moment voor een goed gesprek,' wist hij met een grijns en toen Tayana zich verexcuserend weer langs hem heen drong om de twee mannen aan elkaar te kunnen voorstellen, sloeg hij in een harde impuls met de zijkant van zijn hand Tayana's strottenhoofd stuk. In zijn tweede beweging gooide hij de vervormer uit de armholster in zijn hand, de loop op de verbaasd opkijkende Twarth richtend.

"Bevries!" schreeuwde hij. De oude tovenaar verstilde in het midden van zijn opkomende beweging, beide handen nog op tafel. Langzaam gleed een vervormerkoord uit zijn mouw omdat Twarths wapen maar tot halverwege geactiveerd was geworden. Tayana lag rochelend met de handen om zijn keel geslagen te sterven op het tapijt. De beide andere mannen leken, uiterlijk volstrekt rustig, respectvol te wachten tot zijn doodsstrijd was afgelopen. Op een ander niveau woedde er echter een volledige energieslag. Gaosar voelde hoe de wil van de tovenaar als een slang in de chakra van zijn wapenhand probeerde binnen te dringen.

"Ga daarmee door en ik vuur onverwijld," fluisterde Gaosar hees. De druk viel weg. Daarna begonnen er kleine beweginkjes binnen te dringen vanuit zijn verste ooghoeken, links en rechts tegelijkertijd.

"Ook daarmee ophouden, direct!" beval Gaosar, nu zo dicht bij de dood, dat er geen denken meer over was, alleen drift. De dreiging van zijn

ijzige woestheid vloeide als vuur naar de bewegingloze Twarth.
"Wat is uw motief, als ik tenminste vragen mag?" vroeg het benige witte gezicht. Gaosar gromde alleen en stuurde een beeld van opengereten ingewanden naar deze Tegenstrever, dat alle conversatie stil legde.
"Ik wil de Oorlogskaarten van Majeste! Misschien praat ik daarna!"

Twarth deed een poging tot protest, maar Gaosar bevingerde een fractie van een moment de vervormer en de oude man zeeg door zijn ellebogen, zijn gezicht bijna op de tafel. Wat damp wolkte uit zijn neus en mond. Hij richtte zich weer op met nagenoeg dode ogen en draaide zich heel langzaam om naar een immense boekenkast achter zich. Gaosar bewoog met hem mee naar de kast, zodat hij 's mans gelaatsuitdrukking en diens handen geen oogwenk uit het gezicht verloor. Nogmaals probeerde Twarth zijn aandacht af te leiden.

"Waarom dit alles?" vroeg hij op dramatische toon, terwijl hij de vingers van zijn linkerhand tersluiks bewoog. Misschien wilde hij een bepaalde functie van zijn pinkring activeren? Gaosar zag het beginnende gebaar. Hij schakelde de tweede knop van de vervormer in en vuurde zonder waarschuwing. Het apparaat was van heet naar koud gezet en direct werd de hand van de Rishe een klomp ijs tot aan de pols. Twarth jammerde heel kort en heel hoog. Toen maakte hij met zijn andere hand een wijzend gebaar naar een plank, waarop iets roods lag. Gaosar durfde echter de ogen van de tovenaar niet los te laten en zei: "Wat is dat?"

"Een tas met wat u zoekt."

"Blijf me aankijken en pak het op. Goed. Draai naar me toe. Open het." Gaosar liet er een oogwenk zijn blik op rusten. Er staken beslist kaarten uit, maar hij meende ook de glans van een kristal te onderscheiden.

"Gooi het over de grond naar me toe," beval hij. De man deed het en Gaosar ving het glijdende voorwerp onder zijn voet op. Was het een illusie of werd zijn voet warm, tintelend? Hoe nu? Hij bukte, maar aarzelde halverwege. Dit was een onveilig moment. Hij bedacht dat hij zonder de tovenaar te doden hem voor heel korte tijd in een ijsveld zou kunnen hullen. Het was echter alsof de griezelkop onmiddellijk zijn gedachten las. Met een wonderbaarlijke lenigheid liet de bejaarde man zich opzij en achterovervallen in de richting van het openstaande raam naast de kast. Hij moest zeker een vlieggordel om zijn middel dragen. Razendsnel vuurde Gaosar, maar pas het derde schot was goed raak. Er lagen toen drie grote ijsklompen achter de werktafel, één ervan al half uit

het raam met de ingevroren Rishe erin onderschept. Gaosar duwde het ijsblok wat verder weg van het raam en bekeek toen buitengewoon op zijn hoede het rode tasje op de grond. Met gouden en zilveren draden was er het symbool van het Viervoudige Ei op geborduurd. Met een stuk gordijn om zijn hand gewikkeld bevoelde hij het, proberend om de voorwerpen erin te raden. Hij legde het op Twarths tafel. Hoeveel tijd zou hij nog hebben? Op dit moment zouden Karnk en Ishsti nog bezig zijn om de olie af te laden. Hij liep terug naar de deur en grendelde die aan de binnenkant zodat hij niet onverwacht gestoord zou worden. Alleen om even iets anders te doen te hebben, doorzocht hij de kleren en zakken van Tayana's lijk en beroofde het van allerlei nuttigs. Een tweede vlieggordel, een halssnoer van jade, een kleine vlamspuiter en een doosje, dat hij naderhand wel eens zou onderzoeken. Toen moest hij weer terug naar het tasje. De inhoud kraakte. Papier was het zeker, maar waren dit de kaarten die hij zocht? Uit de verte had hij een glans zien oplichten, maar er zat niets in dat als een kristal aanvoelde. Hij was bang om het te openen. Tirt had hem gewaarschuwd voor vergif, spiegels en gas. Toch moest hij zeker zijn van zijn zaak, voordat hij hier kon verdwijnen. Vooruit!

Op de werktafel lagen twee houten penselen, die tussen de stof gestoken het tasje verder konden open wrikken. Hij kon met zijn mes twee delen van het papier van elkaar buigen. Het was dik en van een kostbare kwaliteit. Dit zouden heel goed werkelijk de oorlogskaarten kunnen zijn. Hij bleef echter wantrouwig. Dat die ouwe engbek hem dit zo maar zonder bijbedoelingen had willen overhandigen, nee, dat wou er bij hem niet in.

Er lichtte iets op in het tasje, toe hij de kaarten er verder uit wilde trekken. Vuur? Nee. Lianry-licht? Nee. Toen realiseerde hij zich was het was. Een spiegel. Op de achterkant van de kaart geplakt, goed voor een fikse betovering voor degene, die er in keek? Met zijn hoofd afgewend en zijn hand opnieuw beschermd door de dikke gordijnstof haalde hij ineens met een zwaai de kaartenmap uit het tasje. Van een klein tafeltje naast hem trok hij een dik blauw kleed en wierp dat er met dichte ogen overheen. Daarna stampte hij geruime tijd lichtjes met de poten van het tafeltje op het hele oppervlak. Zonder te kijken schudde hij de map een tijdje verticaal heen en weer. Hij hoorde een heel fijntjes gerinkel en legde toen het kleed over de schervenstapel. De map duwde hij naar het

raam in een baan zonlicht. Voorzichtig keek hij naar de muur. Als er spiegelscherven waren achtergebleven, zou het zonlicht nu ergens moeten weerkaatsen. Er gebeurde niets. Hij keek. Er was geen glas achtergebleven. Hij zag merktekens en lijnen! De oorlogskaarten? Hij vouwde met de penselen het papier verder uit.

Er ging een schok van grote vreugde en opluchting door hem heen.

Eilanden. De schrifttekens van de Shir waren hem onbekend, maar de wegen en de havens waren duidelijk herkenbaar. Dit was het! Hij voelde tranen over zijn wangen lopen. De onzekerheid en de grote angst voor valstrikken, voor een verschrikkelijke dood, alles ontladde zich nu.

'Eigenlijk wil ik gillen,' dacht hij. 'En deze hele smerige engtroep vlug in de brand steken en wegwezen. Maar ik moet wachten tot Karnk beneden succes heeft, anders wordt iedereen te vroeg gealarmeerd.'

Zijn hele lijf deed zeer; hij werd zich vooral bewust van een stekende buikpijn. Nervositeit maar ook een volle blaas. Pure agressie deed hem het schitterende tapijt beïsselen en met de urine vloeide zo veel spanning weg dat hij aan het eind van een langdurige straal hardop stond te schaterlachen.

"Ik leef nog," zei hij tegen het lijf van Tayana. "En hoe! Ik ben gewoon niet geboren om simpel thuis wat klappernoten leeg te vreten. Avontuur wou ik? Nou, dat krijg ik!"

Hij vouwde de kaartenmap zo klein mogelijk op en deed hem in zijn halsbuidel. Daarna ging hij alle brandbare materiaal uit de kamer verzamelen bij de deuren. Hij schakelde de vervormer weer op heet. Met één stoot zou hier alles in de brand staan. Hij keek naar Twarth in het ijsblok. Het was een heel onaangenaam gezicht. Hij wendde zijn gezicht af en zijn oog viel op het lege, rode tasje. Wat was het eigenlijk prachtig. Misschien zou Siri er blij mee zijn. Hij pakte het op en liep er mee naar het raam om naar beneden te kijken. Nog geen rook. Nog even wachten. Het tasje voelde heel vertrouwd aan in zijn hand. Zacht. Haast als de hand van een liefhebbende vrouw. Als terloops keek hij er even naar. De voering schemerde geel. Een mooie kleur. Met zijn duim duwde hij de sluiting iets verder open. Een gele voering. Heel geel. Veel te geel eigenlijk. Rook hij gas, geel gas? Rook hij geel? Hoorde hij geel? Proefde hij geel? Toen was er geen geel meer, alleen zwart. En nog later was er ook geen zwart meer.

Gaosar's lichaam was ineengezakt op de grond, de ogen rolden naar boven in hun kassen. Terwijl Karnk en Ishsti, zoals naderhand zou blijken, succesvol hun problemen in de kelder aan het oplossen waren, had Gaosar zich door de laatste van Twarths betoveringen in een ander tijd/ruimte besef laten weglokken...

Op een bergtop, maar misschien was het wel een kraterdal, zat een klein, blind jongetje in een tasje te kijken.

"Ga weg allemaal," riep het kereltje steeds maar tegen de leegte om hem heen. Misschien was zijn eigen beeld op zijn blinde netvlies ook wel heel druk. "Niemand mag in mijn tasje kijken," zeurde hij. "Ik zit net lekker zelf in mijn tasje te kijken. Ga weg! Ga weg! Dit is van mij, van mij, van mij."

Het jongetje maakte gebaren alsof het iemand afweerde en langzaam veranderde zijn stem. Hij ging harder en schriller praten, een dove, die zichzelf niet meer horen kan. "Nee! Nee! Au, scherp, au, weg! Weg, alsjeblieft!"

Het tengere lichaampje schokte gepijnigd omhoog alsof het door iets in het nekvel werd gegrepen en omhoog geworpen. Het kind viel neer op de buik en het gezichtje werd diep in het harde zand gedrukt, of wat het dan ook was. Splinterzand? Steenspons? De jongen gilte in een verscheurende machteloosheid.

"Aa! Auwauwau. Au. Au. Mijn bips. Nee. Au!! Niet daarin! Nee nee. Alstublieft eruit. O, alstublieft!"

Er werd meedogenloze druk uitgeoefend op het onderlijfje van het kind. Toen sloeg het dove en blinde jongetje in een ontzet gebaar zijn handje voor de gekwelde mond, zijn blauwe tong naar buiten stulpend tussen de verkrampde vingers, de kaken kauwend op een niet meer proefbaar, niet meer in te ademen luchtledige geestengas. In een laatste gebaar trok hij het tasje over zijn hoofd en rolde toen op een zij, de handen tussen de liezen geklemd. Ongeboren dood, vergast, verrottend in vergiftigd vruchtwater. Toch bleef haast onmerkbaar zacht en langzaam het hartje kloppen, net zichtbaar in de slagader van de onbeschermd keel onder het tasje. Een gewoon mens was daar gestorven, maar de Berseng in het lichaam van Gaosar hield een minieme circulatie van energie en zuurstof op gang.

Bonk, bonk, bonk, bonk, bonk. Kloppend hartje. Pulserend.

Een-twee. Een-twee. Een-twee.

Na een eeuwigheid ontstond er een woord in dat ritme. Bonk-bonk-bonk-open-dicht-bonk-bonk. En na nog langere tijd weer een woord. Bonk-janee-bonk. Klop-klop-hart klopt-klop.

Iets vaker bewogen er daarna woorden in de golven van de breinslagader. Klop-leef-klop-hart-klop-wie?-klop-hart-klopt-wie? Klop-klop-ik-ben-ik-ben-ik ben-niet-niets-klop-klop. Klop-hart-klopt-ik ben-klop-klop-klop-wie-is-dit? Klop-klop-ik-jij-klop-klop-geliefde. Klop-mens! Mens! Klop-klop-ik-ben-alleen-klop-klop. Wie-praat?

Misschien duurde dat allemaal heel lang. Maar anderzijds, er was daar geen tijd. Eens, ooit, kwam er weer een halve zin hardop: "Zo-ver-drie-tig" en toen begonnen er tranen uit de blinde ogen te stromen. Het vocht verwarmde het koude gezicht en droop langs de droge hals. Een hand bewoog om het prikkelende gevoel aan te raken. De vingers van de andere hand krampten samen, grepen zich vast aan een klein, moedeloos geslacht. Na nog een lichtjaar ademde het kind diep in. En toen het uitademde, zei een stille stem: "Ik-hou-van-jou."

Bij de volgende ademhaling hoorde het kind het opnieuw: "Ik hou van jou, Gaosar Ouran."

In de blauwe sterrenstilte vroeg het jongetje Gaosar: "Wie-ben-jij?" en de stem antwoordde: "Ik ben je naamloze geliefde. Degene die was en is en die altijd zal zijn."

"Ik ben niet alleen?" vroeg het kind.

"Nooit," zei de stem.

"Hou jij van mij?"

"Altijd. Wij zijn één. En nu geliefde Gaosar, wordt wakker. Je moet opnieuw geboren worden. Er is nog veel voor ons te doen!"

Direct daarop begon de man Gaosar afschuwelijk te hoesten. Toen Gaosar zijn ogen opende, leek het nacht. Het waren echter zwarte rookwolken, die de ramen verduisterden. Hoeveel tijd er voorbij was gegaan, kon hij niet zeggen. Voor hem was er een heel leven voorbijgegaan. Later zou hij vaststellen, dat hij ettelijke grijze haren had gekregen, niet alleen op zijn hoofd, maar ook in zijn baarden borsthaar, overal op zijn lichaam. De vervormer lag naast hem op de grond. Toen hij hem oppakte, voelde hij iets van zijn vroegere krijgersaspect terugkomen. Hij vuurde haast zonder nadenken een brede straal vuur af in de kamer en het materiaal bij de deuren laaide witgeel op. Het

ontzielde lichaam van Twarth tuimelde uit de versneld smeltende ijsklomp. Voor hem had Gaosar's tijdelijke uitstapje in elk geval te lang geduurd. Het lijk van Tayana vatte vlam. Die lucht van verbrandend mensenvlees bracht een vreselijke herinnering mee, hoewel Gaosar met zijn bewuste geest die beelden niet in een hem bekend verleden kon plaatsen... Het leek of er verschillende tijden door elkaar liepen in zijn hoofd. Met het stuk gordijn, dat nog steeds om zijn hand zat tegen zijn mond gedrukt, stommelde Gaosar naar het raam, weg uit de brandende kamer. De vlieggordel droeg hem door de vette, zwarte rookwolken heen.

Lampolie en linnen. O ja. Karnk en Ishsti, vuur in de kelder.

Mengkantoor. Gasval. Gered.

Hij was weer helemaal terug in het Hier En Nu. Eenmaal ver weg in de lucht, op weg naar Siri, o Lino Siri, keek hij om. De toren van het Mengkantoor leek op een lange bruine man, tot aan zijn middel in een zwarte zee, wiens hoofd uitbrandde. Het helle licht verlichtte een diepzwarte plek op Gaosar's ziel en daar brandde iets schoon.

Hij herinnerde zich de laatste opmerkingen van zijn vader, diens dubbele gevoelens naar zijn Tegenstrever. Dankzij Kerko's misbruik van de Verboden Kunst kon Hayo zich geestelijk verrijken door zijn uiterst ongewone contact met Nur-ell-Guin. En dankzij Kerko kreeg Nur de zoon, waar ze zo naar verlangd had. Dankzij de monsterlijke magie van Twarth had Gaosar in zijn geestelijke chaos een bewustzijnslijn naar een wezenlijke innerlijke geliefde hervonden, een eeuwige getuige voor zichzelf. Hij realiseerde zich onverwacht dat het magische weten van de Rishe nooit verder dan kennis was gekomen. Er was geen spoor van boosheid meer in hem naar Twarth, noch naar de kwade genius achter hem, de moordenaar van zijn vader, Kerko. Integendeel, hij werd overspoeld door een onwennige dankbaarheid. Sterker nog, er roerde zich een onwezenlijke behoefte om zijn liefde voor dit paradijselijk schitterende leven te delen met al zijn zogenaamde Tegenstrevers, even goed als met zijn vrienden, geliefden en andere Medestanders. Want hij wist nu iets wezenlijks. Hij wist dat er feitelijk noch wit noch zwart bestond, alleen een onsterfelijke kracht, die zichzelf in beweging diende te houden, alles ondergeschikt makend aan het leven en aan de veelheid van dat leven. En hij wist dat er geen tijd bestond. Evenzeer was zijn gewone begrip van ruimte voorgoed veranderd.

Het Ritueel van de Doodvorsers

(...)

-Krijg ik tijd genoeg?

-Je handlangers werken er hard aan. Jij zelf ook?

-U vertrouwt me niet.

-Jij vertrouwt je zelf niet.

-Hoe komt u daarbij?

-Denk er maar over na.

-Ik ga beslist succes hebben. Met of zonder uw hulp.

-Als jij alles alleen kan, waarom kom je dan hier?

-Ik wil alleen weten of ik tijd genoeg krijg.

-Goddelijke tijd genoeg, gewone tijd misschien niet.

Gaosar was even opgelucht om Karnk en Ishsti terug te zien, als omgekeerd. Het hele gezelschap zat met trillende handen en een bonkend hart, nadat de wederzijdse avonturen waren uitgewisseld. Gaosar had een hoge prijs moeten betalen voor de oorlogskaarten, maar ook Karnk en Ishsti hadden slechts op het nippertje het vege lijf kunnen redden.

"Alles ging perfect, precies zoals we het bedacht hadden," vertelde Karnk. "Die magazijnmeester had netjes de balen linnen klaarliggen en ik was bezig om de vaten olie af te laden. Vol blije verwachtingen klopten mijn zweren, zag ik me toch ineens het bekende smoel van Mani opduiken, die iets kwam ophalen bij die man. En hij zag *mij*. Ik schrok me lam maar het rare was, dat Mani zich ook lam schrok. Allebei keken we de andere kant uit. En daarna was-t-ie weg! Vroeg ik zo terloops wat over Vuurlanders aan die magazijnmeester. Nou, die kerel pakte meteen uit, zeg."

Diens functie had de Shir-magazijnmeester bepaald geen windeieren gelegd, want hij droeg over allebei de oren fraaie kapjes van flinterdun gedreven goud. Hij zette de handen in de zij, een gebaar van suprematie, dat men nooit bij Bindi zou zien. Zijn pink-en ringvingernagels waren heel lang, een demonstratief teken, dat de man zelf nooit lichamelijke arbeid hoefde te verrichten. Zijn ordinaire accent stond helaas in een onevenwichtige verhouding tot zijn uiterlijke statusornamenten. Ishsti en Karnk luisterden met toenemende verbazing naar zijn informatie.

"Kweeniet wat zullie de hoge baze voor dienste bewijze, maar dat punthoofd haalt hier elke halleve maan een vracht met durigheid en

zwaarte weg. D'r is bove altijd een hoop drukte en narigheid voordat ze komme en een rare rust as ze weer weggezweefd benne in hun dure luchtwage. En dat gaat zo al sinds de koning betoverd is. 't Staat ons hier benede niks aan. Wij benne niet zo slim as de Rishe misschien, maar ook niet helemaal dom. Ik doe wat me wordt opgedragen, maar ik vertrouw het noppo."

Wat Mani's vreemde opdracht ook mocht zijn, Karnk had de zijne. De kelder was smerig en donker, maar vlakbij het trappenhuis, waar de beheerder een kantoor had, stonden verschillende flambouwen in houders aan de muur te walmen. Karnk had Ishsti een teken gegeven en zijn tengere metgezel was al onopvallend in de richting van de kelderuitgang gelopen. Er stonden nog twee vaten op de lastwagen, de andere waren langs de muur gezet, vlak naast de balen linnen. Karnk tilde een vat op om het naar de laadrand van de wagen te rollen, maar ongelukkigerwijze (of was het geen toeval?) brak één van de hoepels van het vat. De duigen bogen uit elkaar en de olie begon rijkelijk te lekken. Karnk vloekte en rolde het laatste vat naar de rand. Hij klom van de wagen af en zette het vat op zijn sterke schouders. Gleed hij echt uit? In ieder geval was de keldervloer echt glad geworden en de reus zwierde met het vat op zijn nek vloekend alle kanten uit. In een ongecontroleerd gebaar veegde hij met een elleboog langs de muur en één van de fakkels viel op de grond. Karnk botste met zijn zware achterwerk tegen een ander vat en daar braken ook twee hoepels van stuk. De reus viel glibberend ondersteboven. Het olievat beukte stuiterend op het deksel van weer een ander vat, dat ook al verbazingwekkend makkelijk in duigen viel. Een paar van de dure balen linnen werden doordrenkt met olie en onder de geschokte ogen van de magazijnmeester en twee bedienden vatte de stof direct vlam. Karnk was inmiddels overeind gekomen en rende tierend en schreeuwend naar de aarzelende kerels toe. "Wèg! Naar buiten!" beval hij met zijn stentorstem. "Dadelijk verbranden we hier levend!"

Misschien hadden vier goed samenwerkende mannen het beginnende brandje snel kunnen doven, maar Karnk zaaide zo'n paniek, dat er geen samenhangend handelen op gang kwam. Het doordrenkte linnen gaf bovendien een smerige, zwarte rook af, die vertoon van dapperheid niet aantrekkelijk maakte. In zeer korte tijd brandde het hele magazijn en trok

het vuur door het trappenhuis naar de volgende etage. Karnk en Ishsti stonden in grote spanning buiten te kijken naar de ravage die ze hadden aangericht. Overal werden ramen opgeschoven en doken er Rishe naar buiten, die hun manakonda's hadden ingeschakeld. Daardoor kwam er echter een enorme luchttrek op gang, die het vuur met een fatale snelheid om zich heen deed grijpen. De rookwolken waren zo dicht dat Karnk en Ishsti niet konden zien wat er op de bovenste etage gebeurde.

"Vooruit!" gromde Karnk. "Wat is, dat is. Gaosar kan goed op zichzelf passen. Laten we als hazen wegwezen hier."

Hun via Tirt bestelde glijwagen was op tijd, maar het wachten op Gaosar zou tergend lang gaan duren...

De kruidenwijn en de fazantenpoten, die de paleisbedienden aandroegen, waren meer dan welkom om wat restanten angst weg te spoelen en te knagen. Siri had haar ogen niet van Gaosar af kunnen houden, maar steeds als hij naar haar keek, draaide zij vlug haar gezicht af. Karnk zat als gewoonlijk met volle mond te praten.

"Van die gore rook kreeg ik een smaak in mijn mond, alsof ik een hele tijd niet gepoept had," illustreerde hij pakkend.

"Da's nou zo te zien een hoop verbeterd," zei Tipo.

"Ik verdien ook een hoop lekkers," grinnikte Karnk. "Ik heb heel hard gewerkt. Vriend en vijand zijn het eens over mijn fraaie manoeuvres!"

"Heb jij dan vrienden?" grijnsde Tipo terug.

"O, gaan we zo praten?" riep Karnk tussen twee vette happen in. "Met zulke vrienden als jij, kleine roetmop, heb ik inderdaad geen vijanden nodig!"

"Flink ventje is die Karnk toch, hè?" vroeg Tipo aan de geamuseerde omstanders, die maar al te blij waren, dat er even gelachen kon worden. Tirt kon nog niet echt ontspannen meegenieten: "Goed, goed, jullie actie tegen het Mengkantoor is, hoe onwaarschijnlijk ook, volledig succesvol geweest. Ternauwernood kan mijn geest bevatten, dat één van de pijlers van ons grootse rijk onderuitgehaald kan worden door de vastberaden inzet van slechts drie mannen. Mijn zenuwen zinderen nog van de opwindning." Ternauwernood beheerste hij zijn emoties. "Laat ons echter nooit onze Tegenstrever onderschatten. Zijn verstandelijke vaardigheden worden bovendien nog verre overtroffen door zijn magische. Wie zou

niet onzeker worden bij de gedachte aan een confrontatie met Kerko's buitengewone demonen?"

Tirts woorden brachten de aanvankelijke juichstemming terug tot een onbehaaglijke aandacht. "Kerko zal met zijn volledige drift naspeuringen gaan doen. Natuurlijk zal Karnk's postuur hem overal verraden. En wat mij betreft: Kerko wantrouwt mij al langer bitter. Hij doet er al alles aan om van mijn hoge functie een dodelijke val te maken. De komende Raadszitting wordt één grote slachting. Men wil zondebokken zien, schuldigen en verantwoordelijken. Het enige lichtpunt dat ik zie, is dat ze mijn superieur Eichhor als Hoofdbeheerder van het Mengkantoor zullen willen kwellen met een verbanning naar een dubieuze post in het oorlogsgebied. Zijn Onderhoofduitvoerder maakt dan straks promotie. Zo word ik straks de hoogste assistent in rang. Hoe zal men echter met argusogen op mij gaan letten!"

Ishsti stond op en liep zichtbaar ontspannen naar een vitrinekast met fraaie geblazen glazen kruiken.

"Kan ik?" vroeg hij Siri om toestemming. Ze gebaarde uitnodigend en Ishsti schonk zichzelf een beker Spoziedrank in, een beroemde opwekkende kruidenmelange uit de heuvels aan de Gondarkant van de Fartwoestijn. Hij schudde zijn opgeheven vinger in een waarschuwend gebaar en zei scherp: "Laten we de essentie van de hele confrontatie niet uit het oog verliezen."

"En wat beschouw jij dan als de essentie, Ishsti?" vroeg Tirt vrij rustig, kennelijk zonder zich aangevallen te voelen.

"Bereid zijn om je Tegenstrever te ontmoeten, omdat alleen hij je kan dwingen om je ware karakter te tonen."

"Dat is ontegenzeggelijk waar," bevestigde Sugatha. "Zo is het ons geleerd. Zo staat het in de boeken van de Sterrenheer. 'Niets groeit zonder druk.' Maar Kerko jaagt ook mij een diepe angst aan. Zijn demonenverzameling is naar het gerucht gaat, de meest schrikwekkende die ooit enige Rishe aan zich gebonden heeft..."

Ishsti verhief zijn stem een beetje. Hij klonk plotseling teleurgesteld alsof hij meer inzicht en dapperheid verwacht had: "Niet de demon is onze vijand. *Hij* strijdt immers een open strijd. De angst voor het demonische, dat is de ware vijand. Dat is die valse wurghand om je keel, die verraderlijke, ongrijpbare stillegger. Pan Tirt, jij voert in je eentje een

bittere, geluidloze strijd met je angst. In het duister van je gepieker vergeet je hulp in te roepen. Deel je vrees toch! Bespreek de zaak met je bondgenoten. Jouw eigen angst is namelijk de beste bondgenoot van de demon! Hij wacht rustig af tot je bevend en in verlamme paniek jezelf aanbiedt voor zijn maaltijd. Pan, je hebt je zelf heel waardevolle medestanders bezorgd. Zelfs kun je een beroep doen op twee zeer hooggeboren vrouwen. Is dat niet genoeg?"

Tirt keek inderdaad opgeluchter. Hij haalde een paar keer diep adem en er leek een grote last van hem af te vloeien, toen hij de kring rondkeek. Niemand weerlegde Ishsti's vaststelling. Ishsti wendde zich tot de drie buiteneilanders: "Het enige wapen tegen demonen is de waarheid over hun eigen angsten, die hen in het demonische gevangen houden."

Tipo stond opgewonden op.

"Hoe kunnen wij eenvoudigen van geest iets begrijpen van zulke wezens?" vroeg hij, ten prooi aan diepe twijfels.

"Allereerst moet je weten dat het demonische hetzelfde verheven levensrecht heeft als zijn zuivere tegendeel, het heilige," antwoordde de Tekenduider. "Wat zou het witte zijn zonder het zwarte? Men meet en vergelijkt zichzelf met het andere. Het zwarte is een vitaal onderdeel van het heelal. Bedrieg jezelf niet met je verlangen naar eeuwige vrede. Eeuwige stilstand is dood. Denk aan de onzin van de Gonds. Zij menen dat hun doden verder leven op een hemels veld zonder ooit nog zorgen te kennen. Ach! Hun hoop is slechts een doodse uitstalling van onbeweeglijk aardewerk in hun absurde graven. Waar komt alle beweging vandaan? Wat is de kern van het leven anders dan de adem? Die komt erin en gaat eruit. Beweging! Nu is het noodlot van de demon dat hij niet wil bewegen. Hij verbindt bewegen met veranderen, veranderen met groeien en groeien met pijn. Pijn van eerdere slechte ervaringen. Hij wil niet meer in een lichaam terug om nieuwe risico's te lopen. Hij haat diegenen die dat *wel* durven ondanks het weten van die pijn. Want hij haat zichzelf om zijn eigen angst. Snap je?"

De wangkrullen van Ishsti schudden heen en weer op de maat van zijn bevlogen woorden. Siri en Sugatha zaten te knikken, maar voor de drie continentale reizigers was dit allemaal volstrekt nieuwe kost, die ze met een kleur op hun gezicht in probeerden te nemen. Ishsti vervolgde: "De demon verdringt zijn marginale herinneringen aan gelukzaligheid van het lichamelijke genieten. Hij wil het goddelijke gezang van de stembanden

niet meer horen, noch de smaak van het fruit proeven. Hij houdt een miezerig bestaan op gang met het wegzuigen van wat levensenergie van de meest angstigen onder de levenden. En zijn toekomst is saai, saai, dodelijk saai. Hoe machtig hij ook wordt, vreugdevol is die macht nooit. Altijd ontbreekt er de liefde aan. Altijd is hij alleen. Slechts de levende mens kan zich delen met een geliefde, met een kameraad. De demon is steeds in strijd met zijn mededemonen om de kruimels gestolen levenskracht van de levenden. O, had hij toch de durf om uit zijn hel te treden in het licht van de zon op het strand, te baden in de warme oceaan, te eten van de verrukkingen van ons heerlijke, zo gevarieerde paradijs. Snap je jouw kracht, Tipo, de macht van jouw levenswaarheid boven zijn armzalige overlevingsinstinctjes?"

Ishsti nam een paar flinke slokken om zijn droge keel te spoelen. De oude man had zichzelf in vuur en vlam gezet met zijn eigen verhaal. "Leer dus dat zwarte kennen, vrienden," bromde hij. "En vertrouw dan op jezelf. Want luister! In deze strijd is eenieder van ons alleen. Er is geen werkelijke hulp van buiten. Er bestaat niet zoiets als een God buiten ons! Alle legenden daarover zijn slechts een mensenverzinsel om begrip en dankbaarheid over hun afkomst in woorden te vatten. Zo. Punt. Het is nog vroeg in de avond maar onze geesten zijn reeds overvol, bijna te vol. Laat ons over luchtiger zaken spreken. Sar Bartas, uw gulp staat open." "Ja, dat doe ik voor de sfeer," zei Karnk serieus, terwijl hij gorgelend zijn mond spoelde met de kruidenwijn. "En verder, Danil, dat Tegenstrever-verhaal is wel mooi en fijn, maar daar is dan ook alles mee gezegd." "Het leven zit vol onbegrepen observaties, Karnk," antwoordde Ishsti met een milde glimlach. "Jij zal wel weer andere wijsheden hebben opgedaan in jouw leven."

"Zeker wel," stapte Karnk in. "Ik zit bijvoorbeeld aan die Mani te denken met zijn rooftochten naar het Mengkantoor. Met een luchtwagen nog wel! Ik denk me suf. Die lui hebben mij flink voor de gek gehouden, dat is zeker. Zich als een zootje armoedzaaiers voordoen en ondertussen! Die Oerbash is een hele handige bedelaar. Dat op zijn minst. En misschien is-t-ie wel een betere tovenaardan dat hele happie Rishe hier. Want waarom kopen ze hem anders af? Nee, 't is een slim maar griezellig baasje. Zijn enige zwakke plek is dat hij de hele tijd door aandacht en bewondering wil voor zijn babbels. Eén woord van kritiek op hem en hij staat zich een wateruur lang goed te praten en te rechtvaardigen. Kijk, ik

moest soms wel es lachen om zijn grapjes maar hebben jullie hem ooit om mijn grappen horen lachen? Nou, ik niet. En ik haatte die rotstreken, die hij naar Tipo heeft uitgehaald. Had hij mij eens moeten doen! 't Klinkt mooi als hij Tipo dan zo'n schitterende persoon noemt, terwijl hij 'em net daarvoor in de fik probeerde te steken. Kijk, Tipo *is* schitterend. Daarom ben ik zijn vriend. Maar die Oerbash is mijn vriend niet en dat wordt-ie niet ook!"

"Als Oerbash je weer te keer hoorde gaan, zou hij, denk ik, iets over afstand nemen zeggen," zei Gaosar aarzelend. "Iets over eerst je woorden wegen. Kijken waar ze vandaan komen."

"Daar heb je Gaosar weer!" foeterde Karnk. "Die heeft zich als een oefening in afstand nemen de helft van zijn zuurverdiende vermogen laten aftroggelen door die Mani met zijn bijdehandte punthoofd. Knap hoor!"

"Jij twijfelt altijd aan alles en iedereen," beschuldigde Siri nu Karnk. "Hier! Het gewelddadigste wezen van de gehele planeet aan het woord: een vrouw met verstand!" pareerde Karnk, die op temperatuur kwam. "Liever sta ik hier twijfelend dan dat ik daar misleid en misbruikt lig! Snapt u het een beetje? Die Oerbash is jullie straks allemaal te vlug af. Maar waar is waar, ik heb ook wel wat van hem geleerd. En hij heeft ons met die spuugdemon uit de penarie gehaald. Maar aan de andere kant heeft hij Gaosar met opzet die Bersengval ingestuurd. En hij heeft vanzelf zich ruimschoots voor zijn drie dagen werk laten betalen. En nu? Wij hebben door de brand zijn handeltje met het Mengkantoor verklooid en reken er daarom maar op dat-ie op ons gaat dwarsliggen. Ik heb liever met die Shirtovenaars te doen dan met hem. Jullie Shir hebben tenminste nog allemaal rare frustraties, waardoor een slimbo als ik jullie om de tuin kan leiden, maar Oerbash heeft van geen enkele moraal last. Ik voor mij verdwijn liever zo snel mogelijk van dit hele eiland af."

"Er zijn ook een aantal Rishe die Oerbash wantrouwen," zei Ishsti bedachtzaam. "Dat hij de Raad voor gek gezet heeft, ach, dat is niet zo'n probleem. Daar waren ze aan toe. De meeste leden moesten trouwens zijn gelijk op vele fronten toegeven. Maar wat moest hij in het koninklijk paleis? Dat baart ons zorgen. Stormvogel Horkan haat hem. Als Oerbash weer in bereik van zijn vervormer opduikt, zal hij zonder bedenkingen vuren. Is het niet zo, Tirt? Lino?"

De aangesprokenen bevestigden Ishsti's verhaal volmondig.

"Er is nog een gerucht...," monkelde Tirt voorzichtig. "Ik aarzel of ik dit vertellen kan... Nu ja, ik heb al eerder een belofte geschonden. Ik eh... kijk, het zit zo, dat eh.."

"Kop op Tirt," stimuleerde Karnk. "Ga anders eerst even een beetje liggen, je weet nooit."

"Ik zeg het al, wees maar niet bang," bitste Tirt. "Het gaat erom dat het Genootschap van de Doodvorsers soms geheime zittingen houdt in de tempel van het Huis van Onderzoek. Die maakt deel uit van het grotere complex van de Zonnetempel. Eichhor heeft immers alle bevoegdheid om die ruimte te gebruiken. Daar worden ook wel magiërs van buiten ons Rijk uitgenodigd om hun vaardigheden te demonstreren. Oerbash eh..., ik heb het idee, dat hij daar vaak bij is."

Ishsti float. "Behalve een bekwaam onderzoekstechnicus is onze Tirt ook bekwaam in meer sociale onderzoekjes."

"Intriges en spionage, kun je dat rustig noemen," vulde Sugatha aan. "Hij heeft kritiek op al dit soort gewoonten van andere machtshongerigen in de Huizen, maar zelf betaalt hij ook allerlei lieden om hem van informatie te voorzien."

"Hoe kan ik anders?" snauwde Tirt. "Ik probeer alleen te overleven in mijn functie. Elke hoge assistent heeft extra oren en ogen nodig in deze tijden."

"Stil maar, Panneman, we vallen je niet aan," zei Sugatha. Siri hief verrast haar hoofd op, toen ze Tirts nieuwe koosnaampje hoorde vallen. Toen Sugatha zich realiseerde wat ze gezegd had, bloosde ze waarschijnlijk tot in haar bilspleet. Tirt zat met een knalrood hoofd naar de vloer te staren.

Karnk was als vanouds zonder mededogen: "Ja, Panneman, vertel nou maar meteen de rest ook. Dat van gisterennacht hoeven we verder niet te weten, hoor. Dat zien we wel aan je rooie kop. Maar eh, waarom vertel je dat van Oerbash en die Doodvorsers tempeldienst?"

Tirts geestelijke groei van de afgelopen dagen was direct meetbaar aan zijn herstellingsvermogen. Hij had slechts vier diepe ademhalingen nodig om weer over te kunnen gaan tot de (wan)orde van de dag: "Ik meen dat er vandaag tegen zonsondergang een zitting zal plaatsvinden. Of er is niemand, vanwege het schandaal van de brand, of ze zijn er juist allemaal, om hun positie nader te bepalen. Kerko is er, Eichhor zeker en

Oerbash ook, heb ik me laten informeren. Er zijn wel wat meer Rishe die beloftes van geheimhouding naar hun eigen Genootschap schenden."

"En? Waarom vertel je dit? Wat heb je in gedachten?" drong Gaosar aan.

"In mijn functie kan ik toegang verkrijgen tot de betrokken ruimte op een wijze, die ..., nou ja. Er is een af luister gang. Ik zeg het, maar jullie moeten goed begrijpen dat ik geen dag meer leef, als dit verraad Nozer of zijn Onderuitvoerder Balgox Wyldo ter ore komt."

"Maar je bedoelt dat we zo te weten zouden kunnen komen, hoe onze voornaamste Tegenstrevers reageren op de brand en wat de positie van Oerbash daarin is?" vroeg Gaosar.

Siri stoof op: "Gaosar, je gaat niet weer zoiets krankzinnigs ondernemen! Het is genoeg! Genoeg! Je leeft nog en dat is me nog een wonder. Ik zou kunnen proberen om jullie het paleis van de koning in te krijgen om met mijn grootvader te spreken. Dàt kan zin hebben, maar wat je nu voorstelt niet. De Doodvorsers zullen onmiddellijk zo'n schending van hun geheimen bestraffen met de gruwelijkste magie. Ik wil dat jullie ophouden met dit soort gepraat. Gewoon stoppen met jullie krankzinnige ondernemingen. De brand in het Mengkantoor zal op termijn het hele leven op de eilanden veranderen. Laten we daar toch genoeg mee nemen!"

"Misschien, misschien wel ja..." krabbelde Gaosar terug.

Over zijn hoofd heen ontmoetten de ogen van Tipo en Karnk elkaar. Tipo knikte heel lichtjes met zijn voorhoofd in Siri's richting en Karnk antwoordde met een oogbeweging richting Gaosar. 'Die twee hebben wat met elkaar' zeiden hun ogen. 'En daar gaat nog een hoop gedoe van komen,' zei Karnk's gelaatsuitdrukking.

"Tirt zou het niet voorgesteld hebben als hij geen veilige manier wist," zei Ishsti uitnodigend naar de aarzelende Rishe.

"Die weet ik ook," bevestigde Tirt.

"Ik weet niet of *ik* dat allemaal wel weten wil," bracht ineens Tipo in, die de hele tijd zwijgzaam en in zichzelf gekeerd had zitten luisteren. "Ik heb me met een duidelijk doel verbonden: met Benk Benko naar Majeste. We hebben inmiddels de kaarten, die we wilden hebben. Ik heb hier zwetend en biddend de hele middag zitten wachten en daar heb ik nu schoon genoeg van. Morgenochtend in alle vroegte komt Benko's bark aan in de haven. Hij heeft ons een paar dagen respijt gegeven, maar hij zit op hete kolen. Hij heeft ook zo z'n informatiebronnen. Wie weet hoever ze al zijn

met die vervormersbom? Weet je, ik heb hem mijn gezelschap beloofd, wat jullie ook allemaal van beloftes vinden. En ik ga nou geen risico's meer nemen. Ik zit hier alleen maar te wachten tot ik Gaosar's kaarten kan kopiëren en dan wil ik met mijn hele lijf intact naar Benko."

"Je bedoelt met je hele lijf intact naar eh..., naar eh, naar dat vieze gore vrouwtje?" peurde Karnk meteen naar Tipo's zwakke plek. Die vloog op: "Ik hoop dat die Shir-slayers je te pakken nemen en je terugsturen met een hersenamputatie. Wat ga ik dan van jou genieten, Karnk!"

"Ai, ik dacht dat ik je enige vriend op de hele wereld was?"

"Vast. En wat fijn voor je dat ik meestal lekker dicht bij je in de buurt blijf! Maar helaas vertrek ik morgen met Benko naar Majeste. Wij gaan op de kaarten uitzoeken om welk laboratorium het gaat en daar gaan we op af. Ik neem aan dat we elkaar niet terugzien op Bonewits? Maar waar dan wel?"

"Zolang ik niet zeker weet, waar Oerbash staat, ga ik niet naar zijn boot kijken op Bonewits," besloot Gaosar. "Het zekerste is nog de haven van Zolui op Bayin. Daar zijn we aangekomen en vandaar kunnen we weer teruggaan."

"Wil je dan terug, Gaosar Ouran?" vroeg Siri. Er was in haar stem een onbestemde klank van verlangen. Gaosar leek flink met zijn figuur verlegen. Een uitspraak van Oerbash flitste door zijn hoofd: 'Wat een ontzagwekkende kracht heeft de valse vrees, hoe meelijwekkend zijn zijn slachtoffers!'

Het was net of iedereen wachtte op een verlossend woord uit zijn mond, alsof iedereen precies wist wat er gezegd diende te worden. Maar zijn geest was blanco geworden. 'Waar komt mijn vrees nou vandaan?' dacht hij krampachtig maar het bleef bij een kwellende vraag, want voor het echte antwoord was zijn geest te bang...

"We kunnen hier afspreken," zei Karnk. "Ik dééd net alleen maar een beetje alsof ik bang was. Ik dacht dat ik het alleen maar tegen die Kerko moest opnemen en nou heb ik dadelijk ook die Tat tegen me ingenomen. Maar vooruit, iedereen heeft hier zo te horen zijn eigen kleine angstjes en schrikjes, dus ik accepteer de mijne ook maar. Kom op, Tirt, ik ga met je mee naar dat tempeltje van je, als jij de weg wijst. Nog meer vrijwilligers?"

Gaosar stak zijn hand op. "Vooruit dan maar."

Ishti stond op en zei: "Ik ga de stad in. Ik heb ook zo mijn manieren om dingen te weten te komen. Het lijkt me goed als we hier weer allemaal de nacht doorbrengen. Ik heb alle vertrouwen in ons verbond."

Hij knikte en sprak toen rechtstreeks de ongeruste Siri en Sugatha aan: "De bal rolt. We bewegen allen van ver naar nabij. Ik ben getuige voor jullie gevoelens, die ik vanmiddag heb waargenomen. Vertrouw maar op de goedheid van het leven. En heel praktisch, willen jullie onderzoeken hoe de toestand van de koning is? Majeste is stap Eén, maar het paleis zal stap Twee moeten worden."

Wat er ook verder gedacht mocht worden in alle verschillende hoofden, het handelen kwam in harmonie. Het was schitterend, bladstil weer buiten. Ver weg stond er nog steeds een hoge zwarte rookpluim in de lucht. Er zou inmiddels wel heel veel kostbaar zaad ontdood zijn in de koelkluizen van het Mengkantoor. Tirt gebruikte weer zijn luchtwagen om naar de noordoostelijke kant van de stad te vliegen. Om geen argwaan te wekken liet hij het voertuig dalen op een open plek in de jungle, die de hellingen daar overwoekerde. Tirt wees: "Daar verder ligt de Zonnetempel, het meest magistrale bouwwerk van de Shir, groter dan het paleis van de koning. Er is geen Rishe of priester, die er alle geheimen van kent. Veel geleerden hebben er wonderen verricht en naderhand hun vaardigheden mee hun graf in genomen. Onze kennis is aan het degenereren, omdat we tegenwoordig te eenzijdig naar specifieke kunsten zoeken. De weertovenaars hebben grote macht gekregen, net als de Doodvorsers, die naar het eeuwige leven zoeken. En dat is ten koste aan het gaan van vele andere zaken..."

Na een half uur lopen kwamen ze op een klein plateau, van waar ze een goed uitzicht op de tempel hadden. Het geelwitte tempelcomplex was indrukwekkend. Het lag hoog boven de zeespiegel. Deels waren de muren overwoekerd door een onoverwinnelijke klimplant. Zorgvuldig hadden tempelwachters echter de laatste lengtes tot aan de bovenkant van de muren van blad en stengels ontdaan om mogelijke indringers te verhinderen om zo naar boven te klimmen. Aan beiden zijden van de tempel stortte een smalle waterval naar beneden. In het regenseizoen zou die uitgroeien tot razende, verwoestende modderstromen, nu ruiste het water als een lieflijke muziek de jungle in. Ze daalden af naar een aan

zoekende ogen onttrokken richel. Een klein paadje scheen daar naar de zijkant van de tempel te leiden.

"De zitting is al aan de gang," zei Tirt. "We gaan naar binnen via een geheime ingang, via de dodeningang. We moeten opschieten voor het te donker wordt."

Het uitzicht werd zo tijdloos prachtig, zo adembenemend dat ze even moesten stoppen om rustig om zich heen te kunnen kijken. Het wijdse vergezicht op de grootse drielingstad Gondar en het majestueuze paleis was even overweldigend als de duizendkleuren jungle onder hen, reikend tot aan de azuurblauwe zee. Onmeetbaar ver in zee stond een oranje rode horizonlijn. De zonsondergang ging alle beschrijving te buiten. Naarmate het donkerder werd, raakten alle bomen en struiken om hen heen vol met dwaallichtende glimwormpjes.

Lager op de hellingen onderscheidde zich het licht van verschillende vuren, waar stukken bos werden afgebrand door Bindi boeren om akkerland te verkrijgen. Vogels jubelden hun dankbaarheid over deze heerlijke dag weer uit in een overstelpende veeltonigheid.

Tirt gebaarde: 'Opschieten!' en gaf zelf het goede voorbeeld. Zweet gutste van hun lichamen en de eerste golven muskieten vielen op hen aan. Tot hun grote opluchting vond Tirt direct de deur, een houten constructie, die met koperen platen was verstevigd. Het koper zorgde bovendien voor een perfecte camouflage omdat het veeltintig oxiderend groen was uitgeslagen en zo nauwelijks in de begroeiing van de tempelmuren opviel.

Tirt gebruikte een bezwering om de deur te openen. Gaosar vroeg maar niet naar de aard van de bezwering want er was een tergende wind van onbehagen langs zijn gezicht gestreken bij de eerste klanken uit Tirts mond. Ze kwamen in een muf ruikend portaal, dat hen op uiterst onplezierige wijze aan onaangename vormen van doodgaan herinnerde. Tirt haalde een halsketting van edelstenen onder zijn tuniek vandaan en maakte er tekens mee in de lucht. Gaosar had zich uit puur lijfsbehoud in een strak rozenveld gehuld en ook Karnk naast hem stond onafgebroken zijn naam te mompelen. Hier waren krachten aanwezig, ouder dan de mensheid. Mogelijk was zelfs de tempel juist op deze plaats opgericht om die krachten gunstig te stemmen jegens de menselijke bewoners van

de stad. Gespannen en bepaald niet zonder vrees keken ze naar hun strijdmakker.

"O, eerloze broeder," mompelde Tirt tegen de lege mufte ruimte. "Laat mij door. Ik ben mijn hart."

Hij wenkte Karnk en Gaosar, die met een fel kloppende keel in het portaal stonden.

"Doe jullie schoenen uit en besas je blote voeten, snel, snel," fluisterde hij tegen de verbaasde mannen. Tijd voor een waarom was er kennelijk niet en de mannen voldeden stil aan de opdracht, terwijl Tirt kritisch toekeek en aanwijzingen gaf: "Je hele voet natmaken, wrijf ze rondom in. Goed, goed. Het zout trekt de waakdemonen aan. Ze gaan naar de plaats waar je sas is neergevallen en als ze achter je aankomen blijven ze hangen in je voetafdrukken op de grond. Kom nu, vlug door naar de glijkoker."

Ze renden achter elkaar aan door lange, sporadisch met olielampjes verlichte verlaten gangen, die leken te spiralen naar een ongewis middelpunt. Gaosar verbaasde zich al nergens meer over. Tirt stopte plotseling voor een donkere nis en duwde tegen een hoge ronde vorm in het midden ervan, iets dat er als een grote urn uitzag. De vaas draaide weg op een verborgen scharnier en onthulde een zwarte buis. Tirt ging op de rand zitten en zei: "Doe als ik en volg me."

Hij trok zijn knieën op, omarmde ze en boog zijn hoofd wat. In die houding liet hij zich naar binnen zakken. Karnk dook achter hem aan en Gaosar volgde in een stemming van wezenloos, gedachteloos vertrouwen. Deze gebeurtenissen waren zo ongerijmd dat alleen overgave hem ergens kon brengen. Boven hem hoorde hij de urn terugschuiven en onder hem hoorde hij de beurse ploffen van neerkomende lichamen. Direct daarop viel hij ook op een dik tapijt in een schemerige, lage ruimte.

Tirt haastte zich alweer verder, door een lage bamboedeur naar het volgende vertrek. Hij wees op een lange spleet over de hele breedte van het langwerpige vertrek waarin ze waren aangeland.

"De tempelzaal van de Doodvorsers," meldde zijn geluidloos bewegende mond. Karnk moest flink bukken om iets te kunnen zien. Gretig boog Gaosar voor de spleet. Hij keek in een immense hoge op het eerste gezicht lege ruimte. Deze werd verwarmd en verlicht door veelkleurige vlammetjes, die brandden op het blauwzwarte oppervlak van elf in een

cirkel opgestelde olievaten met de doorsnee van een manslengte. Ver weg klonk een lichte melodie van cymbalen en klankschalen. In de tegenoverliggende tempelwand zwaaiden twee oranje houten deuren met een gouden beslag langzaam open. Breedgeschouderde Rishe-novieten in orangerode gewaden, gewapend met lansen, duwden hen verder open en onthulden een kleine processie van zes al wat oudere jongens die op rode kussens bizarre apparatuur meedroegen. Gaosar herkende de attributen niet die om hun lijf heen geknoopt zaten, noch de aard van de meeste instrumenten. Vanuit het voorhof liepen de jongens verder de tempel in en recht onder de muurspleet stonden ze stil. Een oude kalende man met bruine wangkrullen en een grijze snor kwam achter het groepje binnen en stak enkele bokaal met mirre aan. De scherpe lucht vulde binnen luttele tijd de hele tempel. Gaosar ervoer een onverwacht gevoel van tijdloze vrede. De priester voedde een onbekende offergave in de diepe mond van een dof zwart oogloos hoofd, dat op een gouden voetstuk in het midden van de tempelruimte stond. Direct gloeide er een mat, diffuus licht uit een onbekende bron op. Daarna maakte de zeven drie buigingen en trokken zich terug op een laag platform. Tirt stootte Karnk en Gaosar aan en wees. Inderdaad konden ze toen buiten de lichtkring van het tempelvuur enkele rijen Rishe ontwaren, die in doodse stilte naast elkaar zaten op kleine meditatiekussentjes. Bij het vuur stonden twee bekende gestalten. De ene was Rish Palo Kerko. En de ander was Oerbash.

Er ging een diep gevoel van weemoed en teleurstelling door Gaosar heen. Een heel strak rozenveld om hem heen bood geen werkelijke beschutting tegen de oprukkende kilte van binnenuit. Liever had hij hiervan geen getuige willen zijn, wist hij. Wat Karnk gezegd had, was mogelijk waar. De combinatie van die twee zag er dreigend uit. Beiden hadden een sfeer van naargeestige onverzoenlijkheid om zich heen hangen. Toen Kerko het woord nam om de vergadering toe te spreken, duurde het lang voordat Gaosar en Karnk er iets van begrepen.

"Het vaste offer is gebracht!" oreerde de tovenaars met een volle stem.

"De altoosdurende vaste inzetting verbindt ons in onze belofte van Strikte Observantie. Uw trouw is de onvoorwaardelijke trouw, uw beloning is het eeuwige leven!"

Hij wachtte even en er klonk een gedempt gemurmur, alsof de aanwezigen de formule herhaalden. Oerbash ging twee keer van de ene voet op de andere staan.

"Die voelt zich toch niet echt op z'n gemak," fluisterde Karnk in het oor van Gaosar. Kerko ging op gezwollen toon verder: "Uit zorgeloosheid of onverschilligheid is er vandaag een diepe wond toegebracht in het Genootschapslichaam. De bewakers van de heilige bloedlijnen hebben hun falen al met de dood in het vuur bekocht. Rish Nozer Eichhor kunnen wij niet van verraad betichten, edoch zijn verantwoordelijkheid is op bedenkelijke wijze in diskrediet gebracht. In een nadere zitting zullen de dertien Slangendragers zich over zijn positie beraden!"

Overal werd nu gefluisterd. Sommige aanwezigen bewogen zich zo onrustig, dat het leek of ze op wilden springen om iemand te lijf te gaan. Ergens werd "Verraad!" geschreeuwd.

"Hang de beer op!" brulde een ander.

Gaosar keek aandachtig naar Oerbash. De Tat moest wel de indruk hebben dat de agressie uit de zaal voor hem bedoeld was, want hij stond kaarsrecht in een bijna onzichtbaar lichtschild. Zijn magische bescherming verhevigde kennelijk de woede van de Doodvorsers.

"Hang de beer op!" klonk er nu van twee kanten. Werd daarmee Oerbash bedoeld? Of Eichhor? Gaosar was ten prooi gevallen aan een onbestemde, maar tegelijk gloeiende zwaarmoedigheid. Hij voelde in welk gevaar de Tatmeester zich bevond. Een gezamenlijke magische actie van de Shirtovenaars zou hem vernietigen, hoe krachtig de kleine witharige man ook was.

'Ik kan met mijn vervormer zeker de helft van hen uitschakelen, voor ze van de verrassing bekomen zijn,' bedacht hij. 'Maar dan? Voor welke zaak strijdt Oerbash eigenlijk? Hoe kunnen ze hem van verraad beschuldigen, als hij niet eerst aan hun kant heeft gestaan? Waar heeft hij mij voor gebruikt? Heeft hij me alleen uit de klauwen van Onstens spuugdemon gered om me in te zetten als een bloedwapen tegen mijn vader? Werkt hij samen met Kerko?'

In gedachten zag hij zichzelf al de Rishe neermaaien, maar even sterk kwamen er fantasieën over gruwelijke betoveringen, die Kerko daarna op hem los zou kunnen laten. Die vrees werd gevolgd door beelden van een opgelucht ontsnappende Oerbash. 'En dan gaat die zich later handenwrijvend verkneukelen vanwege mijn ondoordachte en fatale driestheid...'

Het werden zichzelf herhalende dwangvoorstellingen in de geest, die hij dan weer even pathetisch verwierp met diepe angsten over onjuist

handelen. Het was een vreselijke verwarring van terugkerende bevroren herinneringen aan momenten, die hij liever wou ombuigen naar hun tegendeel.

'Verblind ik mij zelf nu door mijn innige dankbaarheid naar Oerbash? Gewoon omdat ik zo veel van die man geleerd heb? Of hoef ik niet eens ergens dankbaar voor te zijn, omdat hij me alleen ergens in gemanipuleerd heeft, omdat het *hem* goed uitkwam?'

Er verscheen hem weer een ander beeld voor ogen van Oerbash, die tegen Mani riep: "Doe alleen je eigen ding! Ik doe niets voor jou. Ik doe alleen wat mijzelf amuseert. Houd op met jezelf uit te sloven voor mij. Doe alleen je eigen ding!"

Gaosar werd zo in beslag genomen door zijn denkprocessen, dat hij niet eens gemerkt had dat er een andere Doodvorser aan het woord was. Het was een magere man met een open gezicht.

"Oussinnikap," wees Tirt. "Hij heeft alle rozentuinen in het paleis van de koning aan mogen leggen."

Het enige wat Gaosar opving was "... met de stroom mee."

Daarna stond er een ander op, een vrij jonge, robuuste vent met langharige manen als een leeuw. Hij was door het rumoer moeilijk te verstaan, maar allengs bedaarden de toeschouwers. "Dat is Xandor Fipilepi uit het Huis van Oorlog," fluisterde Tirt. "Hij stuurt in tijden van oorlog de koninklijke bark. Hij heeft veel gezag."

"...Waarom wel? Waarom niet? Vraag ik u," verstonden ze. "Deze Tat heeft de Kendo aan zich horig gemaakt zonder dat ze het zelf weten. Hij bespeelt de vrouwen en de doden. Maar streeft hij niet hetzelfde doel na als wij? Hij leeft al veel langer dan één van ons. Is zijn doodsmagie niet sterk gebleken? En profiteerden wij niet vaak van zijn kennis?"

"Je eigenbelang verdoezelt je logica aanzienlijk, Fipilepi!" schreeuwde iemand op de achterste rij. De aangesprokene verhief zijn stem: "Wij geloven in wetmatigheid en orde. Maar een paar onbekende avonturiers met wat verbeeldingskracht en ondernemingszin kunnen ons hele Genootschap machteloos maken. En juist die kwaliteiten hebben wij genegeerd. Zo worden we gevaarlijk geconfronteerd met afwijkingen die voor onze geoefende maar ingeslapen geesten onvoorspelbaar zijn geworden."

"Stel je punt, Schipper!" werd er ongeduldig teruggeroepen. Maar toen de Schipper eenmaal zijn punt stelde, was niemand er blij mee. Verderop

in de tijd maakte het natuurlijk wel veel duidelijk.

Het punt van de Schipper

- Ik aarzel of ik hen alledrie niet gewoon zal laten ombrengen.*
- Je laat je door onzuivere motieven leiden.*
- Ik?*
- En je laat je door raadgevers adviseren, die dommer zijn dan jijzelf.*
- U probeert me te provoceren.*
- Die moed heb ik opgegeven.*
- Soms vraag ik me af, waarom ik hier nog kom.*
- Niemand luistert nog echt naar je. Ze doen simpelweg wat je hen opdraagt.*
- Hoe ging dat dan vroeger?*
- Niet anders.*

De hoge tempelruimte leek z'n adem in te houden. Hoewel verwacht mocht worden, dat Kerko als Genootschapsvoorzitter de meeste macht zou hebben, was de aandacht van de Doodvorsers voor Fipilepi's woorden van een veel intensere aard.

"De orakels van het laatste jaar hebben ons geschokt en verbaasd," galmde de stem van de leeuwman. "En we hebben er weinig van begrepen. Terecht hebben we de Kendo bespioneerd. Hun machtshonger is genadeloos en op niet meer dan wellust gegrondvest. Een onbekende macht is ons te hulp gekomen bij de vernietiging van het Gieshe-ritueel. Al dat is ons voorspeld. Terecht hebben we tevens verspieters op de Zeer Oude Moeders in Bondoland afgestuurd. De stammen in het Oorsprongland zijn voor onze macht bevreesd, maar zijn evenzeer op onze ondergang gespitst. We hebben bewijs voor hun invloed op subversieve elementen onder de Bindi en we zullen daar met krachtige hand tegen op blijven treden. Hun haat tegen de Vader is spreekwoordelijk intolerant en hun geheime magie is voor ons moeilijk hanteerbaar. Hun weertovenaars vormen een permanent gevaar voor het welzijn op onze eilanden. We blijven ons tegen hun experimenten te weer stellen. Het orakel heeft ons die weg aangeraden. Evenzo hebben we de Pirti terecht geprovoceerd, omdat hun Schimdoden een krachtiger macht dan ooit zijn gaan vertonen. De levenden zijn er niet meer dan slachtoffers voor hun onbelichaamde voorouders geworden. Alleen de Shir kunnen die ziekte een halt toeroepen. De kracht van ons Rijk

overtreft immers die van al onze mee-en tegenstanders? Of is dat niet meer zo?!"

Fipilepi pauzeerde. De spanning in de zaal nam hand over hand toe. Kerko was iets opzij gestapt en stond als een toonbeeld van zalvend zwijgen in de vlammetjes van de brandvaten te kijken.

De Schipper ging door: "Maar de sterksten winnen niet iedere strijd, noch de snelsten elke wedloop. Het Koningsorakel heeft ons een toekomstige tijd van inertie aangekondigd. Ik stel echter vast, dat wij ons daar al middenin bevinden. Men heeft mijn interpretatie al herhaaldelijk betwist, maar ik herhaal wederom met kracht mijn standpunt. Het orakel verwijst absoluut naar een gedwongen zelffinkeer. Alleen zo kan de evolutie in gedrag en denken op gang komen, die het orakel nodig vindt voor onze aanpassing aan de nieuwe tijden. Dan zal ik nu mijn punt stellen."

Weer pauzeerde Fipilepi. De drie verborgen toeschouwers hingen ademloos met hun tollend volle hoofd tegen de geheime kijkspleet. De Rishe beneden waren onrustig, deels angstig, deels geërgerd.

"Schipper, is je maat half vol of half leeg?" riep opnieuw dezelfde kritische stem van één van de achterste rijen. Een ander vulde in dezelfde toon aan: "Verrijk je ons of besteel je ons, Schipper?"

"Het lot van ons land is met de koning verbonden!" gilde Fipilepi onverwacht hard en met hoge stem. "Het orakel voorzegt ons wraak! Wie heeft de koning bedreigd en uitgeschakeld? Dat is onze vijand. Alleen hij! Sla de gongen in het hele rijk!"

Gaosar begreep er niets van, maar het punt van de Schipper veroorzaakte een chaotische opwindning in de zaal. Mannen schreeuwden tegen elkaar en ondanks het krachtige taboe op lichamelijk aanraken gingen er zelfs twee Rishe bijna met elkaar op de vuist. Een zwaarlijvige man stond met opgeheven handen iets te eisen van Oerbash. Gaosar herkende de padachtige Rishe van Bonewits. Plotsklaps weerklonken er drie dreunende gongslagen. Kerko had achterin de tempel middels dit instrument de vergadering met grote kracht tot de orde geroepen. Zijn aansporing werkte. Toen echter iedereen zijn plaats weer innam, was Oerbash echter verdwenen. Tirt trok Gaosar en Karnk aan een mouw achteruit.

"Oerbash is weg," fluisterde hij. "Ik wil ook weg. Ik weet wat ik weten wil en ik vertrouw de situatie niet meer. Kom mee."

Gaosar aarzelde. Hij wierp nog een snelle blik naar beneden door de spleet. Links in de tempel waren zes kleinere jongetjes verschenen, naar schatting tien of elf maanjaren oud, die allen een stok, versierd met veren en koperen belletjes omhooghielden.

"Kerko heeft een harmonie-ritueel gelast," legde Tirt uit. "Mooi. Dat geeft ons de tijd om rustig te verdwijnen. Kom nou mee!"

Gaosar kon zich echter niet van het tafereel losmaken. Ook Karnk stond weer nieuwsgierig toe te kijken. De jongetjes begonnen in een strak gedisciplineerd evenwicht van stilstand en bewegen aan sierlijke rituele dansen. In een volmaakte balans vloeiden talloze verschillende klanken, bewegingen en gebaren ineen tot een indringende harmonie die ook de illegale toeschouwers op de galerij niet onberoerd liet.

'Zo wordt alles geordend en verankerd,' was een gedachte, die door Gaosar's hoofd dreef. De dansen met hun eeuwenoude traditie waren misschien zelfs al ontworpen door de eerste Shir die op de eilanden landden. Het proces verzinnebeeldde hoe de wetten van de Moeder, de Aardemoeder, de Tweede God, zich in eerbied en dankbaarheid bogen voor de wil van de Onzichtbare Eerste, de Vader. Gaosar voelde hoe een voornaam deel van zijn innerlijk verlangen zich moeiteloos voegde naar dit voor hem nieuwe concept: het eerbewijs aan de Vader. Tegelijk stormden er eeuwen ingeslepen Baktradities op dat verlangen af.

Op Capai en overal in het Oorsprongland, werd immers uitsluitend de Levengeefster geëerd, de Moeder. Mannen waren ooms, broers, moederzusterzonen of andere horige werkers, maar nooit vader! Een oude pijn sloop binnen: het beeld van de Oude Tsjorm-kalki Moeder die het vogelmanmes overhandigde aan zijn jonge zus Iria-Ut-Zoa. Hij zag weer hoe de schedel van zijn moeder naar Iria ging, hoorde weer hoe het woonrecht aan Iria bevestigd werd, zonder dat zelfs de twee zonen genoemd werden. Bovenal stak hem plotseling Tipo's diepe smart om Nisha. Hoe ondenkbaar het was op Capai dat een jongen het meisje van zijn keuze zou mogen vragen voor een verbintenis, zoals de Bindi en de Shir die kenden! Maar hoe zou de aarde minder zijn dan de zon? Hoe zou een vrouw minder kunnen zijn dan een man? Hoe zou een man minder kunnen zijn dan een vrouw? De wreedheid van het Kendo-offer in de Gieshe moederput was immers niet anders dan de manipulaties van het Mengkantoor met Shirvrouwen?

Hij haalde een paar keer diep adem en rukte zich los van het tafereel beneden in de tempel. Tirts hand trok dwingend aan zijn mouw: "Kom nu!"

Hij wachtte niet meer, maar verdween razendsnel uit de kamer. Gaosar en Karnk renden achter hem aan, terug, door gangen en geheime poortjes, een andere weg dan ze gekomen waren. Uiteindelijk droeg Tirt hun weer het bekende urineren-ritueel op en loodste hen toen via een andere deur het akelige demonenportaal in. Zonder tegenslag geraakten ze weer buiten. "Wat is dit voor een dodenpoort?" vroeg Karnk hijgend.

"Een dodenùitgang. Als er een ongewijd iemand in de tempel sterft, mag hij niet door de hoofdingang naar buiten gebracht worden," antwoordde Tirt, die zichtbaar opgelucht was, dat ze weer veilig hun missie volbracht hadden. In het donker en in een wolk van muggen zochten ze de weg terug naar de verborgen luchtwagen. Gelukkig gaf de opgekomen maan veel licht.

Onderweg had Tirt al veel van zijn vermoedens met de twee anderen gedeeld maar terug in Siri's paleis bleek hij nog weer scherpere conclusies te willen delen met de rest van zijn medestanders. In de vuurzaal brandde een krachtig vuur. Er werd vorstelijk eten en drinken geserveerd door de bedienden, die door Karnk gelijkelijk met 'vriend' of 'vriendin' werden aangesproken. Hun gezichten bleven strak, maar ze straalden een ongewone vreugde uit.

"Je doet mijn personeel veel eer," zei Siri onwennig.

"Lui, die dit soort spul opdienen, kan je nooit innig genoeg te vriend houden," sprak Karnk met afgeladen mond. "Hee, Tirt, vertel nou maar verder. Hoe zat dat met die beer?"

"Hang de beer, dat is een bijzondere frase die uit onze oudste traditie komt. Men geeft aan dat men een beloftebreker in de eigen gelederen vermoedt. Een 'beer' is een tovenaars, die uitsluitend met de geest en zonder de toewijding van het hart bezig is met het nastreven van werelds vertier en macht. Zulk een blauwe beer is levensbedreigend. Hij leeft zonder gevoel, alleen vanuit zijn mentale tovenaarsvernunft. Zijn zwarte gedachten hebben de kracht van een beer, die bijna onoverwinnelijk is. De Doodvorsers vermoeden zeker zulk een complot, dat zelfs geen respect heeft voor onze hoogste waarden."

"Je snapt dat ik dolgraag wel es wil horen wàt nou eigenlijk jullie hoogste waarden zijn," bespotte Karnk de opgewonden Tirt. Die liet zich niet van zijn stuk brengen: "Rish Fipilepi heeft een allerscherpst punt gesteld met een dapperheid, die recht doet aan zijn positie als Schipper van de koninklijke bark."

Ishsti sprong bijna uit zijn stoel, toen hij de naam hoorde.

"Heeft de Schipper zich opnieuw over de koning uitgesproken?" hijgde hij. "De Tekenen hebben over zo'n gebeurtenis voorspeld, maar ik durfde mijn oude ogen haast niet te geloven!"

"Fipilepi heeft in de eerste plaats zijn eigen behoudzucht bevestigd," zei Tirt. "Hij vindt nog steeds dat de Shir het aanzicht van de hele wereld moeten verbeteren. Hij blijft een maniakale controleur, die alles voor iedereen beter weet. Niet voor niets is hij bevelhebber van de Stadsoverzichters van Gondar. Maar hij heeft mijn vermoeden bevestigd dat de Doodvorsers direct of indirect bij de magische slaap van de koning betrokken zijn. Indirect heeft hij Kerko beschuldigd, mogelijk zelfs de Sterrenheren die achter Kerko opereren. Zijn waarneming met betrekking tot het orakel is echter mogelijk onjuist. Hij ziet de huidige catastrofes als een wraak van 's konings beschermkrachten."

Ishsti was met een kleur opgestaan en vulde Tirt aan: "Al deze vooraanstaande Rishe zijn bezig met hun superieure veranderingetjes van de uiterlijke wereld. In feite is dat niets meer dan vermoeiende en hinderlijke verbeterzucht. Aandacht voor een innerlijke verandering hebben ze niet."

"Misschien moet je 's nachts eens op verschillende plekjes in de stad het woord 'Apenneuker' op de muur schrijven, Ishsti," droeg Karnk ginnegappend bij. Oef! Opnieuw zaten er vier Shir, de vrouwen en de mannen, met hun gefrustreerde geest op een andere planeet.

"Hallo!" schreeuwde Karnk. "Maak het kort!"

Pas na een tijdje kwam de gewone conversatie weer op gang.

"Ik bedoel maar," zei Karnk. "Scheep niet te vlug op over je eigen innerlijke groei, lui. Nou, tot zaken. Hebben de Doodvorsers de macht om de slaap van Oatreru te laten voortduren?"

Tirt haalde zijn schouders op: "Ik kan het me voorstellen, hoewel met veel moeite. Misschien heeft de koning toch ook vijanden van buiten de archipel op zijn nek gekregen."

"Ik heb mijn eigen vermoedens," zei Ishsti. "En ik heb ook mijn bronnen uit kringen rondom de koning gepolst."

"Mag ik vragen wie je daar kent?" vroeg Siri zenuwachtig. De Tekenduider aarzelde lang. Met enige moeite zette hij zich over zijn twijfels heen: "Ik spreek soms koningin Aniz."

Zowel Siri als Sugatha gaven een gillette, beduusd en verbijsterd:

"Wat!?"

"Ik spreek soms koningin Aniz," herhaalde Ishsti. "Zij is een meesteres in vermomming. Men denkt dat ze onder Horkans bescherming in het paleis vertoeft, maar dat is niet zo. Ze leeft onopgemerkt in de stad en verandert van woning en van uiterlijk zo vaak als ze wil. Ze onderzoekt op haar eigen wijze. Ook zij heeft net als Oatreru ongewone magische vaardigheden. En ze mag mij. Zodoende. Jullie begrijpen mijn aarzeling. En jullie voelen de omvang van dit geheim, mag ik aannemen?"

Iedereen was doodstil. Men knikte vol ontzag.

"Wil je meer van de koningin vertellen?" vroeg Sugatha. "Ik heb haar éénmaal gezien, een prachtige vrouw, grote amandelvormige ogen, die gloeiden als edelstenen. Ze werd vroeger de witte koningin genoemd. Toen ze haar beide zonen verloor, werd ze een beetje vreemd. Men vertelde dat ze zieke en oude dieren in het paleis ging verzorgen en verstoten vondelingen."

"Dat is niet onwaar," zei Ishsti. "Ze heeft een groot hart, dat liefde geeft aan alles wat klein is en onderdrukt wordt. Haar enige probleem is dat..., misschien... Ik heb het vermoeden dat toen de koning ziek werd, dat zij ..., nu ja, dat zij niet heeft willen meewerken aan experimenten van het Mengkantoor om een andere bloedlijn op te zetten om het koningschap veilig te stellen."

Tirt zoog met een fluitend geluid zijn adem in.

"Dat verklaart de ergernis vanuit het Huis van Oorlog. En de slinkse manipulaties van het Mengkantoor om aan zaad en weefsel te komen van andere edellieden uit het geslacht van de koning. Hoewel, ook daar zijn vreemde gebeurtenissen aan vooraf gegaan. Veel van 's konings bijvrouwen hebben in het verleden zorgelijke en onverklaarbare miskramen gehad. En er was een dynastiek geheim verbonden aan juist de bloedverbintenis van Oatreru en koningin Aniz. Zulke geruchten zijn mij ter ore gekomen."

"Wacht eens even!" hijgde Siri opgewonden. "Mijn vader sprak ooit over de problemen van mijn grootvader om iemand in of juist uit het paleis te

houden. Hij sprak over 'die vertakte ziel.' Heeft dat iets met de koningin te maken?"

"Alles," antwoordde Ishsti. "Zij kan vele levens tegelijk leven. Ze kan op verschillende plaatsen tegelijk zijn en ze kan eh... Ik bedoel, het Mengkantoor is razend over haar eh, nou ja, haar eh onkoninklijke en onvoorspelbare gedrag. De koningin is namelijk met vele minnaars samen geweest, soms zelfs met enkelen tegelijk..."

Er werd alom diep van verbazing en ongeloof gezucht.

"Maar is ze dan toch nooit meer zwanger geworden?" vroeg Gaosar.

"Daar gaat het toch iedereen om?"

"De koningin heeft haar eigen visioenen en haar eigen magie," zei Ishsti.

"En geen Rische noch priester heeft haar tot nu toe in haar moederschap kunnen manipuleren. Ik denk dat ze wacht op Oatreru."

"Misschien hebben de Doodvorsers hulp van Oerbash gezocht?" opperde Tipo.

"Die kan in ieder geval naar believen zichzelf in en uit het paleis toveren," vulde Karnk aan.

"Maar waarom betaalden de Rische Oerbash?" vroeg Tipo.

"Het is misschien een rare gedachte, maar het Mengkantoor vraagt soms mannen om hun zaad, dat ze in hun slaap uitstorten, op te vangen en te bewaren voor invriezing," antwoordde Tirt bedachtzaam. Het idee stimuleerde snel zijn verbeelding. "En stel je voor! Oerbash haalt het op en het Mengkantoor probeert er een nieuwe kroonpretendent mee te verkrijgen door manipulatie van de koningin!"

"Dat zou een mogelijkheid zijn," zei Ishsti, maar Gaosar was tot een heel andere conclusie gekomen: "Stel je voor dat Oerbash juist alleen maar een poging doet om de koning in leven te houden? Want zeven jaar slapen?! Oatreru had allang dood moeten zijn."

"Voor hetzelfde geld is Oerbash de kwade genius achter die zogenaamde halve doodsslaap!" riep Karnk wantrouwig. "Genoeg gepraat trouwens! Wij kunnen hier wel de hele avond zitten piekeren over hoe het zit, maar daar schieten we niks mee op. We zien wel wat er gebeurt. Ik heb mijn plan. Ik wil mee met Tipo en die Benko. Ik heb eventjes boven die oorlogskaarten zitten suffen en hup, ik weet het. Waar we moeten wezen is Fort Zong. Dat is dat bommenfabriekje op Majeste, bij een gehucht dat Gond heet. Ik houd niet van geweld, maar ik heb voor de verandering nou es zin in om dat in elkaar te lazeren... Doe je mee, Gaosar?"

Karnk's energieke opstelling deed het duizendvoudige denken van het gezelschap snel transcenderen.

"Natuurlijk!" bevestigde Gaosar. "Even uit de buurt van die opgefokte Doodvorsers. Dat lijkt me heel verstandig. Ik ga mee morgenochtend."

"We zouden met mijn luchtwagen kunnen gaan," suggereerde Tirt.

"Jij bedoelt natuurlijk *jij* en *ik* als je het over wij hebt!" protesteerde Sugatha. "Want jij gaat nergens heen zonder mij. Als jij jezelf in allerlei gevaren wil storten, best. Maar niet zonder dat ik daar iets in te zeggen krijg."

"Ik blijf hier evenmin thuis zitten om in mijn eentje op een wonder te wachten," zei Siri rustig.

"We kunnen het een doen en het ander niet laten," zei Karnk. "Dat vind ik trouwens toch een prima motto. Maar laten we even afwachten, wat Benk Benko ervan vindt morgen."

De nacht was een onrustige nacht. Gaosar kwam zijn bed niet uit om verder te zoeken naar de oorzaak van het gekreun, dat de gangen van de paleisvleugel vulde. Hij begreep dat Tirt opnieuw niet alleen sliep. Nee, hij kwam alleen maar zijn bed uit om voor de kamerdeur van Siri's slaapvertrek te aarzelen en te aarzelen en te aarzelen. En toen hij trillend van zelfverwijt en frustratie weer netjes terug naar zijn eigen kamer was geslopen, kon hij de slaap daarna niet meer vatten. Hij zag er dus als een geestverschijning uit met omwalde, rode ogen, toen de drie 's morgens aan boord van Benko's schitterende bark klommen. Misschien was dat de reden, dat Benko een ongewoon scherp standpunt innam?

"Ik heb niks met jullie te maken," gromde de stokmeester. "Ik denk er niet over om je broer en die reus mee te nemen, Tipo. Dat stel valt mij te veel op. En bovendien, ik heb mijn eigen opdrachten. Jij en Ishsti zullen jullie belofte aan mij vervullen, neem ik aan. Uit en over. Maar die kaarten, nou dat is fantastisch, dat moet ik je nageven, Gaosar. En overigens moet ik eerst naar Pirtiland. Er is nog iets anders, dat geen uitstel duldt."

Toen hij het zei, kletterden er in de kombuis van het schip een paar pannen en misschien wat lepels op de grond. Benko knipperde even met zijn ogen, maar gaf geen nadere uitleg.

"Als ik klaar ben in Pirtiland, vaar ik naar de haven van Bardo op Majeste. Als jullie daar ook zijn, kunnen we mogelijk samenwerken. En neem van mij aan, dat er razende haast geboden is. Kerko schijnt

vannacht allerlei materiaal naar Majeste verscheept te hebben. Hij heeft tot in de vroege uurtjes met Eichhor zitten vergaderen. Dat belooft niks goeds. Daarom ben ik toch blij met jullie acties. Hoewel ik mij niet kan permitteren om in enig opzicht van jullie of van die Tirt afhankelijk te zijn. Nou, ik vaar vanmiddag uit. Tipo Tennen, vaar je met me mee?"

Tipo knikte. Hij had bijna onophoudelijk naar de deur van de kombuis zitten kijken. Er waren daar de stemmen van Benko's neven te horen. En soms de stem van nog iemand. Een vrouw. Onder de indruk van de haast, die Benko's informatiebron kennelijk noodzakelijk vond, kwamen ze tot een radicaal plan. Hoe de repercussiemaatregelen tegen Tirts superieur Eichhor zouden uitpakken, was nog niet bekend. Niettemin mocht Tirt daardoor een wat hogere status in het Huis van Onderzoek verwachten. Op die basis zou hij op Majeste inzage kunnen vragen in de voortgang bij het maken van de vervormersbom. Misschien zou hij in het laboratorium in staat zijn om het betreffende proces te saboteren. Als dit bedrog geen resultaat zou opleveren, zou een vorm van geweld uitkomst moeten bieden, al dan niet in samenwerking met Benko's gezelschap. Toen Tipo en Ishsti dus onder veelsoortige aanmoedigingen naar de haven vertrokken, klommen Tirt, Karnk, Gaosar, Sugatha en Siri aan boord van Tirts luchtwagen.

Het werd een langere reis dan ze verwacht hadden. Toen ze eindelijk de oostelijke kust van Majeste in zicht kregen, begon Tirt bovendien zorgelijk te kijken.

"We halen Bardo nooit. Er is iets aan de hand met mijn aandrijving," zei hij zachtjes tegen Karnk. "Ik wil landen in Sluimas. Dat is hier dichterbij. En ik ben al blij als we dat halen."

Ondanks Tirts angst lukte de landing goed, hoewel met hortende schokken, die niet uit luchtzakken of windstoten te verklaren waren, omdat het windstil was. De temperatuur op de grond was hoog en de hitte was van een onaangenaam drukkende aard. Tirt onderzocht het zonnepaneel van de luchtwagen aan de bovenkant en de bronzen houders aan de onderkant. Hij keek niet blij.

"Deze vinding is pas één generatie oud. Hij draagt nu te veel gewicht. Dit systeem is snel maar dient nog verder verbeterd te worden. Geen van de Rishe gebruikt dit soort zonder een vlieg gordel om. Maar ook die zijn niet altijd betrouwbaar. In mijn eigen laboratorium onderneem ik daarom

vrij ver gaande experimenten met het langs andere wegen verplaatsen van materie. Bepaalde Rische zijn zeer vergevorderd in de kunst om zichzelf naar believen op andere plaatsen te materialiseren, maar mijn gestel heeft helaas nogal moeite met die techniek."

Naarmate hij langer bezig was, verstrakte zijn gezicht meer. "Ik durf het niet aan om ons vijven erop te vervoeren zonder manakonda's. We zullen een andere manier moeten vinden om naar Gond te komen."

"Dan zullen we te laat komen," stelde Siri vast. "En we zijn al laat. Welk bereik heeft jouw gordel nog? Haal je die afstand? Dan kunnen Gaosar en jij namelijk vast samen vooruitvliegen."

Tirt maakte allerlei technisch helder onderbouwde bezwaren, maar het voornaamste punt was, dat niemand in het laboratoriumfort zijn dubieuze missie zou vertrouwen als hij zonder luchtwagen met de merktekenen van zijn Huis zou arriveren. Bovendien wilde hij dat de rest van zijn vrienden in ieder geval de beschikking over een vlieggordel zou hebben op de gevaarlijke reis over land.

Karnk had aandachtig de oorlogskaart zitten bestuderen en hij hakte ineens de knoop door: "Jij moet alleen gaan. Met de luchtwagen. Wij regelen het snelste vervoer over land dat we kunnen krijgen. Jij probeert ondertussen je technische klus in dat laboratorium rond te krijgen. Kijk eens mee op de kaart, hier. Net voor Gond. Daar is een viersprong. Er staat een grote uitspanning aangegeven. Daar wacht je ons op en dan gaan we samen door naar de haven van Bardo."

Iedereen had bezwaren, iedereen was ongerust, niemand wou Tirt alleen laten gaan, maar niemand had een beter idee. Karnk knoopte één van zijn Kendo-amuletten los: "Tirt, neem deze mee, geliefde broeder. Hij zal je in de lucht beschermen. Geef 'em aan de waard in die herberg met een boodschap voor ons. Dan weten we tenminste dat je heenreis inderdaad goed verlopen is."

Sugatha werd een kort moment hysterisch, Siri stond met een strakke mond naar de zinderende lucht te kijken, Karnk liep onnutte dingen rond de luchtwagen te doen en Gaosar stond te stuntelen met een rozenveld. Wou het wel, wou het niet? Grondend contact met de aarde wilde niet goed vlotten, steeds dreef zijn geest ver weg. Vreemde beelden kwamen in zijn hoofd langs: Tirt met twee ijzeren benen en een kaal hoofd, Tipo in een gepassioneerde omhelzing met een vreemde vrouw en een krankzinnig hoge zee. Hij schudde bijna driftig zijn hoofd. Hier-en-nu!

beval hij zichzelf en eindelijk had hij zijn beide voeten weer op de grond. Tirt stond al in de luchtwagen, klaar om op te stijgen. Hij keek heel afstandelijk naar beneden, alsof... Gaosar stak twee handen omhoog in een haast zegenend gebaar van overgave. Toen riep hij naar Tirt: "Wat is, dat is! Je weet het. Je krijgt alleen wat je nodig hebt."

Het was een beetje prekend, dacht hij, maar hij meende het.

"Dat de Moeder je mag behoeden, broeder en dat de Vader je maar niet belazert," rijmde Karnk zogenaamd grappig, maar niemand moest er om lachen.

"Als er iets fout gaat, kom dan meteen naar de haven van Bardo," riep Siri. Haar toon gaf aan hoe zeer ze rekening hield met die mogelijkheid. Sugatha zei niets. Ze klemde haar handen tegen elkaar voor haar mond om honderden woorden van liefde, angst en pijn bij dit afschuwelijke afscheid binnen te houden. Sommige geliefden voelen immers hun noodlot aan ver voorbij de tijd. En Sugatha en Tirt hielden daar en toen heel veel van elkaar. Waarschijnlijk voorvoelden ze beiden een toekomstige pijn...

Het was een naar afscheid. Ze keken gevierende de verdwijnende stip in de lucht lang na. Ook al om hun bezorgde gedachten af te leiden togen ze haastig aan de slag. Siri en Sugatha zouden proviand voor drie dagen gaan inkopen en de mannen gingen op zoek naar een vervoermiddel. Opvallend was het immense aantal veelkleurige zwermen trekvogels dat in en uit bomen en gebouwen vloog. Vooral blauwe duiven, roodgekuifde groene parkieten en een schetterende zwartblauwe spreeuwensoort bepaalden het straat-en klankbeeld. Boven de stad cirkelden grote bruine buizerds rond, klaar om ieder verzwakt exemplaar met de kracht van hun neersuizende klauwen aan een doelmatig einde te brengen. Her en der lagen slapende katten, die 's nachts ook hun aandeel in de hoogstnoodzakelijke vogelslachting zouden opeisen. De vogelpoep had onder elk dak-en muuruitsteeksel eeuwenoude wituitgeslagen merktekens aangebracht.

De nood had in het modebeeld de deugd van hoofddeksels in uiteenlopende maten en soorten gestimuleerd. Gaosar's bijzondere hoofddoek werd door diverse voorbijgangsters nadenkend en wegend bekeken. Zulk een dracht was tijdelijk niet in de mode, maar dat zou wellicht nog dit seizoen kunnen veranderen, nietwaar? Voor het eerst zagen ze behalve gesluierde vrouwen ook gesluierde mannen.

Karnk wist vanzelf daar alweer een goeie reden voor: "Die hebben of een hitsig bekkie waar ze zich voor generen, of ze zijn zo beeldig dat ze zo alle belangstelling van zich vandaan willen houden. En dan zal je d'r ook nog wel wat kwabkoppen bij hebben, die met een sluier willen doen voorkomen dat ze onder die sluier de moeite waard zijn..."

Aan een brede boulevard troffen ze, naast een ezelstal ook een ruime uitstalling voertuigen te koop aan. De welvarende Shir-eigenaar beheerde bovendien een grote winkel met uiteenlopende huishoudelijke artikelen. Buigend liep de koopman op hen toe, althans, die buiging moest vanwege 's mans opgeblazen corpulentie noodgedwongen kort blijven. "Ireneiis Ballo, tot dienst bereid," stelde hij zichzelf voor. Men keek, beklopte en testte. Zonder uitzondering was de verf van alle voertuigen door dikke lage vogelstront aangetast. De koopman woof iedere opmerking daarover weg met de naïeve benadering dat hij nog nooit anders gezien had en dat was waarschijnlijk ook zo. Eenmaal ruiste er een spreekwenzwerm over de boulevard, die het drietal met gezwinde spoed de ruime terreinwagen in dwong, waar ze net voor stonden. Er ratelde een kaktusbombardement op het dak. Karnk was razend, omdat hij als laatste, net nog in de deuropening, flink geraakt was.

"Dat geile zootje neukt en schijt maar aan, Mamboeme!" vloekte hij, onbewust van de schrikbarende verandering, die zijn gespierde taal teweegbracht bij Sar Ballo. De man had een purperrode gelaatskleur gekregen en hij keek alsof hij met een penisdemon in een aarden kruik was opgesloten.

"Sar Ballo, wat is er met u?" vroeg Gaosar verbaasd en toen barstte de dikke man los: "Welk een smeerspraak! Natuurlasterend, oneer! Hoe komt u erbij om zoiets te zeggen? Bij de eer van de Sterrenheer, waar komt u toch vandaan?"

Divers geslijm en gezwollen verontschuldigheden brachten eindelijk de koopman tot bedaren. De terreinwagen bleek overigens nog niet zo'n slechte keus te zijn, behalve dat het interieur volkomen kaal was. Gaosar kaartte het aanbrengen van sanitaire voorzieningen aan: een waterreservoir met een handpomp. Ballo vond het vreemd dat een gewone emmer zijn klanten niet voldeed.

"Ja, kijk, onze meisjes zijn thuis nogal wat comfort gewend en dus!" zei Karnk. Gaosar had het purpereffect al aan zien komen, maar het bleef indruk maken.

"U reist met *vrouwen* samen?" hijgde Ballo, kennelijk opkomend maagzuur wegslikkend. Karnk verloor zijn geduld.

"Bemoeit u zich toch eens met uw eigen zaken," donderde hij, in zijn volle kwade lengte hoog boven de kleine dikzak uitrijzend. "Legt u toch ons niet de norm van uw eigen karige contacten op! De wereld is beslist groter dan deze armetierige eilanden. Nou, bent u handelaar of niet?! Verkoopt u ons deze wagen wel of niet? Of we doen zaken of u neukstraalt direct uit mijn buurt!"

De laatste krachtterm maakte dat Ballo ineenzeeg op een krat. Hij sloot zijn ogen. Waarschijnlijk mediteerde hij geschokt op het begrip 'neukstraal', dat hij vast en zeker voor het eerst in zijn leven onder woorden gebracht hoorde. De situatie was zo dramatisch komisch, dat de twee ginnegappende vrienden onthand tegen de wand van de wagen moesten leunen. Karnk's mentale sadisme was op noodlottige wijze geprikkeld. Op zoetsappige toon zei hij tegen Gaosar: "Deze man zou fortuinen kunnen verdienen met het verkopen van extra brede badkuipen."

Ondanks zijn staat van Zijn opende Ballo snel zijn ogen om ze echter onmiddellijk weer verwond te sluiten, toen Karnk verder ging: "Hoe heerlijk verkoelend en hoe waterbesparend is het immers niet om met een hete geliefde het wasritueel te ondernemen!"

Gaosar probeerde zijn lachen in te houden en waarschuwde: "Sar Ballo is vast niet zo gevoelig voor onze spaarzame neigingen, Karnk."

Ballo stoof inderdaad ineens op: "Ah! Precies! Neen! Neen. Maar ik heb besloten om mij niet meer te laten provoceren door uw bedenkelijke ontladingsmechanismen. Wij staan hier in Sluimas op het standpunt dat de aangeboren gorigheid van de mens in toom gehouden dient te worden door weloverwogen beperkingen. Ik heb nu eenmaal mijn overtuigingen en ik ben gedwongen om u de uwe te laten omdat ik verkies deze fraaie terreinwagen aan u te verkopen voor driehonderd Bolts. En ik hoop vurig dat mijn langverhoopte kinderen te zijner tijd niet zullen opgroeien in de smerige amorele omgeving, die aan u zo vertrouwd schijnt te zijn!"

"Heeft u geen kinderen, Sar Ballo?" vroeg Gaosar om het gesprek een wat neutralere wending te geven.

"Nee!" bitste Ballo venijnig. "Maar hoewel het u niets aangaat, kan ik met trots melden, dat mijn zaad drie jaren geleden geselecteerd werd om ingevroren te worden in de koelkluizen van het Mengkantoor!"

Onder de indruk van dit beeld liet Karnk nu alle remmen varen: "Ik hoop ook vurig dat uw zaad ooit ontdooid zal worden, Sar Ballo en ergens hygiënisch geïnjecteerd. Maar wij nemen dat verwarmingsproces nu eenmaal graag zelf ter hand! Als u zich tenminste kan voorstellen wat ik bedoel!"

Karnk moest om zijn eigen vieze grap zo hard lachen, dat hij naast de koopman op de grond viel. Ballo naderde een kookpunt: "Ik kan uw onverantwoorde praat niet meer aanhoren. Nou, u doet maar. Ik begin te vermoeden dat u zelfs het gedegenereerde, laffe soort bent, dat meerdere vrouwen bekend."

Karnk's vreugde in het gesprek kende geen grenzen: "Ah, het monogame noemt u niet laf? Ik zou *mijn* leefstijl juist gevaarlijk willen noemen."

"Uw manier van gevaarlijk leven dient met de meeste nadruk veroordeeld te worden," sprak de koopman op gedecideerde toon. "U roemt de zonde van het vlees en u bespot mijn kuisheid. Uit welk tuchtloos land komt u toch? Zelfs de Baks leven zo niet. Zij kennen in hun ongeremdheid al zeker nog de trouw, heb ik mij laten vertellen."

"Je hebt je wat laten wijsmaken, koopman," lachte Gaosar en Karnk vulde grijnzend aan: "Dit manneke is zo bang voor brand dat hij bij voorbaat zijn hele huis onder water zet."

Ballo begon zo geïrriteerd te kijken, dat hij zelfs leek te overwegen om de hele klandizie buiten zijn erf te zetten. Vlug pakte Gaosar zijn beurs en liet zijn loodgordels zien, voordat Ballo's boosheid tot daden zou leiden. Hij liet wat zilver rinkelen en zei: "Vergeef ons, Sar. In ons land zijn we veel spel gewend. We trekken echter uw zedelijkheid en moraal geenszins in twijfel, noch verwachten wij dat u onze gewoonten omlaaghaalt. Laten wij elkaar pogen te respecteren, niet? Laat ons toch zaken doen, zonder dat met filosofie te belasten. Uw voertuig is verder voldoende voor ons doel geschikt. En ziet u, wij reizen met een opdracht van het Mengkantoor, van de Edelheldere Twarth zelf. Kijk, mijn Rishe-uitrusting moge u overtuigen."

Hij liet de vervormer uit zijn oksel in zijn hand schieten. De koopman hijgde van schrik en verschoot van kleur. Ook de onderhandelingen schoten direct een stuk vlugger op. Tegen een alleszins redelijke prijs konden ze keuken-en slaapgerei, kaarslampen en divers gereedschap kopen. Gaosar wilde uit de beurs betalen, waar hij de onfortuinlijke en

inmiddels keurig gecremeerde Rish Tayana van beroofd had. Toen hij er één van de vreemde blokjes in tegen kwam, wilde hij het aan Ballo toestoppen als een bonus voor diens uiteindelijke medewerking. De man begreep hem echter volkomen verkeerd. Hij deinsde verschrikt achteruit en hijgde: "Edele, wat wilt u van mij? Dit kan ik onmogelijk als betaling aannemen. U weet dat mensen zoals ik dit niet in bezit mogen hebben. Alstublieft, brengt u mij niet in verleiding."

Gaosar deed een geslaagde poging om niets van zijn opperste verrassing te tonen. In de hoop verdere informatie te verkrijgen blufte hij: "Wij zijn niet onderhevig aan de wetten die voor gewone burgers gelden. Wij hebben een speciale opdracht."

"Natuurlijk, de oorlog, ik weet het," zei de koopman, terwijl hij zijn angstige en tegelijk begerige ogen niet van het blokje in Gaosar's hand kon afhouden. "Maar, maar ... welke beelden zou ik mij kunnen permitteren, o, Edele? Welke dosis is voor mijn eenvoudige brein geschikt? Ik zou natuurlijk elke lap kunnen versnijden... Maar aan de andere kant, wat moet ik zeggen als een Overzichter of een assistent uit één van de Huizen mijn verschovenheid opmerkt? Of als één van mijn afnemers verschoven wordt aangetroffen?"

"U noemt mijn naam maar eenvoudigweg," suggereerde Gaosar zo waardig mogelijk. "Ik ben Falak Ouran. En eh... hoeveel eh... laps zou u willen hebben?"

Ballo bevingerde aarzelend het blokje en het bleek uiteen te kunnen vallen in twaalf dunne vierkantjes. Zorgvuldig pakte hij er eentje en daarna nog een tussen duim en wijsvinger.

"Twee?" vroeg hij. "Drie...?"

"U kunt er tien krijgen als u er een passende vergoeding tegen over stelt," antwoordde de 'Falak' met nauwelijks verhulde nieuwsgierigheid naar de waarde van dit onverwachte cadeau. Nu hervond de koopman zichzelf op bekend terrein. Zijn gezicht plooide zich wat zuinigjes en hij stelde quasi-ontspannen voor: "Voor twaalf stuks moogt u de terreinwagen als betaling aanvaarden."

Karnk, die met een ongewone zelfbeheersing had zitten luisteren, mengde zich met gespeelde ergernis in het gesprek: "Wat een schandelijke praat is dit? Wij bieden deze man de uiterst zeldzame kans om verschoven te geraken en hij pingelt op de prijs? Voor twaalf stuks moet hij er minstens alle gerei bij geven en de boel luxueus stofferen. Wat een zwaarschijter, zeg!"

Sar Ballo hapte zo gretig toe op dit aanbod dat Gaosar formalistisch terugkrabbelde om nog wat nadere vragen te kunnen stellen.

"Zijn er in uw omgeving dan zo veel lieden die een versneden 'lap' zouden willen gebruiken?"

Ballo keek zo ongelovig op, dat Gaosar even vreesde dat dit een geheel verkeerde, verraderlijke vraag was geweest. Dat bleek gelukkig anders te liggen.

"Edele Falak, wij lopen hier op het platteland niet zo erg achter als u insinueert," riposteerde de koopman bijna beledigd. "De tijden zijn angstig, de oorlog komt steeds dichterbij en het schijnt dat er Oude Bindi-moeders zijn, die gewaarschuwd hebben voor stormvloeden en aardbevingen. Wie zou *niet* wat van het verleden en de toekomst willen zien? En ook is waar, dat... Ach, men zegt dat een kwart of een halve versnijding ontuchtige beelden doet verschijnen, maar zoals u begrepen hebt, taal ik daar niet naar!"

"Nee, nee, vast niet," interrompeerde Karnk cryptisch. "Maar Sar Ballo wil natuurlijk weten of hij zijn lood moet begraven of juist moet investeren in een handelsschip naar Tyr of naar Kantmorie."

De koopman leek werkelijk oprecht in zijn antwoord: "Wie zou anders zijn in mijn plaats, Eerwaardige? U weet dat wij van de kleinere eilanden gewoonlijk voor zulke informatie een fortuin dienen te betalen aan een orakel. En behalve dat, we zouden ook nog naar Illyan of Bayin moeten reizen. Nee, vergeeft u mij mijn gretigheid, maar hoewel uw tovermiddel onwettig bezit is, zal niemand van de kooplieden uit Sluimas deze gelegenheid voorbij laten gaan. Ik zal u correct van dienst zijn, zoals u het mij bent. Mijn erkentelijkheid zou zelfs tot een belofte mijnerzijds kunnen leiden."

Gaosar weerde de nu aangedane koopman voorzichtig af.

"Wij blijven buiteneilanders, Sar Ballo, en onze missie maakt dat we geen beloften kunnen aannemen," zei hij rustig, "maar één vraag heb ik nog. Ik ben benieuwd of u hier deze verschuiving anders gebruikt dan in onze geboortestreek?"

Ballo dacht even na. "Huisassistenten plaatsen hem wel onder het ooglid, maar ik weet dat anderen hem in wijn verhitten en de damp opsnuiven. Dat ga ik althans zelf proberen."

"Heel apart," knikte Gaosar schijnheilig begrijpend. "Hoe boeiend. Over die laatste manier had ik inderdaad nog nooit gehoord. Goed, laat ons nu

ons vervoermiddel inrichten."

Even bracht dat onderwerp de kleine handelaar weer een eerdere heikele conversatie in herinnering, maar in de nieuwe sfeer van wederzijdse tevredenheid had niemand meer behoefte aan geprikkelde praat. Wel keek Ballo nog met scheve ogen naar de naast elkaar gelegen slaappleatsen. Hij gaf echter geen commentaar en sjouwde in zijn eentje zelfs een fraai vloertapijt naar binnen. Hij dankte de mannen hoffelijk en verdween op een drafje uit het zicht, op weg naar zijn toekomstkijkerij. Karnk keek Gaosar met een diepe bewondering aan. "Man, man! Heb jij die vetlap even gloeiend uitgekleet. Man, we zijn schatrijk!"

"Ik heb nòg zo'n blokje," grijnsde Gaosar.

"Bij de kut van de Moeder!" vloekte Karnk. "Daar kan je heel Gondar mee verschoven krijgen, als je het in hun drinkwater gooit!"

"Zo rijk als we nu zijn, worden we misschien nooit meer," zei Gaosar in een moment van bedachtzame inkeer. "Als we terug naar Capai gaan, hoeven we nooit meer te werken."

"Hier! Meester Zeurhoofd aan het woord. Werk of niet, wat maakt dat nou uit? Ik hou van werk, ik hou van bewegen, van avontuur. Ik was al rijk bij mijn geboorte, kwatbak. Hier, kijk maar."

Van onder zijn jak haalde Karnk zijn gouden halsketting omhoog. Het goud was verweerd en beschadigd maar er stonden leesbaar kleine tekentjes op. Stierekoppen, zag Gaosar, toen hij beter keek. Op de brede sluithaken was echter een ander beeld gegraveerd. Twee berekoppen bogen zich naar elkaar over. Gaosar schrok. Weer klonk het in zijn hoofd: 'Hang de beer!' De wraakroep van de Rishe.

"Wat is dit eigenlijk, in naam van de Moeder?" vroeg hij.

"Nou, dit is alles wat ik aan mijn geboorte heb overgehouden," verklaarde Karnk. "De Kendo hebben me er nooit iets van verteld, maar het is veel waard. D'r zijn hopen Rishe geweest, die 'em van me wouen kopen."

"Waarom heb je dit niet aan de dwergen laten zien? Of aan Oerbash?"

"Ik ben niet zo'n vertrouwerig tiep," zei Karnk nors. "Dat jij nou zo naïef bent. Jij laat je hele hebben en houen zien aan iedereen, zodat ze je meteen bestellen, als je even niet kijkt. Dit hangt onder mijn jek en daar hangt het best. 't Zal wel iets van Kartan zijn. Best. Laat mij nou maar spelen, dat het me beschermt. Ik heb er in ieder geval een extra leven aan verdiend. Daarom heb je me toch uit dat rattengraf gehaald, nietwaar?"

Jullie eerste aandrift was toch om even die rooie dooie van zijn mooie zooi te beroven, niet?"

Gaosar knikte. Zo was het gegaan, ja. De schedelplaats langs het karavaanpad. Dat was een hele tijd geleden. Levens geleden, leek het wel. Soms was het hem te moede of er geen tijd meer bestond, alleen een stortvloed van gebeurtenissen. Tijd was daar maar een armzalig woord voor, dacht-ie.

Het laboratoriumfort

De reis in Ballo's terreinwagen was snel en comfortabel, maar de persoonlijke verhoudingen liepen minder soepel. Het Shir-laboratorium in Gond, dat heel nauwkeurig op de oorlogskaarten van Twarth aangegeven stond, lag nog vrij ver van Sluimas. Soms passeerden ze oorlogskampementen, waar grote aantallen Shir-soldaten hun inzet tegen de Pirti afwachtten. Hoe hard ook gereden werd, de herberg op de viersprong bleek niet voor het vallen van de nacht te bereiken. Tussen twee glooiende zandheuvels maakten ze een kamp, maar besloten wegens de slangenrijkdom in dit gebied toch maar liever in de terreinwagen te slapen. De volgende ochtend kwam er echter niemand uitgerust aan het ontbijt kwam. Karnk had in het midden van hun vervoermiddel naast Siri gelegen en de steeds voelbare spanning tussen die twee had Gaosar in een onbehagelijke jaloersheid en onrust gestort. De angst om Tirt had ook Sugatha uit de slaap gehouden. Als ontbijt had Karnk een snelle soep bereid, kennelijk blij dat hij zichzelf even een functie kon geven. Na een tijdje merkte Siri op dat de soep een beetje zanderig was. Kregelig draaide Karnk zich naar haar toe: "Ja, dit is mijn wereldberoemde stuifschotel en zit niet te zeuren, want ik ben in een kwetsbaar humeur. Vier maanden geleden ben ik mijn nageltangetje kwijtgeraakt en als ik daar weer aan denk, komt er een bloedwaas voor mijn ogen!"

Siri keek alsof er een olifant uit de lucht viel, maar Gaosar zat breed te grijnzen: "Je moet gewoon even aan die man wennen. Dit is een voorbeeld van de zoveelste overwinning van zijn fantasie op de realiteit."

"Nogal verpletterend," vond Siri.

"En je hebt nog geluk ook," riposteerde Karnk. "Voor hetzelfde geld ben ik in een mindere bui en ga ik je echt zitten treiteren."

"Wat bof ik," antwoordde Siri quasi-timide.

"Zeker!" riep Karnk. "Het slechte in mijn karakter is namelijk dat ik geniet van mijn slechte eigenschappen."

"Daar houd ik geen droge ogen bij," mompelde Siri tegen Sugatha. "Zo heerlijk neutraal als die man toch is. Die is gewoon in staat om aan iedereen tegelijk een hekel hebben."

Iedereen zat gebiologeerd naar dit onverwachte steekspel te luisteren. Karnk moest en zou het laatste woord hebben: "Precies! En als de

klachten aanhouden, dan verhogen we de dosis."

"Misschien moet je zelf eens naar een dokter. Anders word je vroeg dement van al dat slimme denken van je. Als je dat tenminste haalt, ouder worden."

"Je wilt bonje met me, hè Siri? Nou, ik heb liever dat jij ruzie met me maakt dan iemand bij z'n volle verstand."

"Etterhoofd! Ik zou je op je dikke lippen moeten slaan!"

Karnk lachte haar vierkant uit: "Vrouwtje, wat ben je toch oppervlakkig in je emoties..."

Ineens vloog Siri hem aan. Karnk deed nog even een poging om te blijven lachen, maar Siri's getrainde reflexen bezorgden hem de allergrootste moeite om haar van zich af te houden zonder haar of zichzelf echt te bezeren. Ze beet hem in zijn bovenarm en hij schreeuwde het uit van de pijn. Zijn kreet had echter zo'n lading, dat van het ene moment op het andere Siri's woede overging in verdriet. Slaphangend in Karnk's reusachtige armen kermde ze haar machteloze gekwetstheid uit. Hij zat er verstijfd en geblokkeerd bij. Onhandig liet hij haar los. Ze gleed naar de zanderige grond en bleef daar ontroostbaar liggen huilen. Gaosar wist niet beter raad met zijn houding dan Karnk. Hij probeerde iets vertrouwds: "Eh, ik heb Oerbash wel eens horen zeggen dat Liefde de inhoud geeft maar Rechtvaardigheid de v.."

Het woord 'vorm' lukte niet meer, want Siri vloog overeind, schreeuwend en vingerwijzend, opnieuw totaal in het centrum van haar hartstocht: "Hoor wie het zegt! Sar Afstand aan het woord. Als *die* een echte vrouw tegenover zich vindt, gaat-ie over Oerbash zitten praten! Dat is er nog zo één, die een klap moet hebben voor ieder heilig babbeltje, dat-ie opkotst. Bah, bah. De ene ligt stiekem, zogenaamd slapend mij de hele nacht wakker te houden met zijn dikke vingers en de ander loopt met zijn hoofd in de wolken, omdat-ie me niet wil zien. Bah. Waarom doe ik dit mezelf toch aan?!"

Het bleef heel lang stil. Dicht in de buurt richtten zich twee enorme geelbruine termietenheuvels op. Sugatha wees: "Die wonen heel dicht op elkaar. Dat kan alleen maar goed gaan, omdat ze hun voortplanting goed gestructureerd hebben," zei ze. "Jullie moesten daar ook maar eens iets op vinden."

Niemand zei iets.

"Als jullie elkaar in stilte vergeven, zal het ook wel lukken, denk ik," vervolgde het meisje. "En laten we dan verder gaan. Wie weet hoe lang we nog te gaan hebben."

Karnk's Kendi-amulet lag in de herberg inderdaad op hen te wachten. Er was een boodschap bij. Bij monde van de herbergier, een kleine man met een puntneus en een piepstem, liet Tirt weten, dat als alles goed zou gaan, hij tegen het middaguur in de herberg terug zou zijn. Ze wachtten tot ver voorbij dat tijdstip, maar hun strijdmakker kwam niet opdagen. Er werd veel gepraat die middag. Het kwam tot uitleg en iets dat leek op verontschuldigen. Het meeste voltrok zich echter in stilte tussen mensen, die elkaar lang aan durfden kijken. Toen ze uiteindelijk moesten besluiten om Tirt achterna te gaan naar Gond, was het een hecht gezelschap, dat het laatste stuk aflegde.

Ze hadden de terreinwagen achter de herberg gestald, zodat ze onopvallend door het licht glooiende landschap naar het laboratorium konden lopen, wat proviand en dorstlessend suikerriet in hun rugzakken. Tot aan de gekartelde horizon van de zee kust strekte zich een betrekkelijk ruig begroeid terrein uit, waar een breed pad doorheen slingerde. Het dorp Gond was langs een rustige beek gebouwd. Het laboratoriumdak was vanaf de heuvel goed zichtbaar, uitstekend boven de muren van het grote fort.

"Nou, dit is het dan. Maar nu. Hoe wou je erin komen?" vroeg Gaosar aan Karnk. De reus haalde flegmatiek zijn brede schouders op.

"Van nature doe ik al altijd allerlei dingen fout en dat ga ik nu weer doen. Binnenkomen is geen kunst. Er weer uit raken! En mèt Tirt in leven! Dat wordt nog een heel gedoe!"

"Misschien is dit een goede plaats voor jullie om op ons te wachten," zei Gaosar tegen Sugatha en Siri.

"Dat doen wij niet," zeiden de twee vrouwen bijna unisono. Met een bijna overslaande hoge stem vervolgde Sugatha: "Ik ben een Onderassistent uit het Huis van Onderzoek. Ze zullen me binnenlaten als ik zeg een boodschap voor Eichhor te hebben."

"En dan?" vroeg Karnk.

"Dan zijn wij in elk geval binnen, want *ik* ga met haar mee," vulde Siri aan. "Laten we het dan maar zo doen," stemde Gaosar in. "Wij gaan eerst en als dat lukt, komen jullie achter ons aan, zodat ze ons niet met elkaar

in verband brengen. Het is wel zo dat jullie direct alles op het spel zetten. De Overzichters zullen jullie altijd herkennen."

"Zonder Tirt wil ik nooit meer terug naar Utrag," zei Sugatha fel.

"Als we hem hieruit krijgen, kun je toch al nergens meer in het Rijk van Tillant mèt hem terecht," stelde Karnk onomwonden vast. Niemand antwoordde. Het was geen spel meer en de werkelijkheid was die van een radicaal overleven geworden. Gaosar zette zijn eigen puntjes op de i: "Tirt is onze vriend, onze broeder. We houden van hem en hij houdt van ons. En we halen hem eruit. Kort en goed. Laten we maar gaan. Hoe langer we wachten, hoe erger we denken."

De vrouwen zouden vanuit het dichte struikgewas op de helling de vorderingen van Karnk en Gaosar in het oog kunnen houden. Er werd afgesproken dat zij achter hen aan zouden komen, zodra dat onopvallend zou kunnen.

"En als alles goed gaat, dan wachten we elkaar bij de terreinwagen op," besliste Karnk. "En nou ja, als dat niet lukt, dan zien we elkaar in de haven van Bardo. Ja?"

Iedereen knikte.

De enige weg naar het fort liep langs een viezig houten gebouw met een brede veranda, waar twee mannen in het rode Overzichtersuniform zaten te kaarten en wijn te drinken. Beiden waren gehuld in een volledige oorlogswapenrusting en de dikste man had zelfs aan zijn gordel een vervormer hangen. Ze hielden op met kaarten en keken ondubbelzinnig vijandig naar het afdalende tweetal mannen, dat zo anders was dan zij zelf. De roodharige reus zonder zichtbaar wapentuig wekte hun onmiddellijke verbazing, maar Gaosar in zijn dure Kantmoriaanse jas en zijn bijzondere Tatsabel opzij was hen niet minder vreemd.

"Die nemen er hun gemak van in hun riante optrekje," mompelde Karnk, terwijl hij hen tegelijkertijd minzaam toe knikte.

"Goedendag, o luisterrijken!" groette hij, toen ze onder oorbereik kwamen. De dikke man wierp hen een onpeilbare blik toe en de ander, een stille knaap met een rechte, rustige mond, haalde zonder omwegen een boog van zijn rug en legde er nonchalant een pijl op.

"Het was niet mijn bedoeling u te storen in uw stoffelijk zingenot," zei Karnk op een zalvende toon, die Gaosar nog nooit eerder van hem gehoord had. "Ach, hoe u mijn bedoelingen toch misbegrijpt!" slijmde Karnk verder. "Ik weet het, het is oorlog en ik ben van een ander ras,

welzeker. Maar wellicht heb ik u iets te bieden, dat aan geen oorlogsbuit kan tippen. Ik ben een Kartan-priester, moet u weten. Ik dacht hier in mijn onderhoud te kunnen voorzien met de verhandeling van enige van mijn buitengewone zalven. Of misschien zijn uw superieuren geïnteresseerd in mijn unieke verzameling Kendo-amuletten?"

Al sprekend lichtte hij een pand van zijn jak op om de roodbruine amulet van stierenscrotum te tonen, die op zijn bovenbroek genaaid zat.

"Waar komt u vandaan?" vroeg de vette Overzichter op scherpe toon.

"We komen van Capai," antwoordde Gaosar.

"Ver van huis," merkte de jongste Overzichter op.

"Men geraakt niet in mijn professie zonder zin voor avontuur of verlangen naar welvaart," benadrukte Karnk. "Ik heb profijtelijke waar te bieden aan de juiste belanghebbende. U raakt vast minder vooringenomen, als uw lastgevers mij straks met hun dankbaarheid en dompellood overstelpen."

"De Rische hier op Majeste hebben alleen oorlogszaken aan hun hoofd," gromde de dikke man. "En wij hebben het niet zo op vreemdelingen."

"Precies! Verschil moet er zijn," lachte Karnk begrijpend. "Ook de verstandelijke vermogens van de ene mens verhouden zich tot de andere soms als de zon naar een glimworm."

"Wat bedoelt u daarmee?" vroeg de jongen met de rechte mond.

"Ik bedoel dat u er wellicht het wijste aan doet om ons in kennis te brengen met de hoogste tovenaars in dit eh... laat ik het 'gehucht' noemen," antwoordde Karnk scherper.

"Die ziet mij al aankomen," zei de boogschutter onwelwillend.

"Als hij het moet hebben van lieden met zulk een verstandelijke werkeloosheid als de uwe, dan kijkt hij liever naar zijn kristallen bol," sneerde Karnk heel gedurfd. Driftig krabbend in zijn wansmakelijke kruis stond de dikke Overzichter de twee opvallende reizigers kritisch op te nemen. Als variatie nam hij zo nu en dan een andere pose aan om eens nadrukkelijk zijn walmende oksels te behandelen. Bijna kon Gaosar het zachte knappen horen van de kleine insectjes die onder de korte, vuile nagels van de man hun kortstondige leventjes lieten. 's Mans onverschillige lijfelijkeheid stond echter in scherp contrast met zijn ijzingwekkende ogen, die waarschijnlijk moeiteloos en onaangedaan de gekwelde waarheid of een bepaald gewenst verhaal uit menig gepijnigd slachtoffer ontleed hadden. Gaosar keek naar de lucht. Zwarte stapelwolken gingen meer en meer het grijs overheersen, maar de

dreigende storm zette alsmāar niet door. De drukkende, natte warmte zette zich als een klem op hun slapen.

"Op zulke dagen neuken de herders hun geiten," zei Karnk ineens. De Overzichters keken verrast op, alsof zij hun oren niet konden geloven.

"Wāt zei u?" snauwde de dikkerd.

"Met zulk nat weer heb ik moeite met schijten," improviseerde Karnk onvoldoende doelmatig. De dikke man nam ineens een besluit: "U moest allebei inderdaad maar eens met mij mee komen."

In een snelle beweging had hij de vervormer uit de holster gehaald en zijn stem klonk humorloos en afgemeten. Karnk probeerde de situatie nog te redden, maar zoals gewoonlijk was zijn verontschuldiging erger dan een eventuele belediging had kunnen zijn toen hij zei: "Ik bedoelde er absoluut niets persoonlijks mee, als u dat misschien mocht denken."

Voor zover de Overzichter dat nog niet gedacht had, toen deed hij het in ieder geval wel. Hij gebaarde geïrriteerd met zijn vervormer: "Voor mij uit lopen, stuipkoppigen!"

Karnk haalde zijn massieve schouders op.

"Neem me niet kwalijk," fluisterde hij tegen Gaosar, toen ze begonnen te lopen.

"Ach, zoiets wou je toch?" antwoordde zijn vriend even zachtjes.

"Bekken dicht," schreeuwde de Overzichter achter hun. "Tot aan het plein lopen en daar rechtsaf. We gaan op het fort es even uitzoeken, wat jullie hier eigenlijk komen uitspoken met die rare verhaaltjes."

Op het plein was een drukke markt aan de gang. Een natte geurdeken van bloemen, fruit, vlees, vis en groenten kwam op hen af. Onbestemd of duidelijk zoet, zuur of zout. Dan weer aangenaam en dan weer smerig, in de hitte gistende en rottende etenswaar, vermengd met vlagen pis-en strontluchtjes, die opstegen uit de open riolen langs de stoepen. In het midden van de markt stond een imposante cirkel van torenhoge kokospalmen. Hun gelaagde stammen gaven een onmeetbare ouderdom aan, een ring voor elk jaar. Hun vredig wuivende kronen hadden minstens tien generaties overzien. Langs hun stammen klommen in een bonte wirwar van stengels en zuigwortels concurrerende vingerplanten omhoog in een nimmer eindigend gevecht om plaats en licht. Hier nestelden vele soorten vogels, veiliger dan in de tuinen van de omringende huizen, omdat de haast permanente drukte van de markt eierovende slangen en andere dierlijke belagers afschrok. Zwermen gele

vlindertjes dansten boven de marktkramen en er onder zochten sprietige legioenen grote bruine kakkerlakken hun rantsoenen bij elkaar.

Aan het begin van het marktterrein hadden de twee vrienden elkaar even vragend aangekeken. Hier was een kans om in de drukte te ontsnappen aan de Overzichter, omdat hij hier de vlamspuwende vervormer niet zo gauw zou durven gebruiken. Ze hadden echter niet lang geaarzeld. Dit was immers een kans om het fort in te komen, hoewel hun uitgangspositie niet onverdeeld gunstig was. Gaosar was benieuwd of de twee vrouwen al ergens in de buurt waren.

Bij de poort in de fortmuur stond een magere, zwartgeklede man met een dubbele bijl aan zijn gordel te wachten. Hij presenteerde zich met de lugubere aanwezigheid van een beroepsslachter. Zijn zure uitstraling deed zelfs twee honden, die langs het fort liepen, direct terugdeinzen, retirerend in een wijde boog om de poort heen. Het was alsof ze voorvoelden dat hem bijten hen net zo slecht zou bekomen als het onnadenkend naar een giftige pad happen. Toen het drietal naderbij kwam, hoestte hij schrapend bij wijze van groet. Dodelijk verschrikt vlogen twee kraaien op, die boven de poort op de transen hadden gezeten.

"Sar Gor, goedendag," groette de Overzichter met ongeveinsd ontzag.

Gaosar en Karnk bekeken de zwartgallige man met nieuwe aandacht.

"Wat heb je daar?" vroeg Gor en het viel genoegzaam op dat hij over de twee reizigers als over vee sprak.

"Buiteneilanders met een grote mond. Moeten maar binnen hun praatjes aan de Hoogedelheldere zelf proberen te verkopen."

Die titel kwam aan in het brein van zijn twee arrestanten als een vallende boomstam. 'Hoogedelheldere?' Een Hoofduitvoerder? Kerko soms? Ze schrokken zich wezenloos, maar hun schrik kwam hopeloos te laat. Gor duwde tegen de poort, die langzaam van binnenuit geopend werd. Een jonge Overzichter met een vet, pukkelig gezicht sloot met een klap de zware deur weer nadat het viertal op de binnenplaats was aangeland. Hier en daar waren groepjes soldaten met verschillende slagwapens aan het oefenen. In de uitkijktorens op de hoeken van het fort waren de gehelmde hoofden van diverse wachtposten te zien. Er hing een oorlogsbeluste sfeer. De Overzichters waren merendeels jonge mannen in nog ongeschonden uniformen. Sinds de koning in zijn mysterieuze slaap was geraakt, hadden de Shir geen enkele veldtocht van betekenis kunnen voeren tot grote frustratie van het officierenkorps. De veteraan, die hen

drilde, schreeuwde de boodschap nog eens overduidelijk: "Opspattend bloed, stelletje slurven, dat is de enige oefening, die mannen van jullie maken zal!"

'Erin komen is inderdaad geen kunst,' dacht Gaosar bezorgd. 'Maar er weer uit...'

Gor deed een paar passen vooruit en zich half omdraaiend zei hij tegen de Overzichter: "Ik heb minder moeite met het slopen van zulke buiteneilanders, Arvind, dan met zo'n afwijking onder de assistenten. Nozer heeft verschrikkelijke moeite om die kerel klein te krijgen."

Gaosar en Karnk keken elkaar met zeer gemengd gevoelens aan. Nozer. Nozer Eichhor dus. Dat zag er ook niet minder slecht uit voor Tirt.

"Van het één kom je in het ander," meesmulde Karnk. Ze hadden geen goed plan gehad om Tirt te redden en zo'n plan was er nog steeds niet. Duidelijk was wel, dat hun missie erg urgent aan het worden was. Ze stonden inmiddels in een muf ruikende gang, die verder binnenwaarts het fort in voerde.

"Heer Overzichter Arvind, mag ik even vragen...?" probeerde Karnk, maar de dikke Overzichter stopte hem direct af: "Ik heb hier niks te zeggen. Jullie gaan naar Rish Eichhor door. Leg je gedoe met die amuletten maar bij hem uit."

Gor keek gestoord en verrast opzij: "Beweren ze magie te hebben?"

"Zeker, zeker!" sprong Karnk meteen in de opening. "Ik ben een Kartan-priester. Ik heb toegang tot kennis en kunsten, maar de behandeling die me hier ten deel valt, maakt mij noch mijn metgezel erg toeschietelijk. Ik zou me meer op mijn gemak voelen als men mij passend wat spijs en drank zou aanbieden."

Gor verspilde geen beleefdheden aan de situatie: "Toon mij een bewijs." Karnk liet het amulet op zijn bovenbeen zien.

"Kendo?" vroeg Gor verbaasd.

"Gieshe-Kendo," specificeerde Karnk.

"Neem ze mee naar mijn werkvertrek," besliste Gor. "En geef ze maar wat te drinken. Ik moet eerst Eichhor vertellen hoe ver ik met die Tirt ben."

Karnk en Gaosar hielden beiden hun adem in, maar de zwarte beul had zich alweer in beweging gezet, verder de gang in. Arvind, die achter hun stond, had niets van hun ontsteltenis bemerkt en duwde tegen Gaosar's schouder aan: "Hierin. Naar links. Die deur, ja."

Ze traden een grote en hooggewelfde kamer binnen. Het ontbreken van vensters gaf aan, dat ze ergens in het midden van het gebouw zaten. Er branden vette kaarsen, die een onprettige lucht afgaven. Een schitterend, veelkleurig handgeknoopt kleed op de grond gaf de ruimte ondanks dat toch een zekere allure. De mannen werden een vreemd en beangstigend trillen van de vloer gewaar, net of direct onder hun in één van de kelders helse machinerieën aan het werk waren. Gaosar vroeg ernaar. Arvind leek iets te zijn ontdooid door Gors nieuwe interesse in de twee bezoekers.

"De Rishe van Onderzoek hebben iets uitgevonden om de Pirti definitief te pakken te nemen," zei hij vergenoegd. "Ze werken er nu dag en nacht aan, want 't schijnt ongezond te zijn en haast te hebben. Jullie kunnen de draaiers voelen hier. Je went er zo aan. Nou, gaan jullie dan maar even daar zitten."

Hij wees twee stoelen aan bij een lange ebbenhouten tafel, die de hele ruimte domineerde. Aan het andere uiteinde lagen stapels schriftrollen, kleitabletten, schrijfgerei en diverse onherkenbare instrumenten in een bezige wanorde doorheen. Half door een handdoek aan het gezicht onttrokken ontwaarden ze ook een serie scherpe scalpels en kleine zaagjes. Deze ontdekking joeg hen koude rillingen over het lijf en werkte geenszins geruststellend op hun gespannen gemoed. Helemaal aan de andere kant van de kamer stond verlicht door een kaars in een achthoekige nis een hoge blauwwitte glazen kolf. Het voorwerp vibreerde mee met het trillen van de vloer, alsof het bezielde was. In een vage mist bewoog zich iets in het glazen binnenste. Gaosar's aandacht werd er als geobsedeerd naar toe getrokken.

Karnk wisselde een korte blik van verstandhouding met hem en stond toen weer van de stoel op met de bedoeling om Arvind af te leiden. Hij liep ontspannen babbelend over de fraaie kamerinrichting naar de Overzichter toe, die met drie glazen en een karaf wijn in de weer was op een tafeltje bij de deur. Daarna gingen de dingen heel snel.

Achter zijn rug hoorde Karnk plotseling hoe Gaosar een gepijnigde kreet slaakte. De Overzichter keek geschrokken op en graaide naar zijn vervormer. Karnk vroeg zich niets af. Hij sprong op de man af, een voet omhoog flitsend naar het gezicht van Arvind, die nooit meer iets zien zou. Krakend brak diens zwijnnenek. In zijn tweede beweging wentelde Karnk om zijn as, in Gaosar's richting wervelend, klaar voor een nieuwe aanval. Er was echter verder niets of niemand te zien. Verbaasd en

geschrokken stopte hij bij de nis, waar zijn vriend met een wasbleek gelaat een geluidloze, oneindige paniekstroom stond te verwerken. De onfortuinlijke Overzichter had geluidloos zijn laatste adem uitgeblazen en iets daarvan zoog Karnk daarna piepend naar binnen, toen hij zag wat Gaosar gezien had. Ontzet deinsde hij achteruit. In de glazen kolf wolkte een warrige wittige mist, waarin zo nu en dan voor de oplettende kijker een gekweld gezicht opdook. De vertrokken gelaatstrekken onder de gekarteld opengezaagde schedel, besmeurd met zwartgeronnen bloed, waren beslist die van hun ooit zo dappere maar inmiddels waarschijnlijk dode vriend. Tirt.

Na een oneindigheid van verdriet en teleurstelling kwam er weer een gedachte met kop en staart in Gaosar's brein: "Ik hoop, dat-ie tenminste dood *is*!"

Karnk kwam als altijd het eerst bij zijn positieven. "Nou, eh, kijk es daar Gaosar, die Overzichter, eh, misschien ben ik een beetje overijld aan de gang geweest..."

Hij trok aan Gaosar's mouw, hem weg van de toverkolf, wijzend op het lijk van zijn slachtoffer bij de deur. "Kom op! Voor Tirt kunnen we niets meer doen. En wij moeten hieruit. En meteen!"

De niet aflatende bedreiging van het moment bracht ook Gaosar weer tot handelen. Hij was blij dat het denken op kon houden. Ze rukten het nog traag uit de neus en mond bloedende lijf van Arvind overeind en sleepten het naar één van de andere nissen in de kamer. Karnk ontfutselde de dode al doende de handige vervormer en stak die weg in een zak van zijn jek.

Door het strategisch verschuiven van een ladenkast werd hun dode getuige aan het oog onttrokken en toen stapten ze de verlaten gang op.

'Het is alsof er geen eind aan al deze doden komt,' dacht Gaosar, terwijl hij haastig achter Karnk aanbeende, terug naar de binnenplaats. Hijgend mompelde hij: "Eruit! Wel ja. Maar hoe doen we dat? Ons er uit vechten met onze vervormers? Hoe lang werkt de mijne nog? Het stikt van de Overzichters buiten. En hoe komen we door de poort?"

Karnk zei niets terug. Gaosar overviel de onzinnigheid van hun vlucht.

"Karnk! Stop! Wacht! Dit gaat niet zo!" riep hij geprangd tegen de brede rug van de reus. "Laten we ons ergens hier verbergen en wachten tot het donker wordt."

Karnk hield zijn pas in en draaide zich om. "En die meiden dan?"

Besluiteloos stonden ze te dralen bij een trappenhuis, dat kennelijk toegang tot de kelders gaf. Aan het einde van de gang klonk geruis, maar tegelijk kwamen er mensen vanuit de kelder omhoog. Voetstappen en stemmen van alle kanten.

"Wèg!" schrok Gaosar en achteruit tastend opende hij impulsief een deur. Donker binnen. "Hierin!"

Pas toen hij met bonkend hart binnen stond, realiseerde hij zich dat Karnk niet achter hem aan was gekomen. In een opperste verwarring aarzelde hij. Wat te doen? Hij kon geen enkel aannemelijk verhaal vertellen als een Overzichter hem zou betrappen, terwijl hij weer *uit* deze kamer kwam. Ineens leek het of hij ver weg Karnk hoorde schaterlachen. Absurd. Maar toch. Zo'n vette lach kon maar uit één mond komen. En Karnk kon er ook maar één bedoeling mee hebben: een signaal dat het met hem in orde was.

'Maar met mij is het niet in orde!' schreeuwde Gaosar's eigen razende stem in zijn hoofd. 'Deze schoften hebben mijn makker Tirt vermoord en, en..., en ik kan niets doen!!!'

Het laatste wat hij tegen Karnk gezegd had, was iets over verstoppen en de nacht afwachten. Dat was tenminste iets van een afspraak. Hij vroeg zich af waar hij was en zonder tot handelen te durven komen stond hij daar maar een tijdje te staan. Soms gingen er voetstappen langs de deur en wachtte hij zwetend met een werpmes in de ene en zijn vervormer in de andere hand op nog meer tegenslag. 'Dit is in elk geval de verkeerde plek,' dacht hij op een zeker moment en schuifelend en tastend langs de donkere muur liep hij verder de ruimte in. Hij voelde houtwerk onder zijn handen. Kunstig snijwerk. De gladheid van een bijzondere verfsoort. Koperen scharnieren. Ingebouwde kasten? Deuren? Dit is een ruimte waar iets kostbaars bewaard wordt, wist hij en daarom moest hij er des te dringender verdwijnen. Beter ergens een voorraadhok induiken om de nacht af te wachten. Zoiets...

Weer een klink onder zijn zoekende hand. Bijna opgelucht drukte hij hem naar beneden. Zachtjes open nu. Mes weer terug in de hand. Luisteren. Niets. Voelen. Iets was hier niet goed, maar hij kon het beeld niet thuisbrengen. Hij stapte uiterst behoedzaam over de vrij hoge drempel en daarna deed hij twee stappen. De tweede stap voelde vreemd verend onder zijn voet. Er was een geluid geweest dat hem waarschuwde maar het baatte hem niets meer. Iets ramde met een ongeken-

bloeddorst zijn achterhoofd en als een tomaat werd hij tegen de vloer gesmakt. Boven de deur zat een houten constructie, waarin zich een zware eiken dwarsbalk had bevonden, aan de twee zijden opgehangen aan een dun vezeltouw. Een vernuftig alarmsysteem had op de onattente en ongewenste bezoeker een dreunende wraakneming losgelaten...

Na korte tijd ging er een deur open en iemand stak een brandende fakkel in een houder naast de deur. Daarna liep de figuur op Gaosar af. Met een immense wilsinspanning richtte die zijn bebloede kop op om beter het mannetje te kunnen zien, wiens silhouet zich tegen het fakkellicht aftekende. Hij herkende de stem niet, die neuzelend "Welkom" zei, maar het silhouet met de puntoren kwam hem vaag bekend voor. Gaosar's geest achtte het zeer raadzaam, dat hij bij bewustzijn bleef, maar zijn lichaam werkte onvoldoende mee. Alles werd zwart en de tijd verdween.

"Hee! Hij leeft nog. Hoe succesvol!"

'Leef ik? Of word ik in mijn hoop bespot?'

Gaosar werd zich bewust van zijn eigen gedachte en daarmee van zijn afgescheidenheid. Benige handen hadden hem pijn gedaan, ergens. De neuzelige stem ging zacht mompelend verder: "Ah, wat zullen wij deze galworm eens nuttig gaan gebruiken. Wat een spieren! Ha, wat een vangst!"

Het gemompel maakte Gaosar's geest in elk geval klaarwakker, maar zijn hart zonk als een dof schietlood in een zonloze zee weg, toen hij Rish Nozer Eichhor herkende.

"Die zie je altijd liever gaan dan komen," had Tirt eens van zijn kraaiachtige superieur gezegd en Gaosar voelde diezelfde weerzin. Het zure gezicht, dat opdook in de bedompte mist die zijn aangeslagen bewustzijn was, schrok hem intens af. De tovenaars giechelde met een perverse goorheid en een golf van kwaad omspoelde zijn slachtoffer. Gaosar's maag trok zich walgend samen. Ineens braakte hij, echter met zo'n onverwachte kracht dat de voorovergebogen man door deze onsmakelijke opwelling geheel verrast werd. De zurige brei spoot in zijn gezicht en vloekend vergat Nozer zijn gewone voorzichtigheid. Tierend en spugend poogde hij met twee handen zijn besmeurde gelaat schoon te vegen. Gaosar voelde de situatie meer aan, dan dat er een werkelijk bewuste waarneming aan vooraf had kunnen gaan. Zijn linkerhand was vreemd gevoelloos maar zijn rechter aarzelde niet met de dood zo dichtbij. Het vlijmscherpe ezelbot zat gelukkig nog steeds in zijn

gordelschede. Het verraste Nozer Eichhor ingrijpender dan het braaksel. In één driftige stoot gleed het mes voorbij de maag door naar het zwarte hart. De tovenaar stierf middenin een vloek, die niet meer de tijd had om een vervloeking te worden. De inspanning had echter ook Gaosar's laatste restje energie opgeslokt. Zijn uitgeputte en gekwelde lijf viel weer slap. Toch flakkerde er nog even een dolle vreugde in hem op, voordat hij weer bewusteloos werd. Tirt was gewroken.

Terwijl Gaosar zich bliksemsnel verstoep had, was Karnk blijven staan op de gang. Zijn scherpe gehoor had namelijk een bekend geluid opgevangen: de arrogante stem van Siri. Hij liep het tegemoet, zonder zich verder om Gaosar te bekommeren, want het gezelschap had hem reeds in het gezicht gekregen.

"Ah! Welk een toeval!" bralde Karnk, onmiddellijk het initiatief nemend. Sugatha en Siri waren vergezeld van twee jonge Overzichters, die hen kennelijk ergens naar toe moesten brengen. Hun gezichten stonden stomverbaasd. Karnk bleef opgewekt doorpraten: "Ik heb een zeer onderhoudend gesprek met Sar Gor gehad en ik weet weer alles wat ik weten wil, dus ik ben weer op weg naar buiten. Het spijt mij als wij elkander niet meer treffen! Of kan ik u hooggeborenen overhalen om uw plannen te wijzigen? Misschien bent u in de stemming om samen met mij wat inkopen te doen op dat rustieke marktje buiten het fort?"

Hoewel een grote ongerustheid over Gaosar en Tirt de twee vrouwen had bevangen, bezaten ze genoeg tegenwoordigheid van geest om passend te handelen. Na wat gespeelde aarzeling draaiden ze zich om en geraffineerd de jonge Overzichters verwarrend met wat zwoele gebaartjes liepen ze al babbelend over deze, boeiende toevallige ontmoeting met deze interessante kennis terug naar de poort.

Sugatha informeerde tactisch naar het welbevinden van die Sar Gor en Karnk barstte in een overdreven kakelend hard lachen uit.

"Wat hebben wij die man toch blij kunnen maken! Zijn dankbaarheid kende geen grenzen!"

Hun begeleiders keken bepaald ongemakkelijk bij al dit lawaaijerige vertoon, maar kennelijk was de hoge status van de twee vrouwen voldoende om hun opkomend wantrouwen te sussen. Net toen de buitenpoort voor het groepje openzwaaide, klonk er driftig geschreeuw uit de donkere gang, die ze net verlaten hadden. Was de dode Arvind inmiddels ontdekt? Overkwam Gaosar iets? Karnk kwam meteen in

actie. Vlakbij de poort lag een hoge stapel vierkant gebikte steenblokken met een grote ijzeren voorhamer ernaast. In een ijzige rust bukde de reus zich. De soldaat achter hem was nog zo verbaasd over de nieuwe ontwikkelingen, dat hij te langzaam was. Karnk doodde hem met een razendsnelle slag met de zijkant van zijn linkerhand en zwaaide de hamer door naar het hoofd van de ander. Ook deze knaap was langzaam, maar toch nog bijna snel genoeg. In een schallende botsing beukten zijn zwaard en Karnk's hamer op elkaar. Het zwaard spatte in een fontein van splinters aan stukken en toen ramde Karnk met zijn vrije hand het neusbots van de jonge krijger ver in zijn verbaasde hersenen. Zijn hamer was alweer op weg naar de derde man bij de poort, die met openhangende mond verbaasd toe keek, alsof het een ander gebeurde maar niet hem. Hij stierf niet direct aan de hamerslag tegen zijn hoofd, maar het bloed gutste hem zo rijkelijk uit zijn neus en mond, dat hij geen verdere vreugde meer schiep in verzet. Hun zwaard ontblotend kwamen er echter gealarmeerd nog drie Overzichters naar de poort rennen. Ook op de transen ontstond onrust onder de wachters.

"Lopen!" schreeuwde Karnk tegen de twee vrouwen, maar Siri draaide zich in alle rust met een pijl op haar boog om. De eerste aanvaller stierf direct, maar de tweede die door één van haar werpsterren in de buik werd geraakt, begon als een offerschaap te gillen.

De derde Overzichter hield in om dekking te zoeken, maar Karnk was al bij hem. Hij griste het zwaard uit de ontkrachte hand van de schreeuwende soldaat en stiet het zijn beangste opponent tussen de ribben. De man gilte niet minder hard, dan Karnk's eerdere slachtoffer. In snel tempo suidden hem Siri's wonderlijk trefzekere pijlen voorbij. In een oogwenk was elke beweging in de fortgang opgehouden, maar stil was het allerminst en fris ook niet meer. Er zou nog heel lang de lucht van vele doden hangen.

Alles was zo snel gegaan, dat het drietal ontsnapten al bijna het dorp bereikt had, voordat de eerste groep achtervolgers de poort uit durfde te komen. De Overzichters werden begeleid door een hysterisch gevloek van de zwarte Gor, die de indringers kennelijk de bebloede rommel in zijn werkvertrekje nogal kwalijk had genomen. Karnk haalde met zijn enorme stappen de voor hem uit rennende vrouwen snel in en stormde toen een smal straatje in dat hem het snelst buiten het gehucht zou voeren in de dekking van de begroeide heuvelhelling. Plotsklaps zag hij in het

voorbij gaan de sombere smoel van Ushtar in een nog viezer steegje. Tijd om na te denken gunde hij zich niet. Bij het volgende steegje dook hij naar rechts, de vlak achter hem aan komende vrouwen gebarend om verder te gaan, naar boven. Terwijl hij zijn gierende adem probeerde te onderdrukken, loerde hij om de hoek naar hun achtervolgers. Er lagen echter plots twee roodgeuniformeerde lijken, een derde Overzichter bengelde in een soort strop die over de straat gespannen was en de vierde was in een moordend zwaardgevecht met Ushtar gewikkeld. Karnk haalde de vervormer uit zijn zak en terwijl hij op de twee mannen toeliep, oefende hij even met het apparaat. De vuurstralen, die langs de huizen lekten, leidden helaas de aandacht van de Overzichter op noodlottige wijze af. Ushstar hakte hem de zij open, door de darmen naar de nier. Het meelijwekkende gejammer van de man schrok het volgende groepje rennende Overzichters op en af en gaf Karnk de gelegenheid om rustig te mikken met de vuurblaaspijp. Voor zover deze overheidsdienaren ooit zelf dit martelinstrument op onwillige derden hadden gebruikt, dan werd er nu flink wat branderig karma ingelost. De zware lucht van verbrand vlees en schroeiend haar woei de steeg in, maar Ushstar en Karnk renden voor de bruine rookwolk uit. Er kwam niemand meer achter hun aan.

Hijgend en uitgeput zaten ze eindelijk aan ieder oog onttrokken in dicht struikgewas onder de machtige stam van een wilde mispelboom. Er was gemengd nieuws uit te wisselen. Met toenemende verbazing luisterden ze naar het korte maar wonderlijke nieuws van Ushstar. Hij had een brede rauwe zwaardhouw over zijn elleboog opgelopen, die hem veel hinder gaf. Maar terwijl Karnk de wond insmeerde met de dure, helende zalf uit Utrag en daarna verbond, vertelde hij zonder één keer met zijn ogen te knippen zijn ervaring op de reis naar Pirtiland.

"Ja, kijk, die boot van Benko was heel snel. We ware zo in Shanikita en de Pirti-tovenaars wiste al dadde wij d'r an kwame. Ze ware blij met al onze toverspulle en we kregen d'r nog meer koper voor als dadde ze beloofd hadde. Benko wou meddeen terug naar hier, naar de have van Bardo, want we hadde een wind as een hoos in onze rug inenen. En toen ginge we hier vlakbij onder de kust door en toen zage we op die kaarte van Gaosar, dadde me vlakbij dat ene labarotorum zate. Maar van alsdat er van die scherpe riffe zijn, konde we niet aanlande hier. Ja, kijk. Nou, en toen zei Benko alsdattie wou dat ik ging zwemme om de boel te

verkenne bij dat labarotarium. Dus ik was-t-er vanmorrege al enne dat is nogal goed van pas gekomme, dacht ik zo."

"En Tipo?" vroeg Karnk. "Die kan toch ook zwemmen?"

"Ja kijk, nee, die wou niet. Die kon niet van dat tovenaarswif afblijve, hè?"

"Van wie?!"

"Van die Bakdrel met d'r grote bek!"

"Een Bakvrouw?! Nisha?" riep Karnk uit.

"Percies! Die! Die zitte de hele tijd as niemand kijkt an mekaar te flikflooe en as een fetsoenlijk mens wel kijkt, dan houwen ze d'r ook niet eens echt mee op."

Dat de missie naar Pirtiland goed was afgelopen, luchtte hen erg op, maar het slechte nieuws was slechter dan het goede nieuws goed. Hun gevoelens nauwelijks ingehouden luisterden Siri en Sugatha naar de gebeurtenissen rond Tirt en Gaosar. Sugatha zat stil te snikken.

"Ik kan niet zeker zijn over Tirts ongeluk. Er wordt door Eichhor akelige magie op hem toegepast, maar wie weet, hoe alles zich nog keert," troostte Karnk. "En Gaosar, nou dat is het trage type. Maar hij is heel praktisch en handig. Ik vind dat we rap verder moeten gaan, over de Horenpas en dan in de haven van Bardo op hem wachten. Ik denk dat hij daar ook op rekt. Terug naar de herberg is veel te gevaarlijk. Gaosar is een binnenvetter, maar als-t-ie een beetje loskomt... Als die eenmaal nijdig wordt, gaan die Rishe in het fort nog rare tijden tegemoet!"

Stormvloed over Bardo

Nijdig. Dat was zacht uitgedrukt. Toen Gaosar weer bij zijn bewustzijn kwam, trof hij zichzelf in half ontklede toestand aan op een brede tafel. Hoeveel tijd er voorbijgegaan was, wist hij niet, want ook dit vertrek had geen vensters. Waarschijnlijk had de wonderbaarlijke werking van zijn vaders polsband hem tegen allerlei ellende beschermd, want hij voelde zich redelijk in orde. Behalve dat zijn achterhoofd één grote bloedkorst was, dat door de val al zijn voortanden door zijn lippen geslagen waren en dat Eichhor hem besneden had, was er verder weinig met hem aan de hand. Tenminste, hij werd tevens geplaagd door een akelige jeuk op zijn heiligbeen, waar op diverse plekken op de strakgespannen, pijnlijke huid gele blaasjes aan het openbarsten waren, een weg biedend aan doorschijnend pus. Het werk van de Berseng? Hij wou er niet echt verder over nadenken.

Half onder de tafel lag het ontzielde lichaam van de kleine tovenaar. Om zeker te zijn voelde Gaosar even aan de koude, verstijvende hand. Nieuwsgierig onderzocht hij daarna of Eichhor een okselvervormer had bezeten, maar op het schrale oude mannenlijf was geen wapen te bekennen. Wel had hij vreemde, scherpe instrumenten aan zijn gordel hangen. Wat Gaosar ongemakkelijk makend opviel, was, dat de Rishe met een monstrueuze erectie wel anderhalf voet lang gestorven was. Niet minder onprettig was het beeld, dat de inhoud van een kleine glazen kom op een bijzettafeltje bood. In een alcoholhoudende oplossing lag daar een zielig velletje. Gaosar nam zich voor om het positief te blijven zien ('Die tovenaar had ook het hele ding kunnen amputeren'), maar de schrijnende wond op zijn penis bleef een pijnlijke herinnering aan de smerige manipulatie. Naar het magische of seksuele motief erachter kon hij slechts gissen. In een opwelling van bezitsgevoel viste hij zijn voormalige onderdeel uit de glazen kom en wikkelde het in een linnen lapje, dat op tafel lag. Het daar achterlaten kon hij beslist niet. Omdat Eichhor kennelijk slechts belangstelling voor zijn onderlichaam had gehad, vond Gaosar ook al zijn andere bezittingen intact in en onder zijn jas. De vervormer, de Tatsabel, de paarse sjaal en zijn kostbaarheden. De vreugde hierover werd echter verdrongen door een ongekennde emotie, die hand over hand bezit van hem nam. Je zou kunnen zeggen dat hij... ja, dat hij *nijdig* aan het worden was. Zijn beschouwende

verdraagzaamheid, zijn nuchtere zelfreflectie en zijn nog steeds min of meer neutrale opstelling leek met het arme voorhuidje te zijn verdwenen.

In een stemming van onverzettelijke pissigheid inspecteerde de Halfbak de kleine zaal, waar de afgestrafte penisbesnijder hem naar toe had gebracht. Nozer Eichhor mocht vanuit een ondoorgrondelijke valse romantiek genoeg geschapen hebben in het walmende licht van de flambouwen, maar Gaosar zocht allereerst naar meer verlichting. Middels een ruk aan een laag afhankelijk koord bij één van de wanden kon hij een fraaie kroon van lianry-licht in werking stellen. Geen schok werd hem echter bespaard. Hij moest vaststellen, dat nergens in de hele ruimte een deur te zien was. Behalve de snijtafel waar Gaosar zijn onfortuinlijke operatie had ondergaan, stonden er twee hoge kasten, nog twee tafels en immense rijen planken met de meest buitenissige attributen, gereedschappen en schrijftabletten. Hij zag kolven, potten en flessen, machines en apparaten, maar daarvan was er weinig herkenbaar. Het was alsof hij in een andere wereld van onbegrijpelijke kennis was aangeland. Maar een deur was een deur. Als je hem zou zien tenminste. Hij herinnerde zich Onstens ingenieuze constructie in de apenkelder. Zoiets moest ook hier te vinden zijn. Met een steeds meer verbeterde kop zocht hij hand voor hand de wanden af. Het enige vreemde dat hij hier en daar geraffineerd verborgen vond, waren kleine, trechtervormige, ronde gaten ter hoogte van zijn borst. Erachter strekten zich mysterieuze, donkere, handdikke tunneltjes uit. Mogelijk waren ze met demonische of dierlijke hulp uitgegraven? Piekerend boog hij zich er dicht naar toe. Een heel vage geur bereikte zijn neus. Eten? Eten! Sudderende lamskoppen! Dit moest een verbinding met de keuken zijn. Lepelgekletter klonk en stemmengedruis. Beelden van vetdoordrongen tafels en ziedende ketels drongen zich aan hem op. Hij stelde zich de kleine gestalte van de Rishe voor met het gespitste puntoor bij de opening. Zou hij zo opdrachten geven? Of waren het juist af luister gaten? Hij bewoog zich van het ene gat naar het andere. Het knallen van een poortdeur en gevloek van wachters, gemopper over het ergerlijke, nutteloze wachtlopen van jonge soldaten. En toen ergens een zeer aristocratische stem: "... De verstandigen begrijpen mijn bedoeling. Van de onverstandigen wordt verder niets verlangd." "Ik deel uw optimisme niet," bromde een andere stem zorgelijk. Gaosar herkende die ijzige, godinverlaten stem direct. Gor! De zwarte beul bij

de poort, de man, die Tirt gemarteld had! Van de spanning kreeg Gaosar haast een flauwte.

"Er is geen sprake hier van de natuurlijke loop der dingen," vervolgde Gor. "Hij is door niets en niemand van zijn post te krijgen."

"Als je zo blijft denken, Gor, dan verandert er nooit wat," zei de beschaafde stem. "En in feite zijn jij en ik net zo verantwoordelijk voor deze situatie, omdat we blijven toelaten, dat Nozer zijn macht en gezag misbruikt voor ordinaire wellust. En denk aan zijn gesukkel op ons vakgebied. Hij kan nog geen herpes van een muskietenbeet onderscheiden!"

"Ach, zijn wellust doet niet onder voor Kerko's wraakzucht," stelde de droge stem van zijn gesprekspartner vast.

"Zeker. Maar daarmee heeft Kerko zich vervreemd van een deel van de Raad. Het ombrengen van Hayo is een voor vele integere lieden onvergefelijke misdaad. Hayo in zo'n val laten lopen is net zoiets als de koning vermoorden. Nu ja, brengt men op de radel verder buigaanpassingen op of moeten we met bamboeveren genoeg nemen?" Het gesprek kabbelde voort over onschuldiger en technischer onderwerpen. Plotseling kreeg Gaosar een werkelijk lumineuze inval. Met dichtgeknepen neus gilte hij scherp en hard in het gat:

"Stuipkoppigen!"

Aan de onbekende andere kant werd het doodstil. Na een gekweld tijdje, zowel voor de spreker als voor de aangesprokenen, weifelde de onaangename stem van de beul: "Hoogedelheldere...?"

Gaosar kneep als in razende woede zijn stem, zodat hij zoveel mogelijk neuzelig en onherkenbaar zou worden. Hij vertrouwde maar blind op zijn goede gesternte. Gor verwachtte immers niemand anders dan Nozer?

"Gor! Jij aarspuist! Wie luisterde er daar naar jouw gal?"

De beschaafde onbekende liet een onzeker keelgeschraap horen.

"Eh, uw Onderuitvoerder Balgox Wyldo. Met al mijn nederigheid, Hoogedelheldere," verontschuldigde hij zich ongerust en kruiperig betrapt. Gaosar sprong bijna een gat in de lucht vanwege deze onverwachte hoge vangst.

"Direct hierheen!" snierde hij terug. "Klop vier keer op mijn deur. Haast jullie!"

Wegstervende snelle voetstappen. Gaosar bevestigde een nieuw rozenpantseveld om zich heen en bereidde zich voor op de uitwerking van zijn brUtale list. Hij stelde zich precies in het midden van Eichhors

werkruimte op. Zo kon hij het beste bepalen waar het kloppen vandaan zou komen. Maar hoe vaak hij ook tegen zijn innerlijke zelf herhaalde, dat alles goed was, dat de angst zijn enige echte vijand was en dat.... en dat... Ondanks al zijn fraaie oefeningen bleef het klamme zweet in zijn handen staan.

Toen werd er vier keer geklopt. Op zijn tenen stoof Gaosar in de richting van het geluid. Hij kon zich meteen wel voor de kop slaan. Naast het lichtkoord natuurlijk! Als men binnenkomt, doet men het licht aan, nietwaar? Zijn betrekkelijke onbekendheid met de vernuftige uitvindingen van de Rishe, zoals deze toverachtige lichtbron, maakte hem niet toleranter naar zichzelf. Nu ja! Verder geen tijd verloren! Hij sloop weer terug naar de snijtafel van Eichhor en smiet het ding met een oorverdovend geraas om. Daarna sprong hij drie keer bonkend op en neer op de vloer en beende toen met veel aplomb naar de onzichtbare deur. Heel dik kon de wand niet zijn, want hij hoorde een ontzet tweestemmig hijgen. Gor en Wyldo hadden begrepen dat er iets helemaal niet in orde was. Gaosar haalde diep adem en riep met zijn volste, eigen klank naar de andere kant van de kale muur: "Luisteren allebei!"

Doodse stilte. En daarna de keurige articulatie van de Onderuitvoerder, geschokt maar niet bang: "Wie spreekt?"

Gaosar zette zijn stem nog verder uit: "Luister, dar! Ik heb Eichhor in mijn macht. Hij gaat boeten voor zijn wandaden en jullie vallen met hem mee, tenzij jullie absoluut met mij mee werken."

"Wie spreekt!?" drong Wyldo aan en Gaosar had kunnen zweren dat de man opgelucht klonk.

"Rish Gaosar Ouran," riep Gaosar met zulk een vertoon van zelfverzekerdheid, dat hem zelf verbaasde.

"In wiens opdracht handelt u?" aarzelde Wyldo. En zonder nadenken flapte Gaosar het er uit, waar de gedachte vandaan kwam, wist hij zelf niet: "In opdracht van de koning!"

"Ai, Hoogheldere!" hijgde de stem van Gor in opperste geschoktheid. Wyldo was niet minder ontdaan.

"Wat wilt u van ons, Hoogheldere?" vroeg hij. En daar moest Gaosar eigenlijk nog zelf ook even over nadenken. Maar dat ging snel: "Eichhor wordt berecht in het paleis van de koning. Bezorg mij dus voor die reis een luchtwagen op de binnenplaats," beval hij met een onverwachte, krachtige autoriteit.

"Hoe weten wij dat u over de macht beschikt, die u voorwendt?" wilde de Onderuitvoerder wantrouwig weten. Dat Eichhor al niet meer in het land der levenden was, kwam gelukkig niet eens bij hem op.

"Ik gebruik een Bersengval," blufte Gaosar. Lang, lang geleden (wat was dat lang geleden) had zijn vader, Cayobur Hayo de aanwezigheid van de parasiet kunnen peilen. Misschien was die Wyldo wel even vaardig. Het was immers het enige wat Gaosar aan magisch attribuut kon presenteren.

"Ah, juist. Aha. Met minder zou u Eichhor niet verrast hebben..."

analyseerde Wyldo. "Juist ja. En hoe kan ik mij van uw goede trouw vergewissen? Misschien is het slechts uw bedoeling om onze gewaardeerde superieur om te brengen?" insinueerde Wyldo hoopvol.

"Ga daar van uit!" riep Gaosar hoorbaar cynisch terug. "Denk maar eens met mij mee! Als ik Eichhor volgens mijn bewering ter bestraffing aflever in het paleis van de koning, zal jou een promotie wachten, nietwaar? Tenminste als mijn rapport gewag maakt van jullie onvoorwaardelijke medewerking."

"Inderdaad..." Wyldo woog de mogelijkheden.

"En als ik hem onderweg in zee kieper? Ook toch?"

"Zeker, zeker," bevestigde Wyldo snel van begrip. Gaosar hielp hem beslissen: "Weet je wat? Zet je eigen gewicht aan zilver erbij in die luchtwagen. Maak het voor mij aantrekkelijk om naar Kantmorie te vliegen en mijn opdracht te verzaken. Eichhor dient de haaien en jullie hebben een prettig verhaal vol overmacht voor jullie collega's. Begrijpen wij elkaar?"

"Ik meen van wel," dacht Wyldo.

"Goed," vervolgde Gaosar. "En nog wat. Hoe ver zijn jullie met die Tirt?"

In die laatste vraag konden en mochten de twee kerels iedere emotie horen die ze wilden. Het was nu Gor, die antwoordde.

"Hij praat niet, Hoogheldere. We weten niet wat hij in ons laboratorium heeft uitgevoerd. We konden slechts zijn onwaarheid peilen."

"Zal hij praten?" vroeg Gaosar uitzonderlijk benieuwd.

"Misschien," dacht Gor voorzichtig. Gaosar kon de blijdschap niet uit zijn stem houden. In dat geval leefde Tirt dus nog!

"Ik wil hem ook meenemen," riep hij.

"Dat zal nogal moeilijk gaan," mompelde Gor. "Zijn gesteldheid is niet zo best."

Gaosar's woede moest vijf deuren verder voelbaar en hoorbaar zijn: "Dan lap je hem op, etter! Ik wil hem bij zijn volle verstand mee naar Gondar nemen."

"Dat kan nog wel even duren, Hoogheldere," aarzelde de beul. Gaosar raasde op volle toeren: "Wend ieder middel aan, doodsaap! En anders haal je er die Wyldo maar voor uit elkaar! Snap je me, drabkoker?"

"Zeker, Hoogheldere!" klonk het tweestemmig en toen Gaosar "Weg nu!" schreeuwde, bonkten er twee paar voeten in grote ongerustheid heen.

Gaosar kreeg heel lang de tijd om de verborgen deur te zoeken. Toen hij uiteindelijk met zijn voet tegen de drempelplint aanschopte, begonnen er onzichtbare scharnieren te draaien. Welk een voor de voet liggende oplossing! Zo kon de tovenaars met zijn armen vol onbekende lasten zijn werkvertrek verlaten zonder een deurklink te moeten gebruiken. Nimmer had de onsympathieke Hoofduitvoerder van het Huis van Onderzoek echter kunnen voorzien, dat hij zelf ooit in één van zijn eigen tapijten gerold op zo'n wijze afgevoerd zou worden. Maar is dat niet het leuke van de gehele schepping? Is niet het onvoorspelbare de vitale kracht achter iedere evolutie? Oerbash had het gezegd kunnen hebben, dacht Gaosar. 'Maar tegenwoordig bedenk ik het allemaal zelf,' wist hij. 't Was nog een beetje wennen aan al zijn nieuwe rollen. Een onbevreesde Rische. Een gevreesde scherprechter van koning Katsin Oatreru. En wat moest er nog niet allemaal volgen? Maar zelf in zijn stoutste dromen had Gaosar zich nooit als 's konings opvolger durven zien...

Vier van zijn reisgenoten hadden met een grote inspanning ondertussen de Horenpas bereikt. Daar trof hen echter de meest waanzinnige storm, die ze ooit hadden meegemaakt. De natuurkrachten trokken zich niets van de naderende nacht aan. Voor niets en niemand zou er in deze nacht rust zijn. De twee mannen en de twee vrouwen waren uitgeput van de snelle en gevaarlijke mars. Vooral de klim langs het smalle ezelpad door de kloof had alles van hun oplettendheid gevergd. Diep beneden gaapte met een laconieke honger een diep, wild begroeid ravijn, vruchtbaar gemaakt door vele onvoorzichtiger reizigers en hun mee verongelukte lastdieren. De storm had al de hele middag gedreigd. Aansporingen van de één om sneller te gaan, had onveranderlijk alleen de anderen nog zenuwachtiger gemaakt zodat ze er uiteindelijk maar allemaal het zwijgen toe deden. Gedacht werd er genoeg. Het onbekende noodlot van

Tirt en Gaosar bedrukte hen in gelijke mate, hoewel alleen Sugatha een enkele keer met een wanhopige, ontroostbare schreeuw uiting aan haar immense pijn gaf. Eindelijk konden ze, in het laatste schemerlicht boven op de kliffenkust aangekomen, ver beneden zich de haven van Bardo zien liggen. De storm joeg venijnige, grijze wolken van zand en zeewater over het stadje. Afdalen leek hen bepaald niet veilig. Hoewel, blijven waar ze waren, was minstens even oncomfortabel. Ushstar vond een min of meer beschutte plek, enigszins uit de beukende wind, die scherpe, zoute zeewatervlagen meevoerde van de lager gelegen geteisterde stranden. Enkele grote, licht overhangende rotsen boden hun een redelijke bescherming. Als ze laag bij de grond bleven, raakten hen de schurende wervelingen het minst. De storm bracht een onwerkelijke koude mee, maar het was niet dat, wat Bardo vernietigen zou.

Toen het geluid van de storm feller en feller werd, was Karnk in een vreemde doodsverachting overeind gekropen. Hij krabbelde tegen de wind in naar een verder gelegen rotsblok bij de rand van het afdalende pad. Hij zocht naar een herkenningspunt in de ziedende donkerte onder hem. Bardo. Ergens daar was Tipo. En Benko. En die andere ongure moordenaar, die Ate. En Nisha. Een Bakdrel, had Ushstar haar genoemd. Maar wel een heel mooie Bakdrel...

'Wat een ongelofelijke fortuinvatter is dat Bakjong eigenlijk,' dacht Karnk op één van de weinige momenten, dat de storm hem denken toestond. Ieder licht in het stadje was verdwenen. Er was geen gebouw meer te zien, tenminste...

Karnk voelde een ijskoude hand naar zijn ingewanden tasten. Het donkere strand bewoog, leek te golven tot aan de oprijzende kliffen. Leek? Het was zo. Er was een stormvloed van ongekennde kracht opgeroepen, die het hele stadje overspoeld had.

'Tipo! Tipo!' riep Karnk's hele wezen, wanhopig met dichte mond, dichte tranende ogen en dichte darmen, zich vastklemmend aan de oersteen om niet weggeblazen te worden. 'Jongen! Red je zelf! Ik kan niks voor je doen!'

En dat was misschien wel het ergste. Niets te kunnen doen, niets! Niets dan te kunnen denken aan alles wat er gebeurd zou kunnen zijn. Niets te kunnen doen en alleen die grote, zware steen in je darmen te voelen. Te voelen. Te voelen.

Eens luwde de wind een moment. Als een geslagen, tot in zijn merg geschokt pasgeboren kind opende Karnk even zijn bijna blind geknepen ogen. Tegen een kleine helling onder hem was een kolossale wortelstronk neergesmeten in het door woeste krachten opgehoopte donkere zand, dat onophoudelijk door de wind werd aangevoerd van het ver onder hem liggende stormgegeselde strand. Verwrongen en omgekeerd lag die oeroude boom daar, met zijn wortels naar de straffende hemel en zijn stamkop in het zand gedrukt, niets meer willen wetend van het daverende heelal.

In het stilgevalen geweld herademde Karnk. Hij keek en keek. Even stilte. Stil. Hij dwong zichzelf om zijn opengesperde ogen weer te sluiten. Een verschrikkelijke pijn brandde in zijn ruw gezandstraalde leden. Een eind achter hem maar veel beter beschut, lagen ook de anderen. Plat op hun buik, hun handen klauwend in de grond, zichzelf met de nagels ingravend in Moeder Aarde. Gezamenlijk ervoeren ze hoe de climax van de storm voorbijging. En daarna? Er was een langdurige gedeelde pijn, als van wachtende zielen in het voorportaal van het hiernamaals. Zou er een nieuwe kans zijn? Was er nog wel een wereld? Of waren alleen zij hier gered uit het rumoer van de samenwerkende vernietigingselementen?

Karnk kroop terug naar de andere drie. Ze durfden zich nog steeds niet rechtop aan de huilende nacht te vertonen, bang voor een nieuwe aanval, niet zeker van hun eigen leven en levensvatbaarheid.

Een lange, barre nacht zaten ze nat en bibberend, half slapend, half wakend tegen elkaar aan. Vanuit de verte van de getroffen stad klonken vlagen van mensengejammer, wanhopig geblaat, geloei en gejack van dieren en andere angstaanjagende geluiden naar hen op. Pas de aanmoediging van een volle oranje rode ochtendzon bracht hen weer op de been. Karnk ging als eerste de benauwde luwte uit, die geladen was met hun gezamenlijke wanhoop. Hij rekte zich krakend uit en riep over zijn schouder met een heel vertrouwde intonatie: "Ons logeeradresje is in de prak is gewaaid, lui. Maar we boffen verder enorm met het weer!" Niemand kon er om lachen, maar iets van die allesoverlevende afstandelijkheid in Karnk's humor bracht hem terug naar hun doel: het terugvinden van hun strijdmakkers.

Ze klopten het zand uit hun kleren en veegden het uit hun oren, ogen en neusgaten. Ze maakten aanstalten om af te dalen naar de stad, toen ineens

Sugatha hysterisch begon te gillen. Dodelijk geschrokken keken ze in de richting die zij had aangewezen. Net ver van hen vandaan hing een luchtvlot in de lucht. Er zaten twee mannen in. Eén ervan was Gaosar. En de ander leek op Tirt.

Karnk gaf zo'n doordringende vreugdeschreeuw dat de echo's tegen de harde rotsen niet op schenen te houden. Direct daarna klonk er nog een schreeuw, minder luid, maar niet minder opgelucht. Uit een zo goed als aan het oog onttrokken brede grot een flink eind verder staken tot een ieders stomme verbazing een aantal bekende gezichten. De schreeuw was van Tipo geweest. Achter hem aan draafden Ishsti en Nisha naar de dalende luchtwagen toe en even later doken ook Benko en Ate op. Ze hadden zonder het te weten deze afschuwelijke nacht op een steenworp afstand van elkaar doorgebracht!

De ochtend ademde nog steeds een geladen, onherbergzame sfeer, maar boven op de kliffen langs het dodemansstrand van Bardo was er één plek waar het dodelijke stormstof weg leek te waaien in wervelende vriendschapswinden. Tirt en Sugatha waren zo geëmotioneerd dat Tirt zijn verhaal niet zelf kon vertellen. Geobsedeerd zaten ze allemaal naar de gemartelde Rishe te kijken. Gaosar vatte de belangrijkste dingen kort samen, omdat hij zelf even onbeschrijfelijk nieuwsgierig was naar de verhalen van de anderen.

"... en toen kwam Gor met Tirt aan. Tirt met benen van ijzer en nog een paar aanpassingen, zoals jullie kunnen zien. Gor en Eichhor hadden hem betrapt in de kelder van het fort, maar ze wisten niet wat hij er gedaan had. En dat weten ze nog niet, hoe erg ze hem ook gemarteld hebben. Maar het is dus gelukt."

"Tenminste, ik heb het ontstekingsmechanisme veranderd," zei Tirt, die eindelijk wat gekalmeerd was. "Van de constructie van de bom zelf had ik onvoldoende kennis. Er zullen nu waarschijnlijk kleinere ontploffingen langs een schuine lijn plaatsvinden. En hoe het uitpakt, weet ik nog niet. De toekomst is duisterder dan ooit."

Sugatha trok zijn gekwelde gezicht naar zich toe, heel, heel voorzichtig. Op de bovenkant van Tirts kaalgeschoren schedel was een flinterdunne bronzen plaat zichtbaar en de aanhechting bezorgde hem kennelijk nog steeds vreselijke pijnen. Ishsti onderzocht zijn Rishe-vriend nauwkeurig. "Iemand heeft heel goed werk verricht hier. Je hebt zelfs een hoge polsband om, zie ik."

Tirt wuifde naar Gaosar: "Hij heeft me de zijne geleend. Er is beslist een Meester-Doodvorser met me aan de slag geweest."

"Waarschijnlijk Wyldo, Nozers Onderuitvoerder," dacht Gaosar en toen wendde hij zich naar de stokmeester, die er heel moe uitzag, maar toch bijna extatisch opgelucht keek na het verhaal over Tirts min of meer geslaagde sabotagepoging. Voelde hij dat daarmee de last van zijn eigen wanhoopsmissie van zijn schouders was genomen?

"Ushstar heeft ons wat verteld over jullie voorspoedige reis," zei Gaosar voorzichtig. "Mogen wij weten wat je aan de Pirti moest brengen, grote Oom?"

"Wij brachten hun wat sieraden," zei Benko met een glad gezicht.

"Doorboorde leeuwentanden als herinnering aan hun Oorsprongland bijvoorbeeld. En ze zijn dol op kleurige slakkenhuizen. Ze betalen ons met amber en hun mooie oker. De meeste Pirti verven namelijk de verbleekte gezichten van hun doden met rode oker om zielrovende demonen te misleiden."

"Had je händel nu zo'n haast, stokmeester?" wou Tirt weten.

"Er is gedaan wat gedaan moest worden," antwoordde Benko afhoudend. Hij aarzelde en keek de kring rond.

"Ach, misschien is er geen reden meer voor geheimhouding," besloot hij eindelijk. Toch sprak hij met duidelijke tegenzin verder. "Ik heb bepaalde spullen naar de Pirti-tovenaars gebracht. Dat was de laatste wil van een oude vriend van me. Die zaken zullen het Rish Kerko nog heel moeilijk gaan maken."

"Je maakt ons heel nieuwsgierig," drong Tirt aan op meer informatie.

"Vertel het hun, oom Benko," zei Nisha.

"Ik heb de meeste verbanden al geraden, Benko," moedigde Ishsti aan.

"En ik heb mijn steun verleend waar dat kon. Wil je dat ik het uitleg?"

Benko knikte alleen maar. De immense kracht van zelfs dode tovenaars weerhield hem nog van het noemen van Onstens naam.

"Rish Uto Onsten is door Kerko vermoord, tenminste indirect door toedoen van één van zijn assistenten, door ene Hiss Sarlof," meldde Ishsti. Tactisch, om te vermijden dat bepaalde eerdere contacten ter sprake zouden moeten komen, gaf hij niet alle bijzonderheden: "Nisha is door Osten postuum aangewezen om zijn wraak te vervullen. Zij heeft zijn machtskristal aan de Pirti gebracht met de kruinstaart van Sarlof, die zelf bij de aanslag op Onsten is omgekomen. De Pirti hebben Onstens

machtkrachten op hun eigen vreemde manieren gebruikt. Ze hebben kortgeleden een Shir-spion ontmaskerd en met vergif in een halve dood gebracht. Het is een Bindi-man, ene Dut Derhin. De tovenaars hebben daarna Sarlofs kruinstaart in Derhins hoofdhaar ingeweven. Met Onstens kristal hebben ze hem daarna een geleend nieuw leven gegeven. Zo noemen ze dat. De Pirti naaiden daarna Derhins slapende lichaam in een bisonhuid en gooiden hem op een magische plaats in zee. Door de ingesloten lucht blijft hij drijven. Zeegeesten zullen hem met de stroom terugbrengen naar Illyan. Daar zal hij weer ontwaken, denkend dat hij Dut Derhin is. Dat hij uitsluitend Onstens voertuig is, zal hij misschien pas bij zijn dood beseffen. Hij is nu een soort dubbelspion. Zijn lichaam leeft als Derhin, maar zijn handelen en zijn kennis wordt door Sarlofs wraakgevoel naar Kerko gestuurd. En als Sarlofs geest even iets anders zou willen, dan komt Onstens geest er weer aan te pas. Zulke vreselijke magie kan alleen ontstaan als een Rishe zich met de Pirti verbindt. Kerko zal het heel moeilijk met deze onherkenbare en vreemde Tegenstrever krijgen."

Gaosar had het verhaal in een grote paniek aangehoord. Zijn ogen puilden van de schrik bijna uit zijn kassen. Tipo zag het. Hij wist wat er door zijn halfbroer heen ging. Snel ging hij achter hem zitten en fluisterde hem zijn inzichten in het oor.

"Onsten staat aan onze kant. Nisha heeft me verteld dat Onsten ook uit het geslacht van de koning afkomstig was. Hij heeft zijn vorst en zijn familie lief boven alles en zijn geest zorgt voor Nisha als voor zijn eigen kind. Ik vertrouw het. Vertrouw jij nu op mij!"

Heel langzaam ontspande Gaosar een beetje. Benko en Ishsti vertelden om de beurt bijzonderheden over hun reis naar Pirtiland en hoe zij de storm overleefd hadden.

De heenreis naar Pirtiland was makkelijker geweest dan de terugreis. De wind was weer in hun voordeel gedraaid, maar de stijgende luchtdruk en de stapelwolken beloofden niet veel goeds. Benko's lange reiservaring met de onberekenbare elementen had hem een flinke haast bezorgd om naar de veilige haven van Bardo te komen. Ze waren echter niet alleen bang geweest voor de dreiging van een storm. Zodra de boot had aangelegd, sprongen alle opvarenden de kade op met een onaangenaam

gevoel in de ingewanden. Nisha leek er het slechtst aan toe te zijn. Ze had last van een akelige druk in haar oren.

"Niet de stad in!" riep Ishsti. "Het pad naar boven, naar de kliffen."

Niemand vroeg naar het waarom. Pas toen ze hoog boven het strand een beschutte plek vonden, gebaarde Ishsti dat ze even konden pauzeren.

"Wat is je idee, Meester Ishsti?" vroeg Benko. "Het gaat nog veel harder waaien, dat is zeker."

"Ik heb mijn Duidersdoos geraadpleegd aan boord en er komt magie achter ons aan," zei Ishsti zacht.

"Dat voel ik allang aan me water," zei Ate. "Ik bin voor geen mens bang, maar ditte, nee ..."

"Kerko heeft een speurdemon achter Nisha aangezet. Onstems geestesaandacht en bescherming is nu tussen haar en Derhin verdeeld en nu wordt zij kwetsbaarder. Ik weet echter een machtsplek van het Oude Volk hier dichtbij, waar ik die demon kan verslaan. Hij zal jullie met rust laten. Wacht hier de komst van Karnk's groep af. Uit mijn tekenen lees ik dat alles voorspoedig met hen gaat, hoewel ik slechts een raar half beeld van Tirt kan krijgen. Maar er is haast. Ik wil nu meteen verder met Nisha."

"Ik ga met jullie mee," gromde Tipo met een verbeterd gezicht. Nisha gaf hem een stralende blik, die ver voorbij dankbaarheid ging. Een blik van eeuwige verknochtheid.

Nisha, Tipo en Ishsti waren er na een heel kort afscheid snel vandoor gegaan in de jachtloop van de Baks: zestig passen snelwandelen, zestig passen rennen. Ishsti paste zich bijna moeiteloos aan. Met bewondering voor zijn uithoudingsvermogen keken de twee donkere jonge mensen zo nu en dan naar hem opzij. Nisha's hoofdpijn verbeterde onmiddellijk, toen ze eenmaal in beweging kon komen. Na korte tijd werden ze echter opgeschrikt door een serie korte knallen achter hen. Het leek op paardenhoeven op rotsgrond. Of was het onweer op zee? Tipo keek ongerust achterom.

Ze gingen met de harde wind schuin in de rug in noordelijke richting. Het zanderige land was vrij vlak. Er was nauwelijks voldoende glooiing in het terrein, die beschutting kon bieden aan een achtervolger, geen geul, waar een ruiter in het verborgene kon rijden. Naast Tipo rende Ishsti met zijn bestofte ogen gericht op de noordelijke horizon. Soms mompelde hij binnensmonds wat over de hitte en het smerige zand. Weer klonken de knallen. Tipo vertraagde zijn pas om om te kijken, maar

Ishsti gromde direct: "Loop door, jongen. Loop door! Ik hoor het ook, natuurlijk. 't Beloofd niks goeds. Je oren halen streken uit met je verstand en straks zijn je ogen en je neus aan de beurt. Lopen!"

Toch keek Tipo over zijn schouder om en schrok meteen hevig. Als een lijkwade van zwavel lag er in het midden van de horizon achter hen een vreemde, bewegende gele nevel, waartegen het grijs van de stormwolken op zee scherp afstak. De wind was zo wild dat hij soms het wolkendek als met een scheermes openrukte, zodat er een gierende kogel van blauw verscheen. In de hete luchttrilling bewoog er iets in de gele nevel dat een duidelijk donkerder kwaliteit bezat. Tipo was op slag helemaal niet nieuwsgierig meer.

Eindelijk brak een kleine heuvelrug het woestijnachtige landschap van zand en grint. Midden tussen de grinthopen en lage rotsblokken richtte zich een veel hogere formatie van graniet op, zwartblauwe steenbrokken, soms rooddooraderd. Dichterbij gekomen zagen ze er achter een bizar woud van dode, grijze bomen dat zich ver langs een naar beneden glooiende lange helling uitstreckte. Het was alsof er een lange koning in het land stond met een achter zich uitwaaijende mantel. Een dode koning in een dood kledingstuk. Verder naar boven viel meteen de veel ordelijker opstapeling van de granietblokken op.

"Net of daarboven een mond is," wees Nisha naar een duister gat.

"Vroeger lag het zand en het grint hoger, tot daar," hijgde Ishsti. "Het is een poort. Een poort naar een tempel van het oude volk."

Ze stonden zwetend en trillend stil en keken omhoog. Alsof hun gezamenlijke aandacht een bepaalde trilling op gang had gebracht, stortte er plotseling een grote hoeveelheid grint en zand naar beneden. Sommige keitjes raakten op pijnlijke wijze de mensen beneden. Duidelijk was er schuin boven de poort nog een gapende opening zichtbaar geworden, die zeer wel mogelijk ooit een oogkas had voorgesteld. Een misselijk gevoel van beklemming overviel hen. Het dode oog keek bepaald dreigend op hun neer.

"Vooruit!" spoorde Ishsti hen aan. "Het is terug of voorwaarts. Heb je voorkeuren? Ik niet."

Hij begon te klimmen met Nisha vlak achter hem aan. Tipo keek naar haar gespannen billen en haar krachtige benen. Ondanks de gevaarlijke situatie voelde hij zijn geslachtsdeel nadrukkelijk gaan kloppen.

"Mamboeme," vloekte hij zachtjes. En toen onhoorbaar: "Wat heb je toch een goddelijke kont, Nisha."

Overmoedig geworden door zijn eigen levenslust keek hij toen even achterom. Er overviel hem de gekmakende verkramping van iemand, die denkt in een lage greppel te vallen en ontdekt, dat het een driehonderd voet diep ravijn is. In het doodse landschap vertoonde zich achter een halfhoge rots een schurkachtig, hongerig gelaat met uitpuilende, roodachtige ogen en een kwijlende mond. Het schepsel bewoog zich steels naar voren. Ondanks de gebogen gestalte scheen het zeker nog anderhalf keer langer dan hun reuzenvriend Karnk. Het door de wind rond de keien opgetaste zand knerpte onder zijn sloffende voeten. De gluisperige ogen in het afgeleefde gezicht stonden wijd opengesperd en keken met een dwingende begeerte naar Tipo. Vol afgrijzen bleef de jongen naar hem terug staren, vastgenageld in zijn eigen verstarring, ten ondergaand in zijn eigen ademloosheid. Meedogenloos kwam het van bloeddorst vervulde monster dichterbij. De handen maakten huiveringwekkende knijpbewegingen. Een beestachtige geur drong zich dicht en dicht aan Tipo op, zo dichtbij dat hij vreesde te verdrinken in die duistere reuk, als hij tenminste niet al eerder gestikt was.

"Klimmen!" gilte opeens de schrille stem van Ishsti, die ontdekt had wat er aan de hand was. "Klimmen!"

Nisha begon hysterisch te gillen. Dat geluid wekte Tipo eindelijk uit zijn dodelijke bevrozing. Hij vloog tegen de muur op, zó snel, dat hij nagenoeg gelijk met Ishsti en Nisha het grote mondbpoortpoortaal binnenviel. Kokhalzend van angst en zijn ontlasting verliezend strompelde hij achter de Tekenduider door de totaal vermolmden resten van zware houten poortdeuren heen. Van boven in het gebouw kwam licht door een grotendeels vergaan houten dak.

"Stil maar," zei Ishsti tegen zijn twee doodsbenaauwde gezellen. "Hij komt niet naar boven. Stil maar. Hij is bang voor de macht van deze tempel."

De oudere man liep terug naar de poortdeuren en luisterde aandachtig.

"Het is een schaduwzuiger," zei hij rustig, maar deze benaming voor het gruwelwezen alleen al maakte Tipo opnieuw aan het kotsen.

"Is hij ergens kwetsbaar?" vroeg Nisha met een verbazingwekkende ijzigheid.

"Misschien," antwoordde Ishsti. "Als wij tenminste vreesloos zijn, zonder boosheid, maar ook zonder mededogen. Als je twijfelt of langzaam bent, zuigt hij het bloed uit je lijf en word je net zoals hij." Ishsti's stem had heel scherp geklonken, vooral bij het woord vreesloos en Tipo wist dat het voor hem gezegd werd. Met een uiterste wilsinspanning draaide hij zich om.

"Word ik zoals *hij*?"

"Laat hij maar zo worden als *wij*!" zei Nisha heftig en verrast greep Ishsti haar arm.

"Je weet het al?" vroeg hij haar stomverbaasd. De jonge vrouw keek hem met niet begrijpende ogen aan.

"Laat maar," zei de Tekenduider. "Ik moet meteen aan het werk."

Hij liep zoekend een klein stukje de muffe tempelruimte in. Voor een grote steen hield hij stil. Hij schraapte met een scherp stuk rots over het oppervlak. Plots ontsnapte hem een opgeluchte zucht. Hij wenkte Tipo en Nisha om hem te helpen.

'Duwen', gebaarde hij. Zonder vragen gingen ze gedrieën aan de slag. Toen Tipo in de gaten kreeg, dat het Ishsti's bedoeling was om de steen door de vergane poortdeuren te duwen, mogelijk naar beneden te gooien, begon zijn hele lijf opnieuw te trillen van angst.

"Beheers je, jongen!" grauwde de oudere man. "Zweet je angst uit, maar blijf bij jezelf, anders vernietig je dadelijk ook òns beiden! Kom aan! De grens is lintdun! Vooruit, praat maar ergens over. 't Geeft niet waar over!"

"Eh... eh, waar zocht je naar, Danil?" stotterde Tipo.

"Schrifttekens van het Oude Volk. Er staat hier VERDWIJN OF VERGA. IK VERBERG HET GODDELIJKE GEHEIM. Nou, weet je het. Duw en praat door."

"Eh, wat, eh... wat ga je doen?"

"Ik ga de binnenschacht ontgrendelen met deze steen. Je zult het wel zien. De schaduwzuiger wil ons hier opsluiten en uithongeren. Die strijd zal hij altijd winnen als wij niet ontsnappen. Naar binnen durft hij niet, maar wij kunnen hier evenmin blijven. Deze plaats wordt geregeerd door oeroude magie, die sterker wordt naarmate het donkerder wordt. Ho, ho, tot hier met die steen. Nu, voorzichtig. Hier zal de gleuf wel ergens zitten."

Zwetend en trekkend bewogen ze de zware steen heen en weer over de grond. Opnieuw klonken buiten de harde knallen, die ze eerder hadden gehoord. Tipo en Nisha sprongen achteruit, maar Ishsti schold hen met toenemende drift uit. Hij greep hen bij de armen.

"Help me en sluit je voor alles af behalve voor mijn stem. Nu! Duwen!" Ze voelden van het ene ogenblik op het ander het kolossale steenbrok kantelen.

"Sta doodstil!" beval Ishsti. Uit één van zijn zakken haalde hij twee minuscule klompjes deeg, die hij aan Tipo en Nisha aanbood.

"Stel geen vragen meer en vertrouw mij onvoorwaardelijk," zei hij. "En houd elkaars handen vast. Jullie innerlijke goden zullen jullie beschermen en ik bescherm mijzelf wel. Dit is het medicijn van de Rishe tegen de tijd. Eet het op en stap dan vooruit."

Ze deden wat hij zei. Ishsti schreeuwde een toverspreuk en een zin, die hen bij bleef. Het klonk als een heildronk.

"Op de liefde!" wisten ze zich allebei naderhand te herinneren. Ze wisten niet waar ze in stapten en niet waar ze uitkwamen. Waarschijnlijk vielen ze in een gang, die Ishsti de binnenschacht genoemd had. Er woei een bulderende wind in hun oren. De temperatuur zakte gestadig, totdat er een snerpande kou op het drietal inbeet. Ze voelden geen grond meer onder hun voeten. Een ingrijpende, onbekende omhelzing van een magische natuur voerde hen verder en verder. Tipo en Nisha omklemden in een onbeschrijfelijke doodsangst elkaars handen. Vreemd genoeg ontdekten ze onder zich Ishsti die met de ogen dicht scheen te zweven, terwijl hij Nisha's rechtervoet vasthield en Tipo's linkervoet. Ze hoorden telkens de vreselijke knallen van de schaduwzuiger en eenmaal meenden ze het giftige gezicht te onderscheiden in een bolgespannen perspectief vlak boven hen. Voor schrik was niet eens meer plaats noch tijd, want de bodemloze gulzigheid van die tijd slokte hen op.

De tunnelstroom

Gaosar zweette overvloedig bij het demonenverhaal. Voor hem waren associaties van de Schaduwzuiger met de achtervolging door Onstens spuugdemon niet te vermijden. Steeds weer dwaalden zijn gedachten af naar de martelende ren door de onderaardse gang op het mijnterrein van Brank. En nu zou hij vertrouwen moeten krijgen in Onsten als een Medestander?! Dat vroeg een immense koerswijziging. Hij verwijderde zich even van zijn tochtgenoten onder het voorwendsel, dat hij zich ontlasten moest. In feite was zijn behoefte uitsluitend die aan stilte, even ontsnappen uit de rondrazende emoties, zowel de zijne als die van de ontwortelde anderen. Hij keek om zich heen. Na de stormnacht stond er nu een bleke, waterige zon aan de hemel, aarzelend achter roze en lila wolkenbanken. Een dag van veranderlijk weer, ook een volmaakte beschrijving van zijn stemming. Er stond nog steeds een flinke wind, die herhaaldelijk van richting veranderde. Soms ontstond er een trillende werveling van luchtstromen tussen de steenformaties, waardoor er huiveringwekkend gegier opklonk. Het had een vreemde uitwerking op hem. Net of er van verre een schorre stem om hem riep. Een lijdend wezen, verdwaald en gekweld? Ergens opgesloten op een plek waarvandaan het niet meer op eigen kracht ontsnappen kon? Hij schudde zich even als een natte wolf, maar het gevoel ging niet weg. Onzeker stond hij daar, eenzaam en rusteloos. Ergens, iemand...

Iemand, die hij nog niet kende, riep hem. Om hulp? Of had hij zelf hulp nodig? Was er in de demonische val van de tovenaars uit het Mengkantoor iets van zijn eigen kindergeest zoekgeraakt? Vervreemd van zijn eigen verlangen stapte hij heen en weer. 'Wie ben ik eigenlijk? Waar heb ik me toch in laten halen? Ik moet gek zijn, betoverd. Iemand duwt me ergens heen, waar ik helemaal niet heen wil. Of is het allemaal anders? Omgekeerd? Mamboeme, Mamboeme! Wat sta ik nou toch te etteren? Wat wil ik nou toch?'

Trillerig liep hij weer terug.

Tipo en Nisha probeerden elkaar aanvullend onder woorden te brengen wat eigenlijk niet beschrijfbaar was. In de tunnel waren ze ondergedompeld in een caleidoscoop van herinneringen. Pijn en vreugde,

schaamte en blijdschap, lachen en sterven wisselden elkaar af. Of het hun eigen levens waren die voorbijtrokken of die van een ander, ze konden het nooit meer vaststellen. Het was een soort dood, een bijna-dood, maar tevens een herbevestiging van het leven. Steeds zoog er een zwarte, begerige mond aan hun levensenergie, maar die kracht werd minder en minder naarmate ze zich bewuster van hun elkaar ondersteunende drieëenheid werden. Ze reisden door sterrenluchten en onder de golven van oceanen, door vuur en door modder. Niets scheen hen niettemin te deren, een onuitlegbaar mysterie rond niets en alles. Maar alles went en wordt van ongewoon gewoon.

Er kwam een moment dat ze struikelend in het donker weer grond hadden onder hun voeten. Ze zochten zich een moeizame weg over grove klonten aarde, over bulten, in kuilen, tussen puin, stof en modder.

Beledigd piepend stoof er ongedierte alle kanten op, hun een route tussen stinkende uitwerpselen latend. Dat het een tunnel was, realiseerden ze zich pas toen ze bovengronds kwamen. Het was nacht geworden.

Ishsti greep hun handen en trok hen mee. Ook zijn gezicht stond even strak en uitgemergeld als dat van de andere twee. Ze liepen door een met maanlicht overgoten dood landschap, een grijs woud van duizenden bomen, dat gelijktijdig gestorven scheen, eeuwen, eeuwen geleden. De lucht was prikkelend en zuiver. Er moest veel tijd voorbijgegaan zijn, want de stormdreiging was inmiddels geheel opgelost. Ishsti had een kristalstaf in zijn hand, waarmee hij de grond tussen de dode boomtakken afzocht. Eindelijk wees hij op een donker gat. Slechts met de grootst mogelijke tegenzin lieten de jongere mensen zich een tweede keer overhalen om opnieuw naar een nieuwe ongewisse ondergrondse hel af te dalen.

Ishsti wees achterom en dat hielp direct. Er stond een grauwe gestalte in de tunnelopening, die ze net verlaten hadden. Het woei nog steeds hard, maar de stormwolken waren weg. Het maanlicht werd iriserend blauw als er lichte wolkenflarden voorbij ijlden. In dat licht blonken de uitpuilende ogen op, schokkerig van links naar rechts speurend. Ishsti haalde iets onder zijn tuniek vandaan.

"Jij gooit verder dan ik," fluisterde hij, terwijl hij een ovale bal in Tipo's rillerige hand duwde. Toen de bal neerkwam, spoot er een groengeel vuur uit, dat in een oogwenk al het dode hout in een helse brand stak. De

schaduwzuiger begon wezenloos in het rond te rennen, slaand naar de brandende bomen en struiken om hem heen. Het vuur scheen een waanzinnig makende jeuk op het reusachtige lichaam te veroorzaken. Krabbend en om zich heen maaiend met bloederige vingers begon het gekwelde wezen schel te gillen. Het was een onoverstembaar, hartstochtelijk schreeuwen, zo gruwelijk dat het zich voor altijd innestelde in donkere, resonerende hoekjes van de schedelholtes van de ontzet toekijkende getuigen.

"Geen angst, geen boosheid en geen mededogen!" herinnerde Ishsti op scherpe toon de twee Baks aan een eerdere opdracht. Ze keken en keken. Het geestesmonster verbrandde niet maar scheen te verdampen. Toen het zich snel uitbreidende vuur dichterbij kwam, doken het drietal het tweede tunnelgat in. Een sterke wind werd van de andere kant van deze tunnel aangezogen door het zuurstof vretende vuur en ze worstelden zich ertegenin. Toen ze weer bovengronds uitkwamen, was de hemel achter hen vuurrood.

"Het orakel van de Moeders!" hijgde Tipo. "Voor de vijf is de juiste tijd geen tijd, maar hun vuur op Majeste behoedt de Pirti voor de tijdloosheid!"

"Er was nòg een orakel," antwoordde Ishsti. "Het juiste gezelschap zal het vuur en het water scheiden, de lucht verlichten en de Aardemoeder redden."

"In ieder geval hebben wij de lucht flink verlicht!" riep Nisha. Ze draaide zich met een wilde beweging om en viel Tipo om zijn hals. Als Ishsti, die wat verderop stond te wachten, niet over zijn schouder geroepen dat hij op wou schieten, dan hadden ze elkaars hete lijf nooit meer losgelaten.

De hele weg terug naar Bardo liep Tipo achter zijn natte erectie aan. Ondanks de stormwind en de sfeer van dood in de lucht had hij zich nooit eerder zo levend gevoeld. Nog nooit was wellust zo synoniem met *leven* geweest. Soms maakte dat gevoel plaats voor golven van dankbaarheid. Dat ze het samen doorstaan hadden. En soms was er een nog subtielere, fijnere emotie. Tipo herinnerde zich de heilwens van Ishsti, toen ze de binnenschacht indoken: "Op de liefde!" Liefde... Was dit nou de Liefde?

Nisha keek hem extatisch gelukkig aan en zei: "Onbewust wist ik het eigenlijk al toen je aan boord kwam in Litkaka. Maar ik moest eerst wat anders doen. Ouwe dingen afmaken met Onsten."

"Dat zei Oerbash ook altijd," herinnerde Tipo zich. "Als je je ziel schoon wilt wassen, moet je geest van ouwe patronen ontdoen. Tenminste, zoiets. Ik weet eigenlijk niks meer."

"Ik weet dat jij er bent," lachte Nisha. "Ik voel je. Verder hoef ik niks te weten. Enne... ik *ruik* je ook nogal."

Gelukkig kon Tipo de aangekoekte resten van zijn angstaanvallen onderweg afwassen in een diepe regenplas.

Midden in de beklemmende nacht vonden ze de ongeruste Benko en Ate terug in de beschutte grot.

"Het is goed gegaan. We zijn veilig," was alles wat Ishsti wou zeggen en daarna vielen ze alle vijf doodmoe in slaap. Kennelijk was inmiddels het vuur in het dode woud gedoofd, hoewel er nog lang een zware roetnevel zou hangen. Ze waren blij, dat de wind nog steeds de andere kant op woei. En nog gelukkiger toen ze 's ochtends vroeg Tirts luchtwagen ontdekten.

"Ik ben nog nooit zo bang geweest, als op die tocht," bekende Tipo later.

"Wat is er van die schaduwzuiger geworden?" vroeg Karnk.

"Het vuur heeft hem van zijn vorm bevrijd," antwoordde Ishsti. "En in zijn vormloze vorm heeft hij de liefde tussen Tipo en Nisha kunnen waarnemen. Dat kan hem aansporen om zonder angst opnieuw een menselijke vorm te zoeken. Een vorm die in bloed het hartenbloed van de liefde ziet in plaats van een voedselbron in de duisternis..."

Ze waren allemaal een tijdje stil.

"Laten we gaan kijken wat er van Bardo is overgebleven," opperde Karnk praktisch. "En bovendien, ik barst van de honger. Misschien is er wat te bikken te regelen."

Ze konden onmogelijk met zijn elven op de luchtwagen, dus ze besloten hun grote gezelschap in tweeën te splitsen. Tirt kon nog niet lopen en Sugatha wilde absoluut bij hem blijven. Ishsti had een aantal helende behandelingen voor Tirt in petto, dus ook hij verkoos de luchtwagen. Benk Benko en zijn twee zwijgzame neven hadden nog nooit van een luchtwagen gebruik kunnen maken en ze stonden dus ook te stralen, toen Tirt hen uitnodigde om erop te klimmen.

"Dankie, dankie, Edelvoornamen Heer," bleef Ushstar alsmaar mompelen en zijn onguere moordenaarskop onderging een wonderlijke transformatie naar onverwachte zachtheid.

"Die heeft zo'n vreselijk porum, dat alleen zijn moeder daarvan kan houden," fluisterde Karnk. "En ze zou hem zo niet meer terugkennen."
"Jòuw moeder *wil* je niet eens herkennen, als ze je terug zou zien!" jende Siri direct. Zo, die waren weer gelijk terug in het oude patroon.

De luchtwagen steeg op en de achterblijvende vijf begonnen aan de afdaling langs het smalle pad naar het strand. Nisha en Siri liepen stijf gearmd voorop. Siri vroeg haar honderduit over Capai, over haar relatie met Onsten en over Pirtiland.

"De vrouwen daar zijn er toch weer heel anders dan op Capai," vertelde Nisha. "Ze aanvaarden het gezag van de Oude Moeders, maar zonder de onderdanigheid, die bij de Bondo-stammen gewoon is. Toen Benko en ik de zaken van Onsten brachten, maakten een Pirti-tovenaar en één van hun Zeer Oude Moeders samen een ontvangstritueel voor die gift. De vrouwen zongen een sterk lied ter ere van de Aardemoeder, maar ook ter ere van zichzelf: 'Zij, die het leven geeft. Steeds bloedt zij, maar sterven zal ze nooit.' Dat heeft me erg ontroerd."

De drie mannen liepen achter elkaar naar beneden. Karnk was niet nieuwsgierig naar ontroerende ervaringen: "Heb je nog wat moois zien rondlopen, daar in Pirtiland, Tipo?"

"O, mooie wapens dragen die Pirti," zei Tipo quasi-naïef. "Allemaal even kunstig bewerkt. Ze hebben dolken uit de ellepijpbeenderen van edelherten en, net zoals wij op Capai, kromme messen uit de slaglanden van everzwijnen. De noordelijkste stammen hoeden vooral rendieren. En je gelooft me vast niet, maar echt, ze hebben daar soms wolfshonden voor afgericht. Anderen zijn harpoenjagers op walvissen. Ik heb jagers en vissers zien varen in met vuur uitgeholde boomstammen van het allerlichtste hout. Mooi en snel! Daar kunnen wij op Capai nog heel wat van leren."

"Dat zal allemaal best, maar vertel mij maar liever wat over hun vrouwen," watertandde Karnk ongeduldig. Tipo keek iets onrustig naar Nisha, maar hield zich toch niet in: "Ze zijn sterk, maar klein. En ze zijn uitzonderlijk bekwaam in het zetten van tijgfuiken en het vlechten van visnetten van boombast."

"Kom op, Tipo. Ik wil wat van hun andere kunsten horen!" mopperde Karnk. "Ben je nergens leuk op visite geweest?"

"Jawel, hoor. In Shanikita wonen de Pirti in woonkuilen met stenen vloeren. Daaroverheen wordt boomschors gelegd voor de warmte.

Zuidelijker bij Faize schijnen ze in hutten te wonen van met leem bestreken biezen of rietvlechtwerk, net als de Bindi. De kuddehoeders wonen meestal in tenten van dierenhuid."

"Jaja! Maar ben erin geweest? En met wie?"

Tipo schepte een plagerig vertier in dit spel met Karnk's geobsedeerdheid. "Ze slapen onder bontvachten, maar ze weven ook mooi. De vrouwen dus."

"En wat kunnen ze nog meer? Tipo, je gaat me niet vertellen dat je kuis geleefd hebt al die tijd."

"Jawel hoor!" grinnikte Tipo.

"Nee!" riepen Karnk en Gaosar.

"Toch!" antwoordde Tipo. "Overdag."

"Bijzonderheden! Vertel," smeekte Karnk.

"Het is nogal gevaarlijk met Pirti-vrouwen samen," zei Tipo. "Je moet erg oppassen met hoe je praat en met je bewegingen. Hun gewoonten zijn heel anders dan die van ons of van de Bindi. Als ze nee zeggen, gooien ze hun hoofd achterover of ze duwen met hun vingers tegen hun onderkin. Soms wordt er alleen gesist. Bij 'ja' zeggen, schudden ze hun hoofd van links naar rechts. Pas op, als ze hun hoofd lange tijd schuin houden. Dan doen ze alsof ze naar je luisteren, maar ze denken na over manieren om je om te brengen."

"Ik word gek van hem," gromde Karnk. "Tipo, kap nu met je gezwets. Jij kan zo druilerig zijn als een moeraslijk. We weten al van alles van Ushstar. Vertel ons dan over Nisha."

"Hèhè. Jullie hoeven niks meer te weten dan je al weet. Zij is met mij en ik ben met haar."

Siri hield even haar pas in tot de mannen dichterbij waren. "Ik hoor wat van jullie gepraat. Flinke mannen onder elkaar, nietwaar?"

"Niet onder jou helaas," kwam Karnk gewoontegetrouw met een dubbele bodem aandragen. Siri kreeg een hoogrode kleur. Ze moest een paar keer slikken voor ze haar gekwetste gemoed kon luchten: "Jij ongeloofelijke gierput, jij ielig aanhangsel! Jij bent gewoon jaloers op Tipo! Jij kan alleen maar aan je geslachtsdeel denken. Van liefde heb je nog nooit gehoord en wil je ook niet horen!"

Als vanouds begon Karnk direct superieur te lachen. Als een kinderachtig teken van hoon applaudisseerde hij met zijn duimnagels.

"Bravo, vrouwe," zei hij op smalende toon. "U gooit weer even wat van uw routine-beledigingen in de groep?"

Gaosar liep met een krampende pijn in zijn borst naar deze zoveelste confrontatie te luisteren hoewel de haat-liefde verhouding van Karnk en Siri weinig verrassends meer bood. Toch was er kennelijk tijdens de nacht in de glijwagen tussen hen kennelijk ook enige lieflijke toenadering geweest.

'Maar ze zou het net zo goed tegen mij gehad kunnen hebben,' wist hij.

'Ben ik nou bovendien jaloers op de aandacht, die Karnk krijgt van haar?' vroeg hij zich af. 'Misschien. Ja... En hij kan evenmin weerstand aan haar bieden als ik. Zoals je geen weerstand aan de zwaartekracht kan bieden. Wil ik haar? Ja, ik wil haar net zo krampachtig als Karnk haar eigenlijk wil. Maar hij is toch veel dapperder dan ik. Hij spreekt tenminste nog iets naar haar uit...'

Siri stond met haar handen in de zij stil, van ongecontroleerde woede zonder pauze gekalmeerd tot een beheerst inzicht. Haar stem was meeveranderd, hoewel nog niet zachter: "Wat jij niet allemaal doet om mijn zachtheid niet te voelen, Karnk! Wat je niet uithaalt om maar niet dichtbij je eigen gevoelens te komen! Ik word er zo hopeloos, hulpeloos van... En als er even een brug is, dan voer je die ontspanning direct zo ver door, dat je slap gaat zitten lachen. Ook omdat je bang bent voor meer, verder, dieper."

Ze pauzeerde en iedereen hield halt. Het pad liep wat vlakker en ze konden min of meer naast elkaar staan. Tipo drong zich dicht tegen Nisha aan en hun armen gleden liefkozend om elkaar heen. Siri haalde diep adem. Karnk had niet het lef of enig weerwoord om haar te onderbreken. "Nou ja, ik praat wel met je, maar eigenlijk *wil* ik dat helemaal niet," vervolgde ze op felle toon. "Ik wil je vasthouden! Want dat is *houden van* voor mij, begrijp je? Vasthouden. Ik wil door je gestreeld worden, ik wil door je geknuffeld worden en ik kan je bijdehandse grapjes niet meer uithouden. Ik verdraag je woedeaanvallen niet meer! Stil wil ik met je zijn. Stil! Snap je? Snap je?"

"Sta je daarom zo tegen me te schreeuwen?" vroeg de reus met een cynische grijns.

"Karnk! Ik haat je. Ik haat je!" gilte Siri plotseling, razend en gefrustreerd door zijn afstandelijke gedrag. Maar Karnk wilde niet, *kon* zich niet overgeven. Wellicht nooit?

Ineens wist Gaosar waarom. Het was het verraad van de Kendo-priesteressen geweest, dat die diepe beschadiging in de geest van de reus van Kartan had veroorzaakt.

'Maar ik dan?' dacht Gaosar gepijnigd. 'Ik ben niet bang voor verraad. Ben ik alleen maar bang om afgewezen te worden...? Ik verlam mijzelf en ik kan er niet uit.'

"Ik wou dat je doodviel!" schreeuwde Siri tegen Karnk, haar opgeheven vuisten schuddend. Even viel zelfs de wind stil. Die laatste uitbarsting was niettemin de druppel die de oceaan van Gaosar deed overlopen. Hij zakte door zijn knieën van pure onmacht, bijna het bewustzijn verliezend. Nog net ontsnapte hem een korte kreet van woeste gekweldheid als een kurk uit een gistende fles. Zacht jammerend rolde hij in elkaar als een foetus, terwijl Siri met wijd opengesperde, stomverbaasde ogen naar hem bleef kijken. Het kon Gaosar niets meer schelen. Hij had zichzelf opgegeven.

Er kwam hem weer het beeld voor ogen van die andere eenzame woestenij, een betoverd kraterdal. Een klein kindje, vermoord en verlaten. Zo'n verdriet! En toen sneed Siri's vlijmscherpe stem door zijn zelfmedelijdende isolement: "Hou toch es op met je drama, Gaosar."

Tot in zijn zielenmerg geschokt keek hij op.

Siri stond rechtop, weer met haar handen in de zij, die zelfbewuste Nadirpose van ongenaakbare kracht. Wat fletse zonnestralen schenen vanachteren door haar haar en hij kon haar gezicht niet goed zien. Haar stem was ondubbelzinnig genoeg: "Hoe is het toch weer mogelijk?"

Gaosar de Grote speelt zijn nieuwe toneelstuk: De Bron Van Alle Kwalen. Ik ben klein en zij zijn groot. Wel ja! Als je met al je andere geraffineerde trucjes je zin niet kunt krijgen, dan gooi je dit soort drama in de strijd. Een zielig kindje, dat het ook niet meer weet. Nou? Ben je klaar? Kunnen we dan misschien weer verder? Want zo te zien is er verder met jullie kerels niets leuks meer te doen!"

Ze begon klaterend te lachen. Gaosar betrapte zichzelf eerst nog op een paar dramatische gedachten in de orde van 'Ik begrijp het allemaal niet' en 'Wat is er toch allemaal aan de hand?' maar lang kon hij dat niet volhouden.

"Mamboeme!" vloekte hij en toen stond hij gewoon op. Hij keek haar gewoon aan en ze bleef gewoon doorgrinniken. En toen viel ergens iets op zijn plaats. Die sentimentele man, die daar net nog snikkend op de

grond gelegen had, loste op in een klein zuchtje wind. Het publiek voor zijn hartverscheurende theater was naar huis gegaan en het decor was afgebroken. De rotskliffen waren weer gewoon de rotskliffen en de bomen weer de bomen. Siri sloeg een arm om zijn middel.

"Nou?" vroeg ze. Gaosar moest zo hard om zichzelf lachen dat-ie bijna weer op de grond viel. "Je gaat het toch niet wéér doen, hè?" zei ze waarschuwend. Hij hield een beetje in.

'Ai, hoe ze me doorziet!' dacht hij. 'Ze voelt hoe ik van overdreven verdriet direct in overdreven vreugde onderduik. Ai, ai!'

"Koest maar," zei ze vergevingsgezind. "Hoe minder je zegt, hoe beter. Laten we maar weer een eindje verder lopen. Kan de wind wat door je brein waaien."

Karnk stond met stomheid geslagen naar het tweetal te kijken. Ze waren al een flink eind gevorderd voor hij, achter Tipo en Nisha aan, eindelijk in beweging kwam. Nog hing zijn mond half open van verbazing.

Langs de kant van het pad groeiden gele, doornige bremstruiken, overal met slingerende kamperfoelie doorschoten. Het vogelleven had zich weer geheel hersteld van de stormvloedschrik van de afgelopen nacht. Er werd getsjilpd en gekwetterd, dat het een lust was.

'Fijn, dat er wat afleiding om me heen is,' dacht Gaosar. Niettemin bracht het niet-praten bepaald nog niet zijn denken tot stand: 'O, hoe ik nu mijn eigen onbewustheid zie. Hoe onwetend ben ik nog. Maar nou ja, daar is niets verwerpelijks of stompzinnigs aan. Zo is het gewoon. Het is een feit. Soms ben ik wél volledig afgestemd op alles om mij heen. En soms niet. Soms ben ik zo blind als een mol, totaal gestoord en geblokkeerd. En door die paniek zie ik dan mezelf niet meer. Nou ja, zo is het dan maar. "Je mag fouten maken." Dat zei Oerbash tegen me bij het kratermeer. "Perfect zijn is dood zijn." Zoiets zei hij. En hier loop ik met Siri, die me mijn drogbeelden en mijn illusies ontnemt. En wat ben ik blij met haar!'

Hij keek opzij.

"Ik ben zó blij met je," fluisterde hij.

"Hoe minder je zegt, hoe lekkerder ik me bij je voel," antwoordde ze zonder dat het als een aanval klonk. Ze wandelden in een rustig tempo door, hun voeten gelijk opgaand en hun ademhaling in harmonie. En ach, wat moet er verder nog van gezegd? Overal om hen heen kwetterden

vogels, maar in hen was er een stilte, zoals die er was in de ochtend van de wereld.

De haven van Bardo was grondig verwoest door de stormvloed. Benko's boot was niet eens meer te vinden. Alle houten huizen waren vernietigd, alleen de stenen gebouwen hadden het natuurgeweld doorstaan. Overal weerklonk gejammer om doden en verlies. Honden stonden hysterisch te blaffen en kinderen krijsten. Toch hernam het praktische leven snel zijn noodzakelijke gang.

In de opwarmende ochtendzon hielpen Bindi en Shir elkaar met het opruimen en drogen van doorweekte bezittingen. Er werden vuurtjes aangelegd en ergens vandaan kwam de geur van kruidig eten en versgebakken brood. De vrienden gingen hun neus achterna. Op een beschermd plein, dat minder te lijden had gehad van de moordende golven, zagen ze plotseling de grote luchtwagen staan.

Ate en Ushstar hielpen een lange Shirherbergier al met het naar buiten dragen van driehoekige, bonkige stoelen. Ze herkenden walviswervels, vijf handen hoog, acht handen lang. Overal lag een dikke, onordelijke laag zeezand, vermengd met wier, schelpen en dode zeebewoners. Nu was er nog slechts sprake van een sterke zoutlucht maar binnen enkele dagen zou de geur van verrotting voor de geteisterde bevolking de zoveelste plaag worden. In de herberg was het wonderlijk genoeg vrij droog gebleven, hoewel niet schoner. Jaren van onfris vakmanschap hadden dikke lagen vuil, stof, as, zweet en drank doen aankoeien op de vloer. De herbergier liep rochelend en mopperend rond. Herhaalde malen schreeuwde hij "Baggor!" naar binnen en na enige tijd verscheen er inderdaad iemand, die een bedienende functie scheen te hebben.

"Je gaat het nòu schoonmaken, schijthuismiezeraar!" brulde de herbergier maar hij kreeg de kerel niet in beweging.

"Nee!" weigerde deze Baggor resoluut. "Drigg nog an toe. 'k Doen et nie."

Zijn armen waren kort, de handen eeltig. De nagels van zijn stompe vingers waren tot op het bot afgekloven. Zijn ogen dwaalden heen en weer, nooit rust, nooit vrede verwachtend voor zijn dood. Misschien zelfs niet daarna. De manier waarop hij liep, was die van een schichtige veel geslagen ezel. Zijn hoofd wendde zich herhaaldelijk naar links en rechts, zijn ogen achterna, angstig uitkijkend naar weer nieuw gevaar. Tijd voor

andere emoties dan angst en kwaadheid leek hij niet te hebben. Verdriet scheen hem een verspilling van hard nodige energie toe, tranen een te kostbaar verlies van water in zijn woestijnbestaan. Met een gesloten en stuurs gezicht bleef hij naar de grond staan staren.

"As u eerst betaalt, werk ik. Anders niet."

Zijn onverzettelijke houding drukte zijn deprimerende levenservaringen uit: vaak bedrogen, vaak slaag in plaats van een beloning. Toen zijn baas een hand ophief om hem te slaan, hief Baggor de zijne op.

"Geen klappe meer. En me achterstallige lood!" dreigde hij. De herbergier draaide zich verontschuldigend om: "Heb ik elf klanten om mijn noodlot te verlichten op deze onheilsdag en nu moet ik me dat laten welgevalen."

Hij wees op Baggor. "Waar moet ik nu lood vandaan halen? Denkt u aan alle schade die ik moet laten repareren. Ach, ik moet ook altijd overal zelf voor opdraaien."

Hij liep naar binnen, maar Baggor stapte met een onverzettelijke kop achter hem aan. Het grote gezelschap was in afwachting van enig voedsel op de driehoeken gaan zitten. Toen er binnen een oorverdovend geraas klonk, stond Karnk op.

"Gevoel voor humor bestaat hier nauwelijks," zei hij.

"Ja, het bestaat wel, maar niemand lacht er om...," reageerde Tipo.

Grijnzend liepen Tipo en hij de herberg binnen. Ze waren nog vrij vlug terug met armen vol warm brood en wijnkruiken.

"De storm heeft ook de gezagsverhoudingen hier flink door mekaar geschud," zei Karnk. "Baggor is de nieuwe eigenaar geworden. Zijn baas heeft een naar ongeluk gehad."

Terwijl ze zaten te smullen, vroeg Ishsti naar het lot van Eichhor.

"In zee gegoooid," zei Gaosar.

"Voor de vloed of er na?"

"Voordat de storm losbrak."

"Dan kan zijn lijk dus nu overal liggen? Ergens aangespoeld..."

"Misschien," zei Gaosar met een heel onbehagelijk gevoel. Hij had geen enkele behoefte om de Rishe, levend noch dood, ooit ergens terug te zien.

Tirt voelde de situatie perfect aan: "We moeten zo rap mogelijk terug naar Gondar. Ook daar zal de stormschade groot zijn. Even zal er niemand naar ons op zoek zijn. Ik stel voor dat ik twee keer op en neer

vlieg. Deze luchtwagen is nieuw en in voortreffelijke staat. Dat moet lukken. Dan kunnen we vanavond weer samen in Siri's paleis zijn." Het voorstel ondervond geen enkele tegenstand.

Siri was ter voorbereiding met de eerste vlucht meegegaan en Gaosar viel het wachten op haar lang. Zijn hoofd zat vol beweging. Aan het eind van de middag verliet hij even zijn makkers voor een stille wandeling. Verder en verder dwaalde hij naar de rand van het aangeslagen stadje. Eindelijk was hij even verlost van alle moeten. Hij zong een zachte melodie, melancholieke tonen, die in een spontane harmonie op hun plek vielen. Hun afgescheiden wereld nam zijn zorgen mee en de spanning van de laatste dagen viel langzaam van hem af. Zijn geest raakte opgelost in de omgeving als zout in water. Nog luisterde hij naar verwaaiend gehuil in een zijstraat, nog hoorde hij ver weg een blaffende hond. Een dichtslaande deur op een onvindbare veranda was het laatste anker voor zijn afdrijvende zelf. Toen braken ook de laatste lijnen. Hij liep door. Boven het stromende water van een beek, die in de nu zo kalme zee uitmondde, hingen de bruine nesten van weervogels. Ze werden gezien. Er was luisteren naar de plons van een neerduikend ijsvogeltje. Onder de voeten voelde het lichaam het rulle, plakkerige zand, waarnemingen zonder de benamingen van het waargenomene eraan vastgeplakt. Er was ruiken zonder de naam van de Roos. De gistende geest, die ziedende denkzee, was even rimpelloos geworden. De ogen waren gesmolten in het dichte gezicht. Gaosar was voor eventjes geen Gaosar meer, alleen een adem in een gedachteloos lichaam. Een onbegrensde ziel teruggebracht tot een hartenklop.

In het oosten begon het al donker te worden, toen het gezelschap weer compleet bij elkaar zat in de tuin van Siri's familiepaleis. In het westen kleurde de hemel geel en roze. In de late schemering waren de boskrekels tot leven gekomen met een onafgebroken snerpand, zingend gehuil als dat van een wetsteen op een roestig zwaard. Hun doordringende vibraties verdreven ook de muggen en dat was in elk geval een verademing. Van hoog boven hen kwam het geluid van lome maar zelfverzekerde vleugelslagen. In gedisciplineerde formatie vlogen er ganzen over, hun geklapwiek begeleidend met roddelend gekwek.

Op weg naar een verre bestemming... Majeste? Vroeg Gaosar zich peinzend af. Ver, ver weg lag het laboratoriumfort. De bom was gesaboteerd. Eichhor dood. En op de luxueuze luchtwagen lag een fortuin aan zilver.

"Gaaf het goed met je?" vroeg Tipo hem zachtjes, een beetje ongerust vanwege de vreemde uitdrukking op het gezicht van zijn oudere broer. "Ik wil steeds hier mee ophouden," fluisterde Gaosar terug. "Mijn kop kan nauwelijks bevatten dat we dit allemaal overleefd hebben. We hebben wat we willen. Laten we er toch tussen uit knijpen. Ergens met z'n allen op een klein, rustig eiland gaan wonen. Ergens bij Vuurland, in de Meloi Zee of ergens anders. Ik heb het gevoel dat we ons geluk verspelen als we het onderste uit de kan willen."

"Wat wordt er daar gesmoesd?" riep Karnk. "Als jullie over mij praten is het goed, hoor. Ik ben nou eenmaal een buitengewoon iemand."

"Gaosar wil ergens een stil eilandje aanschaffen en een dorpje beginnen met ons," legde Tipo uit.

"Daar ben ik helemaal voor," riep Sugatha, als om steun naar Tirt kijkend. Er klonk angst en wanhoop in haar stem. 'Niet nog meer!' schreeuwde haar hart. Karnk keek heel zuinig: "Gao doet maar. Hij is een goedkoop mannetje. Een angstkonijn. Ik heb een belofte aan mezelf gedaan. Ik ga Kerko te pakken nemen en die koning eh..., iets met die maffe koning doen. Daar sta *ik* in elk geval voor."

Ishsti woof met z'n hand: "Ook ik heb mij achter Karnk's opdracht gezet met een belofte. Voor mij is er geen andere weg."

"Voor mij ook niet meer," zei Tirt zachtjes. Hij pakte Sugatha's hand. Er blonken tranen in haar ogen. Ze wist het al. Zoals ze al zoveel wist. Ze hoefde niet te zeggen waar ze stond. Iedereen kon het zien. Siri stond op en liep naar de twee broers toe.

"Ik ben al heel ver gegaan met jullie," zei ze. "Ik heb een belofte aan Tirt en mijn nicht staan. Ik sta naast hen. Maar ik zal mijn belofte breken, als je mij vraagt mee te gaan met jou, Gaosar."

Ate en Ushstar konden hun verbijstering niet meer beheersen en maakten hijgende geluiden. Halfbak en Shir-adel, die zich verbonden? Belofte die verbroken zouden worden? Gaosar keek de kring rond.

"Nee, nee..., " bracht hij eruit. "Nee. Wat staat, dat staat. We moeten eerst de koning... Ach, ik heb gewoon heel hard slaap nodig."

"Precies!" riep Karnk. "Dat is het! Een echt bed! Ik ga vast!"

Als hij had gedacht, dat er iemand van het andere geslacht achter hem aan zou komen, dan had hij het mis. Die nacht sliep iedereen alleen en heel vast.

Niet overal op het eiland Illyan werd er geslapen. In de stad Gondar kwam de magie van Onsten en de Pirti-tovenaars tot leven.

Onzorgvuldigheid, opzet of een ongeluk had korte tijd het licht op de gangen van de hoogste verdieping van het Huis van Oorlog laten uitvallen. Het was een zwarte nacht zonder maan en door de grote ramen van kristalglas kwam alleen een dieper donker de immense toren binnen. Toch bleef voor een oplettend oog de steelse beweging van een schimmige gedaante bij iets wat een hoge, zware kast kon zijn, nog juist zichtbaar, omdat er via het trappenhuis van de lageregelegen etage een diffuse glans weerkaatste langs de muren. Meer licht zou een nors en gegroefd gezicht hebben onthuld en harde spieren in een vierkant lichaam. Een dichte haardos van kleine bronzen krullen liet nog juist de sterrobijnen oorhangers vrij, die zelfs in dit bijna zwarte duister nog vonkten.

Dut Derhin meende dat hij zichzelf was en een vakman in insluiping en magie.

"Ah, ik krijg slechts een weerspiegeling," mompelde hij. "Waar zit de bron?"

Geërgerd verdubbelde de spion zijn onduidelijke inspanningen. Sterke handen met lange vingers rommelden met een tangvormig apparaat langs de omtrek van panelen, die deuren zouden kunnen hebben zijn. Bijna onhoorbaar werd er gevloekt en de donkere figuur richtte zich, kennelijk onverrichterzake weer op. De tang werd onder een zware mantel weggestoken en nu glansde er een korte kristalpuntstaf in één van die krachtige handen.

Ooit had dat magische gerei toebehoord aan Hiss Sarlof, maar valse herinneringen hadden Derhin over de herkomst gerustgesteld. De staf gloeide plotseling op. Het leek of er binnenin honderden kleine gouden vuurdraden glinsterden. Derhin drukte het tegen de onderkant van een van de panelen en erachter klonk even een onrustbarend gerommel. Tweemaal flikkerde het kristal op. De bezoeker schopte ontevreden tegen het hout.

"Nou, dat moet dan maar zo," mopperde hij zachtjes. Hij liep een stukje verder en aarzelde bij een groenmetalen deur. Geprikkeld door zijn eerdere mislukking leek hij plots te besluiten tot een driestere handeling. Hij bukte bij de drempel en manoeuvreerde de kristalstaf erlangs. Toen dit niet het gewenste resultaat gaf, liet hij zich neer op zijn knieën en herhaalde gespannen dezelfde bewegingen.

's Mans kwaliteit bewees zich misschien het meest onweerlegbaar in het feit dat hij niet onmiddellijk stierf van angst, toen er zonder waarschuwing een romploos gezicht oplichtte, vlak voor het zijne. Om de ingevallen, gierachtige hals hing een gloeiende ketting van rode granaatstenen. Kerko. De kille mond in het misprijzende tovenaarsgelaat liet een onaangenaam geluid ontsnappen, verrast, neerbuigend en dreigend tegelijk. De brandende zwarte ogen knepen zich berekenend toe. De zijige stem van de Hoofduitvoerder van het Huis van Oorlog klonk op: "Ah, armlastige spionage. Welk een symbool van smart en futiliteit! Maar uw vernuftige kunsten baten u niet. En wat hinderlijker is, u heeft me gestoord."

De knielende man stond geagiteerd op en het van ver weg geprojecteerde gezicht rees met hem mee omhoog.

"Kijk, zo opgewekt als een mossel," jende Kerko's mond, maar juist die sneer scheen de betrapte inbreker te ontspannen.

'Als hij zekerder was van zijn positie, zou hij me niet uitdagen,' wist Derhin. Hij legde een pakketje op de grond en schopte het, iets branderigs activerend naar de wand van de kamer. Er ontstond een oranje wolk. Derhin stapte achteruit naar de donkere ramen in de gang, maar het zure gezicht zweefde met hem mee.

"Legt u vooral geen rekenschap af," dreigde Kerko. "Maakt u me vooral kwader dan ik al ben. Maar koestert u zich geen illusies. Ik zal uw identiteit ontmaskerd hebben voordat u zich ergens veilig waant. U draagt het spiegelmasker van Rish Etzwane Gastel, maar mij misleidt u niet, zoals u mijn garde bedrogen hebt. Ik beloof u een uitgelezen gruwel als ik uw ware gezicht met de scalpel van uw schedel zal scheuren!"

Weer stapte de inbreker verder achteruit totdat hij vlak naast één van de enorme ramen stond. Hij lachte hardop. Het zilververlichtende tovenaarsfacie vertrok van boosheid, radend wat de ander van plan was.

"O lijkenvreter! Schurftziel!" raasde de witvertrokken mond en in de kamer achter de groene deur klonk nu een hels geraas, alsof daar ook de rest van het lichaam van Rish Kerko aan het materialiseren was. De

indringer wachtte dat echter wijselijk niet af en sloeg met brede houwen van zijn grote tang het raam aan diggelen. Met een hoge sprong dook hij naar buiten, waarbij hij kennelijk op een manakonda-gordel kon vertrouwen. Vreemde geeloranje sliertjes damp dwarrelden onmiddellijk met de koude nachtwind mee naar buiten. De vertrekkende ongenode gast dekte hiermee doelmatig zijn aftocht, want toen de groene deur openvloog, omhulden de dampen zonder tijdverlies de briesende Rishe, die om zich heen maaiend met zijn eigen roodgloeiende kristalstaf, de grootste moeite had om zich te oriënteren in zijn eigen kantoorgang. Beneden in het gebouw begonnen helse sirenes te loeien en de lifttunnel braakte achter elkaar vijf exploderende gardisten uit met kristaltootsen en vervormers. Twee renden er via het trappenhuis naar de lagere verdieping, een derde controleerde alle deuren in de gang en de andere twee naderden omzichtig de oranjeomfloerste vloekende en tierende tovenaars.

"Da's de stem van de Hoogedelheldere. We moeten iets doen," zei de jongste. De oudere man had een mindere rang, maar zijn veel langere ervaring met tovenaars, maakte hem heel voorzichtig.

"Zulke gedachten komen bij ons allemaal wel eens op, heer Officier," fluisterde hij afhoudend. "Het verkeerde niet doen is vaak minder erg dan het goede proberen. Ik ga liever bij de liftkoker staan wachten. Als de edele Rishe door een machtiger vijand ten onder gaat, ben ik daar liever geen getuige van. Als we zien, dat hij deze plaag overwint, is er tijd genoeg om hem met passende eerbied te hulp te schieten."

Zijn jongere meerdere was snel overtuigd, maar wees nog even naar het raam: "Daar is die andere door ontvlucht. Als we er nu achteraangaan..."

"Dan komen we dadelijk inderdaad nog die kwaadaardige vijand van onze hoogste superieur tegen," vulde zijn verstandiger wederhelft aan.

Ondertussen deed hij vast een pas terug. Uit de walmende oranjevhindernis dook nu Kerko's schuimbekkende, woeste hoofd op.

"Er achteraan, armoedig gespuis! Vuur op hem tot je hem hebt!" gilde hij. De gardisten konden het bevel niet negeren, maar eenmaal in de koude nachtlucht vliegend, maakten ze niet de maximale haast.

"Oranje is de kleur van de koning," riep de oudere man tegen de nachtwind in.

"Rish Kerko doet zelden moeite om zich populair te maken," antwoordde de jongere. "Ik denk dat eh... Nou ja. Misschien denken we te veel."

"Ik denk weinig in dit beroep," observeerde de ander. "Maar wie goed kijkt, blijft lang in leven."

Zwijgend vlogen ze verder, maar ze speurden niet zo nadrukkelijk de nachtelijke lucht af, als verwacht mocht worden in hun hoogverantwoordelijke functie. Ze namen de tijd voor hun opdracht en inderdaad, vaak is dat wijzer dan haast.

De Berseng

(...)

-Bestemming? Bestemming? Waar komt dat idee nu ineens vandaan?

-Ik reflecteer niet meer dan jouw eigen verlangen.

-U brengt me ver voorbij de grens van mijn eigen geloofwaardigheid.

-Ooit was ik berucht om zulke meedogenloosheid.

-Probeert u opnieuw de tijd te doden met zo'n sinister spelletje, ten koste van mij?

-Dat niet.

-Wat dan wel?

-Jij laat je meestal ontmoedigen door zuivere kennis.

-Mm. Helpt u mij er dan mee?

-Kun je je dat eigenlijk voorstellen?

-Nauwelijks.

Op het eiland Illyan maakten nog wel meer lieden het heel laat. In een luxueuze suite in het grandioze paleis van de slapende koning bij de drielingstad Gondar kon men een vloekende en tierende Generaal Iten 'Stormvogel' Horkan aantreffen. De ruimte stond vol met de wonderbaarlijkste kunstschaten. Ivoor en porselein, goud en zilver, ebbenhout en tin. De wanden en deuren waren met witgeschilderd schrijnwerk versierd, waarop met bladgoud de meest gracieuze ornamenten waren aangebracht. Het plafond liep in een ovale koepel uit, die beschilderd was met symbolische en toverachtige tekens. Aan beide zijden van de ruimte stond een marmeren schouw met een brandschoon geborstelde vuurplaats. Schitterende fijngeweven gordijnen in rood en oranje, de kleur van het koningshuis, sloten de hoge ramen af die uitzicht gaven op de perfect onderhouden rozentuinen op de binnenplaats van het paleis. Meer dan manshoge zijden tapijten met romantische natuur taferelen verwarmden de wanden. Generaal Horkan was helaas niet in een romantische bui.

"Vance Jeek! Jouw fantasie lijkt onuitputtelijk! Moet ik dit allemaal geloven?" riep hij in opperste geprikkeldheid uit. "Biedt de Zonnetempel mij niet meer dan dit?"

Voor hem stond een kleine man in het kostbare, fijngeweven witlinnen gewaad van een opperpriester. Zijn korte kroezige haar was rookgrijs van

ouderdom en zijn lichaamshuid was gerimpeld als broos perkament. In het strakke gezicht sprankelden twee felle glinsterogen.

"De koningin bedrijft de liefde met een glijwagenchauffeur!?" raasde Horkan weer. "Alleen dat nieuws brengt me al aan het braken van ergernis. Niet het nieuws, maar dat de Tempel het vergaard heeft! En nu meldt men jullie dat Rish Poldetson uit Rondoal zijn koninklijk erfdeel wil opeisen!? Rondoal notabene! Op dat achterlijke Bonewits! Omdat zijn moeder een halfzuster van onze koningin is? Welja. Maar zijn vaders lijn is slechts in de verte verwant aan één van de tien geslachten. En hij is al de vijftiende pretendent, die mij in de strot geschoven wordt. Jeek, ik zeg het je nog één keer. Mijn garde verdelgt eenieder, die de troon opeist voordat mijn wettige vorst gestorven is. Mijn toewijding heeft mij al duizendmaal tot ver voorbij iedere denkbare grens van twijfel gebracht en een andere weg ken ik niet."

Hij pauzeerde even.

De priester mompelde direct: "Dat is je zwakke plek, Stormvogel."

"O ja! Jij wilt me doen geloven dat er meer waarheden zijn. Welja. En je presenteert me die priesterlijke bewijsvoeringen met al jullie geslepen vaardigheden. Vooruit, jullie mogen denken wat je wilt, bewijzen wat je wilt. Er is niet slechts één oplossing, niet slechts één weg, zeg jij. Maar de kern van jullie manipulatie is echter maar voor één uitleg vatbaar. De Tempel wil namelijk nog steeds dat ik eraan meewerk, dat het nog levende lichaam van mijn koning verdonkeremaand wordt naar een plaats die jùllie veiliger noemen. Veilig tegen wat? `Tegen de natuur!' schreeuw je tegen mij. Wij kennen elkander al heel lang, priester. Ik respecteer jouw vaardigheden, maar jij dient mijn toewijding te respecteren. Als die koninklijke jakhalzen buiten dit paleis vernemen, dat de koning hier niet meer is, (en dat zullen ze!) dan ontaardt er een opvolgingsstrijd, die zijn weerga niet kent. Die kleine stroompjes koninklijk bloed in hun aderen dragen echter zo weinig van de koninklijke liefde, die ik in mijn geliefde Oatreru heb leren kennen, dat ik ze met diezelfde liefde zal vermorzelen. Moet ik duidelijker zijn, priester?!"

De priester neeg zijn grijze hoofd: "Ik zal ook duidelijk en oneerbiedig zijn, eerbare waker. `Wat babbelt de punt in de cirkel over eenheid?' vraagt de Oudste ons immer. `Luister naar het zingen van de cirkel,' adviseert hij. En dat is wat jij in je toegewijde drift niet meer kan,

Stormvogel. Lees de tekenen. Het volk van de Shir wacht met smart op de dood van de oude koning, zodat een nieuwe hen kan leiden door de komende barre tijden. Oatreru's slaap geeft geen zekerheid meer en de koningin bekommert zich slechts om katten, ouden van dagen en haar bizarre genotsbelevissen in plaats van geboorte te willen geven aan een nieuwe, rechtmatige prins. De Tempel is niet minder toegewijd aan het koningshuis dan jij, Stormvogel. Maar de Tempel dient allereerst het volk. De simplen, de enghartigen, de bevreesden, die heldere richtlijnen nodig hebben. Zekerheid! En jouw onbeweeglijkheid staat ons in de weg. Je hoort me. Je kent me. Er is geen dreiging in mij. Er is slechts een simpele vaststelling. En verder laat ik je zijn, Stormvogel. Werkelijk. De Tempel zou je leven kunnen nemen, maar niet middels mijn handen."

De generaal keek met een vaste oogopslag naar de oude priester.

"Dat weet ik, Jeek," zei hij ineens gekalmeerd. "Daarom laat ik je hier ook toe. Maar het besprokene zal niets aan mijn onbuigzame opstelling veranderen. Ik leef bij mijn eed. Al zou dat de hele wereld doen ineensstorten. Er is maar één anker voor mij en dat is deze belofte. De vreugde van haar te vervullen biedt mij iedere helderheid, die ik ooit vermocht na te streven."

"Dat kan ik aan je zien, Horkan," zei de kleine man met een berustende klank in zijn stem. "En wat kome, dat komt."

"Wat kome, dat komt, Jeek."

De twee mannen bogen naar elkaar ten afscheid. Wat gezegd was, was gezegd. Het was tijd voor handelen.

De volgende ochtend werd er in de langzaam wakker wordende paleisvilla een luxueus fruitontbijt geserveerd. Op twee lange tafels troffen de gasten een paradijselijke overvloed aan in oogstrelende kleurencombinaties opgemaakt. Er lagen bananen, appels, mango's, ananas, kaki's, kokosnoten, druiven, papaya's, appels en vijgen, gelardeerd met vers mintblad, een lust voor de zintuigen. Het leek erop dat het keukenpersoneel op die wijze uitdrukking gaf aan zijn eigen vreugde dat de riskante verre reis van de meesteres goed was afgelopen. Tirt had in het holst van de nacht samen met Siri de grote luchtwagen verborgen in een geheime, diepe grot aan het noordoostelijke einde van het enorme landgoed. Zelfs het personeel was niet van het bestaan van die plek op de hoogte. In hardhouten, weerbestendige kisten stonden er wapens en een grote noodvoorraad voedsel opgeslagen, vooral

gedroogde bananenpulp en vijgen. Achter in de schemerige ruimte was een kleine bron met heel zuiver water, dat kabbelend iets verder opnieuw z'n onderaardse bedding opzocht.

Tirt merkte een zwaar met ijzer beslagen deur op. Siri gaf geen rechtstreeks antwoord op zijn vraag naar de bestemming van de eventuele gang erachter.

"Mijn familie is machtig gebleven omdat we ons zelden zullen laten verrassen," zei ze.

"Misschien kunnen we beter allemaal hier bivakkeren tot we weten hoe de Raad reageert op het nieuws uit Majeste," bedacht Tirt zorgelijk. "Via hun kristalontvangers en de gongen zullen alle Rishe uiteindelijk op de hoogte komen van onze betrokkenheid bij de dood van Eichhor in Fort Zong."

"Nee." Siri was heel zeker geweest. "Zeker tot morgenochtend zijn we veilig. Er komt geen Overzichter op dit terrein zonder overleg met mijn vader en grootvader en zonder hun toestemming. Al onze bedienden zijn getraind door de Nadir. Er is direct na mijn aankomst een verdriedubbelde wacht ingesteld, zonder dat ik daarom heb hoeven vragen."

Tirt had zich maar aan haar vertrouwen overgegeven.

"Hoe is het met je lichaam?" had ze op haar beurt bezorgd gevraagd.

"De ik die denkt, is een tijdelijke bestuurder van dit voertuig," zei hij met een niet meer verdwijnende rimpel tussen zijn wenkbrauwen. "Het was nooit anders, maar nu ben ik me daar wel uiterst scherp van bewust. Ik ervaar permanent een vreemde, lichte pijn, maar ik begin eraan te wennen. Ik ben in elk geval zielsblij dat Sugatha voor me zorgt."

"Je zorgt ook heel bijzonder voor haar," zei Siri. Hij ving een scherpere klank in haar stem op, die hij niet thuis kon brengen. Was ze jaloers op haar nicht? Het was niet het goede moment voor verdere vragen.

'Alle problemen van anderen zijn me te veel geworden,' dacht hij. 'Ik ben al blij dat ik mezelf overeind kan houden.'

Hij sliep als een blok de rest van die nacht.

Gaosar was zijn laatste ontbijtnoten aan het kraken, toen een jonge bediende binnenkwam en Siri's aandacht trok. De knaap liep op haar toe en boog met zo'n gratie en natuurlijke beschaafdheid, dat het de slechter opgevoede leden van het gezelschap nadrukkelijk opviel.

'Dat leer je alleen in generaties omgaan met hoge edellieden,' dacht Gaosar met een lichte afgunst. 'Als ik zo'n buiging probeer, lijkt ik direct op een hansworst met o-benen.'

'Dan moet je dat ook niet doen!' riep een bekende stem in zijn hoofd: Oerbash, ooit, ergens, zijn gezelschap voorhoudend dat iedere mens alleen maar zijn eigen ding hoeft te doen.

'Wat zit dat diep ingeslepen,' realiseerde Gaosar zich. 'Laag na laag onthult zich in mijn geest. Commentaar op commentaar. Maar wat hou je over als de ui gepeld is?'

"Vrouwe, de stokmeester staat voor de poort," meldde de jongeman.

"Kan hij verder komen?"

Siri knikte kort. Toen Benko binnenkwam, bracht hij een onbekende, prikkelende geur mee, die iedereen onmiddellijk in een staat van alerte nieuwsgierigheid bracht.

"Waar ben je geweest, Grote Oom?" vroeg Nisha, die blij op hem was afgestapt.

"Verslag uitgebracht aan de Oude Bindi Moeders. Ze wisten alles al.

Toch wilden ze mijn mond horen spreken."

"Kun je ons ervan vertellen, Meester Benko?" vroeg Siri met onverhuld respect. Benko ging vermoeid zitten.

"Ik heb een boodschap voor u en uw gezelschap meegekregen, Vrouwe. Het was een vreemde nacht met sterke kracht."

Hij keek de kring rond, wegend en nieuwe inschattingen makend. "Er zijn velen op weg, heeft Moeder Hinah gezegd, maar er zijn verschillende doelen. Sommigen dienen de Bindi nu, anderen pas later. De Moeders bieden echter onverwacht hun diensten aan de koning aan, omdat zijn goedheid elk offer van de Bindi overschreden heeft. Ze zullen de obstakels van de Rishe in het paleis pogen te keren, zodat de koning toegankelijk voor jullie wordt."

"Dus ze vermoeden dat wij naar hem toe willen?!" riep Karnk ongerust.

"Ik denk zelfs dat ze al weten hoe alles afloopt," antwoordde de stokmeester zonder verbazing. "Dit is wat ik gehoord heb. Ze waarschuwen voor de Tat. Die heeft zijn eigen onvindbare en onzichtbare toegangsdeur tot het paleis gemaakt. De Moeders kunnen geen magische invloed op Oerbash uitoefenen en daarom vrezen ze hem. Jullie weten allang wat ik van hem vind. Hij is net zo'n goeie vriend van mij als die tafel daar en hij heeft de gezelligheid van een cactus. Maar bang ben ik nooit voor hem geweest. Hij weet wat waarheid is, zeggen de Oude

Moeders, maar hij minacht de wereld. Hij wil het beste van alles voor zijn eigen genot en hij heeft de rust van vele stervenden en doden verstoord. Hij zoekt naar een einde van de wereld, omdat hij zelf ergens gekeerd wil worden. Hij overweldigt zijn medestanders net zo zonder genade als zijn vijanden. Dat zeggen de Moeders. Maar ze vrezen zijn onvoorspelbaarheid. Als hij zich in het paleis tegen jullie keert, kunnen zij niet helpen."

"Bij Eandro!" riep Sugatha uit. "De angst slaat me om mijn hart. Ik wist helemaal niet dat jullie het paleis in wilden."

"Daar waren wij zelf ook nog niet zo zeker van," mompelde Gaosar. Karnk had een bos op zijn gezicht gekregen: "Volgens dat Orakel moet ik van alles en nog wat met die Katsin..."

Het betoverde paleis trok hem bepaald niet erg aan. Ishsti was de enige, die geen verrassing getoond had. 'Die heeft ook al lang en breed alles uitgevogeld met zijn Tekenduidersdoos,' vermoedde Gaosar.

Het was onder invloed van de krachtige ochtendzon heel warm geworden. Ishsti haalde een paarse doek uit z'n zak en wreef het parelende zweet van zijn hoge voorhoofd. Gaosar kreeg een onverwachte schok, toen hij de kleur en de witte tekens herkende.

'Mijn sjaal! De sjaal met de rituele boodschappen van de Bondomoeders! Alleen kleiner. Ook van die Ente Gus gekocht, die kleine Bindi-verkoper in Utrag? Bij de kut van de Moeder! In welke intrige ben ik hier nu toch verzeild geraakt? Werkt Ishsti samen met de Moeders? Een Shir, die zijn eigen volk verraadt? Welk plan wordt er om ons heen en over ons hoofd heen volvoerd?'

Tipo merkte onmiddellijk de nervositeit van zijn broer op. Met een onopvallend vingergebaar seinde hij een vraag: 'Alles goed?'

Gaosar stelde hem gerust met pink-en duimnagel op elkaar: 'Alles goed!' Maar hoe goed was goed in deze krankzinnige tijd...?

Benko kniep zijn ogen dicht tot een dun spleetje en zei: "Er zijn plotsklaps veel Overzichters opgeroepen. Van overal. Maar geen enkele bevelhebber is verwant aan één van de hoge geslachten, heb ik me laten vertellen. Dat is een raar teken. En er waren aardbevingen de afgelopen dagen, in het noorden van Bayin. Een hoop mensen zijn bang geworden. Ze herinneren zich de verhalen uit de oude tijden, toen de vulkanen Illyan en Bayin uit elkaar scheurden. Sommige rijke Shir schijnen al te vluchten naar Kantmorie en Tyr. In alle havens is er veel schade door de

storm en de Rishe zijn zenuwachtig. De Moeders ook. Ze weten dingen, die wij gewone mensen niet weten. Jullie moeten allemaal je ogen maar wijd openhouden, als ik er niet meer ben om op jullie te passen."

"Wat ga jij dan doen, Grote Oom?" vroeg Nisha. "Ik mis je als je er niet bent."

De oudere man hief blij verrast zijn gelooide gezicht naar haar op bij deze verklaring van genegenheid. Er gleed een lange glimlach onder de grote walrussnor door.

"Ik moet straks een nieuwe boot kopen, hebben de Moeders me opgedragen. De grootste en snelste bark die ik krijgen kan. Ik heb er al eentje uitgezocht. Ze vertellen me maar weinig, maar ik denk dat ze een lange tocht gaan maken. Misschien naar Capai. Het zou heel goed Capai kunnen zijn."

"Oh!" Nisha verslikte zich bijna van opwinding. "Kan ik met je mee, Oom Benko? Ik bedoel, kunnen wij met je mee?"

"Wie is wij?" vroeg Benko met een opvallende strengheid aan haar.

"Eh, Tipo en ik. En misschien wil Gaosar ook mee terug..." aarzelde ze. Die keek heel benauwd van Karnk naar Tipo en dan even, even flitsten zijn ogen naar Siri.

"Ikke... ik geloof, misschien moet ik niet, eh..."

Benko grijnsde al zijn vierkante tanden bloot.

"Ik *wist* het al. Maar steeds sta ik weer verbaasd over het voor-weten van de Moeders. Gaosar gaat niet mee, hebben ze gezegd, maar de broeder-dichter en de juiste vrouw zijn Eén. Daarom varen die twee mee, hebben ze gezegd. En juist dáárom denk ik dat we naar Capai gaan."

Tipo keek naar Gaosar en die keek lang terug. Alle andere aanwezigen keken naar hun tweeën.

"We zijn allemaal in gevaar hier," zei Gaosar eindelijk. "Ik heb hier echter nog iets af te maken, al weet ik niet precies wat. Maar jij Tipo,... Jij hebt gevonden wat je zocht op de Blauwe Eilanden. Smeer 'em maar. Duik voor de klap komt. Laat je niet door de Moeders op je kop zitten en niet door die kleine, venijnige, mooie stoot van je."

Zijn stem was zacht, een mengeling van genegenheid en waarschuwing. Nisha keek heel vuil naar hem en stond op het punt om hem lik-op-stuk te geven, toen Tipo heel teder een hand over haar mond legde. Rustig zei hij: "Kijk. Dit kan ik doen en ze bijt me niet."

Onder zijn krachtige hand moest Nisha lachen.

Er werd gul mee gelachen en de spanning over het afscheid tussen de broers ebde weg. Benko verdween. Tipo en Nisha zouden hem later achterna komen. Siri deed de stokmeester uitgeleide.

"Ze hebben me niet zien komen en ze zullen me ook niet weg zien gaan, Vrouwe," zei hij bij de poort. "Maar u kunt beter hier verdwijnen. Kerko heeft overal z'n spionnen."

Ze knikte en wenste hem behouden vaart. Ze zou hem nooit meer terugzien.

Gaosar liep een stukje de tuin in. Siri had voorgesteld dat ze tegen het middaguur zouden verkassen naar de grot, als Tipo en Nisha vertrokken waren. De tuin zinderde van zomers leven. Kleine stekelharige cavia's renden in vitale wellust huppelend achter elkaar aan door het hoge gras. 'Straks varen die geluksvogels terug naar Capai,' mijmerde Gaosar. 'En dan? Samenwonen ergens in een vallei in de Staart? Nisha is rijk. Ze heeft Onstens schatten. En haar familie is rijk. De Koningin van Capai zal verbaasd zijn als ze haar verbintenis met het kleine prinsje opgeeft vanwege Tipo. Nou ja, Tipo gaat gelukkig ook niet met lege handen terug.'

Hij had Tipo de helft gegeven van het zilver dat hij Balgox Wyldo had afgetroggeld. 'En vanzelf wil Nisha zo ver als ze kan uit de buurt van Kerko's demonen. Die heeft haar portie wel gehad. Tipo ook. En ze hebben elkaar.' Hij keek naar twee cavia's, die elkaar hitsig gevonden hadden. 'Ik ben niet jaloers op hem,' dacht hij, 'maar ik zou zelf ook zo graag weer eens lekker.... Nou ja. Laat ik maar ophouden met denken, want dat schiet niet op.'

Hij ging weer naar binnen, waar hij tegen Ishsti op liep, die hem met zachte stem tegenhield.

"Ik wou je iets vragen over Eichhor. Is dit daar een goed moment voor?"

Gaosar knikte. Het waren niet zijn favoriete herinneringen en hij had ze ver weg geduwd. Op Ishsti's gezicht stond echter een merkbare bezorgdheid dus gaf hij zonder bedenkingen toe.

"Hij is in elk geval dood. Dat geeft me een prettig gevoel."

"Dat had ook heel anders kunnen zijn," antwoordde de oudere man cryptisch. "Je vertelde gisteren dat je z'n hart hebt doorstoken?"

Zijn toon stelde dat als nauwelijks geloofwaardig ter discussie. Gaosar keek hem verbaasd aan.

"Ik zat onder het bloed. En dat was absoluut het zijne."

"Kijk, Gaosar," zei Ishsti ernstig. Er was een diepe frons op zijn voorhoofd verschenen.

"Eichhor was een uitzonderlijk vaardig magiër. Hij heeft je vast in een diepe bezwering gebracht, voordat hij een snijritueel op je ging toepassen. Die man heeft nog nooit enig risico genomen zolang ik hem ken. Daardoor kwam hij op zijn hoge positie en daardoor heeft hij daar zo lang gezeten. Het feit dat jij hier tegenover me zit, maakt me blij en onzeker tegelijk. Ik heb overwogen dat Eichhor bezit van jouw lichaam had genomen, maar mijn tekenen wijzen daar niet op. Maar bij Eandro, hoe heb jij hem kunnen verrassen?"

"Hij deed me pijn en toen werd ik wakker."

"Hè? Wakker? Wat voor pijn?"

"Hij besneed mijn penis."

"Wat!?"

Gaosar had dit detail aanvankelijk voor zich gehouden. Op de een of andere manier had het hem als niet passend geleken om aandacht te vragen voor zijn onbenullige ongemak in vergelijking met de veel ingrijpender verminkingen, die de beulen Tirt hadden aangedaan.

"Echt?"

Ishti was stomverbaasd maar niet alleen dat. Gaosar bespeurde nog een andere maar moeilijker te peilen emotie in zijn uitroep. Vanuit de andere kamer werd er eveneens lichtelijk verontrust opgekeken naar het tweetal. Ineens herinnerde Gaosar zich nog iets: "Weet je, ik blufte impulsief tegen Wyldo en Gor dat ik tegen Eichhor een Bersengval gebruikt had." Ishti's ogen puilden bijna uit zijn hoofd. "Maar dat *is* de waarheid!" kreunde hij, ongelovig maar toch overtuigd. Gaosar greep zijn arm en schudde hem indringend heen en weer.

"Ishsti! Vertel me wat je weet."

"Ik weet niet veel. Het staat als zeer zeldzaam beschreven in onze boeken. De Berseng is bijna uitgestorven omdat hij nauwelijks nog anderen van zijn soort kan vinden om zich voor te planten. Hij was oorspronkelijk een draakparasiet. Het zal hem verschrikkelijke moeite gekost hebben om zich aan jouw lichaam aan te passen."

Gaosar ontplofte bijna van verontwaardiging: "Wat denk je van *mijn* afschuwelijke lijden?"

"Oh ja. O zeker. Zeker! Daar doe ik niets van af. Maar zie het ook van de andere kant. De Berseng zal er nu alles aan doen om jou in leven te houden. Dat heeft hij al bewezen te doen. Als jij onverhoopt toch sterft,

zal hij noodgedwongen jouw aanvaller overweldigen, maar voor hem zal dat bepaald niet een mindere kwelling zijn. Uiteraard zal elk van jouw vijanden -wie tenminste de aanwezigheid van de Berseng kan waarnemen- zeer op zijn hoede zijn. Daarin ligt Eichhors nalatigheid. Nooit kon hij bevroeden dat iemand buiten de Rishe-elite zo'n gevaarlijke parasiet zou durven dragen... Op het eerste pijnsignaal heeft de Berseng je in elk geval uit je verdoving gewekt. Hoe deed hij dat?" "Ik herinner me dat ik afgrijselijk moest braken."

"Alsjeblieft. Wat een wonder! Dat moet Eichhor verrast hebben..."

"Toch had hij mij al te pakken voordat ik hem had," mopperde Gaosar. Nog steeds schrijnde het wondje licht, tegelijk een aandacht naar zijn seksuele interesse brengend, die op dat moment weinig speels gericht kon worden.

"Hij zal een demon aan je hebben willen binden," bedacht Ishsti. "Die voorhuid was als een voorschot bedoeld. De demon zou later je hele lijf gekregen hebben, nadat hij Eichhors opdrachten had uitgevoerd."

"Daar kan ik me veel te veel onsmakelijks bij voorstellen," walgde Gaosar. "Die Eichhor had trouwens een monstrueuze stijve, toen hij stierf..."

"Je hebt hem in zee gegoooid, niet?"

"Ja. Van grote hoogte. En Tirt heeft nog van alles met zijn lijk zitten doen, voordat we hem overboord zetten."

"Prima. Tirt is daar heel bekwaam in. Hij zal geen vergissingen gemaakt hebben."

Het gesprek had Gaosar in een bepaalde zin opgelucht. Iets bleef nog echter zeuren in zijn achterhoofd: "Wat moet ik met dat eh, ... met dat velletje aan? Ik heb het namelijk meegenomen."

Ishsti zweeg te lang en zijn stem haperde: "Meegenomen?"

"'t Is aan het verdrogen. En?" vroeg Gaosar ongerust.

"Ik ben niet bevoegd om jou verder advies in te geven," aarzelde Ishsti.

"Dit is een zaak die met rituelen van het koningshuis te maken heeft."

"En wat heb ik daar mee te maken? Wat is er aan de hand, Tekenduider?"

"Jij bent een zoon van Cayobur Hayo."

Waarom wist hij niet, maar Gaosar voelde plotseling het bloed naar zijn hoofd stijgen. Ishsti leek even verlegen met de situatie als hij: "Vraag het Siri. Zij komt uit één van de koninklijke geslachten."

In verwarring keek Gaosar om zich heen. Karnk ving zijn blik op en stapte direct op het tweetal zwijgende figuren af.

"Heeft die krullenwang weer last van een besmettelijke apenziekte?" vroeg hij met een blik op Ishsti's gereserveerde gelaatsuitdrukking.

"Vraag het Siri." Ishsti zei het heel beslist.

"Hee dotje!" schreeuwde Karnk zonder tijdverlies naar de andere kant van de grote ruimte en toen Siri verrast opkeek: "Snoetje, ze hebben je weer eens dringend nodig."

Ze reageerde niet op Karnk's populaire aanspreekvormen maar vroeg bezorgd wat er aan de hand was.

"Ik kan Gaosar niets over de rituele regels van het Oranje Huis vertellen," legde Ishsti uit. Siri kreeg een kleur.

"Moet *ik* dat dan nu doen?"

"Vertel hem in elk geval wat je mij verteld hebt, toen Tirt, Karnk en hij naar de Zonnetempel waren."

"Het gesprek met mijn vader en mijn broer?"

"Dat, ja."

"Waarom is dat nu ineens belangrijk? Toen kon het niemand iets schelen."

"Gaosar is besneden door Eichhor. Hij heeft de voorhuid meegenomen. En hij is een zoon van Hayo."

Siri verschoot tweemaal van kleur. Van een rood hoofd naar een krijtwit en weer terug naar rood.

"O," zei ze. En toen aarzelend: "Maar zijn moeder is een Bak."

"Daarom!" antwoordde Ishsti. "Alle Oude Moeders van de Bindi, Baks en Bondo zullen zijn aanspraak steunen."

"Mogen wij heel misschien ook weten waar jullie het over hebben? Als we niet te veeleisend zijn tenminste?" vroeg Karnk zeikerig.

"Misschien niet," zei Siri.

"Misschien wel," zei Ishsti. "Wacht, ik roep alle anderen hier."

Gaosar voelde zich buitengewoon onbehagelijk, vooral toen hij Ishsti, Tirt en Sugatha druk fluisterend zag terugkomen uit de tuin, waar ook zij een wandeling gemaakt hadden.

"Ik voel me nogal lullig," zei hij in het algemeen.

"Je lulletje schijnt er anders direct mee te maken te hebben," grijnsde Karnk. "Nou lui, waar dient al die geheimzinnigheid toe?"

Siri deed iets plechtigs met haar stem en zei toen: "Bij een troonsbestijging in het rijk van de Shir wordt de ingedroogde voorhuid van de koning in onderpand gegeven aan een afgezant van de Mengt ter bezegeling van het Verbond van Ion. En die besnijding moet gebeuren

door de Opperpriester van de Tempel. Maar er zijn ook gevallen geweest, waarin één van de Hoofduitvoerders van de Huizen tot die eer geroepen werd. Als Eichhor op de hoogte was van Gaosar's afkomst, dan... Ishsti denkt dat... Er kan sprake zijn van een complot tegen de koning. En dan is er nog de zaak van de koninklijke erfenis!"

"Wat heeft dat nou allemaal met mijn broer te maken?" vroeg Tipo ongeduldig.

"Als je de hele geschiedenis niet kent, snap je er helemaal nooit iets van," antwoordde Tirt kribbig namens Siri. "Heb geduld. Ze kan het kort maken als ze wil."

Dat lukte haar niet echt.

"Kijk," legde ze uit. "Zolang de koning nog leeft, maar niet regeert, wordt zijn vermogen beheerd door de drie Hoofduitvoerders van de Huizen. Dit college van koninklijke Bewaarders is uitgebreid met de Opperpriester van de Tempel, de Verhevene Herbertox Fran en de koninklijke schatbewaarder, Magul Tort. Dat ergert met name de koningin mateloos, want ze wordt heel kort gehouden door die bewaarders. Die vrezen haar neiging tot verspillen nu de koning haar niet meer kan corrigeren."

"Of ik denk te snel, of ik denk te langzaam," mopperde Karnk. "Maar het verband ontgaat me."

"Daar heb jij toch al vaak last van!" bitste Siri onmiddellijk terug.

Voor die twee weer in hun vertrouwde gehakketak verzeild konden raken, nam Tirt Siri's uitleg over: "Het zit zo! Als de koning sterft, is er niet direct een wettige troonopvolger. Siri's vader heeft verteld, dat het aantal troonpretendenten inmiddels is opgelopen tot achttien en allemaal worden ze in een zekere mate betwist. Maar eerst zal de koninklijke familie het erfrecht afhandelen. Alleen de mannelijke leden uit de familie zullen uit koning Katsins persoonlijke vermogen erven."

"Bedoel je dat de koningin niets krijgt?" vroeg Tipo ongelovig.

"Ze kreeg niet eens de erfenis van haar eigen vader, toen die stierf," zei Tirt. "Dit is het koninkrijk van de Shir, niet Capai, weet je."

"Geen wonder dat ze zich tegen alle gedoe van de Rishe Raad verzet," zei Karnk.

"Koningin Aniz verzet zich ook tegen de Bewaarders, tegen de weertovenaars, tegen de Doodvorsers en tegen de priesters van de Zonnetempel," vulde Ishsti aan.

"Dat noemt zij de Tempel van de Verheven Idioterie, heb ik wel eens horen vertellen," zei Sugatha.

"Dwalen we af of let ik weer niet op?" zeurde Karnk onvermoeid door.

"Wat is de kern?"

"Jouw vader was een oudoom van de koning," legde Tirt aan Gaosar uit.

"Hij was een broer van Oatreru's grootmoeder van moeders kant. Maar het zwaarste telt, dat jij via je vader ook verwant ben aan de familie Vastiz, één van de aanzienlijkste geslachten van de tien. Snap je het nou?"

"Nee," meldde Gaosar botweg.

"Tirt legt net uit, dat alleen de afstamming in de mannelijke lijn iets uitmaakt op de Blauwe Eilanden," zei Ishsti. "Maar de Bindi denken daar heel anders over. De Oude Moeders houden namelijk al duizend jaar heel precieze moederstambomen bij. Officieel besteedt geen van de Shirmachthebbers daar aandacht aan, maar ondertussen houdt iedereen daar wel druk rekening mee. Vooral als er ergens een Hoofdoverzichter benoemd moet worden, die veel gezag moet kunnen uitoefenen over de Bindi. Zulke lieden hebben zonder uitzondering ergens een voormoeder uit het geslacht van de moeder van de koning. Snap je het nu?"

"Nauwelijks. Ik zal wel ergens last van hebben."

"Dat is wel zeker!" bulderde Karnk. "Want ik heb het al helemaal begrepen. Als Gaosar kan bewijzen, dat hij Hayo's zoon is, heeft-ie minstens recht op een koninklijk paard."

"Minstens!" antwoordde Siri. "Hoe langer ik er over nadenk, hoe opgewondener ik word. Hayo had geen zonen, dat denkt tenminste iedereen. Hij heeft drie dochters, die voorname huwelijken zijn aangegaan. Hun echtgenoten zijn nu vanwege hun hoge status troonpretendenten. Hayo heeft na de dood van zijn echtgenote het celibaat verkozen boven een nieuwe verbintenis. Maar als Oatreru's jonge zonen nog geleefd hadden, dan was hij zeker regent geworden, totdat de oudste oud genoeg was voor de troon."

"Gaosar, die Hayo heeft het tegenover Nur toch steeds over jouw speciale erfenis gehad!" riep Tipo. "Dat is toch zo?"

"Ik snap het. Ik snap het met grote tegenzin," bromde Gaosar. "Ik moet de negentiende troonpretendent worden."

"Jouw naam betekent Heer van de Wereld," zei Siri vreemd verlegen met een hoge blos.

"In het Tiki!" schreeuwde Gaosar emotioneel. "Mijn naam betekent 'Flitsend vallende vogel van de Shir' in het Pai. Dat is me zat genoeg!" "Maar hoe kan hij ooit zijn afkomst bewijzen?" riep Nisha boven het tumult uit.

"De zoon draagt de scrotumstenen van zijn vader," antwoordde Tirt. "Ha! Die?" riep Gaosar fel. "Die liggen in de schedel van mijn moeder op Capai en daar laat ik ze fijn liggen!"

De aanwezigen waren in een grote consternatie geraakt. Karnk maakte platte grapjes over zijn aandeel in de winst en Tipo riep dat het misschien niet slim was om slapende honden wakker te maken. Sugatha vond uiteraard dat er al genoeg absurde risico's genomen waren en Nisha betoogde in vuur en vlam dat Gaosar de enige was, die een werkelijke vrede zou kunnen brengen tussen de blanke Shir en de donkerhuidige Bindi en Baks. Tirt verwachtte een losbarstende intrige met Gaosar als uiteindelijk slachtoffer en Ishsti wees op mogelijke en waarschijnlijke steun van de Zonnetempel.

Siri zei niets en Gaosar ook niet. Hun ogen vonden elkaar plotseling in alle verwarring. Het was hem heel vreemd te moede. Er lag zo'n onverdraaglijke nabijheid in die uitwisseling. Geen woorden konden dat verbond beschrijven. Niets bekends, geen vorm, geen toekomst paste daarbij. Hij stond op en liep aarzelend naar haar toe. Haar lippen trilden. "Te veel, te veel," zei haar mond onthutst, maar zonder geluid. "Moet wennen. Moet wennen."

Ze draaide zich beverig om en rende plotseling de vuurzaal uit. Iedereen viel op slag stil. Gaosar keek in grote verlegenheid om zich heen. De verwachtingsstroom van alle aanwezigen golfde over hem heen. Meer dan een beschermende gemeenplaats kreeg hij er niet uit.

"Wat is, dat is," zei hij met bibberende mond. "Wat komt, dat komt."

En toen liep hij hakkerig ook weg, de tuin in.

De waanzinnige informatie had zijn hersens zo overvoerd, dat hij een enorme hoofdpijn voelde opkomen. Alle onthullingen echo'den gekmakend in zijn hoofd, kristalliserend in een zeurende pijn in zijn nek, in de spieraanhechtingen van de schedelbasis. Hij masseerde zichzelf maar het gaf weinig verlichting. De kloppende druk achter zijn ogen verergerde met het moment. In alle spanning was er toch een uitweg toen hij zich een uitleg van Mani herinnerde, nadat de Vuurlander een sai bewegingloos naar een boomschors had zitten staren.

'Als je denkt dat je ziek wordt, ga dan stil zitten. Let alleen op je ademhaling, niet op je gedachten. Verlaat je gedachten als ze je mee nemen en kom terug met je aandacht naar je ademhaling. Opnieuw en opnieuw.' Gaosar koos een zacht mosveld uit in de beschutting van een vijftal reusachtige bemoste stenen, die hem doelmatig onttrokken aan de blikken van andere wandelaars uit het gezelschap. Hij ging liggen, hij moest gaan liggen. 'Adem komt naar binnen door je neusgaten, vult je buik, je middenrif, je borst, ribben komen omhoog, je keel, door je neusgaten en dan weer pffffff uit, uit. Weg gaan je zorgen, teruggegeven aan de aarde onder je. En weer opnieuw.' Het hielp wel wat.

Tipo nam afscheid van Karnk aan de andere kant van de uitgestrekte tuin. De vele groencontrasten op de hellende tuinterrassen en de talloze vogels boden oor en oog een groot genoegen. Jonge frêle bamboeblaadjes staken met hun felle lichtgroen even sterk af tegen de donkerder achtergrond van statige cypressen als het geelverdorrrende groen van uitgebloeid zwaai gras tegen de gerafeld wuivende brede bladeren van de bananenbomen. Een eind verder weg stond een machtige banianboom, die haast zo oud als het huis zelf leek. Zijn reusachtige kroon bood zeker onderdak aan wel tweehonderd papagaaien en parkieten en een tiental pauwen, kakelend, koerend en krijsend over de gewichtiger zaken in het leven dan een afscheid.

"Ach... Ik weet niet wat het is," antwoordde Karnk mismoedig op een vraag van Tipo. "Ik zal je missen, dat meen ik. En ik knijp 'em soms. Jij mist ons vast ook maar jij hebt Nisha. Ik benijd je om heel eerlijk te zijn."

"Zij en ik zijn één in de ogen van de Moeders. En zo voel ik dat zelf ook vaak met haar."

"Als jullie samen liggen?"

"Ja. Meestal dan," zei Tipo rustig.

"Als ik jou zo hoor, dan denk ik dat ik maar ophoud met seks," meesmuilde Karnk.

"Hoezo?"

"Nou, in de eerst plaats heb ik het druk met allerlei rare en gevaarlijke toestanden en in de tweede plaats schijnt het dat niemand me wil hier."

"Het had erger kunnen zijn," grinnikte Tipo.

"Wel ja! Nòg erger?"

"Tuurlijk. Stel je maar eens voor dat je op mòest houden. Vanwege een ongeluk op een trap of zo."

Gelukkig kon Karnk er direct om lachen, maar Tipo had niettemin zijn diepe neerslachtigheid opgevangen. Hij vroeg er openhartig naar: "Je had zelf ook hete ogen voor Nisha?"

"Wie niet!?" riep Karnk heftig uit. "Ik had heel andere plannen toen ik op die Shirbark in Litkaka stapte om naar de Blauwe Eilanden te varen.

Weet je nog wel? Ik had mezelf een paar buitengewoon sappig momenten beloofd met een paar beestachtig lekkere meiden, maar ho, ineens lopen we tegen die twee rare Mengt-dwergen aan en moet ik plotseling de een of andere opdracht vervullen. Ik moet de koning verheffen en een soort ingewikkelde brug maken en Kerko om zeep brengen, wel ja. Krijgen helden tegenwoordig geen kut meer als beloning?"

Gewoontegetrouw probeerde Karnk zich met wat grove humor aan zijn gevoelens te onttrekken, maar Tipo vroeg door: "Je hebt ook een soort balletje opgegooid naar Siri, hè?"

"En een klomp graniet teruggekregen," mopperde Karnk. "Dat schijnheilige mormel. We reisden samen in een terreinwagen naar Fort Zong, nou, 's nachts kroop ze zowat op m'n hand! Maar ze wou alleen mijn vingers, de rest niet. Ik begrijp van allerlei dingen niet van dit volk, maar dat van haar snap ik tenminste nog. Die heeft het gewoon hoog in d'r bol. Nadir-bol. Ik ben haar te min. Zodra ze hoorde, dat Cayobur Hayo de vader van Gaosar was, heeft ze haar aandacht naar hem verlegd. En heus niet omdat ze zo geil op hem is. O nee. Geil wordt ze alleen van iemand met wie het toch nooit wat worden kan. Boerse reuzen, zoals ik, maar die wel lekker dikke vingers hebben, snap je? En hoe heet ze toen was, mag verder nooit meer iemand weten. De volgende dag behandelde ze me gewoon als, nou ja, als gewoon."

"Jullie zijn altijd in gevecht, zo lijkt het voor ons tenminste."

"Ik haat haar grote mond en die vanzelfsprekende moordlustige arrogantie van al die Nadir. Toen al, in Tirts tuin in Utrag, weet je nog?" Karnk bromde nog meer binnensmonds maar Tipo geloofde het niet helemaal.

"Wees eens eerlijker, Karnk."

"Ik ..., ik haat haar en ik begeer haar erger dan ik ooit iemand anders begeerd heb," bekende Karnk eindelijk. "Ik haat haar omdat ze zich nooit aan mij wil overgeven. Ze blijft een soldaat, altijd. Ze doodt heel

makkelijk en dat is haar natuur ook. Je had haar moeten zien met pijn en boog tegen die Overzichters in Fort Zong. Ze miste er niet één! En dat bewonder ik ook zo in haar. Tegelijkertijd haat ik haar en ik heb haar lief. En bovendien ..."

Hij maakte zijn zin niet af.

"Het lijkt soms dat je mijn broer tegen haar beschermen wil," gaf Tipo aan. Karnk dook fel in die opening: "Dat is ook zo! Hij is een zacht ei. Hij laat zich inpakken en kwetsen straks."

"Nee, *jij* laat je kwetsen door haar. Nu en hier!"

Karnk was een tijd stil. Vrij dicht bij hen zaten Tirt en Sugatha woordeloos stil bij elkaar in een preeel, de handen ineengestrengeld, ondergedompeld in liefde. Ineens wendde Sugatha haar hoofd in de richting van de twee andere mannen. Voelde ze Karnk's pijn?

"Dat is waar, Tipo," zei Karnk verlegen. "Maar ik weet niet wat ik eraan kan doen. Ik zeg het verkeerde of ze begrijpt me verkeerd. Ik... ik kan wel huilen. Als ik dat kon, tenminste..."

"Je kan het proberen," hielp Tipo hem liefdevol. Karnk probeerde er relativerend nog even onder uit te komen: "Dan moet ik eerst nog wel een zootje zeer zielige dingen tegen mezelf zeggen."

"Waarom niet?" hield Tipo aan.

"Arme Karnk. Groot dik kindje. Geen vader en geen moeder meer," probeerde de reus onserieus.

"Inderdaad. En geen lief wijf dat even zijn vermoeide kop in haar schoot trekt," hielp Tipo weer. Dàt werkte. Het was niet echt huilen en het duurde niet lang, maar er kwamen tranen. Voor iemand, die jaren zijn liefdespijn onderdrukt had, betekent elke traan daarover heel veel.

Sugatha en Tirt stonden op en kwamen zacht naar hen toe. Sugatha streelde de dikke, rode haardos en fluisterde: "Dat werd tijd, lieve vriend. Huil maar. We zijn allemaal bij je."

Toen golfde er eindelijk een stroom tranen los, die zijn weerga niet had. Het was hooguit de tweede keer dat Karnk zo hilde en het zou de laatste keer zijn, maar het was dan ook een reuzenverdriet.

Veel later gingen ze gevierd weer naar binnen. Siri merkte Karnk's rode ogen wel op, maar ze zei niets. Ze had voorlopig nog te veel tijd voor zichzelf nodig.

Slangen op het pad

(...)

-Het vergankelijke moet wennen aan het concept van onvergankelijkheid.

-Zeg maar gewoon scheppingsdrift, die slachtoffer is van zijn eigen scheppingsdrift...

-Jij reageert op mij af vanwege je falen.

-Ik ga meer hulpkrachten inschakelen.

-Je klinkt niet optimistisch.

-Hij is een mutatie, die u ook niet voorzien had!

-Ach, het onvoorziene drijft deze schepping nu eenmaal.

-U heeft altijd al makkelijk praten gehad.

-Vind je?

Op het midden van de dag vertrokken Tipo en Nisha. Ze zouden langs een zo min mogelijk opvallende route naar de handelshaven van Gondar gaan, waar Benko hen zou opwachten. Gaosar gaf één van de prachtige zilveren armbanden, die hij in Utrag gekocht had, aan Tipo mee voor hun zus Uria.

"Wanneer geef je die andere eigenlijk aan Siri?" vroeg Tipo hem, toen hij zijn broer omhelsde. Verward registreerde Gaosar zeer tegengestelde gevoelens in zijn hoofd, hart en onderlijf. 'Wat wil je nou toch?' riep een innerlijke stem, maar op dat moment fluisterde Tipo in zijn oor:

"Misschien moet je Siri aan Karnk laten."

"O. Misschien wel ja...", aarzelde Gaosar.

"Het is Nisha's idee, maar ik ondersteun het. Houd je mond nou maar en laat het op je inwerken," drong de jongere man ineens streng aan. "En zorg alleen voor je eigen boot en laat Oerbash de zijne. Dat wou ik je ook nog zeggen. En verder..., nou, ik hou veel van je."

Gaosar knikte stom. Toen schudde hij alles uit zijn overbelaste kop. In een grote innigheid groette hij zijn broer en diens geliefde met de traditionele groet van de nomadische schapen-en geitenhoeders onder de Bakvolkeren: "Moge er een weg zijn!"

Hij stak zijn beide handpalmen op naar Nisha, die met rode ogen van het huilen afscheid stond te nemen van Sugatha en Tirt. De aarde zou de tijd hebben omgekeerd voor ze elkaar zouden weerzien.

Halverwege de ochtend ging Siri terug naar de villa om een verslag van de situatie aan de mayor domo te vragen. Toen ze terugkwam, waren Ate en Ushstar plotseling in haar gezelschap. De twee hadden bij de poort staan wachten.

"Wij motte hier blijve", verklaarde Ate plechtig. "Jullie hebbe lui as wij nodig om op jullie te passe. Zegge de moeders. D'r benne een hoop kerels naar jullie op zoek, hebbe ze gewaarschouwd".

Hij droeg nog steeds hetzelfde vette groene petje en dezelfde onverschillige, meedogenloze gelaatsuitdrukking eronder. De grote kaken kauwden op een plaatselijke smerigheid, die hem met regelmatige tussenpozen iets goors terzijde deed spuwen. Kijken naar Ushtar was evenmin prettig. Een onappetijtelijker, dodelijker creatuur bestond misschien wel ergens maar daar waren geen betrouwbare getuigenissen over heel gebleven. Deze twee broers waren wel heel tastbare bescherming, dat was zeker.

"Niemand neemt het graag tegen jullie tweeën op," zei Karnk.

"Ook niet tegen mijn alleen," antwoordde Ate ongevraagd. "Zelfs jij niet met je Niss-kunste, makker."

"Ik geloof je," zei Karnk zonder voorbehoud en die opmerking bracht een zo onverwachte glimlach op Ate's moordenaarskop dat ze er bijna van schrokken.

"Ik mag je graag, reus," zei Ate.

"Ik jou ook," zei Karnk. "En je broer is ook een prima vent. Hij was een fantastische hulp op Majeste."

"Dankie, reus," gromde Ushtar en zijn rauwe stem stond in een schril contrast met zijn klaarblijkelijke ontroering. Zijn vette snor verborg zijn mond grotendeels maar niet zijn ogen. Onwennig vriendelijk keek hij de kring rond: "Jullie benne allemaal patente lui."

"Nou, wat woue jullie gaan doen?" vroeg Ate. Aan die vraag had het gezelschap een heel ontbijt gewijd.

"We willen eerst koningin Aniz opzoeken," zei Ishti. "In de stad."

De twee geharde mannen sperden hun ogen wijd open.

"De witte vrouwe?" hijgde Ate. "In de stad?"

"Daar woont ze nu meestal ja."

Tirt keek Ishti aan, alsof hij toch nog aarzelde. De Tekenduider scheen echter heel zeker van zijn zaak: "Zij weet het best hoe we in het paleis kunnen komen buiten de gewone..., eh... op een andere manier."

"Hoogedele, U ken zo niet mee," zei Ate tegen Tirt. "Vanweges die glimmende bene van u en uw hoof. D'r wordt ook naar u gezocht. Niet door officiële gaste maar meer door eh, nou ja, door Sicarii, door lui as wij. U hep erregens machtige vijande gemaakt, want de Sicarii werke niet goedkoop. En Karnk ken helemaal nerreges heen. Of we motte ze kop d'r af zage."

"Dat vind ik een ideale oplossing," zei Siri opgewekt en hoewel iedereen begon te lachen keek Karnk of hij een klap in zijn maag had gekregen. Misschien viel het alleen Gaosar op?

'Ondanks dat enorme lijf is hij zo fragiel. Misschien is hij eigenlijk de enige die op dit moment bescherming nodig heeft,' dacht hij. 'En zou *ik* daar nou voor moeten zorgen?'

Hij aarzelde te lang en de conversatie was alweer veel verder.

Velerlei listen, sluipwegen en vermommingen kwamen aan de nerveuze orde. De grote op Majeste buitgemaakte luchtwagen zou overdag direct herkend worden in de lucht en 's nachts zou geen enkele Rishe er, behalve in absolute noodgevallen, gebruik van durven maken. Alleen Ishti was eigenlijk onverdacht.

"We kunnen Gaosar's haar bleken," suggereerde Sugatha. "Die dure jas bergen we op en we zetten Ate's petje op zijn hoofd. Zelfs zijn moeder herkent hem niet meer."

Dat geloofde Gaosar direct, maar het petje wou hij absoluut niet op.

Bij stukjes en beetjes ontwikkelde zich enige strategie. Gaosar werd door de vrouwen kundig onherkenbaar vermomd tot hij een oude witharige, beverige man leek.

"Hij kan voor een Tekenduider uit Bonewits doorgaan," zei Tirt. "Als we hem een oude tas op zijn rug binden."

Onzeker verplaatste Gaosar de meeste van zijn bezittingen van de zakken van zijn fraaie jas naar een gore knapzak, waarmee Siri kwam aandrigen. Met grote tegenzin deed hij afstand van de schitterende Tatsabel die hij van Karnk gekregen had.

"Had ik hem nou maar aan Tipo meegegeven," klaagde hij. "Ik voel me bijna naakt zonder dat ding."

"Het was omgekeerd erger geweest," imiteerde Karnk Tipo. Gaosar was niet voor een aangevertje in de stemming omdat Karnk's flauwe grapje al te zeer voor de hand lag. Geen ding voelen en naakt zijn. Zoiets.

Geïrriteerd liep hij heen en weer, een iets gebogen gang oefenend. Toen knoopte hij de meeste van zijn loodgordels los.

"M'n zilver laat ik ook maar hier," zei hij tegen niemand in het bijzonder. Ineens had hij het rode zakje in zijn hand dat de dwergen hem gegeven hadden. Het demonenoog. Het idee alleen dat hij het ooit zou moeten gebruiken, vervulde hem met een misselijk angstgevoel. Toch borg hij het zorgvuldig op binnen het toevallig iets losgeraakte stiksel onder de omslag van zijn linker laars.

"Ik ben benieuwd of Aniz jou doorziet..." vroeg Ishti zich af. "Zij is zelf als een kameleon zo veranderlijk van idee en vermomming. Ze woont op een plat dak omdat ze de ruimte van verre luchten nodig heeft, zegt ze altijd. Je kunt haar aandacht alleen krijgen met voedsel. Goed voedsel. Bijzondere dingen. Ze begint met te weigeren. Dan zegt ze: 'Alleen een beetje' en na een tijdje zit ze als een wolf te schransen. En ze likt de restjes van het bord. Heel onkoninklijk. Je gelooft niet dat zij echt is."

"En dat is koningin van het grootse Rijk van Tillant..," mijmerde Sugatha vol verwondering. "Een koningin zonder macht," stelde Tirt.

Ishti was het niet met hem eens: "Toch niet. Ze heeft macht maar de vreemdste die je je voor kunt stellen. Volgens mij weet ze nooit wat ze doet en ook niet waarom. Ze heeft een bepaalde onbewuste, intuïtieve manier van handelen. Het lijkt dan een meesterzet maar toch heeft ze, voor zover ik haar ken, geen enkel besef van strategie. Iedereen is bang voor haar zogenaamde vaardigheden. Men probeert haar met logische manoeuvres voor te zijn, maar juist daarmee dragen al die lieden bouwstenen aan voor hun eigen verstrikking. Want Aniz improviseert ongehinderd door enige kennis in alle onschuld door en delft zonder zelfs maar om te kijken graf na graf voor haar opponenten. Ze heeft alleen een eerste klas geheugen voor getallen, heeft ze me ooit verteld. Iedereen zet haar onder druk en ze maakt fout op fout, zo lijkt het, maar toch gaat ze met de onverzettelijkheid van een stier op haar doel af."

"Wat is haar doel?" vroeg Gaosar gefascineerd door het bizarre verhaal.

"Ik denk dat ze Oatruru wakker wil maken. Wat anders?" bedacht Tirt.

"Ishti zegt dat ze zo onvoorspelbaar is," interrumpeerde Siri. "Dat doel, dat vind jij logisch. Maar wie weet heeft ze geen doel."

Ishti keek of hij water zag branden.

"Inderdaad, inderdaad," zuchtte hij. Hij keek Siri aan. "Jij hebt iets in je manier van praten dat me aan haar doet denken," zei hij peinzend.

"Mijn grootvaders moeder is ook een Vastiz," zei Siri.

"Dat wist ik niet," zei Ishti en door de toon waarop hij dat zei, liepen Gaosar de rillingen over zijn rug en ging het haar op zijn armen overeind staan.

'Het lijkt wel een beetje op de geheime jachtcodes van Capai,' dacht hij.

'Ik kan alleen maar voelen hoe deze Shir onderling boodschap na boodschap aan elkaar geven en geheim na geheim opstapelen. Ik spreek hun taal wel maar nog steeds gebrekkig. Ik hoor hun woorden maar ik voel ze niet. Ik vermoed overal dubbele bodems maar ik kan er de vinger niet op leggen. Toch telt één ding zwaarder dan al het andere. We hebben elkaar vertrouwen gegeven en daarom ga ik gewoon door met dit krankzinnige spel.'

"We moeten op weg nu," besloot Ishti. "Later op de dag is Aniz zeker niet meer te vinden. Ze heeft onpeilbare plannen doorgaans. We vragen haar medewerking en sturen dan Ate of Ushtar terug naar deze grot met bericht voor jullie. Dit blijft, denk ik, de beste plek om jezelf uit de weg te houden."

Siri had een glijwagen aan willen houden op de hoofdweg maar dat had Ate ten sterkste afgeraden: "Die werke vandaag allemaal voor de Sicarii, reken maar. We lope gewoon door de velde naar de stad. De boere kenne u, die prate niet."

Ze volgden smalle paden tussen hoge struikhagen, waar ze moesten oppassen voor scherpe cactussen, puntige yuccabladeren en slangen. Gaosar liep voorop. Voor hem was dit bekend terrein.

'Net als op Capai. Je schuurt en klakt met je zolen en je hielen om de slangen te verschrikken. Je oog kijkt op het pad en je oren en je neus houden de rest van de omgeving in de gaten.'

Het was een rare gewaarwording om zo nu en dan een lok wit haar te zien hangen in zijn ooghoeken. 'Ik voel me ook ouder ineens,' besepte hij. 'Heel raar. Oud en wijs. Ik trek een ouwemannenjasje aan en plotseling bèn ik een ouwe man...'

Tussen twee velden met maïsaanplantingen zaten drie tandeloze bebaarde Bindiboeren met grote hoeden voor een zwart aangeslagen, vetberoete hut. Binnen rookte een houtvuur. De boeren groetten Siri met eerbied en vriendelijkheid. Eén van de mannen stond op en wenkte hen

naar binnen. "Kenne wij de voorname Vrouwe ete biede?" vroeg hij. Op de lemen brokkelige vloer van de hut lagen aan spiesen geregen hamsters, die in hun geheel zouden worden geroosterd zonder dat men ze verder stroopten of de ingewanden verwijderde. Van achter de hut dreef de scherpe lucht van varkensmest aan. Vier groene parkietjes pruttelden tegen elkaar in hun piepkleine kooitje, druk over de kwaliteit van hun daagse mango.

"Niet vandaag," neeg Siri haar hoofd en eens te meer verbaasde ze Gaosar.

'Op andere dagen wel?' vroeg hij zich af. De boeren gedroegen zich niet onderdanig en zij vertoonde geen spoor van de hooghartigheid die ze in de stad zo vaak liet zien. 'We dragen allemaal maskers over elkaar,' realiseerde hij zich. 'Zij niet minder dan ik.'

Een teder gevoel van herkenning ging door hem heen. Toen ze verder liepen, keek hij met een vragend verlangen om, maar haar ogen bleven op het pad voor haar voeten gericht en hij deed geen tweede poging...

Dichter in de buurt van de stadspoort gekomen schoof Siri de kap van haar mantel over haar hoofd en was direct onherkenbaar. Ze ging anders lopen ook, merkte Gaosar op. Nog zo'n kameleonvrouw. Langzamerhand kwamen ze meer mensen tegen. Langs de stadsmuur woonden veel inktbewerkers die in de haven bij de zeevissers dagelijks inktvisbuidels ophaalden om op lange lijnen in de zon te drogen. Een armelijk beroep. De Shirschrijvers zouden later de sepiakorreltjes weer aan water toevoegen en zo steeds beschikken over verse inkt.

De vijf wandelaars pauzeerden even vermoeid aan de kant van een klein, rietomzoomd meer. Verderop zaten een paar kinderen met lange hengels. Aan het uiteinde ervan zat geen visaas maar een zoet en kleverig stuk snoepgoed, waar met tientallen tegelijk rondzoemende libellen het slachtoffer van werden. Een wat ouder meisje zat de knetterende lijfjes met een obsessieve toewijding te roosteren boven een klein takkenvuurtje. Alle kinderen zaten met permanent malende kaken te demonstreren dat ze weinig verwachtten van het maal in het ouderlijk huis. Toen ze later in een buitenwijk liepen, wees Gaosar vragend op verschillende ronde stenen goten die van hogere hellingen naar voorname huizen voerden.

Siri legde het uit. Men ving uit natuurlijke bronnen water op en leidde dat middels gebakken halve buisdelen, aan elkaar gezet met kalkmortel,

naar dakbassins. Daar werd het water door de zon verwarmd en gebruikt voor sanitaire voorzieningen. Het afvalwater spoelde tegelijkertijd de rioolgoten schoon, hetgeen ook de armere wijkbewoners ten goede kwam. De straten waren hier smal en voetgangers, lastdieren en vervoermiddelen maakten zonder orde of regels gebruik van de weg. Eenmaal werd Ushtars onderbeen licht geraakt door een opdringerige knaap op een hoge met groenten geladen driewielige laststep. De jongen nam te vlug aan dat de onbeschrijflijke herrie van zijn drie massieve houten wielen de andere weggebruikers wel op tijd zou doen uitwijken. Gaosar hoorde de moordenaar vloeken en keek snel om. Ushtar had zijn machtige berenklaauw laten uitzwiepen en trok met die ene hand de jongere man van de verder donderende step af. Ieder protest bestierf zijn slachtoffer in de mond. Zijn angst was zo groot dat zijn open en dichtgaande mond niet eens de passende verontschuldigen kon uitbrengen. Ushtar keek zijdelings naar Siri en Gaosar en herinnerde zich direct weer zijn prioriteiten. Kwaad gooide hij de jongen als een prop papier aan de kant, waar hij naast een beenloze bedelaar met een weelderige snor bleef liggen. Veel omstanders waren blijven staan en keken met een mengeling van angst en respect toe. De bedelaar was de enige die glimlachend toekeek.

"Streper Ushtar is een heel rustige man," riep hij ontspannen naar het groepje. "Hij heeft één probleem. Thuis slaat zijn vrouw hem omdat hij zo lawaaiig is."

Iedereen lachte en de spanning vloeide weg. In zichzelf brommend beende Ushtar door.

Even verder werd Ishti, die vooropliep, aangehouden door een smerige, dronken bedelaar met dik zwart haar dat rechtovereind stond van vuiligheid. De man meurde doordringend naar pis. Zijn bovenbroek zat met zoveel gordels samengesnoerd dat in zijn dronken staat zijn gulp ontknopen waarschijnlijk veel te ingewikkeld was. Ishti ontweek de trillende vieze handen maar Siri wilde in een mengeling van afschuw en medelijden de man een setparsī toestoppen. Voordat hij echter het geldstuk kon aanpakken, duwde Ate hem ruw terzijde. Het viel Gaosar op hoe de twee Sicarii ieder oponthoud direct als een mogelijke aanslag tegemoet traden.

'Geoefende lijfwachten die net zo vaak zelf de aanslagplegers geweest zijn,' besepte hij.

"U mot doorlopen hier, Vrouwe," zei Ate wat geprikkeld. "Dit benne geen beste strate voor hooggeborene as u."

Ishsti wees vooruit.

"Het is nog wel wat verder," zei hij. Op dat moment klonk er achter hun een bekend geluid en ze draaiden zich maximaal op hun hoede op. Er was een rood overzichersbusje gestopt, waaruit hen drie Overzichters tegemoet traden. Het was een vet, zompig slag kerels. Jonge Shir, bewrat en bepukkeld met geslepen koppen. Ze droegen korte zwaarden en knuppels maar geen had de hoge rang die het dragen van een vervormer toestond.

Ishti stond alsof hij niet bij het groepje hoorde een winkeluitstalling te bekijken maar Ate en Ushtar hadden zich alert schuin voor Siri en Gaosar opgesteld. Ze keken naar de drie mannen met de warmte van het welkom van de slang voor een kuiken.

"Wat moeten jullie hier?" vroeg de oudste van de mannen, terwijl hij nadrukkelijk met zijn hardhouten knuppel op een handpalm klopte.

"Bemoei je met je eigen zake, Polp," reageerde Ate onmiddellijk fel. "Je hep niks tegen ons lope of wel soms?"

Siri bemoeide zich met de situatie met de volle inzet van haar klassenbewustzijn zonder dat ze echter haar gezicht toonde. Haar stem liep zachtstroperig over van beleefdheid en minzaamheid: "Ik neem niet aan dat u *mij* zoekt?! Goed, dan vervolgen wij onze weg. Sar Ate, komt u mee?"

"Een ogenblik Vrouwe," maande de overzichter. Ondanks zijn vrij zorgeloze gezicht en zijn volle witte-tanden-lach lag de dood op de loer achter zijn niet mee lachende ogen. Zijn kompanen hadden eveneens een dreigende pose aangenomen. Ate liet zich echter geen ogenblik imponeren.

"Flikker op, Polp!" grauwde hij. "Wij zijn hier om de hoge vrouwe te beschermen tegen gespuis as jij en nie andersom."

"Zulke taal sla je niet tegen me uit als mijn Hoofdlasthebber erbij is met een vervormer," snauwde Polp terug.

"Maar *nou* wel!" zei Ate. "Sterker nog, je moeder woont in de bakkerswijk, niewaar?"

Die platte machtsverklaring deed Polp even schrikken. Kennelijk twijfelde hij niet aan het toekomstige onwelzijn van zijn moeder als hij

nu zijn poot strak hield.

"Waar gaat u heen, Vrouwe?" probeerde hij nog waarop Ushtar een zware stap vooruit deed en op lage toon zei: "Ze gaat boodschappen doen."

"Is dat zo, Vrouwe?" vroeg Polp haast wanhopig maar Ate gooide er een glibbervet cynisme overheen met: "Je denkt toch niet dat ik tege jou zou liege? En nou oprotte alledrie!!"

Zonder nog een woord te zeggen verdwenen de Overzichters weer in het busje. Gaosar stond het zweet in de handen en Siri was zeker zo nerveus.

"Waar ging dat nou allemaal om?" vroeg ze trillend.

"Die gaste benne geen haar beter as wij." legde Ate uit. "Ze make et de mense lastig en dan houwe ze hun hand op voor een zogehete boete. Helemaal as ze hun Hoofdlashebber d'r niet bij hebbe. Ons kent ons, za'k maar zegge."

"Ik voel me niet gerust", zei Gaosar. "Misschien herkenden ze Siri? Of mij?"

"Je lijkt meer op Oerbash dan op jezelf op dit moment," wilde Ishti hem opbeuren maar op de een of andere manier bereikte hij daar het tegendeel mee. In een gedrukte stemming gingen ze verder, Ishti voorop, Ushstar achter hem, Gaosar en Siri naast elkaar. Ate sloot de rij.

Ze staken de brede laan over die in de richting van het koninklijke paleis ging. Hier was aan weerszijden een voetgangerspad gemaakt van witte en zwarte mozaiekstenen in kunstzinnig golvende patronen.

"Alle wegen naar het paleis zien er zo uit," wees Siri. Het was er een enorme drukte en een evenredige herrie. Aan weerszijden van de laan waren huizenhoge, koninklijke palmbomen geplant. Toen ze bijna aan de overkant waren, zagen ze een jongen in een paars jekje staan, die wild omhoog wees. Onwillekeurig keek Gaosar mee. In één van de palmbomen bewoog een geweldig zwart lichaam.

"Verrek!" zei Ate achter hem. "Een kakako-slang. Slecht in je bed, maar goed in de pot."

Er bleven meer mensen staan. Het was heel natuurlijk dat een man in de menigte zijn boog pakte en er een pijl oplegde. Hij richtte op de slang en alle omstanders keken geboeid toe. In het volgende moment klonk er een gesmoorde pijnkreet. Achter Gaosar zakte Ate stervend in elkaar met een zware blauwgevederde pijl diep in de borst. Verbijsterd keek Gaosar om zich heen. Ushstar en Ishti waren al in beweging. Ze hadden elk in een

reflex Siri's handen gegrepen en haar door een openstaande deur een huis binnen gesleurd. Net voordat Ushstars brede rug zou verdwijnen, flitste er een tweede blauwe schicht, die insloeg in zijn nieren. Schreeuwend als een beest viel hij voorover, uit het zicht. Gaosar kon onmogelijk meer achter de anderen aan.

Een onbekende kracht dwong hem om opnieuw naar de man met de boog te kijken. Een witte snor, oorhangers. Deze man was het niet die geschoten had. Hij richtte zijn pijl nog steeds op de slang, maar over de hoofden van de omstanders heen keek hij naar Gaosar. De tijd stond stil. Het was de verhalenverteller van de boot. Falak Geshyo.

De omvang van dit enorme complot duizelde door Gaosar heen en verlamde hem volkomen. Hij voelde de macht van de vervormer onder zijn oksel maar de dreiging van zware blauwe pijlen uit een onbekende hoek weerhield hem van zulk onbesuisd handelen. Geveld door een motiefverloren wanhoop zonk hij op zijn knieën naast Ate. De omstanders waren schreeuwend en kakelend als geschrokken kippen uit de buurt weggevlucht. De zware man bloedde vreselijk uit borst en mond maar dood was hij nog niet.

"Au, au," jammerde hij een paar keer. En toen zei hij duidelijk verstaanbaar tussen twee gulpen bloed door: "Ik gaat dom dood, neef. Sla je ze op d'r lui muil voor mij? Beloof je mij...?"

Toen verslaptte de altijd vooruitstekende onderkaak. Het verzachtte de nare moordenaarstronie zo bijzonder dat Gaosar de tranen in de ogen schoten. 'Beloof je mij...?'

De vraag drensde in gekmakende kadans en herhaling in zijn hoofd. Uit het niets doken er vier kortharige, doelgerichte mannen op, die zonder uitleg op een glijwagen wezen die op de koningsweg gestopt was. Als gehypnotiseerd stapte Gaosar in. Eén van de kerels bond Gaosar's handen en voeten en gooide toen een vies zuur ruikende lap over zijn hoofd. Zijn laatste beeld van de straat was dat van de kakao-slang, die kronkelend en zwiepend naar beneden viel uit de palm. Ook die pijl van Falak Geshyo'sl had kennelijk doel getroffen.

Gretig gespte iemand Gaosar's polsband af en dat verlies trof hem dieper dat hij ooit voor mogelijk had kunnen houden. Andere handen beroofden hem van de vervormer, zijn dierbare ezelbotbossen en het wurgtouw. Er werd gegrinnikt toen men zijn ene loodgordel vond, die hij voor onverwachte kosten had meegenomen. Zelfs het nagenoeg lege geldbuideltje lieten ze niet ongemoeid.

Nieuwe drift sijpelde door Gaosar's frustraties heen omdat zijn berovers daarmee ook het onbekende fortuin dat de lapblokjes vertegenwoordigden van hem af namen. De glijwagen kwam op gang en werd direct tot hoge snelheid opgevoerd. Gaosar zat ingeklemd tussen twee van zijn ontvoerders ten prooi aan de afschuwelijkste gedachten van falen, in de steek laten en in de steek gelaten worden. Eenmaal hoorde hij een wilde schreeuw van paniek en de wagen maakte een radicale rechtse bocht, die de passagiers bijna van hun plaatsen smeed. Achter hun klonk gebrul en iets wat op een strijdkreet leek. Werd er gevochten? Hoop en teleurstelling voeren door hem heen, maar al die gevoelens waren nutteloos in Gaosar's blinde donkerte, toen de reis voortging.

Eén keer stopten ze. Kennelijk was er nog een glijwagen achter hen aan gekomen, want Gaosar hoorde zeker vijf verschillende stemmen fluisteren. Het terrein werd moeilijk toen ze verder gingen. Zo nu en dan vloekten zijn begeleiders in een vreemd dialect, als ze bonkend en schurend langs bomen of rotsen hun tempo drastisch moesten vertragen. De kerels zaten smakkend te eten ondertussen, maar ze namen niet de moeite om iets met hun gevangene te delen. Het geluid van klokkende wijn of water in dorstige kelen maakte Gaosar razender en razender, naarmate hij zelf dorstiger werd. Zijn vragen, smeken en dreigen werd echter slechts met plat leedvermaak beantwoord.

"Waar gaan we heen?" vroeg hij eens. Iemand antwoordde grof: "Naar een plekkie waar de Rishe je op hun gemak dood kenne maken, jonge." Gaosar vroeg niet verder.

Ze reden een lange, lange tijd door. Het ongemak nam toe. Zo'n kwaadaardigheid voer in hem dat hem haast zijn eigen lot niet meer schelen kon. Alleen deze twee gluiperds te grazen nemen, daar focuste zich zijn woeste geest op. 'Help me!' schreeuwde hij geluidloos naar de hemel. 'Kom me te hulp! Oh, Moedergodin! Oh duivels en demonen, help me hieruit!'

Later zou blijken dat iets hem gehoord had.

De nacht viel. Ze stopten weer. Hij hoorde de tweede glijwagen niet meer. Achtergebleven om hun vluchtroute af te dekken? De drie overgebleven mannen maakten een stil kamp en een slaapplek. De bestuurder van de glijwagen bond Gaosar strak vast aan de bumper en

mompelde lacherig iets wat beslist geen 'welterusten' was. Hij moest toch geslapen hebben want in de vroege morgen werd hij koud en stijf wakker. Golven van krakend zeer joegen door al zijn leden. Een diepe, misselijk makende landerigheid sarde zijn gekwelde bewustzijn. Bij het eerste ochtendlicht werd de reis voortgezet.

Kort daarna stapte de groep over in een boot. Weer was er geen ontbijt en geen drinken voor Gaosar. Het werd heter en heter. Ook zijn drift naderde een kookpunt. Op een zeker moment legde de boot aan langs een steiger. De mannen stapten uit en sleurden hun slachtoffer ruw mee. Ze namen een sterk oplopend pad. Het groepje stapte enige tijd flink door. Plotseling schreeuwde de achterste man iets. Op zorgelijke toon spraken de drie mannen met elkaar. Het scheen dat de weg versperd was. Zelfs geblinddoekt onder de kap kon Gaosar hun ongerustheid en verwondering voelen. De mannen gingen een eind verder klaarblijkelijk met gereedschap aan het werk. Gaosar hoorden stenen in een diepe kloof vallen, geluiden van hakkende kapmessen en soms gevloek. Ineens klonk er een tweevoudig gejang van pijn en woeste kreten. De vastgebonden Gaosar wrong en kronkelde om althans van de desoriënterende hoofdkap af te komen. Verderop hield het gegil maar niet op. Eindelijk kon Gaosar bijtend en rukkend aan de lap iets van zijn gezichtsvermogen terugkrijgen. Zijn ogen wachtten een schrikbarend tafereel. Het smalle pad, dat hij zag, voerde langs een steile afgrond. Het bleek grotendeels versperd te zijn door een steenlawine, die van de hogere helling naar beneden was gekomen.

Gaosar's ontvoerders waren bezig geweest om met hefboompjes de grootste keien te ruimen. Eén van de mannen lag nu echter kronkelend van de pijn op de grond, achter hem kronkelende een zwarte slang weg. De andere man trachtte in blinde paniek een tweede gifslang los te trekken, die zich in zijn wang had vastgebeten. De derde stond schreeuwend van angst vlak aan de ravijnrand te slaan naar een kolossale schapengier, die hem onophoudelijk met klauwen en snavel aanviel. Terwijl Gaosar verstard toekeek, wankelde de man over de rand. Zijn gillen verstomde na korte tijd en de roofvogel vloog na een korte cirkelvluucht ontspannen naar beneden, achter hem aan. De tweede man was erin geslaagd om zich te bevrijden van de slang, maar het gif deed niettemin zijn werk.

Gaosar kon geen medelijden voelen. Vervuld van afgrijzen zag hij ineens meer slangen op het pad achter hem en ook tussen de rotsen, maar de reptielen lieten hem met rust. Heel behoedzaam bleef hij proberen om ondertussen de belemmerende kap verder met zijn tanden en gebonden handen van zijn hoofd af te krijgen.

Het kostte hem de rest van de ochtend om zijn boeien door te schuren op een scherp stuk rots. Het was in hem opgekomen om naar de nog steeds licht schokkende, vergiftigde mannen tussen de rotsen toe te lopen om zich van wapens te voorzien, maar dat werd hem niet erg aantrekkelijk gemaakt. Alsof ze in een toverspreuk gevangen waren, zag hij langs het pad meer en meer reptielen afdalen naar de onheilsplek. Zodra hij zijn voeten los had, begon hij daarom te klimmen, in de enige richting waar hij geen slangen zag. Terug naar zee kon hij niet. Spijtig moest hij alle zijn verlangens naar de verloren polsband en zijn andere bezittingen van zich af zetten. Er was hem een nieuw leven geschonken, wat hem zeer lief was, hoe wanhopig hongerig en dorstig hij ook was. Maar de vrijheid wachtte hem weer, hoewel dat besef zijn knagende verlangens naar voedsel en water niet kon stillen. Na een tijdje kwam hij op een nieuw pad terecht. Zonder enig idee van plaats of richting volgde hij het. Beschutting tegen de moordende, uitdrogende zon was er nergens. Het pad splitste zich herhaalde malen en volstrekt willekeurig koos Gaosar zich een weg.

Hij werd nog net niet gek, maar beetje bij beetje voelde hij hoe zijn persoonlijkheid ankerloos werd overvleugeld door een onuitsprekbare, knagende duivelse ongerustheid. De waarom-vraag: 'Waarom moet ik zo gekweld worden?' beukte alsmaar op hem in. Hij strompelde door, verpletterd door de zon. Zijn hart klopte als een hamer, als blaasbalgen zwoegden zijn longen. Ondanks de zinderende schaduwloze hitte liepen er koude rillingen over heel zijn lijf. Eenmaal pauzeerde hij. Hij moest gaan zitten, maar toen hij weer opstond viel hij onmiddellijk flauw toen het bloed wegtrok uit zijn hoofd. Even akelig kwam hij weer bij door het krabbelen van een duimgroot insect in zijn oor.

De dorst was zo erg dat hij probeerde die met wat urine te lessen. De poging leverde echter niet meer op dan een slok bruinig vocht in zijn handpalm, dat hij niettemin gulzig opdrank. Trillend stond hij daar half gebogen, de handen steunend op de knieën in die klamme, olieachtige hitte die het midden van de dag inluidt. Geen zuchtje wind verfriste, geen

beschuttende wolk was er aan de verre hemel te zien. 'Ik leef nog,' hield hij keer op keer zichzelf voor. 'Ik hoef tenminste niet meer machteloos af te wachten.'

Langzaam liep hij door. Hij had zijn mantel over zijn hoofd geslagen tegen de verschroeiende zonnestralen en plots viel hem een lichte geur op in de stof. Eten? Bizarre hallucinaties overvielen hem. Herinneringen werden voelbaar en ruikbaar. Kruidige etensluchtjes vulden zijn neus, water liep in zijn mond, taai speeksel dat hem krampachtig dwong tot slikken. Uiteindelijk nam hij een rond steentje in zijn mond en dat grondde hem weer. De speekselstroom werd lichter en dunner en het vocht bracht hem eindelijk een voorzichtige wapenstilstand.

Nadat hij een sai verder gelopen was, steeds dalend, begon er meer en meer vegetatie om hem heen te verschijnen. Met een extatisch gevoel van dankbaarheid merkte hij ineens tussen de struiken een kleine staafcactus op. Hij schramde wild zijn benen aan doornige takken toen hij eropaf rende. Met een scherp leisteentje wrikte hij het binnenste weefsel los en propte het in zijn mond. Het bittere vocht heelde hem zoals moedermelk hem toekomst gegeven had. Daarna ging zijn tocht veel beter. Hij vond een vreemd soort aardbeien, nog niet helemaal rijp, maar een geschenk van de godin niettemin.

De weg voerde hem door een mager, onvruchtbaar land, droog en nagenoeg zonder bomen. Hij had een noordelijke koers aangehouden met als enig motief dat hij zo de zon uit zijn gezicht kon houden.

Monotoon en binnensmonds telde hij zijn passen om zijn verstand met iets onschuldigs bezig te kunnen houden. Alleen om die reden liep hij door, vrezend dat uitrusten hem opnieuw ten prooi zou doen vallen aan de onbarmhartigheid van de razende geest. Hoewel hij niet bewust rondkeek, viel toch zijn oog laat in de middag op mintblad dat hij op handen en knieën met de gretigheid van een schaap afgraasde. Vlakbij die plek herkenden zijn speurende ogen het gekerfde blad van benkeiwortels die hij bijna met tranen in zijn ogen opgroef. Met iedere hap at hij zich enige moed in, die na verloop van tijd uitmondde in hinnikend lachen tegen de zon. Onderweg vond hij twee goede vuurstenen en eindelijk ontdekte hij ook water. Een min stroompje, waar hij zich niettemin plat voorover in liet vallen als een massieve deur, wiens te lichte scharnieren het begeven. Hij dompelde zijn hoofd onder

en dronk als een dier. Even ving hij in het spiegelende water een flits van een gezicht op. Hij wist dat hij naar zichzelf keek, maar op dat moment bood de zichtbare werkelijkheid hem geen enkel aanknopingspunt meer. Wallen onder de ogen, scherpe lijnen naast de neus. Slierten wit haar, 'n vettige, vlokkige witte baard en snor. Holle ogen. Een ouwe man, een hele ouwe man. Toch had de vermomming de overvallers niet misleid. Of hadden ze het vooral gemunt gehad op Siri?

Hij zou het nooit te weten komen. Hij waste zichzelf en zijn kleren en kreeg toen pas spijt van zijn impulsieve plons omdat ook zijn laarzen nat waren geworden. Hij trok ze uit en zette ze in de zon te drogen. De laarzen. Onwillekeurig zocht zijn hand het rode zakje met het demonenoog en het linnen lapje met daarin dat bruin verdroogde stukje van hem zelf. In zijn herwonnen kracht en met een overdreven overmoed opende hij het zakje en zette het lensachtige voorwerp dat erin zat voor zijn rechteroog. Er gebeurde niets. Het dorre landschap kreeg een rodere kleur maar meer verandering viel hem niet op. Hij stopte de lens voorzichtig weer in zijn bergplaats en zette alle ideeën omtrent het instrument van zich af. Moe. Hij voelde zich zo moe. Een grote bremstruik bood schaduw en de grond er onder was vrij los en zanderig zodat hij een heupkuil kon slaan. 'Nou, kan ik eindelijk stoppen.', dacht hij. 'Nou even uitrusten.' Hij legde zijn geteisterde lichaam met een diepe zucht neer en bijna ogenblikkelijk viel hij in slaap. Ergens dichtbij schetterde een driftige gaai maar Gaosar hoorde niets meer.

's Morgens werd hij ongerust wakker. Vies, kleverig en heel onzeker. Hij had geen idee waar hij was. Misschien had hij onbewust een veilige route gekozen, maar evengoed zou hij recht in een armen van nieuwe vijanden kunnen lopen. Doelloos twijfelen ondermijnde zijn schamele krachten nog meer. 'Word ik door magische krachten van buiten gemanipuleerd om me gek te krijgen? Kerko? Onsten? Oerbash?' Iedereen, alles werd verdacht.

'Ik heb geen richting meer,' liep hij te piekeren. Op een driesprong schoten plotsklaps twee vleermuizen langs hem heen in een lage duikvlucht. Hij liep hen klakkeloos achterna, het ene pad net zo goed als het andere. Weer redde hem de volhartige troost van Tipo. 'Het had erger kunnen zijn, zeikerd!' riep diens stem hem als van verre toe. Ineens kon

hij weer glimlachen. 'Zo is het ook! Het had erger kunnen zijn. Ik voel me als een marionet en toch weet ik dat het *niet* zo is. Het is mijn eigen verlangen dat me maar zulke ervaringen drijft. Dit is allemaal onbekend terrein voor me. Ik kan het alleen experimenterend onderzoeken. Maar tegelijk kots ik van angst omdat er me bij elk risico dat ik neem direct een vuile hel van onmacht voor me opdoemt. Goed. Vooruit. Zo is het. Ik hoef niet perfect te zijn. Ik mag fouten maken, anders leer ik het niet.' Hij had in elk geval weer tijd van leven gekregen om fouten te maken.

Langgeleden dat...

In de middag van de vierde dag na zijn ontvoering bereikte hij een lieflijke vallei. De weelderig begroeide hellingen toonden een oogstrelende schittering van kleuren, talloze tinten groen, bruin en grijs van kokospalmen, vruchtbomen, notenbomen en bananen. Bloemen fleurden en vogels kwinkelerden. De weelde was te danken aan diverse bronnen, die hun kleine ruisende stroompjes op de bodem van de vallei samenvoegden in een snel vlietende beek. De lucht proefde zuiver en prikkelend. Een fonkelende waterval klaterde neer op brede rotsen, die een ondiepe poel afbakenden, uitnodigend tot een verrukkelijk zwem-en plonspartij. Eindelijk kon hij ook z'n smerige kleren uitspoelen. Later zat hij stil op een warmgestoofde witte platte rots in het midden van de beek, opdrogend en zichzelf hervindend. Eindelijk kon hij wegzinken in een diepe, innerlijk helende rust, van twee kanten omspoeld door het water. Hij draaide zich op zijn rug en keek omhoog. Boven de wuivende boomtakken stond een blauwe lucht. Het blauw was niet eens een kleur meer, het was oneindige diepte, alleen dat. Alles onder hem, de hele aarde ondersteunde hem. Alles boven hem, de hele hemel nam hem op in een onvoorwaardelijke acceptatie.

'Ik moet maar weer gaan,' dacht Gaosar met een lichte tegenzin. Het was bij hem opgekomen dat hij op deze paradijselijke plek zou kunnen blijven. Er was hout om een hut te bouwen, water, voedsel. Hij zou vallen kunnen maken en een visfuik in de beek. Hij had acaciabomen gezien. Het rokende groene blad op een vuur zou 's avonds de muggen weghouden. Hij verheugde zich op een groot vuur en het aroma van het acaciablاد. Misschien kon hij goede werpstenen vinden. Een eekhoorn verschalken en roosteren. En, en... Weg met die gedachten! Ergens zouden zijn makkers lijden onder zijn ongewisse afwezigheid.

'Ik ben jaloers op Tipo. Die is veilig op Benko's boot. Die naait Nisha zo vaak hij wil. Zo vaak als zij wil.' Even sloop er weer wat bekend zelfmedelijgend geklaag binnen. Hij moest hardop om zichzelf lachen: "Wel ja, waarom hij wel en ik niet? Nou daarom, natuurlijk."

Het was wel heel, heel lang geleden dat hij met een vrouw gelegen had. Als hij erin slaagde om ongedeerd terug te komen. Siri. Zou hij ooit..? Als ze wat zachter zou worden... Meer zoals Sugatha. Sugatha. Die zou

wel de hele tijd met haar benen wijd liggen voor Tirt. En met haar hart wijd open ook trouwens.

'Ik ben niet echt jaloers. Ik mis het alleen,' dacht hij met een rustige vaststelling. Hij stond op en schudde zijn lijf en hoofd los en leeg. Hup. Verder.

"Ik kan altijd nog een geit pakken," riep hij optimistisch tegen een overvliegende merel en hij moest hartelijk om zijn eigen gore grap lachen. 't Had erger kunnen zijn. Dat was zo'n formidabele goeie zin.

Grinnikend zette hij er een flinke pas in. De beek verdween aan het einde van de vallei in de grond tussen twee samengeperste heuveltoppen die als borsten in een korset in het landschap lagen. Op de top gekomen viel direct zijn oog op een lichtere plek in de groene hellingen aan de andere kant. Hij herkende het, kaalgegraasd groen. Geiten, een geitenhoeder. Eten! Vlees, melk, kaas! Hij begon zich te haasten. Toen klonk er plotseling een scheurend geblaf dat echo'de tussen de heuvels. Gaosar schrok enorm. Onmiddellijk zocht hij naar stenen. Grote stenen. 't Kon een hele grote hond zijn. Hij hoopte dat het er maar één was. Hij zocht het terrein af. Weer klonk het dreigende hondengehuil. Op de plaats waar de beek weer bovengronds kwam, stond een dichte groep hoge palmen afgeschermd door dichte bamboekronen. Hij rook geitenmest. Er moest iemand wonen. Met in elke hand een zware steen ging hij verder, een omtrekkende beweging makend om het palmbos, zodanig dat hij tegen de wind in kon gaan. Er waren papayaboompjes aangeplant, duidelijk in drie rijen en verder op groeiden pompoenen en komkommers in een gewied bed. 'Ik geef een fortuin voor een boog,' dacht hij, terwijl hij de stenen stijf vasthield. 'Maar ik heb niets meer weg te geven...'

Er klonk een vermaakt gelach achter hem en als door een horzel gestoken draaide hij zich om.

"Zoek je dit?" vroeg een forsgebouwde, wat oudere en zilverharige Bindi-vrouw in een vormeloze amberbruine jurk. Ze hief een gespierde arm omhoog. Er bungelde ontspannen een dubbele kruisboog in haar hand. Er stonden twee blauwgevederde pijlen op.

"Je hoeft niets te zeggen," zei ze. Dat had Gaosar toch niet gekund. Hij was sprakeloos. Hij had ook dood kunnen zijn, wist hij. Als het aan haar gelegen had. Hoe had zij een geoefende Capaise jager kunnen verslaan? Hoe had ze hem daar kunnen verrassen?

"Ik heb soep binnen," inviteerde ze hem, wijzend op het palmboombos.

"Die hond..?" aarzelde Gaosar.
"Zit aan een touw. Kom je mee?"
Als een tamme aap liep hij achter haar aan.

Haar huis was tussen de bomen gebouwd met een buitengewone handvaardigheid en gevoel voor schoonheid. Als een wachter stond naast de voordeur een hoge ovale donkere rots, waarin zeven zwarte gaten zaten, als wielen aan een wagen zo rond. Buiten, op een stenen veranda, was een vuurplaats gemetseld met een opvallend doelmatig ontwerp. Het vuur was kennelijk kort daarvoor met zand gedoofd, maar de soepketel stond nog te dampen. 'Alsof ze wist dat ik zou komen.' dacht Gaosar.
"Je had er nog lang voor nodig," zei ze, terwijl ze een bijenwaskaars aanstak.

"Waarvoor?" vroeg hij onwillig en nog steeds ongelovig, terwijl hij immers het antwoord al wist.

"Je weet het antwoord toch?" antwoordde ze. "Je hoefde niet meer te doen dan achter mijn vleermuizen aan te lopen."

"O."

"Je kan me Ferirkerie noemen."

"O ja."

"Mag ik jouw naam weten?"

"Je schijnt al alles te weten. En dat niet?"

"Nee," zei ze geduldig. "Voelen is niet hetzelfde als weten."

"Je voelde me aankomen?" vroeg hij ongelovig.

"De Oude Moeders van de Bindi hebben je uit de handen van de Doodvorsers-trawanten helpen ontsnappen. Weet je het nog? De slangen op het pad en de schapengier? Dat was hun tovermacht. Daarna hebben ze je hierheen geleid."

Hij hield niet op met zich te verbazen. De vrouw had met brede vlakke wangen, een zachtgeronde kin en een korte rechte neus. Ze had de zongebruinde, sproetige huid van een boerin en talloze kleine rimpeltjes om haar smalle, spottende ogen. Ook om haar mond scholen de rimpels. Jong was ze bepaald niet meer maar verder bleef haar leeftijd onbestemd. Het zou veertig maar ook zestig kunnen zijn.

"Ik heet Gaosar," zei hij schor.

"Zevenvoudige hemel!" sprak een oudemannenstem plotseling achter hem en Gaosar bewees een sterk hart te hebben. Nadat hij was bijgekomen van de schrik maakte hij kennis met een grote grijze

roodstaartpapegaai, die op een korte, zwaargehavende stok aan het andere einde van de veranda zat. In het schemerlicht was hem het dier niet opgevallen. De papegaai zat misprijzend te kloppen en kakelen, knipperend met zijn witgeringde oogjes.

"Anders verleer ik het praten hier," legde Ferirkerie uit.

"O," zei Gaosar voor de zoveelste keer.

"Eigenwijs," zei de papegaai duidelijk verstaanbaar tussen het gebabbel door. Gaosar voelde zich heel ongemakkelijk maar beslist niet onveilig.

"Ik wil wel wat soep," liet hij weten. Ze schonk hem een grote aardewerkkom in, die ze waarschijnlijk zelf uit rivierklei gemaakt had, gebakken in haar eigen vuur. Toen ze de kom aanreikte, trok haar bruine kleed strak, waardoor er grote borsten met geprononceerde tepels zeer zichtbaar werden. Ze gaf hem ook een houten lepel.

"De vader geeft de woorden, maar de moeder geeft het leven," zei ze en met een schok herkende hij een gezegde van Capai. Capai was ver weg.

'Hoe ver eigenlijk?' dacht hij ineens gespannen.

"Waar ben ik hier?" vroeg hij dus.

"Daar waar zelden een man komt," antwoordde Ferirkerie. De man tegenover haar op de korte houten bank bloosde zowaar.

"Ik bedoel...eh."

"Ik weet wat je bedoelt," zei ze glimlachend. "Hoe heet het hier? Hoeveel wert nog te lopen, voordat je normale mensen kan ontmoeten? Hoe is het vervoer naar Gondar? Dat soort dingen, ja?"

Gaosar zei geen ja maar opnieuw en even schaapachtig "O."

Ferirkerie maakte een breed armgebaar naar het vallende duister om hen heen en wees toen op de kaars. "Je kan altijd kiezen. Daarbuiten is het donker en hier is het licht. En het verre is zo dichtbij als jij maar wilt." Hij durfde niet meer verder te vragen. De soep was heerlijk gekruid met koriander, gember en verse peterselie. Er zaten zoete aardappelen in, witte bonen en zachte paprika. En het was warm eten. Gaosar at als een wolf. Zonder vragen schepte ze de kom nog twee keer vol. Hij bleef nog steeds verlangend kijken maar ze waarschuwde: "Meer verdraagt je maag niet."

Toen de kaars uitging, stak ze geen nieuwe aan. Ze zaten zonder praten bij elkaar op de veranda, kijkend naar de sterrenlucht, luisterend naar de duizend geluiden van de avond. Van achter het huis mengde er zich een kort janken in.

"Ik ga hem even eten geven." zei de vrouw.

"Heb je een tamme hond?" vroeg Gaosar verwonderd. Op Capai kende men alleen gevaarlijke soorten wilde honden. Hij herinnerde zich het havenstadje Bardo. Ook daar hielden mensen tamme honden. Een lichte angst bekreep hem.

"Ontspan je maar," antwoordde Ferirkerie. Haar ogen en haar tanden blonken in het sterrenlicht. Ze liep langs hem heen en haar geur benam hem heel even de adem. Haar lichaam was zwaargebouwd maar haar voeten maakten nauwelijks gerucht op platte, warme stenen van de veranda.

"Hij is niet wild en niet tam. Hij houdt sommige wezens van mij weg en ik moet hem van andere weg houden. Jij houdt niet van honden, hè?"

"Nee," zei Gaosar naar waarheid maar hij had bijna willen liegen om haar te plezieren.

"Ik vind het prettig als je niet liegt," zei ze en toen was ze de hoek van het huis om.

Tevreden gekef en haar vriendelijke stem waaiden op de avondbries naar hem toe. Hij voelde zich onbepaald onrustig. Vleermuizen scheerden af en aan op het ruime, keurig aangeveegde erf. Hij herinnerde zich plots weer haar kruisboog. En de blauwe pijlen. Instinctief trok hij zulk een sterk gepantserd rozenveld om zich heen op, dat de hele lokale vogel-en vleermuisbevolking reageerde met geschrokken gepiep en gekwetter.

"Wat doe je?!" vroeg Ferirkerie ongerust achter hem. Hij schrok niet minder van haar. Hij had haar opnieuw niet horen aankomen. Ze stond vlak achter hem. Hij zei niets terug. Hij was bang en ze voelde het.

"Vertel het me!" drong ze aan en eindelijk duwde hij zichzelf door zijn weerstand heen.

"Die blauwe pijlen heb ik eerder gezien," legde hij met een grote zelfbeheersing uit.

"Dat zal wel. En nu vraag je je van alles af en je vrees maakt mijn kleine vriendjes aan het schrikken."

"Het verschil tussen vrezen en eren houdt de schaduw waar hij hoort," antwoordde Gaosar. Het was iets dat de oude ooms in de mannenhuizen tegen elkaar zeiden als hen nederigheid werd afgedwongen door de oude moeders. Hij had nooit precies begrepen wat er mee bedoeld werd, zo oud waren die woorden. Op de een of andere manier pasten ze nu.

"Jij bent helemaal niet het soort dat mij ooit zal aanbidden, alleen omdat je bang voor me bent," bitste ze terug.

"Hoe kom je aan die boog?" hield hij onwrikbaar vol.

"Een Falak heeft hem hier ooit achtergelaten als een betaling voor een dienst, die hij van me nodig had," zei ze scherp en op een toon die alle verdere discussie over het onderwerp sloot.

"Ik heb niets om je te betalen voor je soep," antwoordde hij en het klonk beledigender dan hij bedoeld had.

"Ik zou je mijn erf moeten afslaan," zei ze, maar ze deed het niet. Iets van pijn in haar stem maakte dat hij het rozenveld verzachtte. Ze ontspande onmiddellijk: "Ik dacht even dat je een beer was."

Hoewel hij schrok, bleef hij open voor haar.

"Wat is een beer?" vroeg hij.

"Een magiër die alleen vanuit de geest macht nastreeft zonder de toewijding van het hart," legde ze uit. "Iemand die anderen alleen observeert. Die zijn dromen niet deelt."

"O," zei Gaosar voor de verandering. En na een lange denkpauze: "En ik ben geen beer, vind je?"

"Nee. Je bent wel een dwaas, die zijn wensen beperkt tot wat zijn weifelende geest haalbaar acht. Je zou je vertrouwen iets meer met je verbeeldingskracht kunnen verbinden. Dat is ook leuker voor mij."

"O. Ja, dat zal wel."

"Wil je binnenkomen?"

Weer liep hij achter haar aan. Ze zweette en de jurk plakte aan haar lijf. De stof vertoonde een natte lijn over haar bilnaad en het gekreukelde stuk waar ze op gezeten had, was doorweekt. Nat. Het was niet ver maar voordat ze binnen waren, klopte het bloed in zijn hoofd en bonkte het tussen zijn benen. In het donker zocht ze naar een kaars tussen de andere zaken op de grond. Weer rook hij haar geur. Hij wrong de woorden zijn droge mond uit.

"Ik bedoelde daarstraks dat ik je graag al je moeite met iets had willen vergoeden. Ik wou niet... Het is meer dat...."

Toen het eerste stuk eruit was, volgde de rest in een gewoontepatroon, dat als vanouds gepaard ging met trillende handen en een bibberende stem. Ze stond op en tastte in het donker naar zijn handen.

"Hou nou maar op. Ik heb je hier zelf naar toe gehaald. Je bent me niets schuldig."

Ze drukte zijn handen tegen haar borst. Eén van de grote tepels priemde tegen de rug van zijn hand. En werd daar heel hard.

"Ik heb je een ontbijt van vers kaneelbrood te bieden met gezouten eendenëieren en vers gekarde boter," grinnikte ze. "Als je tenminste blijft slapen!"

"Dat is goed," zei Gaosar en zijn erectie duwde tegen haar buik. Ze trok de jurk over haar hoofd uit. Hij tastte met zijn hand naar haar ruim behaarde kruis. Het was zo glibberig als een boterpot. Ze lachte klokkend: "Jij hebt heel lang niet met iemand geslapen hè? Nou voor mij is het nog langer geleden!"

Ze greep zijn pik.

"Eigenlijk moet je je eerst even wassen" zei ze, maar hij duwde haar naar de grond en rukte zijn broek los. Toen hij in haar stootte, protesteerde ze niet meer. Hij naaide haar met zijn neus in haar oksels en hij schreeuwde van genot. Soms kromde hij zijn rug zo dat hij één van de grote tepels in zijn mond kon nemen en dan begon Ferirkerie te schreeuwen. Hij kwam snel klaar maar zijn opwinding was zo groot dat hij zinderend in haar door bleef stoten en zijn erectie bleef. Daarna was er van geen enkel ophouden meer sprake, totdat ze eindelijk een vingertop in zijn aars deed. Toen hij klaarkwam, trilde het hele huisje mee.

De papegaai buiten protesteerde verontwaardigd en de hond begon woest te blaffen alsof iemand z'n net gevulde etensbak onder zijn neus weghaalde. De gedachteflits dat dit misschien niet helemaal bezijden de waarheid was, amuseerde hem kostelijk.

"Waar moet je zo om lachen?"

Hij zei het. Ze giechelde een beetje mee maar ze zei niets. Ze lagen drijfnat naast elkaar in de plakkerige warmte van de hut. Ze kuste hem zachtjes onder zijn natte haar in z'n nek.

"Hee. Je ruikt naar een pasgeborene die alleen de melk van z'n moeder drinkt," zei ze verwonderd.

"Dat meen je niet!" verbaasde hij zich. Hij tilde z'n arm op en snoof geschokt de zware walm op.

"Nee, daar niet en ook niet in je kruis!" lachte ze. "Maar hier wel. En hier ook."

Ze likte het zweet van zijn borst en uit zijn hals. Hij probeerde het en moest toegeven: "Het is een andere lucht dan vroeger. Maar ik heb nog nooit zo'n klein kind in m'n buurt gehad."

"Ik wel. Honderden."

Even was hij ademloos.

"Op de Blauwe Eilanden?! De Shir hebben daar toch allemaal strenge regels voor?"

"Op deze plek komen zelden mannen. Dat zei ik je toch al?"

"Je bedoelt dat hier wel..."

Het begon hem te dagen: "Jij bent een vroedvrouw!?"

"Natuurlijk. Er komen hier meisjes als ze hun zwangerschap niet meer verbergen kunnen en ze gaan weg als het kind gespeend kan worden. En niet alleen Bindi-meisjes. Er zijn een heleboel huisjes in deze vallei verborgen. Het is hier heel afgelegen."

"Waar ben ik hier?" wilde hij plotsklaps weer gespannen weten.

"Dat kan ik je niet vertellen," antwoordde ze met een ongewone stembuiging.

"Als ik hier wegga, vind ik het toch uit," concludeerde Gaosar verbaasd.

"Ik heb je hier niet heen gehaald om je de gelegenheid te geven om straks elders je mond voorbij te praten."

Gaosar was onmiddellijk en buitengewoon op zijn hoede: "Wil je me vermoorden?"

"Helemaal niet," zei ze kortaf. "Ik heb je net genezen. Maar het is een droefgeestige wet dat de genezing van de ene ziekte de patiënt in staat stelt aan de volgende te bezwijken..."

"Ik snap er weinig van," zei Gaosar ongerust maar de vrouw naast hem legde één van haar harde tepels tegen zijn mond en werktuigelijk begon hij erop te sabbelen.

"Dit is een mooie gelegenheid om je vertrouwen in het grote geheel op te vijzelen," kreunde ze, "Ik beloof je een veilige thuiskomst maar alleen als je me nog een keer neukt."

"En anders?" vroeg hij met volle mond.

"Zeur niet. Neuk me, neuk me!" smachtte haar opgewonden stem. Ze draaide zich om en duwde haar vragende billen tegen zijn weer stijver wordende geslacht en haar hitsigheid maakte hem opnieuw geil. Maar het was niet dezelfde totale vereniging als de eerste keer. Het grootste deel van zijn geest verkeerde in een beroering waar geen enkel helder woord contact had met enig ander. Buiten dat chaotische denken was een ander deel compact en hard als gletscherijs. Haar belofte was op een dreigement gestoeld, dat wist hij op die plek. Tegelijk voelde hij een onwereldse liefde voor haar. Zijn penis gleed in haar vagina en er druipnat weer uit, maar toen hij voor de tweede keer toestootte, ervaarde hij even Ferirkerie's geschrokken weerstand. Toen was hij weer in haar

en ze klauwde haar handen achterlangs in zijn stotende dijbenen, "Ja, ja, ja!" roepend.

"Je mag alles met me doen, alles, alles," kreunde ze. Zijn vingers masseerden haar grote gespierde billen en hij beet in haar schouders en nek als een leeuw. Toen hij een hand naar haar gezwollen clitoris bracht, gleed hij weg tussen de natte vaginalippen. In een beduusde onschuld realiseerde hij zich dat zijn pik haar aars vulde. Dat was dus 'alles'. Hij bewoog in een geen moment onderbroken tempo door, maar zijn geest hing onverwacht boven het gebeuren en keek met een intense nieuwsgierigheid toe. Zijn penis was als een toverstaf opgegloeid in de macht om straf of liefde uit te delen. Zijn ademhaling was diep en heel langzaam geworden in volkomen tegenstelling tot het dynamische, schokkende hijgen van de vrouw die zwetend, schuddend en kreunend naast hem op haar zij lag, een been half opgetild om hem diep binnen te laten. Met een wetenschappelijke nieuwsgierigheid masseerde hij haar borsten met de ene hand terwijl zijn andere hand haar tegen zijn buik kletsende billen vasthield. Vanuit een onbekende bron in haar lijf borrelde als lava een golf gevoel op, dat haar tot een dierlijk steunen bracht. Haar aars maakte samenknijpende bewegingen en ze begon woorden en namen te roepen. Toverspreuken kwamen los en vervloekingen verlieten haar. Zonder een kik te geven kwam ook Gaosar klaar en wie weet ging Ferirkerie nog lang door maar hij viel als een blok in slaap.

Het was al volop dag toen hij even wakker werd. Ze zat naast hem met een beker kokosmelk en een paar bananen. Hij dronk maar halverwege de banaan viel hij weer in slaap. Hij merkte nog net dat ze een kussen onder zijn hoofd had geschoven.

De papegaai zat midden in een druk verhaal toen hij zijn ogen opendeed. Hij kwam moeizaam overeind en liep struikelend naar buiten, omdat hij vreselijk moest wateren. Kennelijk had Ferirkerie het kletterende geluid gehoord want ineens stond ze naast hem met een lachende mond. Haar handen gleden om zijn billen en ballen heen.

"Wat ben je toch een mooie man." zei ze bewonderend. "Het trekt me aan en het stoot me af tegelijk. Ik ga me lelijk en oud voelen naast je."

"Je bènt oud maar gelukkig niet echt lelijk," bespote hij haar liefdevol maar ze nam het tot zijn schrik ernstig op.

"Kijk naar je eigen uitgewoonde kop! Je bespot me omdat je jaloers op me bent," sneerde ze fel terug. "Ja! Ja! Jaloers! Jaloers! Omdat ik me totaal kon overgeven aan jou vannacht, omdat ik niet zoals jij krampachtig alle controle blijf houden. Ik zweef volkomen vrij op mijn liefde voor jou. En jij gaat jij me bespotten en omdat je jaloers bent op die vrijheid. Om me naar beneden te halen. Maar kijk jij nog maar eens kritisch naar jouw zelfgekozen slavernij van je niet aflatende denken. Nou? Snotaap!"

Hij stond met zijn nadruppelende pik in zijn hand zich belachelijk en aangevallen te voelen en zijn geest was blanco geworden.

"Je hebt me armzalig bedrogen!" schreeuwde ze kwader en kwader wordend. "Je belooft vuur maar je geeft me ijs. Me even geil bezoedeld, dat heb je gedaan. Maar je hebt jezelf meer onteerd dan mij. Je eigen duivels zullen je straffen!"

Ze rende weg, het bos in, hem volslagen hulpeloos achterlatend. Hij ging zich wassen in de beek maar een vies gevoel van onmacht, van vals beschuldigd zijn bleef. Omdat hij niets beters wist, zette hij een rozenveld om zich heen, ook omdat hij zich weerloos en kwetsbaar voelde.

'Ik ben Gaosar Ouran' fluisterde zijn innerlijke stem. 'Ik mag fouten maken. Ik hoef niet perfect te zijn. Ik houd van dit lichaam. En mijn geest mag denken wat hij wil. Ha, geliefde Gaosar, ha, mijn vriend. Wees maar stil.'

Hij ging op de veranda op een bankje zitten met zijn ogen dicht en zijn voeten op de grond. Vanuit zijn ruggengraat vloeide zijn adem als door een gouden koker naar het middelpunt van de aarde. Door zijn voeten gaf de aarde hem een zoete liefde terug. Roze, lichtgeel en blauw vloeiden op zijn inademing omhoog, belletjes borrelend naar zijn hart. 'Ik ben hier. Meer heb ik niet dan dit lijf. Ik hoef aan niemand anders getrouw te blijven dan aan mijzelf!'

De belletjes vloeiden langs heel zijn gezicht, omhoog langs de inademende neus tot ze in een explosie midden op zijn voorhoofd uit elkaar spatten.

'Ferirkerie uit zo alleen maar haar verdriet. Omdat je straks weer weggaat.'

Dat schreven de belletjes in de lucht en met dat inzicht vloeide er een stroom liefde en vergeving naar haar toe.

"Waar je ook bent, Ferirkerie, ik erken je liefde," zei zijn mond zachtjes. En waar ze was, daar hoorde ze het. De belletjes tinkelden verder door zijn lijf tot ze ontsnapten uit zijn kruin. Boven zijn hoofd sloten ze zich weer aaneen tot een glanzende bal. Uit de bal gleden vier ankerlijnen in een schuine lijn naar de grond. Gaosar ademde zichzelf in een piramide van roze glas. Zijn ogen waren gesmolten in zijn dichte gezicht, stil geworden. Doodstil. Toch hoorde hij Ferirkerie niet aankomen. Hij wist pas dat ze naast hem zat toen hij haar strelende handen op zijn blote voeten voelde en haar stem hoorde. "Dankjewel, mooie koning," zei ze en hij vond het niet eens vreemd. Hij liet zijn gedachten drijven en merkte niet eens dat ze weer opstond.

Hij werd teruggehaald door de geur van eten. De zon was al aan het ondergaan in een spektakel van dieppaars en dieprood. Er waren eindelijk dichte wolkenbanken gevormd, later regen belovend. Misschien in de vroege ochtend. Nog steeds naakt ging hij buiten plassen. Op de veranda stond in een grote schaal een salade van prei, kool en wortel te wachten. Ferirkerie was bezig met het bakken van pannenkoeken. Hij kwam achter haar staan en legde zijn handen op haar brede heupen: "Alles zoals ik het prettig vind." "Ik heb nog wat beters voor je straks," zei ze op blije toon. "Ik heb alleen geen wijn hier." "Voorlopig loopt het water me al in de mond," liet hij weten, terwijl hij onder haar bezige, gespierde armen door met haar borsten speelde. "Als je je handen daar blijft houden, gaat mij het water ergens anders lopen," bromde ze. Hij tilde haar jurk op. "Je lijkt echt op mijn moeder," zei hij peinzend. "Doen mijn billen je aan haar gezicht denken?" vroeg ze beledigend. Hij spuugde op zijn hand en maakte zijn penis glad: "Doe je mondje open, mamma. Ik heb een banaantje voor je." Voor de vorm maakte ze bezwaar terwijl hij duim voor duim in haar gleed: "Zo kan ik toch geen pannenkoeken bakken?" "Ik houd je niet lang op!" beloofde hij haar, terwijl zijn ballen in een fenomenaal tempo tegen haar kont kletsten. Hij maakte zijn belofte snel waar. Toen hij in haar spoot, schreeuwde hij zo extatisch, dat opnieuw de onzichtbare hond uitbarstte in een wanhopig huilen. Gaosar wankelde achteruit, de slierten sperma druipend langs de binnenkant van zijn dijen.

"Kan ik weer verder gaan?" vroeg ze lachend. Hij had geen adem meer om te praten.

Later onder het eten, mompelde hij: "Wekenlang niets en dan zoveel. Wat een weelde."

"Je verdient het, heb ik gehoord," mompelde Ferirkerie. Hij hoorde de zin en woog diens gewicht twee keer. Zijn aanvankelijke angst voor haar toverkunsten was volkomen verdwenen maar er waren veel onverklaarbare witte plekken in haar omgeving.

"Gehoord van wie?"

Zijn toon was vlak maar bewees haar zijn alertheid.

"Er zijn veel mensen die op je letten," antwoordde ze voorzichtig. Hij kon de ergernis niet geheel uit zijn stem houden: "Ja, ja. M'n dooie vader en zo zeker?"

"En de Oude Moeders. Of draag je die hoofddoek alleen als een toevallige versiering?"

"Je weet veel," zei hij zonder iets te ontkennen of toe te geven.

"Blijven we verstoppertje spelen?" wou ze weten.

"Laat me eerst maar weten waar jij staat!" snauwde Gaosar. "De Oude Moeders willen dat jij de koning wakker maakt," zei ze onomwonden.

"Ze hebben me gevraagd om je voor te bereiden op een grote onderneming..."

"Ga door."

"De Moeders weerstaan de Sterrenheren."

"Verbaast me niks," zei hij ruw. "Maar *ik* heb ook niet zo veel met hùn manieren op. Ik kom van Capai. Deze reis heeft m'n ogen flink geopend voor wat er daar allemaal mis is. De Moeders zijn geen haar beter dan de Shir met hun Mengt-tovenarij."

"Als je tegen hun wensen in gaat, leef je niet lang, Gaosar!" Ze zei het met een oprechte bezorgdheid, dat voelde hij. De papegaai mengde zich klokkend en fluitend in het gesprek, hoewel hij met het donker worden even in slaap leek te zijn gevallen.

"De Shir en de Moeders dreigen mij in gelijke mate," antwoordde hij zacht. "Het gaat alsmaar om hùn wensen. Ik wou me voorlopig maar eens bekommeren om mijn eigen wensen. Als jij dat aanvaardt, dan wil ik graag je hulp. Anders ga ik nog zo dadelijk weg!"

"Het gezag van de Oude Bindi-moeders is heel groot," aarzelde ze nerveus.

"Ze kunnen zeker net zo stiekem en ongemerkt hierlangs sluipen als jij doet?!" confronteerde hij haar. Haar antwoord gaf dit magische vermogen toe: "Hun geest en het lichaam reizen als op de wind. Moeder Boesho was hier vanmiddag. Ze wil je geen kwaad doen!"

"Had je dat verhinderd als het anders was?"

"Ik zou mijn leven niet meer zeker zijn."

"Maar?! Zou je haar weerstaan hebben?"

Hij wilde een absoluut antwoord hebben maar ze bleef om de hete brei heen draaien: "Op zulke reizen zijn haar handen niet machtig. Maar ze zou later een moordenaar kunnen sturen."

"Ha! Die heeft geen schijn van kans tegen jou. Jij duikt naar believen ergens op met je boog. Ja toch?"

"Ja toch?" zei de papegaai. Hun gezamenlijke inspanning overtuigde haar nog niet.

"Als ik dat deed... Ik zou altijd in angst leven!" zei ze met een klein stemmetje. Haar ongerustheid toonde meteen in haar gezicht, dat heel oud werd.

'Ze is zelf een heel ouwe moeder. Zonder het te weten!' dacht hij vergevingsgezind. Maar er voer tegelijk iets van een heilige woede voer in hem.

"O nee!" zei hij met nadruk. "Je zou in diep respect voor je eigen keus leven voortaan. En in alertheid, dat wel. Maar dat kan je geen kwaad doen! Je angst wèl. Die hond is een prima bescherming voor je en je papegaai weet kennelijk ook waar hij het over heeft!"

Hij bulderde plots van het lachen: "Samenwonen met een gestoorde papegaai, dat is pas erg!"

Ze volgde hem in een bevrijdend lachen. Ze zaten zo te gieren samen, dat ze naderhand de hele aanleiding ertoe vergeten waren. Misschien was het ook minder de grap geweest dan de noodzaak om even afstand te nemen...

"Het is waar dat ik mijn eigen macht hier heb," gaf ze later toe.

"Als je geen macht in je eigen huis mag hebben, waar dan wel?" vroeg Gaosar. Hij realiseerde zich voor het eerst pijnlijk dat hij zelf geen huis had, geen eigen plek, ergens. "Mijn huis is jouw huis," zei ze zacht in antwoord op zijn gedachte. Hij voelde haar oprechtheid maar daarnaast ook haar verlangen om hem te binden.

"Helaas. Je hebt me gisterennacht een veilige thuiskomst beloofd," antwoordde hij, iets scherper dan hij bedoeld had maar zonder de

bestrafing, die ze feitelijk voor haar dreigen toen verdiend had. "En je bedoelde niet dit huis, jouw huis. Je weet waar ik heen wil."

Ze boog haar hoofd. In het licht van de sterren zag hij zilveren tranen druppen.

"Beloofd is beloofd," snikte ze. "En ik zal je ook helpen. Mijn magie is even sterk als die van de Moeders. Dat is allemaal waar. Ik zal je ook laten zien wat zij voor je verborgen hadden willen houden. Ik zal je mijn toverdrank laten drinken. Het Ritueel van het Samenbrengen wordt het genoemd. Het geeft je moed en inzicht."

Ze hief haar betraande gezicht op, oud en jong tegelijk, heks en hoer, vriend en vijand. Maar meer vriend dan vijand. Veel meer.

"Misschien kun je wat dankbaarheid tonen," sprak haar vijandstem, terwijl het leek alsof ze heel verloren zat te huilen.

"Ben je gek!?" riep Gaosar kwaad. "Jij gaat alleen maar jezelf helpen door mij te helpen. Jij wil aan niemand meer horig zijn, niet aan mij, niet aan de Moeders. Waar of niet waar?"

"Waar!" gaf haar vriendstem toe. Haar gezicht was warm als de zon en trots als de maan. Stilzwijgend wogen ze elkanders integriteit.

"Jij bent een harde man," zei ze toen.

"Ik denk het niet," antwoordde hij rustig. "We zullen wel zien. De tijd zal het leren."

Ferirkerie stond erop dat ze niet samen zouden slapen.

"Je hebt al je kracht nodig voor het Ritueel van het Samenbrengen," verklaarde ze met een onvermurwbare stelligheid. "En doe die stijve pik weg anders komt er helemaal niets van. Ik kan mezelf zo niet voorbereiden."

In het maanlicht glom Gaosar's wellustige grijns op in de hangmat, die ze op de veranda had opgehangen voor hem.

"Het lijkt wel of niet alleen je maag uitgehongerd was, toen je hier kwam," klaagde ze. "Je bent hier pas een etmaal en je hebt me al vier keer laten zien dat jij het baasje bent."

"Zien? Voelen zal je bedoelen!"

"Gaosar! Hou daar maar gewoon mee op. Ik ben geen twintig meer."

"Hoe oud ben je eigenlijk? Heel oud?" spotte hij. Gelukkig kon ze zijn ironie deze keer wel verdragen. Ze pareerde hem op passende wijze.

"Als jij zo oud bent als ik, dan hangt dat stoere ding van jou nog alleen maar te hangen. Mannen veranderen snel onder hun navel, vrouwen

alleen daarboven. Dat zeggen de Oude Bindi Moeders en die weten waar ze het over hebben."

"Jij had zelf in hun heksenkringetje kunnen zitten," zei Gaosar plotseling serieus.

"Nee," antwoordde ze op een pijnlijk verraste toon. "Ik laat me altijd door jonge knapen als jij verleiden en overheersen. Ik ben daardoor nooit betrouwbaar voor de Oude Moeders. Ze laten me alleen bepaalde karweitjes opknappen."

"Ik geloof niet dat dát je probleem is. Je wilt mij niet delen met een ander. Je gelooft alleen in een exclusieve twee-eenheid tussen een man en een vrouw. Dat is waar je pijn vandaan komt. Daarom woon je hier alleen. Liever alleen dan de pijn van een derde in het spel."

Hij had snel en zonder nadenken gesproken. De vrouw zat te sidderen op haar houten bank.

"De pijn houdt nooit op! Nooit op!" schreeuwde haar papegaai in een verstoorde slaap en daarmee verraadde hij zijn verzorgster.

"Ik laat me niet weer aan het huilen maken door jou," zei ze met verstikte stem.

"Je hoeft niet te huilen want ik geef heel veel om je," troostte hij haar.

"Ik moet weg. Dat is waar. Maar probeer me gewoon te accepteren zoals ik ben. Wat ik ben en wat ik te doen heb. Er is vriendschap tussen ons. Is dat niet genoeg?"

Ze ging driftig staan, bijna stampvoetend.

"Ik heb nog nòòit iemand helemaal voor mijzelf gehad. Geen man. Geen kind. Mag ik?! Mag ik dit gevoel alsjeblieft hebben? Ik vind het vreselijk dat je weg gaat. Ze staan je allemaal naar het leven. Wat heb ik aan een dooie vriend, die ooit eens iets liefs tegen me gezegd heeft?! Jij gaat weg. Je ontmoet straks een kleine jonge snol ergens en je stopt haar met jong. Het Mengkantoor is vernietigd en het regime van de Rishe stort in. Iedere vrouw op de eilanden gaat op haar rug voor jou. Jij kan doen wat je wil! Neuk ze maar allemaal! Ze bedelen gewoon om een kind van je. Alsjeblieft! Net als dat Rishewijf. Die houdt één keer een boreling vast en is meteen broeds. Ze heeft haar zinnen op een kind gezet, geloof me maar! Voor jij er bent, is ze al zwanger van die ijzerpoot. Geloof me maar!"

In tegenstelling tot haar eerdere besluit begon ze toch onbedaarlijk te huilen. Gaosar zat met opengesperde ogen naar haar te kijken.

"Over wie heb je het, bij de kut van de Moeder?!" bracht hij er stomverbaasd uit.

"Over Tirt, oen!" riep ze tussen haar tranen door.

"Ken jij die dan?"

"Als ik ze nog niet ken, dan leer ik ze hier wel kennen," snikte ze cryptisch. Gaosar stapte uit de hangmat en ging een waterkruik halen. Hij was nog steeds naakt en toen hij naast haar een beker water inschonk, was hij zich ontzettend bewust van zijn penis die zich dichtbij haar huilende gezicht weer oprichtte.

'Op de een of andere manier windt haar dramatiek me op,' dacht hij.

"Hier, water." zei hij. Ze keek naar hem op. Keek langs zijn erectie omhoog. Haar mond ging open en er kwam een spanning als een bliksemschicht tussen hun ogen. Zijn onmiddellijke impuls was om zijn pik in haar mond te duwen maar een woeste, razende stem gilde een waarschuwing in zijn hoofd. 'Rozenveld!'

Hij schrok en beschermde zich. De spanning verdween en met iedere hartslag zakte zijn erectie verder in.

"Je bent een ongelofelijke rotschoft," zei ze zachtjes, terwijl ze water dronk. Hij wou niet weten waarom. Een buitengewoon precair inzicht had hem overvallen. 'Zo verleidt zij mij. Haar emoties raken de mijne en ik verwar die gevoelens met geil zijn. Ik kan haar naar mijn pijpen laten dansen met mijn pik, maar tegelijk maakt ze mij verslaafd aan dat genot. Ze haat zichzelf om die hekserij en ze haat mij omdat ik met mijn mooi zijn haar verleid...'

Hij ging weer in de hangmat liggen.

"Wát je ook denkt," zei hij liefdevol, "ik geef heel veel om je. En ik bied je mijn vriendschap aan."

"Wat zeg je dat op een pathetische toon," mompelde ze.

"Het gaat om je antwoord," zei hij rustig maar toen ze antwoordde dat ze blij was met zijn vriendschap, sprong er een brok in zijn keel en moest hij bijna huilen. Ze merkte het meteen.

"Raar stel vrienden," mompelde ze, quasiboos. "Brengen elkaar de hele tijd aan het huilen, maar het zal wel zo moeten zijn, niet?"

Samenkomen

Tik, tik, tik, tik. Het begon te regenen. Langverbeide regen. Ze moesten allebei lachen.

"Ze huilen mee daarboven," zei Gaosar.

"De Aardemoeder was droog en de Vader stortte zijn tranen in haar," citeerde ze een inscriptie op de zuil van Katatnia. Katatnia...

"Ben ik soms op Bonewits?" vroeg hij ineens.

"Hou je mond," bitste ze.

"Ga slapen. Ik wek je tegen zonsopkomst. Je moet uitgerust zijn voor je de drank neemt."

"Is het net zoiets als de lapblokjes van de Rishe?"

"Zoiets. Maar de Moeders hadden de drank al voor de Shir op de eilanden kwamen. De Shir gebruiken het in verdroogde vorm. De Moeders snijden en koken de heilige klimplanten zelf. Maar deze drank is speciaal voor jou gemaakt."

"O," zei hij haast verlegen. Ferirkerie sprak heel direct en doelbewust:

"Het Ritueel zal je precies laten zien waar je bent en waarschijnlijk waar je heen gaat. En de vraag blijft of je dat wel allemaal wil weten?"

"Zoals de maagd zei tegen haar bejaarde bruidegom," zei hij ad rem en toen konden ze gelukkig allebei weer even lachen.

De geuren en geluiden van het regenwater opslorpend land vulden de nacht met hemelse kracht. Zoals het sap opwelde in de stengels van de planten, zo vloeide Gaosar's geest van dromen naar waken. 'Ik heb vleugeltjes aan mijn voeten' droomde hij maar toen voelde hij Ferirkerie's handen zijn voeten liefkozen.

"Tijd om wakker te worden," zei ze. Speciaal onder zijn hangmat hadden salamanders de grond rijkelijk met keutels en zaadslim bestrooid. Het stonk sterk naar salpeter. Ferirkerie droeg een witte jurk en daar overheen een lange grillig gevormde halsketting die veelvoudig opglansde in de laatste ijle sluiers maanlicht.

"Wat is dat?" vroeg hij nog niet helemaal bij de tijd.

"Parels. Ingedroogde navelstrengen."

Toen werd hij vlug helemaal wakker: "Ik weet ineens wat jij bent. Een Mankiatto-vrouw. Zo een die amuletten maakt."

"Maakt het uit dat je mijn titel weet?" kribde ze.

"Het wordt tijd dat jij je benul op iets belangrijkers richt." Ze bood hem twee bekers water aan: "Eerst drinken. En dan je ontlasten. Kijk uit voor bloedzuigers."

Hij deed wat ze zei. Overal stonden roestkleurige waterplassen op het erf, een paradijs voor slakken, kikkers en slijkspringers. Waar het droog was, scharrelden reusachtige blauwe pissebedden rond, ruw verdreven uit hun ondergelopen onderkomens. Er hing een zachte geelroze nevel in het oosten. De klamme hitte van de voorgaande dagen was verdwenen en een tintelende frisheid nam bezit van de nieuwe dag.

Gaosar liep naar de verste punt van het erf om daar te schijten. Terwijl hij gehurkt zat, keek hij naar een wand van ondoordringbaar groen van kleine bamboeblaadjes. Overal stond tere rode en roze lathyrus op opengaan. Een straal zonlicht en de uitbundige weelde van hun pastelkleurige bloei zou het hele bosje in een onweerstaanbare glorie zetten. Boven zijn hoofd klapperden vier roze kraanvogels voorbij.

'Standvastig zijn vandaag,' zouden de ooms op Capai het teken uitleggen. 'Verdraagzaam maar zonder wijken.' Wat was Capai ver weg. Ferirkerie had op de veranda een kistje neergezet, waar ze verschillende bizarre attributen uithaalde. Een gladde witte schedel kwam onder de hangmat te staan. Gaosar hoefde niet te vragen van wie het doodshoofd was geweest. Bindi en Baks leken in hun Moederverering daarvoor te veel op elkaar. Links ervan legde Ferirkerie een groenglanzende brok toermalijn en rechts een obeliskvormig stuk rozenkwarts. Gaosar zal vol vragen. Hij hoefde ze niet eens te stellen.

"Dat daar," wees ze op een bruinig drankje, "dat is je gids. Muskaatnoot, yaje, peterseliezaad, ayahuasca en nog wat kleinigheden. Maar je enige echte vraag kan zijn: Durf ik de tijd te onderzoeken? En tevens: Vertrouw je mij?"

Hij knikte stom. Hij zag haar ontroering en haar vreugde. Uit het kistje pakte ze een ketting van kleine stukjes bruine en gele amber, die ze om zijn hals legde.

"Deze mag je houden na vandaag," zei ze en met die woorden werden haar smalle ogen nat. Ze knipperde de tranen weg, maar liet zich er niet door afleiden: "Mond open."

In een onberedeneerde overgave slikte hij het bitterzure drankje weg dat ze hem gaf.

"Nu moet je me nazeggen," fluisterde ze. "Moeder van de Aarde, geef mij het midden van het pad..."

Hij herhaalde de zin en het haar op heel zijn lichaam ging overeind staan. "Laat mij niet klagen over de onbestendigheid van de voorspoed, noch over de onrechtvaardigheid van de tegenspoed. Laat mij het midden van het pad."

De woorden hadden een tomeloze kracht. Iets wat Ferirkerie de vorige dag gezegd had, flitste door hem heen. 'De Moeder geeft het leven, maar de vader de woorden.'

De woorden. Woorden. De twee talen glipten door elkaar heen. 'Pai' betekent in Tiki 'Vader'. Mijn Pai geeft mij de woorden en mijn moeder..., mijn moeder kwam van mijn vader.'

Ferirkerie's stem zong door.

"Verdwaald ben ik in gisteren en morgen. In slangenbek en paddenhuid, in 't zonnekruid schuilt uw ruimte, in de tijd verborgen."

Hij zei haar gedachteloos na: "Moeder van de Aarde, laat mij het midden van het pad."

"Goed. Ga maar liggen. In de hangmat. Ik blijf bij je."

"Bedrieg je me niet?" vroeg hij, eventjes bang.

"Natuurlijk wel," zei ze. "Maar het had erger kunnen zijn."

"Dat is waar," grijnsde hij.

"Jij en ik hebben genoeg van elkaars bloed vergoten, vind je niet?" vroeg ze.

Die waarheid maakte hem lang stil. Toen bereikte het gif zijn hersens. Er gingen sidderingen door hem heen. Even greep hem een pulserende misselijkheid aan. Z'n gezichtsvermogen veranderde, focussend en dan weer bijziend zonder dat hij daar iets aan kon doen. Hij hield echter zijn geest strak om het onwillige lichaam te weerhouden van het braken, dat het als een natuurlijke reflex koos om het gif te verwijderen. Stroompjes zweet ontstonden overal op zijn gezicht en in zijn gewrichten. Hij installeerde zichzelf opnieuw in een rozenveld.

"Je mag jezelf wel wat meer ruimte geven, hoor," zei Ferirkerie maar haar stem kwam al van het andere eind van de aarde.

"Ik moet dat nog leren," antwoordde zijn mond.

"De enige die hier jou beperkt, ben jezelf."

Het was iemands stem, de zijne, die van haar, van Oerbash? Iemand anders? Zinnen borrelden op in zijn denkspectrum: 'Leren? Leren kan je alleen door te ervaren. Zoals een kind zijn vingers brandt. En doe het

totaal. Als je het half doet, voedt dat alleen de geest met nog meer denken.'

"Laat mij het midden van het pad."

De laatste zin kwam zeker uit zijn eigen mond want zijn duim zat erin en hij werd gewaar hoe zijn tanden tegen de duimnagel bewogen.

"Gaosar, hoor je me?"

Hij wist dat het Ferirkerie was, maar hij kon zijn ogen niet open krijgen om haar te kunnen zien.

"Als je me hoort, beweeg dan je linkerhand."

Dat kon nog prima. Hij wapperde ermee.

"Goed. De Moeders willen dat ik je het ware gezicht van de Zonnetempel laat zien. Wil jij dat ook? Wuif met je hand als je instemt."

Hij woof. Het was grappig en wonderlijk. Geen woorden nodig. Wuif.

Wuif. Wuif. Wuiven is ook een wonderlijk woord. Wuif. Wuif.

"Al goed Gaosar. Goed. Goed. Ga maar kijken. Zeg maar Zonnetempel. Zonnetempel."

Zijn mond kon ineens weer praten.

"Zonnetempel," zei hij en toen was er even helemaal niets, niemand niet en nergens niet. Op een bepaalde plaats lag ergens een verlaten lichaam, strakgespannen als een veer in een hangmat, als een gealarmeerd konijn klaar voor een razende vlucht, maar nog niet wetend waarheen. En elders...

Er kwam een beeld op Gaosar's verschoven netvlies: het piramidevormige Tempeldak, gepolijste leisteen, opgloeiend in de zon als bepoederd met een maaisel van spiegelglas. Het plaatje brak door de muren heen tot het stilhield in een bekende ruimte. Een tempelzaal waar vuren brandden op grote schalen. Een lange, magere priester met een holle rug en vreselijk doorgezakte spreidvoeten wierp een onbekende offergave in de mond van een boomhoog, oogloos hoofd dat op een platina plateau stond opgesteld.

"Dat is het zwarte hoofd van de Mengt-reus Bran. Dat zeggen de priesters tenminste..."

De vrouwenstem die in zijn brein fluisterde was niet de zijne en ook niet die van Ferirkerie.

"Maar dat is een leugen om het gewone volk te imponeren. Het oogloze hoofd is van oeroud zilver en het is door de Bindi-voormoeders gemaakt. Door de Bindi! Begrijp je wat dat wil zeggen? De oermoeder die naar

binnen kijkt. Maar de Shir kijken alleen naar buiten. Snap je het? De Shir aanbidden de godin van de Bindi! De heerschappij van de Shir is geleend. De Shir zijn namaakmensen. En ze zullen worden vernietigd omdat ze de moeder loochenen! Ziet! Ziet!"

Plotseling trilde de hele zaal en uit de mond van het zwarte beeld gulpte een zwarte golf water en daarna een tweede. Het werd een stroom die niet meer ophield. De tempelzaal met de schreeuwende, verdrinkende priesters werd donker. Opnieuw de vrouwenstem: "Het land zal water worden. Het valse vuur zal tegelijkertijd het water verdampen en de aarde verteren. De Shir worden verdoemd."

Nieuwe beelden, meer overstromingen, nee geen overstroming, iets anders, erger. Verdrinkende dieren en mensen. Drenkelingen op hout, gehavende boten. En scherp gekakel: "Zie je? Zie je? Dat blijft over van jouw koninkrijk!"

Iets van zelfgenoegzaamheid in die stem, tevredenheid over alle getoonde lijden, wraakzucht misschien zelfs, dat iets bracht Gaosar weer terug naar Gaosar.

"We zullen wel zien wat er gebeurt," zei hij hardop en toen was de hangmat weer voelbaar. Ferirkerie hield allebei zijn voeten vast.

"Kun jij zwemmen?" vroeg hij.

"Omdat de Moeders de ondergang van de Shir door het water voorspellen?" vroeg Ferirkerie. "Hebben ze je dat weer laten zien?"

"Ja."

"Je gelooft er niet in hè?"

"Ik geloof in wat ik zie en voel, hier en nu," zei hij maar tegelijk trok er een golf van weemoed door zijn lichaam heen.

'Maar Tipo en Nisha zijn gered op Benko's boot,' dacht hij en dat troostte hem meer dan hij zeggen kon.

"Je moet doorgaan. Naar je Tegenstrevers kijken. Die voorkennis kan je beschermen. Noem Palo Kerko," drong Ferirkerie's stem aan.

Werktuigelijk deed hij wat ze vroeg. Hij was nu voorbereid op wat er ging komen en zijn lichaam kon min of meer ontspannen. Eerst was er zwart, toen wit en toen zonlicht. Een andere zaal. Prachtige plafondluchters met lianry-licht. De Rishe Raad in vergadering. Een chaotisch tumult. Alle Gapers waren klaarwakker, op z'n minst vervuld van twijfels en onzekerheden. Heftig geagiteerd waren er twee Rishe met elkaar in debat, hetgeen ook de rest van de vergadering in twee kampen

verdeeld scheen te hebben. Uit een hoek buiten zijn bizarre onstoffelijke gezichtsveld kwam plots een harde, doordringende stem die:

"Beenderlozen!" riep. Hij hoefde niets te zien om toch te weten dat Kerko was binnengekomen. Ondanks zijn vrij kleine, gedrongen postuur straalde de oude man met de zwarte, gevorkte baard een macht uit, die een koortsachtig rillen door de aanwezigen joeg.

"Klaar?" smet hij er achteraan. De meeste Rishe in de zaal waren opgewonden en tegelijk doodsbang. Sommige knepen hun ogen toe, bij anderen deed de angst hen de ogen juist opensperren.

"Wyldo is terechtgesteld. Zijn trawant Gor heeft zichzelf het leven benomen," beet Kerko zijn gehoor toe. "Het Huis van Oorlog heeft de Staat van Gezag uitgeroepen. Ik zal zelf de operatie op Majeste leiden. Ik zal bovendien Generaal Horkan aanklagen, zijn zonen, zijn kleinzonen en zijn kleindochter. De Overzichters staan vanaf nu onder mijn bevel. En U moogt verder discussiëren wat u wilt!"

De gezichten van de Rishe gingen in hun gezamenlijk afgrijzen op elkaar lijken. Toch had Kerko niet iedereen in zijn macht. Er was een wat te zware man in een kostbare berylgroene mantel op zijn bank gaan staan, die met een ebbehouten staf op het hout voor hem sloeg. Het geluid galmde als een klok door de stilte van glazige huiver die na Kerko's woorden gevallen was. Kerko die zich al half had omgedraaid om weer weg te gaan, ergerde zich bovenmatig.

"Risk Balte Bol?! Net in uw hoge functie en nu weerstaat u het besluit van de Raad al?!"

"Ik dien het Huis van Onderhoud op gepaste wijze!" riep de man en hij produceerde een grimmige glimlach. Hij had een kalm gezicht, brede kaken en een brede mond, hoewel nu de lippen vast op elkaar waren geklemd.

"U bent voorbarig in uw maatregelen, Hoogedelheldere," vervolgde hij "en ik eer de nagedachtenis van mijn voorganger, de Edele Grootstreper Cayobur Hayo. Ik wil de tijd nemen om de feiten anders te rangschikken dan u doet. En ik ben er zeker van dat de Raad naar mij luisteren zal. Is dat niet zo?"

De laatste zin bracht hij met zulk een stemverheffing dat een groot aantal Rishe beduusd in hun bank ging zitten. Kerko's ogen spoten vuur, maar hij durfde de zaal niet te verlaten voor zijn overwinning was veiliggesteld. Bol ging door: "Uw Huis leidt zware verliezen, dat is waar. Reeds drie van uw assistenten zijn op mysterieuze wijze binnen drie

dagen omgebracht, dat is vastgesteld. Maar uw beschuldigingen gaan mij te ver evenals de macht die u aan zich trekt. Uw werkvertrekken zijn geschonden, dat is eveneens een feit. Maar wiens magie kan de uwe evenaren op het punt van afsluitingen? Uw verdwenen assistent Sarlof komt, meen ik als eerste in aanmerking en *niet* uw opponenten in het Huis van Onderzoek ondanks al hun dubieuze handelen op Majeste dat u aan het licht gebracht heeft. Maar waar is Sarlof? Stel ik een correct punt of niet?"

"Sarlof is eveneens vermoord!" beet Kerko de Hoofduitvoerder van het Huis van Onderhoud toe.

"Toont u mij zijn lijk!"

Rish Balte Bol was een even intelligent als dapper man, want weinig anderen hadden ooit de Raadsvoorzitter zo weerstaan: "Wie was de moordenaar?"

"U gelooft mijn mededelingen niet!?" raasde Kerko terwijl hem een plukje wit schuim op de rechtermondhoek kwam. Balte Bol keek hem minzaam en uiterlijk onbezorgd aan, de wenkbrauwen licht opgetrokken. "Ik hecht niet zozeer aan mijn leven als wel aan mijn integriteit," antwoordde hij. Men kon een speld in de zaal horen vallen. Kerko kuchte. Het was een ijzig, onaards blafje, dat diep verbonden was met de dood. Er kwam een klammige natheid in zijn uitstraling tot leven, die op de gezichten van de Rische die het dichtst bij hem stonden een intense afkeer opriep. Rish Bol bleef er rustig onder: "Dat u uw toevlucht neemt tot demonische argumenten in plaats van redelijke, tekent u, Rish Kerko," sprak hij meer tegen de Raadsleden dan tegen zijn opponent. Die beheerste zich snel en wierp Balte Bol een speurende maar tegelijkertijd meedogenloze blik toe.

"Iemand onder u gebruikt een spiegelmasker om mijn positie te ondermijnen," teemde de Raadsvoorzitter. "Het is een verboden techniek en ik zal niet rusten voor de overtreder op de Oceaanplank staat."

"Uw eigen assistent Sarlof is in zijn leertijd op zulk een verboden experiment betrapt," bleef Bol volhouden. Kerko barstte bijna van nijd.

"Nog nimmer, nimmer! Is er aan mijn woord in deze Raad getwijfeld," voer hij uit, speeksel rondspattend, maar Rish Bol hield opnieuw voet bij stuk.

"Er is u ook nooit op de man af gevraagd of u de hand heeft gehad in de Slangenval die mijn hooggeëerde voorganger het leven heeft gekost."

Kerko's gezicht trok zo wit weg dat men het voor een doodshoofd had kunnen houden. Weer begon er iets achter zijn hoofd te trillen in de lucht. De lucht begon zuur te ruiken. Ternauwernood verdroegen de twee magiërs elkaar in hun wederzijds uitgesproken weerzin. Rish Bol stapte van zijn bank af en liep behoedzaam verder van Kerko vandaan als een oude, grijze vos, die er op uittrekt om te gaan jagen. "Wie mij steunt, geve mij hulp!" riep hij luid. "Ik ga naar het paleis van de koning. Ik verdedig Horkan. U bent vrij in uw keus. De mijne is gemaakt!"

Er werd hoog gegild achter in de Raadzaal maar Gaosar was er geen getuige meer van. Zwetend en hijgend was hij terug in de hangmat terwijl achter hem de papegaai als een razende tekeer ging.

"Laat mij het midden van het pad," kreunde hij.

"Drinken moet je," drong zijn beschermvrouwe aan. "Rust maar even uit. Alles gaat goed. Voel de ochtendwind. Straks krijg je 'n verrukkelijk ontbijt van mij als je goed je best gedaan hebt."

Haar stem was vrolijk en licht en het gaf Gaosar een bruikbaar anker.

"Wat een lief moedertje ben je toch," antwoordde hij luchtig, vluchtend in de spot want eigenlijk meende hij het heel erg. Onrust klonk in haar stem toen ze vroeg: "Het regime van de Rische stort in, beweert Moeder Boesho. Is het zo? Zie je dat?"

"Zo ziet het er wel uit. Kerko heeft een onbekende Tegenstander gekregen, die hem en het Huis van Oorlog te grazen neemt. Uit angst en wraak begint hij nu in het donker om zich heen te slaan."

"Jij weet wie de vijand is. Is het niet zo?"

"Hoever kun je mijn gedachten lezen?" vroeg hij zonder ergernis.

"Ik voel je alleen. Ik hoor geen namen," zei ze bedaard. Gaosar hoorde de namen wel donderen in zijn geest: Dut Derhin, Hiss Sarlof en Uto Onsten. 'Kerko heeft geen schijn van kans tegen ons drieën!' gilde in het onpeilbare luchtledige een triomfantelijke vossenkopstem. Gaosar herkende met een extreme onbehagelijkheid Osten. Impulsief zei hij het hardop: "Onsten."

Zijn bewustzijn dreef in een fles in een ondergrondse zwarte nis. De nis was uitgehakt in een muur van vulkanisch gesteente. Er stonden nog meer flessen. In sommigen leek iets te bewegen, anderen schitterden met fluorescerende kleuren. Een opgewekte omgeving was het zeker niet. Binnen zijn beperkte gezichtsveld hing in een walmend toortslicht het

lichaam van een man in ijzeren ketenen, het bebloede hoofd omlaag. Een ander, op de rug gezien, was bezig om die ketenen door te branden met een vervormer. De geslachtofferde man was ijselijk verminkt doch nog steeds in leven en zelfs tot spreken in staat. Zijn bevrijder legde hem voorzichtig op de grond neer, maar de ander richtte zich op eigen kracht op. Zijn oren waren van zijn hoofd gesneden evenals de top van de neus. "Bevrijdt u mij, Rish Ifness?! U?! Van allen die mij haten, komt u mij bevrijden?"

"Ik ben het niet, Rish Ifness," sprak de ander. "U beziet een spiegelmasker."

"Ai, ai," kreunde de aangesprokene. "Ik ben veroordeeld!"

"Nog niet. U dient me eerst een wederdienst te bewijzen. Ik wil mij wreken op uw kweller, Palo Kerko, en tot zover zijn onze belangen gelijk."

Hij diende de verminkte Rish Ifness een drank uit een grauwe bolle flacon toe en de man krabbelde aangesterkt overeind.

"U verlengt alleen kortstondig mijn leven," besepte Ifness.

"Meer kan ik niet voor u doen. Ik hoop dat u er een passend gebruik van maakt."

"Vraagt u een belofte?"

"Nee. Ik kan u mijn ware aard niet tonen."

"Maar u bent één van de Hooggeborenen?" hield Ifness aan.

"Verspil u uw kostbare energie niet. U heeft nog steeds uw vaardigheden op de vlijmvervormer als ik u het juiste kristal geef?"

Ifness knikte en de onbekende haalde een pakje uit zijn zakken. Gretig pakte de oor-en neusloze man het aan.

"Gossammeplette!" vloekte hij. "Hoe heeft u dat klaargespeeld?"

"Uit Kerko's werkkamer!" zei de ander triomfantelijk. Gaosar herkende de klank opnieuw direct. 'Dat is Onsten in een wonderbaarlijke vormomming!'

Iets anders trok echter even hard zijn aandacht. Hij was niet alleen in de fles! Het was een ervaring van zulk een spookachtige aard dat hij bijna onmiddellijk terug dook naar de veilige hangmat, maar iets ankerde op zijn aandacht en liet niet los.

"Als jij hierin kan, kan je er ook uit. Neem mij mee!" sprak het wezen met grote dringendheid.

'Wie ben je?' dacht Gaosar want hij had geen zintuig waarmee hij spreken kon.

"Zanger Vanmirros. Aarzel niet. Aarzel niet. Neem mij mee!"

Zonder waarschuwing stond er een nors gelaat met krullerig haar voor de nis. Het keek bezorgd naar de fles. Er kwam een driftige rimpel tussen zijn stekelige oogjes. Gaosar wachtte niets af.

'Hou je vast,' dacht hij. Onder en boven hem klonk een knal maar hij was terug in de hangmat en achter hem zat de papegaai te huilen en te lachen op zijn stok.

"Ik ben eruit," snikte hij. "Lieve God, ik ben eruit!"

"Heb je iemand meegebracht?" vroeg Ferirkerie onthutst. Gaosar ging overeind zitten. Hij was niet minder verbaasd.

"Halleluia! Halleluia!" riep de papegaai alsmaar in extase.

"Wat voor taal is dat?" vroeg Gaosar.

"Geen idee. Hij weet in elk geval nog niet dat hij in mijn papegaai zit," zei Ferirkerie.

"Zijn geest komt uit een fles," vertelde Gaosar.

"Dan is hij nu bepaald beter af," knikte ze. De Halfbak grinnikte geamuseerd: "En jij hebt een beetje aanspraak!"

"Wat aanspraak?" joelde de papegaai. "Ik zal voor jullie zingen! Holy Shit!"

En dat deed hij. De taal verstonden ze niet maar uit de melodie sprak zo veel hart dat ze tranen met tuiten zaten te huilen van ontroering. Maar er wachtten Gaosar nog andere tranen.

"Ik ben nogal verbaasd over jouw reactie op het Ritueel," zei Ferirkerie nadat ze uiteindelijk een donkere lap over Vanmirros heen gegooid had, die uit blijdschap over zijn ontsnapping niet op kon houden met zingen. "Jij doet er heel andere dingen mee dan alle anderen die ik het voor jou heb zien ondergaan."

"Wat is het verschil?" wou Gaosar weten die nogal last van zijn ingewanden had. Ook werd direct zijn gezichtsvermogen onscherp zodra hij uit de reistrances raakte. Met name zijn rechteroog was veel waziger dan het andere.

"Jij neemt ongewone risico's."

"De aantrekkingskracht van het avontuur berust uitsluitend op de nabijheid van de dood. Zeiden mijn ooms op Capai."

"Dat bedoel ik niet. Ik was verbaasd dat jij zelf het samengaan met de geest van de Oude Moeders verbrak toen het je niet aanstond."

"Anderen deden dat niet?"

"Nee."

"Ze waren slaven van hun eigen onderdanigheid."

"Hun ontzag voor de Goden was in elk geval groot."

"Evenals hun angst voor de Moeders."

"Ja... Dat is zo."

"De Shir vrezen de Mengt en de Bindi-moeders vrezen de Godin van de Aarde. Ik heb een metaalsmaak in mijn mond, ik kan je niet goed zien, ik heb pijn in mijn rug en mijn ingewanden zitten in de knoop. Maar hoe kan ik daar iemand anders de schuld van geven? Al die priesters, tovenaars en heksen willen me alleen maar doen geloven dat het een straf is van een hogere macht, waar ik het hoofd voor buigen moet. En ondertussen moet ik me voor hèn buigen. Ik heb liever gewoon een man met een mes en een worglus tegenover me."

"Voor enkelen is dit Ritueel hun dood geworden."

"Angst," zei Gaosar zachtjes en zijn ogen draaiden naar boven weg. "De zwakken sterven er aan en de sterken gaan door," fluisterde hij en toen was zijn geest weer weg. Maar deze keer had hij niet zelf zijn bestemming bepaald.

"Men ziet het leven als strijd."

Het was de stem van Oerbash, een baken in een roodkolkende mist van giftige, zuurstofarme lucht. Het baken werd behalve klank ook plots een rozige lichtbron in de wolken. Opgelucht vloog hij erdoor. Open, vrije ruimte. Weer adem, hoewel hij dat, lichaamloos afdalend in de atmosfeer, niet echt nodig had.

"Dat strijdmodel kleurt alle begrip, doordringt iedere ervaring."

Weer Oerbash. En toen ook een beeld. Een podium in de open lucht.

Bomen en planten er omheen. Geluid van vogels. De kleine man zat met gekruiste benen op een luxueus kussen. In een lichte bries wapperde zijn lange grijswitte haar losjes om zijn hoofd. Er was een onbekend aantal mensen aanwezig, dat aan de lippen van de magiër hing.

'Tegen wie heeft hij het?' dacht Gaosar, maar hij kon niet ontdekken hoe de aandacht van Oerbash gericht was. 'Strijd? Praat hij tegen zichzelf?'

Ineens ontdekte hij op de zijkant van het podium Gorba. Diens reusachtige gestalte was van top tot teen in een zwarte wapenrusting gehuld. Hij droeg een zeer kostbaar slagzwaard en een Rishevervormer. Het wit van zijn ogen was bloeddorlopen en glansde vochtig. Tranen? Het waren tranen. Mani was er ook, het vertrouwde, glimmende

punthoofd heen en weer bewegend tussen de andere hoofden in een zelfhypnotiserende oefening. Maar zijn kledij was aan de voorkant doordrenkt van het vocht. Ook tranen? Er was iets vreemds aan de hand met Oerbash. Op zijn achterhoofd vielen twee onnatuurlijke uitstulpingen op, vervormingen van een onbekende aard, maar duidelijk zichtbaar tussen het dunne haar. Soms stuiterde zijn hele lichaam op en neer alsof het nagenoeg gewichtloos aan het woorden was. Niemand scheen het ongewoon te vinden.

"Het eind van de tiran is nabij," fluisterde een opgewonden vrouwenstem ergens buiten zijn gezichtsveld. "Zijn medicijn heeft zich tegen hem gekeerd."

Er klonk onverhuld leedvermaak in de stem, dat echter bepaald niet het algemeen gevoelen scheen te vertegenwoordigen. De plek ademde eerder een sfeer van verdriet en toewijding uit. Ineens opende Oerbash zijn mond. De zinnen kwamen stokkerig achter elkaar: "O uitverkorenen. Het Rijk van de Shir zij vervloekt. En wie mij wreekt, volg mij onder mijn dekmantel."

Gorba stapte kletterend naar voren.

"O Vorst der Zieners," kraakte zijn stem smartelijk en smekend. "Verlaat ons niet. Niet nu. Niet nu onze overwinning bijna is zekergestellt."

Oerbash antwoordde zacht alsof hem een zware pijn hinderde: "Welk volk zal de strijd verliezen dat zich verzet tot de laatste man? Gedenk mij en mijn naam, o uitverkorenen!"

Weer fluisterde de geheimzinnige stem vanuit haar verborgen plaats:

"Geef hun zijn ware naam! Geef hun zijn ware naam!"

"Nog niet. Nog niet."

De antwoordende stem was beslist die van een man.

"Laat ze zichzelf vernietigen!"

"Nee, nee. Mijn geliefde is nog daar!"

"Laat haar los!"

Het gefluister had zo'n gepassioneerde vibratie dat het Gaosar's zwevende geestesaandacht volslagen opeiste.

"Je zult dadelijk nog met haar ten ondergaan!" dreigde de vrouwenstem.

Was dit één van de Oude Moeders? De andere stem zakte naar een onverstaanbaar volume. Nog eenmaal ving Gaosar een scherpe flard op: "...kunnen de waarheid niet meer van de wartaal onderscheiden.

Onthecht van al je medelijden! Nu! Nu!"

Het beeld van Oerbash trilde en leek te vervormen. De witte snorharen werden voor Gaosar's waarneming zo nu en dan zwart en op het voorhoofd bobbelden twee nieuwe uitsteeksels uit. Het gezicht vervloede weer en Falak Geshyo stond er plotseling lachend en zegevierend achter.

"Geef het maar allemaal aan mij, kleintjes," zei de mond, maar er was geen geluid. En als er wel een geluid was geweest, dan waren het andere woorden geweest. Achter Geshyo dook een tweede donkere, maar transparante gestalte op. Er was geen mens in te herkennen maar vanuit het hoofd ontstond een trilling die op zijn beurt Geshyo deed vervagen. "Honger," droeg die trilling mee. Honger.

"Geef het maar allemaal aan ons," slijmde de onhoorbare stem van Geshyo. Het witte haar van Oerbash werd weer zichtbaar. De groeiende bobbels op zijn voorhoofd vibreerden als bezeten. Gaosar kon het haast niet meer verdagen om verder te kijken, maar dezelfde wrede vrouwenstem die hem de overstroming van de tempel had laten zien, wreef hem de gruwelijke pijn in als zout in een open wond: "Kijk dan! Kijk dan! Dat wou je toch zo graag?"

Het volgende beeld was dat van een brandstapel. Oerbash lag tussen het kruislings gestapelde hout en wenkte een in het witgeklede, schrale jongeman naderbij. In diens hand gloeide een lange vuurspaander.

"Gooi erin!" piepte Oerbash. De jongeman aarzelde in een diepe verwarring.

"Het is een bevel!" piepte de magiër schrill. Om de brandstapel heen stonden terneergeslagen, eenzame mensen, maar niemand scheen de ware aard van de gebeurtenissen op te merken. Het vuur vlamde ineens hoog op. Oerbash begon als een dier te gillen, maar geen van de toeschouwers bleek iets van die gruwzame magie waar te nemen. Gaosar zag er veel te veel van.

"Kijk dan, kijk dan!" juichte de bekende, zelfingenomen vrouwenstem. Nee! Nee! riep zijn hele wezen. Naar huis, naar huis!

Dat was een sleutelwoord. Zijn bewustzijn spoedde zich weer door de giftige rook terug naar de hangmat, waar hij het vertrouwde lichaam opgerold en snikkend aantrof.

De heftigheid van zijn eigen smart verbaasde hem. Hij bewoog zijn linkerhand heen en weer. Direct boog Ferirkerie zich naar hem over en tilde voorzichtig zijn linker ooglid open.

"Ah! Gelukkig! Zulk een schrik. Je bent er weer. Je lichaam ligt hier al een hele tijd te huilen. En ik kon je niet bereiken. Wat is er? Pijn?"

"Nee..."

Hij had even geen woorden voor het gevoel.

"Nee. Nee. Ik niet. Ik huil om hem. Wat hij ook misdaan heeft om dat te verdienen, ik gun het hem niet..."

"Wie, wie? Wat is er gebeurd?"

"Ik weet niet of ik naar verleden of toekomst keek. Iets heeft Oerbash te pakken genomen of zal dat doen."

Hij had weer opnieuw afstand genomen.

"Ik kon niet herkennen wie of wat. Het zag eruit alsof het niet van deze aarde kwam. Ik kon er geen touw aan vast knopen. Er hing allerlei intrige om hem heen. Een Falak leek hem betoverd te hebben. Ik werd er misselijk van. En Oerbash sloeg wartaal uit. Zo ken ik hem niet. Hij vroeg om wraak. Dat is niets voor hem. Iets heeft hem gek gekregen. Maar zijn medestanders bleven het zo te zien allemaal gewoon slikken. Hij liet zich levend verbranden."

Ferirkerie was een tijdje stil.

"Huil je nou alleen om hem?" vroeg ze toen met een gespannen aandacht.

"Ik weet het niet. Ik ben ook ergens razend op hem. Omdat hij zich te pakken heeft laten nemen."

"Waarom?"

"Omdat... omdat ik hem bewonderde. Een grootmeester. Als iemand als hij al zo ten onder gaat, wat voor kans heb ik dan tegen zulke Tegenstrevers?"

"Ik heb een troost voor je. Niet van mijzelf. Iets wat de Zeer Oude Moeders van de Bondo gezegd hebben over Oerbash. Dat hij talloze vrouwen aan zich horig gemaakt heeft, omdat hij niet alleen kan zijn. Dat minstens een van hen hem voor zich alleen zal willen opeisen. Maar hij is iemand die niet tellen kan. Hij kent alleen het Meer! Dat zal zich wreken, voorspelden ze toen. En dat was al lang geleden."

"Heb je ooit een voorspelling gehoord waar een Falak in voorkomt? Een Falak Geshyo uit Atla, 'n man met een lange witte snor en koperen oorringen."

"Een verhalenverteller? Nee. Wat is er met hem aan de hand?"

"Hij was op de boot waarmee ik overstak naar Capai. En hij was getuige van mijn ontvoering. Het lijkt erop dat hij zich de magie van Oerbash wil

toe-eigenen."

Ferirkerie haalde haar schouders op: "Dat is de natuurlijke loop der dingen. Moeder Boesho zegt dat de Tat een tovenaars is die in een onwerkelijke volmaaktheid leeft. En die alleen verstoord kan worden door een werkelijke onvolmaaktheid. Hij krijgt wat hij nodig heeft. Dat is de wet van de Shir en de wet van de Moeders."

"Mijn werkelijke onvolmaaktheid is een gevoel van gerechtvaardigde woede," antwoordde Gaosar heftig. "Ik weet alleen niet waar ik daarmee naar toe moet."

De papegaai zat op zijn stok een papaya te eten.

"Heerlijk eten hier!" zei hij. "Ga ook rustig leven op het platteland. Heerlijk. Beetje uitrusten. Boek schrijven, piano spelen."

"Wat is een piano?" vroegen Gaosar en Ferirkerie tegelijk.

"Ja, ik blijf niet alles uitleggen!" kakelde Vanmirros geïrriteerd. "In welke tijd leven jullie eigenlijk?"

"Hoe bedoel je, welke tijd?" vroeg Gaosar.

"Ja, dahag!" zei de papegaai. "Ontijd zeker?"

"Ik weet niet wat hij bedoelt, maar ik heb ontbijt voor je," zei Ferirkerie en ze liefkoosde Gaosar's witte hoofd. "Je hebt hard genoeg gewerkt en het eten zorgt ervoor dat je geest verder hier blijft. Er is kardamonbrood en gestoofde merels."

"Merels? Ik dacht dat je hen gisteren je vriendjes noemde?"

"Doe ik nog," zei ze lachend. "Heerlijke vriendjes bij tijd en wijle!"

Op het middaguur ging Gaosar zwemmen. Zorgvuldig spoelde hij zijn haar schoon in de beek, om als het ware ook zijn volgelopen brein van aangekoekte aanslag te reinigen. Daarna zat hij lange tijd op de oever onder een schaduwrijke, geelbloeiende acaciaboom met zijn voeten in het water. Kleine golfjes rimpelden in het lichte windje om zijn enkels heen. Hij keek naar het duizendvoudig geschitter, geen golfje ook maar een enkel moment hetzelfde. Alles bleef vervloeiend en bewegend en toch samen zo rustig en onverbrekkelijk samen zichzelf als hun oermoeder, de oceaan. Het magische wonder van het Ritueel van het Samengaan ruiste als een waterval in hem na. Alle indrukken werden als golven, elkaar overlappend totdat het geheel zo groot werd, dat hij het weer klein kon maken en terzijde schuiven. Zijn ogen vielen moe dicht.

Gaosar zat zo lang stil dat twee vinken niet meer afgeschrikt werden door zijn ademhaling en vlakbij zijn voeten tot een vitale paring overgingen. Zijn denken was niet stilgezet maar ook niet meer hemzelf, een momentum ergens tussenin. Toen was er ineens het overweldigende parfum van een bloeiende roos in zijn neusgaten.

'Ferirkerie houdt een roos onder mijn neus,' dacht hij, toen hij uitademde. Op de volgende inademing was er weer die rozengeur en de gewaarwording werd vreemder en vreemder.

'Ik heb hier nergens rozen gezien. Nergens.'

Hij ademde uit en weer in. De zoete lucht was verdwenen. Hij deed verbijsterd zijn ogen open. Er was geen enkele verandering in zijn omgeving te bespeuren... Toch was er een mysterieuze, mystieke aanwezigheid voelbaar. Datgene wat je in je verste ooghoek opvangt met een steelse zijdelingse blik. Iets wat je weet maar nooit verwoorden kan. Het was als een afscheidskus van een engel, van een dode. En langzaam drong het tot hem door wie er dood was. Wie er afscheid van hem had genomen. Hij vouwde zijn handen samen voor zijn borst en maakte een diepe buiging naar het kabbelende beekwater.

"Goeie reis, spiegelmeester," fluisterde hij. De smart vloaide weg, evenals de boosheid. Er kwam een soort wapenstilstand, een eerste stap op weg naar vrede. Ook zijn faalangst omtrent de ongewisse toekomst loste zich tijdelijk op. De toekomst van koning van de Shir kon niet langer door de befaamde maar ook beruchte magiër beïnvloed worden. Maar heel weinig zou hij uiteindelijk over de wezenlijke plannen en strategieën van de mysterieuze Tat e zijn legertje Uitverkorenen te weten komen.

'Wat is, nou, dat is,' dacht hij. 'Saai is het in elk geval niet...'

Hij stond op. Tijd om afscheid van Ferirkerie te nemen. Aan het late ontbijt had hij haar gezegd dat hij terug wilde. Naar Gondar. Zonder dat hij of zijzelf er controle over had, was ze opnieuw in een aanval van redeloze jaloezie, bezitsdrang en verliesangst uitgebarsten, maar gelukkig had de papegaai hen eruit gered.

"Je hebt mij nu toch?" had hij tegen Ferirkerie geschreeuwd. "Ik heb je van alles te bieden dat hij je nooit zal geven."

"Ja maar jij hebt één ding niet!" brulde ze en ze moest tegelijkertijd lachen door haar tranen heen. Gaosar tilde haar grote lijf op en wiegde het in zijn armen.

"Vandaag ben je mijn kindje," zei hij vertederd.

"Ik heb liever dat je me nog een keer naait," protesteerde ze bozig.

"O nee! Nee. Dat is niet zo," antwoordde hij bijna kwaad wordend.

"Ontsnap mij niet weer!"

Zijn waarheid maakte dat ze eventjes haar mond hield.

"Ogen dicht," beval hij en toen smolt ze in zijn sterke armen. Haar armen lagen rond zijn hals en hij wiegde haar als een ziek kind dat niet slapen kan. Een zoet slaapliedje borrelde in hem op. Verre tijden en een andere plaats. Hij zong het in de taal van zijn moeder. Tot zijn verrassing viel Vanmirros hem bij met een prachtige tweede stem, die hen allebei kippenvel gaf en de papegaai waarschijnlijk ook iets dergelijks. Haar verdriet loste op en hij verrijkte zichzelf immens met het toelaten van zijn moederlijke gevoelens naar haar. Toen was hij gaan zwemmen.

"Ik zal je door één van mijn dienaren terug laten brengen," zei ze zonder vragen toen hij het erf weer op kwam. "Schrik niet als ik hem roep."

Ze liep naar de achterkant van het huis, waar een blij blaffen opklonk.

Maar toen ze terugkwam, had ze geen hond bij zich. Er stond een onevenredig gebouwde, donkerhuidige en behaarde man met benen als boomstammen naast haar. Zijn gezicht was lelijk maar tegelijk heel vrolijk. Zijn gerimpelde bovenlip zat meestentijds naar binnen gevouwen over de bijna tandeloze bovenkaak. De scherpe hoektanden waren echter daardoor dubbel zo imposant. Er groeide flink wat zwart stoppelig haar op zijn neus. Hij monsterde Gaosar kritisch.

"Sjo as rotting fliege antrekt, sjo trek jij altijd jonge gasjtjesj an," sliste hij op vertrouwelijke toon tegen Ferirkerie.

"Ik heb je niet om kritiek gevraagd," snibde zij tegen hem. "Je moet hem naar Gondar brengen. Hij heet Gaosar. Verder niks. Niet rondhangen en meteen terugkomen."

"Ik sjeg al niks meer," mompelde de man.

"Dit is Ario Propelser," stelde Ferirkerie de hondman voor. "Je moet even aan hem wennen maar hij is sneller dan wie ook."

Gaosar knikte Ario toe. De man krabde zich uitgebreid en liet een luide boer die de jonge papayaboompjes achter het huis deed trillen. Ferirkerie keek er niet van op. Haar zilveren haar was in drie strengen in een vlecht gebundeld en het gaf haar een nogal streng uiterlijk.

"Ik heb nog wat voor je," zei ze nadat ze Gaosar de amberketting had omgehangen. Ze ging haar huisje binnen en kwam met een tas met een

brede schouderband terug en met de dubbele kruisboog.

"Eten," legde ze uit. "En iets om je een beetje minder naakt te voelen.

Mannen hebben altijd een wapen nodig."

Hij keek naar de twee blauwe pijlen op de boog. Ze vulde zichzelf aan:

"Er zitten er nog twee in die tas. En een vilmes."

"Ik weet niet wat ik moet zeggen," hakkelde hij.

"Dan ben je op je liefst," zei ze. "Houd dat maar zo, Alsjeblieft. Ario doe je sjaal om."

Ario pakte iets van de veranda. Toen hij het pakje uitrolde, herkende Gaosar de paarse kleur en de tekens. De sjaal was wel drie keer zo lang als de zijne en Ario wikkelde hem om zijn heupen om en om tot er een dikke bult ontstond.

"Ik ben klaar," kondigde hij aan.

"Klim op zijn rug," wees Ferirkerie. "Op die bult zitten."

Gaosar's ogen rolden haast uit zijn hoofd en zijn benul vloog op oneindig. Na een tijd kreeg hij toch de bedoeling door. Hij gehoorzaamde haar verlegen en stak toen heel lullig zijn hand op ten groet.

"Dag. Het was heel goed voor mij om met je samen te zijn," erkende Ferirkerie. "Ik zal je nooit meer zien en dat blijf ik nog wel een tijdje jammer vinden."

Gaosar zat onwennig op Ario's rug met zijn benen onder diens lange armen gestoken, zijn handen op de brede schouders.

"Dag, Ferirkerie," zei hij stuntelig. "Misschien had ik... Ik wou eigenlijk tegen je zeggen dat..."

"Rennen!" gilte de vroedvrouw tegen Ario en dat deed de hondman! Het was een tomeloze draf, die hen in een mum van tijd uit het zicht bracht.

Gaosar verbeeldde zich dat hij de papegaai nog hoorde zingen. Iets als "*When heart is open...*" Of iets dergelijks. Maar tijd om veel meer te doen dan te proberen om adem te halen, kreeg hij niet.

Thuisgebracht

Ario Propelser volgde min of meer de oevers van de beek. Aanvankelijk leek hij alleen maar een heel snelle renner, totdat hij op rechte stukken ging galopperen. Dat was weinig minder dan vliegen, zo hard. Hij moest wat vaart minderen toen het landschap erg ruig en dor werd, de bomen lager en krommer. Het beekwater werd gevoed door een toenemend aantal hoger gelegen bronnen en de stroom werd wilder en wilder.

Eenmaal moesten ze door een traspgevijs afdalende, kolkende stroomversnelling waden, die door een nauwe kloof raasde. Grommend gleed Ario een paar keer uit op de gladde stenen maar onder geen beding wilde hij de beangste Gaosar van zijn rug af laten gaan.

"k Gaat sjo al langsjaam genoeg," mopperde hij boven het woeste watergewarrel uit. Hun haren en kleren raakten bedekt met een vuilwitte pruik van donzig schuim. Pas tegen het donker verlieten ze de stroomrichting. Ario donderde door een verbrokkeld, kaalgegraasd landschap met grauwe heuvels. Soms flitsten er wat armetierige ceders voorbij. Eenmaal minderde hij vaart toen ze een hobbelig dal in kwamen, links en rechts allerlei geniepige rotspunten en uitsteeksels ontwijkend. Hij vertraagde meer en meer tot een uiterst behoedzame tred, de ogen en de neusvleugels wijd opengesperd.

"Wat is er?" fluisterde Gaosar in één van Ario's grote puntige oren.

"k Mot tege de wind in."

"Wat is het gevaar?"

Ario spiedde een rechts van hun opdoemende bosrand af: "Boeren. Sjtaan te popelen om iemand te martelen."

"Waarom?"

"Hebbe nooit niks anders te doen hier."

Terwijl ze voortstapten, spande Gaosar de dubbele kruisboog. Zonder problemen raakten ze echter het dal weer uit en opgelucht schoot Ario in een galop, hoewel er nauwelijks een behoorlijk pad zichtbaar was.

De maan kwam op, een halve boog die een rustgevend licht gaf. Ario ging weer langzamer omdat hun weg tussen ruwe rotsen door voerde. Gaosar kreeg last van slapende onderbenen en hij moest zich bovendien heel nodig ontlasten.

"Hier niet," weigerde zijn vehikel echter bot. Het terrein werd weer vlakker. Er was onafzienbaar suikerriet aangeplant. In het maanlicht

golfden kleine windstoten door de wuivende, meer dan manshoge rietvelden. Voor Ario's harige neus bleef het veld helaas nog steeds te veel naar suikerrietboeren ruiken.

"Nu dan?" bedelde Gaosar toen ze een lichte bossage bereikten. Als enig antwoord versnelde Ario zijn draf tot ze uiteindelijk weer op overzichtelijker terrein waren.

"Moet je zelf niet?" vroeg zijn geprangde berijder. Ario liet zonder waarschuwing Gaosar's benen los uit zijn knellende armgreep en de Halfbak viel pijnlijk kreunend op handen en knieën. De hondman begon meteen blaffend te lachen.

"Probeer je je eige zo aantrekkelijk voor mijn te make?"

"Nee," zei Gaosar beledigd. "Ik heb alleen overal kramp."

Ze pauzeerden korte tijd. Gaosar wreef en beklopte zijn gekwelde spierstelsel. Zijn billen, die niet aan lang zitten gewend waren, brandden als een ovenplaat.

"Waar zijn we hier ergens?" informeerde hij quasi onschuldig maar Ario was op zijn hoede.

"Asj ik Atlasjei, sjou Atlaje nog niks sjeggen," sliste hij.

"Maar is dit Bonewits? Of Illyan?"

"Ik breng je thuisj. Isj dat niet genoeg?"

"Ik zou naderhand toch de weg terug kunnen vinden," daagde Gaosar hem uit.

"Dat denk je maar!" kapte Ario gedecideerd af. "Nou, ken ik weer doorgaan?"

De hondman maakte zijn inschatting waar toen ze in de vroege ochtend aan de hoge rotsige kust van een enorme baai kwamen. Ver beneden hen was een diepe, zwartblauwe golving zichtbaar die over de hele baaibreedte op en neer ging als de buikademhaling van een zanger. Met een waanzinnig geweld ramden de wit schuim spattende uiteinden van de golving op de uitgesleten kliffen. Het was indrukwekkend en angstaanjagend tegelijk. En vooral heel hoog. Ario gebaarde naar de schoudertas.

"Eten."

Gaosar wou, de tijden van honger indachtig uit het recente verleden van alles en nog wat bewaren, maar Ario wuifde alle bedenksels weg en vrat zich als een wolf door de voorraad heen. Zwaar, zwart brood, notenpasta en een roodachtige, zoete ingedroogde pulp van bananen verdwenen als

sneeuw voor de zon. Grote komkommers lesten de dorst. Toen was de tas leeg.

"Sjtop je boog d'r nou maar in," adviseerde Ario.

"Waarom?"

"Ja hoor es, je mot mij niet sjaggerijnig maken," gromde de ander.

"Gewoon doen. En bind dan desje kant van me sjaal om je middel. Ook gewoon doen."

Ario lachte even zijn gehavende gebit bloot in een wolfachtige grijns.

Wat er nog van over was, stond fors, scherp en puntig te blinken. De hondman haalde twee kleiachtige tabletjes uit zijn broekzak en at er één op. De ander stak hij Gaosar toe.

'Wat is het en waarom en wat gaan we doen?' dacht de Halfbak in een oprispand paniekgevoel, maar Ario grijnsde hem overtuigend woest toe. Nee, dit was niet het juiste moment voor een inhoudelijk gesprek. Hij slikte het nietige tabletje weg.

"Gaat maar weer op me rug sjitte."

Ario klemde Gaosar's benen onder zijn krachtige armen en begon te sprinten. Althans, toen Gaosar zich realiseerde dat het geen sprint was, maar een aanloop, was het al te laat. Hij gilte als een bezetene, trommelde met zijn vuisten op de rug en tegen de kranige kop van Ario maar dat hielp allemaal niet. Ineens hingen ze in het luchtledige. Ario was van de verst uitstekende klif gesprongen, recht de dreigende oceaan in.

Naderhand vertelde Gaosar wel eens dat hij van het ene eiland naar het andere gezwommen was, maar niemand geloofde dat verhaal.

"Waar een schip één of twee dagen over doet, dat deed jij in een halve dag?" riepen ze dan ongelovig.

"Je was betoverd, dat is het. En van welk eiland dan?"

Gaosar wist alleen dat hij tegen zonsondergang de haven van Gondar herkend had. Hij was volslagen uitgeput. Zeker, hij had gezwommen, maar merendeels was hij als een stuk drijfhout voortgetrokken door de onvermoeibare Ario, die ook in het water een snelheid als een oorlogsschip ontwikkelde. Hij had walvissen, dolfijnen en haaien gezien en soms een boot. Ten prooi aan de ergste angsten had hij ook lange, lange tijden zijn ogen stijf dichtgeknepen. Het zoute water had hem rozerood gerimpeld en uitgebleekt en ongeveer evenzo voelde zijn brein aan. Zijn lijf was koud als dreef het in een graf vol bevroren regenwater.

Ario viste hem aan de sjaal uit het water als een dode vis en kwakte hem over zijn schouders. Ze stonden tussen twee magistrale grote Shir-handelsbarken met machtige driehoekige zeilen, die ingevouwen tegen de masten klapperden. Een zware geur van teer en vernis, van afval en rokende vuren drong zich aan hen op. Terug in de stad.

"Waar mot ik nou heen?"

"Paleis aan de noordkant," mompelde Gaosar uitlekkend en tot niets meer in staat. Ario's draf schudde hem zo onaangenaam heen en weer, dat hij na een tijdje lijden smeekte om weer te mogen zitten. Sommige voorbijgangers staarden hen in opperste verbazing na, maar niemand hinderde hen. Gaosar kwam voldoende bij zijn positieven om zijn vervoermiddel aanwijzingen te kunnen geven. Toch was 'thuis' komen niet eenvoudig meer, want het paleis van Siri's familie bleek door een hermetisch kordon Overzichters afgesloten. De mannen zaten in busjes, die op de weg geparkeerd stonden en verderop in het ruwe veld in tenten en greppels.

"Dat isj waar je wesjen moet?" wees Ario. Gaosar knikte. Als zijn vrienden er tenminste nog waren...

Ze waren de buitenste ring van het kordon zo dicht genaderd als ze durfden.

"Sje sijn allemaal gericht op d'r niemand uit te laten," vertelde Ario na een korte inspectie. Hier en daar staken sommige Overzichters al een toorts aan, maar er was nog enig schemerig daglicht. Bij de hoofdingang stond een soort stenenwerper opgesteld, die waarschijnlijk opstijgende luchtwagens buiten gebruik zou kunnen stellen.

"Ik heb gedaan wat ik beloofd heb," bromde Ario uiterst nerveus. "Ik wil terug. Ik hou niet van mensjen."

"Dank je wel," zei Gaosar. "Ik red het wel. Moet alleen even wat eten."

"Dat ken ik nog wel effiesj voor je versjieren. Wacht hier maar."

Ze stonden op een slordig pad tussen hoge platanen, wier wit gespikkelde bast het allerlaatste licht van de avondlucht reflecteerden. Er vlogen grote groene parkieten met lange staarten af en aan. Naast het pad had een wilde regenhoos ooit een natuurlijke greppel uitgeslepen, die een goede beschutting bood. Gaosar dook er in weg en viel prompt in een doffe halfslaap. Ario's geslis bracht hem weer terug in de harde werkelijkheid. Het was inmiddels helemaal donker geworden.

"Hiersjo. Kip."

De zoutige, gekruide lucht van gebraden kip verrichtte een wonder. Tijdens het eten ging meteen ook Gaosar's hoofd weer denken: "Hoe? Waar vandaan?"

Ario's tanden blonken weer op.

"Vraag vooral uitleg," bromde hij agressief.

"Dank je wel," mompelde Gaosar.

Ario klom de greppel uit.

"Ik ga weer. De vrouw houdt er niet van asj ik blijf hange."

Gaosar stak z'n hand op ten groet. Ario verdween in draf. Inderdaad had Gaosar geen idee waarheen de hondman terugging. Hij hoopte dat hij uit de handen van de suikerrietboeren zou weten te blijven. Toen viel hij echt in slaap.

Gruwelijke en grappige dromen wisselden elkaar chaotisch af. Ergens in het midden van de nacht werd hij moeilijk wakker uit een kleverige plak- en drabdroom om te merken dat hij een slapende arm had. Hij moest even overeind gaan zitten. Tot zijn schrik kwam er net een patrouillerende Overzichter over de weg aanlopen. Een jonge man, zijn ogen zo aandachtig op het paleis gericht, dat hem de morsige gestalte in de diepe greppel in het geheel niet opviel. Hij was vrij klein van stuk met de typische kromme Shirneus en de mahoniekleurige huid van iemand die veel buitenshuis is. In het maanlicht toonde een jongensachtig, opgewekt gezicht. Misschien was hij wel heel blij met deze avontuurlijke opdracht en gespitst op actie. Het lot had hem nog heel ongunstig gezind kunnen zijn, als Gaosar zijn eerste impuls gevolgd had: 'Ik zou hem in de rug kunnen neerschieten. Van kleren wisselen. Gewoon naar het paleis lopen. Maar als die kerel niet meteen dood is? Eén schreeuw is genoeg. En trouwens... al die hinderlagen. Al die listen. Bah. Al die moorden... Ik ben het zò zat. Ik heb er gewoon niet genoeg weerstand meer voor. En ik wil het ook niet meer.'

Het kwam bij hem op, dat dit paleis misschien door de koninklijke garde van Generaal Horkan verdedigd werd... Gor en Wyldo dood, dat had Kerko gezegd. Die twee hadden vanzelfsprekend Siri's betrokkenheid bij de overval op het laboratorium op Majeste verraden. Siri: een kleindochter van Horkan, Tirt uit het Huis van Onderzoek, Sugatha uit datzelfde Huis, en bovendien een nicht van Siri. In Kerko's ogen zou alleen plaats voor wantrouwen zijn. Alles zou wijzen op een intrige waar Horkan de hand in moest hebben. Balte Bol was naar het koninklijke

paleis getrokken. Wie weet was daar nu al een veldslag aan de gang tussen Overzichters en de koninklijke garde? Maar er was nergens een ander geluid dan dat van krekels, uilen en gedempte stemmen. 'En wat dan? Als ik in een overzichtersuniform tot bij het paleis loop, wie weet vuren de verdedigers wel op mij. Niemand kent me.'

De verborgen grot was waarschijnlijk eenvoudiger te bereiken, bedacht hij. Er zou een boodschap kunnen liggen. En drinken. Water om het plakkende zeezout uit zijn haar te spoelen. Andere kleren. Zulk een amechtig verlangen naar doodgewoon huiselijk comfort rees in hem op, dat het hem tot handelen aanzette. Zo geruisloos mogelijk in de greppel voortsluipend volgde hij de jonge Overzichter, wiens stampende gang van op de weg klotsende spreidvoeten goed te horen was. Onverwacht een flauw gerucht van andere stemmen. Twee andere Overzichters? Gaosar durfde niet over de rand te kijken, maar kroop dichterbij. Voor hem uit in de greppel schuifelde iets weg. Hij hoopte dat het alleen maar een mol was. Hij luisterde strak. Tegelijk ving hij een scherpe stem op: "Is dat Paizifume?"

"Ja, heer Lasthebber."

"Iets opgevallen?"

"Nee, heer Lasthebber."

"Kijk je altijd met je neus of alleen vanavond, slurf?"

"Eh, nee, heer Lasthebber."

"Dus je bent alleen vannacht hier als een blinde mol heen gescharreld?"

"Nee...eh. Ja, heer Lasthebber."

"Sla hem, Viano!"

Er klonk een petsende slag en de arme Paizifume kreunde ingehouden.

"Leg het deze pusbuil nog maar eens uit, Viano!"

De scherpe stem van de bevelhebber droop van sarcasme en drift. Een tweede stem deed zijn best om de hardheid van zijn superieur te evenaren. Gaosar kroop in een volledige jachtconcentratie nog dichterbij.

"Slurf!"

"Ja heer Officier."

"Er brandt een gele lantaarn en een blauwe naast de poort. Wat betekent dat ook alweer, slurf?"

"O. Ik had de blauwe niet gezien, heer Officier. Ik liep met mijn rug naar de poort."

"Sla hem nog eens, Viano!!!"

De adjudant deelde gehoorzaam nog een pets uit. Paizifume moest bijna huilen. Gaosar hoorde z'n stokkende, hortende ademstoten.

"Wat betekent de gele lantaarn, slurf?!"

"Patrouille-orders uitvoeren, heer Officier."

"En wat betekent een blauwe?"

"Hergroeperen op aanvalsposten, heer Officier."

"En een gele en een blauwe?"

"Nieuwe orders halen op de eigen patrouillepost, heer Officier."

"En welke kant loop jij dus op, slurf?"

"De verkeerde kant, heer Officier."

"En wat heeft het Korps aan pusbuilen zoals jij?"

"Niets, heer Officier."

"En wat doen zulke nietsen ook alweer?"

"Die slaan zichzelf in het gezicht, heer Officier."

"En wat ga jij dus doen?"

"Ja heer Officier."

Pats! Het was een harde klap, die Gaosar bijna zelf lijfelijk ervaarde als een wee gevoel in zijn buik. De ongemeen wrede vernedering deed een onpraktische drift in hem opborrelen. Hij haalde de boog uit de schoudertas en zette er twee pijlen op. Er was nog geen enkel plan in hem opgekomen. 'Maar dat komt vanzelf wel,' dacht hij heel kort. Ineens kon hij zijn drift op een doel ontladen.

Op die korte afstand kon hij niet missen en de Lasthebber stierf inderdaad zonder een kik te geven. De blauwe pijl had zich recht door het hart geboord en kwam weer tevoorschijn aan de borstkant. Toen de man viel, sloeg door de kracht van de val de pijl weer grotendeels terug in de bloederige wond. De twee overblijvende Overzichters stonden even als aan de grond genageld, toen er een smerige, witharige spookgestalte uit de greppel naast hen opdook.

Ze hadden gelijkelijk geschokt ingeademd maar ademden pas weer uit toen Gaosar "Doodstil!" en "Handen op je hoofd" grauwde. Hij was zich heel bewust van de twee tegenstanders en zijn ene overgebleven pijl. Bovendien had de tweede officier een vuurblaaspijp aan zijn gordel hangen. Na van de eerste schrik bekomen te zijn betoonde Viano zich een geoefend soldaat. Met kleine voetbewegingen werkte hij zich haast

onmerkbaar verder weg van Paizifume. Gaosar voelde een direct doodsgevaar naar zijn ziel tasten.

"Sta doodstil, Viano!" beval hij. Het gebruik van 's mansnaam had een magische uitwerking van gehoorzaamheid op hem. In het magere licht zag hij er niet heel onsympathiek uit. Hij had echter een onheilspellende gespannen blik in zijn ogen en zijn martiale snor verborg een dunne mond. De mondhoeken waren in een buitengewone bezorgdheid omlaag getrokken. Onder zijn officiersmuts stak een krans krullend haar uit. Gaosar durfde geen hand vrij te maken om een derde pijl uit zijn tas te halen. Dat had hij eerder moeten doen! Hij vervloekte zichzelf om zijn impulsieve handelingen.

Paizifume stond gereserveerd toe te kijken, alsof hij aannam dat hij niets te maken had met wat er stond te gebeuren tussen de sadistische adjudant van zijn omgekomen lasthebber en die wrekende onderwereldgod die uit het niets verschenen was.

"Hij kan maar één keer schieten," zei Viano scherp tegen de jonge soldaat.

"Precies!" antwoordde Gaosar. "En ik moet nu al uitmaken wie van jullie mij dus het meest bedreigt. Als jullie tenminste besluiten om samen aan te vallen. Maar jullie vertrouwen elkaar niet, hè? Als Viano een bevel geeft en jij springt naar voren, Paizifume, dan sterf jij het eerst. Dat weet je toch?"

De jonge man gaf geen antwoord. Hij keek heel moe. Toch luisterde hij scherp.

"Viano offert heel makkelijk zijn ondergeschikten op. Dat weet je toch hè, Paizifume?"

Gaosar bleef naar Viano kijken terwijl hij op de jongste man insprak. De adjudant kreeg een kleur van razernij. De nare waarheid keerde zich tegen hem.

"Niet leuk maar wel waar, Viano," zei Gaosar. "Paizifume, draai je maar om en ga op je knieën zitten, handen op je hoofd."

"Doe het niet, slurf!" beval de adjudant grommend maar zijn eerder getergde ondergeschikte had weinig zin in riskante zelfopofferingen. Hij deed wat Gaosar gevraagd had. Viano bewoog zijn armen iets. Gaosar klom voorzichtig uit de greppel zonder zijn ogen van de Overzichter af te houden, de pijl zonder beven gericht op diens hart.

"Je denkt erover om je opzij te laten vallen. Is het niet zo, Viano?"

De adjudant gaf geen antwoord.

"Je vroeg jezelf af hoe snel je dat mes kan gooien, dat los in je gordel hangt? Nietwaar?"

Paizifume draaide zijn hoofd iets schuin, zodat hij naar zijn machteloze meerdere kon kijken. Hij was niet bang meer, innerlijk wetend dat hij van Gaosar voorlopig niets te duchten had.

"En je hebt spijt, Viano," vervolgde Gaosar temend, terwijl hij tegelijk voelde hoe er een enorme spanning werd opgebouwd. Hij had zelf nog geen idee waar hij heen wou en wat hij aan het doen was, maar er was een intuïtief proces in gang gezet, dat niet meer gestopt kon worden.

"Je hebt spijt dat je net zo slinks van Paizifume bent weg geschuifeld, want anders had je je nu achter hem kunnen laten vallen om hem als schild te gebruiken..."

"U bent een Hooggeborene?!" hijgde Viano plotseling. "U leest mijn geest!? Wat wilt u van mij? Waarom heeft u Lotharixeni gedood? Maakt u zich bekend alstublieft."

Gaosar deed twee driftige stappen naderbij en prikte de kruisboogpijl tussen Viano's ribben. Hij spooog de woorden uit: "Sta doodstil! Geen woord meer uit je slijmerige slangnebek. Je bent al zo goed als dood! Voel je het?"

Viano's benen begonnen te trillen. Het doodsweten overviel hem op zijn zwakste plek. Gaosar voelde de onafwendbaarheid van de naderende gebeurtenis en een intense droefheid maakte zich van hem meester. Toch aarzelden zijn handen geen moment.

"Hoeveel mensen zitten er in het paleis?" vroeg hij. Viano gaf als een ledepop antwoord alsof zijn ziel het lichaam al verlaten had.

"Minstens vijftig man."

"En wie?"

"Horkans elite. Het tweede cohort."

"Is Jah Lino Siri binnen?"

"Haar uitlevering wordt geëist."

"Maar is ze binnen?"

"Dat weet ik niet."

"Hoeveel Overzichters zijn er hier gelegerd?"

"De Hoogedelheldere heeft een driedubbele overmacht bevolen."

"Kerko?"

"Ja."

Bij het noemen van Kerko's naam richtte de adjudant zich iets op. Het besef van diens macht gaf hem kennelijk weer levensmoed.

"Is Kerko hier persoonlijk?" vroeg Gaosar onrustig.

"Soms."

"Nu?"

"Ik weet het niet."

"Zijn er Overzichters achter het paleis in de heuvels daar?"

"Ik weet het niet."

"Je liegt," stelde Gaosar rustig vast. "En dat niets weten van jou staat me niet aan. Daar gaan we wat aan doen."

Met een gekromde vinger op z'n uiterste alertheid rond de boogontspanner liet hij de boog zoveel mogelijk op zijn elleboog en onderarm rusten, zodat hij zijn andere hand vrij kon maken. De pijlpunt drong door de toegenomen druk in Viano's vlees die een kreet van pijn nauwelijks onderdrukte. Paizifume zat er volkomen ontspannen naast met rustig afhangende ellebogen, de vingers in elkaar gehaakt op zijn hoofd. Voor hem was het een fascinerend schouwspel geworden. Gaosar ontkoppelde Viano's hele gordel en gooide het ding met alle wapentuig eraan schuin achter zich in de greppel. Hij deed weer twee opgeluchte stappen achteruit.

"Wat heb ik aan zulke nietsen als jij, Viano?" vroeg hij. Met opzet imiteerde hij de sardonische, onprettige stembuigingen waarmee eerder de adjudant de jonge soldaat vernederd had. Viano bleef zwijgen.

"Geef mij antwoord, slurf!" beet Gaosar hem toe. Viano bleef zwijgen. Even viel er een broeierige stilte. Toen ving Gaosar's Paizifume's veranderde houding op. De jonge man had zijn ogen haatdragend toegeknepen en hij ging ongemakkelijk verzitten.

"Sta eens op, Paizifume," beval Gaosar. Snel stond de ander op.

"Sla hem eens op zijn slangenbek," zei Gaosar.

"Ik vermoord je!" siste Viano tegen de soldaat, maar die kwam niet meer onder de indruk. Hij gaf zijn meerdere een overtuigende slag op de dunne mond, terwijl hij er oplette voor zorgde dat hij niet in het schootsveld van de kruisboog kwam.

"Wat doen nietsen in het Overzichtskorps?" vroeg Gaosar. Direct antwoordde Paizifume wraakgierig voor Viano: "Die slaan zichzelf in het gezicht!"

"En wat ga jij nu dus doen?" vroeg Gaosar. Hij hoorde zichzelf praten en toch was hij het niet zelf. Hij was een spiegel geworden voor de adjudant wiens leven aan een einde was gekomen. Het was een ongewone, afstandelijke ervaring van objectieve goddelijkheid, die in de uitvoerende

Gaosar een melancholieke pijn veroorzaakte. Pijn om het lijden van Viano, die met zijn verharde, superioriteitsbluf deze onafwendbare straf over zich had afgeroepen.

"U gaat u zelf in uw gezicht slaan, heer Officier!" drong Paizifume gretig aan. Zijn ogen bolden op en zijn mond hing open. Iets onvoorstelbaars was voorstelbaar geworden. Een zielswens had zich in de werkelijkheid gematerialiseerd.

De rollen waren omgekeerd. De pusbuil Paizifume had zijn superieur kunnen slaan en vernederen. Hij scheen Gaosar's aanwezigheid bijna te zijn vergeten, maar die voorzag toch een risico.

"Doe je wapengordel af en gooi hem in de greppel, Paizifume," beval hij. "En blijf uit de buurt van zijn handen!"

"Mag ik, Hoogedele?" smeekte de jonge man daarna en zonder te vragen wat gaf Gaosar toestemming. Paizifume ging schuin achter Viano staan en greep diens linkerhand. Voorzichtig boog hij de hand weg van het hoofd en ramde hem terug in Viano's gezicht. De adjudant begon te vloeken, maar Paizifume deed het nog een keer.

"En nu gaat u zichzelf slaan, heer Officier!" hijgde hij met een kwijlende geobsedeerdheid, waarin generaties machteloze, onderdrukte woede naar buiten kwamen.

Gaosar keek toe met de ogen van een gepijnigde moeder, die getuige moest zijn van het machtsspel tussen haar oudste en jongste zoon. De oudste had zich te gemakkelijk verlaten op zijn onveranderlijke eerstgeboorterecht en verzuimd de jongste te respecteren. Zijn luiheid en liefdeloosheid waren omgezet in een haatreactie, die alleen maar kan ontstaan in de frustratie van een zeer nabije familieband, die jarenlang geen uitweg vinden kan.

Plotseling viel Viano zijn kwelgeest aan, maar Paizifume scheen daar juist op gewacht te hebben. Hij sloot beide handen om Viano's keel en wurgde de oudere man zonder acht te slaan op diens beukende handen en schoppende voeten. Ze vielen over elkaar heen op de grond. Paizifume was in een dier veranderd, een duizendmaal afgeranselde hond die eindelijk, eindelijk toehapt in het been van zijn wrede meester. Zijn losgelaten furie was zo groot, dat hij Viano niet alleen verwurgde maar bovendien diens nek brak. Daarna zeeg hij huilend van de ontladen spanning tegen het levenloze lichaam aan.

Gaosar had huiverend toegekeken. Hij moest denken aan een betoverd geel tasje in een tovenaarskantoor in een ver, ver verleden. Een luchtloze, gasvergeven heuvel en een zwaar meedogenloos demonenlijf dat hem voorover in het zand drukte, hem wurgend en misbruikend. Het waren geen prettige gedachten. Iets heel naars daalde weer af in zijn geest. Hij had een gewaarwording van een snel oplossend weten dat het gele gifgas nooit meer helende wonden in hem hadden achtergelaten. Onverwacht konden die opnieuw openbarsten met een giftig resultaat.

'Wie heeft nou ook alweer wie vernederd?' murmelde dat venijnige stemmetje in dat grote, volle hoofd van hem, dwingend tot luisteren. Een onverbiddelijke logica, die altijd negatieve argumenten vond, waar hij niet onderuit kon: 'Je praat je zelf een hoop mooie verontschuldigen aan. Ondertussen manipuleert jouw geslepen wil hun lafheid. Je bespeelt dat stel zo dat jij je handen niet vuil hoeft te maken aan nog een moord. Benieuwd of je dit gore spel zonder schaamte aan Siri durft te bekennen.' Gaosar kneep met volle kracht zijn ogen dicht. De druk op zijn oogbollen joeg sterren met staarten door zijn brein en eindelijk het murmelende gekras weg.

'Het is gedaan. Ik wist niets beters en mijn tijd is kort!' antwoordde hij zichzelf dapper. Hij sprong in de greppel en gespte Viano's gordel met de vuurblaaspijp om. De kruisboog ging terug in de tas. Nog lichtelijk op zijn hoede voor de jammerende Paizifume eigende hij zich wat van de fraaie maar vooral schone kleren van de onfortuinlijke Lasthebber Lotharixeni toe. De broek was prima en de laarzen ook. Veel van zijn onbehaaglijkheid verdween toen hij het lijk bovendien kon beroven van twee waardevolle ringen, een dik muntsnoer met zilveren ringen en een schitterende sabel. Ook de dode Lotharixeni had een fraaie vuurblaaspijp aan zijn wapengordel hangen. Gaosar stopte in hem in de schoudertas bij de kruisboog. Daarna pikte hij Paizifume's wapengordel op.

"Hee, sta es op, jongen!" spoorde hij hem met zijn voeten aan. "Wou je blijven leven?"

De jonge Overzichter was verrassend snel bij zijn positieven. Hij stond onmiddellijk op en keek de man voor hem met grote schrikogen aan. Gaosar had de rode lasthebberschap op zijn hoofd gezet en met de broek en de laarzen van Lotharixeni had hij een volstreekte gedaanteverwisseling bereikt.

"Ik wil ook Viano's tuniek hebben," wees hij en zonder tegenspraak trok Paizifume het lijk het gewenste kledingstuk uit.

"Zoek z'n zakken na." zei Gaosar. Er kwam een tweetal mooie zilveren muntsnoeren tevoorschijn en een fraai vuurkristal. Uit eigen beweging trok de jonge Overzichter de ringen van Viano's dode vingers en diens zilveren halsketting over het geknakte hoofd. Het was zo te zien niet de eerste keer dat hij een lijk beroofde.

"Hou jij die muntsnoeren maar," zei Gaosar. "Ik wil de rest."

Zonder dat er een woord gewisseld was, kwam er een verbond tussen de mannen tot stand. Gaosar had ook Paizifume's wapengordel omgedaan.

"Voorlopig hou ik die," legde hij uit. "Je moet me nog ergens mee helpen en dan stuur ik je straks terug, met je eigen wapens. Je verzint maar wat.

Als ze je ondervragen dan kan je nog heel oud worden bij dat

Overzichterskorps als je goed je mond weet te houden. Snap je me?"

Paizifume knikte en boog ontroerd zijn hoofd.

"Duizendvoudig dank, Hoogedele. Ik doe alles wat u vraagt."

Daar twijfelde Gaosar niet meer aan. Paizifume had werkelijk iets van een hond. Een getemde hond. Voor het eerst in zijn leven kon hij uit wezenlijk respect iemand volgen. Zelfs zou hij om deze

geestverschijning met dat rare witte haar iets kunnen geven. Voor de zekerheid testte Gaosar de mogelijk onbewuste intenties van de jongen.

"Als je mij weet te vermoorden, maak je een makkelijke promotie, niet?"

"Dat is zo Hoogedele. Maar dat doe ik niet. U heeft me heel erg gehol..."

Hij had geholpen willen zeggen, maar dat woord dekte bepaald het gebeurde niet en hij vond geen betere uitdrukking voor de primitieve afrekening, die had plaatsgevonden.

"Goed, al goed," zei Gaosar. "Ik wil naar de heuvels aan de noordoostkant van dit paleis. Zitten daar overal Overzichters?"

"Nee, Hoogedele. Er ligt een gesloten kordon in dekking buiten schootsafstand van het paleis. In de buitenste ring is er hooguit een enkelvoudige patrouillist. Zoals ik, Hoogedele."

"Juist. Wat gebeurt er als ik die gele lantaarn uit schiet?"

"Paniek, Hoogedele. En de buitenste posten zullen even denken dat er een aanval uit het paleis op komst is."

Het idee was even leuk maar bood weinig houvast voor een helder plan. Hij besloot tot een andere strategie.

"Als jij me zo ziet, wat denk je dan?"

"Eh... Ik zou eerst eh... nou, u ziet er natuurlijk uit als één van onze lasthebbers. Behalve die tas en ja... uw gezicht is heel anders."

"Ik kijk verkeerd, bedoel je?"

"Eh ja... En u draagt te veel wapens natuurlijk."

Gaosar deed Paizifume's wapengordel weer af en woog hem aarzelend in z'n hand. 'Ergens is alles makkelijker als ik die knaap gewoon uit de weg ruim.' Dat dacht hij maar hij zei: "Goed. Ik geef jou je wapens terug. En jij draagt die tas. Je blijft eruit met je handen. Als je mijn achterdocht opwekt, dood ik je alsnog met de vuurblaaspijp van Viano. Snap je me?"

"Zeker. O zeker. Absoluut Hoogedele."

"Je loopt een pas of twee voor me uit, alsof je mijn adjudant bent en je houdt je gezicht in de schaduwen. Ja?"

"Ja, Hoogedele."

"Laten we deze twee dan nu de greppel in smijten. Wanneer worden ze vermist?"

"Gauw, Hoogedele. Ik had ook al terug moeten zijn."

"En dan?"

"Dan steken ze een rode lantaarn aan voor verhoogde paraatheid en ze sturen een zoekpatrouille deze kant op."

"We gaan er de pas in zetten," zei Gaosar en dat deden ze.

Omdat ze bijna een halve cirkel moesten maken, duurde het minstens een sai voordat ze in de buurt van de grot terecht gekomen waren. Inmiddels was er een rode lantaarn opgestoken en werden de in dekking liggende Overzichters met hoornsignalen op de hoogte gebracht. Eenmaal waren ze op een tweetal patrouillerende Overzichters gestuit, die nerveus vragen wilden stellen. Deels uit angst en deels uit roekeloosheid snauwde Gaosar hen echter nijdig uit de weg met een "Flikker op, pusbuilen!" en dat jargon bleek even goed als een wachtwoord te zijn.

Toen ze de locatie van de verborgen grot bereikt hadden, wist Gaosar aanvankelijk in de dichte begroeiing de ingang niet meer te vinden. Gaosar herkende de plek wel aan de geur van wilde mint en rode hibiscusbloemen, die op een wingerdgolf door de dichte struiken en bamboebosjes trokken, maar in het donker was er weinig goed te zien. Een tijdje liep hij redeloos en radeloos te zoeken, terwijl er lager op het glooiende terrein overal druk geschreeuwd werd door verontruste Overzichters. 'We hadden een wachtwoord moeten afspreken, 'bedacht

hij woedend om zijn eigen nalatigheid. 'Maar dit is niet het juiste moment voor zelfverwijt' hielp hij zichzelf uit de put en ineens was er een ander woord in zijn geest dat net zo goed was als een wachtwoord. Hij riep Paizifume.

"Jij gaat links en iets rechts en na iedere vijf stappen roep je zachtjes Panneman. Als je wat hoort, roep je mij. Ik heet Gaosar. Begrepen?"

"Ja, Hoogedele," knikte Paizifume. Z'n gezicht stond zo gelukkig alsof ze samen op een verjaardagsvisite gingen. Lang hoefden ze niet te zoeken. Er klonk een gekraak en een gedempte schreeuw en Paizifume verdween uit het zicht. Gaosar sprong naar de plek toe en wrong zich tussen bamboe en varenplanten door, totdat hij bijna in de gestrekte sabel van Karnk liep. De verborgen ingang!

"Kàrnk!" siste Gaosar. Achter in de grot brandde een afgeschermd kaars en in de dansende schaduwen zag hij hoe de reus met zijn andere hand het hoofd van de arme Paizifume omklemde, die half van de grond getild werd.

"Laat hem los!" riep Gaosar en verbaasd en sprakeloos deed Karnk dat. Het rechteroor van de Overzichter was half van zijn hoofd gescheurd en bloedde verschrikkelijk. Gaosar ragde met zijn tanden een dikke reep van de paarse sjaal af en bond tierend afreagerend het oor weer min of meer vast tegen het hoofd.

"Onbehouwen slurf! Hij riep toch Panneman!?" schreeuwde hij tegen de nog steeds volslagen beduusde Karnk.

"U kon er niets aan doen, Hoogedele," piepte Paizifume, zijn nieuwe meester verontschuldigend.

"Wat sta je me nou aan te kijken?" bulderde Gaosar in z'n zenuwen tegen de reus. "Ik ben er weer, vetbek!"

"O, o, o," bracht Karnk er met een schor, hoog stemmetje uit, terwijl hij met z'n uitgestrekte berenarmen op z'n verloren gewaande makker afstapte. "We dachten dat je dood was..."

En toen begon hij met gedempte uithalen te snikken, Gaosar omklemmend, zijn rode kop hoog boven de Halfbak uittorenend.

Iedereen was er. Behalve Ate en Ushtar die echt dood waren.

"Ga eerst maar naar Siri," adviseerde een overgelukkige Ishti. "Die is er slecht aan toe. Het begon met angst om jou, maar dat heeft haar hele weerstand aangetast."

De jonge vrouw lag ziek in een hangmat achter in de grot te rillen en ze wou eerst niet geloven dat onder de absurde rode Overzichtersvermomming echt Gaosar schuilging. Er waren scherpe, dunne lijnen naast haar mond en tussen haar ogen gekomen die er eerst niet waren geweest.

"Je was ineens weg," fluisterde ze koortsig. "Je was ineens weg. Ik heb niet goed op je gelet. Je was ineens weg."

Hij stond te stuntelen naast de hangmat, diep bezorgd toen hij zag hoe ziek ze was. Tirt en Sugatha stonden aan weerskanten naast hem, met hun armen om zijn schouders heen. Beiden hadden zulk een aandoenlijke glans op hun gezichten, dat Gaosar ineens beseftte dat er ook met anderen heel veel was gebeurd in de tussentijd.

"Je bent zwanger hè?" zei hij met een onverwacht inzicht tegen Sugatha. Ze keken hem allebei even verrast aan.

"Het staat op jullie gezichten," zei hij, terwijl hij zich tegelijkertijd afvroeg, of hij die wetenschap ook zonder Ferirkerie's informatie had kunnen uitvinden.

"Al sinds de eerste keer," glunderde Tirt. De pijnlijnen in zijn gezicht waren niet verdwenen, zouden waarschijnlijk ook nooit meer verdwijnen. Verder zag hij er goed uit. Hij droeg een apenleren broek over zijn metalen benen en een muts over zijn bronzen schedelplaat. Hij liep voorzichtig maar zonder zichtbaar lijfelijke inspanning.

"O, ik ben zo blij jullie te zien!" zuchtte Gaosar en hij drukte de twee Shir dicht tegen zich aan.

"We moesten alsmaar op Ishti vertrouwen, die hier op je wou wachten," bromde Karnk. "Die ouwe aap bleef maar beweren dat je nog leefde. Voor mijn gevoel was je dood."

Hij had nog rode ogen van het huilen dat eindelijk zijn rouwende geest ontlast had.

"Raar. Heel raar. Toen ik dacht dat je dood was, kon ik niet huilen en nou ik je in leven zie, moet ik steeds janken."

"Het had erger kunnen zijn," zei Gaosar op goed geluk.

"Ja hoor. Wat heb je toch een fabeltastisch gevoel voor humor," mopperde Karnk, nog even gehecht aan zijn verdriet.

Gaosar liep wat verdwaasd rond in de grote ruimte. Wat hem nog restte van al zijn bezittingen, lag nog daar waar hij het had achtergelaten. Zijn lange Tai-speer en de zakjes zilver. Hij dacht aan het vertrouwde touw

van Capai, de ezelbotmessen en de polsband, verloren geraakt bij zijn ontvoering. Ergens liepen zijn berovers ermee rond. Hij schudde zijn wraakverlangen van zich af als een hond het regenwater uit zijn vacht. Hier en nu, hier en nu, hield hij zichzelf alsmaar voor. Het verhaal over zijn ontsnapping hield hij zo kort mogelijk. Hij moest alleen even uitweiden over de positie van Paizifume, die in zijn Overzichtersuniform met maximale achterdocht bekeken werd.

De Overzichters bleken inmiddels inderdaad onder bevel van Kerko gesteld, toen via de gongboodschappen de Rische Raad op de hoogte was gekomen van de verdwijning en de vermoedelijke dood van Eichhor. Kerko had zelf met een escorte Overzichters Gor en Balgox Wyldo van Majeste gehaald en hen zonder pardon gemarteld. Kerko had alles op alles gezet om bijzonderheden over de mysterieuze Karnk en Gaosar te weten te komen. Overzichters hadden hun spoor op Majeste nagetrokken en zo was er waarschijnlijk ook een signalement van Ate en Ushtar bekend geworden. In de haven hadden functionarissen van het Huis van Oorlog naar Benko en de bestemming van zijn bark geïnformeerd. Aanvankelijk was niet duidelijk of de aanslag van de Sicarii gericht was op Gaosar of op Siri. In ieder geval was de betrokkenheid van Tirt, Siri en Sugatha bij de sabotagepoging op Majeste overal na enkele dagen bekend geworden. Ishti was in een vermomming de enige geweest die vrijelijk de stad in en uit kon komen om van zijn diverse informatiebronnen gebruik te kunnen maken. Veel goed nieuws was er niet. Nog steeds hield het Huis van Oorlog onverkort vol dat Pirtiland gebombardeerd zou moeten worden.

Direct na de verdwijning van Gaosar waren ze gezamenlijk ondergedoken in de verborgen grot. Eén van Siri's personeelsleden had Generaal Horkan spoorlags op de hoogte gesteld. Zonder tijd te verliezen legerde Horkan een aantal onvoorwaardelijk aan hem en zijn geslacht toegewijde elitesoldaten in het familiepaleis, de illusie wekkend dat zij daar bewaakt werd. Hij weigerde in te gaan op de dringende verzoeken van Kerko om uitlevering van zijn kleindochter en had ook de meeste andere leden van zijn familie laten onderduiken.

De generaal had openlijk laten weten dat hij in het geheel de zoveelste aanslag op de koning zag, die indirect werd ingezet met een aanval op de familie Horkan. In die visie werd hij gesterkt door een kleine minderheid uit de Raad onder aanvoering van de nieuwe Hoofduitvoerder van het

Huis van Onderhoud, Rish Balte Bol. Deze had symbolisch zijn intrek genomen in een dienstvertrek van het paleis.

Onverklaarbaar bleef voor de meeste waarnemers, waarom er in het Huis van Oorlog een volstrekte chaos was gaan heersen. Documenten verdwenen, vertrekken brandden uit en al Kerko's persoonlijke assistenten waren een onverklaarbare maar onveranderlijk gewelddadige dood gestorven, hetgeen de opvolgingsanimus tot een absolute flauwte terugbracht.

"Daar is Onsten aan het werk geweest," zei Ishti. "Geen twijfel mogelijk. Zijn magie is onze grootste bondgenoot. Kerko heeft zelf een nieuwe Tegenstrever gecreëerd, die een grotere uitdaging is, dan hij zich ooit heeft kunnen voorstellen. Dut Derhin is geen echte dode waar hij zijn demonen op af kan sturen en het is geen gewoon levend mens, die zijn assistenten bijtijds onschadelijk kunnen maken."

De leeuwenkuil

(...)

-In jou is vooral een vatbaarheid voor heilloos leven belichaamd.

-Onder meer dan.

-Ja.

-U heeft altijd een passie voor tegendelen gehad.

-Dat is waar.

-Dus ik zou ook ergens een heilzame functie moeten hebben. Volgens u tenminste.

-Zeker.

-En?

-Laat me eens verbaasd staan.

"Wat moet er nu met dit ventje gebeuren?" vroeg Karnk op de jonge Paizifume wijzend. De aangesprokene liet zich echter niet meer bang maken.

"Dat moet de Hoogedele maar uitmaken. Hij heeft me gevraagd of ik wil leven en dat wil ik," verklaarde Paizifume rustig.

"Hij heeft zichzelf in een eervol nieuw evenwicht gebracht," zei Gaosar voorzichtig. "En de gelegenheid om me te verraden voorbij laten gaan."

"Ja, omdat-ie niet meer terug kan," knorde Karnk. "Hee ventje, je hebt zeker wel begrepen dat Kerko je onderdeel voor onderdeel sloopt, als hij vermoedt dat je iets met Gaosar of ons te maken hebt gehad?"

"U kunt me slurf noemen of Paizifume," zei het ventje dapper. "Dat ben ik tenminste gewend. Ventje klinkt niet plezierig."

Naast de reus leek hij nog nietiger.

"Ik sta paf," zei Karnk.

"Hij is heel leuk" zei Sugatha.

"Dank u wel, Vrouwe," antwoordde Paizifume en hij boog kort. Sugatha boog terug.

"En hij is beleefd!"

"Vraag hem om een belofte," adviseerde Tirt. Gaosar en Paizifume keken elkaar aan.

"Ik heb je tweemaal kunnen doden," stelde Gaosar vast.

"Dat weet ik, Hoogedele."

"Ik ga je nu niet meer wegsturen om je door een ander te laten doodmaken."

Paizifume zei niets terug.

"En ik hou niet van de beloften van de Shir. Dit zijn mijn vrienden.

Allemaal. Dat heb je begrepen."

"Jawel, Hoogedele."

"Vriendschappen worden beproefd. Sommige sneuvelden dan en andere niet. Voel je er wat voor om mijn vriendschap te beproeven?"

"Dat kan ik niet, Hoogedele," stotterde Paizifume. "Ik ben niet aan u gelijk. Ik wil u dienen als u me dat toestaat."

Door Gaosar's ogen keek een oude, grijze leraar naar een jonge, ambitieuze leerling die nog een lange weg te gaan had. Toen het visioen verdwenen was, knikte Gaosar.

"Jij kiest voor de vorm die je kent. Goed. Maar dan dien je ook mijn vrienden. Allemaal."

"Deze reuzenman is uw vriend, Hoogedele?" vroeg Paizifume met een bedenkelijk gezicht. De pijn in zijn gescheurde oor moest hem veel hinder geven.

"Hij heeft mij pas kortgeleden ontmoet, slurfje," jende Karnk maar Paizifume gaf hem lik op stuk: "Dat pleit voor hem!"

"Ik geloof dat we een waardige vriend binnen gehaald hebben," concludeerde Tirt. Hij draaide zich half om naar Ishti, die met zijn Tekenduidersdoos in de weer was: "Ishti?"

"Paizifume is een eerbare naam," antwoordde de oudere man. "Hij zal ons geen oneer brengen in de tijd die hij nog te gaan heeft."

Gaosar hoorde er een subtiele ondertoon in en hij probeerde Ishti's blik te vangen. Daar was het echter te donker voor. Paizifume had een diepe buiging voor de Tekenduidersdoos gemaakt.

"Ik weet wie u bent, heer Grootstreper. Ik had u eerst niet herkend."

"Kleine wereld," merkte Karnk op.

"Ook kleine mensen hebben recht op hun eigen kleine wereld," zei Paizifume vinnig. Gaosar begon te lachen.

"Welkom, vriend Paizifume. Je vriend Karnk waardeert als geen ander het goede gesprek en jullie kunnen veel aan elkaar hebben."

Karnk grijnsde vol: "Vooruit maar. 't Werd al een beetje saai hier met Siri alleen maar ijlend in die hangmat."

"Er is een kans dat Siri morgen wat beter is," stelde Ishti vast. "Maar Gaosar moet nu beslist slapengaan, anders is *hij* morgen zeker ziek."

Iedereen zocht een slaapplek op. Gaosar hield Paizifume tegen.

"Haal je wapengordel maar uit mijn tas. En je kan Viano's vuurblaaspijp voortaan gebruiken. En slaap lekker."

Paizifume maakte een slaappleats voor Gaosar klaar en legde zich toen naast hem neer. Zijn aanvankelijke trouw aan het Overzichterskamp was even gemakkelijk omgeslagen in een wantrouwende voorzichtigheid naar zijn voormalige werkgever en een enorme loyaliteit naar zijn nieuwe. Hoewel er een kanzei in de grot verzeild geraakt, een krekelloot die tsirpt als een gemartelde vogel die men veer na veer uittrekt, hoorde Gaosar niets meer, vanaf het moment dat zijn hoofd het kussen raakte. Hij viel als een blok in slaap ondanks de hinderlijke muggen en vele geluiden om hem heen. Het onophoudelijke gebulk van parende padden ging geheel aan hem voorbij evenals het geschreeuw van de nerveuze Overzichters in het gefrustreerde kordon. Ook sloeg er middenin de nacht tot noodlot van alle lichte slapers een gefrustreerde haan aan het kukelen, direct door al zijn kranige concurrenten gevolgd.

Tirt, Sugatha en Karnk wisselden elkaar in de wacht bij de ingang van de grot af, maar ook Paizifume bleek slechts te sluimeren in een uiterst waakzame slagveldslaap. Toen namelijk in de heel vroege ochtend achter in de grot de geheime deur openging, zat hij direct overeind met de vuurblaaspijp gericht op de man die binnenkwam. Gelukkig was het Generaal Horkan Iten en gelukkig herkenden Tirt en Paizifume de generaal aan zijn stem toen hij "Wakker worden!" riep. Bijna had Paizifume toch gevuurd. Op andere plaatsen in andere tijden hadden te waakzame lieden tot hun bitterste spijt ongewild het leven verkort van zulke slordig vermeende vijanden die te laat dode vrienden bleken. Maar gelukkig ging het toen en daar goed. Want Koning Oatreru had zijn generaal nog een tijdje hard nodig.

Een lang vermoeden werd bevestigd. De geheime deur in de grot stond via onderaardse tunnels niet alleen in verbinding met de villa van de familie Iten, maar ook met het koninklijk paleis. Achter Generaal Stormvogel aan kwamen vijf van zijn lijfwachten. Siri's grootvader schetste een bepaald explosieve conflictsituatie. Waarschijnlijk in opdracht van Kerko hadden onbekend gebleven bandieten de vorige avond een bloedige poging gedaan om één van zijn zoons te gijzelen, een oom van Siri. Bij de aanslag had zich echter manmoedig een lijfwacht opgeofferd om zijn heer te beschermen. Verscheidene andere lijfwachten

waren zwaargewond geraakt, maar men had de bandieten met achterlating van twee doden kunnen afweren.

Horkan stond erop om de nog steeds zeer zieke Siri in zijn zwaarbeveiligde kwartier in het paleis onder te brengen. Sugatha wilde beslist bij haar nicht blijven en vanwege de bloedband stond Horkan dat toe. Tussen haar en Tirt vond een geladen gefluister plaats. Tirt hief de handen herhaalde malen ten hemel en Ishti stond troostend met een arm om hem heen. Karnk poogde Generaal Horkan van iets te overtuigen, waarschijnlijk van de noodzaak van zijn bezoek aan de koning, zoals het Orakel had gewild. Horkan wuifde met de hand op zijn Vervormerholster alle argumenten weg. Hij had al te veel werelds onheil aan zijn hoofd om er nog spirituele missies bij te willen. Gaosar was zo uitgeput dat de diverse emotionele gesprekken zo goed als aan hen voorbijgingen. Pas toen Horkans lijfwachten Siri met hangmat en al de gang in wilden dragen, kwam hij min of meer tot zijn positieven. Hij wankelde op onvaste benen naar haar toe, maar zijn protest werd direct gesmoord. Eén van de lijfwachten zette hem de loop van zijn vervormer tegen het hoofd. "Achteruit!" beval de man.

"Ik wil met haar mee...", stamelde Gaosar. "Ik moet haar beschermen."

"Dat doen wij wel voor je, ouwe!" snauwde de lijfwacht.

Paizifume stond diep ademend naast Gaosar. Hij kuchte schor en bracht er met geknepen stem uit: "Hoogedele, als u niet mag... Ik kan haar misschien vergezellen."

Vanuit de gang gromde Horkan ongeduldig: "Opschieten!"

Gaosar keek met een wanhopige blik naar de kreunende Siri, die even haar ogen opsloeg. Het was een brug, maar die zou niet in dit leven gebruikt kunnen worden. Paizifume was hun getuige. De kleine man nam een vergaande beslissing. Hij verhief zijn stem tot die zelfs oversloeg:

"Vaderheer, ik beroep mij op mijn bloedband! Laat mij met u mee komen!"

Verrast kwam Horkan terug: "Wat is hier nou aan de hand?"

"Ik ben uit het geslacht Harteng, Vaderheer. Harteng Paizifume. En ik ben uw kleindochter toegewijd met een belofte van trouw."

Horkan had zijn formidabele generaalsreputatie opgebouwd door vele goede, snelle beslissingen.

"Schiet op dan, slurf!" gromde hij. Paizifume incasseerde het scheldwoord als een gouden eremedaille en boog blozend van

dankbaarheid. Hij graaide zijn spullen bijeen en boog ondertussen ook diep voor Gaosar.

"Ik zorg voor haar met mijn leven, Hoogedele," beloofde hij en weg was hij, achter Horkans lijfwachten aan. Paizifume zou zich in ieder geval nooit meer door iemand laten slaan. Zijn drift had een kanaal gevonden waar geen autoriteit hem meer in vernederen kon. En zoals Gaosar hem beschermd had, zo zou hij Siri beschermen. Met zijn leven...

Aan die belofte zou de kleine soldaat worden gehouden, wist Gaosar op dat moment. Ishti voorvoelde iets dergelijks.

"Hij is middels zijn moeder verwant aan de familie Horkan," legde de Tekenduider uit. "En zijn zuiverheid van hart en zijn dapperheid is hard nodig daar."

"Onze groep schijnt zich op wonderlijke wijze uit te breiden," antwoordde Gaosar.

"Ons getal wordt even hard verminderd," corrigeerde Tirt nerveus. Hij had het duidelijk nog steeds heel moeilijk met het vertrek van Sugatha. Ishti troostte hem: "Ze is daar veiliger dan hier."

"Dat weet ik wel," gaf Tirt toe. "Maar ik moest ook aan Benko denken." Geschokt keek Gaosar op.

"Ishti voorziet Benko's dood, hoewel niet heel snel," vervolgde Tirt. "Het Huis van Oorlog achtervolgt zijn bark met een oorlogsschip om de Oude Bindi-Moeders te doden voor ze Capai kunnen bereiken. Dat zal ze echter niet lukken volgens de tekens. De Moeders worden door Kerko als de aanstichtsters van alle onrust beschouwd."

"Diezelfde Moeders hebben aan Benko de dood van de broeders voorspeld," herinnerde Gaosar zich ongerust. "Ate en Ushtar dood. Voorspelden ze de dood van iedereen die aan de missie naar Pirtiland heeft deelgenomen?"

"Die toekomst werd gewijzigd toen Tipo en Nisha elkaar vonden," zei Ishti. "Ze waren beiden voor de dood voorbestemd en ze hebben een nieuw leven gekregen."

"Zo voel ik me ook, 's morgens vroeg," zei Karnk.

"Terecht," stelde Ishti zonder om zijn humor te lachen. Er viel maar weinig licht de grot in en zijn gezicht was niet goed te onderscheiden. Gaosar ving echter weer een ongewone gelaatsuitdrukking op, die hij niet goed kon duiden.

"Je voorspelt meer doden, nietwaar Tekenduider?" vroeg hij.

"Paizifume?"

"Onder andere."

Ishti's stem klonk zo vreemd dat Gaosar alleen maar ongeruster werd.

"Toch ook Tipo?"

"Nee. Maar de Moeders zullen Benko slachtofferen om zichzelf te redden," zei Ishti kalmerend. Zijn intonatie was minstens misleidend.

"Jij weet nog veel meer...," zei Tirt.

"Natuurlijk. Ik denk zelf ook niet heel oud te worden."

De tengere gestalte leek welhaast nog kleiner te worden dan hij al was. De drie anderen keken hem aan met een voorvoelen van grote spijt en leegte. Toch wist Gaosar op dat moment, dat Ishti ondanks de waarheid van die voorspelling over zichzelf niettemin de aandacht afleidde van andere feiten. Andere doden...? 'Hoe dicht ben ik bij de mijne?' dacht hij ongelukkig. Darmkrampen overvielen hem en hij haastte zich uit het bibberige groepje weg om zich te ontlasten. Dat viel hem nog niet mee. Prangende keutel na keutel moest hij uit zijn harde lijf persen, de ene zware gedachte na de andere kwam ervoor in de plaats in zijn hoofd. "Nou ja, voorlopig leef ik nog," mompelde hij tegen zichzelf tijdens die onplezierige hurkzit. "En 't had erger kunnen zijn... Dood bijvoorbeeld. Verhongerd, gemarteld door een zootje suikerrietboeren of verzopen in zee."

Maar het was niet de dood zelf waar hij zich zorgen over maakte. Het was de angst voor de wijze waarop. De dagen van honger en dorst tijdens en na zijn ontvoering hadden hem met onderbewuste vragen over schuld en boete opgezaaid, waar zijn geest nog lang geen orde in had. Hij had zich geen moment ongemakkelijk gevoeld over het vermoorden van Twarth en Tayana in het Mengkantoor. Evenmin had hij enig schuldgevoel over het ombrengen van Eichhor. Nadat zijn vader in de slangerval was gestorven, had hij zich partij gemaakt in een oorlog en een definitieve keus gemaakt. De vijand was duidelijk geweest. In deze strijd werd hij echter met zulk onbekend en mysterieus geweld en strijdmiddelen geconfronteerd, dat hij ook in zichzelf wel onvermoede vrezen en pijnen ontdekken moest. Hij herinnerde zich de diepe vreugde bij het gebruik van de vervormer tegen Twarth. 'Natuurlijk! Als je zo'n

wapen opneemt, dan wil je het testen ook. Maar er blijft verschil in een boogschot om een vette eend neer te halen en het doden van een mens...'

Gaosar's piekervermogen nam de bekende hoge vlucht. 'Iedereen krijgt wat hij nodig heeft,' woorden van Ferirkerie. 'Er bestaan geen slachtoffers', een gelijksoortige uitspraak van Oerbash. Maar ondertussen...

Lotharixeni had hem geen direct kwaad gedaan, hoewel de Overzichter een verre van prettig karakter getoond had. Toch. Toch... Een schroeiende plek van schuld pijnigde zijn ziel, onuitrookbaar loerend vanuit een duister hol.

'De doden kleven aan de levenden tot de boete de schuld delgt.' Dat werd soms op Capai gezegd. Hij voelde opnieuw een zeurderige hoofdpijn opkomen. 'Zo maak ik me zelf weer ziek,' realiseerde hij zich. 'Ik gun mezelf gewoon geen pauze om echt uit te rusten. Steeds vlucht mijn rusteloze geest in eeuwige herhalingen van dezelfde patronen. En het ergste is, dat ik dit wat ik nu denk, al zo vaak heb gedacht.'

"Je doet er lang over," riep Karnk. Hij stond naast de kunstig gecamoufleerde luchtwagen die precies onder het afhangende plafond van de grotingang paste. Het ochtendlicht, dat naar binnen viel door het groene filter van de hoge bamboe, zette een roodgouden glans in zijn naar alle kanten uitstekende haar. Hij zag er ongewassen, moe en tegelijk verlangend uit. Gaosar verliet zijn meditatieve oefening en veegde zijn aars met een platte steen af. Toen hij opstond, zakte het bloed weg uit zijn hoofd. Wankelend deed hij twee drie stappen naar Karnk toe.

"Ik moet echt nog een tijdje doorslapen," verklaarde hij timide.

"Dat doe *ik* hier al dagen," mopperde Karnk. "Ik slaap om niet te piekeren en als ik slaap droom ik afschuwelijk. Wij allemaal hier. Behalve Ishti misschien. We hebben op jou gewacht en nu je er bent, wil ik iets. Iemand slaan, iets in de brand steken, een ezel verkrachten. Iets! Snap je me?!"

"Ik snap alles," zei Gaosar, "maar ik moet nu slapen."

Hij kroop in de hangmat en weg was-t-ie weer, verloren als een afdrijvende drenkeling in volle zee.

Hij werd wakker van het gejoel van een groepje grijze apen en van kraaiende en kwetterende groene kortstaartpapegaaien, die in grote zwermen boven de boomtoppen op de heuvelhelling vlogen. De zon was

op zijn hoogtepunt. Naast Karnk stond een wijnkruik. Een lege lag omgevallen op de grond. Gaosar's drie makkers zaten maïskoeken te eten en gedroogde banaanpasta. Hij realiseerde zich dat ze waarschijnlijk al die dagen geen vuur hadden durven maken uit angst voor ontdekking van de rook. Ze zaten in een ernstig, stollingszwaar gesprek maar hij kon hen niet verstaan. Direct buiten de grot waren twee geelbruine kuifpapegaaien aan een competitie van gierend en zingend gesnor bezig, dat alle ander geluid overstemde. Gaosar werd zich ervan bewust, dat er tijdens zijn lange slaap ergens in zijn innerlijk vrede gesloten was.

'Ik ben uit de dode hoek, weg uit de lijdzaamheid in elk geval,' voelde hij. 'Tijd voor iets nieuws. Voor dat *iets* van Karnk.'

"Goeiemiddag samen," groette hij geuewend. Karnk zei zonder om te kijken tegen de twee anderen: "Welk een mooie gedachten aan dierbare dingen zaten wij net te hebben. Wordt dat gore ding daar weer wakker."

"Jullie worden lui, suf en dik hier," grijnsde Gaosar. "Dat zit maar doorlopend aan de verfrissinkjes. Je krijgt slappe dijen als gekookte vis van het zitten, Karnk!"

"Precies! Precies! Mijn idee! Ik ben bek af van het drinken, jongen. Heb je inmiddels een nuttige droom gehad over hoe we dat zootje hier moeten aanpakken?"

De gezichten van de mannen klaarden op als na een wolkbreuk. Ze voelden haarfijn de veranderde energie aan. Karnk trapte een vingerlange kakkerlak dood met voelbaar genoeg.

"Zo, dat is één. Wat gaan we doen, Gaosar?"

"We gaan gewoon de koning opzoeken. Het paleis in."

Hij zei het op zo'n vanzelfsprekende toon dat het vertrouwen in het idee plots met de woorden mee kwam.

"Kijk, Oerbash is dood of bijna dood. Maar hij heeft me een bruikbare erfenis overgeleverd. Ik heb hem horen zeggen: 'Als je het leven als strijd ziet, dan krijg je strijd.' Ik ga dat eens omdraaien. Ik ga ervanuit dat ik medewerking van magische krachten krijg, als ik mijn positieve vertrouwen toon."

"Hè ja, onvermoeibaar onzelfzuchtig zijn die demonen, dat is bekend," schamperde Karnk onwillig. Hij had waarschijnlijk op heel andere oplossingen gehoopt. Gaosar liet zich niet van zijn idee afbrengen.

"Ik ga in ieder geval die gang in. Ons doel ligt daar ergens. En ik verwacht steun van de Bindi-Moeders."

Ishti knikte bedachtzaam en op Tirts voorhoofd ontspanden zich dikke piekerrimpels. Karnk was echter niet gemakkelijk te overtuigen.

"De omvang van Gaosar's geestelijke problemen tart elk giswerk! Wat dacht je nou? Die Horkan heeft zo'n vijftig Rishe een vol jaar aan de magische bescherming van dat paleis laten werken. Hij is de enige die weet hoe er mee om te gaan. Jij bent echt gek!"

"Ik ga het toch doen," stelde Gaosar resoluut. "Ik bied een wapenstilstand aan omdat mijn doel vrede is. Heel simpel. Als Horkan de koning wil beschermen, dan moet diezelfde magie mijn vreedzame bedoelingen kunnen herkennen."

"Vaak is dat zo," interrompeerde Tirt. "Soms ook niet. Er zijn krachten die geen onderscheid maken tussen wat wij als goed en kwaad zien."

"Misschien moeten wij onze visie daarop ook eens bijstellen," suggereerde Ishti. "Wat tijdelijk als kwaad verschijnt, kan later veel goeds aandragen."

"Zoals al dat gedoe van die Oerbash zeker?" smaalde Karnk.

Ondertussen maakte hij de wijnkruik leeg. Ishti maakte een gebaar met zijn handen als van 'Wie weet?' en Karnk stond brommend op om een nieuwe kruik te halen. Een klein geel vlindertje was door het groengordijn de schemerige grot in gevlogen en warrelde in elliptische cirkels om zijn hoofd.

"Kom op! Laat die kruik maar staan, Karnk!" drong Gaosar aan. "Ik wil een poging wagen. Langer wachten en nadenken leidt alleen tot dronkenschap en zelfbeklag. Wat denk jij Tirt? Krijgen wij die deur open?"

"Deze wel," zei Tirt. "Mijn magische vaardigheden zijn tamelijk breed." Hij voegde de daad bij het woord en inderdaad week de deur snel terug. "Ik was heel oplettend toen Horkan hem sloot," verklaarde Tirt.

Karnk deed al zijn bezittingen aan en om.

"Het schijnt zo te moeten wezen, maar ik zie mezelf hier nog niet terugkomen."

Dat idee hadden ze alle vier. Wat overbodig was, lieten ze achter.

Gaosar's lange Tai-speer bijvoorbeeld. Hij nam met een onbestemd raar gevoel afscheid van het vertrouwde wapen, dat hem lang gediend had.

De veranderingen in zijn leven waren zo ingrijpend geweest, dat hij het nog nauwelijks op een rij kon zetten. 'Ik ben bijna een hele maangang op de eilanden. Vier kwartieren en ik ben in zo goed als niets meer de jager

van Capai die overvoer met een boot in Litkaka. Toch ben ik op een bepaalde manier binnenin nog steeds dezelfde nieuwsgierige jongen van vroeger, die een onbekende vallei onderzoekt. Alleen zijn de valleien steeds gevaarlijker geworden...'

"Gaan we?" vroeg hij. Ze gingen. Tirt voorop, Gaosar achter hem, dan Ishti en Karnk achteraan met een toorts. Ze hadden allemaal twee extra toortsen meegenomen, proviand en waterbuidels. Karnk had een waterbuidel leeg gemaakt en er wijn ingegoten.

"Kan ik zo'n demon misschien mee omkopen," motiveerde hij.

"De meesten hebben geen mond," zei Tirt.

"Ik gelukkig wel," beweerde Karnk alweer een stuk opgewekter.

"Een hele grote," vulde Ishti aan.

"Maar toen Siri ziek werd, heb je je netjes ingehouden."

"Ach, wat heet ingehouden? Die onbeklimbare fatsoenlijkheid van haar was alleen nog maar uit te houden zolang ze tenminste met me praten wou. Ik werd op slag serieus toen ook dat nog wegviel."

"Je hebt een zware tijd achter de rug," zei Tirt ironisch, z'n hoofd schuin opzij buigend om Karnk commentaar te bieden.

Op dat moment ging er achter hun een luik in het plafond open, dat ze in het voorbijgaan niet opgemerkt hadden. Er kwam een monsterachtig lange gifslang uit de opening glijden. Als één man gaven ze een schreeuw en zetten het op een rennen. Het dier was vrij langzaam in de gang, doordat het geen zijwaartse slingeren kon maken en ze vergrootten de afstand tussen hen en het ondiep gelukkig zienderogen. Een veilig gevoel gaf dat desalniettemin geen moment. Tweemaal renden ze andere deuren voorbij. Kennelijk boden die nog weer andere onbekende routes, maar ze durfden geen halt te houden voor nader onderzoek. Op een zeker moment schreeuwde Gaosar dat ze moesten stoppen.

"Ik ga terug om te zien of ik het dier kan doden met de vervormer. Wacht hier!"

Zonder discussie af te wachten wurmde hij zich langs Ishti en Karnk en rende terug, toorts in de ene en vervormer in de andere hand, een allerscherpst en alert rozenveld om hem heen. De slang stierf inderdaad in de vuurbaai, maar daarna werd de op Gaosar toewaaierende stank van het verkolende vlees zo afgrijselijk, dat hij voor z'n leven terug moest rennen. De anderen spurten kuchend en zwetend voor hem uit. Hij

hoorde aan het ritme van hun voetstappen, dat ze ineens hun pas nog extra versnelden. Vooruit turend zag hij, wat zij gezien hadden. Een eind verderop viel van boven een soort diffuus licht in de gang middels de een of andere lichtkoker. Hij gooide er ook een schepje bovenop, zich bewust van de ijzeren greep waarmee hij de vervormer vasthield. 'Ik hou niet van dit soort verrassingen,' dacht hij, maar er stonden hem er nog heel wat te wachten.

In het halflicht viel hem plots een kleurig iets in een kleine nis op. Paars en wit?!

Impulsief deed hij een vlugge pas terug. Zijn mond viel wijd open van verbazing. Het was onmiskenbaar een sjaal uit Bessishai! Hier? En waarom was Ishsti eraan voorbijgelopen? Hij aarzelde of hij zijn makkers terug zou roepen. De slangenstank was nog steeds meer dan smerig. Hij zag hoe de haastige silhouetten van de drie anderen voorbij een lichte vernauwing in de gang renden, de lichtere plek in. Iets voelde opeens niet goed. Was dat alleen maar een vernauwing? Gealarmeerd begon hij te sprinten. Hij zag pas wat het werkelijk was, toen hij er vlakbij was. Een deur. Een dikke deur. En die deur viel dicht.

Gaosar schreeuwde van ontzetting toen hij van de anderen gescheiden werd. Weer!! Voor Tirt, Karnk en Ishsti was de schok niet kleiner en daar zouden er nog vele op gaan volgen. Aan de andere kant van de ruimte knalde ineens een tweede onverwachte deur dicht. Ze brulden hun ontgoocheling uit, maar ze konden zo goed als niets van Gaosar horen. Wat ze hoorden, bewees dat hij in elk geval nog in leven was. Karnk had het eerst zijn zelfbeheersing terug.

"Het schijnt zo te moeten zijn," gromde hij. "Goed! Dit is het dan! Gaosar heeft z'n verstand, z'n vervormer en zijn mazzel. Hij gaat voor zichzelf en wij kunnen ook niet anders. Wat kan de bedoeling zijn van deze kwelplek?"

Die vraag werd direct beantwoord. De vloer begon onder hun voeten angstwekkend te trillen en daarna zakte hij in een snel tempo omlaag. Hun afgrijzen was niet te beschrijven. Het meest afschuwelijk was het besef, dat er geen weg terug meer openstond. De akelige lift stopte en er klonk een onaangenaam schraapgeluid. Toen scharnierde er een poortdeur open, die een lange, omhooglopende tunnel had afgesloten. Aan het eind ervan was meer licht. En buitenlucht?

"Ze willen ons naar buiten hebben," mompelde Tirt nerveus.

"Ja, hèhè, we zijn d'r net in,' snauwde Karnk met een niet te verbergen ongerustheid in z'n stem. "Voorlopig ga ik die deur weer lekker dicht doen."

Hij liep naar de poortdeur en begon er met al zijn reuzenkracht aan te rukken. Ineens ging zijn stem omhoog: "Help me! Klootverspiesd! Gauw, gauw!"

Tirt en Ishsti vlogen op hem af en meteen ontwaarden ze in de verte de bron van zijn angst. Langs de hellende gang kwamen twee gelige lijven naar beneden geslopen, die een onplezierig bekende lucht met zich mee brachten. Leeuwen. Twee volwassen vrouwtjesdieren, mager, zeer op hun hoede, maar ook heel hongerig. De mannen rukten als bezeten aan de houten deur, maar die werd doelmatig boven en onder door twee in de muur verdwijnende kettingen geblokkeerd. Voor het eerst zag Karnk Ishsti's gezicht vertrekken van angst. Tirt had zich bij het onvermijdelijke neergelegd en stond met een werpster in zijn ene en een flinterdun maar evenzo vlijmscherp en lang Rishe-mes in zijn andere hand te wachten. Het onbestemde licht weerkaatste op zijn bronzen schedelplaat en zilverkleurige benen. Ondanks de dreigende situatie begon Karnk plotsklaps maniakaal en onbedaarlijk te lachen.

"Die beestjes gaan meteen naar een ander restaurant," hijglachte hij "als ze die metalen kuit van Tirt geproefd hebben!"

Zijn gebulder kaatste de gang in als in een echoput en de leeuwen verstarde in hun sluipende gang. Hun staarten zwiepten in gespannen drift heen en weer als boomtakken in een storm.

"Heb je ook zoiets voor mij?" vroeg Karnk nog nagrinnikend aan Tirt, wijzend op de werpster. Tirt gaf hem het wapen en haalde een nieuwe van onder zijn tuniek tevoorschijn. Ishsti stond plotseling met een opgluoiende bronzen kristalstaf in zijn hand. Mensen en dieren bekeken elkaar met een misselijk makend oerwantrouwen.

Op dat moment werd er een nieuwe beweging zichtbaar aan het einde van de tunnel. Toen de mannen de vorm herkenden, sloeg hen een dubbele angst om het hart. Van verre kwamen er nòg twee leeuwen hun kant uit. Karnk balanceerde op zijn voorvoeten in een berekende geladenheid, nauwkeurig het moment bepalend waarop de voorste leeuw binnen fataal bereik van zijn werpster zou komen.

"Ik neem de linkse," siste hij.

Een licht gerucht schuin achter hen verstoorde echter volledig hun op de leeuwenaanval toegespitste concentratie. Er gleed een kunstig gecamoufleerde, geoliede schuifdeur in de wand open en een lange, zware man in een priestergewaad wenkte hen dringend naderbij. Hij hoefde niemand echt aan te sporen. Met deze redding voor ogen verdrongen de drie zich voor de smalle deur. De priester keek zorgelijk. "Waar is de Halfbak?" schreeuwde hij, terwijl het even leek, alsof hij de drie mannen de toegang wilde versperren. De leeuwen hadden direct de verandering van energie opgemerkt en gingen van sluipen over naar draf. Karnk greep de priester met twee handen onder diens oksels en sleurde de man als een meelzak in één explosieve gooi over zijn hoofd naar de andere muur van het kleine plaatsje. Het was een naar soort plof. De priester brak daar ter plaatste al van alles, maar helaas stond hem een nog definitiever boetedoening te wachten... De leeuwen waren inmiddels op volle snelheid gekomen. De priester bleef nog lang, nadat de dieren hem bereikt hadden, dramatisch hoog gillen.

Karnk was het eerste binnen, toen viel Tirt langs hem heen en Ishsti sloot de deur en daarmee het gillen buiten.

"Kop op kerel!" riep Karnk met zijn extreme vaardigheid in het afstand nemen als vanouds bruikbaar. "Pijn is fijn en bloed moet!"

Het duurde toch nog lang voor ze hun bevende lichamen weer onder controle hadden. Ze roken elkaars angstzweet. Het snuffelen en krabbelen van de leeuwen aan de schuifdeur bracht hen nieuwe zenuwschokken. Het was heel benauwd in het kleine kamertje, waar ze in terecht gekomen waren. Ze zochten tevergeefs naar iets waar ze de schuifdeur mee konden blokkeren. Het lijkt van de priester had op geen stukken na de honger van de vier leeuwen kunnen stillen en ze liepen gefrustreerd heen en weer langs de schuifdeur. Aan de andere kant ervan was de frustratie niet minder, toen de mannen geen uitgang konden vinden. Tirt en Ishsti wendden al hun technische en magische kennis aan, maar het hok bleef een gevangenis.

"De Tempel stuurt een tweede," zei Ishsti na een tijdje en gelukkig was dat zo. Plotseling zakte ook deze vloer en daarmee werd eindelijk de lang verbeide deur onthuld. Er zat een luik in, dat openklapte. Erachter lag een helverlichte gang. Een bol gelaat met de matte kleur van een kadaver verscheen. De ogen moesten even wennen aan het donkerder lifthok en toen schrok het hoofd: "Wat!?" Direct werd het luik weer dichtgesmeten,

maar niet snel genoeg voor Karnk's hand. Misschien demonstreerde hij een Niss-kunst maar hoe dan ook, met één enkele ram sloeg hij het gehele luik uit de scharnieren. In diezelfde flits verdween zijn arm daarna tot aan de schouder in het gat. Zijn hand kwam terug met de keel, die ooit "Wat?" geschreeuwd had. De priester zelf zat er niet meer aan. Karnk keek ietwat beduusd naar de bloederige resten en sloeg ze met een geïrriteerd gebaar van zich af.

"Ik houd niet van lui die me opsluiten," zei hij verontschuldigend. Direct wurmde hij zijn arm weer door het luikgat op zoek naar een deurendel of grendel. Ze hoefden niet op een derde priester te wachten, want Karnk kreeg de deur snel open. Op de grond erachter lag in een betrekkelijke stilte de stembandloze priester te sterven. Routinematig beroofde Karnk hem van de inhoud van zijn zakken: een vuurkristal en wat gedroogde etenswaar.

"Laten we de volgende in leven laten voor een gesprek," mompelde Tirt, die met enige afschuw naar de lijdende priester keek. Het Shir-taboe op onderling fataal geweld had hem in ieder geval sterk in z'n greep. Zonder omhaal pakte Karnk de inmiddels overgegangene ongelukkige op en wierp het lijk in de liftkamer. Hij sloot de deur. Ernaast zaten twee hendels. Karnk keek Ishsti aan. Die knikte met een gebaar van berusting. De bovenste hendel bleek het hok weer in beweging te zetten, naar boven. Kennelijk hadden de leeuwen de niet geblokkeerde schuifdeur snel open gekregen, want er klonk een dankbaar gegrom op, toen ze nog meer van het reeds vertrouwde gerecht aangeboden kregen.

"Nu lijkt het één en ander in de verte nog op een ongeluk," bedacht Karnk, die zijn bebloede hand aan de muur stond af te vegen.

"Beetje heel flink ongeluk," vond Tirt. "Nou ja, vooruit, keus is er niet. Zullen we dan die kant maar uit gaan?"

Ze gingen met gemengde gevoelens op weg.

Keus was er inderdaad niet. Het was een lange, grijs betegelde gang, die niet op scheen te houden. Karnk gaf de werpster niet meer terug aan Tirt. "Ik denk dat we uiteindelijk in de Zonnetempel terecht zullen komen," zei Ishsti. En dat was zo. Aan het eind van de gang werd op hun gewacht. Uit een ruime kamer traden bij hun nadering drie Tempelsoldaten, het soort dat ze eerder bij het Doodvorsersritueel gezien hadden. Het waren harde, oplettende mannen van een onbestemd ras, die een veelheid van wapens droegen. Ze gebaarden hen de kamer in. Van achter een kostbare,

ebbehouten tafel keek een bejaarde, iets corpulente opperpriester verbaasd naar hun op. Hij had een vlassige grijswitte lange snor en lange oorlellen. Zijn gezicht stond streng, maar niet vijandig. Zijn ogen hadden niet eens geknipperd, maar toch was merkbaar dat hij was geschrokken, toen de drie zonder priesterlijk escorte waren binnengestapt.

"U bent alleen?"

"Helaas," zei Ishsti, die als vanzelf de leiding had genomen. "U verwachtte ons?"

"Inderdaad." De man aarzelde even. "Juist ja. Mmm. Wij moeten een openhartig gesprek met elkaar hebben."

Zijn onzekerheid bracht in zijn vriendelijke gezicht zo nu en dan de rechtermondhoek tot een ontsierend optrekken, hetgeen aan zijn woorden een scharrige leepheid gaf. Het hield de drie bezoekers scherp op hun hoede.

"Ik vlei mijzelf met de gedachte dat wij hier meer dan gemiddeld verstandig zijn," probeerde hij, maar Karnk gaf geen krimp.

"Mijn aanwezigheid jaagt altijd al gauw de gemiddelden op," snierde hij terug, terwijl hij nadrukkelijk zijn rug rechtte. De Tempelsoldaten kwamen er in elk geval niet van onder de indruk. Ze gingen iets verder uit elkaar staan om elkaar bij eventuele gewelddadigheden voldoende ruimte te kunnen geven. Karnk ging recht op zijn doel af: "Ik ben ergens per abuis een verkeerde deur binnengestapt. En ik wou graag weer naar buiten. Kunt u mij zeggen waar de uitgang is?"

De opperpriester zweeg en hield even het hoofd vreemd scheef, alsof hij luisterde naar een boodschap die hem van veraf werd ingegeven. Hij keek de drie beurtelings aan.

"Sar Ishsti, meen ik. Herken ik u correct?"

"Zeker. U bent de Verhevene Jeek?"

"Nee. Men verwacht ons vaker. Ik ben Harro Harixeni. Wie is uw metgezel uit het Huis van Onderzoek, als ik vragen mag?"

"Rish Tirt," stelde die zichzelf voor.

"Ah, de man, die gezocht wordt voor de ongeregeldheden in Fort Zong. Ja ja. En hier hebben we dan de Kartan-reus uit Kendoland?" knikte de priester.

"Precies!" zei Karnk ongeduldig. "Fijn dat u me al kent. U is misschien ook al met mijn opvliegende karakter bekend? Ik wou dus graag wat frisse lucht als het u hetzelfde is!"

"Dat kan," gaf Harixeni geheel onverwacht toe. "Ik zal u voorgaan. Ik heb de indruk dat ik niet meer op het vierde lid van uw gezelschap hoeft te wachten."

Terwijl hij het zei, hield hij opnieuw het hoofd scheef. Ontving hij informatie langs een telepathische weg?

Gang na gang gingen ze door, terwijl de priester hen overdonderde met toeristische bijzonderheden over de Zonnetempel. Karnk kwam er niet door op zijn gemak, ook al omdat de drie soldaten waakzaam met hen mee liepen. Tirt was niet minder zenuwachtig. Alleen Ishsti scheen gerust op de goede afloop en keek geboeid om zich heen.

"Ik heb altijd al vermoed dat er zulke verbindingen waren tussen het koninklijk paleis en de Tempel," fluisterde hij tegen Tirt. "Ben jij ooit in dit gedeelte geweest?"

"Nooit," antwoordde de Rishe terwijl hij het zweet van zijn voorhoofd wiste met een mouwpunt. "Ik denk dat we nog steeds onder de grond zijn."

Hoewel de mannen uiterst behoedzaam gefluisterd hadden, scheen Harixeni hen verstaan te hebben.

"Vele generaties priesters hebben hun optimale arbeidzaamheid aan deze constructies toegewijd," legde hij uit.

"Mooi, mooi," gromde Karnk met een van ironie druipende stembuiging.

"Het is allemaal heel oud en fraai en ondertussen bekonkelt en bedriegt hier iedereen iedereen. Eén moment van onnadenkendheid en meteen vliegen de leeuwen je naar de strot."

Hij liep met grote stappen achter Harixeni aan met een onverzoenlijke kop, waarin zijn ogen fonkelden als vuurbakens in de nacht.

"Onze Tempel bewaakt het Allerhoogste, hetgeen voorbij doet zien aan het ongerief van de kleine mens," antwoordde de priester zonder om te kijken.

"Nou, dat is een uitermate verontrustend citaat," snauwde Karnk. "En op dat motto berust al uw dubieuze gedoe?"

"Onze leer is van een universele simpelheid en tegelijkertijd heel complex. Zelfs nog voor mij."

Karnk begon geïrriteerd hard te lachen: "Ah! Aha! U bedoelt dat uw leer misschien kosteloos door iedere boer valt te begrijpen, maar dat u er dan niets meer aan verdient!"

"Ik verdoe mijn tijd met u," concludeerde de priester zonder kwaad te worden en zonder zijn tempo te vertragen.

"Ik dènk het ook," riposteerde de reus. "Ik bèn namelijk een boer, begrijpt u? Ik wil het graag allemaal zaaibaar en oogstbaar. Gewoon even horen wat er aan de hand is in een overzichtelijk gepresenteerde cyclus. Al die complexiteit waar u het over heeft, is niet meer dan een vorm van bangmakerij. U heeft er talloze levens op gestudeerd en u weet nog niet alles. Dàt wilt u zeggen, toch? En nu moet ik zeker gefrustreerd gaan jammeren, dat ik het dan vast nooit in dit korte leven wat mij nog rest, onder de knie kan krijgen. Wel ja! En dan moet ik zeker ook nog blij zijn met alles wat u mij aan inzicht kunt geven. Is het niet zo?"

"Uw jammerlijke oppervlakkigheid evenaart uw geestelijke luiheid en overtreft zelfs uw arrogantie," was het onverstoorbare antwoord.

"Kortom, ik zit op alle fronten verkeerd?!" balkte Karnk. Harixeni gaf hem een korte, bedachtzame blik over zijn schouder.

"Nee, nee. U bent namelijk desalniettemin dapper in uw drift. En daarom zal ik u datgene tonen in onze Tempel, dat geen uitleg behoeft. Volgt u me maar."

Hij opende een met zilver beslagen dubbele deur, die toegang gaf tot een rijk gemeubileerd portaal. Het had een vloer van rood dooraderde witte marmeren plavuizen, die naar een onafzienbaar lange trap leidde. De traptreden waren ook van marmer, maar van een rode soort, die witdooraderd was. De soldaten bleven achter in het portaal en Harixeni nodigde zijn gasten uit om te gaan klimmen. Ondanks zijn zware gestalte hijgde de opperpriester geen moment en dat kon van de anderen niet gezegd worden. Voor Tirt was het alsof het rode marmer de bonkende bloedsomloop van een levend tempelwezen omvatte, hem inkapselend insluitend als een oeroud vleesetend organisme.

"Ik merk een ijselijke magie op," hijgde hij met een droge mond haast onhoorbaar tegen Ishsti, die naast hem omhoogklom.

"De Zonnetempel zelf brengt geen magie voort," mompelde de Tekenduider. "De macht van de priesters beschouwt magie zelfs als iets minderwaardigs. Beheers je angst, vriend Pan."

Ishsti's adem ging hortend en fluitend en soms moest de oude man van pure vermoeidheid even stil staan. Niettemin scheen hij zo op zijn gemak, dat zijn gerimpelde gezicht breed en begripvol kon glimlachen, toen hij zei: "De leeuwen hebben je uit je centrum gewrongen en je hebt je geest nog niet teruggehaald uit die bijna-dood. Dat is wat je hindert."

Honderd haast ademloze treden later piepte zijn stem weer:

"Onverwachte eer, Pan. Onverwachte eer!"

Karnk en Tirt hoorden het allebei, maar ze hadden geen idee, waar hun vriend het over had. De extreme klim vroeg zoveel energie, dat de klimmers alleen nog aandacht konden hebben voor hun schrijnende longen. Afgunst en bewondering voor de onverstoorbare, ontspannen voortgaande Harixeni wisselden elkaar af. Karnk had een rood waas voor zijn ogen gekregen. Zijn speeksel werd taaier en taaier als opdrogende lijm.

Plotsklaps drong zich de bitterzoute smaak, die sinds de ontmoeting met de dwergen op de loer had gelegen in zijn tongpapillen verhevigd aan hem op. Het Noodlotszout! Maar een terug was er niet. Iedere ontsnapping met behulp van list of geweld was in deze Tempeldoolhof tot een inhoudsloze denkfutiliteit geworden. 'Die dwergen met hun brug!' dacht hij met een toenemende onbehaaglijkheid. 'In de naam van de Moeder! Wat voor brug moet er nou toch gemaakt worden? Wat wij toch allemaal niet al mòeten!' En toen zei hij het hardop: "Wat mòet ik hier toch allemaal?"

Harixeni stopte en draaide zich voor het eerst helemaal om.

"Goed. Jij bent een reus. Dat zien we allemaal. Bewijs nu ook de grootte van je geest. Welke kracht, welke essentiële aandrift deed jou besluiten om geboren te worden?! Waarom wilde je dat?"

Zijn stem was zacht en indringend tegelijk geweest en het beeld trof Karnk als een bliksemschicht. De priester was doodrustig verder gegaan en als een stomgeslagen lastdier sjokte Karnk achter hem aan. Blanko brein. Soms die ene zin: 'Besloot om geboren te worden. Ik besloot om geboren te worden.'

Het proces ging niet van harte, maar het kwam toch op gang: 'Hij bedoelt dat alles mijn eigen keus is? Mijn eigen verantwoordelijkheid. Alles!? En mijn sores, mijn lijden? Niemands lijden is dus de schuld van iemand anders of iets anders!?'

Het was maar goed dat zijn lichaam middels de klim tot een niet aflatende inspanning werd gedwongen, want zulke vergaande gedachten kunnen tijdelijk heel wat oerprotest oproepen...

De Zonnetempel

(...)

-Soms bezoek ik u zonder oordeel.

-Dat beschouw ik als een wonder.

Tirt onderwierp zijn geest aan een niet minder fors onderzoek.

'Ik had al minstens twee keer dood kunnen zijn,' sidderde het door hem heen. 'Gor was bezig om me levend te ontleden toen en daar. Mijn magie was ontoereikend gebleken tegen die van Eichhor. En mijn kristalveld zonet was onvoldoende krachtig tegen die primitieve honger van die leeuwen. En ondanks dat alles leef ik nog steeds en doe ik mijn beloftes gestand. Ik steun Karnk in zijn wraak naar Kerko en in zijn missie naar onze koning. Maar is daarin werkelijk mijn diepste motief te vinden? Dit zijn immers volstrekt tijdelijke missies... Waar leef ik dan voor? Voor Sugatha?'

Op de een of andere manier had hij zijn tred weten aan te passen aan zijn ademhaling, maar er bleven kwellende pijnscheuten door de aanhechtingen van zijn protheses jagen. Sugatha's blij gezicht met de zachte ogen dreef steeds binnen in zijn pompande bewustzijn. De weelde van haar roodbruine krulletjes en haar fijngevoelige mond.

'Ik leef voor *schoonheid*,' wist hij ineens. 'Niets anders, niets minder dan dat. Ik aanbid schoonheid. En de vreugde om de ongeremde vorm. Het immer wonderlijke contrast van het platte met de diepte. Van het samengaan van het grove met het allerfijnste...' Voor zijn geestesoog kwam het gezicht van Sugatha tot leven.

"Dag lieve, mooie man," fluisterde zijn geliefde. "Mijn schoonheid is er helemaal voor jou!"

Toen deed een ongewoon geluid hem opschrikken. Hij sloeg zijn ogen op van de trede direct voor hem en zag dat Harixeni inmiddels was aangeland op een klein plateau. De man opende twee schitterende dubbele deuren, de linkse wit, de rechtse rood geschilderd. Hij wenkte het drietal verder te komen.

Een wezensvullende leegte ontvouwde zich voor hun verbijsterde ogen. Ze waren naar de piramidevormige top van de Zonnetempel gebracht. In de immens hoge ruimte viel door lichtpaars getinte driehoekige ramen

van amethystglas zulk een zacht licht naar binnen, dat een ieders hart zich wel moest buigen in ontzag voor dat wonder. In de hoogste punt van het dak was in een koperen constructie een enorm, in piramidevorm geslepen kristalbrok van rookkwarts bevestigd. Van zijn vier hoeken liepen dikke koperen draden naar beneden, die in de vloer van de tempelruimte verdwenen. Er hing een lichtgloed van absoluut onbevooroordeeld begrip in de zaal, die (althans voor enige tijd) alle denken onthechtte.

Van Ishsti had de klim de hoogste tol gevraagd, een prijs die niettemin een ereprijs was geworden. De kleine gestalte was ineens gezegen op de witmarmeren vloer. Tirt was de eerste, die het opmerkte. Hij schrok hevig toen hij het lijkwitte gezicht van de oude man zag. Vlak naast het nog natrillende lichaam zonk hij ontzet op zijn knieën. Harixeni duwde hem direct iets achteruit.

"Verstoor hem niet," fluisterde hij. "Hij heeft een dapper gevecht op Majeste geleverd, dat het uiterste van hem gevraagd heeft. Hij heeft jou en een aantal van je vrienden genezen en nu wordt hij hier zelf genezen." Die waarheid drong als maanlicht tot Tirt door en hij ging, pijnlijk en met krakende knieën weer staan. Karnk had nog niets gemerkt en stond met openhangende mond omhoog te gapen. Harixeni verhief zonder inleiding zijn stem in een gebed. Noch in de klank noch in de woorden lag iets anders dan een zuivere observatie, die van elke aandrift gespeend was: "O overgave. Aanvaard een lichaam, een geest, die een naam draagt en een naamloze ziel. Moge hij rijzen."

Karnk werd erdoor uit zijn stilte gewekt. 'Reizen? Wie moet er nou weer reizen?' dacht hij. Toen viel zijn oog op het vreemd stille, tengere lijfje op de grond naast hem. 'Een lappenpopje,' flitste er door hem heen. 'Een marionet.' Donderend daagde er begrip. 'Ishsti is dood!!'

Daarmee hielden zijn gedachten eventjes op. Een wonderlijke aandoening van vreugde overviel hem. Er was geen enkel gevoel van verlies of verdriet. Zo sterk was die emotie, dat hij met zijn ingeslepen boersheid de gewijde plek ontheiligde met een pittige tekst.

"Bij de kut van de Moeder! *Die* kiest een mooie plek om de pijp uit te gaan!"

De opperpriester verloor bijna zijn beheersing. Hij greep de beide mannen bij de arm en sleurde hen nagenoeg weg van Ishsti's lijk. Zonder spreken snelwandelden ze naar de andere kant van de tempelzaal. Van buitenaf openden twee tempelsoldaten daar andere, roodwitte dubbele

deuren voor hun. Tirt gebaarde naar het vredige hoopje kleren, dat was achtergebleven.

"Ishsti?"

"De Tempel zorgt voor de verbranding," antwoordde Harixeni op licht kribbige toon. "De Tekenduider heeft een geschenk gekregen, dat normaal voor anderen bedoeld is, maar daarom is het niet minder eervol."

Gewoontegetrouw begon Karnk te sputteren en vragen te stellen, als om zijn overweldigende ervaring in een makkelijker vatbare vorm te brengen. De priester gebaarde echter al zijn opmerkingen weg.

"Laat ons onze geheimen, man van Kartan!" zei hij geagiteerd. "Jij zelf hebt meer gekregen, dan je bij je geboorte was toebedeeld en nu is het tijd voor jouw antwoorden op onze vragen."

Hij greep een kleine bronzen bel van een tafeltje naast de inmiddels weer gesloten deuren. Het geluid tinkelde als een ster de marmeren gangen in. Verderop ging een donkere deur op, die een belangstellend vijftal tempelsoldaten bevrijdde van langdurig al dan niet meditatief wachten. Hun verheugdheid deed niets af van hun vijandige norsheid tegenover Karnk en Tirt.

"Ze gaan naar de Berenzaal," zei Harixeni en dat was het laatste wat ze van hem hoorden.

Vergeleken bij de piramidezaal was de Berenzaal een latrinehuisje. Er stond een vettige tafel en een aantal rechte stoelen. Een pezig manneke met een breed voorhoofd en een dikke neus liet vanuit het dunste mondje in het heelal weten, dat hij Pippin Tenskwatawa heette en dat hij bovendien met 'Verhevene' wilde worden aangesproken. Hij was zo goed als kinloos en compenseerde dat niet met het beetje baarden snorhaar dat her en der aan hem ontsproot als aan een pootaardappel. Hij legde zijn onevenredig grote handen gedecideerd voor zich op de tafel.

"U gaat mij heel veel vertellen," zei hij toen scherp, iets slissend van tussen zijn korte tanden. Hen recht aankijkend ondervroeg hij hen met een heldere bekwaamheid over hun afkomst, positie en bedoelingen in het gangenlabyrinth.

Wat was er voor chirurgie op Tirt toegepast en waartoe dienden Karnk's amuletten?

Ondanks zijn luisterrijke ervaring in de kristalzaal wilde Karnk weinig van zijn wantrouwen naar de priesterstand prijsgeven. Tenskwatawa uitte

een duidelijk dreigement: "U kunt net als wij heel oud worden in deze tempel, maar dan onder heel wat minder comfortabele omstandigheden! Rish Tirt verkiest misschien zelfs dat lot. Als de Tempel hem aan Kerko uitlevert, wordt zonder oponthoud de Oceaanplank zijn deel. Dat is geen prettig einde zoals bekend."

"Ha," meesmulde Karnk. "En wat biedt u dan wel niet allemaal voor onze medewerking?"

"Eeuwig leven," antwoordde het aardpimpelmannetje zonder blikken of blozen.

"Zo. Daar kijk ik van op."

"Dat is geheel terecht. Er wordt u een volstreekte weelde geboden. Van alles. Voor altijd."

"Tja. Wordt ook dat niet saai, geachte Verhevene?"

"Er bereiken ons nooit klachten!"

"En dankbetuigingen? Die krijgt u wèl?"

Pas toen ving de priester iets van Karnk's ironie op. Hij wierp de enorme kerel tegenover hem een dodende blik toe.

"Goed, goed," verontschuldigde Karnk zich haastig. "Ik wist niet dat u kwaad werd. Maar waarom wilt u ons verhaal horen?"

"De Tempel bestrijdt het Kwaad," zei de aardman stijfjes.

"En wat is er precies kwaad aan het kwaad?" vroeg Karnk dubbelzinnig.

Pippin verhief zijn stem: "Het Kwade streeft naar de alleenheerschappij!"

"Is dat niet saai voor het Kwaad?" wou de reus weten. Pippin kreeg een lichte blos van ergernis op zijn verder zonverlaten kopje. Van de vijf wachters waren er drie buiten de verhoorkamer geposteerd. De twee binnen zaten echter geobsedeerd te luisteren naar de ongewone conversatie en hun aandacht hinderde de priester meer en meer. Met een driftige intonatie zei hij: "Het kwaad spreekt in toenemende mate uit uw mond, man van Kartan. U poogt mij belachelijk te maken. Dat plaatst u in de gelederen van het Kwade."

"Wel ja. U zegt het. Maar u probeert mij om te kopen met uw zegenrijke eeuwigheid. Waar plaatst u zichzelf daarmee?"

Net op tijd kwam Tirt tussen beide. Hij had zich de groeiende boosheid en de macht van de priester gerealiseerd.

"Stelt u ons een bondgenootschap voor, Verhevene?" vroeg hij op verzoenende toon. Tegelijkertijd trapte hij Karnk onder de tafel nadrukkelijk op diens grote voeten.

"Dat valt nog te bezien," gromde Pippin onwillig.

"Luister eens, Sar Verheven," bitste Karnk. "Die Harixeni van jullie heeft mij de goeie vraag gesteld en dan werk ik meteen mee. Bij de verkeerde vragen gaan alleen mijn nekharen overeind staan en mijn handen in de mepstand. Snapt u me?"

De priester keek oprecht verbaasd: "Welke vraag is u dan gesteld?"

"Nou, waarom ik leef. Waarom ik geboren wou worden. En ik heb mezelf per ongeluk nog begrepen ook. Ik doe het om er later om te kunnen lachen. Gek hè? Maar voor mij is het waar. En ik ben die Harixeni d'r nog dankbaar voor. Waar is waar."

"Zo, zo. Zo, zo. Voor u is de humor het allerhoogste?" peinsde het mannetje ernstig.

"Zegt u dat nog eens op diezelfde toon en ik bezeik me hier ter plaatse," grijnsde Karnk. "Bij de kut van de Moeder! Wat een serieuzigheid hier toch allemaal. Ik word er niet goed van. Maar vooruit! U heeft me onbedoeld weer opgevrolijkt, dus laat ik voor de verandering eens meewerken. Krijgen we daarna een reis naar een rustige plek op Capai aangeboden als voorschot op uw eeuwig leven?"

"De Tempel belooft nimmer. Zij beloont slechts naar verdienste."

"Ja ja. Aan de grootste grijphanden en de piepste mondjes zeker?" schamperde Karnk. Hup! Daar ging de emotionele kachel weer op hoog! Pippin en Karnk ergerden elkaar in zulk een extreme, complementaire mate, dat Tirt opnieuw in moest grijpen. Ternauwernood kon hij de woedende priester tot bedaren krijgen. De man was op zijn stoel gaan staan en schreeuwde zo op gelijke hoogte met Karnk hem de ijselijkste bedreigingen toe.

Tirt was ervan overtuigd dat de kinloze ze zonder mankeren allemaal waar kon maken. Snel pratend begon hij Tenskwatawa te vertellen over hun betrokkenheid bij het welzijn van de koning. Hij legde de tekst van het koningsorakel aan de langzaam kalmerende priester voor en sprak over de vele integere Rishe, die bezwaren hadden tegen de onmenselijke activiteiten van de Doodvorsers.

Pippin herwon snel zijn behoedzame interesse, zeker toen Tirt ter sprake bracht dat sommige Rishe bovendien het streven naar een gelijkwaardiger positie van de Bindi wilden ondersteunen. Karnk bemoeide zich niet meer met het gesprek en poogde de wachters tot reactie te brengen door het trekken van rare gezichten. Hij was al blij dat

het Mengkantoor of het laboratoriumfort niet ter sprake kwamen. Dat was ook Tirts idee.

"En behalve dat hij de ondergang van het Gieshe-ritueel bij de Kendo veroorzaakte, heeft deze reuzenman ook Oerbash tot ingrijpen gebracht," liet hij Pippin weten. Diens aardappelkop kreeg weer een kleur maar nu van opwinding. Hun gezamenlijke wantrouwen naar Oerbash bracht Karnk en de priester weer bijeen. Hij liet zich alle details over de driedaagse reis met de Tat-monnik vertellen.

"Die Tat is een ijdele, jaloerse gek, die zich voorstaat op zijn hypnosekunstjes," snibde Pippin daarna. "Hij heeft een slechte smaak maar laat zich graag goud en glitter door de Rishe aanbieden in ruil voor wat nieuwerwetse Mengt-tovenarij. Ha! Een omhooggevalen koopmanskind dat een koningsspel wil spelen. Maar hij is zeer sluw."

"En hij kan naar believen in het paleis verschijnen, zonder dat Horkans blokkades hem treffen," zei Tirt.

"Ach, Oatreru trekt hem aan en houdt hem bezig, zodat de Tat niet ergens anders grotere schade aan kan richten," informeerde Pippin hen ongevraagd. Hij had ook een verband tussen Oerbash en de Mengt aangegeven, dat noch Tirt noch Karnk was ontgaan. Ze wisselden een snelle blik.

"Vertel mij nu alles over de Halfbak!" sommeerde de priester.

"Waarom wilt u dat weten?" zeurde Karnk, opnieuw op zijn hoede. Voordat er een volgend gevecht zou uitbreken, lepelde Tirt vlot wat ongevaarlijke gegevens op over Gaosar. Handig ontlokte hij Pippin op zijn beurt enkele belangrijke uitspraken.

"Er is een Tempelorakel over een koninklijke gemengdbloedige...," aarzelde Pimpeltje. "Maar als ik het één moet geloven, moet ik ook het andere aannemen."

"Hoe bedoelt u dat, Verhevene?" slijmde Tirt.

"Hij zou de koning wekken, maar zonde bedrijven in het vuur en in het vlees. Zo is het gezegd."

"Verhevene!" interrompeerde Tirt. "Maar stellen niet de boeken van de Sterrenheren, dat er maar één zonde is, namelijk de opzettelijke trouweloosheid aan de koning?!"

"Wij zijn voldoende in verwarring gebracht om geen enkel risico meer te nemen. Uw gezelschap is door onze zieners in het paleis gesignaleerd en wij hebben onze eigen middelen aangewend tot nader onderzoek. Ik

verwacht dat één van onze maatregelen de Halfbak kortelings binnen ons bereik brengt. Antwoordt u mij nu eens zonder afweren: is u iets over zijn afkomst bekend?"

"Ja," zei Tirt.

"En?" vroeg Pippin. Tirt keek Karnk aan. De reus gaf een fel antwoord:

"Zijn vader heeft hem een erfenis beloofd, Pippie. En jullie, noch Oerbash, noch Kerko houden hem daarvan af. Reken daar maar op!"

Pippin nam niet eens meer aanstoot aan Karnk's beledigingen, zo gefascineerd was hij.

"Heeft hij daartoe zelf zijn vader vermoord?" vroeg hij in een opperste nieuwsgierigheid. Er bleef geen twijfel bestaan over het feit, dat hij kennelijk al wist welke vader er bedoeld werd.

"Nee," verdedigde Tirt zijn afwezige vriend. "De slangenval was waarschijnlijk al bij de inrichting van de ruimte geïnstalleerd."

"Heel triest," knikte de priester. "Hayo heeft zijn oudste Tegenstrever daarmee veel ruimte gegeven. Graag had de Tempel dat anders gezien."

"U beschouwd Kerko als een gevaar voor de Tempel?" verbaasde Tirt zich.

"U bent hier om *mijn* vragen te beantwoorden," herinnerde Pippin hen en zichzelf licht geprikkeld. "Was deze Gaosar de man die in Denikens Dageraad gezien werd met de Edele Tayana? Vermomd als een edelman uit Kantmorie? Wij hebben sterke vermoedens. Ontkent u ze?"

"Nee," zei Tirt.

"De zonde in het vuur!" mompelde Pippin met een zeker ontzag.

Karnk voelde zich heel onprettig.

'Verloochent Tirt zijn vriendschap voor Gaosar? Hoeveel meer wil hij nog verraden? Of maakt het niets meer uit? Als Gaosar geen geluk heeft, zit hij dadelijk zelf hier. En als hij wel geluk heeft, maakt het ook niet meer uit, wat hier wordt verteld of verzwegen.'

Gaosar had inderdaad even pech gehad, maar inmiddels alweer een tijdje geluk...

Met een gevoel van ultieme ontzetting had hij tegen de dicht geslagen deur geschopt en geslagen. Weer alleen!! De tranen sprongen in zijn ogen. De smerige, verbrande lucht scheen bovendien het demonische karakter van de slang in een onstoffelijke dreiging op hem aan te voeren. Terug naar de grot was daardoor een wel bijzonder onaangenaam alternatief geworden. Met zijn eigen sjaal tegen mond en neus gedrukt

deed hij een paar stappen terug. Hij moest de betekenis van dat buitengewone teken doorgronden. Was dit de hulp van de Moeders, waar Benko over gesproken had? Hij greep de korte paarse sjaal en zag toen meteen dat de stof vastgeknoopt zat aan een brede ijzeren ring. Draaien haalde niets uit maar een ferme ruk eraan deed een kunstig verborgen paneel wegschuiven.

'Alles beter dan die stank' dacht Gaosar en hij stapte naar binnen. Toen hij weer aan de doek trok, gleed het paneel terug. Hij beproefde het mechanisme opnieuw om zeker te zijn van een eventuele vluchtweg terug en tot zijn vreugde werkte het in al die simpelheid. Zijn toorts verlichtte een andere gang. Op zijn hoede ging hij voetje voor voetje vooruit. Er klonk in de verte een flauw gerucht. De vervormer leek tot leven te komen in zijn hand maar voornamelijk omdat hij, ongerust als hij was, steeds in het handvat kneep. De gang splitste zich. Aan de linkerkant verbreedde hij zich aanmerkelijk. Misschien was de rechter een andere vluchtgang naar buiten? Er was niets meer te horen.

Zorgvuldig onderzocht hij de wanden, het plafond en de bodem van de bredere gang, voorbereid op valluiken, wurgstroppen en deuren.

Zonder Tirts magische kunsten zou hij opnieuw aan de hongerdood ten slachtoffer vallen als hij hier in een gangdeel werd opgesloten. Die gedachte bracht hem onverwacht op het Mengt-demonenoog. Iets van magie had hij tenminste bij zich. Hij pulkte het zakje uit zijn laarsflap en opende het. De bolle lens kon met een band om zijn hoofd vastgezet worden. Enigszins teleurgesteld merkte hij ook nu geen enkele verandering in zijn waarneming op toen hij het voor zijn rechteroog hield. Althans... Zijn linkeroog scheen te knippen, hoewel hij in het ooglid geen beweging voelde.

In een impuls verschoof hij de lens naar zijn linkeroog. In de helft van zijn bewustzijn werd aanvankelijk alles zwart en daarna heel licht.

Geschrokken kneep hij beide ogen dicht. Dat hielp. Hij deed eerst zijn rechteroog open. De wereld was er nog. De gang, zijn wapens, de toorts, alles was nog aanwezig. Hij deed zijn rechteroog weer dicht en het linker een pietsje open. Hij had veel erger verwacht dus het beeld van de langharige, wollige kat die voor hem in de gang aarslikkend aan zijn toilet bezig was, ontspande hem redelijk. Behalve dat zijn ademhaling als razend te keer ging natuurlijk en dat zijn knieën als knekelbeenderen tegen elkaar aan kletterden. Hij kneep zijn linkeroog snel weer dicht.

Door het andere oog keek hij naar een verlaten gang. Geen kat.

Linkeroog. Wel een kat. De kat knipoogde naar hem.

"Wat mot je, joh?" vroeg het dier.

Gaosar nam een lange geestelijke pauze. Hij overwoog een scala aan antwoorden ('Niets' en 'Is dit de weg naar het paleis?' of 'Wat doe jij hier?' en 'Ben ik gek geworden?').

"Is dit de weg naar het paleis?" koos hij.

"Voor iemand die gek geworden is, wel," antwoordde de kat.

"Waar gaat de andere weg heen?"

"Naar de gevangenis van de koning."

"Lieg je me iets voor?"

"KUT!" zei de kat. "Jij hebt me door!"

"Jawel," blufte Gaosar en kneep beide ogen weer dicht. Hij had een rozenveld neergezet met de breedste grondingslijn eraan vast, die hij kon visualiseren. Hij stelde zichzelf voor in een piramide van gouden licht, opstijgend via zijn voeten. Pas toen deed hij zijn beide ogen weer tegelijk open. De kat was er nog, hoewel vager.

"Dat doe je heel mooi," zei de kat. "Vooral dat goud. Heb je ook iets te eten bij je?"

"Misschien," zei Gaosar voorzichtig. "Wat eet je zoal?"

Het antwoord maakte Gaosar niet echt meer bang, hoewel zijn hart als dat van een hardloper begon te bonken en zijn benen van nog slapper rubber werden. Hij overwoog het meest onbevreesde weerwoord.

"Mensenvlees," had de kat gezegd.

"Ik eet graag kat," zei Gaosar met een opgewektheid die niet van hem was en ergens toch weer wel.

"Goed, goed," verontschuldigde de kat zich. "Dat wist ik niet. Dan laten we het gewoon hierbij. Niet?"

"Helemaal niet!" zei Gaosar. "Jij gaat me de weg naar de koning wijzen."

"Vreet je me anders op?"

"Precies!"

"Ah. Aha. Juist. Of lieg je me iets voor?"

"Vanzelfsprekend," gaf Gaosar toe. "Als jij tegen mij liegt, kan ik net zo goed tegen jou liegen. En misschien lieg ik, dat ik tegen je lieg. En vreet ik je dadelijk toch nog op."

"Zulke mensen zijn er veel," overwoog de kat timide en aangeslagen.

"Hou maar op met twijfelen. Wijs me de weg."

"Hoe heet je?" wou de kat weten.

"Gaosar."

"Ah! Heer van de wereld. Mooie naam."

"En wat is de jouwe?"

"Je kan me Solex noemen."

"Wat betekent dat?"

"Iemand die mooi spint, als-t-ie tevreden is."

"Wanneer ben jij tevreden, Solex?"

"Als ik iets te eten krijg."

Gaosar kon een huivering niet onderdrukken maar de afmeting van de kat stelde hem gerust.

"Je bent maar een vrij kleine kat," zei hij.

"Maar ik heb het voordeel dat de meesten me niet kunnen zien," antwoordde Solex met de overtuiging van een succesvol verleden.

Gaosar wilde zich daar de bijzonderheden niet bij voorstellen.

"Geloof je in beloftes, Solex?"

"Hangt ervan af."

"Jij brengt mij bij de koning en ik beloof jou eten."

"Jij bent een leugenachtig type," monkelde de kat.

"Maar jij hebt hier toch niks beters te doen."

"Als jij die andere deur voor me openmaakt, kan ik slang-saté gaan eten," antwoordde Solex likkebaardend. "Van dat beest kan ik me een maangang lang volproppen. Dat is m'n lievelingseten."

"Eet je dat dan vaak?"

"Nog nooit."

"Hoe weet je dat dan?"

"Slang lijkt op paling. Daar ben ik ook dol op."

"Juist, ja."

Gaosar overdacht de mogelijkheden grondig.

"Ik zou die deur kunnen openmaken, ja. Maar ik wil zeker zijn van jouw belofte om me te helpen. Want je bent van een onbetrouwbaar soort."

"Ooit een betrouwbare kat ontmoet?"

"Wel eens een betrouwbare hond."

"Hònd! Hond?" vloog Solex ineens op. "Dat is echt het laagste van het laagste. Walgelijk. Hond. Met die gore stinkende kwijlbekken! Schijten en pissen waar ze lopen, zonder er nog naar om te kijken. Rijen zich klaar op alles wat beweegt. Vreten de stront van een andere hond op. Bah! Hònd!"

"Maar wel betrouwbaar!" riep Gaosar tussen het gekrijs door. Solex bedaarde iets. Hij hield zijn kop schuin en de gele ogen vernauwden zich. "Goed," miauwde hij. "Misschien kunnen we zakendoen."

Dat was nog niet eenvoudig. Solex wou zich eerst gaan volvreten en dan eventueel Gaosar helpen, maar wie ooit een katachtige na een copieus maal gezien heeft, die kan zich niet veel actie meer voorstellen.

Uiteindelijk ging Gaosar terug naar de gang en sneed met doodsverachting en voorbijzien aan alle mogelijke frisheidsnormen een flink stuk uit de slang. Solex wachtte hem spinnend op.

"Heerlijk, heerlijk!"

"Nu nog niet," bitste Gaosar. "Eerst jouw deel van de overeenkomst."

Zonder Solex was Gaosar op die weg twee keer doorstoken geweest door een lans, een keer in een valhek met punten gelopen en herhaalde malen verdronken of vergiftigd. En gek gemaakt. Het zichtbare en onzichtbare ging zo vaak in elkaar over dat alleen het demonenoog hem in een overleefbare werkelijkheid hield. Hoewel dat geen feestelijke werkelijkheid was.

Soms hielp hij zichzelf uit de beklemmenste momenten door zachtjes blebtaal voor zich uit te murmelen, brabbelwoorden om maar geen gedachten te hoeven hebben. Hij stuurde een dankbeeld naar Oerbash en Mani die hem deze techniek onderwezen hadden.

Toen ze door een vierkante zaal liepen, begonnen plotseling de muren te bewegen. Ze leken hem in te sluiten. Hij gaf een schreeuw van schrik en sprong in doodsnood de wegvlochtende kat achterna, die door een klein raam verdween. In de volgende ruimte flitsen in een onregelmatig tempo hakkende scharnierende panelen uit de wanden, maar een razende koprol bracht hem aan de andere kant in een nis naast de ontspannen kat die hem met toegeknepen gele ogen aankeek.

"Dat deed je heel behendig, man van ver," zei het spookdier. Gaosar was zo in de war dat hij niet kon denken. Een doffe hitte gloeide met golven door zijn ledematen. Sinds het verlies van de polsband had hij zich vaak naakt en onbeschermd gevoeld, volkomen alleen ten opzichte van een onzichtbare overmacht van vijanden.

"Kom ik hier door?" hijgde hij in een tergend besef van afhankelijkheid.

"Hangt van jezelf af," antwoordde de kat, terwijl hij omhoog sprong in de nis naar wat een openklappend plafondluik bleek. Gaosar klom hem

na, hoewel een smerige lucht op de vliering hem even kokhalzend deed terugdeinzen. Hij kroop op de tast verder. Alleen het geluid van krassende kattenageltjes leidde hem. Halverwege was er een luik onder hem waar diffuus licht blonk. Een blik omlaag was voldoende om hem met volle kracht vooruit te drijven. Er had een onmenselijk gezicht opgekeken van een onduidelijke werkzaamheid, maar hij voelde zonder woordgebonden besef aan, dat er een onzegbare beestachtigheid bedreven werd.

Een schorre kreet achter hem joeg hem op, totdat hij de kat door een tweede plafondluik zag wippen. Hij dook erdoor en wilde automatisch verder rennen maar Solex hield hem met een scherpe snauw terug. Zwetend en angstig drukte hij zich tegen de achterwand van de nis. Rechts van hem ging een deur open en een groot opgeblazen persoon van onduidelijk geslacht kwam de zaal in. Het wezen droeg een blauwe jurk en veegde met verveelde halen de tegelvloer aan. De platvoeten, de snor en de behaarde handen en onderarmen wezen op een man, de grote borsten en de volle mond op een vrouw. De uitpuilende donkere ogen bleven strak op de tegels gericht.

Solex maakte zich zo klein mogelijk in de nis, maar Gaosar haalde zijn vervormer uit zijn schoudertas. Voor het eerst meende hij een gevoel van angst in Solex waar te nemen. Diens oren stonden plat gevouwen af van zijn zwarte kop. De bezem kwam steeds dichterbij. De veger aarzelde zonder het hoofd op te heffen bij de nis. De bolle ogen bewogen niet maar de bezem trilde vlakbij de staart van Solex. Gaosar wachtte niets af. Hij vuurde met de vervormer op de breedste stand en het bovenlijf van de veger schroefde weg met een akelig sissend geluid. Het onderlijf begon echter venijnig met de platvoeten in alle richtingen te lopen en te stampen en de twee losgebrande onmenselijk bezielde handen kropen graaiend de nis in. Er was geen bloed te zien. Gaosar nam een haast nog grotere sprong dan Solex, over de handen heen. In een stinkende gelige plas op de grond kwamen twee witte ballen tot leven, de ogen, die hen op hoge snelheid achterna rolden. Ze sloten direct Solex in, terwijl ze geen aandacht aan Gaosar besteedden. De kat trilde als een espenblad en Gaosar vuurde nogmaals met twee dunne stralen op de ogen totdat ze met een schrille piep open popten. Er ontsnapten twee wezentjes uit, die niet door het vuur gedeerd werden. Solex nam onmiddellijk het initiatief en sloeg zijn klauwen naar hen uit. Zonder uitstel vrat hij beide

wezentjes op en zijn gestalte gloeide meteen krachtig op in een onwerelds licht.

"Bedankt," miauwde hij.

Gaosar rende alweer verder. De halve veger en de platvoeten achter hen maakten een ijselijk geluid op de stenen vloer. Solex schoot zijn partner voorbij en stopte bij een roodgeverfde deur.

"Hier!"

Gaosar moest al zijn gewicht gebruiken om de zware, massieve deur open te krijgen. De zoveelste gang.

"Deur dicht!" piepte Solex maar die aansporing had zijn gezelschap niet nodig. De bonkende voeten waren al veel te dichtbij. De oren van de kat gingen weer normaal omhoog staan.

"Nog es bedankt," zei hij hijgend. "Even uitrusten hier."

Gaosar zeeg ineens op de gore lemen vloer van de gang. Er was licht en tegelijk geen licht. Een deel kwam van de kat. Hij keek een tijdje naar het dier. Toen hij zijn hartslag weer een beetje onder controle had, vroeg hij: "Was jij bang, kat?"

"Terecht!" miauwde Solex.

"Kon dat wezen jou dan doden?"

"Ik ben al dood!" verklaarde de kat heftig.

"Ik snap het niet. Waar ben jij dan bang voor?" verbaasde Gaosar zich.

"Ik kan hier beneden niet weg zonder lichaam."

"O. Juist ja."

"Ik kan alleen van andere halve doden een beetje gewicht krijgen. En van levenden uiteraard."

"Lieden als ik."

"Inderdaad. Maar jij wordt door een Berseng beschermd. Wie jou eet, die sterft een ergere dood. Nee, geef mij maar die slang van jou, dat is het beste."

"O. Juist. Prettig idee."

"Vast!" snauwde Solex. "En dan kom ik hieruit met iets wat op een lichaam lijkt. Daarna laat ik me direct door de eerste de beste, mens of dier, ombrengen. Pas dan kan ik eindelijk weer in een fatsoenlijk omhulsel incarneren."

"Veel succes!" zei Gaosar en hij meende het.

"We zijn er nog niet," zei de kat. Behoedzaam gingen ze verder. Deze gang was anders dan de andere. Gaosar werd zich steeds bewuster van zijn voetstappen, die in een verende cadans waren geraakt. Eerst hadden

ze luid en grof geklonken maar na enige tijd scheen het of hij op een klankkast wandelde. Een nagenoeg onhoorbare muziek steeg op onder zijn voeten. Solex liep te spinnen van genoeg.

"Heerlijk, heerlijk," snorde hij tevreden.

"Wie heeft deze gang gemaakt?" vroeg Gaosar toen hij op de wand vreemde tekens zag, die bepaald niet leken op iets van Shir of Bindi.

"Er wonen overal op de wereld volkeren onder de aarde, net zo goed als daarboven," onderwees de kat. "Kijk, daar is één van hun beeldjes."

Verbaasd keek Gaosar in het voorbijgaan naar de aangewezen plaats. Er stond een mensachtig standbeeld opgesteld, klein van stuk met grote handen en lange armen. Eén oog was dichtgeknepen, het andere keek hem hol aan. Die blik stelde hem niet bepaald op zijn gemak.

"Ze komen hier bijna nooit meer," zei Solex.

Gaosar's geest kon helemaal geen ruimte maken voor nieuwsgierigheid die er onder andere omstandigheden misschien wel geweest zou zijn...

Hij was zich scherp bewust van de Berseng, die bezwaar leek te maken tegen deze absurde reis. Zijn heiligbeen jeukte verschrikkelijk. Als er een morgen zou zijn, zouden er waarschijnlijk morgen pijnlijke blaren zitten, de prijs voor een doorgaan tegen alle rede in.

Er zou inderdaad weer een ochtend komen, maar deze zwarte nacht was nog lang niet voorbij.

Eenmaal hoorde hij vreemd gerucht in een zijgang. Bekende stemmen?

Hij wist het zeker: Karnk en Tirt. Hij was gaan rennen en net toen hij een beeld opving van hun voortstappende gestalten, sprong Solex met venijnige klauwen in zijn rug. Vloekend had hij zich omgedraaid. De kat had zich vastgebeten in de stinkende lap slang die hij in de korte paarse sjaal ontwikkeld had. Blazend en krabbend poogde Solex hem het geheel te ontfutselen.

"Smerig kreng! Wat flik je me nou?" had Gaosar geschreeuwd.

"Mijn recht! Mijn recht!" blies de kat. "Als jij jezelf dood wil hebben, dan wil ik eerst wat je mij beloofd hebt."

Geschokt had Gaosar omgekeken. De gestalten leken nog steeds voort te stappen, maar die beweging was slechts een illusie geweest. Hij keek beter.

Er hingen twee geconserveerde lijken in een strop, verhuld in een bedrieglijk magisch licht. Op de aflopende helling bewogen schorpioenen en harige, giftige spinnen. Zijn grote verlangen had hem

ongevoelig gemaakt voor de muffe stank van statisch lijkengif, die hij pas toen het al bijna te laat was, ruiken kon. Terugdeinzend uit die mist van verrotting had hij een lekker stukje slang voor Solex afgesneden. De mysterieuze kat had de beloning zonder commentaar opgepeuzeld. Vreemd genoeg werd het dier daarna ook voor Gaosar's rechteroog vaag zichtbaar.

"Ben jij eigenlijk wel een kat?" vroeg de man.

"Helemaal niet," murmelde Solex onder het eten. Gaosar had niet verder willen vragen.

Op een andere plek had Solex hem tot een nog hogere snelheid gemaand. Zelf rende de kat als een hagedis met kleefpootjes over het plafond van de gang. Onderweg zag hij met zijn linkeroog getraliede vensters en hoorde hij heel zacht gekerm en gevloek in onbekende talen. Met zijn rechteroog zag hij deuren, waarachter jonge, zingende vrouwen in sierlijke sluiers bezig schenen met onbenullig huishoudelijk werk, slechts wachtend op een man om tot plezieriger activiteiten over te kunnen gaan. Zijn vertrouwen in de kat was aanzienlijk toegenomen en hij had geen moment zijn looppas vertraagd. Wel had hij zich bezorgd afgevraagd hoe hij ooit z'n weg terug zou moeten vinden. Als dat tenminste ooit zou moeten... Ze hadden zeker vijf, zes splitsingen gepasseerd. Eindelijk had Solex hem dubbele deuren gewezen.

"Verder kan ik niet."

Gaosar legde de rest van het walmende, witte slangenvlees op de grond en gretig viel Solex eropaan. Gaosar probeerde de deuren maar ze waren afgesloten. Met de vervormer aller dunst afgesteld brandde hij het slot eruit. Erachter was een klein trapje, dat middels een uitneembaar vloerdeel toegang gaf tot een grote kast die van binnenuit openviel. Op de bodem stonden allemaal laarzen en schoenen. Hij wierp door het sleutelgat een behoedzame blik in een fraaie kamer met beschilderde wanden. Het zag er zeer koninklijk uit. Aan de andere kant glommen twee rode deuren met schitterende houtsnijwerk ingelegd met parelmoer. Hij ging terug naar Solex. De kat werd met iedere hap tastbaarder.

"Je kan teruggaan en die ring proberen. Trekken. Met je voorpoten. Neem mijn sjaal mee en bindt die eromheen. Dan kan je erin gaan hangen bijvoorbeeld."

"Dat heb ik zelf allang allemaal bedacht," miauwde Solex onder het schransen.

"Mooi... Bedankt," zei Gaosar iets van slag. De kat zei niets meer en Gaosar stapte de kast weer in. Maar de kamer was niet leeg meer.

Op haar tenen sloop een meisjesachtige figuur naar de rode deuren. Waar ze vandaan gekomen was, kon hij niet zien. Ze scheen evenals hij op verboden gebied. Haar haar was donkerblond, zwaar krullend omlaag uitwaaiierend over haar stevige schouders. Was ze mooi? Toen ze voorbijliep, zag hij haar gezicht. Het was hartvormig door de haarinplant van het haar en de ongebruikelijke breedte van het hoge voorhoofd. De jukbeenderen welfden nadrukkelijk naar buiten onder een matte huid. Haar mond was bleek, een tikje weemoedig maar tegelijk vastberaden. Boven de donkere ogen stonden lange, lichtkleurige wimpers. Haar wenkbrauwen waren fijn en donkerder dan haar hoofdhaar. Was ze mooi? Adembenemend vitaal, dat was ze zeker. De kracht spatte van haar welvende spieren als ze liep. Maar was ze levend? Gaosar voelde een brandende achterdochtige pijn in zijn darmen. Zijn mond werd kurkdroog. Dit zou de nieuwste betovering kunnen zijn en er was geen tijd om te twijfelen noch om risico's te nemen. Hij duwde de linker kastdeur iets verder open en stak de loop van de vervormer eruit. "Blijf doodstil staan. Geen beweging."

Zijn krakende stem wrong zich van tussen zijn droge lippen. De jonge vrouw boog haar schoonheid geschrokken zijwaarts naar de kast schuin achter haar, maar Gaosar's stem kwam scherper nu, nadat hij zijn vrees met wat speeksel had weggeslikt: "Geen beweging! Hoor je me?!" Zijn mond bleef droog. Het meisje verstarde en het afgrijzen op haar gezicht werd een wit masker, toen ze zijn brandende ogen onder het sluike witte haar ontwaarde.

"Maanheer! Ik behoor u toe maar laat u mij daarna in vrede gaan," fluisterde ze ontzet. "Maanheer, spaart u mij alstublieft. Alstublieft!" Terwijl Gaosar in opperste verwarring toekeek, hees het meisje haar tuniek op en toonde hem zo een weelderig achterste en een volbegroeide venusheuvel.

"Alstublieft! U moogt me nemen, alstublieft, doet u dàt."

Gaosar gromde zonder woorden te vinden.

'Waar ben ik nu weer in beland?' krijste zijn op hol geslagen geest. Het meisje vatte het geluid in elk geval als een bedreiging op. Ze bracht haar beide handen achterwaarts naar haar billen en trok ze uiteen.

"Maanheer, alstublieft. Neemt u mijn eer in ruil voor mijn vrijheid. Alstublieft. Als u er wat op spuugt, zal het u makkelijk vallen. Ik ben gezond, heer. Ik weet dat u mededogen kent. Alstublieft. Vergeeft u mij. Ik had hier helemaal niet meer moeten zijn. Uw toorn is bekend en uw straffen ook, Maanheer, maar alstublieft, laat mij u op deze wijze vreugde schenken, zodat uw kijkwijze voor één keer verzacht wordt."

Ze ratelde de zinnen eruit in een koortsachtige nervositeit. Ze was uit angst overvloedig gaan zweten en haar rood paarse tuniekjurk raakte steeds meer doorweekt. Haar borsten begonnen zich er steeds duidelijker in af te steken. Gaosar hield nog steeds de vervormer vooruitgestoken uit de kast, maar hij merkte een toenemend beven van zijn hand op. Golven adrenaline joegen door zijn ingewanden. Als dit een illusie van de paleistovenaars was, dan was het een zeer levensechte. Het zou zelfs de vraag zijn wat de vervormer zou uitrichten tegen zulk mogelijk maar tijdelijk bezielde plasma. Hij keek onwillekeurig naar de ronde, rode opening, die hem zo beangst maar bereidwillig werd voorgehouden. 'Ik ben al zo krankzinnig dat niets me meer kan schelen', dacht hij. 'Ik loop al weken rond op deze helse eilanden met een plan dat geen plan is. En met een leven dat zo goed als niets waard is. Geslachtelijk zijn, hier nu? Met haar? Zo, temidden van de dood, die uit iedere deur tevoorschijn komen kan? Ze moet net zo wanhopig zijn als ik. Ze heeft een schuldig geweten als ze echt een mens is. Maar *ik* ben zeker helemaal gek, dat staat vast. Ik ben zo bang dat ik gewoonweg wel iets ongerijmds moet doen. Zoals... ja zoals dit. Ik laat het krankzinnige toe om mijn eigen vertrouwen te testen. Als ik dit overleef, dan kan ik hier misschien later om lachen.'

"Beweeg je langzaam achteruit en kom bij me hier in deze kast," beval hij met trillende stem. Het meisje deed gedwee wat hij haar vroeg.

"Stop!" zei hij toen ze vlak bij hem was. Hij kon een lichte urinegeur ruiken en haar angstzweet. Met zijn linkerhand had hij zijn tuniek geopend, verrast door zijn eigen opgewondenheid. Zijn lid was al overvloedig nat van het voorvocht.

'Twee krankzinnigen! Wij zijn hier beiden met duistere bedoelingen. De ene dief besteeft de andere!' dacht hij. Toen gleed zijn geslachtsorgaan achterlangs in haar terwijl ze nog steeds licht voorovergebogen stond. Met een onderdrukte kreet greep ze zich vast aan de houten panelen in de kast.

"O, dank u wel voor uw genade," zei ze met bibberende stem, terwijl Gaosar met langzame bewegingen in en uit haar schede gleed.

"Wees doodstil," gebod hij zonder een ogenblik zijn ogen van de nauwelijks verlichte kamer af te houden. De vervormer bleef naar de rode deuren wijzen. Hij schoof de demonenbril op zijn voorhoofd maar het beeld op zijn netvlies veranderde niet noemenswaardig. Welke werkelijkheid was echt? Er gingen korte rillingen door het meisjeslijf naarmate de steelse copulatie langer duurde. De temperatuur van zijn lijf en van zijn geest liep op.

'Dit is zo *te* van alles. Te gek, te gevaarlijk, te schandelijk. We zijn allebei waanzinnig om dit te doen. Maar het is ook heerlijk!"

Ze zeiden geen van beiden een woord, zwetend als otters in de benauwde kast. Gaosar had zijn linkerhand onder haar natte oksel door gestoken, tastend naar haar kleine, maar goed ontwikkelde tepels. Die had zeker kinderen gezoogd. Mooie, ronde borsten. Verraadden zijn vingers hem door hun tederheid? Of gebeurde er iets anders?

Ineens slaakte het meisje tweemaal een diepe zucht en leek op slag tot bezinning te komen. Zo mogelijk nog erger geschrokken keek ze om naar de man achter haar, pogend om een gezicht te onderscheiden in het halfduister.

"Wie bent u? In naam van alle Goden van de Shir en de Bindi, wie bent u? U bent *niet* heer Oerbash!"

"Wees stil. Anders ontlaad ik me direct!" snauwde haar bizarre minnaar. Het uitspreken van deze woorden gaf echter zo'n extra impuls aan het gebeuren dat het al zover was, voor Gaosar iets kon tegenhouden. Het meisje ging in één verbijsterde ruk rechtop staan en Gaosar's zaad spoot in vier, vijf krampachtige stralen achter het zich van hem verwijderende lichaam aan. Haar billen en de achterkant van haar dijen dropen van het sperma, de laatste klodders smakten op de grond. Op de schoenen en de laarzen. Even dacht hij dat ze zou gaan gillen. Maar dat deed ze niet. Ze keek naar de bodem van de kast en plotseling begon ze te giechelen! Eerst nog zachtjes maar toen scheen er een ontembare kracht in haar los te barsten. Goddelijk geschater, gierend, brullend, klaterende watervallen van haar vreugde en vermaaktheid, uitstijgend boven alle nervositeit. Haar ongerijmde geamuseerdheid werkte zo aanstekelijk dat Gaosar hoewel onwennig en in verlegenheid gebracht, toch niet anders kon dan meelachen. Ze kakellachte een paar woorden, die haar gejoel nog erger stimuleerden.

"Oatreru's dure schoenen bespat!" piepte ze en die gedachte scheen zo onweerstaanbaar grappig dat ze geen enkele voorzichtigheid meer in acht kon nemen. Ze viel half de kast uit, op haar knieën op de grond in een onstuitbaar proces van gelach.

'Die lacht zich nog dood!' dacht Gaosar eventjes ongerust maar hij zelf was er niet veel beter aan toe. Haar geschater was aanstekelijk, besmettelijk en oneindig ontspannend. Gaosar verloor eindelijk zijn controle en gierde het uit. Ook de gedachte aan binnenstormende soldaten van Horkans garde kon hem niet meer bij zinnen brengen. En toen generaal Horkan zelf binnenkwam, hield hij evenmin op, want voor alles is een tijd en het was nu eenmaal even tijd om te lachen.

Koning Katsin Oatreru

Horkan hield een zware vervormer in zijn hand, maar liet het ding bijna vallen toen hij zag wie zijn alarmsysteem in werking gesteld had. Hij boog in volstreekte verwarring.

"Uwe Genade, vergeef mij."

Het meisje moest nog harder lachen. Ze hield haar buik vast en rolde ongegeneerd met haar natte benen bloot over de grond. Horkan keek naar haar en dan weer naar Gaosar die hijgend en pieplachend half in en half uit de schoenenkast hing. Het duurde even voor Horkan hem met enige opluchting herkende. Gaosar's vervormer was duidelijk een Overzichterswapen. Evenals zijn andere wapen hing het ding echter loos te bungelen zonder iemand te kunnen bedreigen. Gaosar en het meisje raakten plots in een gelijk ademptempo, dat hun gelach zulk een kracht gaf, dat het ook Horkan als een virus besmette. Zijn handen maakten afwerende gebaren, maar zijn mond hing al half open in een beginnende grijns. Hij deed een poging tot spreken, maar had dat beter kunnen laten. Het meisje gooide er weer een hele zin uit, die hem frontaal raakte en van zijn beheerste stuk bracht.

"O, Stormvogel, wat ben je lief als je zo kijkt," gierde ze en pats, daar ging hij. Hij startte hoog en een beetje geknepen, maar binnen een oogwenk golfde zijn zware buik in en uit in een stormlach, die de kamer als een onweer vulde. Gaosar had met zijn laatste tegenwoordigheid van geest zijn broek iets ordentelijker opgesjord, maar tot meer was hij niet in staat. Bestand tegen Horkans diepe bassende buiklach was waarschijnlijk niemand. De bejaarde generaal haalde zo te horen heel wat in en op het sopraan-en tenorvlak werd hij kakofonisch bijgestaan door zijn bijkans hysterische gezelschap. De rode deuren waren op een kier opengegaan maar geen van de drie kon dat zien.

Horkan zat huilend op zijn knieën van de pret half over de benen van het meisje heen gebogen. Gaosar hing kreunend uit de kast, zijn bovenlijf op de lagere vloer en zijn onderlijf tussen de schoenen. Het neusslijm liep hem ongeremd over het gezicht, de tranen stroomden hem over de wangen. Het lachen werd soms zo pijnlijk dat hij echt huilen moest, maar voor het effect maakte dat niets meer uit. Tussen de dubbele deuren stond een lange, magere gestalte in een dun zilverachtig kleed. Hij had donkerbruin schouderlang hoofdhaar en een golvende baard en snor. Hij stond heel lang toe te kijken, maar niemand keek naar hem. Toen hij

terug stapte, lagen de drie mensen voor de deuren van zijn slaapkamer nog steeds te lachen. Die onlogische, ongerijmde, onzinnige, ongerichte, alles relativiserende levensvreugde had koning Katsin Oatreru wakker gemaakt.

Ook elders was iemand wakker geworden. Maar dan anders. Met dikomwalde, rode ogen van de slaap zat Kerko in een blauw betegelde, ondergrondse tempelwerkkamer in een enorm kristal te turen. Naast hem zat een haarloze, zwartgeklede reusachtige gestalte in een veel te kleine leunstoel. De figuur had een woeste, dwingende uitstraling.

"Goed, goed. Jij kan er niets aan doen! Dat wil ik aannemen!" bitste de pissige reus. "Sarlof en Onsten werken samen tegen ons. En dat zootje ouwe Bindi-teven is je ontsnapt op Capai. En Horkan en zijn subversieve familie zijn niet uit hun hol te krijgen. En je zoekt al weken naar die Halfbak en die Oude Mengt-renegaat. En zo te horen blijf je zoeken, maar wat mij bovenmatig ergert, is dat je mijn wetenschappelijke informatie zo knullig benut. Je hebt veertig assistenten aan het werk op Majeste, roep je pathetisch. Maar wat doen ze? Waarom duurt het zo lang? Ik wil Pirtiland gebombardeerd zien voor het volle maan is! Moet ik zelf *mijn* materiaal inzetten soms?!"

Kerko schrok op. In een pijnlijke mengeling van gekwetste trots, woede en onderdanigheid mompelde hij excuses: "Nee, alstublieft, Sterrenheer. Uw maatregelen zijn te grootschalig. Alstublieft, geeft u mij nog twee dagen."

"Ergerlijk uitstel! Maar goed, ik zal zelf je Tegenstrevers onder handen nemen. En ook Oatreru heeft me lang genoeg dwars gezeten. Mijn geduld is op!"

"Heer!" Kerko ging van schrik staan. "U wilt de koning...?! Maar het Verbond dan? Het Verbond van Ion?"

"Ons Verbond met Koningen van de Shir wordt met de dag verder ontkracht door jullie sluwe vorst, die zijn rechten laat voortduren omdat hij niet sterft, maar zijn verplichtingen niet nakomt, omdat hij niet actief aan het leven deelneemt!"

"Maar heer Nubisfahrd! Uw belofte!"

"Mijn beloftes zijn de beloftes van mijn voorvaderen, Palo! En *mijn* geduld is op. Genoeg tijd verspild."

"Er bestaat geen tijd! Dat heeft U ons altijd onderwezen," protesteerde Kerko met een dappere heftigheid. De reus ging driftig naast de stoel

staan.

"Zeker, zeker," maande hij met dominant flapperende handen Kerko tot zwijgen. "Maar binnen de tijd valt het handelen. En mijn missie op deze wereld vraagt nu om handelen. En niet over twee dagen! En tijd om te wachten tot het Oatreru belieft om bij zinnen te komen heb ik helemaal niet!"

Nubisfahrds schrille stem stootte Kerko met onzichtbare kracht terug in diens stoel. De gedrongen tovenaars boog het vermoeide hoofd maar zijn ogen schitterden met een ingehouden woede.

"Ik geef je nog één dag!" beval de reus. "Je luchtwagens zijn in orde en de schakeling van de vervormers ook. Je probleem is dat je vliegers zelfbewust of onbewust hun opdracht saboteren."

"Ze vragen zich af of ze heelhuids terug kunnen vliegen naar Majeste als ze de bom afgegooid hebben," zei de Rishe verdedigend.

"Laf en dom! Jullie Shir kennen je eigen kracht niet!"

Kerko dwong zijn gezicht en ogen weer naar de grond. Bang om zijn drift aan Nubisfahrd te verraden? De grote gestalte priemde een korte, dikke vinger in Kerko's borst. Er zaten nog vijf andere vingers aan die hand.

"Jij vliegt zelf mee! Met hun Hoofduitvoerder in de voorste linie zullen ze niet meer aarzelen. Ja? Juist! Ik zal je ondertussen van Onsten en Sarlof verlossen en kijken of ik die Mengt-bastaard kan afleveren waar hij thuishoort."

Nubisfahrd wipte van de stoelzitting en stapte naar een nis in de wand. Er zwaaide geruisloos een verborgen deur open. Voordat de man verdween, braakte hij nog een waarschuwing uit langs een naargeestig wijzende vinger.

"Laat mij niet twijfelen aan jouw plaats, Palo! Noch ten opzichte van mij, noch ten opzichte van die halve koning van jullie!"

Kerko antwoordde niet en Nubisfahrd nam niet de moeite om ergens op te wachten. Toen hij verdwenen was, greep Kerko het kristal van de tafel en smiet het in een uitbarsting van tomeloze, zelfdestructieve woestheid tegen de blauwe tegels. Het prijsloze instrument brak in een waterval van uiteenspattend licht. Voor altijd ging er een aardse, maar bijna onaardse schoonheid verloren, een volkomen geheel werd verstrooid in elkaar niet meer kennende delen.

"De Shir kennen hun eigen kracht niet!" schreeuwde hij uitzinnig tegen de dichte nisdur, maar zoals uit het verloop der gebeurtenissen zou blijken, bleef zijn rebelsheid slechts bij deze conclusie. Zijn handelingen in de tijd zouden zijn lafheid en zijn domheid aantonen en in zoverre had Nubisfahrd inderdaad gelijk gehad.

Generaal Horkan veranderde in een furie van het ene ogenblik op het volgende toen hij hiklachend de openstaande koninklijke slaapkamerdeuren ontwaarde. Hij graaide zijn enorme vervormer naar zich toe en dook in een glijdende sprong naar binnen. Zijn snelheid en alertheid was verwonderlijk voor een man van zijn leeftijd. De bijnaam 'Stormvogel' bewees hij nog onveranderlijk eer. Gaosar reageerde haast even snel. Hij dook gealarmeerd terug in de kast maar kon er niet toe komen om terug de magische onderaardse gang in te gaan. De onbekende hysterica was iets overeind gaan zitten en wreef haar tranende ogen uit. Toen zag ook zij de open deuren. Haar reactie was minstens verwonderlijk. Ze begon even onbedaarlijk te huilen als ze daarvoor gelachen had. Het haar op Gaosar's armen ging recht overeind staan. Er drong van alles en nog wat tot hem door. Dit kon niemand anders dan koningin Aniz zijn! De herinnering aan zijn eerdere oneerbare gedrag naar haar zwaaide als een moker van onvoorstelbaarheid op hem af. De mentale slag raakte hem net niet toen hij zich háár initiatief weer voor de geest haalde. 'Wat voor absurde intrige is dit toch?'

De ene paniekflits na de andere raasde door zijn kolkende brein. De koningin had gemeend Oerbash in die kast te zien! En ze was bepaald bang voor diens macht geweest... Maar kennelijk had ze ook direct geweten hoe ze hem tevreden moest stellen. Veel meer bedenktijd kreeg hij niet. Horkan verscheen tussen de rode deuren met zulk een stralend gezicht, dat men hem voor een jongeling had kunnen houden.

"Onze vorst is wakker," riep hij tegen de huilende koningin en zijn vreugde was zo diep, dat ook hem de tranen in de ogen schoten. Hij herhaalde de zin nogmaals, maar haperde met een dik brok in zijn keel van ontroering. Aniz keek hem aan.

"Ik weet het...," fluisterde ze terwijl de tranen over haar gezicht bleven stromen. Horkan hilde geluidloos met haar mee zonder ook maar iets van zijn waardigheid te verliezen. Hij liep naar de koningin toe en hielp haar overeind. Toen ze samen naar de rode slaapkamerdeuren liepen, stopte Aniz plotseling en wenkte Gaosar. De Halfbak was te verbaasd om

te weigeren. Beverig kwam hij overeind en greep haar uitgestoken, uitnodigende elleboog. Hij gaf haar aangedaan een arm en zo gingen ze gedrieën naar binnen. Het moment was haast te groot geworden.

Koning Oatreru was een lange man, die ooit heel gespierd moest zijn geweest. Na zeven jaren slapen was hij dat bepaald niet meer, maar er kwam een impressie van kracht en gedecideerdheid van hem af, die een magische oorsprong moest hebben. Hij knikte naar Horkan, gaf Aniz een glimlach en wijdde een korte, stille blik aan Gaosar. Toen stelde hij Horkan een serie indringende vragen waar de generaal korte en besliste antwoorden op gaf. Gaosar had meestal geen idee waar de twee het over hadden. De koning informeerde ook naar zijn paard.

"Kalki is dood," zei Horkan.

"Des te beter," zei Oatreru. "Metsel de hele stal dicht."

"Heb ik zes jaar geleden al laten doen," antwoordde de generaal.

"Goed. Hoeveel ruimte heb je Oerbash moeten geven?"

"Veel."

"Te veel?"

Oatreru keek bezorgd. Horkan keek naar de koningin. Ze keek onbezorgd terug.

"Hij heeft me geen kwaad gedaan," zei ze rustig. "Ik heb zelfs dingen van hem geleerd."

"Die vaardigheid heeft hij ook," beaamde de koning. "En Kerko? Dol geworden?"

"Minstens," gromde Horkan.

"Ik hou zijn Overzichters van me af, maar daar is alles mee gezegd. Mag ik uw vlag hijsen op het dak?"

"Je moet maar eerst onze aftocht regelen. De Mengt zullen razend zijn."

"Vele anderen zijn u toegewijd en blijven dat."

"Het is niet nodig dat ook zij de wraak van de Mengt over zich afroepen door mijn partij te kiezen. Er zullen al slachtoffers genoeg vallen. Maar ik wil Cayobur hier hebben en ik zou Oerbash aan mijn kant willen zien."

Gaosar's pupillen werden twee keer zo groot vanwege de emoties die door hem heen joegen. Oatreru merkte het direct op.

"Wie ben jij?"

Gaosar maakte een diepe respectbuiging. Hij moest twee keer slikken voor hij zijn stem voldoende in bedwang had om antwoord te geven. Hij

noemde zijn naam en Capai. Oatreru keek verwonderd.

"Wie is je vader?" vroeg hij dringend.

"Cayobur Hayo, Uwe Genade."

Nu keken ze alle drie stomverbaasd naar hem.

"Cayobur is dood!" hijgde Horkan. Dat gegeven raakte Oatreru als een teleurstelling maar hij keek direct met andere ogen naar Gaosar.

"Dan hebben we hier een waardige zoon die zijn vader opvolgt," besloot de koning. "De rest van het verhaal hoor ik later wel. Misschien kun je dan Balte Bol bereiken, Horkan. En verder... De Zonnetempel heeft zijn eigen wegen om de waarheid te weten te komen. Fran is een briljant mysticus. Hij verspilt geen moment als hij weet, dat ik de Mengt ga weerstaan. Maar hoe staat het met Oerbash?"

Gaosar voelde de woorden op zijn tong dringen. Een dwingende kracht die niet van hemzelf was, duwde ze uit zijn mond: "Oerbash is stervende, heer."

Weer keek het aristocratische drietal hem met onbeschaafd opvallende monden aan.

"Stervend? Hoe? En waar?" wou Horkan als rasstrateeg weten.

"Op Bonewits. En, en... Hij is al dood!" sprak de stem in Gaosar's mond. Hij wist dat het waar was en de drie luisteraars waren direct overtuigd.

"Dat spijt me," zei de koning zacht. "Er zal veel veranderen. Horkan, bereid ons voor op een lange tocht. We zullen minstens voorbij Kantmorie moeten."

Horkan boog.

"Ik zal de Halfbak meenemen, heer."

"Goed," knikte de koning.

"Mijn lieve Aniz heeft me veel te vertellen ondertussen."

Dat was minstens het geval.

In een sfeer van euforie en geschoktheid liep Gaosar naast de martiale generaal het paleis in. Horkan schreeuwde overal orders naar gealarmeerde adjudanten. Direct gloeide er een golf van vitaliteit en blijdschap onder zijn manschappen op. Het geëmotioneerde gezicht van hun bevelhebber verraadde ongewild meer dan Horkan wenselijk vond, maar hij was evenmin als Gaosar in staat om zich neutraler te gedragen. Horkan bracht zijn nieuwe gast via een indrukwekkende binnenplaats naar een ontzaglijk ruime hangar, waar in lange rijen de luchtschepen van de koninklijke oorlogsvloot stonden opgesteld. Voor het eerst kon

Gaosar het paleis zelf goed zien. Daar stond het indrukwekkendste gebouw, dat hij ooit had aanschouwd, meer dan duizend jaar oud en door iedere koning verder verfraaid. Elke heerser had zichzelf in een manshoog gouden standbeeld laten vereeuwigen op een onafzienbaar plein, dat werd omgeven met de hoogst denkbare cipressen. Vanuit de verte zag Gaosar de wuivende waterbogen van enkele grote, natuurlijke fontein, aangeboord tot diepere aardlagen, waar een vulkanische hitte het grondwater verwarmde. Het paleisterrein was op zijn beurt weer afgescheiden door een diepe en brede rondlopende gracht met op alle vier hoeken een dreigend fort. Overal reden kleurige strijdswagens heen en weer van 's Konings garde. Op verschillende plekken vonden gedisciplineerde exercities van toegewijde Nadirkeurkorpsen plaats. Het paleis zelf was in een spiraalvorm gebouwd. In het midden stak het piramidevormige tinnen dak van de persoonlijke tempel van de koning boven alle andere daken uit. In een speciaal beveiligd ondergronds gedeelte van de hangar werden vier grote luchtwagens ingeladen met onbekende goederen door soldaten van de koninklijke garde. Spontaan maar zachtjes zongen sommige mannen koninklijke strijdlieden. Velen hadden tranen in hun ogen. Dat was eigenlijk een bizar gebeuren, omdat ze beschouwd werden als de meest geharde mannen uit het rijk van de Shir. Maar als je gehoord hebt, dat eindelijk, eindelijk je koning wakker is geworden, na zeven jaren van een vreemde slaap, waarin je de hand van zijn vijanden vermoed hebt? Mag je dan even niet gehard zijn? Als je een koning hebt, die je vriend was, een dappere strijdmakker in iedere oorlog, en die koninklijke vriend geneest van een bijna dodelijke ziekte? Mag je dan even je tranen laten gaan?

Terwijl Gaosar een beetje aangeslagen zat te doezelen in het zonlicht op een brede bank op de binnenplaats, kwam één van de persoonlijke lijfwachten van Horkan naar hem toe hollen. Hij herkende hem. Dit was degene, die hem ooit eens 'Ouwe' had genoemd. De man boog eerbiedig, waarschijnlijk om zijn eerdere onwellevendheid in de grot te compenseren.

"Vergeef mij mijn storen, Hooggeborene," stamelde hij, "maar de Zonnetempel heeft twee van uw genoten aan de paleispoort gebracht. Kunnen wij hun vertellen, dat u hier bent?"

Dat kon hij zeker! Gaosar en Karnk hadden elkaar al zo vaak verloren en weer gevonden, dat hun weerzien in het paleis uiterlijk niet meer dan een

brede wederzijdse grijns opwekte. Op weg naar de binnenplaats waren als door een wonder ook Tirt en Sugatha elkaar tegen het lijf gelopen. Ze hielden stijf elkaars handen vast en zeiden geen woord. Siri was nog steeds ziek, vertelde ze Gaosar. Die werd ondertussen pijnlijk aan zijn verbond met de Berseng herinnerd door een aantal schrijnende blaartjes op zijn heiligbeen. Hij behandelde de plekken met koningsboombastzalf die hij van Karnk kreeg en dat scheelde onmiddellijk in het ongemak. "Zo waarschuwt de parasiet mij als ik te veel van mezelf vraag," zei hij. "Helaas ben jij geen tiep dat houdt van een lekker saai leven," stelde Karnk vast. "Die Berseng krijgt het alleen maar drukker met jou."

Nubisfahrd had veel macht tot zijn beschikking en een groot technisch instrumentarium. Hij spoorde Dut Derhin dus binnen een dag op. Hij ving hem in een melasse-stroopveld en kookte het lichaam een sai in de stroop. Hij maakte de kruinstaart los en bevrijdde Sarlofs kristal uit de losliggende ingewanden. Daarna zette hij een meesterlijke val op voor Onstens geest maar was daarin slechts gedeeltelijk succesvol. Diens wezen was zo weinig gehecht aan de aarde dat het de voorkeur gaf aan een besefloze oplossing in de kosmische getijdestroom boven een eeuwig verblijf in een gevangen lichaam. In elk geval zou Onsten Kerko niet en nooit meer hinderen. Nubisfahrd was nog minder succesvol bij zijn onderhandelingen met de priesters van de Zonnetempel over de Mengtbastard die hij daar kwam opeisen.

"Hij is niet meer bij ons," had de Hoge priester gezegd. "En we weten niet waar precies hij nu is."

Dat was de exacte waarheid wist de reus, maar hij had staan stampvoeten in de tempelruimte waar Herbertox Fran hem te woord stond.

"Jij weet heel goed waar hij *ongeveer* zou kunnen zijn!" schreeuwde hij tegen de bejaarde, bolbuikige priester, die er ogenschijnlijk wat indolent bij zat. De glanzende ogen van de oude man stonden echter verre van sullig.

"Ik vertel u geen leugens, Sterrenheer," zei hij rustig. "En meer dan dit deel van de waarheid kan ik u niet meedelen."

Achter hem stonden twee Opperpriesters te trillen, Vance Jeek en Harro Harrixeni.

Toen Nubisfahrd dreigend en scheldend was vertrokken, glipte Jeek ook weg. Fran en Harrixeni keken elkaar aan. Twee oude mannen die een

zware last torsten en daar niettemin niet onder gebukt gingen.

"Jeek zal aan de Mengt verraden dat we de reus en de Rishe naar het paleis teruggebracht hebben," zei Harrixeni.

"Hij heeft nooit een helder oog voor licht en donker gehad," mompelde zijn superieur. "Maar we hebben voldoende tijd gewonnen."

"En veel informatie," knikte Harrixeni. "Hoewel de dreigementen van de Maanheerser nooit loos zijn. Ik voel dat wij, u en ik, niet lang meer zullen leven. En ik ben niet zo onbevreesd voor de dood als ik lang gedacht heb te zijn."

"Er zal nog heel veel meer veranderen in het Rijk van de Shir dan wij nu kunnen bevroeden," zei Fran. "Maar de koning is wakker. Die agitatie in het paleis toen jullie dat tweetal afleverden, dat kan alleen maar daarop wijzen. Ik hoef geen nader orakel meer te horen. Er wacht ons een buitenissig einde en ik wil dat je een evacuatie van onze meest dierbare relikwieën voorbereid. Laat Jeek zijn onbetamelijke werkjes maar doen. Bemoei jij je niet meer met de strijd tussen de Rishe. Jij en ik zijn hoeders van een erfgoed in de tijd, dat veel belangrijker is. Begrijpen wij elkaar?"

De mannen kruisten de armen over de borst in een zachtmoedig, harthoedend gebaar en bogen naar elkaar. Koning Oatreru had gelijk gehad. De Hogepriester Fran verspilde geen moment van welke tijd dan ook meer aan irrelevante zaken.

Ondertussen had Generaal Horkan verschillende Rishe, onder wie Balte Bol en diverse familieleden in het paleis bij elkaar gebracht in de ondergrondse hangar en verdeelde plaatsen en goederen over vier enorme luchtwagens. Ieder vliegtuig kon twaalf tot vijftien passagiers vervoeren. Horkan besprak met zijn zoons en meest vertrouwde adjudanten een ontsnappingsschema voor de koning en mogelijke afleidingsmanoeuvres voor de andere piloten. Er zouden nog diverse andere missies vertrekken zolang er nog daglicht was. Al Horkans adjudanten en alle aangewezen passagiers werden voorzien van een volgeladen vervormer, een 'manakonda' en een polsband.

Gaosar deed het instrument met een diep gevoel van thuiskomen om. Zijn zo andersoortige geboortegeschenk had hem op Capai altijd onderscheiden van andere kinderen en tegelijk als een wonderbaarlijke talisman beschermd. Toen Gaosar een plaats kreeg aangewezen, zag hij Karnk, Tirt en Sugatha in hetzelfde luchtschip, maar Siri niet. Hij

ervaarde een steek van pijn. 'Wat is, dat is', dacht hij, maar die oude hulp bood deze keer weinig troost. Pas toen de koningin binnen kwam, realiseerde hij zich dat hij deel ging uitmaken van de koninklijke bemanning. Hij kreeg er een hoogrode kleur van. Oatreru werd op een weelderige brancard binnengedragen door Horkan en een mollige bijna zwarte Bindi-vrouw, Iola, 's konings persoonlijke verzorgster. Ze was een formidabele masseuse en vaardig genezeres. Ze bleek altijd zonder onderscheid zowel de koning als de kinderen van zijn dienaren behandeld te hebben. Als terloops nam ze even Horkans schouders onderhanden. Alle passagiers lieten zich haar betuttelende gedrag met de achtergrond van jarenlange volstrekke vertrouwdheid aanleunen. Ze werd 'Tante' genoemd. Haar rug was hol en iets doorgezakt boven zware billen. Ze droeg een oude, versleten roze en geelgebloemde jurk waarin forse borsten bungelden. Haar brede grijsbruine voeten staken in de oudste, afgetrapte teenslippers ter wereld. Haar flodderige verschijning vormde een onwezenlijk wonderlijk contrast met de verfijndheid en luxe van alle andere ingeladen goederen. Kisten van met ivoor en parelmoer ingelegd teakhout herbergden wapens, ingedroogd voedsel, instrumenten en geschriften.

Gaosar had een kist zien vullen met een keur aan edelstenen, kleine fraai bewerkte gouden en zilveren juwelen en exotische talismannen.

"Hij neemt minstens de halve erfenis van de Shirkoningen mee," fluisterde Karnk in zijn oor. "Die is niet van plan hier ooit weer terug te komen."

Dat was ook al bij Gaosar opgekomen. Ze wisselden kort de laatste gegevens uit. Ishti's dood verdriette, maar verbaasde Gaosar niet. De kleine Tekenduider had hen op een heel subtiele wijze al in de grot voorbereid op iets dergelijks. De feitenkennis van de Tempelpriesters was een grotere schok. Terwijl Karnk hem vertelde over Pippin Tenskwatawa's vermoeden over de relatie van Oerbash met de Nieuwe Mengt en over het vreemde Tempelorakel, liepen de rillingen over Gaosar's hele lijf: "Een koninklijke, gemengdbloedige wekt de koning, maar bedrijft zonde in het vuur en in het vlees!"

Hoe wisten de priesters van zijn betrokkenheid bij de brand in het Mengkantoor!? Zouden ze ooit van zijn zondige handelingen met de overspelige koningin Aniz op de hoogte komen? Hij was niet van plan er met iemand over te spreken, maar Horkan had bepaald zijn ogen niet in

zijn zak gehad, toen hij het slaapkamerportaal was ingestormd... Zou die getuige ooit over het waargenomene praten?

Gaosar liet het demonenoog aan zijn vrienden zien. Ze keken erdoor maar namen geen van allen iets ongewoons waar in de luchtwagen. Dat was in zekere zin een geruststelling. Toen Gaosar het oog terugkreeg van Sugatha, zette hij het in een impuls nogmaals voor zijn linkeroog. Direct overviel hem een bitterzoute neerslag in zijn mond, veel sterker dan hij het normaal ervaarde.

"Ik proef het Noodlotszout," hijgde hij geschrokken en tegelijk zag hij ook Karnk verwoede slikbewegingen maken.

"Heel sterk!" bracht hij eruit en Karnk knikte schokkerig met zijn grote hoofd.

"Die dwergen! In Utrag! Dat waren Nieuwe Mengt!" sprak de reus aangeslagen, alsof er een hete knol in zijn mond brandde.

"Maar Oatreru bestrijdt de Oude Mengt," vulde Gaosar met een suizende kop aan. "Maar hij wou toch ook een bondgenootschap met Oerbash aangaan? Ik snap er niets van."

Op dat moment stond de koningin van haar zitplaats naast Oatreru's brancard op en liep naar achteren. Ze moest Gaosar gehoord hebben. Ze keek de stilgevallen vier aan. Ze was in een eenvoudige maar zeer kostbare witte jurk gekleed en droeg laarzen van witgebleekt apenvel. Haar lange haar was met een zilveren kam opgestoken. Gaosar herkende in niets het meisje meer, dat hij in het paleis ontmoet had. Hier stond een volwassen, waardige vrouw voor hem met een adellijk profiel, dat hem moeiteloos ademloos kreeg.

"Er zijn veel verschillende Shir," zei ze. "En zo zijn er ook vele Mengt, reuzen en tegenwoordig ook dwergen. Het is een volk dat bloeit op logica en wetenschap. Ze zochten liefde en vrolijkheid bij de Shir. Dat is de ware aard van het Verbond van Ion. Maar in deze tijden zijn er vele extremen op elkaar gebotst."

Tirt nam in een bevlogen inzicht het woord: "U verwijst naar de Rishe, die machtswellustig ten ondergegaan zijn in de techniek van de Mengt? En aan de andere kant bedoelt u wellicht Mengt die lieden uit ons volk in liefde ontmoet hebben? Is het dat?"

"De botsing ligt ook tussen de behoudende Mengt en de Rishe die nu in hun zucht naar kennis en bedreiging voor hun eigen oudste waarden zijn gaan vormen."

Gaosar zag ineens Falak Geshyo's sinistere schavuitenkop voor zich. Een verborgen magiër, uit op macht en bevrediging van hoge ambities.

"Er botsen misschien nog andere krachten ook," insinueerde hij voorzichtig. Aniz keek hem recht in de ogen.

"Sommige botsingen brengen liefde en vrolijkheid," grijnsde ze en giechelend schuifelde ze weer terug naar haar stoel. Gaosar zag drie verbijsterde gezichten naar hem kijken. Tirt hervond het eerste zijn spraak.

"Dat was een gewaarwording van ooguitstekende ongerijmdheid," piepte hij. En toen fluisterend: "Bij Eandro! Wat is er tussen jullie?"

"Dat hoeft je niet te vragen!" siste Karnk. "Kijk maar naar zijn rooie kop! Jij slijmoor! Waar heb jij je nou weer ingestoken?"

Gaosar werd van dat antwoord gered doordat de vier luchtwagens in een kolkende energie-explosie opstegen. Ze hoorden de complete garde "Oatreru!" schreeuwen en de golf van vreugde daarin raakte hen in zo'n innerlijke getijdestroom, dat hen gelijkelijk de adem werd benomen.

Nadat koning Oatreru en zijn gezelschap aan boord waren gegaan, hadden de opstijgende voertuigen een elipsvormige baan om het paleis beschreven. In een knappe werveling waren ze daarna uit elkaar gegaan en in alle vier de windrichtingen uiteengestoven. Niemand kon zo zeggen welk van de vier de koning vervoerde. Dat de koning wakker was en uitgegaan voor een onbekend gevecht, was zeker. Toen de vier luchtwagens uit het zicht verdwenen waren, werd op het piramidevormige topdak van het paleis een gouden standaard geplaatst. Onder daverend gejuich hees een ontroerde lijfwacht van generaal Horkan de koninklijke oorlogsvlag, het blauw met daarop met sabels gekroonde gouden bol met de vier kruisvlakken, het Viervoudige Ei. "Oatreru! Oatreru!!" schreeuwden de soldaten in een waanzinnige extase en er was er geen die op dat moment niet zijn leven had willen geven voor die aanbeden koning. En kort verderop in de tijd gaven ze hun leven inderdaad, maar dat had niets met hun koning meer te maken.

Waar het koninklijke gezelschap heen ging, scheen niemand te weten. De bestuurder van de luchtwagen was een ouwelijk ogende maar kordaat bewegende gardeofficier, Anzul, die in een volle wapenrusting achter het stuur stond. De andere officier, Antar, een boomlange man met een eveneens zeer aristocratisch gelaat, zat bijna voortdurend met zijn hoofd

voorover in een bruinzwarte kast. Tirt legde uit dat dit een zeer geheime Mengt-vinding was die alleen in het paleis van de koning mocht worden toegepast. Men kon er klanken en woorden mee overbrengen aan een verder gelegen ontvangststation en ook omgekeerd berichten opvangen. Deze 'ondular' maakte contact tussen de vier luchtwagens mogelijk, veronderstelde hij.

Horkan fluisterde regelmatig met zijn twee officieren en soms verlegde de piloot daarna zijn koers. Eenmaal bracht Horkan met een zorgelijk gezicht verslag uit aan Oatreru wiens voeten op dat moment gemasseerd werden door Tante. Oatreru verblikte of verbloosde niet onder het nieuws, maar de zwarte vrouw barstte in een luid snikken uit. 's Konings gasten zaten op het puntje van hun stoel in een gefrustreerde nieuwsgierigheid maar niemand gaf hun nadere informatie. Na een tijdje hield Gaosar het niet meer uit. Hij stond op en stapte naar Horkan toe. De generaal maakte een korte, respectvolle buiging en nogal verrast imiteerde Gaosar de beweging.

"Wat kan ik voor u doen, Hooggeborene?" vroeg de oude man met een aandachtige intentie waar geen enkele ironie of neerbuigendheid in te bespeuren viel.

"Wat is er aan de hand?" vroeg Gaosar rechtstreeks.

"Balte Bol vliegt met een kostbare lading naar Heirgoland. Kerko heeft hem een formatie Overzichters achternagestuurd die hij ontweken heeft. Maar hun geschut heeft zijn luchtwagen beschadigd. In het slechtste geval zal hij naar zijn bestemming moeten varen. Zijn veiligheid blijft zeer onzeker."

"Dat is niet het slechte nieuws."

"Nee... De Sterrenheren hebben zich rechtstreeks in conflict met onze koning begeven. De Mengt-afgezant Nubisfahrd heeft waarschijnlijk met een bombardement vanuit zijn sterrenschip ons derde luchtschip op zijn wijkplaats in Atlavernietigd. Daarmee heeft hij het Verbond van Ion buiten werking gesteld, want het luchtschip was als een koninklijk voertuig herkenbaar."

Horkans stem haperde even: "Als dat zo is, zijn mijn twee zonen en hun bemanning omgekomen."

"Ik betuig u mijn deelneming," zei Gaosar zachtjes en Horkan neeg met een uitdrukkingsloos gezicht even zijn hoofd. Deze man had veel strijd gevoerd en veel doden gezien. Geen enkel gevoel, hoe persoonlijk ook, zou hem uit zijn absolute toewijding aan de zaak van de koning kunnen

brengen. Zijn beheersing maakte een diepe indruk op Gaosar. Hij had echter ook zijn eigen ongerustheden. Hij aarzelde maar vroeg het toch: "Was uw kleindochter, Lino Siri, aan boord?"

"Nee, mijn andere familieleden worden langs andere wegen in veiligheid gebracht."

Gaosar ademde weer uit.

"Kan ik u meer vragen stellen?" vroeg hij voorzichtig.

"Ik dien Hayo's geslacht in edel respect," antwoordde de Generaal met vaste stem. "Mijn vorst heeft u als zijn opvolger aangewezen en uw eer is mijn eer."

Het bericht had zo'n kracht dat Gaosar even zijn ogen sloot. Toch. Toch. Had hij dit niet al langer geweten? 'Ik een koning? Ik ben nog helemaal geen koning!' dacht hij en, toen de betekenis van een mogelijke oorlog met de oppermachtige Mengt tot hem doordrong, besepte hij het helemaal duidelijk: 'Ik word nooit koning. Er zal geen rijk meer over zijn om over te heersen.'

Hij werd nog stiller. Horkan wachtte rustig af tot Gaosar weer iets zei. Hoewel de zin van enig antwoord hem haast ontviel, vroeg de Halfbak het toch. "Wat is de opdracht van het andere luchtschip?"

"Onze vierde missie poogt te voorkomen dat Kerko Pirtiland bombardeert. De koning vreest dat Heer Nubisfahrd het Huis van Oorlog misleid heeft over zijn werkelijke bedoelingen."

"Wat zouden die kunnen zijn?"

"Het gezag van de Mengt zoekt immer naar wetenschappelijke experimenten, die misschien op lange termijn gunstig uitvallen, maar die op korte termijn veel bloedvergieten kunnen betekenen."

"U moet duidelijker voor me zijn."

"Wel... De Oude Mengt hebben de Blauwe Eilanden zo goed als leeggehaald van alle metalen die ze nodig hadden. Mijn koning heeft geweigerd om nog meer andere volkeren te onderwerpen, slechts om op hun territorium delfstoffen te kunnen gaan winnen voor de Mengt. Die hebben zich toen uit nagenoeg al hun ondersteunende activiteiten teruggetrokken. Dat heeft vanzelfsprekend vele belanghebbenden met name in de Huizen van Oorlog en Onderzoek tot razernij gebracht. We hebben toen vele schandelijke aanslagen op 's konings leven afgeslagen, hoewel niet van de kant van de Mengt, hoewel iedere onervaren troonopvolger niettemin gemakkelijker slachtoffer van de honger van de

Mengt was geworden dan Oatreru. Zeven jaar geleden is bijna een magische aanslag succesvol geweest. Toen heeft mijn vorst echter bewust voor zijn legendarische slaapoffer gekozen door die ongemeen krachtige betovering voor zijn eigen doeleinden te gebruiken. Hij heeft zo elke formele oorlog onmogelijk gemaakt door niet meer beschikbaar te zijn als opperbevelhebber. Tegelijk beschermde de betovering hem grotendeels tegen nieuwe aanslagen. Hij heeft uiteraard al zijn eigen verlangens en vreugden moeten wegcijferen. Dit offer was daarom van een strategische dapperheid zonder weerga. Maar nu de Mengt het Verbond verbroken heeft, rest de koning niets meer dan een vlucht naar Kantmorie. De eenheid van de eilanden is definitief verloren door de revolutie van het Huis van Oorlog."

Gaosar zag vele stukjes van de puzzel op hun plaats vallen. Er bleven nog talloze vragen over en de antwoorden zouden weer nieuwe vragen opwerpen. Oude Mengt en Nieuwe Mengt, de rol van Oerbash en van Cayobur Hayo...

Maar eerst moest zijn eigen rol opgehelderd worden.

"En ik...? Waarom nu ik, eh..."

"De koning heeft het magische oog van zijn geslacht. Ondanks uw verre bloedverwantschap heeft u dat ook. En verder... Bekommert u zich niet om de toekomst. Onze situatie hier is al zeer onveilig. Kijkt u maar."

Hij wees naar buiten. De andere inzittenden stonden met ongeruste gezichten bij de ramen. Alleen Oatreru lag onbeweeglijk op zijn matras. Onder hen bewoog een monstrueus magisch ondier in de woelige zee. Als een wanstaltige uitwas bewoog het een zoekende, strekkende tentakel in de lucht. Er bestond geen twijfel over de prooi die het zocht. De piloot liet onmiddellijk zijn vliegende schip naar de maximale hoogte klimmen, maar dat scheen maar beperkt te kunnen. Horkan en zijn eerste adjudant schroefden een vloerluik open en vuurden hun vervormers leeg op het zeewezen. Het scheen er echter geen noemenswaardige last van te ondervinden, omdat de energie grotendeels door het zeewater geabsorbeerd werd. Sugatha deed met de handen voor de mond geslagen een manmoedige poging om haar paniekgillen te onderdrukken. Aniz ging naast haar staan en legde een geruststellende arm om haar schouders.

"Stil. Stil maar. De Vlert kan het water niet verlaten en hij zal sterven, als hij te lang aan de oppervlakte blijft. De Mengt heeft hem uit het diepe

opgeroepen om ons te vertragen."

Ze zwenkten met snelle bewegingen heen en weer om de grijpende tentakel te ontwijken. Het dier maakte een enorme snelheid in het water en dwong het luchtschip tot de vreemdste capriolen. Tirt bood Horkan zijn kennis aan.

"De Vlert wordt aangetrokken tot metaal en sterker tot goud dan tot ijzer. Hij zal mogelijk afgeleid worden als we een kist overboord zetten."

Er werd geen tijd verspild. Het was een tweeledig nuttig offer want het luchtschip steeg direct iets en verhoogde zijn snelheid, toen het verlost werd van het forse gewicht. De witte koningin stond vermaakt te lachen toen ze de bedrukte gezichten van Anzul en Antar opmerkte.

"Elke aardeweelde is slechts een tijdelijk bezit, vrienden," troostte ze.

"Uwe Genade, ik dacht slechts aan uw verminderde comfort in Kantmorie," verontschuldigde Anzul zich.

"Onze rijkdom ligt in een veilige landing op land, waar dan ook," wees ze hem terecht. Hij boog. De zware kist bleef een oogwenk dobberen en het massieve lijf van de Vlert stoomde er voorbij. Aanvankelijk scheen hij niets op te merken, maar toen namen de angstige toeschouwers een tweede terugflitsende tentakel waar, die razendsnel de zinkende kist omvatte. Deze vertragende handeling had onmiddellijk een flinke afstandsvergroting tot gevolg tussen luchtschip en zeewezen. Hun gejuich en opluchting zou echter maar kort duren. De ergernis van de Vlert over het verlies barstte uit in de vorm van een zwarte straal teerachtige substantie, die met een tomeloze kracht uit het enorme lichaam geperst werd. Het luchtschip werd er van achteren door geraakt en de stinkende emulsie verspreidde zich als een levend organisme over de ramen. Gaosar hoorde zichzelf niet gillen want iedereen gilde, maar hij wist dat ook hij stond te schreeuwen. Tegelijk was er een centrum van volkomen rust in hem, dat de situatie kalm bleef waarnemen. Het luchtschip bleef doorvliegen. Alleen het uitzicht was veranderd in een zwarte mist en het scheepsinterieur was donker geworden. In het duister baste Horkans stem als een tuba stilte bevelend en het werd stil. Tien hijgende mensen herbevestigden hun levend-zijn. Langzaam kwamen ze bij van hun doodsangst.

"Zodra we kunnen, landen we," sprak de generaal met een ongeschokt vertrouwen en gezag. Maar dat duurde nog een lange tijd.

In de bergen van Atlaop het vasteland had een brede inslag van witheet licht, dat uit een moordende strakblauwe hemel kwam, een omvangrijke krater geslagen in een ooit welvarend plateaudorp. Het vernietigde niet alleen een koninklijk Shirluchtschip dat daar net geland was.

Waarschijnlijk had Nubisfahrd niet voorzien dat zijn bombardement diep onder de aardkorst twee zware grondlagen iets deed verschuiven.

Daardoor kon heet magma een lange, lange grot vullen. De verhitte lucht in de overgebleven ruimte perste zich een weg naar de oppervlakte en veroorzaakte een enorme aardbeving. Op die plaats ging door de schok bovendien een grote vulkaan werken. Een tweede en nog ernstiger aardbeving scheurde een immense voor in het gebergte, die aan tot de oceaan doorliep. Lavastromen uit de ontploffende vulkaan brandden een weg de andere kant op, door de dichte bossen tot aan het Kendomeer.

Toen de lava het meer bereikte, ontstonden er enorme stoomwolken en de onophoudelijk uitstromende vurige stroom deed het niveau van het meer met diverse manslengtes stijgen. Het overspoelde de oever op de laagste plek en het woelende water vrat zich met doorbraak na doorbraak een weg uit zijn omhulling van aeonen. Dichter en dichter bruiste het verhitte watergeweld naar Atlatoe, waar die juist ontstane bedding wachtte als een maagd in haar vruchtbare tijd op haar minnaar, een tijdstip verbeidend, waarop meer en oceaan verbonden zouden worden in een ontmoeting van vuur en dood.

Merkpunt in de tijd

(...)

-Ze hebben uitmuntend samengewerkt. Had je dat verwacht?

-Ik heb ook heel andere waarschijnlijkheden waargenomen.

-En?

-U lijkt zich te verheugen in mijn tegenslag.

-Ik verheug me in vreugde en in tegenslag.

-Ik laat Nubisfahrd niettemin alles op alles zetten.

-Je bent de danser kwijtgeraakt.

-Onbelangrijk. Maar ik verdenk u van slinks ingrijpen bij zijn ontsnapping.

-Je eigen wantrouwen velt je keer op keer.

-Ik ben een deel van u.

-Daar heb ik het moeilijk genoeg mee.

Op Bonewits zagen de dienaressen van de Tempel der Zuivere Trilling zwarte rookwolken boven het vasteland verschijnen. Ze spraken niet met elkaar maar brachten kleine zaken bijeen en vluchtten zonder dralen noordelijk naar Heirgoland. Een paar vissers en handelslieden zagen hun lichte bootjes vertrekken en voeren ongerust naar Bayin. De hemel in het oosten was inmiddels bruin en grijs geworden. Nog een bark vluchtte weg van Bonewits. Het schip was maar half af en het zou geen grote stormen kunnen doorstaan. Zijn bemanning was echter dapper en toegewijd aan de nagedachtenis van een vreemde vriend en een ideaal dat hij hun had nagelaten. Dat beeld was geschokt en gebutst en het zou opnieuw beproefd moeten worden, maar de mannen en de vrouwen aan boord wisten, dat dit niettemin hun opdracht in die tijd was. Hun bark bracht hen in noordoostelijke richting en viel uit elkaar in de branding van een lang zandstrand aan de westkust van het land van de Gonds. Een kleine Vuurlander met een punthoofd, klem geraakt tussen de gebroken dekspanen, verdronk daar lachend en vredig in de golven, maar de meeste andere opvarenden reddden zich op planken en kisten. De stuurman van de boot kon evenmin zwemmen als de anderen maar hem werd zijn gehechtheid aan zijn zware wapenrusting noodlottig. Hij zonk

echter heel rustig weg met een open mond vol bruinige tanden, die ook nog onder water "Basho! Basho! Basho!" riep.

De koningin van Capai had wijze vrouwen in haar hofhouding en ze was al tijden voorbereid op noodlottige gebeurtenissen. Ze had een groot gezelschap en haar enorme fortuin naar een hooggelegen fort in het verre binnenland van de Stingo geëvacueerd. Daar bleken ook de Zeer Oude Moeders van de Bindi de naderende ramp af te wachten. Twee jonge mensen in het gevolg van de koningin keken vaker dan anderen naar de lucht in het westen. De man zei dan soms heel melancholiek zoiets als "Wat is, dat is," of "Iedereen krijgt wat-ie nodig heeft."

En de vrouw gaf hem dan soms een zachte tik tegen zijn hoofd. Maar ze zeiden niks want ze wisten dat het geen nut heeft om tijd te verspillen aan gedachten omtrent de toekomst als het hier en nu al heel ingewikkeld is.

Sommige Rishe ontvluchtten Bayin en vlogen hun luchtwagens naar de oostelijke bergmassieven in het land van de Gonds. Enkelingen gingen naar Gondar, waar men het echter heel druk had met een verbeterde onderlinge veldslag. Oatreru's koninklijke garde had zo goed als de hele stad verwoest omdat ze het Overzichterskorps wilden treffen in hun basis. Ze staken het Huis van Oorlog in brand en de rookwolken daarvan verhinderden de meeste bewoners om andere onheilstekenen aan de hemel waar te nemen. Kerko was er niet om leiding te geven aan zijn Overzichters omdat hij ver weg op Majeste iets belangrijks moest doen. Net toen zijn bombardementsvloot opsteeg, gebeurde er overigens iets afschuwelijks met hem, maar de piloot van zijn luchtvoertuig was een heel harde knaap die orders zou uitvoeren, zolang hij handen had om knoppen in te drukken. En dat deed hij dus. Zonder omkijken naar zijn superieur.

De bommen van de Shir vielen echter niet op Pirtiland zoals bedoeld was. In een ver verleden had een dappere wetenschapper uit het Huis van Onderzoek één van zijn recente geniale vindingen toegepast om iets aan een tijdonsteking te veranderen. Hij was een meester in het transporteren langs schuine lijnen en zo ontploften de serie vervormers niet tegelijk maar met tussenpozen. De eerste ontploffing stuurde de overblijvende

vallende bom-delen ver terug in hun koers en de tweede ontploffing deed daar nog een schepje bovenop. Aan boord van de bommenvloot van de Rishe had toen niemand meer handen. Niemand had daar nog iets trouwens. De eerdere ongerustheid van de piloten over hun eventuele onveilige thuisvlucht was geheel terecht gebleken.

De rest van de bommen ontploften onder water en scheurden het hele eiland Majeste van zijn grondvesten in de oceaanbodem. Gloeiend magma brak los uit de aardkorst. Er ontstond een stoomzuil tot tussen de sterren. Die stoom raakte een onvoorbereid koninklijk luchtschip in de buurt van Majeste. De hitte kookte in een oogwenk de inzittenden. Het schip viel verder onbeschadigd in de ziedende zee en werd meegevoerd door een sterke stroming, die het uiteindelijk zou afleveren in een lagune langs de zuidelijke kust van Pirtiland. Tenminste wat daar nog van over was. Nog andere breuken in de zeebodem vernietigden binnen twee dagen bijna alle andere eilanden, die onder de waterspiegel verdwenen. Waar land was, kwam water en waar water was, zonk een verbrokkeld rijk ten onder.

Bij Capai en Atla vaagde er een zondvloed over het vasteland. Bijna tegelijkertijd stroomde het Kendomeer leeg in de oceaan. Dat ging langzaam maar niet minder dramatisch. De zeeën stegen en stegen. Een gigantische moddervloed teisterde de oceaanbodem en de kusten. Ongekende verliezen werden geleden, een halve wereld werd herschapen. Het was volle maan geworden maar het maanlicht zou gedurende een lange zwarte tijd de rokende en zwartbewolkte aarde niet meer kunnen bereiken.

Net voor het zover was, speelden zich in een streek dichtbij Kantmorie nog een vermeldingswaardig tafereel af. Met grote vaardigheid en durf had adjudant Anzul het koninklijke luchtschip een blinde landing laten maken. Het schip zou nooit meer kunnen vliegen en de inzittenden hadden eveneens flinke kneuzingen. Maar iedereen leefde nog en hun dankbaarheid reikte tot in de hemel. Het schip bood hun beschutting tegen een plotseling optredende regenbui en dat water waste ook de ramen weer schoon. Het was naar schatting pas aan het eind van die middag, hoewel het vreemd donker bleef nadat de regen was opgehouden. Er wachtte het hele gezelschap bepaald het tegenovergestelde van nachtrust. Hoewel op dit uur gewoonlijk een

immens krekelbestand aan het musiceren sloeg, bleef het landschap sinister stil. Geen vogel liet zich horen, geen maan zich zien. Toch week de spanning en toen Horkan Anzul en Antar van hun dienst onthief, vielen ze in slaap waar ze zaten. Sugatha en koningin Aniz leunden tegen de brancard van Oatreru. Aniz had met haar lichaam Sugatha's buik en het nieuwe leven daarin beschermd tijdens de landing.

Horkan had zich over 's konings hoofd heen gebogen en de anderen hadden hem en elkaar vastgehouden toen de klap van de landing kwam.

Oatreru was opnieuw in een diepe slaap verzonken, maar net voor het zover was, had hij het hoofd van Aniz naar zich toegetrokken.

"Houd de Halfbak wakker!" had hij dringend gefluisterd, zo dringend dat Gaosar en Horkan het ook hoorden. Gaosar voelde zich er niet minder uitgeput door. Verward en doodmoe keek het drietal elkaar aan. Horkan deelde wachten in. Twee aan twee, elke wacht een wateruur. Tirt en Sugatha deden de eerste. Aniz scheen 's konings aansporing niet erg letterlijk te willen nemen. Ze gebaarde Gaosar dat hij ook moest gaan slapen. Het duurde nog tergend lang voordat zijn bezige geest hem eindelijk toestond in te slapen.

Een snerpnd krassen maakte hem wakker, een geluid van nagels over hout. Hoewel zijn lijf als een murw geslagen bonk vlees aanvoelde, dwong een opperste beduchtheid direct zijn handen tot handelen. Zijn hand tastte naar de vervormer en hij schoof naar de geopende deur van het luchtschip. Om hem heen was de rest van het gezelschap vast in slaap. Het geluid herhaalde zich niet meer. Hij voelde zich niet gerustgesteld. Hij speurde in het vale, onwezenlijke nachtlucht het dak van het luchtschip af. Niets. Geen ster was er aan de vreemd gekleurde hemel te zien.

Tirt en Sugatha zaten onder het schip op een rots met de armen om elkaar. Op zijn "Psst!" doken ze gealarmeerd achter de rots weg. Alleen de loop van de vervormer glansde nog op de plek waar ze gezeten hadden. Hij klom de luchtwagen uit en hoorde hen herademen.

"Hebben jullie iets vreemds gehoord?" fluisterde hij. Ze schudden geschrokken en zo mogelijk nog meer op hun hoede van Nee. Er hing een beangstigende geur van verbrande zuurstof, die hem flauw aan gerookte vis deed denken.

Er was iets helemaal fout, zonder dat hij wist wat. Hij keek om zich heen. Niets bijzonders. Toch was er een aanwezigheid. Iets. Een demon?

Hij herinnerde zich een anekdote van Oerbash: 'Demonen zijn ouwe, driftige zielen, ontgoocheld en bang om opnieuw te lijden als ze een nieuw lichaam uit zouden zoeken. Er zijn magiërs die hen een smeltveld binnenlokken. Het geeft de demon enige substantie, een soort halfleven, maar hij is horig geworden aan de magiër. Ze teren op lust en angst. Als jij jouw lust en jouw angst beheerst, hebben ze geen macht over je.' Zijn rug en schouderbladen jeukten plotseling. Mieren in zijn hemd? Hij legde de vervormer neer en stak een krabbende rechterhand achterlangs naar de kriebelende plek. Aaii! Zonder waarschuwing werd hij door onzichtbare krachten opgetild aan zijn voeten en zijn linkerhand. Ver, ver onder zich hoorde hij een hysterische angstschreeuw van Sugatha en Tirts alarmgebrul.

'Grondlijn!' beval een scherpe stem in zijn hoofd. Was dat Oatreru? Denktijd was er niet. Hij projecteerde een beeld van een onbreekbare ankerlijn, een verlenging van zijn ruggengraat, die met een loodzwaar schietlood naar de aarde suisde. Het geestesanker boorde zich diep in de grond naast het luchtschip, ver beneden hem in de inktzwarte diepte. De handen die hem mee droegen moesten nu kracht uitoefenen. Hij voelde de lucht om hem heen vibreren. Inademend verkorte Gaosar met zijn verbeeldingskracht de ankerlijn. De demonische handen drukten nu nagels in zijn enkels en pols. Er werd voelbaar gezwoegd. De makkelijke prooi was Tegenstrever geworden. Nu pas brak het zweet Gaosar uit en daardoor leek de greep om zijn ledematen nog meer kracht te verliezen. Hij haalde diep adem en schreeuwde het uit: "*Ik ben Gaosar Ouran!*" Het is de Vijfde Beerdag in het Leeuwjaar!"

En nog eens en nog eens. Abrupt kwam er een eind aan het stijgen. Hoorde hij gefluister?

"Ik ben die ik ben, Gaosar Ouran, en ik ga naar de grond!" schreeuwde hij. Als bij afspraak begonnen er drie stemmen te krijsen en akelig te lachen. Hij voelde er echter sluw gecamoufleerde onzekerheid in. Een afleidingsmanoeuvre.

"Nee, nee, nee! Terug! Terug!" brulde hij met alle kracht en volume, die zijn stem en wezen kon opbrengen. Hij bedacht hoe het zou zijn om zes extra handen te hebben, wurgknijpend om de strotten van zijn ontvoerders. Die gedachte verminderde het gegil boven hem onmiddellijk met de helft.

"Waarom kan dit gebeuren?" vroeg hij zichzelf in functionele paniek af en het antwoord was een woord: angst. Hij ademde al zijn vrees in en toen weer uit! Zonder overgang vond hij zichzelf terug tussen de rotsen in het kamp. De klauwende handen waren er nog steeds maar fladderden in verwarring om hem heen.

'Zo werkt het dus,' dacht Gaosar. Hij zag niets en hoorde niets maar voelde grond onder zijn voeten. Een dodelijke besluitvaardigheid ankerde hem. "Laat mij allemaal los. Helemaal los. Nù!" beval hij. De handen verdwenen en hij zag dat al zijn verbijsterde tochtgenoten naar hem stonden te kijken of ze water zagen branden. Alleen de koning was er niet bij.

"We hebben demonenbezoek," verklaarde hij, maar dat wisten ze al. Hij viste zonder zijn waakzaamheid één moment te verslapen het demonenoog uit zijn gordel. Een beeld van drie vieze beestachtige wezens manifesteerde zich toen hij scherp door de lens keek. Ze dreven geagiteerd half in de lucht. De grootste stond met één poot op een rots in de buurt.

"Ga toch op je gemak zitten, jongelui," zei hij alsof hij een kinderspel speelde en op een bepaalde manier deed hij dat ook. De demonen keken met open, kwijlende monden naar hem.

"Kan je ons *zien*, mens?" vroeg de middelste verbaasd. Het was voor de andere aanwezigen slechts een ziekmakend grommen maar Gaosar hoorde er de woorden in. Van pure schrik begon Karnk razend te vloeken, totdat Horkan hem voor de kop sloeg en "Kop houden!" beval. "Iedereen stil!"

De demonen waren naast elkaar op de rotsen gaan zitten. Klaarblijkelijk werden ook zij geconfronteerd met een voor hen nieuwe ervaring.

"Niemand heeft ons gezegd dat hij een tovenaars is," jammerde de rechtse gestalte, een aapachtig wezen met lange armen.

"Hij wou een Halfbak-flepkop uit een luchtwagen zei-die," gromde de linkse demon, een langharig soort hond met paardentanden.

"Maar hij is bepaald geen flepkop," zei de middelste demon.

"Wat zal Kerko doen, als we zonder deze buil terugkomen?" vroeg de rechtse demon bezorgd.

"Het is zeker een slurfbuil, zeker," zei het hondpaard.

"Ben jij een slurfbuil?" vroeg de middelste demon op neutrale toon aan Gaosar.

"Sterker nog!" benadrukte Gaosar. "Ik ben Rish Gaosar Ouran en het is een heel foute instelling van jullie om voor te wenden dat jullie *mij* kwamen halen. In feite heb ik jullie laten komen."

Dit bericht zonk in als een baksteen.

"We zijn weer bedrogen, weer bedrogen, weer bedrogen," jammerde de aap.

"Laat die slurfbuil eerst met bewijzen komen," zei het hondpaard.

"Als het waar is, gaan we wraak nemen," zei de middelste demon, die het meest menselijk leek. Ze veerden alle drie op.

"Precies!" riepen de twee anderen in koor. "Dan gaan we wraak nemen!" De rechtse demon raakte enorm opgewonden: "Dan ga ik Kerko's ogen uitzuigen, mmm."

"En ik ga Kerko's hersens uit zijn kop pulken," zei de linkse demon.

"En ik ga zijn lul afbijten," zei de middelste, "maar als *déze* tovenaars ons misleidt, ga ik *zijn* lul afbijten."

Ze keken verwachtingsvol naar Gaosar.

"Jullie vreetbehoefte is het beste teken van jullie geestelijke ondervoeding," antwoordde Gaosar. "En jullie wangedrag wordt op de lange termijn niet met vreugde beloond."

"Ik word toch nooit, nooit beloond, nergens mee," jammerde het hondpaard op een huiltoneel.

"Toch, toch! Kerko laat mij vreten wat ik wil," beweerde de aap.

"O nee. Je bedoelt dat jij mag opvreten wat Kerko aanwijst," interrumpeerde Gaosar.

"Dat is waar," zei de middelste demon, "maar al je praatjes bewijzen nog niet dat je bent wat je zegt. En schiet daar maar een beetje mee op, anders ga ik toch nog je lul afbijten."

Gaosar's zelfvertrouwen was nu zodanig toegenomen dat hij kon zeggen:

"Dat ga jij helemaal niet doen."

"Daag me niet uit," zei de middelste demon.

"Het Ehoe is er dol, dol op!" waarschuwde het hondpaard. "Het vindt het heerlijk. Lekker lul, lekker lul, roept het dan altijd."

"Het Ehoe is zeker heel boos op mannen en vrouwen als *het* voor zichzelf daartussen geen eigen keus kan maken," zei Gaosar alert. Het werd doodstil boven hem. Ergens had hij een gevoelige snaar geraakt.

"En jullie twee?" vervolgde hij. "Zijn jullie wel zo dapper dat je weet wie en wat je bent?"

De aapdemon wees: "Bubs is een wijf. Zeurderij, de hele tijd, dat kan iedereen horen zonder dat ze het vertelt. Klaag, klaag, klaag. Om te kotsen."

Het hondpaard Bubs protesteerde onmiddellijk agressief: "Praat toch eens niet alleen over anderen. Altijd beter weten, altijd kritiek. 't Is allemaal gewoon haat omdat een vrouw ooit Bels zijn lul heeft afgebeten. Gelijk had ze. Als hij nog een lul had, zou ik het zelf weer doen! Wachtte ik echt niet op het Ehoe."

Gaosar ventileerde zijn plotselinge inzicht: "Ik denk dat het Ehoe eerst ook een mensenvrouw was. Heel jaloers op mannen. Omdat die iets hebben wat zij niet heeft. Nooit tevreden met wat ze wel heeft."

Ehoe ging met haar rug naar de man beneden haar toe zitten. Gaosar was nog niet klaar: "En toen heeft ze om maar wat te proberen een tijdje een bazig mannetje gespeeld met een grote lul, maar hij durfde alleen maar te slaan. Bange vrouwen slaan, o wat een genot, maar niet heus... En nu zit Ehoe in een smeltveld gevangen met een nare belofte van een andere lelijke man. En eigenlijk wil ze gewoon een vrouw zijn die haar liefde kan tonen. Nou Ehoe, spreek ik de waarheid of niet?"

Hij kon zelf haast niet meer uit zijn woorden komen. Tezamen met deze waarneming was het alsof de pijn van de hele wereld, iedere man, iedere vrouw, over hem heen kwam. Ook zijn eigen pijn kwam op. Die momenten van afgewezen liefde, onvervulde beloften. Zelfmedelijden transformeerde zachtjes in mededogen. Tranen welden op uit zijn ogen, stroomden over zijn gezicht in zijn snor en baard.

De demon was opgestaan. Met een vertrokken gezicht schreeuwde ze: "Ik haat je. Vervloekt ben je duizend jaar! Ik haat je. Ik ga weg en ik wil je nooit meer zien."

"Hee, Ehoe, je kan niet weg," zei ineens Bubs geschrokken. "De belofte! Je kan alleen terug in het smeltveld. En Kerko zal ons straffen."

Ehoe klom verder omhoog, alleen zichtbaar, invoelbaar voor Gaosar's ogen. Plots konden alle reisgenoten een dierlijk gebrul en gegil horen, hoog en laag, mannelijk, vrouwelijk, opperste pijn, waar geen eind aan kwam. Het menselijke aspect was volkomen verdwenen en golven rauwe demonenenergie deinden op hen af.

Het gezelschap was doodsbenauwd tegen elkaar aan gaan staan. Gaosar schreeuwde hen toe zo te blijven, terwijl hij een statisch rozenveld om hen heen projecteerde. Toen de bekende verkoelende ervaring hen

bereikte, werden ze op slag rustig. Tirt ondersteunde met al zijn Rishe vaardigheid Gaosar's inspanningen. Gespannen volgde iedereen de Halfbak, die volgens hun waarneming nog steeds tegen de lege lucht stond te praten. Bels en Bubs hadden onder invloed van Ehoe allebei hun mens/dierachtige projectie opgegeven en ze begonnen een vreselijk smerige en angstaanjagende stank te verspreiden. Gaosar voelde zijn aanvankelijk mededogen als sneeuw voor de zon wegsmelten.

Ineens schoten hem de krachtige woorden van de dwergen te binnen. Kerko zou alleen maar kunnen worden gedood door wat zij een 'onbestaander' hadden genoemd. Demonen! Zonder nadenken schold hij de lichaamloze wezens uit, terwijl hij het idee had dat hij een imaginaire zweep in handen had waarmee hij op hen lossloeg. Bels en Bubs krompen ineens toen de zweepslagen op hen neer regenden. Een deel van Gaosar's geest stond in een onbenoembare verbijstering te kijken naar wat het andere deel deed.

'Wie doet dit?' vroeg dat deel zich af. 'Wat voor werkelijkheid is dit! Bestaat dit echt of droom ik?' Alleen het overduidelijke gejammer en geblaas van de demonen was een zintuiglijke brug tussen de twee werelden. Gaosar hield op. Net zoals zijn razernij was opgekomen, zo ebde het ook uit hem weg. Bels en Bubs hadden beiden weer een dierlijke vorm aangenomen en zaten in elkaar verstrengeld, elkaar krampachtig omarmend, met hun ogen dicht te snikken. Bubs brabbelde "Een tovenaard, tovenaard, tovenaard" en Bels piepte alsmaar "Mama, mama."

Ehoe was niet te zien maar hij voelde haar waanzinnige ogen op hem gericht. Nog één keer liet hij de geesteszweep knallen.

"Nou, gaan we nog praten of niet?" vroeg hij op luide toon. Bels en Bubs sperden hun gele ogen open.

"Ja, ja, ja," zeiden ze gelijk. Ehoe gaf geen antwoord maar hij hoorde een vaag gescharrel, dat hem zeer behoedzaam een paar passen achteruit deed gaan. Er gebeurde echter niets. Hij bleef gespannen.

"De dingen in de juiste volgorde blijven doen," zei hij hardop tegen zichzelf en toen tegen de demonen: "Als jullie mij niet naar Kerko brengen, straft hij jullie, nietwaar?"

Het tweetal knikte en hun gezichten veranderden meer en meer in iets wat althans op menselijk leek.

"Hij straft jullie in het smeltveld, niet?" vroeg Gaosar.

"Voor ontelbaar lang in het zwarte," jammerde Bubs.

"Kerko heeft een gehoorzaamheidsbelofte van jullie gekregen?" wou Gaosar weten.

"Ja en wij krijgen wat ons toekomt," antwoordde Bels in een soort automatisme.

"Wat komt jullie toe?" vroeg Gaosar. Gelijktijdig gilden hun stemmen:

"Wráák!" en nu had ook Ehoe's stem geklonken: "Wraak, wraak, wraak."

"En wat is jullie wraak?" riep Gaosar.

"Ik zuig je ogen uit je kop," morde Bubs.

"En ik pulk je hersens eruit," grauwde Bels.

"En ik bijt je lul en je ballen aan flarden," schreeuwde Ehoe, die ineens weer afdaalde naar de rotsen.

"Wat is mijn beloning als ik jullie van je straf in dat zwarte veld red?"

vroeg Gaosar. "Dienen jullie mij dan totdat ik genoeg zeg?"

"Ja, ja," zeiden Bels en Bubs als op één toon maar Ehoe zweeg. Na een tijdje spanning zei ze: "Ik haat jou nog erger dan dat ik Kerko haat. Ik zal iedere dag wachten, duizend jaar totdat je overmoedig wordt en vergeetachtig en dan vreet ik je lever uit je levende lijf! Iedere dag zal ik wachten, leven na leven."

Gaosar voelde weer tranen opkomen: "Kan je de waarheid over jezelf niet verdragen, Ehoe?"

Het wezen strekte zich uit: "Omdat je nu toevallig ergens wat tovermacht geleerd hebt, kun je ons even de baas, maar jouw soort is sterfelijk. Jij wordt straks opnieuw geboren, vergeten wie je was en wat je wist. Dan zal mijn wraak zoet zijn. Ha! Als je weer ter wereld komt, bijt ik eerst een klein stukje van je lul af zodat je je weer herinnert wie *ik* ben. En dan zul je een heel leven lang sidderen voor mijn wraak. Want jouw soort vergeet, maar mijn soort vergeet niets. Niets!"

Ze pauzeerde en toen veranderde haar stem. De grootste drift leek een beetje verdwenen: "Maar ik beloof je inderdaad even te dienen, mens, als je me nu vrijheid geeft. Even! Dit leven. En in je volgende leven zul je in je schijtsbenauwdheid mij dienen."

Gaosar voelde de zwaarte van de voorspelling op hem neerdalen maar tevens schoten hem behulpzame gezegden van Oerbash te binnen: 'Hier en nu zijn, alleen dit moment leven en zonder vrees. Ruimte maken voor je werkelijke zijn. Dan verdwijnt de tijd evenals je angstgedachten.'

Hij schudde zijn gespannen lijf in een korte reflex los uit Ehoe's bedreiging: "Dat zullen we nog wel eens zien! Voorlopig vraag ik hier en nu een belofte en van jullie alle drie," zei hij gedecideerd. "Ja of nee?" De demonen knikten. Gaosar ging door: "Mooi. Ik ga jullie iets uitleggen, dat Kerko je nooit verteld heeft. In zijn eigen belang heeft hij dat voor jullie geheimgehouden. Ik weet dat jullie energie aftappen van levende mensen door hen aan te zetten tot drift, wellust en moordlust, tot akelige emoties. Maar als je van zulke uitstralingen kunt leven, dan kun je ook delen in mijn gevoelens van liefde. Dat is mijn vrijwillige aanbod. Dan hoeft je me niet te manipuleren. Dan ben je nooit meer afhankelijk van je slachtoffer. Hoe klinkt dat?" "Steek je praats maar in je aars," grauwde Ehoe. "Met die truc verander jij mij in jou. Dadelijk ga ik nog van deze schepping houden!" Haar cynisme was tegelijkertijd zo geladen met waarheid, dat de hele plek voor een moment leek te vibreren. "Ik wil er over nadenken," zei Bubs met een plots trillende stem. "Doe maar," glimlachte Gaosar. De kracht van zijn logica deed zijn hele lijf tintelen. "Ik ga verder. Luisteren jullie?" De wazige wezens knikten. "Ik ga Kerko's belofte opheffen," beloofde Gaosar. "Beantwoord mijn vragen. Eén: was Kerko verplicht jullie te vangen?"

Er klonk gesnauw en gegrom, toen de oude herinnering bovenkwam. De drie demonen kregen opnieuw beestachtige koppen en begonnen zowaar weer te stinken. De andere tochtgenoten hadden muissstil bijeen zitten luisteren naar de bizarre conversatie met gromgeluiden uit een voor hun oog verlaten ruimte. De stank maakte hun echter demonstratief gewaar van het feit dat er werkelijk zulk een demonische dimensie bestond. Een collectieve huivering besloep hen.

Bels brulde het uit: "Nee, nee! Hij lokte mij in een doos met valse beelden. Hij beloofde mij mijn lieve moeder en troost, troost! Maar slechts zwartheid was daarin. Ik haat hem. Ik haat hem."

Bubs zat met lange uithalen te snikken: "Hij beloofde mij de rijkste gewaden, juwelen, paleizen. Gratie toonde hij me. De mooiste handen van de wereld, hij liet ze me zien in zijn valse, valse doos. Ik haat hem. Nooit vertrouw ik meer een mens." Het lijf van Ehoe schokte en bonkte.

"Hij is een man, die Kerko," grauwde ze met opeengeklemden kaken. "Ik haat hem, maar hij is tenminste een werkelijke man. Ik heb hem eens gevoeld. Ik ben zelf gekomen op de geur van zijn lijf. Maar hij heeft mij eeuwige lust beloofd en het bij één keer gelaten. Daarom haat ik hem zoals ik jou haat. En zoals ik deze twee haat."

Onverwacht begon ze wild om zich heen te slaan naar Bubs en Bels. Dat scheen meer voorgekomen te zijn want de twee aangevallenen lieten hun eigen ellende onmiddellijk schieten en werkten eensgezind samen in een tegenaanval. Binnen een oogwenk lag Ehoe op de grond met de anderen bovenop haar. Haar lijf trilde akelig als een riet in een stormwind. Gaosar moest echter ineens aan een moment met Ferirkerie denken.

"Als Ehoe heel erg diep haat, wordt ze heel geil," zei hij bedachtzaam, conclusie op conclusie stapelend. "En dan moet ze aangeraakt worden en aanraken. En omdat ze zichzelf haat om die afhankelijkheid, gaat ze slaan. En jullie moeten dan wel met alle geweld op haar gaan zitten. Het lijkt alsof ze beeft van woede maar ze ligt klaar te komen!"

Hij schreeuwde de laatste zin uit vanwege het wonderbaarlijke van zijn logica. Ehoe kromp samen onder die schroeiende woorden en ontplofte toen omhoog en achteruit uit de klauwen van Bubs en Bels. Een hoog, haast onhoorbaar hoog gillen weerklonk. Een geluid dat misschien ooit, eeuwen geleden, eens als huilen begonnen was. Uiteindelijk viel ze op de grond, de dunne, lange onderarmen om haar hoofd geklemd, zinderende doelloze energie vibrerend in haar hele lichaam. Gaosar schreeuwde zijn tweede vraag, hard om ook door Ehoe gehoord te worden: "Geeft Kerko jullie altijd wat je toekomt? Hij heeft jullie mijn lichaam beloofd. Kan hij die belofte waarmaken?"

Verbijsterd keken er drie paar ogen naar hem op. De feilbaarheid van de tovenaars was nog niet eerder tot hen doorgedrongen en daarmee kwam hun vrijheid in zicht.

"Wij gaan hem hier halen," zei Bels "en dan zullen we zien."

Van dat idee was Gaosar minder gecharmeerd. Aan een confrontatie met de samengebalde magische wraak van het Huis van Oorlog had hij geen enkele behoefte. De vaardigheden van de tovenaars zouden bovendien wel zeer ver boven de zijne uitstijgen.

"Laten we het anders doen," zei hij. "Ik vertel jullie het geheim over hoe jullie aan de belofte kunnen ontkomen en jullie nemen wat je toekomt, niet van mij maar van Kerko. En jullie beloven om mij noch mijn

tochtgenoten in dit leven te deren, noch onze geest noch ons lichaam, noch ons wezen."

Het toekomstbeeld van een tijdelijk contract met Gaosar ten opzichte van de eeuwige betovering van Kerko behoefde geen verdere argumenten.

"Beloofd is beloofd!" schreeuwden de demonen uitzinnig. "Vertel het geheim!"

In hun blijdschap hadden de drie wezens elkaar omarmd en Gaosar zag tot zijn verrassing lintdunne etherische navelstrengen bungelen uit de navels van Bels en Bubs en verdwijnen in het onderlichaam van Ehoe.

'Een krankzinnige moeder met twee vrij gestoorde kinderen,' dacht hij.

Er daagde meer en meer begrip. 'Kerko is hun vader,' wist hij ineens.

'Verwekt in een ander leven, waarin zij altijd zijn blijven hangen.'

Hij hield z'n mond maar. Meer oud zeer oprakelen was beslist niet nodig.

De stank was al moordend genoeg.

"Het geheim is simpel," zei hij. "Ten eerste! Jullie vermoorden de tovenaar en jullie eten hem op. Dan zit zijn belofte in jullie wezen. Kerko zal dan opnieuw incarneren in een mensenlichaam, nietwaar?"

"Ja, dat zal hij zeker doen," zei Bels verbaasd. "Maar *mijn* belofte om hem te dienen dan?"

"Hij kan zijn belofte aan jullie niet nakomen, is het niet?" vroeg Gaosar, een glad pad voor begrip effenend. "Hij heeft jullie mijn lichaam beloofd en dat krijgen jullie niet te pakken."

"Nee, eh... Nee! Die pusbuil," snauwde Bubs.

"Stel je eens voor dat jullie ook in een mensenlichaam zouden incarneren, gelijk met hem?" zei Gaosar tegen de nu onrustig wordende demonen. "Dan waren jullie aan hem gelijk! Iedere belofte, die van hem én die van jullie is dan gebroken. Iedere nieuwe belofte kan daarna gemaakt worden maar uit jullie eigen vrije wil."

Hij voelde hun groeiende angst en weerstand en speelde een troefkaart uit: "Bubs, je kan een heel mooi meisjeslichaam uitzoeken. Heel, heel mooi! En Bels, je kan de liefste, sterkste man van de mensenwereld worden. Wil je dat? En in een lichaam kunnen jullie met Kerko doen en uitwerken wat je maar wil. En Bels en Bubs, jullie zouden zelfs met elkaar kunnen... neuken."

De kracht van dit beeld was zo sterk dat de beide demonen spontaan begonnen te huilen en toen keken ze naar elkaar. Voor zover demonen kunnen lachen, begonnen ze te lachen.

"Wij doen het," zeiden ze gelijktijdig. "Wij doen het."

Ehoe keek afwezig peinzend naar Gaosar.

"Mij heb je niks voor te spiegelen, hè slurfbuil?" zei ze met een vreemde rust. "Ik ben geen vrouw meer en ook geen man. En ik wil geen van beiden meer zijn. Al zijn je verhalen ook waar, je oplossing staat me niet aan. Ik ga Kerko's lul afbijten. Niet voor jou maar omdat hij het verdient en omdat ik het wil. Ik zal met zijn ingewanden daarna inderdaad zijn belofte opvreten. En als hij opnieuw incarneert, dan zal ik wraak op hem nemen. Op hem en op zijn hele geslacht. Hij zal twaalfduizend jaar boeten en negenmaal negenmaal zijn schuld inlossen. Acht dagen na iedere geboorte bijt ik een stukje van zijn lul af om hem te herinneren aan deze belofte. Ik hoef geen lichaam meer, Sar Gaosar, maar ik trek mijn vloek naar je in, omdat je mij van mijn pijn bewust hebt gemaakt. Ik voel mezelf weer. Ik weet weer wie ik ben. Ik ben Jah Ehoe. Nou als je me nodig hebt, roep je maar. Kom kinderen, we gaan een hapje eten." In één beweging waren ze alle drie weg. Op de rots waar ze gezeten hadden, glansde nog lang een zilverachtig licht.

"Ze gaan Kerko opeten in plaats van mijn lijf," legde Gaosar uit. "Ze zullen hem vinden, waar hij ook is."

Dat de man aan boord van de bombardementsvloot was, kon hij niet bevroeden.

"Klootverspiesd nog aan toe," zuchtte Karnk. "Ben ik blij dat ik dat ontbijt niet hoef te bekijken. Maar het scheelt mij weer een hoop."

Het demonische hapje mocht een bizar gebeuren zijn, toch kon Karnk zich nog niet voorstellen dat er in de nabije toekomst een niet minder bizar hapje op hemzelf te wachten lag.

Huiverend in de ochtendkou stonden ze met z'n negenen dicht tegen elkaar aan, zonder iets te zeggen, maar het was vooral Gaosar vreemd te moede. In zijn hoofd hoorde hij slurpende, smakkende geluiden, kraken en breken van botten, genotvol zuigen en lebberen. Een historisch ontbijt. Niet leuk maar wel waar. Zulke ontbijten worden herkenbare merkpunten in de tijd.

Ze probeerden nog wat te slapen, terwijl Karnk en Anzul wachtlieden, maar daar kwam niet veel van. Oatreru leek weer teruggevallen in zijn

magische slaap. In de vroege ochtend ging hij echter plotseling recht overeind zitten en zei met een duidelijke stem tegen Aniz: "Ik ben bijna klaar."

Hij draaide zich schuin om en wenkte Horkan.

"Nubisfahrd komt de reus halen. Geef hem nu direct Gaosar's deel.

Weinig tijd," mompelde de koning zacht maar iedereen had het gehoord. Toen viel hij weer achterover. Slapen kon niemand meer. Ze dronken wat wijn, maar de stemming werd er niet vrolijker op. Niemand betwijfelde Oatreru's voorspelling. Wat de koning met Gaosar's deel bedoeld had, werd nerveus bepraat. Een erfdeel? Zijn abstracte koningschap? Voorzag Oatreru zijn eigen dood? Bedoelde hij Gaosar's geboorteland? Capai? Capai misschien als een nieuwe basis voor de sterrenschepen van de Mengt? Gaosar kwam er ondertussen achter dat het eiland Urda altijd als zodanig gefunctioneerd had. De Mengt bleken reuzen, die een basis op de maan hadden. Ze waren direct betrokken bij kobaltwinning in de komeetmijn van Urda. Dat dit proces voor de delvers weinig gezond was, wist iedereen. Dat de Mengt lood gebruikten om zich tegen bepaalde gevaren te beschermen, was nieuw voor Gaosar.

Het gepraat over zijn deel leidde hem helaas niet af van een veel essentiëler pijn. Karnk's leven werd bedreigd door een ergere vijand dan Kerko! Hij zou met alle liefde van iedere erfenis afstand willen doen om Karnk van die gevreesde Sterrenheer te redden. De reus stond in het schemerige licht verwoed te fluisteren met Tirt. Toen kwam hij naar Gaosar toe.

"Maak je niet druk, makker. Wat er hier voor mij gedaan moest worden, is gedaan. Jij hebt mijn leven gered en wraak voor mij genomen. Als ik die Nuvovort ergens mee tevreden kan stellen, zodat hij jullie met rust laat, dan ben ik geen moment meer zenuwachtig, snappie?"

Gaosar knikte murw.

"Ik red je van de ene dood om je een andere te laten sterven..."

"Dat hou je toch!" grijnsde Karnk. Gaosar kon niet mee lachen. Karnk's vredige lijdzaamheid verzachtte zijn angst om deze nabije vriend nauwelijks.

"We verliezen elkaar steeds," mompelde hij met verstikte stem.

"Ja, kunnen we éven in het Hier en Nu blijven? Ja? Graag! Ik heb je in het paleis gevonden toen ik alle hoop opgegeven had. En nu zijn we

samen Hier en Nu. Ik wou wel dat ze hier ergens zo'n lekker broodje hondenlul verkochten. Iedereen zit volop te denken en eten, ho maar!" Gaosar kon eindelijk lachen.

"Misschien brengt die Mengt wel wat mee."

Karnk's stem werd ineens serieus: "Ik wou iets persoonlijks van je hebben, Gaosar. Een amulet voor op reis. 'n Beetje bescherming. Want aan m'n mooie vervormer zal ik wel niet veel hebben tegen die slimme kerels van daarboven."

"Ik kan je het demonenoog geven," bedacht Gaosar.

"Ik dacht meer aan iets van jezelf," zei Karnk. "Iets kleins, iets dat helemaal van jou is. Een aandenken dat van geen ander zou kunnen zijn."

Gaosar ging een heel, heel bizar licht op. Uit zijn gordelbeurs haalde hij het opgevouwen linnen lapje, dat hij bij het demonenoog had bewaard. Het was één van de twee bezittingen die de beroving door zijn ontvoerders doorstaan had.

"Ik raad wat het is en ik neem het aan," zei Karnk resoluut.

"Jouw geschenk aan mij zal ik ook hooghouden," antwoordde Gaosar met een heel droge mond. Karnk beklopte Gaosars fraaie sabelschede.

"Mooi sabeltje, hè? Toch nog iets leuks aan een Tat overgehouden."

"Ik zou willen begrijpen wat of wie Oerbash omgebracht heeft," piekerde Gaosar.

"Aan futiel, kwaad geblaas over het verleden heb je niks," antwoordde Karnk opgewekt. "Maar goed. Bedankt voor eh, dit eh... presentje. En nu ga ik even ergens kakken. Kan jij ergens ontbijt voor ons regelen ondertussen?"

Karnk's praktische regeling gaf als altijd een nuttige structuur aan de dagindeling. Gaosar liet zijn weemoed wat betijen.

Het werd met de grootste moeite ochtend. Zon zagen ze helemaal niet achter het zwartgrijze wolkendek. Aan het landschap waar ze terecht waren gekomen, mankeerde verder niets. Ruime valleien, hoge, machtige bergen. Ergens onder hen ruiste een waterval. Op de dichtbegroeide hellingen domineerden tussen het gevarieerde groen prachtig felrood bloeiende flamboyantbomen. Ze zagen tussen gigantische bamboe veel bananenblad en overal avocado-, mango- en passievrucht bomen. De lucht rook prettig naar basilicum en citroenmelisse maar iets anders, iets dreigends, gaf een heel flauwe kleuring van dood en brand aan die

geuren. Het was nog steeds te stil, doodstil. Antar en Anzul kwamen na een korte inspectietocht met fris water terug en vertelden, dat ze een klein meer tussen geurige lariksen gevonden had. Er waren overal bloemen te zien maar geen bij, geen wesp of vlieg was op de honing uit geweest.

"Heel vreemd," zei Antar. "Er is iets helemaal fout."

"We zijn net op tijd weggegaan van Illyan," liet Aniz weten. "Dat is genoeg om te weten..."

Ze aten maïskoeken, gedroogd vlees en bananenpulppasta. Het ontbijt gaf een sterke impuls van levensvreugde, maar alle uitgaande emoties werden gedempt door een collectief somber voorvoelen. Ze richtten dicht bij het meer, afgeschermd door enkele hoge eucalyptusbomen, een comfortabel kamp in. Karnk had forel gezien en improviseerde onmiddellijk een hengel.

Vanuit de lucht zou hun luchtwagen snel te herkennen zijn en daarom besloot Generaal Horkan het schip totaal te demonteren. Daarna zouden ze het overbrengen naar het lagere kamp. Iedereen werkte zich in het zweet. Gaosar en Karnk bleven steeds dicht bij elkaar.

"Heb jij wat met dat witte gevaar? Met die dure hoela?" vroeg Karnk, terwijl ze langs een inmiddels platgetreden pad tussen hoge adelaarsvarens een dakspant van de luchtwagen naar beneden droegen. Gaosar keek naar de kleuren om hem heen. De oranjebruine verdroogde stelen van vorige varengeneraties staken fel af tegen het groen. Toch was het bos grijs, terwijl het niet grijs hoorde te zijn. Er was iets met het licht.

"Ik vroeg je wat," drong Karnk aan. Gaosar kon er niets over zeggen.

"Achter iedere belangrijke man staat een intelligente vrouw," wist Karnk.

"En achter iedere gelukkige vrouw ligt een uitgeputte man, trouwens."

"Mmm," bromde zijn vriend. Karnk gaf zijn vissen op. Gaosar keek naar het enorme reuzenlichaam. Was deze man nou werkelijk zo geïnteresseerd in vrouwen of gebruikte hij het onderwerp alleen maar om ergens om te kunnen lachen? Of zat de reus nog ingewikkelder in elkaar? Ze klommen over warrige wortels en verstrengelde twijgen, een chaotische jungle waarin overal wilde paarse viooltjes bloeiden. Tussen fluwelig mos groeide een overdaad van het rozerode vierblad. Het nieuwe kamp zag er rustig en opgeruimd uit, maar er was iets aan de

hand met de koning. Ze versnelden hun pas. Sugatha kwam hen hollend tegemoet.

"Oatreru gaat dood!" hijgde ze. De mannen lieten hun last onmiddellijk vallen en renden met haar mee. De koning zat overeind maar zijn oogleden waren halfgeloken. Hij keek met een zichtbare inspanning de kring rond. Zijn ademhaling was kort en oppervlakkig.

"Weinig tijd," fluisterde hij. "Mijn rijk wordt verstrooid. Oude koning gaat dood. Nieuwe niet meer regeren. Verbrand mijn lichaam vannacht. Ja? Horkan, ja?"

De generaal had tranen in zijn ogen.

"Mijn vaste belofte, heer. Als altijd," fluisterde hij. Oatreru ging heel voorzichtig liggen.

"Laat niets over voor Nubisfahrd. Ja?"

Horkan knikte. De ogen van de koning vielen dicht.

"Karnk," fluisterde hij. De reus boog zich met een volledige aandacht naar de zwak bewegende mond over.

"Haal je een grap uit met de Mengt? Ja? Voor mij? En namens de Halfbak? En namens Oerbash? Heb je van Gaosar wat je hebben moet?"

"Ja heer Oatreru," zei Karnk. "Die dwerg gaat nog lachen. Reken maar."

"Goed, heel goed," zei de koning. En dat was zijn laatste woord. Hij ademde niet meer in. Zijn tijd was gekomen.

De nieuwe tijd

De rest was de dag ging voorbij als in een droom. In die droom overvielen Gaosar de vreselijkste beelden van een kokende zee, zwarte regen die uit een hemel van vuur viel en ontelbare lichamen van mensen en dieren, die onder een kokende modder werden begraven. Hij was niet alleen in die schrik. Iola en Aniz liepen bibberend rond en Sugatha gaf enkele keren een wanhopige, geteisterde gil.

"Ze zijn allemaal dood!" schreeuwde ze. Niemand durfde zelfs maar een poging te wagen om haar van een troostend tegendeel te overtuigen. Om middernacht legden ze 's konings koude lichaam op de resten van de ontmantelde luchtwagen. Iedereen had droog hout gesprokkeld, alsof hun eigen leven ervan af hing. En was dat niet zo?

Toen het vuur oplaaide, stak er plots een vreemde wind op, die bleef waaien tot de laatste vonken gedoofd waren. De wind begon te wervelen en nam de as op, ver omhoog naar de zwarte lucht. Zo ging Koning Katsin Oatreru zijn eigen weg naar de sterren.

Er gingen weken voorbij. De vogels gingen weer zingen. De krekels begonnen waar ze waren opgehouden. Er scheen weer zon. Soms vlood er een kort moment een vreselijke stank de vallei in, megedragen op een noordelijke wind die van ver kwam. Hij bracht beelden mee van rottende lijken in natte modder, ontelbare kadavers, gespietst in eindelijk drooggevalle boomtoppen. De lucht van de dood prikkelde ook de drang tot leven. Iola bedreef opgewekt de liefde met Anzul, Antar en Karnk, die eindelijk kreeg waar hij zo lang op gewacht had. Tirt en Sugatha waren heel stilletjes heel tevreden met elkaar, hoewel haar zwangerschap bizarre buien opriep, die tot de meest vreemde dialogen kon leiden.

Sugatha: "Vind jij me eigenlijk mooi, Tirt?"

Tirt: "Het mooiste!"

Sugatha: "Het mooiste? Vergeleken bij wie?"

Tirt: "Nee, ik bedoel gewoon in het algemeen. Van wat er bestaat."

Sugatha: "O ja. Maar wat vind je nou in het bijzonder zo aantrekkelijk?"

Tirt: "Je ogen bijvoorbeeld."

Sugatha: "Bijvoorbeeld? Wat zeg je dat ongemotiveerd."

Tirt: "Nee, nee. Het *is* echt zo."

Sugatha: "Goed, goed. Wat nog meer? Vind je mijn borsten mooi?"

Tirt: "O ja."

Sugatha: "Zie je wel! Je bent een slijmoor! Mijn borsten hangen. Je zegt dat alleen om me een beetje te troosten."

Tirt: "Kom nou Sugatha!"

Sugatha: "Je wil zeker weer iets belangrijkers gaan doen dan met mij praten. Ga maar naar je vrienden! Toe dan."

Tirt: "Nee, nee."

Sugatha: "Ga maar hoor. Je hoeft je echt niet om mij te bekommeren."

Tirt: "Maar dat doe ik heus wel."

Sugatha: "Vind je me zielig soms?"

Tirt: "Nee, je bent helemaal prima."

Sugatha: "Ja, ja, ogen en borsten. En dat is het dan, nietwaar?"

Tirt: "Nee, nee. Ik vind je helemaal mooi. Alles, alles."

Sugatha: "Echt? Of zit je me te vleien?"

Op dat moment kwam Karnk op hen toe.

"Ga je mee Tirt? We moeten nog wat van die bomen verslepen."

Sugatha: "Vind *jij* mij mooi, Karnk?"

Karnk: "Ja hoor."

Sugatha: "Maar wat nou speciaal?"

Karnk: "Het mooiste aan jou? Wat mij echt opwindt, Sugatha? Waar ik van droom?"

Sugatha: "Je maakt me verlegen, Karnk maar ik wil het toch weten."

Karnk: "Nou ik, ik persoonlijk ben helemaal weg van die glimmende plekken op je knieën en je ellebogen."

Daarna moest Sugatha door Tirt tegengehouden worden om Karnk niet met een vilmes te vermoorden, terwijl de reus bulderend van het lachen het weelderige regenwoud in rende.

Ondanks hun verborgen kampement waren ze toch niet doelmatig blijvend beschut voor machtige ogen, die voorbij tijd en ruimte konden kijken. Op een morgen daalde er een dofglinsterend, rond sterrenschip neer op een rotsplateau dichtbij het kamp. Hun onwelkome, reusachtige bezoeker kwam, niet gehinderd door het vervormervuur, dat van vele kanten op hem losbarstte, aanzweven middels een grote *manakonda*. Toen ze ophielden met het nutteloze schieten, klonk er een metalige stem van achter het doorschijnende energieschild, die naar Oatreru vroeg. Generaal Horkan antwoordde hem met een onbewogen gelaat waarin

ogen als weerlichten flitsten: "De koning is dood. Hij heeft u niets gelaten, heer Nubisfahrd."

"Ik heb evenmin de nieuwe koning iets gelaten," zei de Sterrenheer. "Wat hij heeft, mag hij houden."

Gaosar bekeek de enorme gestalte met een onpeilbare mengeling van afkeer en gefascineerdheid. In tegenstelling tot de twee dwergen, die Karnk en hij in Utrag ontmoet hadden, sprak deze figuur onberispelijk Tiki. Er straalde een vanzelfsprekende macht van hem uit, die nog nooit beproefd scheen.

'Hij bevestigt mij,' dacht Gaosar. 'Hij weet wie ik ben. Ik ben de nieuwe koning. Koning zonder koninkrijk... Mijn lot kan hem niet veel meer schelen. Maar waarom wil hij Karnk hebben? En hoe wist Oatreru daarvan? Is dat het magische oog waar Horkan het over had? Ik heb dat ook, denkt Horkan. Maar waarom werkt het dan niet? Hoe kan ik iets doen om te beletten, dat deze sterrenreiziger mijn geliefde bloedbroeder ontvoert?'

Nubisfahrd keek opzij naar koningin Aniz.

"De Kameleonkoningin. De hoogste in het eilandenrijk, die haar schoonheid verbergt om haar genot te kunnen delen met elke laaggeborene die die troost behoeft. Hoe wonderlijk. Heeft zich de dienaar van velen gemaakt en is zo meesteres geworden. Wonderlijk. Ik groet u. Mijn opdrachtgevers zouden u graag willen ontmoeten. Er wacht u ongekende weelde daar."

"Hier ook. Ik blijf liever hier," zei Aniz.

"Ik kan u niet *dwingen*," antwoordde de Mengt en die beklemtoning was opnieuw vreemd maar heel duidelijk. Gaosar vroeg geprikkeld: "Kunt u mij dwingen?"

"Nee. De grote Vir in je hersenen zou mijn vaardigheid kunnen tarten. Ik heb slechts uit wetenschappelijke nieuwsgierigheid in je dood belang gesteld, maar er is nu eenmaal anders beschikt. Ik kom de bastaardreus halen. Dat is alles."

Karnk stapte naar voren. Iola hield zijn linkerhand vast en Aniz zijn rechterhand. Hij zei niets. Nubisfahrd monsterde hem met een voldane uitdrukking op zijn strakke kop.

"Ik wist dat ik je tussen het zwarte en het witte vinden zou," snoefde de Mengt. "Gezocht en gevonden. Zo gaat het altijd. Als je maar tijd neemt. Je hebt mijn drie honden te pakken genomen bij Lithaka, nietwaar?"

"En tijd gewonnen," knikte Karnk.

"Je was een nuttig werktuig om de Kendo te corrigeren, maar we hadden niet op je overleven gerekend."

Gaosar kneept zijn ogen tot spleetjes dicht. 'We', had Nubisfahrd gezegd. 'Praat hij over zijn lasthebbers? Of over zijn bondgenoten? Over zijn eigen volk? Werkten de vreemde dwergen in Utrag toch met hem samen? Of juist niet?' Zoveel vragen. Er zouden er maar enkele van beantwoord worden.

"Ik heb een meester gevonden, die me onder zijn hoede nam," teemde Karnk.

"Ah, de Niss! Die waardeloze afvallige. Hui Saraha. Mijn huis vervloekt zijn naam."

"Hij eerbiedigt niettemin het uwe."

"De zee heeft hem en de zijnen verzwolgen zoals met jou had moeten gebeuren."

"Ach, wat is, dat is...," mompelde Karnk.

"Je hoeft niet te proberen om indruk op me te maken met wat geleende kennis, bastaard. Je dubieuze Nieuwe Mengt-vrienden hebben je gezouten en dat redt je leven voorlopig."

"Voorlopig heb ik stééds heel bekwame helpers gehad," registreerde Karnk niet geïmponeerd.

"Toch ben je niet bekwaam genoeg geweest om de Falak te kunnen ontlopen."

"Geshyo heeft vooral een grote mond, net als de Maanaap die over hem heerst," zei Karnk uitdagend.

"Hij dient me vaardig niettemin."

"Om brood en macht dient en verraadt hij vele heren," troefde Karnk maar Nubisfahrd lachte hem vierkant uit.

"Oerbash? Die heeft oude schulden afbetaald. Aan zijn Mengt-leermeesters en aan anderen. En voor zijn nieuwe schulden, die uit zijn baatzuchtige magie voortkwamen, heeft hij opnieuw de prijs moeten betalen. De Tat is over zijn eigen genotzucht gestruikeld. Niet over verraad. En Geshyo is slechts tijdelijk met wat van de vroegere macht van Oerbash beloond. Maar je was hem inderdaad te slim af."

Karnk spuugde op de grond.

"Geshyo is alleen onbevreesd in het donker als hij een overmacht aanvoert."

"Hij aarzelde vanwege je gezelschap. Hij verbaasde zich over je bondgenoten. Hoe heb je die gekocht?"

Karnk slikte iets weg in zijn keel.

"Ik heb ze nooit gekocht. Ze hebben hun vriendschap aangeboden en ik heb dat aangenomen."

De Mengt-reus fronste zijn dunne wenkbrauwen.

"Mengt maken geen vrienden. Mengt-bastaarden helemaal niet."

"Toch! Toch!" antwoordde Karnk terwijl hij om zich heen keek. Iola begon zachtjes te huilen. Horkan bevingerde zijn vervormer, alsof hij het apparaat zo betoveren kon tot iets, dat wel Nubisfahrds schild zou kunnen doorboren.

"We gaan terug. Jij en ik," zei Nubisfahrd. "Jij bent de laatste die ik zocht."

Gaosar onderbrak Nubisfahrd met een scherpe stem waarin plots een onmiskenbare en besliste koninklijke waardigheid doorklonk: "Wat is uw recht hier? Welke wet oefent de Mengt over ons uit?"

De man haalde met tegenzin zijn ogen af van Karnk als een slang die gehinderd wordt bij het verslinden van haar prooi.

"Zonder je drakenruiter was je al dood geweest, loze koning. Daag niettemin mijn gezag niet uit."

"U ontvoert mijn bloedbroeder en ik vraag om rechtvaardiging daarvoor!" zei Gaosar onbevreesd. Ineens deed hij iets heel onverwachts dat Nubisfahrds houding onmiddellijk wijzigde. Hij klom op een rotsblok en keek zo rechtop staand de reus recht in diens priemende ogen: "Ik heb recht op een antwoord op mijn vraag!"

Nubisfahrd gaf dat niet rechtstreeks. Hij leek tot zichzelf te spreken.

"Cayobur en een Bakvrouw. Een witte Koning en een zwarte slavin... Wie had dat kunnen voorzien?"

Zijn stem was ineens bepaald minder vijandig. Gaosar bleef hem aankijken. Zijn tong was zout als een mossel in zee. 'Zo vreemd wat de Mengt zegt... Mijn vader was geen koning en mijn moeder geen slavin,' wist hij. Hij bleef bij de kern: "Wat is uw recht? Heb ik geen recht om dat te weten?"

"De Oude Mengt voert beheer, al probeert de Nieuwe dat aan te vechten," antwoordde Nubisfahrd langzaam. "En mijn taak wordt van vele zijden belemmerd. Mijn tijd hier moest kort zijn en ik heb gekozen voor dynamische oplossingen. Jullie zullen geen van allen lang genoeg

leven om er het heil van in te zien. Evenals hij die jij je bloedbroeder noemt, ben jij een onvoorziene mutatie. De Mengt laat zulke natuurlijke mutaties ongemoeid. Wellicht is hij levensvatbaar en een verbetering. Maar de Oude Mengt-bastaard hoort hier niet thuis. Hij heeft én de kracht van een oud ras én een ongewone geest, die onvoorspelbare kanten uitgaat. Zulke mutaties controleren wij liever. Dat is de wet van zowel de Oude als Nieuwe Mengt. Hij gaat nu met mij terug."

"Ik blijf ook liever hier," daagde Karnk hem uit. "Ik blijf véél liever hier."

"Kies dan voor de dood hier. Of wil je liever daar leven?"

Nubisfahrd wees naar de blauwe hemel. Karnk keek peinzend omhoog.

"Laten we maar gaan," bedacht hij zich. "Heb je wat te eten bij je, Maanaap?"

"Dat komt later wel," antwoordde de ander, terwijl hij zich begon om te keren. "Kom nu maar mee."

Karnk haalde met een heimelijk gebaar iets uit zijn gordel en stak het snel kauwend in zijn mond.

"Wat was dat?" vroeg Nubisfahrd wantrouwend opzij kijkend.

"Een laatste restje van mijn broodje hondenlul," grijnsde Karnk. "Dat is een heel duur gerecht. Daar hebben de Shir een hele hond voor aan moeten snijden! Stel je voor!"

Hij stond te schuddebuiken van het lachen. Tirt lachte vol met hem mee alsof ze een diep komisch geheim deelden. Toen begon ook de witte koningin te lachen en weer gingen er sluizen open, die ruim baan gaven aan een zee van gelach. Alle emoties konden plots gerelativeerd worden in een zuil van vurige lucht. Gaosar moest Horkan vasthouden om niet op de grond te vallen van het lachen. Toen de oude generaal eenmaal op gang kwam, was er helemaal geen houden meer aan. De hele vallei bulderlachte, piepte, gierde en hinnikte in een orgie van onlogische ongerijmdheid, van ongrijpbaar en onbegrijpbaar genot.

Nubisfahrd stond ernaar te kijken alsof hij doden zag opstaan uit hun graf. En misschien was dat ook wel zo.

"Dus dit noemen ze de Afstand waar die krankzinnige Zirkontau het steeds over heeft. Meten wat niet meetbaar is! Rebellen! Het onmeetbare meten, dat willen ze. Onberekenbare gekken!" gromde hij. "Jullie zijn alleen krankzinnig van de angst geworden."

Uit een apparaat uit zijn gordel schoot een lichtblauw lint, dat zich om Karnk's middel wikkelde. Nubisfahrd schakelde zijn vlieggordel in en steeg op. Karnk hing vlak onder hem in de lucht. Hij wuifde en lachte. Wierp handkusjes naar Aniz en Iola.

"Hee Sugatha," riep hij ineens.

"Zorg ervoor dat je een meisje krijgt, want Iola krijgt een zoon!"

Toen verdween het tweetal uit het zicht boven de boomtoppen. Gaosar vreesde de overgang al, maar de tranen waren sneller dan zijn beheersende gedachten. Zijn lachen werd een intens huilen. Antar en Anzul ondersteunden hem en huilden moeiteloos mee. Iedereen begon te snikken. Tranen. Om Karnk. Om Oatreru. Om alle andere doden. Om allen die zonder troost of moeite moesten worden achtergelaten. Tipo. Nisha. Benko. Ishsti. Ate en Ushtar. Siri en Paizifume. Verdriet om zonen en dochters. Om vaders en moeders. En tranen om niets.

En toen ze daar waren aangeland, begon Aniz onverwacht weer te lachen. De anderen volgden een voor een. Of Karnk het nog kon horen, wisten ze niet.

Even later steeg het sterrenschip op. In Gaosar's mond verdween plotseling de smaak van het Noodlotszout. De dwergenvoorspelling luidde dat Kerko dan dood zou zijn, maar ook dat er ergens een brug moest zijn gemaakt. Gaosar kon toen nog niet begrijpen welke brug.

"Wat betekende die grap van Karnk nou eigenlijk?" vroeg hij een dag later toen hij met Tirt op forel zat te vissen. De Rishe keek hem stomverbaasd aan.

"Heb je dat dan niet begrepen? Hij heeft een kleine Berseng meegesmokkeld aan boord van de Mengt."

Gaosar bleef stil in onbegrip. Tirt begon te lachen.

"Ja! Hij vroeg me hoe hij aan een Berseng, eventueel aan jouw Berseng, kon komen. En ik zei dat de Berseng hem zou overweldigen als hij jou zou doden. En toen vroeg hij wat er zou gebeuren als hij bij wijze van spreken een vinger van je zou afbijten en opeten. De Berseng heeft zich door jouw hele zenuwgestel vertakt dus wij dachten dat wel zou werken. Natuurlijk zou hij aanvankelijk wel veel pijn lijden, maar dat kon hem niet schelen. En Oatreru had hetzelfde idee."

Heel langzaam ging Gaosar een licht op: "Dat bedoelde hij met mijn déél?! Mijn voorhuid? Daar zit een stuk van de Berseng in?"

"Precies! Klein maar hij zal snel groeien. En wat die combinatie van Bersengparasiet en Mengt-bastaard nog voor speciale effecten oplevert, dat weet niemand. Maar Karnk laat zich niet meer naar elke willekeurige slachtbank leiden!"

Gaosar had een paar dagen nodig om het allemaal te verwerken. Vaak moest hij terugdenken aan de marteling die hij ondergaan had, toen de Berseng zich had moeten aanpassen aan zijn lichaam. Misschien zou de overgang naar het reuzenlijf makkelijker gaan.

Op een mooie ochtend klom hij de maagdelijke valleihelling op langs de beek die hogerop aan de rotsen ontsprong. Karnk. Was je maar hier. Het was niet makkelijk om werkelijk afscheid van die dierbare vriend te nemen. Hij moest ineens ook aan een andere vriend denken. Het gemartelde gezicht van Oerbash in zijn laatste momenten verscheen voor zijn geestesoog.

'Voor alles wordt een prijs betaald,' dacht hij. 'Hij heeft aan alle kanten gestreden. Dan doe je strijdmakkers op. En je maakt vijanden. Dat zeker. Of je vrienden maakt zoals Karnk dat gedaan heeft? Ik weet het niet...'

Verderop zag hij plotsklaps de gebruinde gestalte van koningin Aniz langs een paadje de helling afdalen. Het meeste van haar tijd bracht ze met Generaal Horkan door. Heel soms kruisten haar blikken die van Gaosar, maar ergens was het nog niet de juiste tijd voor meer. Hij keek haar met een onbesliste aandacht na, tot ze uit het gezicht was verdwenen. Zonder duidelijk doel liep hij door, totdat hij een liefvallig rustpunt aan de beekoever vond. Hij ging zitten en liet zijn drukke geest wegdrijven met het langs vlietende water. In de verte was iemand aan het zagen. Flarden van een liedje dreven op de wind naar hem toe. Iola? Van wie ze zwanger was, wist ze niet, maar zwanger was ze wel. Ze liep de hele dag te zingen. Iedereen hoopte dat het een kind met rood haar zou worden. Anzul en Antar maakten soldatengrappen over wie de vader van het volgende kind zou worden. Ze deden in elk geval nu al heel erg hun best bij het oefenen voor die toekomstige gelegenheid. Het zou Iola wel zijn die daar zong.

'Raar,' dacht Gaosar. 'Alles gaat gewoon door. De halve wereld wordt verwoest en na een tijdje zingen de overlevenden weer. De mannen hakken hout en de vrouwen worden weer zwanger.'

Met scheefgehouden hoofd luisterde hij naar de verwaaiende klanken, die iets in hem deden mee vibreren op een heel bijzondere manier. Hij

werd er ongewoon stil van. Ineens viel het waarom hem in. Het herinnerde hem aan een andere melodie, uit een ander land, uit een andere tijd. De Tjetjahvallei op Capai. Een liedje van genegenheid, gezongen voor de allerkleinste kinderen door één van de Ooms uit het mannenhuis. Het oude gerimpelde gezicht van de tengere, zachtmoedige, kleine 'Grote Oom' Orson-Kar-Skod verscheen voor zijn geestesoog. Diens vriendelijke, krakende stem klonk weer: "Nooit zal ik je pijn doen. Altijd zal ik je helpen. Heb je honger? Hier is mijn brood. Ben je bang? Hier staat je vriend. Ik houd van jou. Voor nu en altijd."

Het liedje bracht een zoete stroom van herinneringen mee. Een beeld van grove handen kwam in hem op. Dikdooraderd, altijd zwarte nagels, gebroken en vuil van het harde werken. Oom Orsons handen, die je zorgzaam uit een te hoge boom kwamen tillen, als je verkrampd van angst om een dikke tak heen geklemd hing. Een hand, die je een klap op je achterste gaf, als een Oude Moeder riep, dat je straf verdiend had. En dan leek die klap hard, maar het enige dat je ervan voelde, was een stille waarschuwing om je kattenkwaad voortaan uit te halen buiten het zicht van die ouwe feeksen. Gaosar zong het liedje zelf nog eens, zacht voor zich uit, de ogen op oneindig. Hij herkende er die allereerste belofte in. 'En hoe hard had ik die hulp ook nodig!' wist hij. Een anker als je niets weet, als je geen zekerheid hebt, als je klein bent en maar een jongetje. En vergaat het zo niet iedereen?

'Ik zit hier met een brok in mijn keel en rooie, waterige ogen. Ja. En natuurlijk kan ik me onmiddellijk losmaken uit dat gevoel. Onthechten. Daar ben ik heel knap in geworden. Dat is wat Siri me ook vaak verweten heeft. Dat ik onthecht om niet te voelen. En soms had ze gelijk en soms ook niet. Ik ben niet dit gevoel alleen. En ik hoef niet vast te houden aan al die sentimenten en die waarden uit mijn vroege jeugd. Ik ben geen kind meer, geen klein jongetje, dat geschrokken is van een steelse beweging in een donkere schaduw. Kleine Gao die een sterke hand nodig heeft van een oudere jongen. Of van een grote Oom. Of, of... van een vader. Zoals Nisha er eentje in Onsten gezocht heeft. Nee, dat is het niet.'

Wat het wél precies was, vroeg meer onderzoek. Hij zocht tot hij een antwoord vond: 'Hee. Het is de kracht van het besef, dat mijn verbondenheid met Oom Orson door de tijd heen heel gebleven is. Ik

voel nòg zijn vriendschap, die niet door eigenbelang of begeerte werd ingegeven maar door liefde. Die niets terugvraagt, maar alleen geeft.' Het bos om hem heen was rustig en vredig. Het ruisende water was er, dat was alles.

"Hallo, grote Oom Orson," riep hij tegen de strakke hemel. "Waar je ook bent en of je nog leeft of niet, bedankt! En het ga je goed."

Plons. Iets van hem vandaan plonsde er een opspringende vis terug in het water, even buiten zijn heelal geweest, een moment anders geademd, een fractie verder gekeken.

"Nooit, nee nooit zal ik je pijn doen."

Gaosar zong het opnieuw en in dat kleine liedje van genegenheid viel de tijd weg. En daarmee viel ook iedere belofte weg, vervallen, nooit gegeven, nooit nodig geweest, nooit meer nodig. Het werd een ander liedje. Hij zong het opnieuw. Zachtjes, bijna onhoorbaar teder, zoals het een nieuwe vorm in hem gekregen had: "Nog nooit heb ik je pijn gedaan. Ik heb je altijd geholpen. Brood was er steeds genoeg en bang zijn we samen nooit geweest. Ik heb altijd van je gehouden, voor altijd je vriend."

In het dichte struikgewas bewoog zich iets. Een tersluiks gescharrel en toen was er een kort, pijnlijk gepiep hoorbaar. Een muis in de verwurging van een slang? Gaosar voelde er een machtig teken in.

'Alles eet alles. Niets kan bestaan zonder de samenhang met het andere. De Rishe hebben het bewust geweten sinds het Verbond van Ion. En toch hebben ze elkaar en andere volkeren afgeslacht. Hoe kan het anders? Is niet de vernietiging een even vitaal onderdeel van die samenhang als de geboorte?'

Hij stond op en liep een eindje langs het water, voorzichtig oplettend waar hij zijn voeten neerzette. Er zaten soms vuistgrote spinnen tussen het dichte blad, die zeer pijnlijke beten konden toebrengen, als ze in het nauw kwamen. Zo'n beet kon zelfs dodelijk zijn. Al het oude moet sterven, anders kan er nooit enige vernieuwing van het leven zijn. Misschien was de tussenkomst van de Mengt wel een bewuste provocatie. Maar was het hun nu echt alleen om de opbrengst van de mijnen gegaan? Gaosar kon het nauwelijks geloven. Nubisfahrd had een heel andere kant van de Mengt laten zien, dan die twee bizarre dwergen in Utrag. Zirkontau, zo had Nubisfahrd iemand aangeduid, een rebel.

Had hij één van die twee bedoeld? Onderzochten bepaalde Mengt alle vooruitgang en verandering om meer te weten te komen van wat zij de gave van de Afstand noemden? Was dat het verschil tussen Oude en Nieuwe Mengt? Misschien zochten sommige van hun afgezanten naar iets, wat de wurgende ernst en logica op hun thuiswereld kon verruimen? Waren ze in paniek geraakt, toen de zaken niet meer logisch waren te beredeneren? Hadden ze niet voorzien, dat koning Katsin Oatreru zichzelf bewust zou offeren in een magische slaap?

Oatreru was niet bang te maken geweest. Aan Karnk zouden de Mengt helemaal een goeie krijgen. Zeker niet bang te maken nu hij zichzelf hulp van een Berseng had bezorgd. Karnk... Hoe schrijnend was dat verlies op dat vreselijke moment geweest.

"Hallo, Karnk. Karnk?"

Hij riep het zachtjes tegen een oneindigheid zonder weerga. 'Karnk? Maar als er geen tijd is, dan heb ik je nooit verloren, lieve makker. Dan zal ik je nooit verliezen.'

Ergens, ergens klonk er een bulderend gelach van tussen de onzichtbare sterren: "Ja.

Als! Als er geen grenzen zijn, dan krijg je luizen als kamelen!"

Gaosar kon niets anders doen dan mee lachen, verbijsterd en twijfelend aan zichzelf. 'Hoor ik dit echt? Zijn dit mijn eigen gedachten, mijn eigen verlangens die ik denk? Wat voor werkelijkheid is dit? Of wordt simpelweg alles, wat je denkt, werkelijkheid? Is dit soms de brug, die de Mengt bedoeld hebben? Is dit soort denken gewoon één van de magistrale functies binnen deze enorme samenhang? Is mijn denken werkelijk scheppen? En is het beperkt tot het leven, zoals ik het ken?' Het kosmische lachen hield niet meer op.

"Ja, mag ik nou ook even?" riep Gaosar luid.

"Even dan," ginnegapte Karnk's stem. Gaosar was zichzelf en toch niet meer, daar en toen. 'Eens valt er een boom op mijn hoofd. Of een kokosnoot. Of een stel rovers vermoordt me. Een slang bijt me. En dan zal deze, die hier nu denkt geen naam meer hebben, geen kracht meer, die een lichaam bestuurt. Oerbash zei me eens iets over het Begrijpen dat pas Begrijpen wordt, als het voorbij de dood kan worden meegenomen.' Bulderlachen. Bulderlachen.

Gaosar was blij en in de war op hetzelfde ogenblik. Boven zijn bonkende hoofd gaf een valk een schreeuw. Hij keek op. Op wijd uitgespreide vleugels, bruin en wit, bijna zonder beweging mee glijdend op de

thermiek, cirkelde de vogel boven een wat rotsiger deel van de helling, waar minder begroeiing was.

'Zoiets zou het kunnen zijn, die dood. Het doen houdt op en er blijft alleen kijken over. Je zeilt als een vogel boven het gebeuren. Zien wat er altijd al was.'

Voor de valk was dat een landschap in ontelbare tinten kleur, een steelse prooi tussen de stenen en Gaosar's onbeweeglijke kruin.

'Ik vraag me af hoe dat werkt, waarnemen zonder al je zintuigen,' dacht dat hoofd. 'Ik ben eigenlijk minder bang voor de dood dan voor de pijn, die ik daarmee verbind.'

Hij dacht eventjes aan de dood van Kerko en de rillingen liepen hem over de rug. Kerko had zich heel ver verheven boven anderen in zijn enorme macht en kennis. Hij had ook steeds gezocht naar een middel om boven de dood uit te stijgen. Iedere hindernis op zijn pad vernietigd, gedood, als hij dat nodig vond. Cayobur Hayo, Onsten. Hoeveel namen konden er niet worden bijgezet in die rij?

'Maar maakt niet ieder mens die vergissing? Je vindt dat het één voornamer is dan het ander. Je maakt jezelf belangrijk en onmisbaar met een zogenaamd doel. Maar wat blijft daarvan over als je dood bent? Of hebben dan alleen je vriendschappen geteld?'

Goasar zocht een plek om te zitten, een mooie platte steen tussen het rode vierblad. Daar vandaan had hij een vorstelijk uitzicht over een deel van de vallei. Iola had in de verte een ander liedje ingezet, dat even werd onderbroken door een bassend gelach van Antar. De valk zeilde iets dichterbij in een nieuwe elliptische omloop.

'Zoals ik mijn vrienden groet, zo zal ik ook mijn vijanden groeten,' dacht Gaosar en hardop zei hij: "Hallo Kerko. Hallo Tegenstrever. We hebben elkaar even gezien in Utrag. Ik was een pion in een spel voor jou. Maar de pion heeft een andere kwaliteit veroverd. En jij bent dood. Straks ben ik ook daar, waar jij nu bent... Vroeger of later. Ik ben niet veel anders dan jij. Ik groet je. Ik hoop dat het goed met je gaat. Dat doodgaan was vast geen pretje."

Hij dacht even aan Bels en Bubs, misschien al stilletjes ergens verborgen genietend van de warmte van een liefhebbende moederschoot. Hoe zou het met Ehoe zijn? Nog steeds bezig om zijn/haar wraakzucht te bevestigen? Goed beschouwd was zij de enige, die haar eigen wraak had kunnen nemen. Op Kerko. Karnk had zich ooit voorgenomen om zich op

de moordenaar van zijn ouders te wreken. Maar in plaats daarvan had Nubisfahrd *hem* te pakken genomen. Oorspronkelijk was Benko uitgestuurd door de Moeders om de Rishe-bom op Majeste te saboteren. Maar Tirt had Benko's opdracht vervuld. Tirt had op zijn beurt een heel oude vete met Eichhor. 'Maar noodgedwongen heb *ik* Tirts wraak moeten volvoeren,' dacht Gaosar. 'Er is wel samenhang, maar in zo'n waanzinnige onvoorspelbaarheid...'

Kerko had Hiss Sarlof uitgestuurd om Onsten te corrigeren. Uiteindelijk nam Onsten via Sarlof weer wraak op Kerko, totdat Nubisfahrd de laatste resten van Onstens geestbestaan vernietigde. De Oude Moeders van de Bondo hadden wraak willen nemen op de Shir, maar indirect hadden ze zo meegewerkt aan de vernietiging van hun zustervolk, de Bindi. De Zonnetempel had Oerbash beschuldigd van een manipulatie om de Shirtroon te bemachtigen. Er was echter geen Shirtroon meer en met het Rijk van Tillant was ook de macht van de Zonnetempel onder de zeespiegel verdwenen. En Oerbash?

'Zou hij nog steeds kwaad zijn? Of werkte dat niet zo bij magiërs, zoals hij er eentje geweest was? Zou hij net als Onsten postuum blijven doorgaan met allerlei manipulaties om zijn boot te krijgen waar hij hem hebben wou?'

Gaosar nam zijn duizend geestvragen waar, maar ook zijn gevoelens. 'Oerbash heeft me de ergst denkbare pijn uit mijn hele leven bezorgd, toen hij me in de Bersengval liet lopen. Maar zonder die Berseng was ik vermoord door Eichhor... En hoeveel heb ik niet van die kleine Tatmeester geleerd!'

Een gevoel van grote dankbaarheid en overstijgende vergeving overspoelde hem.

"Ha, grote Spelbedrijver! Nou, je doet maar, Basho!" riep hij geroerd en vrolijk tegelijk tegen de blauwe lucht boven hem. Flits! Daar ging de valk naar beneden! Met een duizelingwekkende snelheid strak het hoge gras in tussen twee grote rotsen. Onder triomfantelijk gekrijs steeg de vogel direct weer klapwiekend op met iets grijsbruins tussen zijn klauwen. Een bungelend wollig lijfje, een jong konijn waarschijnlijk. Onervaren, speels, te vroeg boven de grond gekomen. Nog nergens aan begonnen. Zou ook nooit meer ergens klaar mee komen. Was al klaar.

Klaar voor het ontbijt van de valk. Precies op tijd voor zijn laatste afspraak daar.

"Dat is het!" riep Gaosar opgewekt uit, wuivend naar de weg wiekende stootvogel. "Alles is altijd precies op tijd. De een z'n dood is de ander z'n brood. Dat is de hele samenhang. Zo simpel."

Hij wilde zich niet van zijn mooie conclusies laten afleiden door het kosmische geproest van Karnk in zijn derde oor. Maar het was er wel... Nou ja.

Hij stond op. Ergens zin in. Eindje lopen? Hij zong zijn nieuwe liedje van genegenheid. Onder zijn voeten knerpten kleine keitjes tussen het gras. Hij nam een aandrang in zijn buik waar, die hij niet thuis kon brengen. Trok er iets van buiten aan hem? Gewoontegetrouw zette hij een achterdochtig rozenveld op. Was het nou nòg niet over allemaal? 'Kom op,' moedigde hij zichzelf aan. 'Het *is* echt over. Vertrouwen hebben. Het is echt voorbij.'

Glimlachend klom hij weer verder, de zachte kruidige plantengeuren opsnuivend. Ineens ving zijn oog een beweging. In een beschutte kom, een eind schuin onder hem, zat een tengere gestalte haar lange haar te kammen. Hij herkende de witte koningin. En daarmee herkende hij ook het gevoel in zijn buik. Hij stond doodstil. Het zweet brak hem uit. Hij was zich ergerlijk bewust van zijn zenuwachtig trillende handen.

Aniz Vastiz. Had ze hem gezien? Hoe anders zag ze eruit dan op die ochtend in het paleis. Hun eerste ontmoeting. 'Allebei een masker op. Allebei beducht voor elkaars macht. Zij de kameleon, ik de ontsnappingskunstenaar.'

Met die herinnering vlamde er tevens een ondubbelzinnige begeerte in hem op. Dàt was in elk geval echt geweest. Het ging iets harder waaien, maar zijn hete hoofd koelde er niet van af. Verder vooruit ontwaarde hij een steile rotswand, waar losse wervelwindjes de wind uit de lagergelegen boomtoppen ontmoette en hem suizelend neersloegen tegen de dicht met varens begroeide hellingen. Toen overviel hem opnieuw een wonderbaarlijk visioen. De varens werden platgedrukt in een bekend beeld: het lachende gezicht van Cayobur Hayo knikte hem toe. Het laatste stukje van de puzzel viel op zijn plaats.

Met een hoofd zo helder als een bos na een regenbui begon hij zo snel hij kon de helling af te dalen, recht op zijn doel af. Zoals een wesp terug

naar zijn nest, zoals een valk zich neerstort op zijn prooi, zo wist hij de weg. Roekeloos of moedig, hij ging. Hij stak zijn hand op ten groet naar het vervagende beeld van zijn vreemde vader.

‘Dat is dan mijn erfgoed,’ dacht hij. ‘Het doel kennen en eropaf gaan. En zolang je leeft, is er een doel!’

De koningin keek op. Ze wist het ook. In een onhandige gratie wenkte ze hem naderbij, alsof hij aansporing nodig had. Ze stond op en wachtte op hem. Zijn verlangen trok hem aan als de zwaartekracht, maar toen hij de kom in sprong, blokkeerde zijn onzekerheid plotseling het magnetisme.

"Ik ben geen koning," hijgde hij hulpeloos.

"En ik ben hier geen koningin," glimlachte ze. "Ik vraag ook niet om een nieuwe echtgenoot."

"Wat heb ik u dan te bieden?"

"Gelijkheid. Je en jij tegen me zeggen. Me nemen voor wie ik ben. Wil je mijn vriend zijn?"

Hij knikte.

"Misschien is dat mijn sterkste kwaliteit," zei hij eindelijk weer volslagen op zijn gemak. "Ja, natuurlijk."

"En wat vind je van mijn sterkste kwaliteit?" glimlachte Aniz. "Nog steeds mijn billen?"

"Nee," antwoordde hij quasi streng. Even keek ze teleurgesteld.

"Nee. Je gevoel voor humor," vulde hij aan.

"Kijk dan toch nog eens goed naar mijn billen," grinnikte ze en zonder bezinning sloeg ze haar rok op. In een groeiende blijdschap knoopte hij haar jakje los en haar volle borsten sprongen naar voren. Zonder terughoudendheid rukte hij zichzelf en haar de kleren van het lijf.

"Heer van de Wereld!" ontmoette ze hem. Haar stem beefde van hartstocht en haar gespierde lijf drong zich dwingend tegen het zijne op. Ze moest al lang vochtig van hunkering zijn geweest, want hij gleed zonder haperen in haar.

"Mag ik je voortaan Vriend noemen?" vroeg ze in zijn oor. Een tomeloze verheuging overspoelde hem en liet zich in haar gezicht weerspiegelen. Er begon een zin in zijn hoofd, de hersenhelling afrollend naar zijn mond.

"Heb je ...?"

Ah! Hij disciplineerde zijn lippen tot ze uitbundig Aniz' nek wilden zoenen vlak onder haar warme oor. ‘Dit is niet het moment voor een

goed gesprek,' wist hij en met die gedachte eerde zijn ziel de grootse geest van een dappere medestander, ergens in het onkenbare heelal. Toen dompelde hij zich onder in de vreugde van het sterfelijke lichaam. 'Deze keer is er tijd zat!' wisten ze allebei.

Epiloog

(...)

-Zo. Eindelijk de laatste weer binnen de poort.

-Stelt het u tevreden?

-Binnen de tijd was dat resultaat voorspelbaar.

-Dat is geen antwoord op mijn vraag.

-Deze mutatie geeft me inderdaad veel vreugde.

-En ik?

-Jij bent ook niet meer dezelfde.

-Zo heb ik me dan toch nog aan uw beeld kunnen onttrekken.

-Je dankt dat niet aan mijn mededogen.

-Nee. U blijft vasthouden aan uw macht.

-Die onvoorstelbare mens houdt me wel bezig.

-Uw scheiding is splitsing. De zijne delen.

-Vind je het prettig als ik je gelijk erken?

-Ja.

-Werkelijk?

-Ja.

-Ik heb er nog wel veel moeite mee.

-Ik gun u alle tijd van de wereld.

(...)

Den Haag, 1989-2019

Peter den Haring

